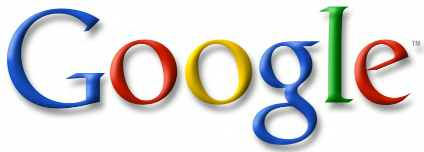

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

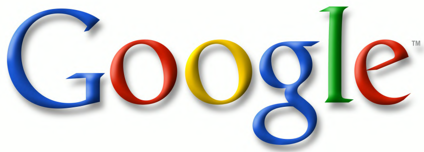
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

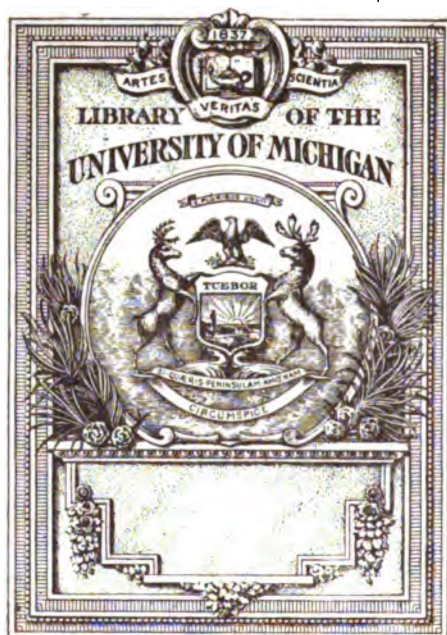
+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het "watermerk" van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

& ZOON
DEKBINDERIJ

DS
.J11

JAARBOEKEN.

NIEUWE

NEDERLANDSCHE

JAARBOEKEN van

het koningrijk der Neder
landen -

N°. I.

Voor de maand Januarij 1814.

IN 'S GRAVENHAGE, BIJ
J. ALLART.
EN TE AMSTERDAM, BIJ
H. GARTMAN EN J. VAN DER HEY.
MDCCCXIV.

VOORBERIGT.

In den jare 1747 *werden de eerste Nederlandsche Jaarboeken uitgegeven, inkoudende een verhaal van de merkwaardigste geschiedenissen, die voorgevallen waren in den omtrek der Vereenigde Provinciën sedert het begin van dat jaar. Derzelver uitgevers vonden goed, in den jare* 1766, *het jaar, waar in Prins* WILLEM V. *den ouderdom van achttien jaren bereikt hebbende, de hooge bedieningen van het Erfstadhouderschap stond te aanvaarden, dit werk te vervolgen onder den titel van Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken of vervolg der merkwaardigste geschiedenissen, die voorgevallen zijn in de Vereenigde Provinciën, de Generaliteits-landen en de Volkplantingen van den Staat: onder welken titel hetzelve is voortgezet tot en besloten met* 1798. *De Hoogleeraar* H. W. TIJDEMAN *noemde, in zijne vertaling van de Theorie der Statistiek of Staatskunde van* A. L. VON SCHLÖZER, (Iste Stuk. bladz. 78.) *deze Nederlandsche Jaarboeken een onschatbaar werk voor de oorkondelijke Staatkunde van ons land, maar die als Jaarboeken van de Bataafsche Repu-*

bliek bezweken waren onder den last van opkomende officiëele omwentelings oorkonden. Het duidelijk inzigt van het hoog belang eener doelmatige hervatting deszelfden werks heeft de Uitgevers van deze Nieuwe Nederlandsche Jaarboeken bewogen, hetzelve als tot een nieuw leven te doen verrijzen met de vernieuwing van het bestaan des Nederlandschen volks.

De eerste aanleggers der Jaarboeken gaven hun ontwerp, ten aanzien der inrigting van dit Werk, zeer uitvoerig op, en toonden daar in, ruim zoo veel de voldoening der bloote nieuwsgierigheid naar al, wat slechts opmerkelijk in het gansche land ergens voorviel, als wel den eigenlijken weetlust naar die merkwaardigheden in het oog te zullen houden, die van bijzonder belang konden geacht worden voor de geschiedenis van den staat des Lands in alle deszelfs, zoo wel in- als uitwendige, betrekkingen. Al het omslagtige van zoo vele plaatselijke bijzonderheden, als hier door te weeg werd gebragt, deed de hervatters van dit Werk in 1766 een nieuw ontwerp aangeven, waarbij veel ondoelmatigs achterwege werd gelaten en aan het geheel eene betere houding toegevoegd: de verdeeling echter van Nederland in zeven afzonderlijke souvereine Provinciën, tot de bondgenootschappelijke belangen alleen vereenigd, doch over die belangen zelve afzonderlijk raadplegende, en in eigene gewesten geheel eigene inrigtingen en ordonnantiën volgende, heeft nooit nagelaten, de Schrijvers der Nederlandsche Jaarboeken tot eene omslagtigheid en

uit

uitvoerigheid te brengen, die bij eenheid en eenparigheid van beſtuur eeniglijk zijn te ontwijken.

Zoo lang de Staatsregeling nog onbekend en onbevestigd is, naar welke onze Souvereine Vorst Nederland zal regeren, is het niet wel mogelijk, het ontwerp juist te bepalen, hetwelk in het zamenſtellen van deze Nieuwe Nederlandſche Jaarboeken zal worden gevolgd, en echter ſchijnt het voorbeeld onzer voorgangers en de natuurlijke verwachting onzer Lezers ons te verpligten, om ten minſte eenige ſchets op te geven van de wijze, op welke wij voornemens zijn te handelen. Om dan hier aan te voldoen, willen wij niet achterhoudende blijven met het volgende ontwerp, behoudens alle de veranderingen, welke de Staatsgeſteldnis zelve daar in zou kunnen maken.

Wij ſtellen ons dan voor, maandelijks in een ſtukje van min of meer gelijke uitgebreidheid als het eerſte, Algemeene zaken van Staat en Oorlog; — Gewestelijke aangelegenheden en verordeningen; — en Plaatſelijke bijzonderheden van Wereldlijken en Geestelijken aard te leveren. Onder deze hoofdverdeelingen komen dan, in de eerſte derzelve, voor de zaken van Staat de Buitenlandſche en Binnenlandſche, en voor die van Oorlog de krijg te land en te water; — voor die van de tweede hoofdverdeeling hebben de aangelegenheden en verordeningen betrekking of tot den geheelen Staat, waarvan het Gewest een gedeelte is, of tot het inwen-

wendige van dat Gewest zelf; — terwijl voor de laatste hoofdverdeeling al het justitiëele; het landbouw- en huishoudkundige, onder het rubriek van Wereldlijke, al het akademische, kerklijke en letterkundige onder dat van Geestelijke zaken zouden kunnen begrepen worden. — De stof zelve zal intusschen niet altijd toelaten, om zulk eene verdeeling in alle Stukjes streng te volgen, gelijk zij het reeds onmogelijk gemaakt heeft, om daarvan eene proef in het tegenwoordige te geven: evenwel hebben wij geoordeeld, dat het doelmatig zijn zou, wanneer wij bij onze verwerking der voorkomende stoffe ons zulk eenen regel voor den geest hielden.

Alhoewel authentieke stukken en officiëele berigten de eigenlijke voorwerpen zijn, welke wij in zulk eene doelmatige orde hebben voor te dragen, gevoelen wij echter al te levendig het hoog aanbelang van vertrouwelijke en volkomen geloofwaardige mededeelingen, om onzen arbeid niet nederig daartoe aan te bevelen in de gunst van alle Staatsmannen, Krijgslieden, Regenten, Geleerden, Kunstenaars en Beoefenaars van allerleije wetenschappen, als mede en vooral van alle wetenschappelijke, letterkundige en kunstoefenende Maatschappijen en Genootschappen, betrekkelijk alles, wat in het geschetst ontwerp dezer Jaarboeken zal kunnen vallen.

NIEU-

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN

Voor de maand Januarij

1814.

De Nederlandsche Jaarboeken waren, van derzelver aanvang in den jare 1747 af tot aan derzelver slot in den jare 1794, veelal de registers van de oneensgezindheid, de verdeeldheid, den burgerkrijg, het verval en de diepe vernedering dier natie, welke zich voormaals door hare afwerping van het Spaansche juk, door haren tachtigjarigen worstelstrijd tegen de uiterste pogingen der afgezworene dwingelandije, door haar wijs staatsbeleid en door hare huizelijke deugden den eerbied van Europa had verworven. Eindelijk hielden zij op, toen zij in naam alleen Nederlandsche Jaarboeken hadden kunnen blijven, na dat men de onafhankelijkheid, voor twee eeuwen met vuur en staal tegen den Spanjaard gehandhaafd, met honderd millioenen schats van de Franschen had gekocht, doch daarmede tevens den overheerschenden invloed betaald, dien de trouwlooze Staatkunde van de Tuilleriën ten volslagen ondergang der natie teugelloos liet werken. De roemrijke naam der Bataafsche had toen dien der Nederlandsche Jaarboeken kunnen vervangen: maar die naam zelf, herinnerende aan een voorgeslacht, hetwelk de overweldigers der aarde tot er-

Inleiding

Inleiding erkentenis had gedwongen van de regten eenes eerlijken bondgenootschaps, was een duldelooze schimpnaam voor een nakroost, hetwelk voor goud een ander bondgenootschap had gekocht, dat in overweldiging en volslagene overheersching moest uitloopen. En wat zouden de Jaarboeken van dat tijdperk tot in den jare 1806. anders geweest zijn, dan de schandkronijk van den slaafschen oogendienst voor den Franschen wil en van den heilloozen tweespalt, die omwenteling op omwenteling voortbragt, en bij elke omwenteling den veegen Staat eenen slag nader bij den rand des volslagen verderfs voerde. Eene korte poos werd het omwentelen gestuit door het oprigten van eenen troon, dien de menschlievendheid, goedwilligheid en onpartijdigheid wel hadden beklommen, maar waarop deze deugden zelve noch vrij, noch heilzaam konden werken, daar de vreemde Vorst, hoe Hollands hem het hart ook sloeg, zich als Leenman vond bejegend door het Keizerlijk gezag, en tot willekeurige ruilingen eerst, tot onberekenbare afstanden daarna, tot opoffering eindelijk der kroon gedwongen zag door den gevoelloozen overheerscher, aan wiens hersenschimmig doel om Engeland af te snijden van het vaste land en eene algemeene heerschappij te voeren in Europa, noch zijn gezond verstand, noch zijne deelneming in het lot der menschheid, noch zijne liefde voor zijn aangenomen vaderland wilde dienstbaar zijn Het geen die snelle vaart ten ondergang had gestuit, stond zelfs te los, om aan het ontginnen der Jaarboeken van het Koningrijk Holland te denken. Meer dan eens toch deed Keizerlijk misnoegen over te hartelijke bevordering van der ingezetenen belangen voor de ontwerpen der algemeene overheersching de kroon schudden op het broederhoofd gedurende de vierjarige regering van Koning Lodewijk; en de uitgenoodigde pen zelve aarzelde, om het vernederende taferel dier afhankelijkheid, onzekerheid, bouwvalligheid te malen. Met de inlijving van het

het gansche land in het Fransche rijk, was de naam van Nederland voor altijd, naar het scheen, verloren en werden vroegere geschiedenissen en de jaarboeken diepbedroevende gedenkstukken, die men liever bewaarde, dan beschouwde; aan wier herzetting of vervolg noch door de ophouding des ganschen volksbestaans, noch door de heerschappij, die over alle vruchten van den geest gevoerd werd, noch door de lusteloosheid van dien onderdrukten geest zelven, meer te denken was. Inleiding

Thans nu de duisternis zelve het licht heeft voortgebragt, en het uiterst geweld de verbrijzeling der overheersching veroorzaakt; nu de Nederlandsche natie bij openbaren afval van den Keizer, zich tot zelfstandigheid herstelt, en een eigen Souverein Vorst de opgedragene teugels des bewinds in handen heeft genomen; nu de Nederlanders met hunne Hooge Bondgenooten strijden, om den ouden onvermilden, onverdeelden grond te zuiveren van het ingenesteld overschot des afgezworene overheerschers, terwijl de Souverein zijne Raden heeft gekozen, om den Staat op eenen voet te regelen, die deszelfs veiligheid en aanzien van buiten, vrijheid en welvaart van binnen; rust en eensgezindheid voor altijd moet verzekeren, herleeft met den herrezen Staat de geschiedenis des lands, en hebben de Jaarboeken van Nederland derzelver loop hernomen. — Van derzelver aanvang van dit jaar 1814 zijn zij en zullen zij de registers blijven van de eensgezindheid, de overeenstemming, de heldhaftigheid en verheffing der Natie, die zelve door de ondervinding wijs geworden en door de wijsheid van eenen doorgeoefenden, doorbeproefden en uitmuntenden Vorst geleid, eene houding aanneemt, zoo als zij, zelfs van het vroegste tijdperk haares aanzijns, nimmer volkomen heeft kunnen vertoonen, de edele houding van eenen Staat, die, zelfs de herinnering van vroegere verdeeldheden en partijschappen als hoogverraad doemende, allen openbaren eerdienst even

 heilig

Inleiding heilig, alle uitmuntende bekwaamheden even dienstbaar, alle vurige Vaderlandsliefde even zuiver, alle rangen en standen der maatschappij even nuttig, alle uitstekende verdiensten even roemwaardig wil achten.

Schoone en aangename taak, deze registers aan te leggen en in dier voege geregeld aan te vullen en te vervolgen, dat elk minnaar van het lieve vaderland, dat is, elk Nederlander, daarin de hoop kunne aanschouwen van eene blijde toekomst voor het dierbaar nageslacht! Der geschiedpenne zij het verbleven. ook uit deze jaarboeken eenmaal voor dat nageslacht het volledige tafereel op te maken van den bloei en luister des herstelden Nederlands: de zorg alleen, dat geene bouwstof voor dien heerlijken arbeid verloren gaa, zal zich bij dezen hervatten arbeid moeten kwijten door verzameling, rangschikking en aaneengeschakelde opteekening, en daarbij in den lof van naauwkeurige volledigheid haren eenigen roem stellen. Hier in toch onderscheidt zich het jaarboek van de geschiedenis, dat hetzelve al het gebeurde van den dag als bij den dag zelven opneemt en uit al het voorgevallene alleen het belangrijke en doelmatige voor de geschiedenis aan de vergetelheid onttrekt; terwijl deze in de ontwikkeling der oorzaken, naarsporing der drijfveren, opmerking der omstandigheden en aanwijzing of berekening der gevolgen moet werkzaam zijn en zonder zulke wijsgeerige, menschkundige en staatkundige verdiensten aan haren eerwaardigen naam geenszins kan voldoen. Gelijk het niet te ontkennen is, dat menig Geschied-schrijver zich naauwelijks boven den Jaarboekschrijver, bij gebrek aan die vereischten, heeft verheven: zoo is de verzoeking bij den laatsten dikwijls onwederstaanbaar geworden, om zich op het grondgebied van den eersten te begeven; maar moet ook deze afwijking, al worden zijne aanmerkingen en beoordeelingen nog zoo eenparig door zijne tijdgenooten toegejuicht, voor

een

een wezenlijk gebrek in hem gehouden worden, omdat alle oordeelvelling feilbaar is en alle oordeel, hetwelk eens geveld is, zekere ingenomenheid, voor of tegen, dadelijk medebrengt of zeker doet vermoeden. Daarom kon de geschiedenis hare onpartijdigheid, hoe heilig zij dezelve ook immer wilde bewaren, nimmer buiten alle verdenking houden. Dit vermag het Jaarboek alleen, mits zich de Schrijver zulk eene afwijking nooit veroorlove; en staat hetzelve dan al zeer ver in kunstwaarde en levenswijsheid beneden de geschiedenis, het bezit en behoudt daar en tegen de onverdachte onbesprokene en onwaardeerbare eigenschap der zuivere waarheid. Inleiding

---

De Keizer der Franschen, NAPOLEON BUONAPARTE, had in den jare 1810 het koningrijk Holland in Frankrijk ingelijfd en van dien tijd af hetzelve doen deelen in alle die lasten, welke zijn buitensporig doel om Engeland van het vaste land af te snijden en eene algemeene heerschappij over Europa te voeren, alle zijne onderdanen noodwendig deed dragen. Het verlies van alle eigen-zelfstandigheid des volks, het verlies tevens van alle middelen des bestaans voor eene handeldrijvende natie en het verlies vooral van den bloem der jongelingschap, om voor eenen vreemden veroveraar den allerschrikkelijksten krijg te voeren, maakten die lasten ondragelijker voor de Hollandsche dan voor eenige andere departementen des rijks. Den Keizer zelven was dit zoo wel bewust, dat zijne staatszorg de scherpste en strengste politie over deze departementen liet waken en werken, en de meest aan zijnen dienst gewijde ambtenaars tot onverbiddelijke, ja ongenadige en onmenschelijke, handhavers zijner stalen wetten van krijgsopschrijving, tol-invordering en allerlei ander beheer aanstelde. Onder dien zwa- Aanleiding tot den afval.

ren en onbuigzamen ſcepter was de zucht in alle harten wel eenparig naar verloſſing, maar wederhield de verlichting der natie den geest, om door ontijdigen en nutteloozen wederſtand het aanzijn der natie zelve niet te wagen aan de toomelooze wraakzucht des magtigen geweldenaars, en deed eene ware volkswijsheid ſlechts zorgvuldig letten op die eenmaal zeker te verwachtene kansverwisſelingen voor den nog gelukkigen veroveraar, wier ſchrander en wakker gebruik het vurig gewenschte herſtel zou kunnen bewerken. Het was de oorlog tegen Rusland, waarvan men zulk eenen kanswiſſel moest verwachten, en het was de krijgstogt van 1812 en de allerſchrikkelijkſte aftogt der Franſchen van dien bodem, die deze verwachting zoo ontzettend vervulde, dat op verſcheidene plaatſen reeds de ſtandaard van den opſtand werd opgeheven, doch nog te vroeg voor het ijzervast geklonken ſtelzel der overheerſching en alzoo ten verderve der nog ontijdige ijveraars, die vrijheid of leven inſchoten bij hunne mislukte poging. Hoe zwaren ſlag de Ruſſiſche opoffering eener ganſche hoofdſtad en de koelbloedige dapperheid van onwrikbare Bevelhebbers en krijgsbenden, bij den ſchier voorbeeldeloos vroegen en heftigen aanval eenes kortſtondigen winters, ook hadden toegebragt aan 's Keizers leger, hetwelk bij het groote had genoemd, zoodat hem honderdduizenden der uitgeleze̱ndſte mannen, met geheel zijne ruiterij en artillerie, ontvielen; de klem van zijn kunstbewind, de onverzettelijkheid van zijnen geest en de ſchrik van zijnen naam deden hem met den jare 1813 een nieuw leger ſcheppen, aan het verlorene min in aantal, dan in ervaring, ongelijk, doch onder zijne Bevelhebbers ſpoedig gevorderd in de verdelgende krijgskunst, en ſlechts door gebrek aan ruiterij en genoegzamen veldtrein bedenkelijk in het oog van den berekenaar der nieuwe kans. Noch de afval van Pruisſen noch de aangenomene onzijdigheid van Oostenrijk ſchenen ook genoegzaam,

om

om de nieuwe magt van den Keizer ontoereikend te maken voor Spanje, zoo min als voor Rusland en Zweden. De opening van den veldtogt kenmerkte zich door overwinningen in Duitschland en stelde den Keizer in staat om een congres zamen te roepen, gedurende welks vredesonderhandelingen hij gaarne had willen krijg voeren, om aan zijne eischen of bedingen al de klem te leenen der nieuwe overwinningen, waarmede hij zich vleidde. De Nederlanders mogten reikhalzen naar den vrede uit natuurlijken afkeer van alle de wreedheden des krijgs, en in de hope van duizende geliefde panden dan eenmaal te zullen zien wederkeeren: zij zelve konden zich noch duur noch heil spellen van eene gedwongene bevrediging; het opzeggen van den wapenstilstand werd hun veeleer eene blijde boodschap, omdat de tijding daarvan de verklaring medebragt van den oorlog van Oostenrijk tegen Frankrijk. Nu was het tijdstip geboren, waarin de schroomvallige bedaardheid zelve het einde des gewelds kon voorzien; nu werden ook de uiterste noodmiddelen vereischt, wier werking op den onderwerpelijksten geest onwederstaanbaar moesten zijn; nu werd zelfs de keus noodzaak tusschen het vallen en vergaan met de zaak des Keizers, of het opgenomen worden in het heilig Bondgenootschap der Mogendheden tegen deszelfs overheersching en tot herstel van het evenwigt in Europa. Teregt mogt NAPOLEON zeggen, na de opzegging van den wapenstilstand in Augustus: „voorleden jaar streed schier geheel Europa voor ons; thans is geheel Europa tegen ons;" want al wat nu nog, van buiten het oude Frankrijk, diende onder zijne adelaars, diende met onwil, wenschte hem te verlaten, ja was eer gezind de wapenen neder te werpen en het uiteinde van den slag te verbeiden, dan het bloed langer prijs te geven aan vreemde overheersching. De stem der vrijheid ging door gansch Duitschland op en wedergalmde in elk Nederlandsch hart. De bondgenooten vielen den

Keizer af, en maakten gemeene zaak met de verlossers van Europa. NAPOLEONS stelling was de zorgelijkste en leed onophoudelijk door de bekwaamheid en ervaring zijner bestrijders, terwijl de snelheid en moed van Kosakken en Husaren hem gedurig omcingelden en afsneden. De heldengeest van den Pruissischen landstorm, door de talenten van den Kroonprins van Zweden en het Russisch geschut in tijds ondersteund, hadden den aanslag op Berlijn doen mislukken; overal bespied in zijne bewegingen en verrascht in zijne aanslagen, gingen den Keizer de dierbaarste krachten en de nog dierbaarder tijd gedurig verloren, tot dat de dagen van den 18, 19 en 20sten October bij Leipzig een einde maakten aan zijn geluk, aan zijnen roem en geweld. Het kwam er nu nog maar op aan, den Rhijnoever te bereiken en achter denzelven eenen nieuwen stand aan te nemen, om Frankrijk zelf, zoo als de veroverzucht het laatst had uitgebreid, te behouden; en het was zelfs nog het gevecht bij Hanau, hetwelk kon doen vreezen, dat die stand geducht zou worden, zoo lang geheel Frankrijk voortging te voldoen aan 's Keizers opeisschingen, en een groot aantal sterkten tot aan gene zijde der Elbe, door zijne garnisoenen bezet, en tot het uiterste toe hardnekkig verdedigd, vele legers der bondgenooten werkeloos maakte in derzelver langdurig beleg.

Zou nu ook het nieuwe gedeelte des Franschen Rijks, zouden de Hollandsche Departementen voortgaan in derzelver onderwerping aan 's Keizers wil? Zouden zij, geheel in de magt van het Fransch beheer, ontbloot van alle krijgstuig, uitgeput in alle krachten, misleid door valsche legerberigten, ontoegankelijk voor eenig licht, hetwelk men van buiten zou willen mededeelen, moedeloos door den deerlijk mislukten en streng gewroken opstand van enkele ijveraars, aan eenen afval durven denken? Hier mede konden zich de zamen-

verbondene Mogendheden niet vleijen; hier voor scheen zelf de Keizer weinig te vreezen, daar hij het waagde zijne krijgsmagt in Holland schier geheel weg te trekken, om zich aan den Rhijn te versterken, en slechts zorgde, om de Hollandsche eenvoudigheid in goeden luim te houden, door gunstige *uitzonderingen in zijne* jongste decreten, wegens heffing van manschap en geld. Maar men miskende den Nederlander, gelijk BRUTUS miskend werd aan het hof van TARQUINIUS. Zijn stilzitten was loeren geweest op de eerste kans, die schoon zou kunnen heeten; zijn opstaan was het hernemen van den heldenstand, dien zich de Fransche wuftheid zelfs niet had kunnen verbeelden. Zonder uitnoodiging, zonder oproeping, zonder toezegging van eenigen bondgenoot, doch zeker van aller hoogachting, medewerking en trouw, wierp de Nederlander de kluisters af, zei openlijk den vreemden Heer alle gedwongene hulde op, riep den eigen Vorst met *luide* stem terug, zwoer hem zelfs den laatsten druppel bloeds, offerde rijklijk op het altaar des hersteiden Vaderlands, en wapende zich niet slechts om den afval uit te houden en de overige Franschen te verdrijven van den vrijen bodem, maar om met de hooge bondgenooten mede te werken tot dat doel, welks bereiking den vrede, rust en welvaart aan het lang geteisterd Europa zal wedergeven.

Het eerste tijdstip van dien afval kenmerkt het aanvangspunt van deze Jaarboeken, het welk ons dan nu ook den toon der schetzende geschiedpen doet vervangen met dien des eenvoudigen aaneengeschakelden dagverhaals.

Op den 12den November 1813 werd Deventer aangevallen door eenige ruiterij van de Geallieerde Mogendheden: dus luidde het eerste berigt wegens de nadering der Geallieerde legers in het Fransche Dagblad van het Departement der Zuiderzee op den 15den November; doch roemde daarin de Generaal SCHINNER, die het bevel te Deventer voerde, het Aanval der Geallieërden op Deventer.

het gedrag der bezetting; ook verspreide men niet alleen, dat de troepen der 17de Divisie met den besten geest waren bezield, en grootendeels naar de grenzen trokken om het grondgebied te dekken, maar dat de rust der steden veilig werd toevertrouwd aan de sedentaire Nationale Garde, doende zich die van Amsterdam inzonderheid kennen door eenen geest van order, die haar de achting van alle burgers waardig maakte. Doch het was op den zelfden dag reeds, dat dit Fransche dagblad voor het laatst verscheen, vermits juist op dien zelfden dag de afval te Amsterdam werd aangevangen.

Aanvang van den afval te Amsterdam.

Dezelve was reeds eenige dagen voorbereid. Het vertrek van vrouwen, kinderen en goederen veler beambten bij de douanen, de vereenigde regten en het octrooi, deed al vroeg blijken, hoe ongunstig de staat der zaken van NAPOLEON gehouden werd door allen, die van eenen ommekeer in dit Departement eene geduchte wederwerking vreesden. Het buitengewoon vervoeren van geld bij de onderscheidene bureaux, zoo wel te water als te land, nevens de buitengewone werkzaamheden van alle derzelver geëmplooijeerden, kon al mede niet verborgen noch onopgemerkt blijven. De daarna inkomende berigten van het bezetten der oude grenzen aan den kant van Overijssel, Groningen, en van de Stad Zwolle, deden den grond zien van al die onrust en angstvalligheid, welke nu geheel openbaar werd, als eenige beurtschepen op den 9, 10 en 11 November een groot aantal douaniers en geëmploijeerden bij de vereenigde regten, van daar met vrouwen, kinderen en goederen aanbragten, die alle het gelaat van angstvallige vluchtelingen vertoonden. Het wegtrekken der gansche bezetting uit de derde Hoofdstad des rijks, en het overlaten derzelve aan de Gewapende Burgermagt, het inpakken op het Paleis zoo wel, als in de Hotels der administratiën, het volstoppen en volpakken der deligences op Brussel, Antwerpen en Parijs, met menschen en goederen, het geheel onge-

gewoon stil zijn en intrekken der beambten van de Politie, waren al luider sprekende blijken, dat alles spoedig ten einde zou loopen, indien men nu slechts stout genoeg was, om een einde aan de overheersching te maken. Op den 14den, zijnde den Zondag, vernam men laat in den namiddag, dat er zeventien schuiten buiten de Utrechtsche poort gereed lagen, om het zoogenaamde straf bataillon te vervoeren, uit allerleije overgeloopene vreemdelingen bestaande, die des avonds om elf uren vertrokken, terwijl dien zelfden avond ten negen uren alle de douaniers, op zeer weinigen na, reeds door de Muiderpoort waren heengegaan, en des nachts in de grootste stilte werden gevolgd door den Generaal MOLITOR, die zich naar Utrecht begaf. De aftogt van het krijgsvolk en de douaniers was onder grooten toeloop en gejuich des volks geschied, doch zonder hinder aan iemands persoon of goed.

Deze ingetogenheid des volks maakte de gansche administratie van het departement van binnenlandsche zaken, van de marine, van de finantiën, en den Gouverneur Generaal zelven gerust genoeg, om binnen Amsterdam te blijven, nadat alle bezetting weggetrokken en schoon zelfs de Nationale Garde zonder kruid of lood was achtergelaten.

De Maandag, zijnde den 15den, liep rustig ten einde tot dien avond, en scheen dezelve alzoo de gerustheid van het Gouvernement te billijken, het welk zich dan ook bezig hield met de betaling van de tractementen der geëmploijeerden en derzelver ontslag of verzending: doch met den avond ving eene ontzettende storing van de rust aan, welke de woede der menigte tegen alle gedenkteekenen en werktuigen der Fransche overheersching in dier voege kenmerkte, dat in den vroegen morgen van den 16den de Gouverneur Generaal het Paleis te Amsterdam verliet, en weldra door den Prefekt gevolgd werd.

Met

Brand-stichtingen te Amsterdam.

Met het vallen van den maandag avond kwam een hoop gemeen volks, meestal uit jongens en wijven bestaande, op den been, en begon den brand te steken in de huisjes der douane, als mede alle uithangborden, waarop de Fransche adelaar zich vertoonde, aan de huizen der ontvangers van de registratie en het zegel, van het personeel en meubilair, van de vereenigde regten en Fransche loterij, van de debitanten in Tabak, en aan alle publieke gebouwen af te rukken om ze te verbranden. De snelle verspreiding van het steeds talrijker en magtiger wordende gemeen deed weldra de vlam uit een aantal houten douane-huisjes tevens opgaan, die meest alle aan de buitenkant staande, den inwooners der Noordhollandsche steden en dorpen langs het IJ de schrikkelijke vertooning gaven, als of gansch Amsterdam in liehte laaije vlamme stond. De hevige wind, die dezen avond woei, zou het gevaar der nabijgelegen huizen zeer vergroot hebben, hadden de brandstichters zelve geene brandspuiten aangevoerd, om de onbedoelde vuurvatting te voorkomen. Het springen der glazen en zengen van deuren en vensterramen was echter wegens de hitte en vlam der brandende stoffen niet geheel te verhinderen.

Ernstiger gedaante voor de veiligheid der stad nam het onmatig woeden der brandstichtende menigte aan, als dezelve wilde afgaan op de cazernen en pakhuizen der douane aan den buitenkant, en op de gebouwen der tabaksfabriek op de eilanden Kattenburg, Wittenburg en Oostenburg: doch die razernij voorkwam de Nationale Garde, welke in grooten getale naar de bedreigde plaatsen snelde, zich dapper tegen den moedwil van het muitend graauw verzette en zelfs eenige agtergeblevene douaniers tegen alle geweld beschermde. De bewoners der genoemde eilanden van Amsterdam maakten, op het voorbeeld en den aandrang van den Heer VAN VOORTHUIZEN inzonderheid, een voornaam houtkooper en zeehandelaar op het Kattenburgerplein, eene gemeene zaak

me

met de Nationale Garde, door den Kapitein A. R. FALCK aangevoerd, om eene woede te ſtuiten, wier gevolgen onberekenbaar zouden geweest zijn.

Het bleef dien nacht verder in ſtille rust; doch vormde het geſtuit geweld in denzelven tevens het gruwzaam ontwerp, om den volgenden dag der plunderzucht bot te vieren tegen een aantal huizen, door voorname Franſche en Hollandſche ambtenaars bewoond, en tevens de brandſtichting te hervatten aan alle nog ongemoeid geblevene huisjes voor de geëmploijeerden van het Octrooi en de Suppoosten van de Politie.

De Gouverneur Generaal ſchijnt zich, bij den aanvang der brandſtichting aan een enkeld douanehuisje op den voorigen avond, nog al gevleid te hebben, dat deze uitbarſting van het gevoel der menigte zich bij eene enkele baldadigheid zou bepalen, welke het bloote aanzien der gewapende magt zoude hebben kunnen ſtuiten, doch op het gezigt van het vuurrood halfrond, welk zich aan de lucht voor het Paleis vertoonde, tot meer zorgelijke gedachten gekomen te zijn, die hem eenige aanzienlijke en bij de gemeente in hooge achting ſtaande burgers deden tot zich roepen, om derzelver invloed ter beteugeling van het verſchriklijk oproer en ten algemeenen beste in dienst te ſtellen, waarna de Gouverneur zelf in den vroegen morgen, terwijl het nog donker was, met rijtuig vertrok.

Dit vertrek bekend geworden zijnde, ſcheen het gemeen zich alles geoorloofd te achten, wat de dolle geestdrift tegen de overheerſching en voor het gewenscht herſtel in den zin gaf. Een vaartuig vol tabak, aan de regie op dien handel behoorende, ontkwam der verbranding niet zonder beding van vrije weghaling der lading door de menigte. Op verſcheidene plaatzen in de ſtad en aan alle de poorten ſchier gingen de vlammen weder op uit de octrooi- en politie-huisjes, en terwijl men de telegraaf van de Weesper poort afwierp, ondernam men aan de Jan Roodenpoorts toren, toen eene ge-

Plundering en geweld te Amſterdam.

gevangenis van gedeserteerde en strafschuldige militairen, niet slechts de geweldadige ontsluiting der gevangenis, maar ving men tevens de plundering aan van de meubelen des cipiers, die men op eenen hoop wierp en in den brand stak, terwijl een aantal volks zich naar omhoog in den toren begaf en de klok deed luiden, als ware het om al het gebroedte uit alle hoeken tot dit middenpunt van vereeniging te lokken. Het gelui duurde nog voort door enkelde belhamels aangehouden, zelfs na dat de menigte, alles uitgeplunderd en verbrand hebbende, weder afgetrokken was; en was de bewoner van het eene hoekhuis van de torensteeg zijn behoud voor brand verschuldigd aan de snelle hulp van den brandmeester, den Heer WILLEM DE VRIEND, aan dien zelfden onvertzaagden man had de burgerij het ophouden van dit akelig klokgelui te danken, daar hij zelf naar boven ging, alleen van zijnen brandstok voorzien, en door zijn gezag den toren van het overschot der plunderaars deed ruimen.

Ten zelfden tijde was eene andere bende naar het Spinhuis voortgesneld, en met geweld doorgebroken om de correctioneele gevangenen aldaar te ontslaan, waarvan sommige op een rijtuig geplaatst, met luid geschreeuw door een gedeelte der stad werden omgevoerd. In dezen moedwil echter werd het gemeen weldra beteugeld door tijdig toegeschoten gewapende burgermacht.

Bij afwezigheid van den Maire der stad, zich in deputatie te Parijs bevindende, had een der Adjunct-maires de Heer P. P. CHARLÉ, al vroeg doen afkondigen en aanplakken de volgende Bekendmaking:

Vruchtelooze vermaning van eenen adjunct-maire.

,, De maire der Stad Amsterdam, met het diepst
,, leedwezen ontwaar geworden zijnde de verregaande
,, ongeregeldheden, welke op gister binnen deze stad
,, hebben plaats gehad, in zoo verre zelfs, dat men
,, zich vermeten heeft, de publieke eigendommen
,, aan te tasten,

Waar-

„ Waarschuwt en vermaant allen en een' iegelijk,
„ die zich aan deze gewelddadigheden schuldig beken-
„ nen, tot hunne pligten van stille burgers terug
„ te keeren, en te bezeffen de heilloose gevolgen,
„ welke voor deze stad uit diergelijke stoornis der
„ openbare rust en veiligheid voortspruiten, terwijl
„ de maire alle de vreedzame ingezetenen dezer be-
„ langrijke gemeente op de nadrukkelijkste wijze
„ aanspoort en vermaant, om, ieder in zijnen
„ kring, al het mogelijke toe te brengen, ten
„ einde de rust en orde ongestoord blijven."

De kommandant der nationale garde de Heer C. C. R. R. VAN BRIENEN, duidelijk inziende, dat er, bij gebreke aan genoegzame magt, een thans meer nadrukkelijk en min gehaat gezag, dan van de Fransche wetgeving en overheersching ontleend, moest worden aangewend, om de woede te stuiten en de stad en burgerij voor het schromelijkst verderf te sparen, nam het wijs en manmoedig *besluit*, *om denzelven* adjunct maire tot het oproepen van een aantal aanzienlijke ingezetenen als leden van een provisioneel bestuur tot herstel der rust aan te sporen; en het was op dien zelfden 16den November, dat deze kommandant als kolonel en chef der schutterij de volgende afkondiging deed:

„ De gebeurtenissen van den vorigen nacht heb- Aanstelling van een provisioneel bestuur.
„ ben de noodzakelijkheid doen zien, om, zonder
„ eenig tijdverlies, in deeze groote stad een bestuur
„ in werking te brengen, dat in deszelfs form en
„ zamenstelling het vertrouwen der goede burgerij
„ bezitte. De officieren der schutterij zijn dienvol-
„ gens overeengekomen, om tot de oprigting van
„ zulk een bestuur zelve de hand aan het werk te
„ slaan, en een aantal der achtingwaardigste ingezete-
„ nen zijn hunnentwege opgeroepen en uitgenoodigd,
„ om in een zoo hachelijk oogenblik de even ver-
„ eerende als belangrijke taak op zich te nemen van
„ alles te verrigten, wat strekken kan tot voorko-
ming

„ ming en stuiting van de onberekenbare rampen
„ der regeringloosheid.

„ De volgende heeren zijn op heden te dien einde geïnstalleerd, verzocht en gekwalificeerd om
„ de werkzaamheden voorloopig zoodanig onder
„ zich te verdeelen en te regelen, zoo als zij meest
„ voegzaam zullen oordeelen.

„ Mr. *J. C. van der Hoop*,
„ Mr. *P. A. van Boetzelaer*,
„ Mr. *D. W. Elias*,
„ *P. P. Charlé*,
„ *J. Huijdecoper van Maarsseveen*,
„ *W. Boreel*,
„ *J. N. van Eijs*,
„ Mr *C. van der Oudermeulen*,
„ Mr. *J. van Loon Jansz.*,
„ Mr. *D. J. van Lennep*,
„ *H. van Slingelandt*,
„ *J Hodshon*,
„ Mr. *D Hooft*,
„ *G. Ten Sande*,
„ *A Mendes de Leon*,
„ *J. A. Willink*,
„ *J. F Teijsset*,
„ Mr. *F. Mogge Muilman*,
„ *J. J. Maij*,
„ Mr. *P. A. Brugmans*,
„ Mr. *J. D. Meijer*,
„ Mr. *O. W. J Berg*.
„ Mr. *J. S. van de Poll*, en
„ Mr. *A. A. Deutz van Assendelft*.

„ De kolonel-en-chef van de schutterij, die het
„ genoegen heeft van dit een ander ter kennisse zij-
„ ner mede ingezetenen te brengen, kan deze gele-
„ genheid niet laten voorbijgaan zonder hen allerernstigst aan te manen tot bedaardheid en gematigd-
„ heid, en in het bijzonder zijne verwachting ken-
„ baar te maken, dat de vreugde, welke deze ver-
„ anderde omstandigheden mogen te weeg brengen,

„ nie-

„ niemand zal verleiden tot onbesuisde bejegening
„ van personen of tot eenige plundering van hui-
„ zen of andere gebouwen; zijnde de officieren
„ zoo wel als alle leden der schutterij vastelijk over-
„ eengekomen om buitensporigheden, van welken
„ aard ook, met al de magt, die zich in hunne
„ handen bevindt, te keer te gaan en te zorgen,
„ dat zij, die zich daar aan schuldig maken, zon-
„ der verwijl worden gestraft."

Van de vierëntwintig personen, in deze afkondiging genoemd, aanvaardden zeventien volijverig deze moeijelijke taak, waaraan de Heeren D. HOOFT, J. HODSHON, J. HUYDECOPER VAN MAARSEVEEN, N. J. VAN EYS, G. W. BERG, J. J. TEYSSET en W. F. MOGGE MUILMAN gewigtige redenen vonden om zich te onttrekken.

Het eerste werk van het provisioneel bestuur was het herstel van de geheel ontbondene Politie, waartoe de Heer PAPEGAAIJ uit zijne ambteloosheid, na als *Onderschout* tot in 1795, en als Inspecteur Generaal der Politie onder het Koninklijk bestuur gediend te hebben, weder opgeroepen, en hem de Heer W. HOLTROP, een der twaalf Commissarissen van Politie onder de Keizerlijke regering, tot steun toegevoegd werd. De Politie hersteld.

Daarna werd de Heer W. WILLINK door hetzelve bestuur verzogt en gemagtigd, een corps van vrijwillige ruiterij op den been te brengen, welke last zoo vaardig vervuld werd, dat in weinige uren meer dan drie honderd man, waaronder velen van de aanzienelijkste inwoners, op eigen aangeschafte paarden opzaten en den allerbelangrijksten dienst dadelijk aanvaardden. Eene vrijwillige ruiterij opgerigt.

Met deze maatregelen des provisionelen bestuurs vereenigde zich de zeer loffelijke poging van alle deftige burgers, die niet behoorden tot de gewapende burgermagt, of schutterij, gelijk nu de nationale garde hetede, noch tot het corps der vrijwillige ruiterij, en daarin door geenen ouderdom, ziekte of andere dringende reden belet werden, om gedu- Eene vrijwillige burgerwacht opgekomen.

rig in hunne wijk des nachts te patrouilleren, ten einde alle zamenrottingen te voorkomen en alle onrust of geweld te keeren of te stuiten, in welke taak zij verscheidene nachten, bij afwisseling en onderlinge vervanging, ten belangrijken dienste werkzaam zijn geweest.

Nieuwe plundering en brandstichting.

Deze maatregelen, hoe wijs genomen en gelukkig in derzelver eindelijk gevolg, konden echter terstond op dien zelfden dag en avond het oproer niet beletten, het welk met vernieuwde en verdubbelde woede in brand en plundering losbarstede. Het huis van den ontvanger van het personeel, JONES genaamd, en staande op de prinsegracht, werd geheel uitgeplunderd, meubelen, boeken, papieren en de nog voorhanden zijnde gelden werden in het water of in het vuur geworpen, onder het geroep, dat men zoo immers de Engelsche goederen voor eenige weken had verbrand. De te hulp geschotene schutters zagen zich beledigd in plaats van ontzien of gevreesd, tot dat zij onder het graauw schoten, het welk de menigte verstrooide. — Ten zelfden tijde schier was eene ontzettende menigte getrokken naar de oude turfmarkt, om den moed te koelen aan het huis van den Franschen wapenkommandant en aan het Bureau der hooge politie. Het wachthuisje der militairen voor het eerstgenoemde en het schoutshuisje voor het laatste stonden weldra in volle vlam; de huizen zelve werden al even spoedig overweldigd en ledig gesleept van al wat in dezelven voorhanden was, hetwelk gezamelijk in de vlammen werd geworpen; het vuur deelde zich reeds aan deze gebouwen mede en dreigde den allerschrikkelijksten brand van het gansche zoo aanzienelijke blok huizen van de oude turfmarkt, gedeeltelijk uit bureaux, gedeeltelijk uit zeer deftige burger woonhuizen bestaande: terwijl de brandspuiten in het eerst belet werden te werken door den geweldigen wederstand, die het gemeen alhier aan de schutterije bood, tot dat het eenige belhamels zag tuimelen op het herhaald los-

ten der geweren. Nu kwam de schrik voor lijfsgevaar te gelijk met eenig ontzag voor de vermaningen van Leden uit het provisioneel bestuur bij de menigte boven, die ook hier en daar het oor leenden aan de minzame doch nadrukkelijke toespraak tevens van de midden door haar rond rijdende vrijwillige ruiters, aan wier voortreffelijke werkzaamheid de bewoners van de doelestraat hunne onverwachte veiligheid verschuldigd waren. Aldaar toch woonde de Prefekt van de zuiderzee, die zich zelven het voorwerp van den algemeenen haat had gemaakt door zijne harde, beledigende, tergende en onmenschelijke uitvoering der keizerlijke decreten, vooral omtrent de conscriptie en de gardes d'honneur. Zoo ook hadden de schutters, door vaardigen bijstand en snelle losbranding van het geweer, voorkomen, dat de vlam op het rokkin niet opging uit het huis van eenen gehaten Commissaris van politie, met welks uitplundering het zich ook al omstreeks denzelfden tijd bezig hield.

Na dat zulke nadrukkelijke proeven waren gegeven, dat het allen braven burgers ernst was, de onzinnigheden te keer te gaan eener dolle menigte, die slechts den onbezuisden hartstogt volgde en daar in welligt door eenen of anderen verraderlijken raadgever geleid werd, die de gevreesde woede tegen algemeen verwenschte personen trachtede af te leiden op weinig beduidende huisjes en tot bureaux dienende gebouwen, gaf de openlijke optogt van het nieuw bestuur, bij het licht van vlambouwen en langs eenige grachten en straten, door vele gewapende burgers vergezeld en door eene ontelbare menigte met gejuich gevolgd eene andere wending aan den geest, die nu uit de razernij der woede werd ontspannen tot uitgelatene vreugde over het aanschouwen van een, hoe wel provisioneel en tot herstel der rust slechts aangesteld, echter geheel eigen fiedelijk bestuur, onder welks leden, schoon alle eenparig geacht en vereerd, het echter eenige mannen onderscheidde, die na

De gestuite plundering door algemeen gejuich over de nieuwe regering vervangen.

1795 niet meer in den tabbaard gezien waren. Met dezen omzwaai van den geest had alle geweld een einde. De schutterij vond daarna geen werks meer om openbare of bijzondere gebouwen te beveiligen, en leende zich nu gaarne, om de telkens van elders aankomende douaniers en gendarmes met veler vrouwen, kinderen en goederen bij derzelver doortogt te geleiden, schier ruim zoo veel op dat zij zich niet nestelden in deze volkrijke stad, als om hen te beveiligen voor de baldadigheid van enkelde onverlaten.

Op den 17den november deed het provisioneel bestuur deszelfs eerste notificatie van deeze inhoud:

Notificatiën van het provisioneel Amsterdamsch Bestuur.

„ Het provisioneel bestuur der stad Amsterdam, „ geïnstalleerd bij publicatie van den heer kolonel „ en chef van de schutterij, gedaan op heden, „ notificeert bij deze, dat hetzelve zich heeft „ geconstitueerd en tot deszelfs president heeft „ benoemd den Heer Mr. *J. C. van der Hoop*.

„ En daar het provisioneel bestuur voornoemd „ alleen ter harte neemt het herstel der publieke „ rust, welke ongelukkig sedert gisteren op eene „ verregaande wijze is gestoord geworden, zoo worden allen en een iegelijk nogmaals ten ernstigste „ vermaand, om zich als stille en vreedzame bur„ gers te gedragen, tot de rust en goede orde terug „ te keeren, en alzoo te voorkomen de verschrik„ kelijke gevolgen, welke bij verdere verstoring der „ openbare rust, en van aanranding van personen „ en publieke of bijzondere eigendommen, voor „ deze stad en derzelver ingezetenen te vreezen zijn."

Deze notificatie werd den volgenden dag gevolgd door eene andere van dezen belangrijken inhoud:

„ *Het provisioneel bestuur der stad Amsterdam*, „ overwegende, dat de gewone inkomsten derzel„ ver stad moeten worden verzekerd, zonder wel„ ke geene middelen van bestaan, om de kinderen „ in de wees-, de zieken in de gasthuizen te voe-

„ den

„ den en de noodige verzorgingen te verschaffen,
„ om in dit jaargetijde de vereischte bedeelingen bij
„ het huiszittenhuis te kunnen doen plaats hebben,
„ en in het algemeen, om de godshuizen te onder-
„ houden, om de heiligste schulden te voldoen, en
„ in de onvermijdelijke behoeften dezer stad te voor-
„ zien; dat *alzoo de ontvangst van den stedelijken*
„ *impost, zonder eenige tusschenpoozing* moet wor-
„ den gehandhaafd op den bestaanden voet, tot
„ dat daaromtrent anders mogt worden voorzien;
„ Vermaant elk en een' iegelijk, zich van zijne
„ dure verpligting in deze, met de meeste ge-
„ trouwheid te kwijten, en de over de invorde-
„ ring van dien impost gestelde beambten bevor-
„ derlijk te zijn in de uitoefening hunner functiën."

Het was op den 18den November, dat hetzelve Amsterdamsche bestuur zich bij eene openlijke kennisgeving reeds aldus mogt verheugen over de volmaakt herstelde rust in deze zoo volkrijke gemeente:

„ *Het provisioneele* bestuur der stad Amsterdam,
„ ondervonden hebbende, hoe het der Goddelijke
„ Voorzienigheid behaagd heeft, deszelfs pogingen
„ tot herstel der rust in deze groote en aanzie-
„ nelijke stad met den besten uitslag te bekroo-
„ nen, zoo dat niet alleen al spoedig, na deszelfs
„ constitutie, op verleden dingsdag avond, alle
„ excessen hebben opgehouden, maar zich hoe
„ langer hoe meer de gegrondste hoop opdoet, dat
„ ook in het vervolg de publieke orde niet zal
„ worden gestoord, en dat deze gelukkige en spoe-
„ dige uitslag, naast God, grootendeels te dan-
„ ken is aan de onvermoeide pogingen, zoowel
„ van de heeren officieren en manschappen der ge-
„ wapende burgermagt, als van zoodanige ingeze-
„ tenen, die, het zij te paard of te voet, in de-
„ zen dienst hebben gedaan; zoo is het, dat het-
„ zelve provisionele bestuur aan heeren officieren
„ en die der manschappen van de gewapende bur-
„ germagt, die zich in dezen van hunne moeje-
„ lijken pligt met zoo vele onderscheiding hebben

„ gekweten, en aan de andere ingezetenen, die, „ het zij te paard of te voet, de rust hebben hel- „ pen bewaren, den schuldigen dank van de geheele „ burgerij betuigt voor de diensten, door dezelve „ bewezen, die onder den Goddelijken zegen, den „ verderen voortgang der ongeregeldheden binnen de- „ ze stad hebben gestuit, en dezelve daardoor voor „ meerdere onheilen bewaard, en tevens dezelve alle „ uitnoodigt, om met denzelfden onvermoeiden ijver „ voort te gaan, het provisioneel bestuur in de hand- „ having der rust en der veiligheid van personen „ en eigendommen behulpzaam te zijn; en tevens „ alle de ingezetenen dezer stad te vermanen, zich „ te onthouden van alle excessen, maar in tegendeel „ de werkzaamheden der nationale garde en der „ overige ingezetenen, die zich tot herstel van orde „ bij dezelven hebben gevoegd, in alle opzigte te „ onderschragen; zullende het bestuur, zoo veel „ in hetzelve is, trachten te zorgen, dat de diensten, „ ten nutte dezer stad en harer ingezetenen gedaan, „ niet zullen worden vergeten, en diegenen, die „ zich ongelukkiglijk aan excessen mogten schuldig „ gemaakt hebben, ten strengste worden vervolgd: „ terwijl het bestuur tevens de zoodanigen, die als „ remplacanten bij de nationale garde dienst doen, „ ten opzigte hunner contracten, meent te moeten „ gerust stellen, in het vertrouwen, dat zij met „ denzelfden ijver, welken zij tot dus verre betoond „ hebben, steeds zullen voortgaan, tot bewaring „ van rust en orde mede te werken."

Het was de zee-prefekt zelf, die deze groote en geduchte, doch zoo gelukkig afgewende als onbedacht verwekte volksbeweging had bijgewoond en, gelijk men verzekert, daarvan een proces-verbaal, zoo als het heet, naar Parijs had opgezonden, ten beklag, dat het onverwacht wegtrekken van het Fransche garnisoen en de postverlating der hoogste ambtenaren, zonder eenigen krijgsvoorraad voor de nationale garde of eenige voorziening in de politie of justitie de eigene aanleiding tot alle die

op

oproerigheden is geweest, die toch, dit voegen wij er bij, hoe geweldadig ook tegen huis en goed, niet wreedaardig geweest zijn tegen eenigen persoon, maar zelfs de gehaatste en gevloekste voorwerpen ongestraft hebben vrijgelaten.

Terwijl de geestdrift der menigte zich alzoo had geuit te Amsterdam en den openbaren afval voorbereid, die weinige dagen daarna eerst plaats vond, was 's Gravenhage, de zetel van het oude Bondgenootschappelijk Staatsbewind, alreeds hersteld tot dien van den herlevenden onafhankelijken Staat.

De Prefekt van het Departement der Monden van de Maas had openlijk den Haag verlaten en de zorg voor de openbare rust en veiligheid aan de voornaamste inwoners zelve aanbevolen. De Heeren F. VAN DER DUIJN VAN MAASDAM, G. K. VAN HOGENDORP, O. REPELAAR VAN DRIEL, J. F. VAN HOOGENDORP, F D. CHANGUION, en F. J. DE JONGE deden den 18den November de volgende publicatie:

„ Alzoo de regeringloosheid voor de deur staat, „ en de droevigste gevolgen van plundering en bloedvergieten daaruit kunnen voortvloeijen, al was „ het slechts gedurende weinige dagen; zoo hebben wij noodig geoordeeld, de voornaamste Leden en Ministers van de Oude Regering, zoo „ als die in de jaren 1794 en 1795 bestond, met „ den meesten spoed bijeen te roepen, en dienvolgens eenige van dezelve aan te schrijven, om „ het verder bekend te maken. De bijeenkomst zal „ zijn alhier ten huize van den Heer GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP, op den Kneuterdijk, „ Donderdag den 18 November, om twaalf uur."

Openlijke afval in den Haag.

De Heer LEOPOLD, *Graaf van Limburg Stirum* nam in naam van zijne Hoogheid den Heere Prince van Oranje het gouvernement van den Haag op zich, met de volgende Proclamatie:

„ Alzoo de gezegende herstelling van zaken met „ vaste schreden nadert, zoo geef ik kennis aan alle

„ de

„ de ingezetenen van den Haag, dat hunne wenſchen
„ binnen kort bekroond zullen worden, en dat aan-
„ ſtonds eene Proviſionele Regeering zal optreden,
„ om in alles te voorzien, tot dat Zijne Hoogheid
„ zich in eigen Perſoon onder ons vertoonen zal.
„ Inmiddels roep ik op alle goede Burgers, om
„ te waken voor de rust en orde, ik beloof aan
„ den geringſten zelfs eenen dag van vreugde en
„ vrolijkheid op ſtads kosten; maar ik waarſchuw
„ elk, die zou willen rooven of plunderen, dat
„ de zwaarſte ſtraf op hem zal vallen.

„ Oranje Boven!
„ Holland is vrij.
„ De Bondgenooten trekken op Utrecht.
„ De Engelſchen worden geroepen.
„ De Franſchen vlugten aan alle kanten.
„ De zee is open.
„ De koophandel herleeft.
„ Alle partijſchap heeft opgehouden.
„ Al het geledene is vergeten
„ En vergeven.
„ Alle de aanzienlijken komen in de regeering.
„ De regering roept den Prins uit
„ Tot hooge Overheid.
„ Wij voegen ons bij de Bondgenooten
„ En dwingen den vijand tot vrede.
„ Het volk krijgt een' vrolijken dag
„ Op gemeene kosten,
„ Zonder plundering of mishandeling.
„ Elk dankt God.
„ De oude tijden komen wederom.
„ Oranje Boven!"

Niet zonder werking was alzoo de proclamatie gebleven, welke Rusland tot het volk van Nederland had laten uitgaan.

„ NEDERLANDERS! EDELMOEDIG VOLK!

„ Het zoude beledigend zijn u de groote daden

„ uwer

„ uwer voorvaderen te herinneren. Het is bekend, hoeveel dit ongelukkig land door de overheering der Franschen geleden heeft. De Fransche legers zijn vernield, en dus hangt het van u af, van de weinige Franschen, welke in uw vaderland zijn, bevrijd te worden. Een leger onder den Kroonprins van Zweden, en gecommandeerd door den Russischen Opper-bevelhebber, vrijheer van Winzingerode, nadert uwe grenzen, om u van de Fransche slavernij te verlossen, uwen handel te herstellen en de vrijheid weder te geven, waar voor uw voorouders zoo veel goed en bloed opgeofferd hebben. Vertrouwt op de Goddelijke Voorzienigheid, welke uwe pogingen voor vrijheid en vaderland met zegen zal bekronen; gehoorzaamt den genen, welken het Bestuur tot eene nadere beslissing wordt toevertrouwd; het tijdstip nadert, dat gijl. een vaste regeeringsvorm bekomen zult, welke strekken zal om u het geleden leed te doen vergeten." Proclamatie van Rusland.

Op den 20sten reeds voerde het, zich daargesteld hebbende, algemeen bestuur van het herstelde Nederland de volgende taal:

„ Alzoo de Regeringloosheid veel is voorgekomen in de meeste steeden door wijze voorzieningen van de notabelste ingezetenen, maar het ALGEMEEN BESTUUR geheel verwaarloosd en in niemands handen is, terwijl het geroep van alle zijde om zulk een BESTUUR tot redding van het Vaderland onze harten diep getroffen heeft; zoo is het, dat wij besloten hebben hetzelve op te vatten tot de komst van ZIJNE HOOGHEID toe; — bezwerende alle de brave Nederlanders, om zich te vereenigen tot ondersteuning van dit ons cordaat Besluit. GOD helpt die genen, die zich zelve helpen. Algemeen Bestuur opgevat.

„ 's Hage den 20 November 1813.

„ (*Geteekend*)

„ F. VAN DER DUIJN VAN MAASDAM,

„ G. K. VAN HOGENDORP."

Proclamatie van het algemeen Bestuur.

Op den 21sten sprak dit algemeen bestuur der vereenigde Nederlanden, uit naam van Zijne Hoogheid den Heere Prins van Oranje de Nederlanders met deze onvergetelijke woorden aan:

„ Het oogenblik is geboren, waarop wij ons „ nationaal bestaan hernemen; de zegepraal der „ bondgenooten heeft den hoogmoed van onzen „ onderdrukker vernederd, heeft zijne reuzenmagt „ vergruisd.

„ Moede van het juk te torschen, waaronder men „ ons zoo schandelijk deed bukken, gevoelt elk Ne„ derlander zijnen moed ontvlammen in dit plegtig „ oogenblik. *Nationale Vrijheid* en *Onafhankelijk„ heid* is ieders leus; ORANJE, het punt der alge„ meene vereeniging van al wat trotsch is op den „ naam van NEDERLANDER. Wij voldeden aan den „ wensch van alle onze bondgenooten, wanneer wij „ in afwachting van de komst van ZIJNE HOOG„ HEID, den Heere *Prince* van ORANJE, en in zij„ nen naam, dezen dag ons stelden aan het hoofd „ der regering; wij namen die taak op ons, met „ vertrouwen op de hulp der Goddelijke Voorzie„ nigheid, wier hand de aanstaande verlossing van „ ons verguisde vaderland zoo zigtbaar bestuurt, „ maar wij deden het ook met vertrouwen op den „ bijstand, op de hulp van elk Nederlander, die, „ zonder herinnering aan al het voorledene, zonder „ onderscheid van rang of staat, of van Godsdien„ stige gezindheid, met ons de behoefte gevoelt van „ nog éénmaal te herwinnen dat vaderland, dat „ op de elementen, op *Philips* en *Alva* veroverd, „ van den moed onzer Voorvaderen zoo heerlijk „ getuigde, doch met smaad en schande te lange „ bezoedeld werd.

„ Van dit oogenblik af zijn onze ketenen afgewor„ pen, geene vreemdelingen zullen ons meer beheer„ schen; alle verbindtenis van dwang en slaafsche „ onderwerping aan den gemeenen vijand van Euro„ pa, aan den verstoorder der rust, der welvaart en

„ der

„ der onafhankelijkheid der volken, zeggen wij „ onherroepelijk en voor altoos op.

„ In naam van ZIJNE HOOGHEID den Heere PRINCE VAN ORANJE, als de hooge regeering der Nederlanden aanvarende, ontslaan wij alle onze landgenooten, in welke betrekking ook, in het geheele voormalige gebied der Vereenigde Provintiën, van den eed van trouw en gehoorzaamheid aan den Keizer der Franschen gedaan, en van de afkondiging dezes af aan, verklaren wij als verraders van hun vaderland en rebellen tegen de wettige nationale regeering te zullen beschouwen en doen straffen dezulken, die uit krachte van hunne verbindtenis met de Fransche regeering of hunne ondergeschiktheid aan deszelfs administratiën, aan eenige orders of bevelen van deze mogten defereren, of aan die regeering of derzelver ambtenaren of gedelegueerden, eenige gehoorzaamheid betoonen of correspondentie met dezelve voeren mogten."

„ *Alle betrekkingen met onze onderdrukkers*, wier verachting en smaad elks aangezigt en hart in vuurgloed ontsteekt, zijn dus van heden af vernietigd; doch dit is niet genoeg!

„ Nederlanders! wij roepen u op, om u eendragtig om den standaard te scharen, dien wij geplant hebben; wij roepen u op om de wapens als mannen op te vatten, en den vijand, die nog op onzen bodem ons schijnt te trotseren, doch reeds siddert voor onze vereeniging, van onze grenzen te verdrijven.

„ Elk onzer zij gedachtig aan het geen onze brave voorvaderen deden, toen de onsterfelijke *Eerste Willem* Hollands moed in laaije vlam ontstak, en laat het edele voorbeeld van Spanjes volkeren, die na den hagchelijksten strijd met opzetting van goed en bloed, het gehaatte juk verbrijzeld hebben, en thans den heerlijksten dageraad van verlossing en zegen, zien aanbreken; laat dit voorbeeld ons leeren, dat de uitkomst niet faalen kan.

„ Wij hebben overal mannen van beproefd krijgs-

„ be-

„ beleid met de zorg uwer wapening belast; zij
„ zullen u voorgaan in het gevaar, dat slechts
„ kortstondig zijn kan; bij het aanrukken der
„ bondgenooten tot onze bevrijding.

„ Orde en krijgstucht zullen onze legerbenden
„ kenmerken, zij zijn onafscheidbaar van den wa-
„ ren moed.

„ Wij zullen zorgen, dat het onzen strijderen aan
„ niets ontbreekt; dat hun vertrouwen niet wan-
„ kele; de God van Nederland strijdt voor ons!

„ Maar zullen wij onze toerusting tot wapening
„ en verwering van onzen vrijen grond rustig
„ kunnen voortzetten, zullen de dagelijksche uit-
„ gaven van het binnenlandsch bestuur worden
„ gaande gehouden, dan moet ook de opbreng
„ der lasten geregeld haren gang gaan. Wij behoe-
„ ven de Nederlanders niet te herinneren aan hun-
„ ne dure verpligting: hun te zeggen, dat wij
„ 's lands schatten tot 's lands welzijn vorderen,
„ is genoeg, om ons van aller welwillendheid in
„ dit beslissend tijdsgewricht te verzekeren.

„ Een ieder beijvere zich dan, van heden af,
„ om zijn verschuldigde aan te betalen en de schat-
„ kist te stijven.

„ Alle de belastingen moeten bij provisie en tot
„ dat daarin, door de hooge regering, wettiglijk
„ zal zijn voorzien, op den eigen voet als tot
„ dus verre worden geheven. Een ieder, die aan
„ den ophef der belastingen stoornis zoude willen
„ toebrengen of die zoude willen verkorten, zou-
„ de de blaam op zich laden van het vaderland
„ vijandig te zijn, en zeker zullen wij dit niet
„ straffeloos gedogen.

„ Wij bevelen, dat alle hollandsche ambtenaren
„ op hunne posten zullen blijven, en wij stellen hen
„ in de uitoefening hunner ambtsverrigtingen onder
„ de bescherming van alle regtschapen Nederlanders.

„ Wij ontbieden en qualificeren zoodanige amb-
„ tenaren, welke, door het vertrek hunner supe-
„ rieuren, de zaken hunner administratie op dit
„ oogenblik zonder beheering zien, om den eer-

„ sten

„ ften in rang van het departement, arrondisfe-
„ ment, of plaats hunner refidentie, als hun hoofd
„ te gehoorzamen, en ftellen wij tevens den laat-
„ ften verantwoordelijk voor alle nadeelen, welke,
„ door zijn dralen of verzuim, bij ontftentenis van
„ voorziening, uit langeren ftilftand der adminis-
„ tratie- en opfchorting der perceptie zouden kun-
„ nen voortvloeijen.

„ Wij vertrouwen voorts op den geest van or-
„ de, welke den Nederlander kenfchetst; wij maken
„ ftaat, dat in alle vakken van beftuur, fpeciaal ook
„ dat der juftitie, een ieder zal voortgaan in de
„ getrouwe en onafgebrokene vervulling zijner plig-
„ ten, overeenkomftig de wetten, thans in vigeur.

„ Wij ontbieden en gelasten alle departements-,
„ ftedelijke en plaatfelijke autoriteiten, om deze af
„ te kondigen en te affigeren, alomme waar zulks
„ te gefchieden gebruikelijk is."

Aanftelling van de Generaals SWEERTS DE LANDAS en DE JONGE.

Ten zelfde dage werd door het algemeen beftuur de Baron SWEERTS DE LANDAS tot Generaal benoemd over een legercorps, het welk verzameld werd, om terftond de rust en veiligheid te bewaren, die van de kant van Gorkum door Antwerpfche en Brabandfche Confcrits werden bedreigd, en aan den Generaal C. F. DE JONGE het kommando opgedragen over een legercorps, het welk verzameld werd, om voor de veiligheid van den kant van Utrecht te zorgen.

Voortreffelijk gedrag der Haagfche burgerij.

Bij deze zoo onverwachte, fchoon hartelijk gezegende omwending van zaken gedroeg zich de burgerij van 's Gravenhage met eene waardigheid, welken haar van den provifioneelen Raad dier ftad op den 22ften November, de volgende erkentenis verwierf:

„ De provifioneele Raad dezer ftad, zich getroffen
„ vindende, door de innigfte gevoelens van be-
„ wondering en erkentenis, wegens het zoo voor-
„ beeldig gedrag der Ingezetenen, heeft gemeend
„ daar van een openbaare blijk bij deze te moeten
„ geven, en kan inzonderheid niet genoeg roemen

„ de

„ de loffelijke pogingen, onvermoeiden iever, en
„ welwillendheid van de ORANJE GARDE, en de
„ zich vrijwillig gewapend hebbende officieren en
„ manschappen, om de rust te bewaren.

„ De voornoemde Raad heeft almede met het
„ uiterste genoegen vernomen, het rustig en vreed-
„ zaam gedrag in deze omstandigheden gehouden,
„ zoo door de aanhoorigen van de vleeschhal, als
„ van de werkers tot de turfmarkt behoorende,
„ gelijk mede dat van de subjecten der onderschei-
„ de armen-inrichtingen.

„ En daar die goede geest zoo zigtbaar door
„ de hand des Allerhoogsten is bestuurd geworden,
„ zoo is de Raad dan ook in het vast vertrou-
„ wen, dat een ieder aldus op den zelfden voet
„ zal blijven voortgaan, en rustig de volkomen
„ gelukkige uitkomst afwachten."

Stil gedrag der burgerij te Gouda.

De Maire van Gouda had reeds den 18den November genotificeert:

„ De Maire der Stad Gouda, ten hoogste vol-
„ daan over de goede en vreedzame gezindheden,
„ welke de burgers en ingezetenen dezer stad, in
„ onderscheiding van andere gemeenten, tot hier-
„ toe, zoo loffelijk hebben aan den dag gelegd, acht
„ het van zijnen pligt, een iegelijk te vermanen
„ en op te wekken, om in die zoo heilzame ge-
„ voelens te blijven volharden, en Hem, in zijne
„ welmeenende pogingen, tot bevordering en voort-
„ during van rust en orde, te willen ondersteunen,
„ en daartoe, een iegelijk in zijnen kring en be-
„ trekkingen, werkzaam te zijn, om alles, wat tot
„ eenige verwarring aanleiding zoude kunnen geven,
„ te keer te gaan; zullende daar door het belang
„ van het algemeen, en van een ieder ingezeten in
„ het bijzonder, op de beste wijze bevorderd wor-
„ den, en deze stad en derzelver burgerij, dus
„ een voorbeeld aan anderen geven, het welk haar
„ den welverdienden lof van alle weldenkenden,
„ door alle tijden heen, zal waardig maken, en
„ de heilrijkste gevolgen doen ondervinden."

Op

Op welke Notificatie dan ook eene dadelijke oproeping volgde van den volgenden inhoud: Provisioneel bestuur te Gouda.

„ Alzoo het noodig is alle Regeeringloosheid in „ deze stad te keer te gaan; is het van het hoog„ ste gewigt, de voornaamste Leden van de Oude „ Regeering, zoo als die in den jaren 1794 en „ 1795 bestond, met den meesten spoed bijeen te „ roepen, en te dien einde willen de notabelste „ en welmeenendste Leden der Burgerij, met en „ benevens den Hr. *H. J. Ligtvoet van Leeuwen*, „ den Hr. *A. Willet Junior*, en den Hr. *A.* „ *H. van Wyn*, oproepen en verzoeken, gelijk „ zij doen bij dezen, de Heeren:

„ Mr. A. H. METELERKAMP,

„ Mr. F. VAN HARENCARSPEL DECKER,

„ Mr D. G. VAN TEYLINGEN,

„ Mr. J. A. VAN DER DOES;

„ om zich ten spoedigste te vervoegen op het Raad„ huis dezer stad, ten einde, daar de herstelling „ van zaken met vaste schreden nadert, aan alle de „ ingezetenen dezer stad, kennis te geven, dat hun„ ne wenschen binnen kort bekroond zullen wor„ den, tot dat aanstonds de voornoemde Heeren „ zullen optreden, om in alles te voorzien, tot „ dat de orde van zaken nader zal gevestigd zijn, — „ inmiddels worden alle goede Burgers opgeroepen „ om te waken voor de rust en orde, en een dag „ van vreugde en vrolijkheid, op stads kosten be„ loofd, en tevens gewaarschuwd, dat een ieder, „ welke zoude willen de rust stooren, plunderen „ of eenigen overlast doen aan publieke Authoritei„ ten, de strengste straf te wachten heeft."

Door het algemeen bestuur werd de toon, die uit dergelijke oproepingen had kunnen worden misduid, vervangen door de volgende proclamatie:

„ MEDE-NEDERLANDERS!

„ Wij staan op onzen post om het Vaderland te „ behouden; wij neemen de diensten aan, van elk

„ die

Proclamatiën van het algemeen Bestuur.

„ die gereed is om met ons te werken; wij zien „ eenig en alleen op het groote doel van Eendragt „ en Wering van vreemde Heerschappij; wij be„ oordeelen elk naar zijn tegenwoordige gezind„ heid om dien geest uit te spreken. Nederlanders „ komt op, spreekt ons aan, en stelt ons in staat „ om elk uwer werkzaam te maken, naar de be„ geerte van zijn eigen hart."

En moest dezelfde toon, die in deze proclamatie heerschte, den ganschen geest der Nederlandsche natie stemmen; het was voor het algemeen bestuur dan ook een waar genoegen, tot de bewoners van het platte land te kunnen zeggen:

„ Met genoegen heeft het Algemeen Bestuur „ vernomen, dat de Rust en Orde vrij algemeen „ ten Platten Lande is gehandhaafd gebleven, daar „ echter in sommige Dorpen de Authoriteiten zich „ hebben geabsenteerd, zoo gelasten wij, dat al„ daar en overal, waar zulks mogt gebeuren, de „ meest gegoede en bestgezinde opgezetenen de „ handen in een slaan en zich constitueeren tot „ een provisioneele Regering met eenen president, „ gemagtigd, om, des noods, onverwijld in „ dringende zaken te voorzien.

„ Nederlanders! Onze Zaak is behouden, als wij „ eendragtig blijven en de Orde bewaren; dat nie„ mand uwer zich verberge, dat lafhartigheid of „ koelbloedige kansrekening van zelfbehoud Ne„ derland in het oog van alle de Volken van Eu„ ropa voor eeuwig zoude brandmerken; dat nie„ mand uwer vergeete, dat, zoo de uitslag van „ dezen kampstrijd twijfelachtig zijn konde, elk „ niettemin de uitwerkselen der verschriklijkste wraak „ te wachten heeft van hem, die aan Holland zelfs „ de laatste overblijfselen der vroegere welvaart „ benijdt! Dat niemand onzer vergete, dat, zoo „ wij zwichten, onze zonen door nieuwe ligtin„ gen ons meêdogenloos van het hart zullen wor„ den afgescheurd, en dat het bloed van Neder„ lands edele jongelingschap voor de heerschzucht

„ van

„ van een dwingland ſtroomen moet, indien zij
„ aarſelen voor de vrijheid en onafhankelijkheid
„ des dierbaren vaderlands op te ſtaan"

Levendig gevoelde het Algemeen Beſtuur de behoefte aan gewapende manſchap en gereede middelen, om den weerloos gelaten en uitgeputten ſtaat des lands met de daad zoo wel, als met woorden, te herſtellen, en op den 23ſten November, deed hetzelve reeds deze publicatie:

„ De omſtandigheden, in welke het vaderland „ zich gebragt ziet, maakt het elken Nederlander „ tot een heiligen pligt, om al, wat in zijn vermo„ gen is, aan te wenden, tot afwending van het „ dreigende gevaar. De vermogende en met mid„ delen gezegende Ingezetenen, worden uitgenoo„ digd, bij al wat hun dierbaar is, om door „ vrijwillige giften het Beſtuur te onderſteunen, „ tot voorziening in de eerſte noodwendigheden van „ de wapening. — *Inroeping van vrijwillige wapening en giften.*

„ Ten dien einde worden allle Ontvangers van „ de Verpondinge (Percepteurs) der Steden en „ Dorpen, gelast, eene kist te plaatſen, en het „ Beſtuur gelast de noodige voorzieninge daar te „ ſtellen, tot de zekere perceptie, wordende wij„ ders de Ontvangers voorſchreven gelast, de ge„ ſtorte penningen, binnen vier en twintig uren, „ bij de respective Ontvangers van de Arrondis„ ſementen over te ſtorten, en deze wederom om „ dezelve op gelijke wijze aan de Ontvangers Ge„ neraal te doen toekomen, en een ieder in de „ zijne zich te laten geven een behoorlijk Rece„ pis van décharge."

Ten zelfde dage werden aangeſteld tot Ondercommisſaris van oorlog de Heer FRYTAG, tot Directeur van de politie in het resſort van den Haag de Heer AMPT, tot Gouverneur generaal der gewapende magt in Holland de Heer LEOPOLD Graaf van LIMBURG STIRUM. *Aanſtellingen van den Heer FRIJTAG, AMPT en LIMBURG STIRUM.*

Al terſtond bij de onderneming der Staatsomwenteling had het Algemeen Beſtuur, gezorgd de

Eerste berigten uit Engeland.

Heeren FAGEL en PERPONCHER aftevaardigen naar Engeland, om zijne Hoogheid den Heere Prinse van Oranje Nassau, zich te Londen bevindende, daarvan kennis te geven en Hoogstdenzelven te bidden, om den hagchelijken staat des hernomen vaderlands ter hulpe te snellen; en op dezen zelfden 22sten November ontving men reeds de officieele tijding, dat werkelijk eene Engelsche vloot zeilende naar onze havens in de noordzee en op onze kust was aangekomen, voerende troepen, wapenen en ammunitie, en zullende onmiddellijk door zijne Hoogheid worden gevolgd.

Aanstelling van Commissarissen Generaal door het Algemeen Bestuur.

Om tevens te zorgen dat alom de herneming der onafhankelijkheid geschiedde op eenparigen voet en in denzelfden geest, had het Algemeen Bestuur Commissarissen Generaal aangesteld, in de personen van de Heeren Mr. J. M. KEMPER en Mr. C. A. FANNIUS SCHOLTEN, die zich het allereerst begaven naar het zoo belangrijk Amsterdam, welks houding tusschen het versterkte Naarden en den zwaren schanstoren op halfwege van Haarlem, als mede in de nabuurschap van het Fransche legercorps van MOLITOR te Utrecht, zoo hoogst moeijelijk was, dat deszelfs provisioneel bestuur gemeend had, zich nog eeniglijk te moeten bepalen bij de zorg voor de inwendige rust zonder den onbedachten afval des gepeupels voor als nog tot eene gemeene zaak der gansche burgerij te kunnen maken. Het pijnelijke van deze houding bij den vurigsten wensch, om openlijk den standaard van den eigen Staat te kunnen oprigten, maakte de komst van omtrent tweehonderd Kozakken in den vroegen morgen van den 23sten November, onder bevel van den Majoor MARKLAI tot eene alleraangenaamste verschijning, en het was tevens op den middag, dat zich de Heeren Commissarissen Generaal van het Algemeen Bestuur, vergezeld van den Generaal KRAIJENHOF en den Schoutbijnacht VERDOREN, nevens eene commissie uit het provisioneel bestuur der stad, naar het paleis begaven,

hetwelk alreeds bij kapitulatie aan hen was overgegeven, en aldaar, onder het gejuich der toegevloeide menigte, de proclamatie van het Algemeen Bestuur den volke voorlazen. Daarna werd de Hollandsche vlag met de Oranjegeus den toren van het paleis uitgestoken, onder een donderend gejuich der *vele duizenden* burgers, die den dam en de *toegangen tot* denzelven vervulden, waarna alle de overige torens der stad met Hollandsche en Oranjevlaggen werden versierd. De vreugde echter in de gansche stad was bij deze voltooijing der omwenteling, niet eenpariger noch grooter, dan de rust, die nu volstrekt nergens werd gestoord.

De Commissarissen Generaal, die zich nu bijzonder ophielden met de regeling van 's Lands zaken te Amsterdam en in Noordholland, constitueerden zich provisioneel in den doele op de garnalenmarkt en namen tot hunne Secretarissen de Heeren Mr. J. N. WARIN en Mr. R. TAUNAY, *stellende op alle dagen der weke den tijd van half twee tot drie uren in den namiddag om te spreken met geconstitueerde magten en ambtenaren.*

Zij riepen terstond alle oude militairen zoo ter zee als te land op, om zich bij den Schoutbijnacht VERDOREN en den Generaal majoor KRAIJENHOFF te doen inschrijven, als mede alle commissarissen van politie, die hunne posten mogten verlaten hebben, om tot dezelve terug te keeren en hunne functiën te hervatten, terwijl *zij* de zoodanigen als ook die genen, die in hunne bedieningen voortgevaren waren; verwezen tot den Heer Mr. J. DE MEIJER en den Heer officier, waarnemende de functiën van Keizerlijken Procureur, om met beide te overleggen de wijze en regeling, thans bij de administratie der politie aan te nemen: terwijl in alle stukken, in de welke tot heden in den executorialen vorm de woorden *in naam des keizers* werden gevorderd, dezelve moesten vervangen worden door die van *in naam van den Souverein.*

Voorzieningen door de Commissarissen Generaal.

Proclamatie van Commissarissen Generaal aan Amsterdam.

Op den 25sten November deden de Commissarissen Generaal de volgende proclamatie aan de ingezetenen van Amsterdam:

„ Eindelijk is dan Amsterdam niet meer de der„ de hoofdstad van een, door veroveringen aan el„ kander geklonken, Staat, welks reusachtige uit„ breiding geheel Europa bedreigde, maar, gelijk „ van ouds, de vrije hoofdstad van een, door nij„ verheid bloeijend en van alle vreemde overheer„ sching afkeerig, volk.

„ De proclamatie op gisteren door ons, van „ de puije van uw voormalig raadhuis', het ge„ denkteeken uwer grootheid en de vrucht van „ de nijverheid onzer Voorvaderen, afgelezen, „ ontwikkelt de beginselen, waarop de thans in„ gevoerde orde van zaken rust, en wie onzer „ is er, die zich daarmede niet vereenigt. Twin„ tig jaren van onophoudelijk op elkander ge„ volgde ongelukken hebben ons verschrikkelijk „ geleerd, welke de gevolgen zijn van partijschap„ pen en burgerlijke oneenigheid. Wij zullen dit, „ even als het Gouvernement, dat ons gezonden „ heeft, nimmer vergeten. Het is niet meer de „ overwinning van eene partij, het is de zege„ praal van het zoo lang geteisterd Vaderland op „ de overheersching van vreemden, welke door „ hen bedoeld werd, wier moed het eerste voor„ beeld gaf van de nog niet geheel uitgedoofde „ geestdrift der Nederlanders.

„ Bij de ongelukken, door ons doorgestaan, bij „ den God uwer Vaderen, wiens hulp in deze „ gebeurtenissen zoo zigtbaar met ons is, bij uwe „ dierbaarste betrekkingen, bidden en bezweren wij „ u, dezen geest, den eenigen, die ons redden „ kan, maar ook zeker redden zal, in uwe krin„ gen, in uwe huisgezinnen voort te planten, „ en de belooning zal het geluk, de herstelling „ van ons dierbaar Vaderland zijn.

„ NEDERLAND EN ORANJE was, voor twee

„ eeu-

„ eeuwen, de leus onzer groote Vaderen, en bij
„ nog grootere zwarigheden bragten zij het ge-
„ bouw in ſtand, het welk zoo lang de bewon-
„ dering van Europa geweest is. NEDERLAND
„ EN ORANJE is op nieuw onze leus, en de
„ vrucht zal bij eendragt en medewerking van al-
„ len *dezelfde zijn*.

„ *Medewerking* van allen, zeggen wij, en de
„ *geestdrift*, waarmede gister de Proclamatie van
„ het Algemeen Beſtuur ontvangen is, waarborgt
„ ons, dat wij daarop niet vergeefs reken-
„ den.

„ De onzijdigheid, tot op gister toe, door uwe
„ proviſioneele regeering, als beginſel hunner han-
„ delingen, aangenomen, en met die onwrikbare
„ wijsheid gehandhaafd, welke zich van eene der-
„ gelijke regering verwachten liet, was de vrucht
„ van bedaard overleg en welgewikte redenering.
„ *Onze eerſte pligt is het geweest, en wij heb-*
„ *ben dien met zelfs*voldoening vervuld, die re-
„ gering te danken, waaraan gij de rust uwer
„ ſtad, en de veiligheid uwer perſonen en goede-
„ ren, verſchuldigd zijt. Doch eindelijk hebben
„ de altijd overwinnende wapenen onzer Bondge-
„ genooten aan deze onzijdigheid een einde ge-
„ maakt, en gelijk het vorig ſtelſel de vrucht
„ *van eene wijze* bedaardheid was, zoo is ook
„ *nu de tegenwoordige ſtaat* van zaken geenszins
„ het gevolg eener blinde geestdrift, welke, zon-
„ der de gevolgen en middelen te berekenen,
„ partij kiest; en de bedaardheid zelve, waarme-
„ de dit beſluit genomen is, waarborgt u voor de
„ onverzettelijke ſtandvastigheid, waarmede het zal
„ gehandhaafd worden.

„ Voor de verdediging uwer ſtad, wier belan-
„ *gen* die van het geheele Vaderland zijn, is ge-
„ *zorgd*, maar wij moeten ook uwe verdedigers
„ niet *vergeten*, en bereids zijn door ons alle de
„ *maatregelen genomen*, welke aan uwe ſchutterij
„ *ſchadevergoeding* voor verloren tijd, aan uwe

„ bezoldigde magt *handgelden*, *fouragie* en *klee-*
„ *ding*, aan uwe magazijnen voorraad van het
„ noodige materiaal verzekert.

„ Het getal van hen, die zich op het ſpoor
„ onzer Vaderen tot verdediging der naauwelijks
„ herſtelde volks-vrijheid aanbieden, groeit bij
„ het uur; dan het is niet noodig, dit vuur,
„ door eigen gevoel van verontwaardiging zoo wel
„ als door de op gisteren afgelezene proclamatie,
„ ontvlamd, door nieuwe aanſporingen op te
„ wekken.

„ Maar ook zij, wier jaren of betrekkingen niet
„ toelaten den Lande op deze wijze nuttig te
„ zijn, branden van verlangen, hunne zucht voor
„ de goede zaak aan den dag te leggen door
„ opofferingen, welke voor hunne omſtandigheden
„ meer berekend zijn.

„ Wij volgen deze wenk, aan ons door de
„ beste burgers dezer ſtad van zelf gegeven, zoo
„ wel als den last, ons door het Algemeen Be-
„ ſtuur opgedragen, door aan te kondigen, dat,
„ van morgen af, onder behoorlijk toevoorzigt,
„ door de ſtedelijke regering te benoemen, in ge-
„ bouwen, door dat zelfde Beſtuur aangewezen,
„ aan alle burgers gelegenheid zal gegeven wor-
„ den tot het ſtorten, in daartoe beſtemde kisten,
„ van vrijwillige bijdragen in geld tot onderſteu-
„ ning van de gemeene zaak des Lands.

„ *Hollanders!* gij zult uwe verdedigers te hulp
„ ſnellen, door voor hunne kleeding, voor hun
„ onderhoud de eerſte bijdragen te doen; gij zult
„ ons in ſtaat ſtellen de middelen, die wij daar-
„ toe beraamd hebben, met kracht door te zet-
„ ten. Opofferingen voor de zaak des Lands zijn
„ voor *Hollanders* nimmer opofferingen geweest.

„ De berigten zijn van alle kanten gunſtig, en,
„ met vertrouwen op den God onzer Vaderen,
„ wiens eerdag nu niet meer door ongepaste en
„ met den geest van onzen landaard ſtrijdige
„ voortzetting van openbare vermaken zal geſtoord

„ wor-

„ worden, wien de eerfte dankzeggingen van een „ herlevend volk reeds den volgenden zondag ne„ derig zullen worden opgedragen, is er geen „ twijfel aan, of ook dit land zal fpoedig weder „ dat zijn, wat het door de herftelde betrekkin„ gen van koophandel en zeevaart, door de herle„ vende nijverheid, door de nog niet geheel af„ gelegde Hollandfche zeden, en door deugd en „ godsdienftigheid worden kan, en wat het een„ maal geweest is."

De meeste Steden in Noordholland waren almede in opftand gekomen. Men weigerde er alle gehoorzaamheid aan den Keizer, erkende den Prins van Oranje voor wettigen Opperheer, en deed de algemeene kreet weêrgalmen: „ te wa„ pen Nederlanders! vecht u vrij tegen hem, die „ reeds duizenden uwer zoonen ter flagtbank „ voerde! en bedenkt, dat als gij ftrijden moet, „ het beter is op den vaderlandfchen grond uw „ *leven op te offeren voor het land*, waar gij ge„ boren werd, waar uwe maagfchap en vrienden „ wonen, dan als een offer van heerschzucht in „ een vreemd land te fterven."

Omwenteling in Noordholland.

Op den 19den November reeds was te Edam, ten overftaan van den Heer F. C. ARENTZ, waarnemende het Provifioneel Beftuur der Stad met vele plegtigheid de proclamatie, in naam van Zijne Hoogheid door den Graaf VAN LIMBURG STIRUM, als Gouverneur van den Haag, openlijk afgekondigd, waarbij aandoening en vreugde op ieders gelaat was te lezen, en een herhaald gejuich van oranje boven! de lucht deed weêrgalmen. De oude Hollandfche vlag was terftond van de torens en publieke gebouwen uitgeftoken, en den ganfchen dag en nacht deze heugelijke ommekeer met eene gepaste vrolijkheid gevierd, zonder dat de rust de minfte ftoornis had geleden.

Die vreugde kreeg weldra eene nieuwe ftof, als het Algemeen Beftuur op den 27ften den volgenden brief van Zijne Hoogheid ontving, welken hetzelve in de oor-

oorspronkelijke tale zoo wel als in de Nederduitsche overgebragt, mededeelde. De brief hield aan den Heer G. K. VAN HOGENDORP, en was, als volgt:

Brief van Zijne Hoogheid.

„ Monsieur!

„ *Me référant à ce que le colonel* FAGEL „ *vous dira de ma part, je veux cependant pas* „ *le laisser partir sans vous temoigner toute* „ *la satisfaction que j'éprouve de l'heureux évé-* „ *nement, qui place de nouveau ma patrie au* „ *rang des nations de l'Europe. La manière* „ *dont elle a prononcé son vœu me pénétre de* „ *reconnoissance, et augmente encore, s'il est pos-* „ *sible, les obligations, qui reposent sur moi, de* „ *travailler à remplir son attente, et de me vouer* „ *à sa prospérité et à son bonheur.* FAGEL *vous* „ *dira l'effet, qu'a fait ici la conduite observée* „ *en Hollande, et que le Prince Régent et ses* „ *ministres ont pris toutes les mesures pour nous* „ *assister de tous les moyens disponibles. Vous* „ *en ressentirez immédiatement les effets. J'es-* „ *pére suivre en peu de jours, et ressens une* „ *vive impatience de revoir mes compatriotes* „ *après les dix-neuf années què j'en ai été sé-* „ *paré. Heureux de repondre par là à l'invi-* „ *tation que Messieurs* DE PERPONCHER *et* JA- „ QUES FAGEL *m'ont porté, je me réjouïs in-* „ *finiment de la manière, dont tout s'est passé,* „ *et approuve entièrement les bases d'après les* „ *quelles il a été agi provisoirement. Veuillez* „ *en être assuré et donner également à connoitre* „ *aux Messieurs, qui avec vous se sont mis en* „ *avant dans ces circonstances critiques, les droits* „ *qu'ils se sont acquis à ma reconnaissance et à* „ *celle de leurs concitoyens. Je suis avec une* „ *considération distinguée,*

„ *Monsieur,*

„ *Votre très devoué serviteur*

(signé) G. F. PR. DE ORANGE.

„ *Londres, le* 22 *Novembre* 1813."

Mijn

„ *Mijnheer!*

„ Mij gedragende aan het geen de Overste FA-
„ GEL, u van mijnentwege zeggen zal, wil ik
„ hem egter niet laten vertrekken, zonder u een
„ blijk te geven van mijn groot genoegen over
„ de gebeurtenis, welke MIJN VADERLAND WE-
„ DEROM PLAATST IN DEN RANG DER VOLKEN
„ VAN EUROPA. De wijze, op welke de Neder-
„ landers hunne begeerte uitgesproken hebben,
„ doordringt mijn hart van dankbaarheid, en zet,
„ is het mogelijk, nog meer kracht bij aan mijne
„ verpligting, om met al mijn vermogen hunne
„ verwachtingen te vervullen, en mij geheel toe
„ te wijden aan hunnen voorspoed en geluk. De
„ heer FAGEL zal u verhaalen, welk een indruk
„ het gedrag der Nederlanders hier gemaakt heeft
„ en dat de Prins Regent en zijne ministers aan-
„ stonds de noodige maatregelen genomen hebben,
„ om ons met alle de voorhanden zijnde hulpmid-
„ *delen bij te staan.* Gij zult er oogenblikkelijk
„ de uitwerking van ondervinden. Binnen weini-
„ ge dagen hoop ik zelf te volgen, en gevoel een
„ levendig verlangen om mij te hereenigen met
„ mijne Landgenooten, na een afscheiding van
„ negentien jaren. Gelukkig, alzoo te beant-
„ woorden aan de uitnoodiging mij door de hee-
„ ren PERPONCHER en JACOB FAGEL overgebragt,
„ verheug ik mij oneindig over de wijze, hoe-
„ danig alles voorgevallen is, en keur volkomen
„ goed de gronden, op welke bij voorraad ge-
„ handeld is. Gelief daarvan verzekerd te zijn, en
„ aan de verdere Heeren, die met u vooruitge-
„ treden zijn in die hagchelijke omstandigheden,
„ te kennen te geven, dat zij zich een regt ver-
„ worven hebben op mijne dankbaarheid en op
„ die van hunne medeburgeren.

„ Ik ben met eene uitmuntende hoogachting,

„ Mijnheer, Uw zeer genegen dienaar,

„ (*was get.*) WILLEM PRINS VAN ORANJE.

„ Londen, den 22 November 1813."

Terwijl alzoo in Zuid- en Noordholland de afval, door eigene herneming der onafhankelijkheid gelukkiglijk was tot stand gekomen, en alle deszelfs hoofdbewerkers door dezen brief van den Prince van Oranje bemoedigd en gerust gesteld waren wegens den zegepraal der goede zake, ondanks het geweld van de Franschen tegen het ongelukkige Woerden en ondanks derzelver bezetting veler steden en sterkten in het geheele land, waarvan wij straks onder de berigten van den vijandelijken wederstand zullen gewagen, werden in de overige departementen de kluisters der overheersching verbroken door de magt der hooge gallieërde Mogendheden, wier krijgsbevelhebbers, de edelmoedige gronden hunner Hoven volgende, geene landen ontwrongen aan de vuist des dwingelands, dan om ze blijde terug te geven aan derzelver aloude regering.

Groningen uit de magt der Franschen door de Gallieërden gered.

Men had te Groningen al verscheidene dagen in het begin van November een aantal Fransche beambten uit het naburige Oostvriesland zien aankomen, het welk men aldaar vernam, dat den 11den reeds geheel en al ontruimd was geworden. Het had echter geschenen, als of die personen zich nog eenigen tijd te Groningen zouden ophouden; doch op den 15den kregen zij alle bevel, dienzelfden dag nog de stad te ontruimen. Dit verwekte wel eene algemeene verwarring, doch de goede orde werd door de zorg der burgers bewaard. Kort daarop kwamen er Kozakken binnen, ten getale van 30 man, die den volgenden dag door 300 man van Assen en door nog 300 van de zijde van Winschoten werden gevolgd, welke dadelijk de vertrekkende Franschen nazetteden en eene menigte douaniers terug bragten. Het detachement Kozakken stond onder de bevelen van de prins NARITSCHKIN, kolonel van de Russische garde. Het gantsche garnisoen van Groningen had voor dit detachement de vlugt genomen, met zich voerende drie groote schuiten met kruid; de Prins

Prins deed hen vervolgen, en zijne Kozakken hernamen niet slechts deze vaartuigen, maar bragten van het gevlugte Fransche garnisoen eenen overste, 38 officieren, en 800 soldaten als krijgsgevangenen terug.

Roemrijk en verbazend scheenen eenen ieder deze voordeelen, door de *Kozakken* behaald op krijgslieden, *die* de *onverwinnelijkheid reeds* verbonden hadden gewaand aan hunne wapenen: doch de volgende dag getuigd reeds van eene Nederlandsche dapperheid, die der Kozakken moed met luister op zijde stond. Negen Schippers, R. SCHENKEL, H. SCHELTS, H. SMIT, D. A. HOFF, P. MUNTENDAM, S. J. SCHUIMIG, J. SMIT, H. J. LEWE en K. KROOK vertrokken wel gewapend met eene sloep, om een schip met 32 meest gewapende douaniers met 29 vrouwen en kinderen, en eene aanmerkelijke somme gelds, door sommigen op 80,000 guldens begroot, voor eenige uren van Groningen *vertrokken*, *te achterhalen*. *Zij* vonden het *schip* bij den Rooden *Haan*, *drie uren van* Groningen, maar lieten het ongemoeid liggen, om zich naar de Zoutkamp te begeven, waar zij Kozakken en meerderen bijstand meenden te vinden. Zich in die meening bedrogen ziende, besloten zij, zelve en alleen deze gansche bende aan te vallen en te overweldigen, hetwelk hun gelukte. De douaniers waren alle in het ruim; R. SCHENKEL sprong met het pistool in de eene en de sabel in de andere hand op het dek, opende een der luiken, verklaarde met eene forsche stem ze alle krijgsgevangen, en eischte de overgaaf hunner wapenen, onder bedreiging van te zullen losbranden: en — alle die gewapende lieden gaven, een voor een, hunne geweren en andere wapenen en al het geld over, het geen aan boord was, en lieten zich met vrouwen en kinderen gevankelijk terug voeren.

Roemrijk gedrag van negen Groningers.

Op denzelfden 16den November deed de Baron ROSIN, kommanderende het detachement Russisch-

kei-

keizerlijke troepen, hetwelk nu tevens het departement der Wester-Eems was ingerukt, deze proclamatie:

Proclamatie van den Rusfischen Generaal.

„ Alzoo het de ſtellige intentie is van de, tegen „ den Franſchen Keizer gecoaliſeerde, Mogendheden, dat in alle de landen en ſteden, welke „ door hoogstderzelver zegevierende wapenen worden ingenomen, de publieke rust en orde worde „ gehandhaafd, en dat een iegelijk ingezeten worde gemaintineerd bij het genot der veiligheid van „ zijn perſoon en goederen; en alzoo het, bij „ onze aankomst in dit departement, en bijzonder „ bij onze intrede in de ſtad Groningen, aan ons „ is gebleken, dat de prefekt van dit departement „ hetzelve heeft verlaten, zonder eenige geconſtitueerde magt te belasten met de waarneming „ van de functiën, waarmede hij in het bijzonder was gechargeerd; zoo is het, dat wij, „ ter voorkoming van alle verwarring en van „ de nadeelige gevolgen, welke, bij gebreke van „ eene behoorlijke adminiſtratie van dit departement, ten nadeele van de goede ingezetenen „ van hetzelve, zouden kunnen ontſtaan, hebben „ goedgevonden, de navolgende proviſioneele ſchikkingen te maken:

„ Art. 1. De heeren raden van prefektuur E. „ LEWE, S. W. TJASSENS, P. G. VAN IDDEKINGE en H. GUICHART worden, bij dezen gerequireerd en gelast, om de functiën van den prefekt, welke, volgens de tot hier toe beſtaande „ orders, aan den prefekt alleen waren gedemandeerd, waar te nemen en uit te oefenen, en „ de ſecretaris-generaal van de prefektuur M. SALVERDA wordt, bij deze, al mede gerequireerd „ en gelast om de voorſchrevene heeren raden van „ prefektuur, in deze hunne werkzaamheden, te „ adſiſteren.

„ 2. De heeren raden voornoemd worden bij „ dezen geauthoriſeerd, om, in de uitoefening van „ eenig gedeelte der adminiſtratie, bijzonder van

„ de

,, de finantiën, zoodanig persoon of personen,
,, uit onzen naam te requireren, als zij zullen ver-
,, meenen te behooren.

,, 3. De heeren onder-prefekten in de onder-
,, scheiden arrondissementen worden bij dezen gere-
,, quireerd, om, bij provisie, in hunne respective
,, functiën te continuëren; zij worden bij dezen
,, gemagtigd, om een of twee geschikte personen
,, te requireren, om hun in hunne menigvuldige werk-
,, zaamheden te adsisteren.

,, 4. De thans nog in dit departement bestaan-
,, de justitiëele ambtenaren, mitsgaders de maires,
,, adjuncten en municipale raden van de onder-
,, scheidene communes, worden bij dezen gerequi-
,, reerd, om, bij provisie, in hunne respective
,, functiën te continuëren.

,, 5. Alle geconstitueerde authoriteiten, publieke
,, ambtenaren, en, in het algemeen, elk ingezeten
,, van dit departement, wordt mits dezen op het
,, ernstigste gelast, om de voorschrevene heeren
,, raden van prefektuur en onder-prefekten in
,, de, hier door ons aan hen opgedragene, functiën
,, te erkennen en hunne orders te gehoorza-
,, men.

,, 6. De ambtenaren, welke tot hier toe zijn
,, belast geweest met eenige finantiëele administra-
,, tie, betrekkelijk tot de schatkist van het Fran-
,, sche keizerrijk, worden bij dezen gelast, om,
,, binnen 24 uren na de publicatie dezes, aan
,, de bureaux van de heeren onder-prefekten op
,, te zenden, met behoorlijke opgave, alle de con-
,, tante penningen en losse goederen (waar onder
,, niet begrepen registers en boeken), welke, ten
,, tijde van het cesseren van de Fransch keizer-
,, lijke administratie, onder hen berustende waren
,, en nog onder hen berustende zijn, aan het Rijk
,, toebehoorende. Zij zullen tevens eene notitie
,, hebben over te geven van alle die pretentiën,
,, welke de schatkist van particulieren te vorderen
,, had op den 15den dezer."

On-

„ Onder de voorschrevene penningen zijn niet
„ begrepen de zoodanige, welke gevonden worden
„ in de dorps- vleks- kerk- gemeente- dijks- en
„ zijlkassen, als zijnde een privaat Hollandsch ei-
„ gendom.

„ 7. Zoodanige ingezetenen, welke eenige goe-
„ deren onder zich berustende hebben, toebehoo-
„ rende aan het Fransche keizerrijk, zullen ver-
„ pligt zijn, daarvan dadelijk, na publicatie de-
„ zes, aan de maires van hunne respective ge-
„ meenten schriftelijke opgave te doen; de maires
„ zullen deze opgaven ten spoedigste inzenden
„ aan den heeren onder-prefekten.

„ 8. Elk en een iegelijk ingezeten van dit
„ departement wordt mits dezen gelast, om door
„ geene, hoe ook genaamde, middelen mede te
„ werken tot storing van de openbare rust en
„ veiligheid.

„ De overtreders van dit en van de drie naast
„ voorgemelde artikelen zullen, naar bevind van
„ zaken, ten strengste worden gestraft.

„ 10. En zal deze ten spoedigste worden ge-
„ drukt, alom in dit departement worden gepu-
„ bliceerd en geaffigeerd, van de predikstoelen der
„ onderscheidene godsdienstige gezindheden, te
„ lande, worden afgelezen, en voorts aan de ad-
„ ministrative en justitiëele authoriteiten in dit
„ departement worden verzonden.

„ Aldus gedaan in ons hoofdkwartier te Gro-
„ ningen, den 16den November 1813.

De baron Rosin.

Het onrustig gedrag ten platten lande, hetwelk personen en eigendommen bedreigde bij deze snelle ontkoming van uit der Franschen geweld, bragt ten den 19den eene ernstige aanschrijving van denzelfden Baron Rosin te weeg aan de heeren raden van prefektuur, om daartegen te voorzien, zonder echter aan eenig vonnis tegen de overtreders executie te geven, bevorens het ter zijner visie en approbatie zou zijn vertoond. Delfzijl

en

en Coeverden bleven in dit departement door de Franſchen bezet.

Den 22ſten November deed de Baron ROSIN uit zijn hoofdkwartier te Groningen afgaan de volgende proclamatie aan de ingezetenen van het departement Vriesland: Proclamatie van den Rusſiſchen Generaal aan de ingezetenen van Vriesland.

„ Alzoo het de ſtellige intentie is van onzen „ Monarch, *dat in alle landen en ſteden*, welke „ door *hoogstderzelver* zegevierende wapenen wor„ den ingenomen, de publieke rust en orde wor„ de gehandhaafd, en dat een iegelijk ingezeten „ worde gemaintineerd bij het genot der veiligheid „ van zijn perſoon en goederen, en daar ik ver„ nomen heb, dat in het departement Vriesland „ vele der voornaamſte ambtenaren hunne posten „ hebben verlaten, waaruit vele ongeregeldheden „ en nadeelen voor de goede ingezetenen zouden „ kunnen voortvloeijen, zoo gelast ik alle ambte„ naren (met uitzondering van de zoodanigen, „ over welker perſonen anders *mogte* worden be„ *ſchikt*), *welke hunne posten mogten* hebben „ verlaten, *dezelve weder op* te vatten, en als „ proviſioneel te continuëeren, zullende diegenen, „ welke daaraan niet mogten voldoen, als kwaad„ willige worden beſchouwd, dadelijk worden „ gearresteerd en voor mij gebragt.

„ Wijders gelast ik, genoemde ambtenaren, als„ mede alle ingezetenen, welke goederen of gel„ *den*, aan het Franſche *rijk of* particuliere Fran„ ſchen toebehoorende, onder zich mogten heb„ ben berusten, daarvan, binnen den tijd van „ tweemaal 24 uren, aangave en overdragt te „ doen.

„ Wordende mits dezen elk en een iegelijk in„ gezeten van het departement Vriesland gelast, „ door geene, hoe ook genaamde, middelen mede „ te werken tot ſtoring van de openbare rust „ en veiligheid; zullende de overtreders, daarvan „ ten ſtrengſte worden geſtraft.

„ En zal deze ten ſpoedigſte worden gepubli-

„ bliceerd en geaffigeerd, van de predikstoelen der „ onderscheidene godsdienstige gezindheden, te „ platten lande, worden afgelezen, en voorts aan „ de administrative en justitiëele authoriteiten in het „ departement worden verzonden."

Overgang van Kampen en Zwolle.

Een ander detachement van hetzelfde korps Kozakken had reeds almede onder aanvoering van den zelfden Prins NARITSCHKIN Kampen en Zwolle ingenomen. Een detachement Fransche infanterie van omtrent 20 man der jonge keizerlijke garde van Deventer was den 11den binnen Kampen gekomen, ten einde den Russen den overtogt van den IJssel te beletten: doch deszelfs kommandant MICHEL, vernemende, dat des anderen daags reeds de Kozakken binnen Zwolle waren gerukt, keerde naar Deventer terug. Dienzelfden avond kwamen al 16 Kozakken binnen Kampen, die echter de stad, na het nemen van eenige ververschiug, weder verlieten. Den 14den keerde de Fransche kommandant weder met 60 man en een detachement gendarmes te paard, het welk een dagelijksch musketvuur van de Kozakken ten gevolge had van buiten tegen de bezetting der brug over den IJssel. Dit vuur werd op den 20sten door kanonvuur van de zijde der Kozakken uit twee stukken geschut versterkt, waarop de burgerij den kommandant, die voormaals gezegd had zich te zullen overgeven, als men kanon tegen de stad aanvoerde, zijnde zij zelve daarvan verstoken, maar die nu van geene overgaaf wilde hooren, overweldigde, zich van de sleutels der vischpoort meester maakte, de valbrug nederliet, en de gansche bezetting gevangen aan de Kozakken overgaf. Slechts één burger was door eenen musketkogel gekwetst; aan de stad zelve was naauwelijks eenige schade toegebragt, en des avonds was de rust reeds volmaakt hersteld.

Op den 12den November hadden zich de eerste Kozakken in den avond voor Zwolle vertoond en zich in eene weide buiten de stad gelegerd, maar tevens bezit genomen van twee poorten der stad.

Na

Na den 17den eene vergeefsche poging gedaan te hebben, om met ponten en schuiten den overtogt over den IJsfel aan het katerveer ten uitvoer te brengen, waar bij zij twee man hadden verloren, hervatteden zij die onderneming in den namiddag van den 19den. Het geheele korps Kozakken, ruim 200 man, door achttien kanonniers van Zwolle bijgestaan, onder aanvoering van C. JANSSEN, met twee stukken kanon, daags te voren van het Huis de Gelder, drie uren van daar, gehaald, trok uit naar het katerveer, aan welks overzijde eene Fransche wacht van eenige infanterie en gendarmerie lag. Omstreeks vier uur in den namiddag ving het inschepen der Kozakken aan, onder een hevig wederzijdsch musketvuur, welk terstond van deze zijde door het kanon werd vervangen. Het tweede schot daar van joeg de Franschen op de vlugt, en na vijf kanonschoten was de post verlaten door alle de Franschen, die naar Hattem, het Broek en Wapenvelde de wijk namen. De aan wal gekomene *Kozakken renden* naar Hattem en bemagtigden die stad, waarna zij zegevierende naar Zwolle terug keerden. Den dag daaraan ging het op Kampen los met die zelfde stukken geschut en met het reeds gemeld gevolg. Den 20sten kwam de Prins NARISCHKIN zelf te Zwolle en werd spoedigd gevolgd door omtrent 300 man, die onder een treffend Russisch koorgezang door de stad en voor het logement van den Prins defileerden, om zich in het kampement bij de voorstad te legeren. Den 21sten keerde het detachement van Kampen terug met de krijgsgevangene bezetting; wordende vervolgens door nog 200 Kozakken gevolgd; waarbij zich tevens de gemalin van den Prins NARISCHKIN bevond, die des avonds, door de burgermuzikanten met een treffend muzijk werd begroet.

Op denzelfden dag reeds geschiedde te Zwolle de volgende bekendmaking:

„ Wij BEREND HENDRIK, baron *Bentinck tot* „ *Buckhorst*, kamerheer van Z. D. H. den heere „ PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, ma- „ ken hier mede bekend, dat wij door Z. H. „ den Prins NARISCHKIN, kolonel van de garde „ van Z. M. den Keizer aller Rusfen, komman- „ derende het korps der rusch-keizerlijke troepen, „ hetwelk dit departement is komen te bezetten, „ zijn gerequireerd geworden, om de provifioneele „ uitoefening van het beftuur van hetzelve de- „ partement op ons te nemen, welke, federt het „ tijdftip van den inmarsch der voormelde troe- „ pen in de hoofdplaats, door het cesferen van „ de waarneming der functiën van den prefekt, „ is geftaakt geworden, doch niet zonder vrees „ voor de fchroomelijkfte wanorde, en daaruit „ meer en meer te ontftane onheilen van regering- „ loosheid voor de goede ingezetenen langer kan „ geftaakt blijven; gelijk daarom ook, volgens de „ betuiging van den voornoemden Prins, de be- „ geerte der ingezetenen zoo fchriftelijk als mon- „ deling aan hem ten fterkfte was gemanifesteerd, „ dat wij ons op zijn ontbod met de uitoefening „ van het beftuur zullen belasten;

„ Dat wij, altijd de belangen van dit gewest „ en van deszelfs goede ingezetenen met ijver „ behartigende, met opoffering van alle tegenbe- „ denkingen, die de aard en het zonderling ge- „ wigt van dien last natuurlijk bij ons moest te „ weeg brengen, aan den drang van dat ontbod „ niet hebben kunnen wederftaan, in vertrouwen, „ dat wij in onze bezwaarlijke pogingen tot al- „ gemeen nut door den goeden geest der ingeze- „ tenen gedurig zullen onderfteund worden, en een „ ieder in zijnen kring, de maatregelen zal hel- „ pen bevorderen, welke, in de tegenwoordige om- „ ftandigheden, dienstig en noodzakelijk zullen „ bevonden worden; terwijl wij tot wering van „ alle wanorde bevelen, dat de laatst vigerende

wet-

„ wetten van politie en justitie provisioneel op
„ den bestaande voet zullen gehandhaafd worden;
„ met uitzondering alleenlijk van de formaliteiten
„ van het zegel en van het enregistrement daar-
„ toe te voren vereischt, en onder die verdere
„ bepaling, dat alle akten en mandementen zullen
„ worden afgegeven, met het algemeen opschrift:
„ *van wege HOOGER OVERHEID*.

„ Ontbiedende wij alle de regters en generaallijk
„ alle ambtenaren van politie en justitie, mitsga-
„ ders de respective maires en adjuncten, laatstge-
„ melde onder den titel van burgemeester in de
„ steden, en van schout ten platten lande, om
„ ieder in den hare hunne vorige ambtsbezigheden
„ met ijver en waakzaamheid te blijven verrigten,
„ zullende wij hen, daar het noodig zijn zal,
„ steeds zoo veel mogelijk de vereischte hulp ver-
„ leenen, gelijk wij wederkeerig van hen te ge-
„ moet zien, dat zij niet zullen nalaten, om on-
„ ze verordeningen stiptelijk te achtervolgen en te
„ doen nakomen, en vooral het oog te houden
„ op alle rustverstorende bewegingen, die, on-
„ der wat voorwendsel bedreven wordende, op
„ het strengste zullen worden tegengegaan, en de
„ aanstokers en bedrijvers naar rigeur der wetten
„ vervolgd en gestraft.

„ En reserveren wij voorts, omtrent de obser-
„ vatie van de finantiëele wetten, zoodanige veror-
„ deningen onverwijld daar te stellen, als in den
„ tegenwoordigen toestand der finantiëele admini-
„ stratie noodig en uitvoerlijk zullen bevonden
„ worden."

Zwolle, den 21sten november 1813.

B. H. Bentinck tot Buckhorst,
Provisioneel gouverneur van dit gewest.

Naauwelijks mogt het wederstand heeten, dien de Franschen in Groningen, Vriesland en Overijssel boden aan de inrukkende Russische benden. Het eerste en laatstgenoemde departement bleven slechts met de bezettingen van Delfzijl, Coever-

den en Deventer bezwaard, die nog lange en zeer moeijelijke lasten dreigden, waarvan wij later zullen melden: maar in het Sticht van Utrecht, van waar de vijand zonder slag zelfs vlugtede, schoon hij er zijn laatste hoofdkwartier genomen had, en in Gelderland, waarop de Pruissische landstorm aanviel, hadden niet slechts de ellenden van den krijg, maar in het eerstgenoemde departement de wreedste gruwelen der barbaarschheid plaats, als mede in Holland, waar hij het langst vertoefde.

Schriklijk lot van Woerden.

Op den 18den November had men te Woerden vernomen, wat er in den Haag, te Amsterpam en elders plaats had, en dat zelfs te Alphen de oranjevlag reeds van den toren woei. Dit bragt natuurlijk de gemoederen in beweging: maar de verzekering van den maire, dat men den volgenden dag al mede eene verandering in het bestuur zou maken, was genoeg om de rust te bewaren. De regering werd ook met de daad veranderd, en het gejuich van oranje boven vervulde de stad. De Fransche kommandant, die met zijne bezetting van 60 man deze omwenteling niet kon keeren, was den vorigen avond heimelijk naar Utrecht gegaan, om versterking van den Generaal MOLITOR te vragen, en keerde, te midden der algemeene vrolijkheid, met 125 man terug, deed de vlag van den toren halen, de kloktouwen afbranden, en een aantal noodwendigheden van de burgerij opeisschen: hier aan werd door de burgerij voldaan en op den 20sten trok hij weder naar Utrecht, met achterlating van slechts 25 man, waarna men den oranjetoon weder aanhief, dien dit klein aantal niet kon doen zwijgen. Dus duurde het tot den 23sten, toen des avonds omtrent 250 man van de Haagsche nationale garde, onder bevel van den Generaal DE JONGE, Woerden inrukte, om de zich aldaar ophoudende Franschen te vernestelen. Dit mislukte, want men was de

Stad

Stad niet omgetrokken, en alzoo had deze bezetting gelegenheid, om aan de Utrechtsche zijde te ontkomen, terwijl men van de Leijdsche inrukte. Te vroeg verheugde zich de burgerij over deze verlossing, en het hartelijk en gul onthaal, den geïnkwartierden Haagschen burgers verleend, werd hun gezamelijk ten verderve. Vroeg in den morgen van den 24sten kwam een sterk corps Franschen, van geschut voorzien, op het onverwachtst en in stilte aanrukken en overrompelde de al te onbezorgde Stad, na eene kleine schermutzeling, waarbij eenige van wederszijde sneuvelden Nu namen verwoesting, plundering en ontmenschte moordzucht haren schrikvollen aanvang. De huizen, welke door het inslaan van deuren en vensters niet konden worden geopend, werden opengeschoten; kabinetten, kisten en kasten opengehouwen en opengebroken; de gereede gelden, ongemunt goud en zilver, kleinoodiën, linnen en kleederen geroofd; papieren van waarde verscheurd; spiegels, glas- en aardewerk verbrijzeld, en, op het ongegrond vermoeden, dat nog andere kostbaarheden verborgen waren, de reeds tot den dood verschrikte, en om lijfsgenade smeekende, inwoonders door bedreigden dood tot verdere aanwijzing gedrongen. Eindelijk waarden de dood en vernieling door aller woningen. Het bloed van de deugdzaamste echtgenooten en vaders, van de braafste moeders, van afgeleefde grijsaards, van tedere zuigelingen, van welke kunne ook, moest de wanden der vreedzame woningen verwen en uit de huizen langs de straten stroomen. Vier en twintig inwoners dezer kleine Stad, telde men weldra, door die barbaren, zonder de minste reden of eenige gegevene aanleiding, jammerlijk vermoord, en omtrent vijftig anderen, waarvan sommigen zwaar, anderen ligter, met wonden overdekt waren, waarvan zeer zeker nog eenigen onder hunne smarten zullen bezwijken. — De bedienaren, van welken Godsdienst, ook zelfs dan niet, wanneer zij

naar het altaar vlugteden, zijn gespaard geworden; grijsaards van meer dan tachtig jaren, zuigelingen op de armen hunner moeders zijn baldadig doodgeschoten of doorstoken; eene vrouw in barensnood, en die twee kinderen zoude hebben ter wereld gebragt, werd, op het bed liggende, voorbedachtelijk, na haar te hebben ontbloot, in den buik geschoten, en nadat, zoo doende, moeder en vrucht ellendig waren omgebragt, de dekens, van hare bedstede, waarop zij lag, in brand gestoken. Geene tranen van om genade smeekende echtgenooten, geene jammerkreet van knielende kinderen, konden het hart dier booswichten vermurwen, die, integendeel, somtijds onder een luid gelach en de menschheid onteerende spotternij, hunne wreedheid zoo verre botvierden, om de moorden voor de oogen der naaste bloedverwanten te voltrekken, en de trillende lijken, met bloed en uitgespatte hersenen bedekt, in het bijzijn der wanhopige weduwen en gillende kinders uitteschudden, en, zoo naakt, met dezelven den spot te drijven. Er is geene mogelijkheid, de gepleegde gruwelen in dit bestek naauwkeuriger te beschrijven; de pen weigert en de schaamte verbiedt die alle te verhalen, welke deze cannibalen, die de vroegere Fransche tijrannij tot eene beuzeling gemaakt hebben, alhier hebben bedreven. De droefheid, de kille schrik stond op ieders gelaat te lezen. Bij de eerste ontmoeting omhelsden de menschen van allerleijen rang elkanderen, verwonderd elkander nog in dit leven te ontmoeten. De bebloede straten, de rouwgewaden, de verbrijzelde meubelen maakten een geheel uit, het welk ieder mensch terug deed beven. Zij, die anderen mededeelden, waren nu van de eerste behoeften beroofd, en sloegen een hopend oog op de handen hunner mede Nederlanderen, die door de Goddelijke goedheid van de overweldiging dezer beulen zijn bevrijd gebleven. Die beulen bleven zoo lang te Woerden, tot zij met gestolen wagens en paarden hunnen

bloe-

bloedige buit hadden vervoerd, en ontweken voorts, als monsters, die het daglicht schuwen, in den nacht van den 27 in groote stilte, diefachtig de stad, niets nalatende dan bloed en tranen.

Deze Fransche tijrannij, onder welken naam het onmenschelijk woeden der moord- en plunderzucht alomme werd bekend, strekte niet eeniglijk om het hart van alle Nederlanders te ontvlammen in de hoogste geestdrift tegen de snoodaards, die eenmaal als broeders den lande ingelaten, hetzelve als cannibalen verlieten, maar tevens om de trouw en liefde van dat zelfde echte Nederlandsche hart in oude barmhartigheid te doen werken. De Stad Leijden ging voor met eene algemeene collecte, om te herstellen of te leenigen, wat door bijstand te helpen was; of om door tedere deelneming aldaar te troosten, waar de rouw over geleden verlies onherstelbaar was, en zij werd gevolgd door een aantal andere *Steden*, terwijl vele bijzondere personen met hunnen liefderijken onderstand deze collecten nog vooruitgingen. Door eigene ramp en genoten bijstand zoo bijzonder geleerd des anderen leed te gevoelen en ellendigen bij te staan, was Leijdens proclamatie van den 30sten November van dezen opmerkelijken inhoud:

„ De provisioneele regering der stad Leiden, „ met de grootste aandoening vernomen hebbende „ het ongeluk der naburige stad Woerden en der„ zelver ingezetenen, door roof en plundering, „ in de afgeloopen week, overgekomen, acht zich „ verpligt, onder de eersten te zijn dergenen, „ die middelen daarstellen, om die ramp te lee„ nigen.

„ Ter bereiking van dit oogmerk zullen de „ vier volgende middelen worden in het werk ge„ steld.

„ *Eerstelijk* zal er dagelijks, des morgens van „ elf tot een ure, eene commissie uit de vroed„ schap dezer stad, in een der vertrekken van het

 „ raad-

„ raadhuis vaceren, ter ontvangst van kleeding-
„ stukken en andere noodwendigheden, waaraan
„ de inwoners van Woerden groot gebrek heb-
„ ben.

„ *Ten tweede*, zal er in het vertrek, alwaar
„ gemelde Commissie vaceert, eene kist geplaatst
„ worden, waarin een ieder, van heden af aan tot
„ den 8sten December aanstaande, zijne gifte zal
„ kunnen storten.

„ *Ten derde*, zal er eene vrijwillige inschrij-
„ ving worden geopend, te welken einde, ten
„ overstaan van gemelde Commissie, eene lijst zal
„ voorleggen, waarop een ieder, ten behoeve dier
„ ongelukkigen, voor eene bepaalde som zal kun-
„ nen inschrijven.

„ Eindelijk zal er door de leden der proviso-
„ neele regering dezer stad, de raden in de vroed-
„ schap, de leeraars, ouderlingen, diakenen en
„ armbezorgers der onderscheidene godsdienstige
„ gezindheden, gehouden worden eene algemeene
„ collecte op donderdag den 2den December aan-
„ staande, des morgens ten tien uren, te welken
„ tijde de ingezetenen dezer stad worden ver-
„ zocht, zich te hunnen huize te laten vinden of
„ orde te stellen op het uitreiken hunner liefde-
„ gaven.

„ Inwoners van Leijden! eenmaal is uwe stad
„ door de weldadigheid der gansche Hollandsche
„ natie gered geworden, toen, in het jaar 1807,
„ eene nog ijslijker ramp deze stad trof. En
„ zou de dankbaarheid, bijzonder, daar deze
„ stad ook nu zoo wonderlijk gespaard is, uwe
„ bekende weldadigheid niet opwekken, om onder
„ de eersten te zijn in het bijdragen van liefde-
„ gaven voor de ingezetenen van Woerden, waar-
„ van de meesten thans in ellende en rouw ge-
„ dompeld zijn!

Woerden zelve klaagde haren nood en riep den algemeenen bijstand in op dezen toon:

Waar-

„ WAARDE LANDGENOOTEN!

„ De allerontzettendfte ramp, die onze ftad en „ deszelfs inwoneren, op den 24ften ll. getroffen „ heeft, is ulieden, door gedane annonce, reeds „ bekend; allerjammerlijkst zijn wij door de woe„ de der Franfchen geteisterd; moord, roof en „ plundering is allerfchrikkelijkst geweest; de meeste „ voormaals vermogende ingezetenen, die de fcha„ mele gemeente onderfteunden, zijn nu zelve van de „ meeste noodwendigheden beroofd. Woerdens „ gemeente neemt alzoo de toevlugt tot hare edel„ moedige Landgenooten, en roept hare hulp en „ onderfteuning in tot foulagering harer rampen. „ Reeds hebben wij daarvan aller edelmoedigfte „ blijken ervaren, van Leiden, Bodegraven en meer „ andere gemeenten; waarvoor wij onze hartelijke „ erkentenis betuigen; eene commisfie, tot inza„ melingen en distributie der liefde-gaven, is alhier „ geconftitueerd, beftaande in de heeren:

„ G. VAN ITERSON,
„ W. PALING HENDRIKSZ.,
„ A. WEIJMAN,
„ J. F. OKHUIJZEN,
„ D°. ANDRES en
„ J. S. WETSTEEN.

„ Verzoekende onze edelmoedige Landgenooten, „ die zich ons en onzer Stadgenooten wel gelie„ ven te ontfermen, hunne liefdegaven aan een „ der bovenftaande in te zenden, met allerpleg„ tigfte belofte, van al hetzelve de meest noodi„ ge en nuttigfte distributiën te zullen doen."

Het was op den 12den December echter eerst, dat men het aantal en de bijzonderheden volkomen leerde kennen der flachtoffers van de Franfche tijrannij, zoo als de commisfie, in bovenftaande proclamatie genoemd, zelve daarvan het volgende uitvoerige berigt gaf:

„ De akelige toeftand, waarin deze ftad door „ het franfche moord- en plunder-rot, op den

 „ 24ften

„ 24sten November en volgende dagen is gebragt ;
„ wordt nu van dag tot dag meer en meer gevoelig en zigtbaar. Eenigzins van den eersten schrik bedaard, gevoelt ieder, wat hij in bloedverwanten, in vrienden en in bezittingen verloren heeft. Over het gemis der eersten wil ieder, die zulks bekostigen kan, of door anderen dat kan bekomen, de gedachtenis zijner vermoorde gelieven door een rouwgewaad vereeren, en daardoor zijn er weinige huisgezinnen, of de een of ander van hetzelve is in dit somber gewaad gekleed. Anderen zijn angstvallig, dat hunne gekwetste aanhoorigen onder hunne smarten zullen bezwijken, terwijl bij alle eene moedeloosheid heerscht, die aan wanhoop grenst, daar men geen kans ziet, zich en zijn huisgezin in het vervolg staande te houden. Men troost zich wel met de edelmoedigheid der Nederlanders ; ook ondervindt men wel reeds de deelneming van edele menschen-vrienden, die te regt begrijpen, dat Woerden het slagtoffer niet voor zich zelve alleen, maar voor de zaak van geheel Nederland, is geworden, en aanspraak op aller hulp maakt; dan daar zeer weinige en genoegzaam geene huizen van plundering zijn vrij gebleven, is de schade zeer aanbelangende. Dat men toch niet denke, dat de berigten vergroot zijn, integendeel, er is nog veel te zeggen, dat niet is bekend gemaakt, en dat zeker, voor zoo veel de schaamte niet gebiedt te zwijgen, eenmaal kenbaar worden zal. God beware ieder plekje gronds van ons dierbaar vaderland voor eene gebeurtenis als Woerden bejegende, en doe een ieder jegens Woerden zoodanig handelen, als hij eenmaal zal wenschen gehandeld te worden. De slagtoffers, die dadelijk zijn vermoord, of kort daarna aan hunne wonden overleden, en waardoor vijftien weduwen, onder welke eenige, die zich zwanger bevonden, zijn nagelaten, zijn de volgende:

Do.

„ D°. *Petrus Buijt*, gereformeerd predikant;
„ Mr. *Gijsbertus Costerus*, dijkgraaf;
„ *Hermanus van Leon*, griffier van het vrede-
„ geregt;
„ Mr. *Willem Schuil van der Does*, ontvanger;
„ *Jan Vollebregt*, rentenier;
„ *Antonius Romanus van Dasherst*, tabakskoo-
„ per;
„ *Dirk Joan Groos*, koekebakker;
„ *Hubert Roos*, mr. kleeremaker;
„ *Dammis Okhuijsen*, winkelier;
„ *Anthonie van Wijk*, kruidenier;
„ *Dirk van der Quast*, kantoorbediende;
„ *Pieter van Meurs*, tuinman;
„ *Willem van Staveren*, wagenmaker;
„ *Adrianus Kok*, koopman;
„ *Salomon Abraham*, joodsch koopman;
„ *Johannes Utsinger*, gepensioneerd militair;
„ *Hendrik Weber*, als voren;
„ *Jan Maas*, koperslager;
„ *Dirk Roos*, schoenmaker;
„ *Anthonie van Vliet*, buiten beroep;
„ De huisvrouw van *Pinas*, lakenwinkel;
„ *Petronella van Veen*, huisvrouw van *Hen-*
„ *drik Tibbe*, schipper, zijnde in barensnood van
„ een tweeling;
„ *Teuntje Bommenaar*, dienstmeid;
„ *Neeltje den Blanke*, als voren;
„ *Aartje Kip*, een meisje van zes jaren;
„ Volgen de gekwetsten:
„ De heer *van der Heijde*, roomsch priester,
„ een bajonet-steek door de hand;
„ *Klaas Meijer*, zwaar gekwetst door een ko-
„ gel in den schouder;
„ *Gerrit Meijer*, in de borst en arm door een
„ sabel-steek;
„ *Dionisius Meijer*, in den opper- en onder-
„ arm eenige sabel-steken;
„ *Maria Tresfelt*, het kakenbeen en tong bijna
„ weggeschoten;

„ *Jan*

„ *Jan van Stavel*, een bajonet-steek in de
„ dij;
„ *Hermanus Schuak*, een steek van een bajonet
„ in de zijde;
„ D°. *Keer*, een kogel in de bil;
„ *F. X. Udeman*, een bajonet-steek dwars door
„ de borst, gevaarlijk;
„ *Kuiper*, een kogel door de dij, met ver-
„ gruising van het dijbeen;
„ *Verbrugge*, een kogel door den schouder,
„ diezelfde kogel heeft zijn kind gedood;
„ *Cornelis Groeneveld*, een bajonet-steek in de
„ lendenen;
„ *Alida van der Quast*, een kogel, die het
„ armbeen geheel verbrijzeld heeft;
„ *Geertje van der Quast*, een kogel door den
„ opper-arm, zeer zwaar gekwetst;
„ *Klaas Oostrum*, door een kogel in den schou-
„ der gekwetst;
„ *Jan Roos Janszoon*, door een kogel aan het
„ hoofd gekwetst;
„ *Engeltje Pinas*, een kogel in den arm;
„ *Gijsbert Herdvorst*, een bajonet-steek in de
„ bil;
„ *Gijsbert Felix*, een bajonet-steek onder de
„ borst;
„ De heer *J. P. L. Sprenger*, een sabelhouw
„ in het hoofd, en zwaar gekneusd;
„ *Gerrit Nieuwendijk*, een kogel in den onder-
„ arm;
„ *Anna Maria van Buuren*, een bajonet-steek
„ in de hand;
„ *Lammert Boef*, het linker oog verbrijzeld
„ door een slag met de kolf van het geweer;
„ De heer *Leonardus Vollebregt*, een snaphaan-
„ schot door de zijde en een in den arm;
„ De heer *G. D. B. Dalhoff*, een bajonet-
„ steek in de hand.
„ De heer Mr. *J. Bredius*, een bajonet-steek
„ in het hoofd en een in de dij;

„ De

„ De heer *Weijmans*, een bajonet-steek in het
„ been;
„ *Jochem van Veen*, de borst door een stoot
„ met de kolf van den snaphaan zeer zwaar ge-
„ kneusd;
„ Mevrouw *Koerman*, een kogel door den
„ arm;
„ De heer *de Haijnin*, een bajonet-steek in de
„ bil;
„ De heer *Andries van Wijnbergen*, gekneusd
„ op de borst door de kolf van het geweer;
„ De huisvrouw van *Anthonie van Wijk*, een
„ kogel door de schouder en een door de hand,
„ waardoor drie vingers weg zijn;
„ De huisvrouw van *Johannes Otterspeer*, eeni-
„ ge bajonet-steken in de hand;
„ De huisvrouw van den heer *W. Paling*,
„ aan het gezigt gekwetst.
„ De dochter van denzelven, den arm gebro-
„ ken in het vlugten;
„ *Cornelis Broekhuijzen*, eene steek met een
„ bajonet aan de knie;
„ Een klein kind van *Demmers*, een kogel door
„ de beide billen;
„ *Dirk van Leeuwen*, een bajonet-steek aan het
„ hoofd, en de schouder zeer gekneusd door het
„ slaan met de kolf van het geweer.
„ Voorts nog een aantal ligter gekwetsten.
„ De commissie tot het inzamelen der liefde-
„ giften ter ondersteuning der door den ramp van
„ den 24sten November ll., en volgende dagen,
„ ongelukkige ingezetenen der stad Woerden, heb-
„ ben met de gevoeligste en levendigste erkentenis
„ in gereed geld, of het geen nog ter dispositie
„ is liggende., ontvangen:
„ Van Z. D. H. den heere PRIN-
„ SE VAN ORANJE, NEER-
„ LANDS SOUVEREIN, de som
„ van . . . . *f* 1000: 0: 0

Van

,, Van de zoo menschlievende stad ,, Leiden, het geen aldaar is gecollecteerd, en bereids vooraf is gezonden, te zamen de som . .	ƒ 6965:10: 0
,, Van den heer Mr. *Adriaan van* ,, *Beusechem*, heer van Harmelen; ,, zoo voor zich, als het geen door ,, zijn ed. is ingezameld tot . . .	5921 8: 0
,, Van den heer predikant *Smith*, ,, te Utrecht	95: 0: 0
,, Van N. N. te Utrecht . . .	50: 0: 0
,, Van den heer *B. Stoop*, te Am- ,, sterdam	275: 0: 0
,, Van de edelmoedige Tooneellisten ,, van den Hollandschen Schouwburg ,, te Amsterdam, het provenu eener ,, representatie, tot	1300: 0: 0
,, Van D°. *van Waenen* te Woer- ,, den, hetgeen door eenige menschen ,, vrienden van elders is gezonden .	200: 0: 0
,, Nog van denzelven als voren . .	25: 4: 0
,, Nog van denzelven als voren .	22: 0: 0
,, Van het kostschool van den heer ,, *J. A. Pittoni*, te Bodegraven . .	52:10: 0
,, Van den heere *J. D. Remmers*, ,, directeur der posterijen te Amster- ,, dam	73: 0: 0
,, Van denzelven	20: 0: 0
,, Van *N. N.*, te Haarlem, een ,, russische coupon, groot	50: 0: 0
,, Van den heer *Gerrit Brandt* ,, *Maas*, christen leeraar te Zwam- ,, merdam, hetgeen voorloopig door ,, zijn eerwaarde is ingezameld, tot .	106: 5: 8

,, Zijnde voorts nog eenige eetwaren, bedden ,, en vele kleedingstukken van de commissie te ,, Leiden ontvangen.

,, God zegene de edelmoedigheid der menschen- ,, vrienden, die de tranen trachten te droo-

,, gen,

„ gen. welke de ellendigen dag en nacht stor-
„ ten."

Uit naam der commissie,
A. WEIJMAN, *secretaris*.

Diezelfde, voor de burgerij van Woerden zoo noodlottige 24sten November, was ook gevarelijk geworden voor Amsterdam en Dordrecht, alhoewel de eerste *zoo groote en uitgestrekte* Stad, *naauwelijks* eenig gevoel had van den aanval tegen een harer buitenposten, terwijl de laatstgenoemde zich meermalen in de hagchelijkste omstandigheden bevond, die wij zoodra zullen vermelden.

Naauwelijks waren de vele douaniers en eenige gendarmes, wien men op en na den 14den November, eenen vrijen aftogt, uit- of doortogt door Amsterdam vergund had, te Utrecht bij den Generaal MOLITOR aangekomen, of de ondankbare haasteden zich, de wapenen tegen hen te keeren, die ze hun even zeer hadden laten behouden, als zij derzelver *veiligheid en leven tegen allen overlast en wrok* hadden beveiligd. Met *Fransche* soldaten vermengd strekten zij langs de vecht en in de dorpen, aan derzelver oevers, hunne strooperijen, en geweldenarijen uit, met opligting van onderscheidene personen tot in de nabijheid van Amsterdam, en ging hunne stoutheid zoo ver, dat zij, ondanks het detachement Kozakken, buiten den Muiderpoort, aan den Houtwalerweg, in bivouak liggende, in het huis van den Notaris J. STRUIK VAN BERGEN, aan de Diemerbrug, indrongen, om hem gevankelijk naar Utrecht te vervoeren. Gelukkig bevond zich de Heer STRUIK in den Haag en werd de plundering van het huis verhoed door den officier die het bevel voerde, en nog meer door de snelle komst der Kozakken, voor wien de vijanden vloden. De Diemerbrug werd nu eene post, die door drie of vier vrijwillige ruiters uit Amsterdam werd bezet: doch ook deze bezetting was geene beveiliging. Eenige gensdarmes

Aanslag op Amsterdam.

mes, van Loenen komende, ligteden twee dezer ruiters op en wilden ze naar Utrecht vervoeren: doch de kommandant van Loenen meende ze te moeten aanhouden, oordeelende de gewapende burgermagt van Amfterdam nog ondergefchikt aan de bevelen van den Generaal MOLITOR, van wien hij ook de order ontving, om de gevangenen te ontflaan, als willende die Generaal zelf nog liefst deze Stad befchouwen buiten den openbaren afval, ten einde te zekerder een ontwerp van zamenzwering van binnen en overrompeling van buiten uit te voeren. Wegens het heimelijk verblijf van nog zeer vele douaniers, geëmploijeerden en geborene Franfchen kwam aan het provifioneel beftuur van Amfterdam gedurige aanmelding, en het politiek onderzoek, daaromtrent in het werk gefteld, deed een aantal perfonen vinden, wier bezit van een groote menigte van allerlei geweer, wapenen, kruid en lood, naauwelijks eenigen twijfel liet aan den fnoodften toeleg van binnen, terwijl van buiten dan ook een dadelijke aanval plaats had, waaromtrent het Algemeen Beftuur, op den 28ften, in de volgende proclamatie gewaagde.

„ Alzoo uit de ontvangen berigten van de gene„ raals aan ons gebleken is, dat de vijand, op „ den 24ften dezer een algemeenen aanval heeft „ gedaan op Amfterdam, Woerden en Dordrecht; „ dat hij te Amfterdam is afgeflagen met verlies „ van eene batterij van vijf ftukken gefchut; dat „ hij op den weg van Dordrecht, door onze „ troepen en kanonneerbooten begroet, met ver„ lies van vele dooden en krijgsgevangenen is „ terug gedeinsd naar Gornichem; dat hij te Woer„ den alleen heeft kunnen indringen, fchoon met „ verlies van vijftig dooden, waaronder de kom„ mandant; en dat de aanval gevolgelijk over het „ geheel is mislukt;

„ Alzoo wijders, uit de berigten van onze „ commisfarisfen te Amfterdam, aan ons is ge„ bleken, dat, gister den 25ften dezer, in die

„ ftad

„ ftad is aangekomen de Rusfifche kapitein baron „ VAN ZWIEL, adjudant van den generaal der Rus„ fifche voorhoede, prins NARISCHKIN, uit het „ hoofdkwartier van Putten, bij Amersfoort, tij„ ding brengende, dat aldaar was geposteerd een „ korps kavallerie, met artillerie en eenige infan„ terie, dat dit korps voortmarcheerde en denke„ lijk reeds ftond op den weg van Amersfoort „ naar *Amfterdam*; voorts, dat onze commisfa„ *risfen* met den gemelden Rusfifchen adjudant „ gezamelijk brieven hebben afgezonden in dezen „ afgeloopen nacht aan den prins NARISCHKIN, „ aandringende op den opmarsch van eenige dui„ zend man infanterie met artillerie en kavallerie; „ eindelijk, dat, zoodra de eerfte Rusfifche troe„ pen te Amfterdam zullen aangekomen zijn, eeni„ ge derzelve zullen afgezonderd worden, om naar „ Leiden en den Haag te rukken, en inmiddels „ eenige officieren van de Amfterdamfche artille„ rie ter bediening van gefchut, en vijf honderd „ *geweren voor onze vrijwilligers*, derwaarts „ zullen afgezonden worden.

„ Alzoo wij daarenboven, door de edelmoedige „ toetreding van Amfterdam en Rotterdam, on„ der bevelen van Z. H. in ftaat zijn, om den „ vijand ook te water het hoofd te bieden, en „ den oorlog, in plaats van verwerender wijze, „ aanvallender wijze te voeren;

„ Zoo is het, uit aanmerking van dezen ftaat „ van zaken, dat wij hebben befloten, om onze „ krachten, gevoegd bij de aangekomene, en ie„ der uur aankomende troepen der Bondgenooten, „ te zamen op een punt te rigten, en te water „ en te lande op Gorinchem te trekken, ten einde „ den vijand ééns voor altoos over de rivieren „ te fmijten, of wie niet vlugt, af te fnijden en „ gevangen te nemen.

„ Wij belasten onze commisfarisfen te Amfter„ dam en Rotterdam, om met vereende krachten „ mede te werken tot uitvoering van dit ons be-

„ ſluit en de algemeene pogingen der vrije Neder-
„ landers, alle bezield met eene en dezelfde
„ geestdrift, tot dit einde te vereenigen, en daar
„ in te brengen de noodige orde en beleid.

„ Wij gelasten onze generaals en admiraals,
„ om de naauwſte afſpraak met elkander te hou-
„ den, hunne middelen van aanval te vermeerde-
„ ren, door de bereidwilligheid der brave inge-
„ zetenen, en als het uur zal gekomen zijn,
„ met ſpoed, kracht en eenparigheid, uitvoering
„ aan ons beſluit te geven.

„ Wij zouden eindelijk alle de vrije Nederlanders
„ oproepen, om als één man op te ſtaan in de-
„ zen roemrijken ſtrijd, indien zij zelven niet
„ veelmeer ons hadden opgeroepen, om hun ſlechts
„ voor te gaan in de herſtelling van NEDER-
„ LAND en ORANJE.

„ Terwijl voorts deze ſtrijd van vrijwilligers
„ geſtreden wordt, wachten wij elken dag, elk
„ uur, de transporten van wapenen en krijgsbe-
„ hoeften, al ſedert lang voorbereid door PRINS
„ WILLEM DE ZESDE, en die Hij zelf ons
„ toevoeren zal, en om geen oogenblik te ver-
„ liezen, doen wij van nu af gereed maken, aan
„ ons departement van oorlog, de organiſatie van een
„ leger van vijf-en-twintig duizend man, om daar-
„ mede in het voorjaar te velde te trekken; de-
„ zer dagen zullen wij alomme de wervingen
„ openen, in Holland, in Utrecht, in Fries-
„ land, in Groningen, in Overijsſel en Drenthe,
„ overal, waar de vlag der *Vrijheid* en *Oranje*
„ geplant is op de puinen der dwingelandij.

Vermeêrdering der burgerwapening te Amſterdam.

Het proviſioneel beſtuur van Amſterdam, in aanmerking neemende het moeilijke der omſtandigheden, ten aanzien der uitwendige veiligheid, zoo wel als inwendige rnst, beſloot op den 28ſten November tot de oprigting van een vijfde bataillon bij de ſchutterij dier ſtad, beſtemd ter verdediging derzelve en harer jurisdictie, met vrijlating van remplacement, en verſtrekking van geweer

weer en montering tevens voor de genen, die zulks zouden begeren, ook onder toezegging van ontslag, zoodra de omstandigheden eene zoo groote gewapende burgermagt niet meer zouden vorderen. De algemeene geestdrift en het levendig gevoel van den nood deeden dit vijfde bataillon spoedig volloopen.

Verordening omtrent de Franschen te Amsterdam.

Op dat die zelfde geestdrift, thans met zoo groote en regtmatige verontwaardiging gepaard over openlijke en verraderlijke aanslagen, na eene zoo onverantwoordelijke overlating der stad aan alle de verschrikkingen der regeringloosheid, niet onregtvaardig worden mogt tegen alle Franschen, die zich nog in Amsterdam bevonden, gaf hetzelfde provisioneel bestuur op den 30sten deze notificatie:

„ Alzoo er in de eerste oogenblikken van verwarring, waarin deze stad zich bevonden heeft, eenige maatregelen noodig geweest zijn, ter verzekering omtrent alle geborene Franschen en bijzonder de Fransche geëmploijeerden, welke in den beginne niet hebben kunnen worden in het werk gesteld, zonder eenige ongereldheden te veroorzaken; en heeren Commissarissen-generaal uit het Algemeen Bestuur der Vereenigde Nederlanden, ter regeling der zaken in Amsterdam en Noord-Holland, aan het Provisioneel Bestuur der stad Amsterdam bij derzelver missive van heden hebben verzocht, zoo wel ten opzigte van de reeds aangehoudene personen, als bij vervolg, deze maatregelen te brengen op eenen vasten voet, waarbij voor de zekerheid van de stad, de belangen van allen en een ieder van deszelfs inwoners en die der vreemden, zich in dezelve bevindende, zoude worden gezorgd;

„ ZOO IS HET, dat het Provisioneel Bestuur der Stad Amsterdam, heeft goedgevonden te resolveren, zoo als hetzelve resolveert bij dezen:

 „ Art.

„ Art. 1. Alle Franſchen, binnen deze ſtad „ zich als nog bevindende, het zij dezelve in „ eenige functiën zijn geweest of niet, zullen „ gehouden zijn aan een daartoe op het Stadhuis „ opterigten bureau, binnen de eerstkomende 24 „ uren, te doen ſchriftelijke opgave van hunne „ namen, ouderdom, beroep, geboorte- en ver- „ blijfplaats, met alle zoodanige obſervatiën, als „ zij, ter beoordeeling van hun gedrag, dienstig „ zullen oordeelen.

„ 2. Alle de inwoners dezer ſtad, die in hun- „ ne huizen Franſchen, het zij geëmploijeerde of „ andere logeren, of op eenige andere wijze „ herbergen, zullen mede gehouden zijn, daarvan „ binnen de eerstkomende 24 uren ſchriftelijke op- „ gave te doen aan hetzelve bureau.

„ Alle de Franſchen, die zich aan het doen „ der opgaven mogten onttrekken, of valſche op- „ gaven mogten doen, zullen als gevaarlijk voor „ de rust beſchouwd, en dadelijk in arrest wor- „ den genomen.

„ 4. Zoodanige inwoners, die zich aan het „ achterhouden of verbergen van Franſchen mog- „ ten ſchuldig maken, zullen zich zelven te wij- „ ten hebben de nadeelige gevolgen voor hen en „ hunne huisgezinnen, daaruit te verwachten.

„ 5. Eene commisſie uit het beſtuur zal be- „ oordeelen of en onder welke ſurveillance, de „ Franſchen behooren te worden geſteld, en tevens „ de zoodanige, die het niet noodig geoordeeld „ wordt in hechtenis te houden, voorzien van „ behoorlijke bewijzen, of zekerheids kaarten.

„ 6. Niemand, dan de gewapende magt of de „ dienaren der juſtitie, zal het vermogen hebben, „ het zij in huizen of op ſtraat, iemand als „ Franschman aan te houden of te arresteren, „ veelmin naar derzelver oponthoud onderzoek te „ doen, op pœne van als verſtoorders der pu- „ blieke rust te worden beſchouwd.

„ 7. Alle zoodanige ingezetenen, die van het „ ver-

„ blijf van eenige Franschen binnen deze stad,
„ strijdig met de tegenwoordige resolutie, mogten
„ kennis dragen, worden verzocht, schriftelijk,
„ daar van, aan de bevoegde magt kennis te ge-
„ ven.

„ De schutterij dezer stad, de wijk-patrouilles
„ en de dienaren der justitie, worden geautori-
„ seerd om zoodanige personen, als onder voor-
„ wendsel van Franschen te arresteeren, of naar-
„ derzelver verblijf onderzoek te doen, mogten
„ bijeen zijn, dadelijk uit elkander te drijven."

Te Rotterdam vond men zich in eene niet min geduchte nabijheid van den vijand, en evenaarde almede de geestdrift aan de grootheid van het gevaar. Na dat de proclamatie van het Algemeen Bestuur op den 28sten door den president was voorgelezen, publiceerde men aldaar de volgende proclamatie van den Vice-Admiraal KIKKERT.

„ NEDERLANDERS!

„ In dit gewigtig oogenblik moeten alle Ne- Proclamatie van den Vice-Admiraal KIKKERT te Rotterdam.
„ derlanders, op alle punten, in alle betrekkin-
„ gen, een ieder daar hij te huis hoort, zich scha-
„ ren om het ALGEMEEN BESTUUR DER VER-
„ EENIGDE NEDERLANDEN, dat in naam van
„ ZIJNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID den
„ PRINS VAN ORANJE ons oproept, om ons
„ dierbaar Vaderland te helpen redden.

„ Mijne keus is niet twijfelachtig: ik zweer
„ den Franschen Keizer af.

„ Ik aanvaard den mij opgedragen post van
„ OPPER-KOMMANDANT der DEFENSIE VAN DE
„ MAAS.

„ Snelt nu aan ter mijner hulpe gij alle, die
„ nog werkelijk in dienst staat van Frankrijk; gij
„ alle, die bekwaam of genegen zijt, om u on-
„ der onzen herstelden waterstandaard te vereeni-
„ gen.

 „ De

„ De zeelieden zullen hunne foldij genieten.
„ Zij verbinden zich provifioneel voor flechts
„ twee maanden.
„ Eene volle maand foldij zal vooruit betaald
„ worden.
„ Iederen bodem zal ik van bedrevene officie-
„ ren voorzien.
„ Voldoet dan met mij aan uwen zoo lang ge-
„ voeden wensch: verlaat de Franfche vlag, die
„ een afgrijzen van geheel Europa is.
„ De bezem weer op den mast! en de wateren
„ fchoon geveegd van de aanhangelingen van eenen
„ veroveraar, die, in de razernij zijner heete ver-
„ beelding, zich onoverwinnelijk wanende, zijn
„ gebied tot aan de grenzen der aarde zocht uit
„ te breiden! Herftelt de glorie van HOLLANDS
„ VLAG, weleer onverwinnelijk, weleer geëerbie-
„ digd, maar federt, door de heiligfchennende
„ handen onzer verdrukkers, met fchande bezoe-
„ deld en aan flarden gefcheurd.
„ Wij ftrijden nu niet meer voor eenen dwin-
„ geland, die ons uitputtede, die alle onze po-
„ gingen, die het bloed onzer jongelingfchap fchat-
„ baar maakte aan zijne heerschzucht, en die zoo
„ vele jaren lang een fpel maakt van den vernie-
„ lendften oorlog; neen! wij ftrijden voor ons
„ eigen Vaderland, voor onze ouders, voor onze
„ vrouwen, onze kinderen en onze bezittingen.
„ Deze zaak is wettig, is heilig: DE ZAAK
„ VAN HET VADERLAND IS DE ZAAK
„ VAN GOD!
„ Snelt aan dan ter mijner hulpe! Overwinning
„ en glorie wachten ons!
„ VADERLAND en ORANJE is onze leuze;
„ in de fchitterendfte tijdperken onzer gefchiede-
„ nis was zij altijd het teeken der zegepraal;
„ zij zal het weder zijn.
„ Achttien jaren verdrukking hebben ons nog
„ niet doen ontaarden; het hollandsch bloed kan
„ niet

„ niet verbasteren; het ontvlamt weêr tot moed;
„ het haakt weder naar den ſtrijd en nieuwe lau-
„ weren.

„ Snelt dan ter mijner hulpe! en komt u on-
„ verwijld aangeven aan het kantoor van wape-
„ ning voor geheel het zee-departement van Rot-
„ terdam.

„ Rotterdam, den 26ſten november 1813.

A. KIKKERT,
Vice-admiraal en kommandant-directeur der marine.

Het zoo nabij gelegen Dordrecht gaf vooral aan deze taal van den Admiraal der Maas de allernadrukkelijkſte klem.

Omwenteling te Dordrecht.

Het was woensdag den 17den, dat men, na van elders reeds verſcheiden dagen en nachten achter den anderen, en dien dag inzonderheid, veel doortogt van rijtuigen naar Braband gehad te hebben, ook aldaar ernstige toebereidſelen tot vertrek bij de adminiſtratiën, douaniers en gendarmes maken zag; en daar men des morgens van dien dag van de verandering van beſtuur te Amſterdam, en des avonds van het vertrek des prefekts uit den Haag en de daarop dadelijk gevolgde omwending van zaken berigt kreeg, zoo was men te dier ſtede nog dienzelfden avond voorloopig bedacht op gepaste middelen ter bewaring van orde en rust bij het ook aldaar onmiddelijk gewacht wordend vertrek der Franſchen.

Den volgenden dag, den 18den, zag men vele Franſche beambten en douaniers van de buitendorpen in ſchuitjes aankomen, terwijl bijzonderlijk over Papendrecht veel doortogt naar Gorinchem plaats had, zoo van douaniers en gendarmes als van onderſcheiden aanzienlijke perſonaadjes, als onder anderen van den prins gouverneur-generaal, den directeur-generaal der politie, den prefekt DE STASSART, den ſous-prefekt van den Haag DE GESTAS enz. Tegen den middag begonnen de voornaamſte Franſche beambten Dordrecht ook te verlaten,

 en

en in den avond en nacht vertrokken alle Fransche administratiën, douaniers en gendarmes.

Onder dit alles was de geheele stad in beweging geraakt; men zag hier en daar oranje dragen, en het volk bij hoopen op de straten, zingende en schreeuwende, doch niemand der, overhaast te water en te land vertrekkende Franschen, moeite aandoende.

In den namiddag had zich ook het oude bestuur der stad ontbonden verklaard, en was een nieuw tusschen-bestuur in de plaats getreden. Den geheelen dag patrouilleerden de nationale gardes door alle wijken der stad, en tegen den avond kwamen bovendien, op verzoek der nieuwe regering, een aantal fatsoenlijke burgers op het stadhuis in de wapenen, om even als de nationale garde krachtdadig te waken tot handhaving der rust, welke dan ook steeds, zoo door deze als andere gepaste middelen, ongestoord bleef.

Den 19 des morgens zag men geene Franschen meer; de vreugde was algemeen, en een ieder met oranje versierd. Even na den middag verscheen nu de navolgende Bekendmaking:

„ Het TUSSCHEN-BESTUUR der Stad
„ DORDRECHT doet te weten:

„ Dat, de tijdsomstandigheden, noodzakelijk
„ gemaakt hebbende de daarstelling van een tus-
„ schen-bestuur voor deze stad, mitsdien ten ge-
„ volge der gegevene openingen, en gedane invi-
„ tatiën, zich als uitmakende hetzelve tusschen-
„ bestuur, hebben geconstitueerd, de heeren:

„ Mr. *Hendrik Onderwater*, *Hendrik François*
„ *Decourt*, Mr. *Abraham Pompe van Meerder-*
„ *voort van Zwijndrecht*, *Leendert van der*
„ *Schoor*, Mr. *Johan Repelaer*, Mr. *Johannes*
„ *Breur*, Mr. *Hugo Gevers*, *Hendrik Boo-*
„ *nen*, Mr. *Paulus Repelaer van Spijkenisse*,
„ Mr. *Hermanus Pieter Hoog*, *David van Poe-*
„ *llen van Nuland*, Mr. *Arnold Willem Nico-*
„ *laas van Tets van Goudriaan*, *Leonard Rob-*

„ *bert*

,, *bert Geverts*, *Arnoldus Gijsbertus Wosterouen*
,, *van Meeteren*, Mr. *Willem Boudewijn Donker*
,, *Curtius*, *Arnout van Zuijlen van Nijevelt*
,, *van Nieuw-Beijerland*, *François de Roo van*
,, *Westmaas*, *Jacob van der Elst*, *Jan Schouten*.

,, Dat, het oogmerk dezer vereeniging niet anders zijnde; dan, om in den drang der omstandigheden te voorzien, rust en orde te handhaven, regeringloosheid voor te komen, en op alle mogelijke wijzen de belangens der goede burgerij te behartigen, mitsdien de ingezetenen dezer Stad worden aangemaand tot gehoorzaamheid aan de bevelen van het voornoemd geconstitueerd tusschen-bestuur, tot een stil en vreedzaam gedrag, en boven-al, tot die eensgezindheid, waardoor alleen de goede zaak, en het dierbaar vaderland kunnen behouden, en de hoop op herstel van het verlorene kan herboren worden.

,, Het Bestuur vertrouwt, dat de goede ingezetenen, hiervan meer dan immer, overtuigd, mitsdien alles zullen vermijden, wat de zoo noodige rust zou kunnen storen, en dat ieder zich zorgvuldig zal wachten, om de allergeringste schending aan personen en eigendommen te plegen, daar de bedrijvers hiervan, als stoorders der openbare rust, zich aan de gestrengste straffen zouden bloot stellen.

,, Gedaan te Dordrecht, den 19den November ,, 1813.

,, *Het Tusschen-Bestuur voornoemd*,
J. Repelaer, *president*.

Nog gedurende dezen dag hield de doortogt van douaniers en gendarmes over Papendrecht naar Gorinchem aan. Deze laatste plaats geraakte daardoor vol Fransche manschap, die nog gedurig vermeerderde door aankomende Brabandsche nationale gardes en gewapende matroozen van de Fransche vloot te Antwerpen. Het denkbeeld van eene

dadelijke en geheele verlating van Holland door de Franschen, het welk eerst algemeen was, begon nu weg te vallen en plaats te maken voor de levendigste ongerustheid wegens eene gevreesde, al was het dan ook maar kortstondige, terugkeering derzelve naar deze stad. De ongerustheid werd nog daardoor vermeerderd, dat men berigt kreeg, dat te Krimpen door Fransche gendarmes depêches opgeligt waren, die uit den Haag naar deze stad bestemd waren; welk berigt ook aanleiding gaf, dat, uit vreeze voor onverwacht bezoek en opligtingen gedurende den nacht, de pont en de schuiten van Papendrecht naar deze stad gehaald, zoo wel aan de Rietdijksche poort als aan de Wale-Vest piquetten nationale gardes geplaatst, de order tot het visiteeren van alle voortbijvarende schepen gegeven, en aan de burgerwacht op het stadshuis scherpe patroonen uitgedeeld werden.

Den 20sten, met het aanbreken van den dag, zag men de Hollandsche vlag van de torens en publieke gebouwen, alsmede van de schepen wapperen, hetgeen de vreugde, die tegen den avond van den vorigen dag merkelijk getemperd was, wederom wat verlevendigde; men vernam echter spoedig, dat er voor deze stad geene mindere reden van ongerustheid was, daar de berigten uit Gorinchem het garnizoen nu op ruim 400 man begrootedeñ, waarvan een aanzienelijke post als voorhoede van deze stad te Hardinxveld geplaatst was; terwijl, volgens berigten uit Antwerpen, nog ongeveer 2000 gewapende matroozen van de vloot naar Gorinchen op marsch gingen. Men begon nu meer en meer voor een bezoek van dien kant te vreezen. Ondertusschen werd dezen dag een kruidschip van Hellevoetsluis voor het garnisoen van Gorinchem bestemd, voor de stad door het volk aangehouden en in de Noord gebragt; eene daad, die bij een gevreesd bezoek van de Franschen, de burgerij te meer

be-

bekommerde en voor den naderenden nacht bevreesd maakte.

Den 21sten, bij het aanbreken van den dag, waren alle de Hollandsche vlaggen ingetrokken, en men vernam nu, dat in den nacht eenen brief van den prefekt DE STASSART uit Gorinchem was ontvangen, geadresseerd aan den sous-prefekt, waarbij op eenen dringenden toon, eene requisitie van ongeveer voor *f* 100,000 aan levensmiddelen voor de vesting Gorinchem gevorderd werd, om aldaar uiterlijk woensdag den 24sten geleverd te worden, terwijl de penningen daarvoor bij quotisatie over de burgerij moesten omgeslagen worden.

Geene wezenlijke middelen van openbaren tegenstand hebbende, daar de stad van alle geschut ontbloot was; geen uitzigt op hulp of verlossing voor het oogenblik van elders ziende, en aan alle kanten door Fransche garnizoenen omgeven, terwijl, buiten Gorinchem, nog Geertruidenberg, *de Willemstad*, *Oeltjensplaat*, Hellevoetsluis en de Briel in Fransche handen waren, moest men wel besluiten aan die drukkende requisitie te voldoen. Men besloot er te eerder toe, om dat men daardoor een gevreesd bezoek en grooter rampen voor de stad hoopte af te keeren en zond van dit besluit naar Gorinchem berigt.

Hoe drukkend en smartelijk nu ook dit besluit was, de burgerij begaf zich ten minste eenigzins meer gerust te bed. Maar was de vrees voor openbaar geweld en mishandelingen van den kant der Franschen verminderd, tegen welken men niets misdaan had, daar zij zelve door hunne voorbarige en schandelijke vlugt tot alles aanleiding gegeven hadden, en die, bij hun vertrek, toen de angst hun uit de oogen straalde en alle hunne bewegingen zigtbaar kenmerkte, de edelmoedigheid en grootmoedigheid van een, door hen lang genoeg verdrukt, volk in de volste mate ondervonden hadden; die dus alleen met wrevel be-

zield

zield konden zijn wegens hunne eigene lafhartigheid: hoe groot moest dan de teleurstelling, hoe vreeslijk het ontwaken zijn, toen den volgenden maandag morgen, zijnde de 22ste, omstreeks vijf uren, eensklaps de geheele stad uit de diepste rust gewekt werd door eene begroeting met hauwitsers en kanonkogels.

Al zeer spoedig waren, te midden der diepste duisternis, alle de straten der stad met menschen gevuld, die hier en daar verward met lantaarns rondliepen en angstig onderzoek deden naar hetgeen er gaande was en wat daarvan toch de reden zijn mogt.

Toen de dag aanbrak en het schieten ophield, vernam men, dat omstreeks 2 uren, op Papendrecht een korps van ongeveer 400 man, 200 douaniers als brabandsche gardes, met één hauwitser en één zesponder, van Gorinchem was aangekomen, en op den Veerdam deszelfs geschut geplant hebbende, kort daarna eene boot met eenige douaniers had overgezonden, met oogmerk, om zich in stilte van de pont meester te maken: dan door het piket ontdekt en aangeroepen zijnde, en op hunne vraag om de pont, ten antwoord bekomen hebbende, dat men eerst de orders van de regering daarop vragen moest, hadden gezegde douaniers dadelijk eenige snaphaanschoten uit de boot gedaan, en op dit teeken was zeer kort daarna het geschut op de stad begonnen te spelen. Gelukkig was de kommandant onzer nationale garde bij de hand, en besloot hij om, onder het schieten, in eene boot over te varen. Te Papendrecht aankomende, werd zijne stem gehoord en herkend, en daarop het schieten gestaakt. Kort na hem volgden ook eenige heeren van de regeering. Op de vraag, wat men kwam doen, was het antwoord dat men alleen kwam ter bewaring van de rust en handhaving van 's rijks wetten, en nu werd er eene soort van overeenkomst getroffen, volgens welke de Franschen niet dan met den dag in de stad zouden

ko-

komen. Tegen half acht uren werd bij publicatie hiervan aan de burgerij kennis gegeven, en dezelve tevens vermaand, om het oranje af te leggen en zich rustig te houden; terwijl de Fransche vlag opgeheſchen, en alle gewapende burgers, buiten de nationale garde, ontbonden en naar huis gezonden werden.

Rustig geſchiedde de *intogt*, en het geheele korps zich met deszelfs geſchut op het ſtadhuisplein geſchaard hebbende, traden de chefs het ſtadhuis op, waar intusſchen de regering vergaderd was. Hier ſpraken zij dadelijk van de gedane requiſitie; en voegden er nog eene requiſitie van geneesmiddelen bij, hetwelk alles woensdag den 24ſten geleverd moest worden. Wijders ſpraken zij nu van eene commisſie, ter vervulling waarvan zij gekomen waren, maar waaromtrent zij zich niet verder uitlieten. De verſlagenheid was groot; maar zoo wel de regering als de nationaale garde, wier kommandant het kommando van de ſtad door zijne *fermiteit behield*, gedroegen zich in alle deze netelige omſtandigheden met waardigheid, en ſchenen den Franſchen chefs zelven daardoor ontzag in te boezemen. Dordrecht weder in der Franſchen magt.

In den loop van den dag hield men zich met de aannemingen voor de gedane requiſitiën bezig. Tegen den avond verſpreidden zich geruchten wegens aannadering van troepen, van den kant van Rotterdam; alles bleef tamelijk rustig.

Dingsdag morgen den 23ſten, omſtreeks 10 uren, geraakte op eenmaal de geheele ſtad in beweging. Het gerucht verſpreidde zich, dat van Rotterdam drie kolonnen op deze ſtad aanrukten. Verſchrikt en verward liepen de Franſchen te zamen, zonder zelfs alarm of appel te durven ſlaan, terwijl hunne chefs op het ſtadhuis kwamen, en aldaar eene ſoort van kapitulatie voorſtelden, om namelijk oogenblikkelijk af te trekken, en, wanneer men hen ongemoeid de ſtad liet uittrekken, beloofden zij, onder de heiligſte verzekeringen, nimmer wederom Weldra door de Franſchen verlaten.

om hunne wapenen tegen de stad te zullen gebruiken; tevens betuigden zij hunne uiterste tevredenheid over de rust, welke de regering gehandhaafd had; zeiden zelfs, dat de regering in alles, wat zij gedaan had, te prijzen was, en niet anders had kunnen handelen; en om dezelve al meer te overtuigen van de opregtheid hunner betuigingen, gaven zij nu kennis van hunne commisfie, als daarin bestaande, dat zij, daartoe eenige reden vindende, een aantal daarbij genoemde aanzienlijke personen hadden moeten opligten en vervoeren.

Men kwam omtrent het voorgestelde aanstonds overeen, en tamelijk rustig was de aftogt, ofschoon men veel moeite had, om de verbitterde en steeds dreigende burgerij in toom te houden. Een aantal Brabandsche nationale gardes bleef, deels willens, deels door onkunde, alhier. De Franschen trokken naar Giessendam af.

Eerst ten 10 uren des avonds, kwamen eenige honderd man Rotterdamsche vrijwilligers, onder het levendigste vreugdegeroep der burgers, aan; waar van dadelijk een gedeelte naar Papendrecht over ging, om aldaar op de voorposten te liggen; terwijl de rest werd geinkwartierd. In den nacht kwamen ook twee kanonneerbooten aan, die zich tusschen de stad en Papendrecht posteerden.

De Hollandsche vlag wapperde nu wederom, en elk was zeer opgeruimd. Men scheen geene de minste vrees te hebben voor eenig nieuw gevaar van den kant van Gorinchem. In den vóóravond was wel berigt gekomen, dat de Franschen zich gereed maakten, om andermaal naar Dordrecht te komen; maar men had de heiligste verzekeringen, dat zij de stad geenerlei leed meer zouden toebrengen, en, of dit nog niet genoeg was, men schreef, bevorens de komst der hulp van buiten, nog eenen brief aan den chef van het Fransche korps: „ dat men met de requisitie voor het grootste gedeelte gereed was, en dat men ze gedeeltelijk op woensdag, en de rest nader, leveren zou." Deze brief was ook nog gekruist door

eenen

eenen brief vandien chef uit Giesſendam, waarin hij ſchreef: „ dat hij van de regtſchapenheid der regering verwachtte, dat zij woensdag de levering doen zoude, zoo ver die gereed kon zijn, en dat dan ook de ſtad niets te vreezen had.”

Men bleef hierop gerust, offchoon de menigte vlugtelingen van den overkant, en de ſchandelijke en gruwzame plunderingen der aftrekkende Franſchen te Papendrecht, Sliedrecht en Giesſendam niet veel goeds voorſpelden.

Evenwel werd men woensdag ochtend, den 24ſten, op nieuw, omſtreeks zeven uren, door het ſnaphaan- en kanon-vuur onverwacht gewekt. De op Papendrecht geposteerde manſchap, na eenigen tegenſtand bij den korenmolen met klein geweer geboden te hebben, waarin zij door twee kanonneerbooten, offchoon met weinig vrucht, onderſteund werden, moesten op Alblasſerdam wijken, en weinige oogenblikken daarna zag men den vijand zijn geſchut wederom aan het veer tegen de *ſtad planten.* Een der kanonneerbooten zakte ondertusſchen reeds de rivier af, en keerde langs de Oude Maas terug, Dordrecht verlatende: maar de vijand vatte post regt tegen over het veer aan het Rietdijkſche hoofd, en nu begon een verſchrikkelijk kanon- en hauwitſer-vuur op de ſtad, het welk met de grootſte hevigheid ruim twee uren duurde. De kanonneerboot, het eenige geſchut, dat men bezat, bleef ondertusſchen ſteeds antwoorden, en op het laatst gelukkig met zoo veel vrucht, dat de vijand plotſeling tot eenen overhaasten aftogt beſloot, alle zijne dooden en gekwetſten, ten getalle van omtrent 30, medenemende; hetwelk te regt gelukkig wordt genoemd, omdat de ammunitie was uitgeput, en in de ſtad geen kruid voor het geſchut voorhanden. Nieuwe aanval afgeſlagen.

Van de Rotterdammer vrijwilligers waren, gelijk men vernam, zeer weinige gevallen; twee gekwetſten werden, na deze actie, binnen Dordrecht gebragt.

Bij het eerste beschieten, op maandag, waren slechts 21 schoten, meestal hauwitsers, in de stad gevallen, en hadden niemand gekwetst, ook waren de huizen maar weinig beschadigd; maar bij het tweede beschieten waren eene menigte kogels en meer dan 50 hauwitsers in de stad gevallen, die verscheiden huizen deerlijk geteisterd hadden. Overigens was echter niemand in de stad van belang gekwetst geworden. Alleen was buiten de Rietdijksche poort, waar het vol gewapende Rotterdammers en Dordrechtenaars met eene menigte ongewapende burgers was, een aankomende jongen gekwetst geraakt.

Op het eerste kanonschot tegen de stad waren dadelijk alle de brandspuiten in gereedheid, en op derzelver posten geweest. Akelig was het, onder het bombardement, alle de straten met vlugtende menschen, meest vrouwen en kinderen, en allerlei gesleep en gerij met goederen, overdekt te zien, zonder dat velen wisten waarheen, want nergens in de stad was men zeker, en daaronder allerlei geloop van ongeregeld gewapende burgers. Sommigen spraken van overgaaf, maar de meesten wilden, onder de vreesselijkste uitdrukkingen, daar niet van hooren.

Na den aftogt des vijands ging dadelijk een detachement van 12 vrijwillige Dortenaars, onder bevel van eenen Rotterdamschen luitenant, de rivier over en maakte een achterhoede van 10 man, na eenige snaphaanschoten, gevangen; een Franschman willende vlugten, liet daarbij het leven.

De vijand, zijnen aftogt verder voortzettende, maakte men in den loop van den dag boven Papendrecht verhakkingen; men vond hier en daar aan den dijk nog verborgen manschap, en voorts maakte men zich gereed aan het rietdijksche hoofd tot nog krachtdadiger tegenstand, indien de vijand lust mogt hebben, omterug te komen, door onder anderen aldaar eene batterij op te werpen; ook werd er al-

den geheelen dag aan het vervaardigen van kardoezen gewerkt.

De volgende nacht liep rustig af, en op Donderdag, trokken de Rotterdammers met ongeveer 20 krijgsgevangenen van Dordrecht af, naar hunne stad terugkeerende.

Nu, buiten de kanonneerboot, aan zich zelve overgelaten, werden er plaatselijk ernstiger maatregelen genomen, meer vrijwillige burgers gewapend, en zoo wel op Papendrecht als langs het geheele eiland posten uitgezet en geregelde correspondentiën met alle punten door expressen te paard, aangelegd; waar in de boeren zeer loflijk mede het hunne toebragten.

In den volgenden nacht, die wederom rustig werd doorgebragt, kwamen 120 vrijwilligers van Schiedam binnen; en gingen des morgens naar Papendrecht over, om zich met de Dordrechtsche burgers aldaar te vereenigen. Ook kwam in dien nacht nog eene kanonneerboot aan.

Kort daarna werden twee schepen met geweren en verdere krijgsbehoeften en levensmiddelen, voor Gorinchem bestemd, niet ver van Dordrecht opgeligt, en waren eene zeer welgekomene buit.

Voorts hadden er een paar dagen lang, zoo in de stad als in den omtrek, verscheiden arresteringen van verborgen Franschen en verdachte lieden plaats doch op den 29sten durfde men reeds vermelden: *Alles is hier thans in orde; er liggen vier schooners voor de stad, en men denkt niet dat de vijand tegen dezelve iets meerder zal durven ondernemen: er komen nog gestadig deserteurs binnen, op heden nog 14 te gelijk.*

Men achtede nu dan ook in de eigene veiligheid genoeg voorzien, om trouw en manmoedig ten dienste der algemeene zaak uit te trekken. Den zelfden 29sten des avonds om elf uren trok de luitenant A. VIJOU met een sterk detachement vrijwillige Schutters uit, om eene batterij van den vijand bij de Buiten-

fluis, te overrompelen. In de dorpen 's Gravendeel en Strijën zag hij zich versterken met nog een zestigtal vrijwilligers: doch des morgens vroeg aan de Buitensluis komende, vonden zij zich reeds voorgekomen door de Beijerlandsche landlieden, die dien zelfden nacht deze post bij verrassching ingenomen, veertig Franschen krijgsgevangen gemaakt, en elf stukken geschut veroverd hadden.

Was deze teleurstelling aangenaam, zeer ontrustend was het zelfsbedrog van eigene veiligheid, wanneer den volgenden namiddag, zijnde den 29sten, een onverwachte aanval op Dordrecht, van de zijde van Gorinchem, geschiedde. De vijand, omtrend 380 man sterk, viel op de batterij aan het boveneinde van Papendrecht aan; waarvan zich de bezetting, uit acht Dordsche kanonniers en eenige Rotterdammer en Schiedammer vrijwilligers bestaande, na het doen van eenige kanonschoten en eene schermutzeling uit klein geweer, moest retireren, het welk den vijand al spoedig tot aan het Veer, tegen over de stad, deed naderen. Hier echter werd hij zoo warm door de kanonneerbooten en de batterij buiten de Rietdijksche poort ontvangen, dat men hem oogenblikkelijk met overhaasting en een verlies van veertien of zestien dooden en even zoo veel gekwetsten zag terug trekken. Op de kanonneerbooten werd slechts één man gekwetst. Eene vermeerdering van kanonneerbooten vergrootede daarna de veiligheid der stad.

Fransche strooppartijen van het korps van den Generaal MOLITOR waren dien zelfden 30sten November, langs den kant van de Lek tot op Streefkerk en Lekkerland, anderhalf uur van Dordrecht komen afzakken en hadden aldaar geplunderd, doch de stad zelve was, ook bij denzelver terugtogt, van allen aanval bevrijd gebleven, en eerlang vernam men, dat de vijand Schoonhoven en Nieuwpoort had verlaten, en dat de geheele Alblasserwaard van denzelven was gezuiverd. Men zag ook de, naar de Buitensluis uitgetrokken,

ken, manschappen terugkeeren, zijnde door een sterk detachement Pruissen vervangen; waarna men op den 3den December werkelijk de eerste Kozakken, ten getale van 46 man, en spoedig gevolgd door een sterk detachement Pruissische jagers, met de grootste vreugde binnen Dordrecht mogt ontvangen.

Het was op den 28sten, dat de Fransche Generaal MOLITOR Utrecht had verlaten en op den 29sten, dat de Generaal KRAIJENHOFF, Gouverneur der stad Amsterdam, door deszelfs Aide-de-camp, den Kolonel VAN DEN BOSCH, in naam van zijne Hoogheid den Prins van Oranje, reeds bezit dier Stad had genomen. Utrecht verlaten door de Franschen.

De voorhoede der bondgenooten was wel, op den 19den den IJssel gepasseerd; en eene kolom derzelve was dadelijk op Nijkerk, eene andere op Amersfoort gemarscheerd; terwijl een korps van omtrent 200 Kozakken, van daar op Amsterdam gedetacheerd; zich den 24sten voor het fort op *halfweg van Haarlem en* die stad vertoond, en hetzelve bij kapitulatie ingenomen had: maar dit alles had de gelegenheid van MOLITOR tusschen het welversterkte en zwaar bezette Naarden en Gorinchem nog niet hagchelijk genoeg gemaakt, om hem den aftogt te doen aannemen, bevorens de berigten inkwamen uit Gelderland, waarvan wij nu zullen spreken.

Eerst vernam men het gebeurde op den 24sten November en volgende dagen te Zutphen.

Reeds sedert verscheiden dagen was die stad omringd geweest door partijen Kozakken, en verscheidene sommatiën waren door den Franschen kommandant afgeslagen, zoo dat het ongeduld van de goede inwoners ten top was gestegen, toen er zich op den 24sten dier maand, des morgens vroeg reeds, een aanmerkelijk korps kavallerie en jagers van Z. M. den Koning van Pruissen vertoonde, en de stad heviglijk beschoot. Zulks bleef evenwel zonder gevolg, tot op het oogenblik, dat, Zutphen uit de magt der Franschen verlost.

 te-

tegen één uur, een nieuw korps van den kant van Brummen naderde, met zes ſtukken kanon. Naauwlijks had zich hetzelve doen hooren, of alle harten waren vervuld met de hoop om ſpoedig van het ſlaafſche juk, waaronder men zoo lang, onder de regeering van den onderdrukker van Europa gezucht had, bevrijd te worden. Na eene afgebrokene onderhandeling tot overgave der ſtad, het beſchieten wederom begonnen zijnde, zoo was de verontwaardiging der burgers van door eenen verachtelijken troep douaniers en eenige weinige Franſche militairen in gevaar te zijn gebragt, van de geheele ſtad te zien verwoesten, zoo groot, dat eenige der voornaamſten zich naar de poort begaven, en, aldaar den Franſchen kommandant aantreffende, van hem dadelijk de overgave der ſtad eischten, met dat gevolg, dat oogenblikkelijk de poorten voor de zegevierende wapenen der geällieerden, hunne verloſsers, werden geopend. De ſtad echter op beſcheidenheid overgegaan zijnde, veroorzaakte zulks noodwendig eenige verwarring, doch dank zij der Voorzienigheid en der goede krijgstucht van de brave geallieërde troepen, Zutphen bleef voor alle ongeregeldheden behoed, en door den goeden wil van alle ingezetenen werd al ſpoedig voorzien in het benoodigde voor een korps van circa 4000 man kavallerie en infanterie, het welk van 's morgens drie uren af niets genoten had. Daarna was de geestdrift algemeen; alles droeg de kleur van onzen dierbaren Vorst; deszelfs vlag woei van den toren, en behalve eene generale illuminatie, welke de inwoners uit eigene beweging verlangden, had de ſtad aan den kommandant en officieren van het garnizoen een bal gegeven, waarop de toasten aan de hoog magtige verloſsers met dat gevoel werden gedronken, hetwelk zulk een onverwacht geluk moest inboezemen. De proclamatie door de heeren VAN DER DUIN VAN MAASDAM en GIJSBERT KAREL VAN HOGENDORP, in naam van den PRINS VAN ORAN-

ORANJE werd dadelijk, na de ontvangst, aldaar bekend gemaakt, en ingevolge van dezelve, door den burgermeester dier ſtad, met voorkennis van den heer kommandant der plaats, eene publicatie in naam van dien Vorst gedaan, waarbij alle burgers werden opgeroepen, om zich vrijwillig te wapenen, tot beſtrijding van den algemeenen vijand, wordende verders de nationale garde onder den naam van *Oranjo Garde* gereorganiſeerd.

Treurig vielen daarop de berigten uit Arnhem, alhoewel de goede zaak ook aldaar volkomen had gezegepraald.

Na dat men de ſtellige verzekering bekomen had, dat de ligte troepen der geallieërden, aan gene zijde van den IJsſel, werkelijk op het territoir van dit Departement zich vertoond hadden, Zutphen bedreigden en het veer te Hattem gepasſeerd waren, zag men te Arnhem en elders eenige maatregelen van verdediging in het werk ſtellen, terwijl de Franſche geëmploijeerden, met overhaasting, hunne goederen verkochten of verzonden, en hunne huisgezinnen naar Nijmegen en verder deden vertrekken. Het zeer zwakke garnizoen, alleen uit des prefekts- en de nationale garde zamengeſteld, werd voor ruim drie weken met twee honderd man Pruisſiſche troepen, die, na krijgsgevangen gemaakt te zijn, in Franſchen dienst waren overgegaan, verſterkt; waar van 80 man naar de vesting Doesburg gedetacheerd werden. In den nacht tusſchen den 18den en 19den November, had zich eenige ligte Pruisſiſche kavallerie voor die vesting vertoond, waarop de bezetting naar dezelve overgeloopen, en de ſtad Doesburg aldus in handen der geallieërden gevallen was. Zoodra men te Arnhem van dit, voor de Franſchen gewigtig, verlies, kennis bekwam, beſloot de kommanderende diviſiegeneraal AMEY, de binnen deze ſtad zich bevindende Pruisſiſche troepen te ontwapenen en naar Utrecht op te zenden; terwijl hij voorts dadelijk maatregelen nam, om de gemelde ſtad en vesting

Arnhem ſtormenderhand door de Pruisſen ingenomen.

te hernemen. Met dat oogmerk vertrok uit Arnhem in den avond van den 22sten November, een detachement van 42 gendarmes, als mede een bataillon douaniers, van Bremen langs Wezel, al vechtende met de Kozakken; over Nijmegen naar herwaarts gekomen, en sterk omtrent 400 man, onder kommando van den kapitein der gendarmerie EMMERICH. Dit korps, in den nacht, te Lattum, met eene pont, den IJssel gepasseerd en Doesburg genaderd zijnde, weken de geallieërden naar Doetichem, en lieten de vesting in handen der Franschen.

De geallieërden, te Doetichem, eene aanzienlijke versterking ligte kavallerie ontvangen hebbende, kwamen in den namiddag terug, en overvielen de Franschen, die, daarop niet bedacht, zich meestal in de huizen bevonden en zich rijkelijk aan den drank te buiten gegaan hadden. Daar de overtogt over de brug belemmerd was, ontkwamen het slechts een twintigtal douaniers met zwemmen; de overigen, waaronder de kapitein-kommandant, waren gesneuveld, verdronken, gekwetst of gevangen genomen.

Zoo aangenaam de tijding van het hernemen der belangrijke vesting Doesburg voor den kommanderenden generaal was geweest, zoo gevoelig trof hem, weinige uuren daar na, het onverwacht berigt van de weder bezetting derzelve en het verlies van zulk een aanzienlijk getal manschappen, vooral kavallerie, waar aan men alhier zulk een groot gebrek had. Daarbij ontving men den volgenden morgen berigt, dat het dorp Westervoort door de geallieërden bezet, en een Fransche post, aan deze zijde van den IJssel, opgeligt was. Na het bekomen van versterking van twee battaillons infanterie, besloot men eene poging te doen om Doesburg nogmaals te hernemen; doch de troepen, te dien einde, in den avond van den 24sten November, van Arnhem vertrokken, geraakten in den morgen van den 25sten, achter het dorp Velp, met een

korps

korps Pruisſiſche jagers en kavallerie, met twee veldſtukken en één hauwitſer, in gevecht, en retireerden langs Clarenbeek, met verlies van zeer veel manſchap, tot binnen de ſtad en in de retranchementen van de Rhijn-poort. Intusſchen was het alarm algemeen geworden; het vallen van eenige hauwitſer-granaten, die hier en daar eenige verwoestingen aanrigtten, veroorzaakte ſchrik en verwarring; doch door het aanhoudend patrouilleren der nationale garde, tot wier lof men niet genoeg kan zeggen, werd de rust binnen de ſtad volkomen bewaard. In den namiddag, na dat de bruggen voor de Velper-, St. Jans- en Sabelspoorten vernield waren geworden, kwamen er parlementairen in de ſtad, om over eene kapitulatie te handelen, doch zonder vrucht. Vrijdag en zaturdag bleef alles in dezelfde geſteldheid. De Pruisſiſche kavallerie en infanterie vertoonde zich beſtendig in den omtrek der ſtad. Des nachts zag men op de omliggende bergen en in het kamp, onderſcheidene bivouak-vuren: doch *alles was doodelijk ſtil.* Bij dag hoorde men aanhoudend het tirailleren der jagers op de, zich op de wallen bevindende, Franſche posten. In de ſtad heerschte eene treurige ſomberheid, daar deuren en venſters geſloten waren en alle handteringen ſtil ſtonden, de correspondentie afgeſneden was, en een ieder met eene angſtige onzekerheid zijn lot afwachtte.

Zaturdag avond, den 27ſten November, vernam men, dat de Maarſchalk Hertog van Tarente, met zijn gevolg, beſtaande in onderſcheiden Generaals, Aides-de-camp, benevens twee diviſiën kavallerie, en eene talrijke artillerie, zijn hoofdkwartier in deze ſtad zou vestigen. Dit berigt beurde den moed van het nog zwakke garnizoen en van de weinige, nog alhier gebleven, Franſche ambtenaren geheel en al op. De Maarſchalk arriveerde in der daad des zondags morgens van Nijmegen, bezigtigde de aangewende middelen van verdediging, gaf gehoor aan de civiele en militaire autoriteiten en vertrok in den na-

middag, met achterlating van eenige Generaals en Aides-de-camp, wederom naar Nijmegen; waaruit men besloot, dat gemelde Maarschalk de situatie dezer plaats, wier vestingwerken, voor eenige jaren, op last van den gewezen Koning van Holland, voor een gedeelte geslecht waren, niet sterk genoeg bevond om aldaar zijn verblijf te nemen. Intusschen waren er eenige zeer verzwakte bataillons infanterie en een regiment kavallerie, nog 80 man sterk, van Nijmegen binnen gekomen, terwijl ook van daar eenige stukken kanon en hauwitsers met de noodige artilleristen waren aangekomen, zoo dat men als toen de troepen ter verdediging op ongeveer 3500 man konde stellen. Tusschen deze stad en Nijmegen bevonden zich ook eenige detachementen, of gedeelten van battaillons, waar van men de sterkte niet juist kan bepalen.

Tegen den avond van dien dag hoorde men, naar den kant van het dorp Driel, ter wederszijde van de rivier den Rhijn, eene hevige kanonnade, veroorzaakt, zoo als men naderhand vernam, door eene poging der geallieërden, om de rivier te passeren.

Maandag morgen vernam men, dat de geallieërden het dorp Oosterbeek en het Drielsche en Lekskens-veer bezet hadden. De weinige, nog overgeblevene Fransche ambtenaren kregen vrijheid om naar Grave te retireren. Op den middag deden de Franschen uit het kamp buiten de Rhijn-poort, naar den kant van den Amsterdamschen weg, om de situatie der geallieërden te verkennen, eenen uitval; het vuur met kanon en klein geweer was, gedurende ruim een uur, zeer levendig. De Franschen hadden bij dezen uitval verscheidene dooden en gekwetsten bekomen, zonder, zoo het scheen, eenig nut van deze operatie te hebben gehad. In den namiddag en avond van dien dag, viel er niets bijzonders voor.

In deze gesteldheid van zaken brak de morgen

van

van dingsdag den 30sten November rustig aan. Men vleidde zich nog met geheime onderhandelingen over een verdrag, en niemand vermoedde een schriktooneel, dat zich nu weldra moest ontwikkelen.

Des voordenmiddags, omtrent half twaalf uren, vernam men, dat de geallieërden, met eene zeer aanzienelijke magt, van alle kanten aanrukten, om de stad en de retranchementen buiten de Rhijn-poort te bestormen, weldra was het alarm algemeen, en men hoorde reeds het gebulder van het kanon op eenigen afstand. De schrik en de verwarring onder de ingezetenen en op de straten, die zich naar hunne woningen spoedden, om hunne huisgezinnen in de kelders zoo veel mogelijk in veiligheid te brengen, was onbeschrijflijk groot. Even na den middag werd het kanon- en musket-vuur van alle kanten in de nabijheid der stad en op de wallen allerverschrikkelijkst. De doodelijke stilte op de straten werd nu en dan afgewisseld door een angstig geschreeuw van *hulp! — hulp! — brand! — brand!* — veroorzaakt door de op onderscheidene plaatsen vallende hauwitser-granaten, welke brand echter, door de bewaring der Goddelijke Voorzienihheid, van geen gevolg was, of spoedig gebluscht werd. Ruim anderhalf uur bleef het gevecht met de uiterste woede, op onderscheiden punten der stad aanhouden. Toen het kanonen musketvuur eenigzins verflaauwde, hoorde men in de stad het *houra! houra!* der indringende geallieërde troepen, het geklank der Pruisische halve manen, het geschreeuw om lijfsgenade der van straat tot straat vervolgd wordende Franschen, die na dat de poorten door de geallieërden geforceerd en de muren met ladders beklommen waren, van de wallen gevlugt, zich door de Rhijn-poort, over de brug, naar Nijmegen zochten te redden, doch alle gevangen genomen, over den kling gejaagd of nedergeschoten werden. Nu kwamen de ingezetenen uit hunne schuilplaatsen te voorschijn, en

 open-

openden hunne deuren, om de zegevierende krijgslieden als vrienden en broeders te verwelkomen, en de noodige verkwikkingen toe te reiken, terwijl algemeen het *Oranje*, ten teeken van vereeniging, op de hoeden of op de borst geplaatst werd. In de omſtandigheden van eene door ſtorm veroverde ſtad kon men niet anders dan het plegen van excesſen verwachten; door het allezins lofwaardig gedrag der officieren, om de discipline te bewaren, zijn echter dezelve, zoo veel mogelijk, voorgekomen.

De nationale garde werd, na dat de geallieërden meester van de ſtad waren, ontwapend en gevangen genomen; doch naderhand, om de rust te bewaren, als oude burgerij herſteld, en betrok daarna wederom de wacht.

De aanval had plaats onder aanvoering van Z. E. den Heere Pruisſiſchen Generaal VON BULOW Men heeft het getal troepen, onder deszelfs orders, na de aanzienlijke ontvangene verſterking van den kant van Munster, in den morgen van den 30ſten dezer, op 18 à 20,000 man begroot.

Bij het veroveren van het getrancheerde kamp, buiten de Rhijnpoort, en het vlugten over de Rhijnbrug, waarvan de overtogt aan deze zijde door de dooden en gekwetſten geſtopt was, hebben de Franſchen een zeer groot verlies ondergaan. Het getal dooden, verdronken, gekwetſten en gevangenen wordt op meer dan vijftien-honderd man begroot; onder de laatſten bevonden zich de kommandant dezer ſtad LE ROCQUE, de brigade-generaal MARIE, en vier-en-dertig ſtaf- en mindere officieren.

Het verlies der Pruisſiſche troepen, zoo van officieren als gemeenen, was in vergelijking hier van zeer gering.

Zes metalen kanonnen, vier ijzeren, vijf ammunitie wagens, 840 geweren, behalve nog een aantal granaten en andere ammunitie waren op de Franſchen veroverd.

Toen

Toen in den avond van dezen voor Arnhem altijd gedenkwaardigen dag, de kalmte een weinig hersteld was, werden de van tijd tot tijd binnengekomen troepen zoo veel mogelijk geïnkwartierd.

Men berekende het getal derzelve, die den nacht tusschen den 30sten November en 1sten December in die stad hebben doorgebragt, op 12,000 man, welke grootendeels in den vroegen morgen van den volgenden dag, nevens den Generaal von BULOW, den weg naar Utrecht insloegen.

De hauwitser-granaten hadden in verscheiden huizen groote schade veroorzaakt. De herberg de Roode Haan, in de werken buiten de St. Janspoort, was gedeeltelijk verbrand. In het huis van den heer CREMER, op de Beek, waren zes hauwitser-granaten gevallen, die eene groote verwoesting veroorzaakt hadden. Ook had het huis van den heer THOMAS, waarin reeds bij den aanval op den 25sten November een hauwitser-granaat gevallen was, op nieuw zeer veel geleden.

De menschlievendheid van de Arnhemsche burgeren, waarvan dezelve bij onderscheidene gelegenheden blijken gegeven hadden, muntede thans ook op nieuw uit in het voorzorgen der gekwetsten en het toedienen van levensmiddelen aan de Fransche gevangenen, waarvan er omtrent 700 in de Luthersche kerk geplaatst werden.

Van de burgerij waren niet meer dan twee personen omgekomen. Hier onder bevond zich de oud-majoor van de genie, VAN HOEFF; een man die algemeen bemind was en zeer betreurd werd.

De Heer Maire VAN ECK werd als Burgemeester in zijne functiën gecontinueerd.

De gedelegeerde Prefekt heeft, bij besluit van den 2den December, de Heeren Raden van prefektuur, J. VAN PALLANDT en H. J. BOURICIUS, leden der Provisioneele Regeering van het departement gecommitteerd, om zich naar 's Gravenha-

ge

ge te begeven, en aan ZIJNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID DEN HEERE PRINSE VAN ORANJE, over te brengen de uitdrukking der gevoelens, welke elk Nederlander bezielen, en die inzonderheid aan de Provifioneele Regering van het Departement van den Boven-IJsfel en deszelfs ingezetenen eigen zijn.

Op den 3den December werd de Oranjevlag van den grooten toren uitgeftoken.

Proclamatie van den Generaal VON BULOW, te Utrecht.

Op den 2den kwamen 14000 man van dit Pruisfifche legercorps, met eenen trein artillerie te Utrecht binnen en kondigden er de proclamatie af, door den Generaal VON BULOW aan de ingezetenen der Vereenigde Provinciën in Nederland gedaan, in deze woorden:

„ De Voorzienigheid heeft de wapenen van onze „ Monarchen met voorfpoed gekroond, en het „ groote verbond van Europa's vrije volken heeft „ de magt van den bloeddorstigen dwingeland NAPOLEON thans voor de tweede reis vernietigd. „ Duitschland heeft reeds geheel de fmadende banden verbroken, onder welke het van welvaart „ en geluk moest afzien.

„ HOLLANDERS! Gij, die reeds vroeger, dan „ wij, ftoutmoedig de onderdrukking tegengingt, „ reeds vroeger een flaafsch juk affchuddet, ook „ voor ulieden flaat het uur van verlosfing van „ eene onderdrukking, die buiten ulieder fchuld, „ door een ongelukkig noodlot, u teffens met „ vele anderen ten deele werd.

„ De vereenigde armé, die onder den waardigen opvolger van den grooten GUSTAAF „ ADOLPH in het noorden van Duitschland den „ zegen bevochten heeft, treedt thans op uwe „ grenzen, en vermaant ulieden, het voorbeeld te „ te volgen, met hetwelk uwe vrienden, uwe „ broederen in geheel Duitschland u zijn voorgegaan.

„ Het Pruisfisch korps troepen, onder mijne „ orders, hetwelk een gedeelte van gezegde ar-

„ mé

„ me uitmaakt, reikt u de hand tot medewer-
„ king, om ulieden te bevrijden, en tot herstel-
„ ling van uwe oude welvaart, dewelke spoe-
„ dig wederom bloeijen zal, zoodra gijlieden be-
„ vrijd zijt en uwe vlaggen in alle zeeën en we-
„ relddeelen wederom zullen waaijen.

„ Vertrouwt op ons, wij hebben uw vertrou-
„ wen reeds vroeger verdiend, en wij zullen ook
„ thans aan hetzelve beantwoorden; wij zullen de
„ strengste discipline in acht nemen, en enkel uwe
„ bevrijding ten doel houden.

„ Maar ook wij naderen u, opregte, deugdza-
„ me, brave oude buren en vrienden, met het
„ vertrouwen op uwe medewerking tot de voor-
„ spoedige voltooijing van dit groote werk, de-
„ welke bij vereenigde pogingen niet meer twij-
„ felachtig kan zijn.

„ Betoont u, uwer groote Vooronderen waar-
„ dig, stelt u, gelijk zij, krachtig aan onze zij-
„ de, onder de banieren, die voor vrijheid en
„ *regt waaijen*, en laat uwe tijdgenooten op nieuw
„ den moed en de standvastigheid der oude Ba-
„ taafsche legioenen in de gevechten voor eene
„ regtvaardige zaak bewonderen."

Werd zulk eene taal door Nederlands oude bondgenooten op het vaste land gevoerd, welke gevoelens waren dan niet te verwachten van de erkentenis van deszelfs allernaauwste betrekkingen tot dat eiland, waar van de onverzettelijkste en aller-schranderste staatkunde thans schitterend mogt zegepralen over al de list, de magt en het geweld van den Keizer der Franschen. Den 4den November reeds had Lord GRENVILLE, bij gelegenheid der aanspraak van den Prins Regent over de voordeelen der geallieërden in den veldtogt van dit jaar, deze hoogstopmerkelijke bedenkingen in het midden gebragt: *Voorloopige gevoelens in Engeland.*

„ Groot-Brittanniën had slechts een belang in
„ het bestaan der coalitie, dat alle deze mogendhe-
„ den hare eigene onafhankelijkheid zoo wel als de

„ En-

„ Engelsche zouden vestigen, en dat alleen moest het „ oogmerk van de pogingen der Engelschen zijn, zonder zich met derzelver schikkingen verder in te laten, dan noodig was, om dit gewenscht gevolg voort te brengen. Zoo er aan dezen regel eene uitzondering was, zoo er eenig bijzonder voorwerp wezen mogt, het ware het herstel van Holland tot deszelfs oude onafhankelijkheid en plaats onder de volken van Europa. Onder alle de magten, aan Frankrijks heerschzucht opgeofferd, was er geene, dan Holland alleen, die een slagtoffer harer verbindtenissen met Engeland was geworden. Het volk van dat land had in deszelfs nood op Engeland en deszelfs bescherming vertrouwd, en deze zouden zeker verleend zijn geworden, zoo niet de overstelpende loop der gebeurtenissen het onmogelijk had gemaakt, dezen trouwen bondgenoot met succes bij te staan. Het was wel nu niet het oogenblik, om op deze bijzonderheid meer aan te dringen; maar, zijne meening zullende opgeven zoo ver de tegenwoordige staat van zaken dit vorderde, was hij van gedachten, deze zijnen pligt niet te hebben volbragt, zoo hij niet zeide, dat, van alle de voorwerpen van gelukkigen uitslag, er geene was, waarvoor Engeland meer bekommerd wezen moest, geen, waarvoor meerdere opofferingen behoorden te worden gedaan, geen, waarin de eer van dat land meer belang had, dan het herstel van Holland in de plaats, die hetzelve in de schaal der natiën eertijds bekleed had. Het was eene andere vraag, of de uitslag zoodanig zou zijn, dat Groot-Brittannie in staat zou wezen, dit voorwerp van deszelfs dierbaarste wenschen te bereiken. Zij hadden de geconfedereerden met het beste succes bekroond gezien, zoo als de aanspraak te regt meldde, zelfs boven de verwachting, die derzelver vereeniging had kunnen geven. Er was nu een beter vooruitzigt op de bevrediging van Europa, op den

„ eeni-

„ eenigen voet; op denwelken de vrede wenſchelijk
„ was, dan ſedert het verbond van 1793 beſtaan
„ had. Zou Groot-Brittannie in ſtaat was, deszelfs
„ vroegere politiek weder aan te nemen, en deszelfs ouden invloed te herwinnen, was dat het
„ punt, waarop pligt en waar belang hare aan-
„ dacht veſtigden. Hij gaf toe, dat het voor het
„ Gouvernement onvoegelijk zoude zijn, zich als
„ nog op dit punt uit te laten; maar het zoude
„ evenwel voor het volk van Holland eene ge-
„ noegdoening zijn; als zij, die zoo veel van den
„ algemeenen onderdrukker geleden hebben, wis-
„ ten, dat, nu er eenig uitzigt op vrijheid voor Eu-
„ ropa was, melding van deszelfs belang in het
„ Britsch parlement was gemaakt."

Alle deze hartelijke zorgen voor den ouden en zoo hoogstbelangrijken bondgenoot van het magtige Albion waren dan nu reeds ontrukt geworden door den moedigen ſtap der Nederlandſche Natie zelve, om zich te herſtellen op den waardigen voet van *een zelfſtandig beſtaan*, om dadelijk in te roepen den eigen doorluchtigen Vorst, en om denzelven te verheffen tot zulk eene hoogte, dat hij den Staat niet ſlechts zou kunnen herſtellen maar voor altijd tevens behoeden tegen dien ſtrijd van onderſcheidene belangen en inzigten, die denzelven voormaals te dikwijls verlamd, en eindelijk ten prooije der overheerſching eener vreemde natie geſteld hadden.

De Heer Prins van Oranje in den Haag.

Op den 30ſten November zag reeds het oude 's Gravenhage dien eigen Vorst weder in het midden eener onbeſchrijflijk juichende burgerij, die na eene ſchier twintigjarige en hoogst ſmartelijke verwijdering van het, haar zoo dierbare, doorluchtige huis, na het verval en de verwoesting te hebben zien toenemen en toebrengen aan hare Vorſtelijke Hof- en Staatspaleizen, na allerwege de ellende ten top te hebben zien rijzen, en in de allerjongſte dagen, even na dien ſtouten ſtap tot herva zelfbeſtaan, de uiterſte angſten bij ſchrikkelijken brand en valsch

al-

alarm voor terugkeerende Franschen te hebben uitgestaan, eindelijk met dien Vorst de hoop zag herleven, zag vervullen, van gelukkiger te zullen worden, dan zij immer was geweest.

Des voormiddags van dien dag ontdekte men twee groote scheepen in zee, die echter door den wind belet werden, vroeger dan omstreeks vier uren het land te naderen. Dadelijk verspreidde zich het gerucht van 's Vorsten komst. De Scheveningsche weg was weldra vol van toeloop uit den Haag onder een onbeschrijflijk gejuich. Een weinig na vijf uuren kwam zijne Hoogheid in den Haag, gezeten in een open rijtuig, nevens den Graaf VAN LIMBURG STIRUM, aan wiens hotel in het Groote Voorhout, Hoogstdezelve afstapten. In het gevolg bevonden zich de Heeren DE PERPONCHER, W. FAGEL, en RAGAIJ; tevens was Lord CLANCARTIJ als Minister van Groot-Brittanje medegekomen. De gansche Haag was als in éénen oogenblik algemeen verlicht. Den zesten had zijne Hoogheid Engeland verlaten.

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN

Voor de maand Februarij

1814.

Was de laatste helft der maand November van het jaar 1813 onvergetelijk geworden door den algemeenen afval der Hollandsche Departementen van het Fransche Rijk, en door de zoo rustige als waardige herneming van het zelfstandig volksbestaan der Nederlandsche natie, de laatste maand van dat zelfde jaar zal nog heugelijker blijven bij de nakomelingschap, door de algemeene afzweting van alle vroegere staatsverdeeldheid, en door de aanneming, te werk stelling en doorzetting van eenen geest van onpartijdigheid, edelmoedigheid en waarachtige verlichting, zoo als er nimmer een is opgerezen uit de opbruisschingen der geestdrift, welke iedere staatsherschepping altijd te weeg brengt. — De eenpatigheid van den afval heeft Nederland hersteld: de wijsheid van dien geest waarborgt deszelfs geluk. Het is onze zaak niet, over dit zedelijk wonder, zoo als het den nadenkenden over vroegere tijden moet voorkomen, uit te weiden, waartoe de wijsgeerige Geschiedschrijver eenmaal eene schoone stof zal vinden: maar het mag ons gebeuren, de daadzaken bij een te stellen, die de welgegrondheid onzer algemeene aanmerking aan Inleiding.

den

December 1813.

den dag leggen, en daardoor tevens de zuiverste hulde toe te brengen aan den Vorst, wiens allervolmaaktste gezindheden uit zijne allereerste besluiten reeds luisterrijk doorstraalden en den allerheerlijksten invloed hebben verkregen op den algemeenen geest der natie.

Op den zelfden avond der aankomst van Zijne Hoogheid in 's Gravenhage, hoorde men die heilspellende toonen al aanheffen, waar naar zich de geest des volks zoo gaarne gestemd heeft, in de volgende Proclamatie:

Eerste proclamatie van den Prins.

,, WILLEM FREDERIK,

,, Bij de Gratie Gods Prins van Oranje en ,, Nassau, enz. enz. enz.

,, *Allen den genen, die dezen zullen zien ofte* ,, *hooren lezen, Salut; Doen te weten:*

,, WAARDE LANDGENOOTEN!

,, Na eene scheiding van negentien jaren, en na ,, zoo veele rampen, heb ik het onuitsprekelijk ,, genoegen, dat ik door uw zelve eenstemmig in ,, uw midden worde terug geroepen. Ziet mij ,, hier aangekomen en gereed om, onder den God- ,, delijken bijstand, u in het genot van uwe vo- ,, rige onafhanglijkheid en welvaart te helpen her- ,, stellen. Dit is mijn eenig doelwit en het opregt ,, en vurig verlangen van mijn hart. Ik kan u de ,, stellige verzekering geven, dat het insgelijks het ,, oogmerk is van de Bondgenooten. Het is in ,, het bijzonder de wensch van Zijne Koninklijke ,, Hoogheid den Prins regent van het vereenigd ,, Koningrijk van Groot Brittannie en Ierland. ,, Hier van zult gijlieden overtuigd worden door ,, den grootmoedigen bijstand van dat magtig Rijk, ,, die ul. onmiddelijk staat gegeven te worden, en ,, die den grondslag zal leggen van de hernieuwing ,, dier oude en naauwe betrekkingen van vriend- ,, schap en alliantie, die zoo lang het geluk ge- ,, maakt hebben van beiden Staten. Ik ben be-

,, reid

„ reid en heb vastelijk besloten, al het voorledene December 1813.
„ te vergeven en te vergeten. Ons gemeen en
„ eenig doeleinde moet zijn, de wonden van ons
„ dierbaar Vaderland te heelen en hetzelve in zijn
„ vorige luister en aanzien onder de volkeren te
„ herstellen. De herlevende koophandel zal, zoo ik
„ vertrouwe, een der eerste en onmiddelijkste ge-
„ volgen zijn van mijne aankomst. Alle partij-
„ schap moet voor altoos van onder ons gebannen
„ zijn. Geene pogingen zullen van mijnen kant en
„ van dien van de mijne onbeproefd gelaten wor-
„ den, om uwe onafhanglijkheid, uw geluk en
„ voorspoed te verzekeren en te bevestigen. Mijn
„ oudste Zoon, die, onder den onsterflijken Lord
„ Wellington, zich den roem zijner Voorouders
„ niet onwaardig getoond heeft, staat mij binnen
„ kort te volgen. Vereenigt u dan, waarde Land-
„ genooten, met hart en ziel met mij, en ons
„ gemeene Vaderland is gered: de oude tijden zul-
„ len weldra herleven; en wij zullen aan onze
„ kinderen de dierbare panden kunnen overmaken,
„ die wij van onze voorouders ontvangen hebben.

„ *Aldus gedaan den 30 November 1813, en*
„ *uitgegeven onder mijne handteekening en bij-*
„ *gedrukt zegel:*

„ (L. S.) *Was Get.* W. F. Pr. v. ORANJE,

„ *Lagerstond*,

„ *Ter ordonnantie Zijner Hoogheid*,

„ *Was Get.* H. FAGEL."

Slechts éénen dag vertoefde Zijne Hoogheid in 's Gravenhage, om er, te midden van de vele en groote Staatsbezigheden, die 's Vorsten zorgen en beschikkingen onmiddelijk vorderden, één avonduur aftezonderen voor de dank- en bedestond, door de stedelijke Regering op den 1sten December bepaald, wegens deze aangelegene gebeurtenis. De Predikant B. VERWEIJ voerde het woord, haar aan-

Eerste Godsdienstbijwoning door Zijne Hoogheid.

December 1813. aanleiding van Ps. 126 vs. 3: *De Heer heeft groote dingen bij ons gedaan, dies zijn wij verblijd.* Het hart maakte den Leeraar zoo welsprekend, dat geene lange voorbereiding zijn opstel zou hebben kunnen verbeteren. De Gemeente zong vooraf Ps. 66. vs. 5 en 6., tusschen den eerdienst Gez. 171 vs. 11, en na denzelven Ps. 126 vs. 2. Zijne Hoogheid deelde in de dankzeggingen en gebeden onder de treffendste aandoeningen, die de gansche gemeente in tranen van de zaligste vertedering deden smelten.

Den volgenden dag begaf zich Zijne Hoogheid naar Amsterdam, alwaar hoogstdeszelfs welkomst en hulde waren voorbereid door de luid toegejuichte Proclamatie van de Commissarissen Generaal van het Algemeen Bestuur aldaar, aan de inwoners der Hoofdstad, van den 1sten December, en van den volgenden hoogstaangelegen inhoud:

„Landgenooten!

Proclamatie van Commissarissen Generaal te Amsterdam, waarin Zijne H. souverein Vorst werd genoemd.

„Eindelijk is dan het oogenblik dáár, dat aan „alle uwe onzekerheid een einde maakt. De stor„men van omwenteling zijn voorbij, en het werk „door onze groote Voorouders, voor twee eeu„wen, onder groote oneenigheden begonnen, is „door ons eindelijk, onder bijna nog grootere „zwarigheden, voleindigd. Geen vreemd vorst, „onbekend met uwe belangen en met uwe ze„den, zal meer over uwe dierbaarste regten naar „willekeur beschikken, niet meer zal de vrucht „uwer nijverheid eene prooi voor vreemdelingen „zijn, niet meer zullen uwe kinderen voor vreem„de en met uw geluk strijdige belangen, buiten „'s lands ter slachtbank gevoerd worden, maar „ook niet meer zal de oude onzekerheid over de „verdeeling der oppermagt uwe krachten verlam„men, uwe magt ontzenuwen. Het is geen „Willem de Zesde, welke het Nederlandsche

„Volk

„ Volk heeft terug gevraagd, zonder te weten, „ wat het eigenlijk van hem te hopen of te verwachten had: het is WILLEM DE EERSTE, die, als *Souverein Vorst*, naar den „ wensch der Nederlanderen, onder het Volk optreedt, het welk eenmaal door eenen anderen „ WILLEM DEN EERSTEN, aan de slavernij „ eener schandelijke buitenlandsche overheersching „ ontrukt werd. Uwe burgerlijke vrijheid zal „ door wetten, door eene, die vrijheid waarborgende, constitutie zekerder, dan ooit, gegrondvest zijn. Maar de veerkracht van buiten, „ de veerkracht van volken, wier staatsinrigting „ voor het grootste gedeelte de oorzaak was dier „ wonderen, die zoo dikwijls Europa deden verstomd staan, zal ook bij ons, door eene gelijke veerkracht, in evenwigt gehouden worden; „ nog slechts weinige opofferingen zijn er noodig, „ en de naam van Holland zal, gelijk te voren, „ geëerbiedigd, en de vlag der Nederlanderen op „ *alle zeeën gezien* worden. De groote gebeurtenis is voleindigd. Nederland is vrij en WILLEM DE EERSTE, *Souverein Vorst* van „ dat vrije Nederland." December 1813.

Dat Commissarissen Generaal zich zoo min bedrogen omtrent den vooronderstelden algemeenen wensch, als ten aanzien der, door hen wel ingeziene, behoefte der natie, mogt hun dien zelfden dag nog allertreffendst blijken uit het volgende Rapport van den Admiraal der Zuiderzee, G. VERDOREN:

„ Heden morgen, ten 9 uren, heb ik het volk „ op de werf en Kattenburg bekend gemaakt, dat „ ZIJNE HOOGHEID DE PRINS VAN ORANJE, gister „ avond ten vijf uren in 's Gravenhage is aangekomen, en welligt heden of morgen in deze „ stad zal arriveren. Geestdrift op 's Lands Werf.

„ Bij die gelegenheid heb ik de vlaggen van alle onze geallieërden op het magazijn doen hijschen, namelijk: bij de Hollandsche, de Engelgelsche, Russische, Pruisische, Oostenrijksche

 „ en

December 1813.

„ en Zweedsche Vlaggen; zoodra dezelve opgin„ gen, weergalmde de lucht van het geroep van „ *Leve de* PRINS VAN ORANJE, *hij moet* „ *Koning zijn van Holland*; dit geroep heeft „ niet opgehouden, voor dat ik, op 's volks ver„ langen, eene Oranje Vlag op de Katttenburger„ brug heb doen hijschen; op hetzelfde moment „ arriveerden er 150 man van de vloot van „ Texel, en rapporteerden, dat de Admiraal zich „ in het fort *la Salle* heeft opgesloten, en wel„ ke matrozen dezelfde gevoelens als het volk „ van de werf aan den dag legden."

Zijne Hoogheid begeeft zich naar Amsterdam.

Op den 2den, des morgens ten acht uren, was zijne Hoogheid uit 's Gravenhage gereden, en ten zelfden tijde hadden zich de Commissarissen Generaal van Amsterdam naar Haarlem begeven, ten einde den Vorst op de grenzen van het departement der Zuiderzee te ontvangen.

Komst van Zijne Hoogheid te Haarlem.

Al vroeg in den morgen was alles te Haarlem op den been. Het korps, ter beveiliging der stedelijke rust, bezettede het stadhuis; terwijl de ruiterij van hetzelve zich naar Bennebroek begaf, ten einde er zijne Hoogheid op te wagten. Voorts bezettede de gewapende burgermacht de groote houtpoort, terwijl het korps muzijkanten van hetzelve zich bij het stadhuis bevond. Omstreeks elf uren kondigde het gejuich der menigte en het luiden en spelen der klokken de aankomst van zijne Hoogheid aan bij de groote houtpoort, al waar zich eene commissie uit het provisioneel bestuur bevond, om zijne Hoogheid te verwelkomen en tot eenige oogenblikken vertoevens op het raadhuis te noodigen: dit allerminzaamst toegestaan zijnde, ging de trein zeer langzaam door de groote houtstraat naar de markt, alwaar de Commissarissen Generaal zijne Hoogheid, bij monde van den Heere SCHOLTEN, verwelkomden en de provisioneele regering der Stad aan Hoogstdenzelven voorstelden, met de volgende aanspraak:

„ DOOR-

„ DOORLUCHTIGE VORST EN HEER! December 1813.

„ Commissarissen - Generaal van het Vereenigd „ Bestuur der Nederlanden gevoelen in deszelfs volle waarde het gewigtige, maar tevens het hoogst aangename van de taak, waarmede zij vereerd worden: zij toch zijn de tolken der geheele natie; uit haren naam wenschen zij Uwe D. H. en het Vaderland geluk, met deszelfs aankomst op Neêrlands bodem. Zij doen hulde aan een Vorst, door de Voorzienigheid, die zoo zigtbaar onze pogingen ondersteunde, bestemd, om datgene te voleinden, hetgeen door Hoogstdeszelfs Voorvader WILLEM DEN EERSTEN zoo glorierijk werd aangevangen. Deszelfs ontijdige dood was oorzaak, dat aan de Vereenigde Nederlanden niet dadelijk die constitutie werd gegeven, waardoor dezelve eene geduchte houding naar buiten, en een eenparig binnenlandsch bestuur konden erlangen. Thans is *het tijdstip daartoe geboren*; de geheele natie gevoelt het; zij smeekt Uwe D. H. de oppermagt dezer landen te aanvaarden. Doordrongen van de algemeene gevoelens des volks, hebben wij reeds op gister in de hoofdstad uwe D. H. als Souverein geproclameerd. Het vervullen van dien wensch zal de belooning onzer opofferingen zijn.

Zijne Hoogheid door Commissarissen Generaal begroet te Haarlem.

„ Wij bieden Uwe D. H. de Provisioneele Regering dezer stad aan; haar wijs en voorzigtig gedrag in de zoo hagchelijke tijdstippen, die wij beleefd hebben, heeft de rust in de stad bewaard, en dit heeft niet weinig medegewerkt, om ons in staat te stellen, onze groote bedoelingen onder Gods zegen te kunnen doorzetten, welke wij thans door de aanwezendheid van Uwe D. H. voor bereikt achten."

Na deze voorstelling bood de president van het provisioneel bestuur de Heer D. HOEUFFT de sleutels der stad aan zijne Hoogheid aan, met bij

December 1813. voeging eener aanspraak, ter aanbeveling der belangen eener burgerij, die 's Vorsten komst zegende als het onbedrieglijk voorteeken van blijdere dagen. Zijne Hoogheid, deze aanspraken met de grootste minzaamheid beantwoord hebbende, verleende op het raadhuis eene algemeene audientie aan de onderscheidene geconstitueerde magten, ambtenaren, officieren der burgermagt en geestelijken der onderscheidene gezindheden. Eenigen tijd in dit onderhoud doorgebragt hebbende, steeg zijne Hoogheid weder in de koets, om de reis te vervolgen, onder eene vreugdekreet van Oranje boven! die allerwege opging uit de monden van vele duizenden, die de groote markt als bedekten. Dit gejuich begeleidde het rijtuig tot ver buiten de stad, het welk voorts tot half weg door de ruiterij werd gevolgd. Des avonds was de geheele stad geïllumineerd, en de vreugde-betooningen duurden tot in den nacht voort.

De sleutels van Amsterdam aan Zijne H. aangeboden. Een detachement Amsterdamsche garde d'honneur, die zich zelve spoedig had uitgerust, had zich ten zelfden dage al mede naar Haarlem begeven, om zijne Hoogheid van daar naar de Hoofdstad te begeleiden. Genaderd tot aan de tweehonderd roeden, ontving zijne Hoogheid de sleutels der stad uit handen van den Heer VAN DER HOOP, aan het hoofd van het provisioneel stedelijk bestuur, door Commisarissen Generaal en wel bij monde van den Heere KEMPER, met de volgende woorden, voorgesteld:

„ DOORLUCHTIGE VORST EN HEER!

„ Ik stelle aan Uwe H. voor de stedelijke rege„ ring van Amsterdam. Op zich zelve reeds is „ deze voorstelling aan den eersten Nederlandschen „ Souverein van de Regenten van Nederlands „ eerste Hoofdstad, voor mij als Amsterdammer, „ eene taak waarvan ik het verrukkende niet kan „ uitdrukken; maar dit is echter het eenige niet,

„ dat

„ dat mij hier op prijs doet stellen. De regering, „ welke ik Uwe H. de eer heb aan te bieden, be„ staat niet uit personen, welke, in kalme oogen„ blikken tot de regering geroepen, zich onaan„ genaamheden getroost hebben, die zij niet kon„ den afkeeren; maar integendeel uit mannen, „ die voor het grootst gedeelte sints lang aan „ rust en stille huisselijkheid gewoon, in die stor„ men zelve eenen beweeggrond zagen, om zich „ aan het gevaar bloot te geven voor het belang „ der stad, welker oudste jaarboeken op de na„ men van hunne geslachten roem dragen; die „ het roer hebben aangevat, toen onze trouwloo„ ze overheerschers het land, dat zij niet meer „ beschermen konden, voor het minst aan de „ woede van een sedert jaren geteisterd Volk, en „ aan alle de rampen der regeringloosheid hebben „ willen ter prooije laten. Uwe H. ziet de regenten „ voor zich, wier bedaardheid, voorzigtigheid „ en onwankelbare standvastigheid Uwe Hoofdstad „ *voor het Vaderland bewaard hebben*; maar die „ ook nu met alle Nederlanders gevoelen, dat het „ oogenblik van herneming der verlorene, wat zeg „ ik, der ontstolene regten daar is. Nederland, „ Oranje en onverzoenlijke haat tegen vreemde on„ drukking is de leus van allen; dit is hetgeen „ Uwe H. in de oogen van alle Amsterdammers „ lezen zal, dat hem van alle lippen zal tegen„ vloeijen."

December 1813.

Deze aanspraak, met de teekenen der levendigste ontroering door den Vorst beantwoord, werd vervangen door het luid gejuich der menigte, welke het rijtuig reeds van het Sloterdijker tolhek af vergezeld had en van daar telkens vermeerderd was. Zijne Hoogheid verliet, ter plaatse dezer zoo belangrijke voorstelling, hare eigene koets, om in een open rijtuig over te gaan, met zes paarden bespannen en met twee postillons, toebehoorende aan den Heer J. J. VAN WINTER, den zoon van den onsterfelijken dichter P. VAN WINTER.

December 1813.

Intogt van Zijne Hoogh. binnen Amsterdam.

De trein, ter stad ingekomen, ging het aanzienelijkste gedeelte derzelve door, voorafgegaan door een detachement der nationale garde en van de garde d'honneur te paard; waarop volgde de Admiraal der Zuiderzee met zijnen staf en het provisioneel Bestuur der stad, in koetsen gezeten. Daarna kwam het rijtuig van zijne Hoogheid, voorafgegaan en gevolgd van de garde d'honneur en begeleid door den Gouverneur KRAIJENHOFF en deszelfs staf. In het gemelde rijtuig zat, benevens zijne Hoogheid, de Engelsche Ambassadeur en de Commissarissen Generaal. Bij de intrede in de stad was het geschut gelost, en konden de rijtuigen niet dan met moeite door de menigte komen, die de lucht van vreugdegejuich deed weêrgalmen.

Op den dam vond zijne Hoogheid de nationale garde, zoo wel als eenige Russische troepen, in parade, en het provisioneel stedelijk Bestuur, reeds afgestegen uit derzelver koetsen, aan den drempel van het paleis gereed, om haar hetzelve in te leiden. Kort daarna vertoonde zich Zijne Hoogheid, vergezeld van zijn geheel gevolg, en daaronder de president van het provisioneel Bestuur, op het balkon aan den volke, hetwelk Hoogstdenzelven met het luidst vreugde geschreeuw begroetede. Daarna ontving zijne Hoogheid de pligtplegingen van alle wereldlijke en geestelijke autoriteiten, die, gelijk zij alle uit gloeijende harten werden voortgebragt, alzoo ook met eene zielroerende aandoenelijkheid, hartinnemende goedheid en op God vertrouwende dankbaarheid ontvangen en beantwoord werden. Na het middagmaal bezogt Zijne Hoogheid den schouwburg, alwaar men alleen oogen had voor den Souvereinen Vorst, en geen ander handgeklap, dan om elk woord toe te juichen, hetwelk tot Hoogstdeszelfs begroeting en de dankbare vereering der geallieerde Mogendheden betrekking had. Uit den schouwburg terug gekeerd, verlustigde zich Zijne Hoogheid in de

de fraaije verlichting, die allerwege plaats had; en, na den nacht op het paleis te hebben doorgebragt, vertrok Hoogstdezelve den dag daaraan, tegen den middag, weder naar den Haag, latende een belangrijk gedenkstuk achter van dien heerlijken dag, waarop zich 's Vorsten hart wel geheel had willen overgeven aan de vurige wenschen eener zoo hartelijk lievende natie. Hetzelve bestond in de navolgende proclamatie: December 1813.

„ Wij WILLEM FREDERIK, PRINSE VAN „ ORANJE EN NASSAU aan allen, die dit zullen „ zien, salut! De Souvereiniteit door Zijne Hoogheid aangenomen.

„ Onuitsprekelijk waren mijne aandoeningen bij „ de intrede van heden binnen deze hoofdstad. „ Teruggegeven aan het Volk, dat ik nimmer „ opgehouden heb te beminnen, zag ik mij na „ negentien jaren als een Vader in het midden „ van zijn huisgezin.

„ Nooit, Nederlanders! zal mijne ontvangst in „ Holland, nooit mijne intrede in Amsterdam, „ uit mijn geheugen gaan, en, bij uwe liefde be„ love ik het u, bedrogen zult gij u niet vin„ den. Gij wilt het, Nederlanders! dat ik u „ meer zijn zal, dan ik u zonder mijne afwezen„ zendheid zoude geweest zijn; uw vertrouwen „ uwe liefde legt de Souvereiniteit in mijne han„ den, en van alle zijde dringt men op de aan„ neming daarvan, wijl de nood van het Vader„ land, wijl de toestand van Europa dit vor„ dert.

„ Welaan dan. Ik zal mijne bedenkingen aan „ uwe wenschen opofferen; ik aanvaarde, wat Ne„ derland mij aanbiedt: maar ik aanvaarde het „ ook alleen onder waarborging eener wijze Con„ stitutie, welke uwe Vrijheid tegen volgende mo„ gelijke misbruiken verzekert; ik aanvaarde het „ in het volle gevoel der verpligting, welke mij „ deze aanneming oplegt.

„ Mijne Voorouders hebben uwe onafhangelijk-

„ heid

December 1813. „ heid doen geboren worden: de handhaving „ daarvan zal de nimmer ophoudende taak van „ mij en de mijne zijn. Ik reken in deze, nog „ altijd eenigzins hagchelijke, oogenblikken op „ uwe medewerking en opofferingen, en weldra „ zal, na eene korte inspanning, geen vreemdeling „ meer op uwen grond aan de geestdrift der her- „ borene Natie, aan de zegepralende wapenen on- „ zer Bondgenooten, onder Gods hulp, tegen- „ ſtand kunnen bieden.

„ Gedaan op het Raadhuis van Amſterdam, „ den 2den december 1813.

„ WM. FR. PRINSE VAN ORANJE.
„ *Lager ſtond:*
„ *Ter Ordonnantie van zijne Hoogheid,*
„ VAN DER DUIJN VAN MAASDAM.

De Souvereiniteit door Zijne Hoogheid aangenomen.

Naauwlijks ontving men in den Haag op den 3den de zekere tijding, dat zijne Hoogheid in den namiddag van Amſterdam ſtond terug te keeren, of het volk ſchaarde zich in menigte van alle kanten, en gaf het verlangen te kennen, dat de Vorst ook alhier, even als te Amſterdam, plegtig als Souverein van Nederland zoude worden uitgeroepen. Dit verlangen, hetwelk even zeer door alle de autoriteiten ingeſtemd, als door het blijkbaar belang der Natie gebillijkt werd, werd dan ook dadelijk ingewilligd, en werd ſlechts bij eene publicatie door de Regering dezer plaatſe vermaand, om de hartelijke vreugde met orde te paren. De hooge autoriteiten van den Staat, de Gouverneur Generaal van den Haag, het Algemeen Beſtuur der Vereenigde Nederlanden, de Commisſarisſen-Generaal tot de binnenlandſche zaken en van de politie; de Commisſarisſen-Generaal van het departement der Monden van de Maas, en de Regering van 's Gravenhage begaven zich naar het Huis ten Bosch, ontvingen aldaar den Vorst, gaven kennis

van

van het verlangen des volks, boezemden hunne eigene gevoelens uit, en begeleidden den Prins tot aan zijn verblijf in de Hofplaats. December 1813.

Deze optogt, welke door het losbranden van het geschut, en het luiden en spelen der klokken werd aangekondigd, werd overal door het algemeen vreugdegevoel der ingezetenen begeleid; alles vloeide van alle zijden te zamen, en alle standen paarden hart en stem, om dankbare vreugde alomme te verbreiden. De Vorst, in huis gekomen, vertoonde zich, eenen oogenblik daarna, op het balkon aan de ontelbare schare, en zag zich met de volste blijken van vurige liefde begroet.

Men riep om stilte en het volk gehoorzaamde. Alles was in een oogenblik aandacht en eerbied, toen de Heer SLICHER, Burgemeester van den Haag, uit aller naam, aan Z. D. H. met luider stemme het, hier onderstaande, stuk voordroeg: dan naauwelijks had deze eerwaardige grijsaard de woorden „*Souverein Vorst van Nederland*" uitgesproken, of het volk kon het gevoel van het hart niet meer bedwingen, en de verbazende toejuichingen van alle zijden deden de volkstem zoo ongekunsteld te voorschijn komen, dat alle de omstanders en de Vorst zelf diep getroffen werden. De Burgemeester las eindelijk het stuk uit. De Vorst verklaarde, zeer bewogen: „God Almagtig, om de noodige krachten te bidden, ten einde aan het verlangen der natie te kunnen beantwoorden, en hare belangen tot het geheele rigtsnoer zijner daden te stellen."

Deze dag, welke in de gedenkboeken van Nederland zoo gewigtig blijven zal, vereenigde dus alle harten rondom een stamhuis, aan hetwelk Nederland, voor ruim tweehonderd jaren, zijn aanwezen, en thans de herleving zijner te lang verlorene vrijheid en onafhankelijkheid te danken had.

„DOOR-

December 1813.

„ Doorluchtig Vorst!

„ De roep van het magtige Amsterdam is de „ stem van geheel Nederland; hij drukt uit het „ vurig verlangen uwer getrouwe Hagenaren, die „ *hier* uit kieschheid volgen, *waar* het hart had „ wenschen voor te gaan.

„ Willem de Eerste, Souverein Vorst van „ Nederland!! zie daar het middenpunt van ver„ eeniging voor alle bewoneren des lands, van de „ vriendschap der bondgenooten, van den eerbied „ zelfs onzer vijanden.

„ Zie daar eene éénheid van bestuur, door den „ stamvader van Uw Doorluchtig Huis bedoeld, „ dikwijls door de kundigen der Natie begeerd, „ in de laatste jaren ten grondregel van ons staats„ gebouw gelegd, en alleen zeer onlangs door „ overheersching bevlekt.

„ Zulk eene eenheid van oppermagt, gewaar„ borgd door een Nederlandsch Vorst, die den „ wenk der Almagt onder dit alles erkent, die „ onze zeden eerbiedigt, onze belangen door„ grondt, wiens roem die van het vaderland, „ wiens belangen die van het volk zijn, verzekert „ ons geluk, het leven onzer kinderen, de schat„ ten van den Godsdienst en de onafhankelijk„ heid van Nederland.

„ Willem den Eersten als Souverein Vorst „ van Nederland op dit oogenblik plegtig uit te „ roepen, is niet anders dan de tolken te zijn van „ den algemeenen wil der Natie, en zich te kwij„ ten van de dierbaarste pligten aan God en het „ vaderland."

Dankdag te Rotterdam.

Mogt Rotterdam nog niet deelen in 's Vorsten tegenwoordigheid, de Regeering dier Stad kondigde den 2den reeds de volgende Publicatie af, tot het houden van eenen godsdienstigen dankdag op den volgenden zondag:

„ Waar-

„ Waarde Stadgenooten!

December 1813.

„ De gebeurtenissen, die in den loop van weinige dagen elkander zijn opgevolgd, zijn onverwacht — groot — gewigtig, — openen de heerlijkste uitzigten voor de toekomst, en dragen de zigtbaarste kenmerken eener zorgende — eener wakende — eener magtige Voorzienigheid over dit goede Land, dat onze Vaderen aan de zee ontwoekerd en aan de overheersching van den toenmaligen Spaanschen veroveraar ontweldigd hebben.

„ Het Vaderland is vrij!

„ De schrik des Heeren deed onze vijanden in overijling vlugten.

„ De Voorzienigheid waakte, door gepaste middelen, voor onze rust, voor de veiligheid van onze personen en bezittingen, en onder dit alles was er een betamelijk gejuich in het paleis en in de hut.

„ *De oude veté* bestaat niet meer; de Natie is één eenig man, en allen scharen zich om het altaar, gewijd aan onze Onafhankelijkheid, aan onze Vrijheid, onder de vanen VAN ORANJE.

„ Een waardige afstammeling der oude Helden, beroemd in de geschiedenissen van ons Vaderland, door de stem der Natie, en maar ééne stem — herroepen, verschijnt op den Vaderlandschen grond, doorweekt met het bloed onzer Helden, en zijne eerste woorden zijn dankbaarheid en lof aan God, — vernietiging van partijzucht, en alles gloeit voor de Onafhankelijkheid en Vrijheid van het Vaderland, dat zich weder heeft gesteld in den rang der volken van Europa.

„ De Bondgenooten rukken van alle zijden aan, en onze dapperen, die reeds te water en te land getoond hebben, te zijn afstammelingen hunner onverschrokken Vaderen, hervatten den ouden moed en vliegen overal te wapen.

„ *Dit*

December 1813.

„ *Dit alles is van den Heere geschied en het* „ *is wonderlijk in onze oogen.*

„ Maar wat is dan ook gepaster? Wat is be„ tamelijker, dan dat wij alle ons vereenigen in „ de tempels, gewijd aan den statelijken eer„ dienst des Eeuwigen, en in stilte opgaan naar „ de plaatsen der gewijde aanbidding, en daar „ onzen stamelenden dank voor God uitstorten, „ en onze hulde brengen aan de voeten van den „ troon, die niet wankelen zal tot in Eeuwigheid.

„ Zondag den 5den dezer zal dan ook die ge„ wigtige dag zijn.

„ In alle de kerken van alle de godsdienstige „ genootschappen zal, gedurende dien dag, aan „ de groote gebeurtenissen dezer dagen plegtig „ worden gedacht.

„ In de gewone godsdienstoefening, des mor„ gens, in de Groote Kerk, op den gewonen tijd „ beginnende en eindigende, zullen de Burgemees„ ters, de Assessoren en Ministers tegenwoor„ dig zijn.

„ En is het kenmerk van dank weldadigheid; „ de armen zullen niet vergeten worden. Ten „ twaalf uren zal aan hun brood en soep wor„ den uitgereikt.

„ Ieder wijde dan dezen dag aan God, danke „ voor aanvankelijke redding, bidde om heil voor „ de toekomst, gedachtig zijnde aan Hem, die „ gezegd heeft: *Mijne is de overwinning!*"

Voorziening in de ministeriën.

Het Algemeen Bestuur, het welk de noodige voorzieningen en aanstellingen gedaan had voor alle de Ministerieele posten van den Staat, bleef tot den 6den dezer maand voortgaan in deszelfs hoogstbelangrijk bewind. Door hetzelve was de Heer Mr. R. A. FALCK aangesteld tot Secretaris generaal, de Heer Baron BENTINCK VAN BUCKHORST tot Commissaris Generaal over het Departement van Oorlog, welks werkzaamheden tot aan deszelfs geëindigde functiën in het Departement der Monden van den IJssel werden waargenomen door den

den Grave VAN LIMBURG STIRUM; de Heer ELIAS CANNEMAN als Commissaris generaal van Financiën, de Heer HOIJNCK VAN PAPENDRECHT tot Commissaris generaal van Politie; de Heer H. VAN STRALEN tot Commissaris generaal van Binnenlandsche zaken, nevens den Heer DE MEIJ VAN STREEFKERK tot deszelfs Secretaris Generaal, staande onder de bevelen van den Commissaris generaal van Binnenlandsche zaken, tot wiens werkzaamheden gebragt werden, behalve alles, wat laatst bij de intendance van Binnenlandsche zaken behoorde, ook de zorgen voor de observatie der plaatselijke budgets, nevens de regeling der plaatselijke financiën voor 1814, benevens de correspondentie met de Administratie van den Waterstaat; alsmede het ontvangen van alle voordragten, zaken van Justitie betreffende, welke bevorens aan den Minister Grootregter te Parijs werden geadresseerd, en eindelijk alles wat den Eerdienst, het Publiek Onderwijs, de Kunsten en Wetenschappen, de Geneeskundige Staatsregeling, den Landbouw, Fabrieken en Trafieken en andere voorwerpen van Nationaale Kunstvlijt, benevens het Armenwezen aangaat. December 1813.

Behalve deze Ministeriëele voorzieningen had het Algemeen Bestuur nog aangesteld de Heeren COPES VAN CATTENBURCH en HANEGRAAFF, als Inspecteurs Generaal der Belastingen; den Heer POELEMAN als Essajeur Generaal en Directeur Generaal van het Muntwezen; en de Heeren Advocaten-Generaal DE BORDES en PHILIPSE, om den Commissaris Generaal te adviseren over de zaken der middelen te water; voorts de Heer A. W. N. VAN TETS GOUDRIAAN tot Commissaris Generaal van het Departement der Monden van de Maas; de Heer s' JACOB tot Commissaris van het arrondissement Rotterdam; en tot fungerend Directeur der Vereenigde Regten in hetzelfde Departement de Heer C. SCHEFFER; voorts tot Commissarissen in de arrondissementen van Utrecht en Amersfoort, on-

December 1813. dergeschikt aan de Commissarissen Generaal voor het departement der Zuiderzee, de heeren TUIJL VAN SEROOSKERKEN en SNOUCKAART VAN SCHAUMBURG; tot Commissarissen in het arrondissement van Leijden de Heer D. VAN LEIJDEN GAEL; in dat van 's Gravenhage, de Heer C. VAN DER SPIEGEL; in dat van den Brielle de Heer HERNEMAN, in dat van Dordrecht en Gorinchem de Heer DONKER CURTIUS.

De twee laatste besluiten, door het Algemeen Bestuur in den form van wetten genomen, zijn van den 1sten December en betreffen de vereenigde de regten en de justitie.

Het eerste is van dezen inhoud:

IN NAAM VAN ZIJNE HOOGHEID,

„ *Het Algemeen Bestuur der Vereenigde Nederlanden.*

Voorziening in de administratiën. „ In aanmerking nemende, dat het vertrek der „ Fransche ambtenaren, belast geweest met de directie der enregistratie en der domeinen, mitsgaders die der vereenigde regten of indirecte „ belastingen, de grootste wanorde heeft doen „ ontstaan, en dat daar door het belang van het „ algemeen aanmerkelijk zoude komen te lijden, „ en 's lands kas in deze oogenblikken een zeer „ gevoelig verlies ondergaan, bijaldien daarin niet „ dadelijk door ons wierd voorzien,

„ Gehoord het rapport van onzen Commissaris-„ Generaal tot de zaken der financie;

„ Heeft besloten:

„ *Eerstelijk:* Dat alle degenen, welke zich op „ dit oogenblik bevinden aan het hoofd van eeni-„ ge plaatselijke autoriteiten, zullen worden ge-„ last, zoo als zij gelast worden bij deze, om, „ ter plaatse, alwaar zulks nog niet mogte zijn „ geschied, met den meesten spoed en met adsi-„ stentie van den Vrederegter van het kanton,

„ be-

„ bezit te nemen van de verlatene bureaux, zoo „ van de enregistratie en der domeinen, als van „ de vereenigde regten; en voorts bij proces- „ verbaal te constateeren derzelver verlating, het „ montant der voorhanden zijnde penningen; en „ die der zegels; wijders eenen inventaris op te „ maken van alle de registers, en de loopende re- „ gisters te sluiten. December 1813.

„ *Ten tweede:* Dat het kopij van het proces-ver- „ baal, en dat van den inventaris onverwijld zul- „ len moeten worden opgezonden.

„ Zoo veel het *Zegel en Registratie* betreft; „ aan den Heer TWENT VAN KORTENBOSCH, be- „ last met de hoofddirectie van dit middel en „ residerende in den Haag.

„ En zoo veel de *Vereenigde Regten* aangaat, „ aan den Heer COPES VAN CATTENBURCH, be- „ last met de hoofddirectie van het vak der in- „ directe belastingen, residerende te Amsterdam.

„ *Ten derde:* Dat voornoemde Autoriteiten „ verder ten opzigte van de Gelden, Zegels en „ Registers, de nadere bevelen, haar van wege „ onzen Commissaris-Generaal tot de Financiën „ te geven, zullen moeten observeren; hen in- „ middels verantwoordelijk stellende voor het na- „ deel, hetgeen het algemeen en 's lands kas in „ deze omstandigheden door hun verzuim zouden „ komen te lijden.

„ *Ten vierde:* Dat alle Hollandsche Ambtena- „ ren, welke bij gemelde respective Administratiën „ hebben gefungeerd, en diegenen, welke, krach- „ tens onze proclamatie van den 21 November „ laatstleden nog fungeren, zullen gehouden zijn, „ om terstond van hun bestaan opgave te doen „ aan de, bij art. 2, vermelde hoofd-directie, ieder „ voor zoo veel zijn vak concerneert; en om daar „ bij tevens in te zenden een kort rapport van den „ aard en staat van de aan hen toevertrouwd ge- „ weest zijnde bureaux, en verdere aangelegenhe- „ waarmede zij speciaal waren belast.

December 1813.

„ *Ten vijfde :* Gelastende en bevelende voorts „ alle particuliere perſonen, ſchippers en voerlieden, „ aan welke registers, zegels, charters, papieren of gelden, de voornoemde adminiſtratie „ concernerende, ter bewaring of vervoering toevertrouwd mogten zijn, om daarvan terſtond „ aangifte te doen, en dezelve te ſtellen onder „ custodie van het hoofd der plaatſelijke beſturen, „ dewelke, bij overneming, dezelfde voorziening „ zal hebben te obſerveren, en te dien „ opzigte zal handelen, zoo als hiervoren bij de „ in bezitneming der reſpective verlaten bureaux, „ aan hen voorgeſchreven is; zullende als vervreemders „ van 's lands penningen en particuliere „ eigendommen worden beſchouwd en geſtraft, „ alle degenen, welke aarzelen mogten, zich naar „ dit ons bevel te gedragen.

„ *Ten zesde :* De gemeente-beſturen zullen „ van hetgeen zij, uit krachte van het tweede lid „ van ons beſluit van den 28ſten november, reeds „ mogten hebben verrigt, met den meesten ſpoed „ rapport doen aan onzen Commisſaris Generaal „ tot de zaken van de financiën, door wien verder „ daaromtrent zal worden gedisponeerd, naar bevind „ van zaken."

Het andere luidt aldus:

ZIJNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID, DE HEER PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Het Algemeen Beſtuur der Vereenigde Nederlanden.

Voorziening in de juſtitie.

„ In overweging nemende, dat het van het uiterſte „ belang is dat de adminiſtratie van de „ juſtitie alom binnen deze Vereenigde Nederlanden „ op een eenparigen en geregelden voet „ geſchiede, en dat de tegenſtrijdigheden, welke „ daaromtrent nog plaats hebben, ten ſpoedigſte „ worden weg genomen;

„ Heeft

December 1813.

„ Heeft besloten:

„ 1°. Het Keizerlijk Geregtshof, zitting houdende in den Haag, mitsgaders alle de regtbanken, zoo van de eerste instantie, als van koophandel, alsmede alle de vrederegters en regtbanken van simpele politie, met de ambtenaren van het publieke ministerie, en de griffiers bij de voorschrevene justitiëele autoriteiten, tot dus verre in de Vereenigde Nederlanden gefungeerd hebbende, benevens de praktizijns en suppoosten, als zoodanig te ontbinden; met interdictie aan alle dezelven, om zich niet langer als keizerlijke autoriteiten, ambtenaren en suppoosten te beschouwen of te gedragen, op pœne van als tegenstrevers van de tegenwoordige orde van zaken te zullen worden behandeld.

„ 2°. Alle de voorschreven justitiëele autoriteiten, ambtenaren en suppoosten, bij provisie op nieuw te constitueren en in werking te brengen, *wordende mitsdien alle de individuëele leden van dezelve* speciaal gelast en op hunne hoofdelijke verantwoording gerequireerd, om, ieder in zijn vak, zijne vorige functiën dadelijk weder te hervatten, en daarin te continuëren tot nadere order.

„ 3°. De tot dusverre bestaan hebbende titulatures van *Keizerlijk Geregtshof*, *Keizerlijken Procureur-Generaal*, *Keizerlijke Procureurs Crimineel* en *Keizerlijke Procureurs* te supprimeren, gelijk geschiedt bij deze, en in de plaats derzelve te substituëren die van *Hoog Geregtshof der Vereenigde Nederlanden*, *Procureur-Generaal*, *Procureur-Crimineel*, en *Officieren* respectivelijk.

„ 4°. Dat in arresten en vonnissen, door het Hoog Geregtshof, de respective Regtbanken en Vredegeregten te wijzen, voortaan geen gebruik zal mogen worden gemaakt van het *Formulier van Executoire*, dusverre uit krachte van de

December 1813. „ Fransche wetten gebruikelijk, en dat overzulks „ alle de voorzeide arresten en vonnissen zullen „ zijn executabel, zonder bijvoeging van het voorschreven *Formulier*; in welks plaats aan het „ hoofd der arresten en vonnissen zullen moeten „ worden gesteld deze woorden: IN NAAM DER „ HOOGE OVERHEID.

„ 5°. Het gebruik der Fransche taal in alle „ justitiëele zaken en acten wel uitdrukkelijk te „ verbieden, en te gelasten, dat dezelve alleen in „ de Nederduitsche Moedertaal zullen worden be„handeld en opgesteld.

„ 6°. Alle de voornoemde justitiëele autoriteiten „ te gelasten, om, bij provisie en tot daar om„trent nadere bepalingen zullen zijn gemaakt, „ voort te gaan, regt te spreken overeenkomstig „ de thans in vigeur zijnde wetten, en met in „ acht neming der vormen, daarbij voorgeschre„ven, onverminderd zoodanige modificatiën, als „ door ons bij vervolg van tijd zullen worden „ vastgesteld.

„ En zal deze alomme worden gepubliceerd „ en geaffigeerd in het gebied der Vereenigde Ne„derlanden, ten einde niemand hiervan ignoran„tie zoude kunnen pretenderen.

„ Te welken einde van dit besluit het ver„eischt getal exemplaren zal worden gedrukt en „ verzonden:

„ 1°. Aan het Hoog Geregtshof der Vereenig„de Nederlanden met aanschrijving, om, met „ toezending van de noodige exemplaren, hetzel„ve te brengen ter kennis van alle regtbanken „ in deszelfs ressort.

„ 2°. Aan den eersten Advokaat-Generaal, „ waarnemende de functiën van Procureur-Generaal, „ met gelijke aanschrijving ten aanzien der Pro„cureurs en verdere officieren in voorsz. res„sort.

„ 3°. Aan de Commissarissen-Generaal van Fi„nanciën, Oorlog, Binnenlandsche Zaken en Po-

li-

„ litie, tot informatie en narigt, mitsgaders aan „ de Commissarissen-Generaal in de respective „ departementen, ten einde voor de publicatie en „ affictie in alle de daartoe behoorende gemeenten „ zorg te dragen." December 1813.

Het was op den 6den December, de verjaardag van den Erfprins, dat zich gansch Nederland mogt verblijden met de aanvaarding der Souvereiniteit door Zijne Koninklijke Hoogheid, welke wel reeds in Hoogstdeszelfs proclamatie te Amsterdam was begrepen, doch die aldaar meer het uitwerksel kon schijnen der ontroerde aandoeningen van den geliefden Vorst, dan wel van deszelfs wijs doorzigt in alle de gevolgen, welke deze bezwijking voor een zoo vurig geuit verlangen zouden kunnen na zich slepen. Nu, nog wel niet terug gekeerd tot zoo groote rust en bedaardheid als zulk eene belangrijke zaak vorderde, maar toch uit de bedwelmingen van de toejuiching en de dringende beden der zoo magtige hoofdstad, mogt het *de uitspraak van hoofd en hart* beide heeten, wanneer de andere EERSTE WILLEM van ons dierbaar vaderland zich in Hoogstdeszelfs proclamatie van den 6den December aldus liet hooren: De Souvereiniteit door Zijne Koninkl. Hoogheid aanvaard.

„ WIJ WILLEM FREDERIK, BIJ DE GRATIE „ GODS, PRINSE VAN ORANJE-NASSAU, SOUVE„ VEREIN VORST DER VEREENIGDE NEDERLAN„ DEN, ENZ., ENZ., ENZ.

„ Aan alle degenen, die dezen zullen zien of „ hooren lezen, salut!

„ Toen wij, op den 2den dezer, in Amster„ dam de Souvereiniteit over de Vereenigde Ne„ derlanden, ingevolge de algemeen uitgedrukte „ begeerte des volks, aanvaardden, hadden Wij „ wel gewenscht, die gebeurtenis, welke Ons en „ onze Kinderen en Nakomelingen naauwer dan „ ooit aan het lot dezer gewesten verbindt, door „ eene solemneele inhuldiging te bekrachtigen en te „ bekroonen. Maar de omstandigheden, waarin „ zich het vaderland bevindt, en de gewigtige

 werk-

December 1813. „ werkzaamheden, welke dezelve mede brengen, „ hebben Ons raadzaam doen oordeelen, om de „ bepaling van het tijdstip, waarop die plegtigheid plaats hebben zal, voor als nog te reserveren, in het blijde vooruitzigt echter, van „ die, na verloop van weinige weken, aan de „ Natie te kunnen aankondigen, en tevens aan „ onze geliefde Landgenooten eene constitutie te „ kunnen aanbieden, die, onder het eenhoofdig „ bestuur, dat zij zelve gekozen hebben, hunne „ zeden, hunne eigenaardige herkomsten en gebruiken, in één woord, hunne aloude vrijheid „ verzekere. Intusschen mogen noch willen Wij „ langer uitstellen de teugels der regering zelve „ in handen te nemen en Ons met de onmiddelijke bestiering der Staatszaken te belasten. En „ zulks alzoo doende op heden, verklaren Wij, „ dat het tot dus verre bestaan hebbende Algemeen Bestuur der Vereenigde Nederlanden als „ nu ontbonden is, en dat geen voortaan te maken besluit of reglement eenige verbindende „ kracht hebben kan of mag, dan voor zoo „ verre het geëmaneerd zal zijn van Ons of van „ door Ons gestelde of bevestigde ambtenaren. „ Dan tevens zijn Wij aan de Mannen, welke „ dat Algemeen Bestuur hebben uitgemaakt, de „ betuiging verschuldigd van ons volkomen genoegen over het gedrag door hen gehouden, „ van het oogenblik af, dat zij, door eenen waarlijk vaderlandschen moed bezield, de hagchelijke taak op zich namen, van een middelpunt „ vast te stellen, zonder hetwelk de wenschen „ van alle weldenkenden nog langen tijd onvervuld zouden gebleven zijn, en Nederlands verlossing eeniglijk te danken ware geweest aan de „ overmagt der vreemde wapenen. En terwijl „ wij hun dus bij deze openlijk onze goedkeuring en onzen bijzonderen dank te kennen geven, houden Wij Ons verzekerd, dat wij tevens de gevoelens uitdrukken van elken regtscha-

„ schapen Nederlander, en van alle degenen, die December, 1813.
„ cordaatheid en belanglooze zelfsopoffering op
„ op haren waren prijs weten te schatten.

„ Niet minder hechten wij ons zegel aan de
„ voorzigtige maatregelen, door het nu vervallen
„ Algemeen Bestuur genomen, tot bewaring en
„ bevestiging der eensgezindheid onder alle de
„ burgers van dezen herlevenden Staat, en er-
„ kennen gaarne onze onwankelbare overtuiging,
„ dat alleen de voortduring derzelve, welke Ons,
„ onder de talrijke zorgen des bewinds, steeds
„ het meeste zal ter harte gaan, de Nederland-
„ sche Natie tot dien toestand verheffen kan, in
„ welken Wij haar eerlang hopen te zien, dat
„ zij, gezegend met inwendigen voorspoed, te
„ gelijk geacht zij van hare bondgenooten en bij
„ hare vijanden gevreesd.

„ Eindelijk verleenen Wij nog speciaal onze
„ goedkeuring aan het door het Algemeen Be-
„ stuur, op den 21sten November laatstleden,
„ *afgekondigde ontslag aller ingezetenen van dezen*
„ *Staat van den eed, dien zij aan de gevlugte*
„ *overheerschers mogten hebben gedaan*; en deze
„ afkondiging alsnu, voor zoo veel noodig is
„ en uit krachte der ons door het volk opgedra-
„ gene Souvereiniteit, hernieuwende en bevestigen-
„ de, verklaren wij allen en een iegelijk, die,
„ zoo verre zich het gebied der voormalige Ver-
„ eenigde Gewesten uitstrekt, uit eenigen hoofde,
„ of in eenige betrekking hoe ook genaamd,
„ middellijk of onmiddellijk, aan den Keizer der
„ Franschen, voor of na zijne geweldadige ver-
„ meestering dezer Landen, gehoorzaamheid, on-
„ derwerping of trouw beloofd of gezworen heb-
„ ben, van die belofte of eed te zijn ontslagen
„ en ontheven, en ten eenemale vrij van de ver-
„ pligtingen, welke men daaruit zoude willen of
„ kunnen afleiden; verlangende en gelastende Wij
„ voorts, dat niemand onzer Landgenooten eenige
„ vreemde, veel min Fransche, ordes-teekenen aan-

December 1813. „ neme, of dezelve bevorens, met welk oogmerk
„ het ook zijn moge, aangenomen hebbende, ver-
„ der behoude en drage, zonder daartoe te heb-
„ ben verzocht en verworven onze uitdrukkelijke
„ toestemming. Van dit oogenblik af, moeten
„ derhalve zij alle als schuldig aan landverraad
„ beschouwd en bestraft te worden, die zich ver-
„ stouten mogten, om, met miskenning van hun-
„ nen wettigen Souverein, verbindtenissen met
„ vreemde Mogendheden aan te gaan of derzelver
„ bevelen te eerbiedigen en uit te voeren. Maar
„ de edele inborst der Nederlanders, en de ken-
„ nis, die wij dragen van hunne genegenheid voor
„ Ons, strekken ons ten waarborge, dat zooda-
„ nige straf hier nimmer zal behoeven te worden
„ uitgeoefend, en het is in het onbeperkt vertrou-
„ wen, het welk ons die genegenheid inboezemt,
„ en bemoedigd door de zigtbare bescherming des
„ Hemels, en door de bewustheid onzer zuivere
„ bedoelingen, dat Wij, op dezen dag reeds, in
„ eene andere betrekking, zoo gedenkwaardig en
„ dierbaar voor ons vaderlijk hart, het Opperbe-
„ stuur over de Vereenigde Nederlanden met der
„ daad aanvaarden.

„ En zal deze worden gepubliceerd en geaffi-
„ geerd alomme, waar zulks te doen gebruike-
„ lijk is.

„ Gedaan in 's Gravenhage, den 6den December
„ van het jaar 1813, en van onze regering het
„ eerste."

Die zelfde dag kenmerkte zich ook door ande-
re zoo hoogstbelangrijke als hoogstaangename be-
sluiten.

Het eerste was eene opwekking aan de Nederlan-
ders van dezen inhoud:

Opwekking der Nederlanders door Zijne Kon. Hoogheid.

„ WIJ WILLEM FREDERIK, BIJ DE GRA-
„ TIE GODS, PRINSE VAN ORANJE-NASSAU,
„ SOUVEREIN VORST DER VEREENIGDE NEDER-
„ LANDEN, enz., enz., enz.

„ Al-

„ Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, „ salut! December 1813.

„ Gij hebt mij geroepen; Landgenooten, om „ de door u zoo roemrijk begonnen taak te vol„ eindigen; ik heb de handhaving der onafhank„ lijkheid, welke uw moed hersteld heeft, op mij „ genomen, en, nog eens belove ik het u, geene „ moeite, geene zorg, geene opoffering zal mij te „ groot zijn, om u te toonen, hoe zeer ik het „ volk beminne, van welks liefde ik zulke roeren„ de blijken ontvangen heb, en nog dagelijks ont„ vang.

„ Maar wat is dan het eerste, dat mij te doen „ staat, wat anders, dan de geheele verdrijving „ der Franschen van een grondgebied, het welk „ zij zoo lang door hunne onderdrukkingen ge„ teisterd hebben. Nog is een deel des Vader„ lands eene prooi der vijanden, welker bedoelin„ gen en oogmerken het voorgevallene te Woer„ den ons alle kennen doet. *Te wapen dan,* „ *Nederlanders! te wapen*, om de weerlooze slagt„ offers te wreken, die onder het moordend „ zwaard dezer roovers gevallen zijn; te wapen! „ om uwe vrouwen, uwe kinders en uwe bezit„ tingen tegen alle mogelijke terugkeering dezer „ plunderende moordenaars voor altijd te waar„ borgen. De oude vlag is weder het punt van „ vereeniging, en die oude vlag zal ook den ou„ den moed weder doen herleven. Elk oogenblik „ sluimering kan noodlottig voor eene uwer ste„ den, voor honderd uwer landgenooten zijn; de „ tijd is gekomen, die voor altijd ons lot beslis„ sen moet; — verloren, reddeloos verloren is het „ vaderland, zoo wij thans op het gelukken der „ eerste pogingen insluimeren; voor altijd is het „ vaderland gered, indien thans zijne zonen, door „ een zelfde vuur bezield, overal te wapen snel„ len, en de pogingen van de verbondene redders „ van Europa ondersteunen; Nederland is, in de „ vereeniging met Frankrijk, in Frankrijks schan„ de

December 1813.

„ de gewikkeld geweest; Nederland, met de Bondgenooten vereenigd, zal deelen in den roem van Europa gered te hebben. Ouders, het Vaderland en Oranje roepen uwe weerbare zonen op, niet om in buitenlandsche gewesten voor vreemde overheersching op de slagtbank te worden gevoerd, maar om u en uwe weerlooze kinderen voor moord en plundering te beschermen. Vrouwen, uwe mannen worden te wapen geroepen, niet, om voor een vreemd dwingeland te strijden, die u hier van gebrek liet omkomen, maar om aan u de zekerheid van een gerust bestaan te bezorgen, waarin het Vaderland voorzien zal. De God van Nederland strijdt met ons, wie uwer kan aan de overwinning twijfelen?

„ En gij, die zelve dezen strijd, den edelsten van allen, dien immer de geschiedenis ons opleverde, niet strijden kunt, ondersteunt hen, die voor u strijden; zorgt, door uwe ruime bijdragen, voor derzelver wapening, voedsel en kleeding, voor alles wat tot de eerste noodwendigheden des krijgs behoort.

„ Verwarring en stilstand in de heffing der belastingen, geplunderde kassen, zie daar alles, wat uwe onderdrukkers hebben achtergelaten, maar uwe vaderlandsliefde zal dien onderdrukkers zelve bewijzen, dat geen Nederlander opofferingen berekent, als het vaderland en vrijheid geldt.

„ Ik bezweer u, in den naam des Lands; ik bezweer u, bij uwe doorgestane rampen, vraagt thans niet, wat gij op het altaar des vaderlands vrijwillig ten offer brengt, maar vraagt alleen, wat u zoude overschieten, indien immer, het geen God verhoede, de terugkeer uwer onderdrukkers het gevolg eener bekrompene berekening ware.

„ Alle volken van Europa, wier grootmoedige opofferingen reeds de heerlijkste uitkomsten verworven hebben, slaan het oog op u, in deze

„ oogen

„ oogenblikken: onze Bondgenooten verwachten „ de inspanning van alle onze krachten, en wij „ zullen hun bewijzen geven, dat wij niet ontaard „ zijn van het edel voorgeslacht. December 1813.

„ Nog eens dan, ik bezwere u, Landgenooten! „ om niet te dralen met het brengen van uwe „ offers tot ondersteuning van onze rustelooze po„ gingen ter redding des lieven vaderlands.

„ Gedwongene geldleeningen voegen niet bij een „ volk, dat zijne eigene belangen vrijwillig heeft „ op zich genomen, en het vermeerderen der staats„ schulden is even zeer een uiterste, dat wij ver„ mijden moeten. Wij willen daarenboven onze „ regering niet aanvangen met financiëele maatre„ gelen, welke het publiek krediet zouden kun„ nen doen wankelen: de goede trouw, waarmede „ onze voorvaderen hunne verbindtenissen hebben „ gestand gedaan, en die wij nog onder de deug„ den der Nederlanders tellen, zal ons, bij alle „ raadsplegingen, 's lands geldmiddelen betreffen„ de, *heilig zijn*.

„ Wij gelasten onzen commissarissen-generaal „ van binnenlandsche zaken, en van financiën, „ om de noodige beschikkingen te maken, ten „ einde alomme in onze landen, de oogmerken van „ deze onze vaderlijke oproeping bevorderd wor„ den, en ons daartoe de noodige reglementen „ voor te dragen.

„ Wij willen en begeeren, dat de gelden, uit „ de vrijwillige bijdragen voortvloeijende, geheel „ afgezonderd van 's Lands gewone inkomsten „ zullen worden gehouden en verantwoord, als „ eeniglijk en bij uitsluiting bestemd tot de bui„ tengewone wapening, en zullen de ontvangers, „ zoo plaatselijke als arrondissements en departe„ mentale, voor deze fondsen geene kosten en „ perceptie hoegenaamd mogen berekenen.

„ Wij gelasten, dat deze van de predikstoelen „ der kerken van alle godsdienstige gezindheden, „ op den eerstkomenden zondag worde afgelezen

„ en

December 1813. „ en wijders alomme, op de meest solemneele wij-
„ ze afgekondigd.

„ Gedaan in 's Gravenhage, den 6den December
„ 1813; en van onze Regeering het eerste."

Daarop volgde een ander, zoo wel de onschuldige genoegens der Natie, in het gebruik van welriekenden en geurigen tabak, als een belangrijk deel betreffende van de welvaart dier natie, waarin vele duizenden gewoon waren te deelen, en die nu door de Fransche willekeur grootendeels van het bestaan waren beroofd. Hetzelve was van dezen inhoud:

Afschaffing der monopolie van tabak.

„ WIJ WILLEM FREDERIK, BIJ DE GRA-
„ TIE GODS, PRINSE VAN ORANJE-NASSAU,
„ SOUVEREIN VORST DER VEREENIGDE NEDER-
„ LANDEN, enz., enz., enz.

„ Aan alle de genen, die deze zullen zien of
„ hooren lezen, salut!

„ Kennelijk is het, dat het lieve vaderland, on-
„ der den goddelijken zegen, voornamelijk aan
„ den koophandel deszelfs vorigen luister te dan-
„ ken heeft gehad, en niets is derhalve meer
„ overeenkomstig met onze bedoeling, dan dat
„ alles, wat aan den vrijen handel belemmeringen
„ zoude toebrengen, dadelijk worde uit den weg
„ geruimd, terwijl wij, in het bijzonder, alle
„ *monopolië* beschouwen als onbestaanbaar met
„ onze grondbeginsels en strijdig met de liberale
„ denkbeelden, welke de Nederlandsche regering
„ steeds hebben gekenschetst;

„ Wij hebben alzoo besloten en besluiten bij
„ deze:

„ *Vooreerst:* dat het *monopolie* van den tabak,
„ zoodanig als hetzelve gedurende de Fransche
„ overheersching heeft bestaan, voor altoos binnen
„ onze landen is afgeschaft.

„ *Ten tweede:* dat de manufakturen van den
„ tabak, te Amsterdam en te Rotterdam, dadelijk
„ na de afkondiging dezes, zullen ophouden te

„ wer-

„ werken, en de infigting daarvan gehouden wor- December
„ den voor vernietigd. 1813.

„ *Ten derde:* dat de goederen, in dezelve ma-
„ nufakturen en magazijnen voorhanden, door on-
„ zen commisfaris-generaal tot de financiën, in
„ zoo verre zulks niet alreeds mogt zijn geschied,
„ onder sequestratie zullen worden genomen en
„ gesteld, onder de beheering van twee bijzondere
„ commissiën, door hem, uit de hoofdbeambten
„ dezer inrigting te designeren, welke commissiën
„ zich in alles zullen gedragen, volgens de aan
„ dezelve te geven orders.

„ *Ten vierde:* dat dadelijk de noodige aanstalte
„ zal worden gemaakt tot verkoop van al de voor-
„ handen zijnde tabak, zoo gefabriceerd als in
„ bladeren, mitsgaders van de kerfbanken en in-
„ strumenten tot meergemelde manufakturen be-
„ hoorende, en dat de conditiën en tijd van ver-
„ koop van deze voorwerpen, door of van wege
„ onzen commisfaris-generaal tot de financiën, bij
„ *advertentiën in de nieuwspapieren*, zullen wor-
„ den bekend gemaakt.

„ Wij reserveren ons, om, bij een afzonderlijk
„ besluit te regelen het tarief, waar naar de gefa-
„ briceerde tabak, in de manufakturen voorhan-
„ den, aan een ieder, des begerende, zal kun-
„ nen worden verkocht.

„ *Ten vijfde:* dat onze Commisfaris-generaal
„ tot de zaken der financiën ons zal voordragen
„ de geschiktste wijze, om de personen, bij deze
„ inrigting geëmploijeerd geweest, en welke canti-
„ onnementen hebben gesteld, deswegens buiten
„ bezwaar van 's Lands kas, te dedommageren.

„ *Ten zesde:* dat onze Commisfaris-generaal van
„ financiën ons zal dienen van rapport nopens de
„ wijze, waarop de consumptie van tabak, als een
„ voorwerp van belasting beschouwd, bij de fi-
„ nanciëele mesures voor 1814, zal kunnen worden
„ in aanmerking genomen, om daardoor te ge-
„ moet te komen aan het gemis der inkomsten,

„ wel-

December 1813. „ welke de schatkist lijden zal door het afschaffen „ van het *monopolie*, waartoe wij alleen besloten „ hebben tot bevordering van het welzijn der in- „ gezetenen, en tot aanmoediging van den handel.

„ Gelastende en bevelende, dat deze binnen on- „ ze landen zal worden afgekondigd en aange- „ plakt, waar zulks te doen gebruikelijk is."

Nog volgde hierop van dezelfde dagteekening eene andere Publicatie, omtrend een artikel, welks misbruik wel schadelijken invloed heeft op het bijzonder welzijn der ingezetenen, maar toch beter aan den nadruk der zedekunde, dan aan de inhaligheid der staatkunde wordt overgelaten; hetzelve gold de sterke dranken, en was van dezen inhoud:

Afschaffing der vereenigde regten.

„ WIJ WILLEM FREDERIK, BIJ DE GRA- „ TIE GODS, PRINSE VAN ORANJE-NASSAU, „ SOUVEREIN VORST DER VEREENIGDE NEDER- „ LANDEN, enz., enz., enz.

„ Alle de genen, die deze zullen zien of hoo- „ ren lezen, salut!

„ Alzoo het een onzer eerste pligten is, om te „ zorgen, dat 's lands schatkist zoo veel mogelijk „ worde gestijfd en de orde in de financiën her- „ steld, in afwachting, dat de publieke geldmid- „ delen, na rijpen rade definitief zullen kunnen „ worden geregeld, verlangende tevens, dat wor- „ den weggenomen de meest grievende bezwaren, „ welke bepaaldelijk tegen die der bestaande belas- „ tingen, onder den naam der vereenigde regten „ bekend, zijn ingebragt, en onze goede onderda- „ nen zoo ras en zoo veel mogelijk te dien op- „ zigte worden verligt.

„ Hebben wij besloten en besluiten:

„ Art. 1. De belastingen, bekend onder den „ naam van vereenigde regten (droits réunis), „ worden tot nadere voorziening, op den tegen- „ woordigen voet gecontinueerd, en zullen alzoo „ in onzen naam worden geheven, onder de na- „ volgende modificatiën:

„ Ten

„ Ten aanzien van het middel op de *dranken*: December 1813.

„ *a*. Het *droit de détail*, of het één zesde „ der waarde van de verkocht wordende wijnen „ en dranken, zal bij vervolg worden geheven; „ bij en ten kantore van den inslag, en dat te„ gen de volgende prijzen:

„ 1 Fr. 50 Ct. voor de jenever.
„ 2 — 00 — —— — brandewijn.
„ 3 — 00 — —— — fijne likeuren.
„ 1 — 50 — —— — wijn op fust.
„ 2 — 00 — —— — wijn op flesschen.

„ *b*. De debitanten zullen, aan de eene zijde, „ de vrijheid hebben, met de ingeslagene en verim„ poste dranken zoodanige vermengingen, verlen„ gingen en aftrekkingen te doen, als zij zullen „ goedvinden; doch blijven aan den anderen kant „ aan eene exacte peiling en visitatie onderhevig; „ en gehouden de kwantiteiten drank, welke bij „ hen aanwezig gevonden worden, behoorlijk te „ verifiëeren met billjetten van de betaalde regten; „ zullende zoodanige debitanten, welke bevonden „ worden eenig *surplus* of excedent te hebben, „ wegens hetzelve als fraudateurs, volgens de „ wetten op dat middel, worden beboet.

„ *c*. De administratie is geautoriseerd, om, met „ betrekking tot de afteekening van de acquits„ à-caution, zoodanige faciliteiten te gebruiken, „ als dezelve, naar eisch der omstandigheden, en „ behoudens verantwoording deswegens, zal ver„ meenen te kunnen accorderen.

„ *d*. Aan de entrepositairen en debitanten wordt „ toegestaan, om, onder afschrijving, uitslagen te „ doen tot vijf-en-twintig litres of flesschen wijn, „ brandewijn en jenever, en twaalf flesschen li„ keur toe, zonder aan het regt van détail on„ derhevig te zijn.

„ *e*. Met betrekking tot de branders, zal het „ regt van fabriekage betaald worden, volgens „ declaratie van de branders; wordende de bere„ kening van de trekking vastgesteld op vijftig à

vijf-

December 1813.

„ vijf-en-twintig litres, Amsterdamsche proef, per „ honderd kilogrammen graan en mout; zullende „ de branders aan peiling subject blijven even als „ de entrepositairen.

„ f. Dat, voor zoo veel betreft de brouwers, „ het regt van fabriekagie zal worden betaald, „ volgens het geen wezenlijk getoond zal wor- „ den, en niet volgens de grootte van de ke- „ tels, zonder eenige korting van percenten; „ zullende er geene tonning mogen plaats heb- „ ben, dan in het bijzijn der geëmploijeerden, „ op pœne van contrainte.

„ En worden allen en een iegelijk aangemaand „ en geadhorteerd, om de geëmploijeerden van „ deze administratie in het uitvoeren van hunne „ functiën en werkzaamheden te laten ongemoles- „ teerd. Willende en bevelende wij, dat dezelve „ zullen worden beschouwd en gerespecteerd, als „ ambtenaren in onzen dienst, voor de belangen „ van den Staat werkzaam, en dat tegen de zoo- „ danigen, welke hier van mogten blijven in gebre- „ ke, naar bevind van zaken, zal worden ge- „ procedeerd.

„ Wij gelasten onzen Commissaris-generaal tot „ de financiën met de executie van dit besluit.

„ Ontbiedende en gelastende tevens alle civiele „ en militaire autoriteiten, om aan de handhaving „ dezes de hand te houden, en overal, waar zulks „ mogt worden vereischt, hulp en bescherming „ te verleenen.

„ En zal deze worden gepubliceerd en geaffi- „ geerd alom, waar zulks te geschieden gebrui- „ kelijk is.

Op den 7den December nam zijne K. H., ten aanzien der convooijen en licenten, of middelen te water het navolgende besluit:

Voorziening in de middelen te water.

„ Alzoo wij verlangen aan de ingezetenen de- „ zer landen dadelijk te verzekeren de vruchten „ der gelukkige ommekeer van zaken, welke de „ herleving van handel en scheepvaart en de te-

„ rug-

„ rugkeering van vorigen bloei en welvaart aan- December 1813.
„ kondigen, terwijl wij tevens voor 's lands schat-
„ kist eene aanzienelijke bron van inkomsten wil-
„ len verzekeren, die, behoudens het wel begre-
„ pen belang der commercie en de grondbeginsels,
„ bevorens door de regering dezer landen aan-
„ gekleefd; uit den ophef der convooijen en li-
„ centen, of middelen te water, voortvloeijen;

„ ZOO IS HET, dat wij besloten hebben en
„ besluiten, hetgeen volgt:

„ Art. 1. Het principe der Fransche douanes,
„ zoo als hetzelve gedurende de overheersching
„ dezer gewesten bestaan heeft, wordt afgeschaft
„ en vernietigd, als onbestaanbaar met de belangen
„ en de welvaart der ingezetenen.

„ 2. Alle goederen en koopmanschappen, wel-
„ ke reeds zijn ingevoerd voor de ontruiming de-
„ zer landen, door de Fransche legers, doch waar-
„ van de inkomende regten nog zijn onbetaald,
„ zoo als alle de zulken, die nog zullen worden
„ binnen gebragt of uitgevoerd, zijn slechts on-
„ derworpen aan de betaling, ten behoeve van
„ het gouvernement der Vereenigde Nederlanden,
„ van zoodanige regten als zijn bepaald bij de
„ lijst, gevoegd achter het placaat van de Hoog-
„ mogende Heeren Staten-Generaal der Vereenigde
„ Nederlanden, van den 31 Julij 1725, met zoo-
„ danige veranderingen, ampliatiën en alteratiën,
„ als daaromtrent bestonden, ten tijde toen onze
„ landen werden verklaard in Frankrijk te zijn in-
„ gelijfd, behoudens de uitzonderingen, hierna bij
„ art. 7. vermeld.

„ 3. De ophef der convooijen en licenten,
„ mitsgaders van het buitenlandsch lastgeld op de
„ schepen, zoo als dezelve voorheen is vastge-
„ steld geweest bij het voornoemd plakaat van
„ Hun Hoog Mogende, van den 31sten Julij 1725,
„ en daarop volgende wetten en besluiten is gewij-
„ zigd, zal, zoo wel als de wet van den 18den
„ December 1805, op onderscheidene buitenland-

December 1813. „ fche producten, met uitzondering van het zout „ en den tabak, als waaromtrent bijzondere bepa- „ lingen zullen worden gemaakt, dadelijk, na de „ publicatie dezes, wederom worden ingevoerd, „ zoodanig als dezelve beftond bij het vervallen „ verklaren dezer regten, door de invoering der „ Franfche wetten op de perceptie der douanen; „ zullende ten opzigte van de restitutiën en cre- „ dietgevingen, bij de wet van den 18den Decem- „ ber 1805 toegeftaan, nadere voorzieningen wor- „ den daargefteld.

„ 4. Dienvolgens wordt aan alle wetten en be- „ fluiten, dezen tak van 's Lands inkomften be- „ treffende, onder welke benaming ook, afgekon- „ digd en bekend gemaakt, welke op, in het vorig „ artikel vermelde, tijdftip in vigueur waren, op „ nieuw kracht van wet toegekend, behoudens „ echter zoodanige voorzieningen, als in dit pla- „ kaat zijn vervat, en alle zulke veranderingen „ als wij bij nader onderzoek noodzakelijk mog- „ ten bevinden.

„ 5. Van de bepaling bij het vorig artikel ver- „ meld, worden eigenaardig uitgezonderd alle pu- „ blicatiën, wetten en decreten, betreffende den „ verboden handel en communicatie met het rijk „ van Groot-Brittannie, deszelfs geallieërden, of aan „ hetzelve onderhoorige landen; wordende alle de- „ ze prohibitive wetten en bepalingen vernietigd „ en buiten effect gefteld op den vorigen vriend- „ fchappelijken voet.

„ 6. Van de wederinvoering der vorige wetten, „ dit onderwerp betreffende, wordt almede uit- „ gezonderd de alteratie van het, in het 3de ar- „ tikel dezes vermelde generaal plakaat, daarge- „ fteld bij het befluit der Hollandfche regering, „ van den 2den Mei 1809, en hetzelve generaal „ plakaat, ook in dit opzigt, in volle vigueur „ herfteld.

„ 7. De, in het 2de artikel vermelde, bepaling „ van de hoegrootheid der inkomende regten, als

„ niet

„ niet toepasselijk op de *Koloniale-goederen*, December 1813.
„ noch op het *Zout*, het zij deze voorwerpen
„ zich op heden nog werkelijk in de *Entrepots*
„ bevinden, of, van nu af aan, zullen worden
„ ingevoerd; zullende wij de hoeveelheid der in-
„ komende regten, daarvan te heffen, bij een af-
„ zonderlijk besluit nader regelen.

„ 8. Wij authoriseren onzen Commissaris-gene-
„ raal der financiën om de in de *Entrepots* der
„ douanes zich bevindende goederen, op hun
„ aanzoek, binnen den kortst mogelijken tijd te
„ doen afleveren; de zulken, waarvan de inko-
„ mende regten nog niet zijn voldaan, alleen te-
„ gen het stellen eener voldoende borgtogt, tot
„ verzekering, dat van dezelve goederen, ten be-
„ hoeve van 's Lands kas, zoodanige inkomende
„ regten op de eerste aanmaning zullen worden
„ betaald, als waarvan de hoegrootheid nader
„ door ons, ingevolge voorsz. artikel, zal wor-
„ den vastgesteld, en welke borgtogten aan onzen
„ *Commissaris-generaal der financiën* moeten wor-
„ den overgemaakt.

„ 9. Geenerhande levensmiddelen, noch ook
„ ammunitie van oorlog en scheepsbouw, als
„ zijnde kanon, mortieren, hauwitzers, affuiten,
„ bomben, granaten, kogels, schroot, snaphanen,
„ musketten, karabijnen, pistolen, sabels, degens,
„ kaissons, paarden-tuigen, zadels, tenten en an-
„ dere oorlogs-instrumenten, buskruid, salpeter,
„ ankers, zeilen, touwwerk, constructie-hout,
„ ijzer en lood, zullen naar Frankrijk of naar de
„ landen of plaatsen, door hetzelve of deszelfs
„ geallieërden bezeten of bezet, mogen worden
„ uitgevoerd, op zoodanige zware straffen, als
„ tegen het heulen met de vijanden des lands,
„ bij vroegere wetten, zijn bepaald; wordende
„ speciaal geïnhæreerd het plakaat van de Hoog
„ Mogende Heeren Staten-Generaal van den 26
„ Maart 1793.

„ 10. De administratie van het vak der con-

December 1813. „ vooijen en licenten of middelen te water, zal een
„ deel uitmaken der werkzaamheid van onzen
„ Commissaris-generaal der financiën, die ten spoe-
„ digste de kantoren van collecte, mitsgaders de
„ noodige recherche zal organiseren op den vori-
„ gen voet, en na op zijne voordragt der daartoe
„ benoodigde personen onze approbatie en finale
„ aanstelling te hebben verkregen, daarvan behoor-
„ lijke advertentie doen zal.

„ 11. Aan voornoemden onzen Commissaris-ge-
„ neraal wordt mede opgedragen de uitgifte van
„ zeebrieven en turksche paspoorten, als in ver-
„ band staande met de in art. 10 vermelde admi-
„ nistratie, en zulks op den voet der wet en het
„ reglement van den 27sten januarij 1809, gewij-
„ zigd naar de tegenwoordige omstandigheden.

„ 12. Aan onzen Commissaris-Generaal der fi-
„ nanciën zal mitsdien moeten geschieden de ex-
„ hibitie van zoodanige documenten, als tot het
„ verkrijgen van zeebrieven worden vereischt.

„ Omtrent de judicature over alle de zaken,
„ den ophef der convooijen en licenten rakende,
„ zal door ons nader worden beschikt, volgens
„ de voordragt ons deswege door den Commissa-
„ ris-generaal van financiën, en den President
„ van het Hooge Geregtshof te doen.

„ Onze Commissaris-generaal der financiën
„ wordt belast met de executie van het tegenwoor-
„ dig besluit, hetwelk zal worden afgekondigd en
„ aangeplakt, alomme waar zulks gebruikelijk is.

Eerste Staatsraad door Zijne K. Hoogheid gehouden.

Op den 8sten hield zijne Koninglijke Hoogheid de eerste Staatsvergadering in het hôtel der voormalige Prefectuur, alwaar Hoogstdezelve vervolgens zijn verblijf nam. Tot die vergadering waren samengeroepen de Secretaris van Staat tot de Buitenlandsche zaken, de eerste President van het Hooge Geregtshof der Vereenigde Nederlanden, de Commissaris Generaal, die aan het hoofd van verschillende takken van bestuur was geplaatst, en de algemeene Secretaris van Staat. Deze Verga-

de-

dering zal onder voorzitting van zijne Koninkl. Hoogheid tweemaal ter weke worden gehouden, niet alleen om te delibereren over de aldaar in te brengene ministeriëele rapporten, maar ook om te adviseren over alle punten, door of van wege zijne Koningl. Hoogheid voor te stellen, en zulks tot tijd en wijle, dat de omstandigheden zullen veroorloven, eenen eigenlijke Staatsraad in te rigten en te doen werken. December 1813.

Herstel der Marine.

Het allereerste besluit, welk men na deze eerste Vergadering reeds mogt vernemen, betrof de zaken der marine, onder de directie van eenen Commissaris-Generaal, aan wien onder anderen, de last werd opgelegd: „ om zich ten spoedigste te bekwamen, tot het formeren van een plan „ van organisatie van het korps der Nederlandsche „ Zee-Officieren, op dat Zijne Koninklijke Hoogheid „ zulks goedvindende, kon overgaan tot het aanstellen der verdienstelijksten, en tot het bepalen „ hunner respective rangen, met finale uitsluiting „ van hen, die, ongetrouw aan de zaak van het „ Vaderland, en ongehoorzaam aan hunnen Vorst, „ vrijwillig bij den algemeenen vijand zouden vertoeven; — als mede om, na een zorgvuldig „ onderzoek, aan Zijne Koninklijke Hoogheid rapport te doen over de mogelijkheid, om het „ Kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam, „ gedeeltelijk door aanmoediging van particuliere „ giften en contributiën, gedeeltelijk door directen „ onderstand uit 's Lands schatkist, doch altijd „ onder het opzigt der achtingwaardige bestuurders, aan welke deszelfs bloei en groote nuttigheid te danken was, te herstellen; —— en „ ook een gelijk rapport in te leveren over de „ doelmatigste en minst kostbare inrigting van het „ theoretisch onderwijs voor Zee-kadetten, ter „ vervanging van die, welke almede gedurende „ de nu geëindigde overheersching was te gronde „ gegaan."

Ten aanzien van het Kweekschool voor de Zee-

December 1813.

Herstel van het Kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam.

vaart te Amsterdam, mogten de Commissarissen van het Vaderlandsche fonds ter aanmoediging van 's Lands Zeedienst, in het jaar 1781 te Haarlem en te Amsterdam opgerigt, aan alle inwoners van Nederland, op den 22sten dezer zelfde maand alreeds berigten, dat Zijne Hoogheid verklaard had te begeren: „ dat hetzelve Kweekschool weder „ zal worden opgerigt; dat het onderhoud daar„ van, gedeeltelijk door aanmoediging van parti„ culiére giften en contributiën, gedeeltelijk door „ directen onderstand uit 's Lands schatkist zal „ worden gedragen, en dat hetzelve zal blijven „ onder het opzigt van de achtingwaardige be„ stuurders, aan welke deszelfs bloei en groote „ nuttigheid te danken was."

Den dag na het houden dier eerste en zoo belangrijke Staatsvergadering begaf zich Zijne Koninglijke Hoogheid naar Rotterdam. Aldaar had de Regering op den 7den reeds de Souvereiniteit van den Prins van Oranje geproclameerd in de navolgende allerhartelijkste taal:

Souvereinverklaring van Zijne Koningl. Hoogheid te Rotterdam.

ONAFHANKLIJKHEID, VRIJHEID, GODSDIENST, VADERLAND EN ORANJE.

De burgemeester der stad Rotterdam, aan de goede burgerij van dezelve stad.

„ WAARDE STADGENOOTEN!

„ HET VADERLAND IS VRIJ!

„ De ketenen, waarmede een vreemde verover„ aar, vreemdeling zelfs onder het Fransche volk, „ over het welk hij zijnen ijzeren schepter uit„ strekt, ons boeide, zijn gebroken en afgevallen; „ het juk, dat onze schouders drukte is verplet„ terd; *het vaderland is vrij!*

„ Het vaderland, sedert negentien jaren door „ omwenteling op omwenteling beroerd, door „ vreemden uitgeput, van binnen verteerd, werd

„ ein-

„ eindelijk uit den rang der volken geschrapt. De „ vlaggen, waar onder de Oranje-helden, de „ *Trompen*, de *de Ruiters*, zege op zege behaal- „ den, en landen en zeeën deeden beven, werden „ in het graf der vergetelheid bedolven, en onze „ wimpels, die tot aan den Indus en Ganges waai- „ den, zijn niet meer. December 1813.

„ De God onzer vaderen echter ſprak: *er zij* „ *licht! en er was licht*,

„ De volle dag breekt aan; de natie vliegt te wa- „ pen, en een geliefd Vorst uit den heldenteelt „ van ORANJE, naneef van WILLEM DEN „ EERSTEN, door de ſtem der geheele natie „ herroepen op onzen grond, doorweekt met het „ bloed van zijne en onze vaderen, ſnelt, op de „ vereenigde roepſtem der zonen van CIVILIS, ter „ onzer hulpe, en de natie betoont zich zijner „ waardig.

„ Nu zullen geene vreemden over ons heer- „ ſchen; geene uitlanders ons vermogen verteren, „ geene bloedplakaaten de gevels onzer huizen be- „ vlekken, geene trawanten van den inquiſitie-raad „ onze vertrouwde geſprekken beluisteren, geene „ Franſche ligtzinnigheid onze zeden verbasteren, „ of ons den troost van den godsdienst ontrooven.

„ Neen, de Vorst, dien wij naast God huldi- „ gen, is onder ons geboren, kent onze behoef- „ ten, onze taal, en weet de waarde van den „ evangeliſchen godsdienst, waarvan hij nu ook „ in volle kracht den vertroostenden invloed ge- „ voelt, naar waarde te ſchatten. O! nu zullen „ de *waarheid* en het *regt* elkander kusſen op „ onze ſtraten!

„ Van nu aan dan zij alle haat, zij alle partij- „ ſchap verbannen, Vorst en Volk, Volk en Vorst „ zij één. De *vrijheid*, *de onafhankelijkheid*, „ *de welvaart van het vaderland* zij aller doel!

„ Intusſchen, zullen wij dit alles, in den ver- „ anderden ſtaat van zaken in Europa, met grond „ mogen verwachten, dan moet alle bekrompen-

December 1813. „ heid van bestuur verwijderd, dan moet de magt „ van allen tot één gebragt worden.

„ Van alle de oorden gaat de stem der natie „ op. Ook uwe stem, ook de onze verheffe zich, „ en Europa hoore het; het dondere den Franschen „ veroveraar tot in het hart:

„ ORANJE, WETTIGE SOUVEREIN DER NE„ DERLANDEN!

„ Hem zweren wij gehoorzaamheid; hem zwe„ ren wij trouw; onder zijne vanen vliegen wij „ te wapen, en vrede zij ons doel!

„ Zie daar onze Proclamatie. Wij zweren, deze „ beginselen getrouw te zullen blijven; wij zwee„ ren het bij de asch onzer helden, wij zweren „ het op de graven van WILLEM, van MAURITS „ en FREDERIK HENDRIK, en alle de helden van „ ORANJE!

„ God van Nederland, God onzer Vaderen, „ onze God, die zeide: *Er zij licht! en er was* „ *licht;* die door den adem uwes monds onze „ vijanden voor ons henen dreef, zijt, blijf on„ ze God, de God van onzen Vorst, de God „ onzer kinderen na ons, de God van Neder„ land, tot de maan niet meer zijn zal!"

De komst van Zijne Hoogheid te Rotterdam. Of bij zulk eene geestdrift de komst van Zijne Koninglijke Hoogheid op den 9den te Rotterdam ook treffende moet geweest zijn! Zijne Koninklijke Hoogheid was op deszelfs reize derwaarts te Delft

Vooraf te Delft. even buiten de stad ontvangen door eene Commissie van het Provisioneel Bestuur en van de militaire autoriteiten, en door den Heer PENNIS, aan het hoofd derzelve aangesproken, voorts onder het vreugdegejuich der burgerije, het bulderen van het geschut, het luiden en spelen der klokken, tot aan het huis van voornoemden Heer voortgereden, alwaar de Vorst afsteeg en gehoor verleende aan verscheidene deputatiën.

Na een kort verwijl te Delft vervolgde Zijne Koninklijke Hoogheid de reis naar Rotterdam; wordende op de grenzen van dit distrikt door den

Com-

Commissaris van hetzelve, den Heer 's JACOB, plegtig begroet. Eene eerewacht te paard, te Overschie opgerigt, wachtede den Vorst op aan de Zweth, en geleidde Hoogstdenzelven tot het genoemde dorp, waar de hulde des Volks zich als uit eenen mond deed hooren. De Rotterdamsche eerewacht, in eenvoudig uniform gekleed, en uit de aanzienelijkste jonge lieden bestaande, allen wel opgezeten, en geleid door den Heer GROENINX VAN ZOELEN VAN RIDDERKERK, verving hier het geleide der Overschiesche. Tegen den middag aan de Heulbrug gekomen, werden den Vorst door den Burgemeester VAN HOOGENDORP, aan het hoofd eener Commissie uit de regeeringsleden, de sleutels der stad aangeboden. Alhier stapte zijne Koninkl. Hoogheid, met deszelfs tweeden zoon, onverwacht uit Berlijn in 's Gravenhage aangekomen, in een open rijdtuig over, met vier paarden bespannen, en reed naar 's Lands werf, langs den vooraf bekend gemaakten weg, en door eenen, spoedig vervaardigden, doch zeer fraaijen eereboog. December 1813.

De trein werd geopend door de werklieden van 's Lands werf, alle met hunne officieren aan het hoofd, en met de opgesierde gereedschappen van hunne bijzondere vakken voorzien, benevens een aantal vlaggen en vaandels; hierop volgde de eerewacht te paard; een korps Russische huzaren, met fraai muzijk; het korps rustbewaarders met de muzijkanten der overige garde, en toen het rijtuig, waarin de Vorstelijke personen waren gezeten, gevolgd van den Engelschen Ambassadeur en Engelsche Officieren, benevens andere Heeren van rang en van het hof.

Op het plein van de werf afgestapt zijnde, alwaar eene eerewacht te voet den dienst verrigtede, ontving Zijne Koninkl. Hoogheid de gelukwenschingen van alle autoriteiten, collegiën, kerkenraden, en andere personen van aanzien, zoo militaire als burgerlijke, waarna zijne Koninklijke Hoogheid onder het gebulder van het kanon, het keu-

December 1813. keurig middagmaal, van ſtadswege gegeven, nuttigde en des avonds ten 10 uren naar de hofplaats terug keerde.

Zijne Koninklijke Hoogheid toonde zich diep getroffen over de hartelijke wijze, waarop dezelve was ontvangen; duizenden en duizenden van ſtemmen hadden ook allerwege de lucht doen wedergalmen van gejuich; niet ſlechts de ſtraten, maar ook de huizen tot op de daken, waren vol met blijde aanſchouwers geweest, terwijl alle de gevels met groen waren behangen, en honderden van vlaggen wapperden. Voor de beurs ſtond eene naald met de vlaggen van alle de geallieërde Mogendheden pralende, en, even als de eerepoort, met den avond fraai verlicht; in deze verlichting namen alle huisgezinnen, hoe gering ook wonende, glansrijk deel. Eenige oorlogsvaartuigen, op de Maas geplaatst, hadden onophoudelijk vreugdeſchoten gedaan. De order en rust waren nergens voor eenen oogenblik geſtoord; zingende en danſende partijën, elkander ontmoetende, hadden zich gul vereenigd, en tot laat in den nacht waren de ſtraten vol volks gebleven.

Souvereinverklaring van Zijne Konink. Hoogheid te Dordrecht.

De Regering van Dordrecht had zich almede van de eerſte oogenblikken der herſtelde kalmte en veiligheid der ſtad bediend, om te voldoen aan het haar gebleken verlangen der goede burgerij, ten einde, even als alle andere ſteden, den geliefden Vorst het uitſtekendst blijk van liefde en vertrouwen te geven, door Hoogstdenzelven als Souverein Vorst van Nederland te erkennen en uit te roepen bij de volgende Proclamatie van den 7den December.

„Burgers en ingezetenen van Dordrecht!

„ Eindelijk is, na zoo vele doorgeſtane weder„ waardigheden, na dat de vernielende vijand het „ grijze Dordrecht, Hollandsch oudſte ſtad, met „ roof en verwoestiing bedreigde, en deszelfs in-

„ ge-

„ gezetenen niet dan ellende, armoede en een gewissen dood schenen te gemoet te snellen, eindelijk is het oogenblik van ontluikenden voorspoed, van de regtmatigste vreugde herboren!

„ De komst van Z. D. H. PRINS WILLEM FREDERIK VAN ORANJE, die, als de EERSTE WILLEM, de Vader des Vaderlands wordt, doet de vrees bedaren, den moed herleven, en ontgloeit het hart van elken Nederlander van vreugd en vergenoegen!

„ Het magtig Amsterdam, en op deszelfs voorbeeld, de voornaamste steden van het herboren Nederland roepen HEM reeds uit, als den Redder des Lands, als NEERLANDS SOUVEREINE VORST!

„ Niemand twijfelt, of deze stem is ook de roepstem van Dordrechts brave ingezetenen; elks hart klopt, elks boezem gloeit van vreugde, bij de herdenking, hoe met de kennelijke hulp der Goddelijke Voorzienigheid, welke de terugkomst van *Oranjes Vorst* zoo zigtbaar bestuurd heeft, dit vernederd, diep gezonken en ongelukkig volk, zoo lange door vreemde dwinglandij overheerd en verguisd, eindelijk de magt herkrijgt, om eenen Nederlander tot deszelfs Souvereinen Vorst uit te roepen. Eene commissie uit het midden uwer regering staat gereed, om die roepstem aan den *Vader des Vaderlands* over te brengen.

„ Welaan dan burgers van Hollands oudste stad! Doet ook gij uwe vreugdekreet hooren! Die kreet draagt het Souverein gezag aan PRINS WILLEM FREDERIK VAN ORANJE op! Uwe regering gaat u daarin voor. Roem, welvaart, vrijheid en veiligheid, zie daar de vruchten, die zij u voorspelt!

„ *Leve Prins Willem de Eerste,*
„ *Souverein Vorst van Nederland!*"

De eenstemmigste toejuiching van al het Volk bekrachtigde de Proclamatie, en eene Commissie

uit

December 1813. uit de regering begaf zich onverwijld naar 's Gravenhage, om den geliefden Vorst namens Dordrecht, de Souvereiniteit over het vrije Nederland op te dragen.

De provisioneele Regering van Leijden bleef niet achterlijk in de verheffing van Zijne Hoogheid. Op den 9den deed zij, bij het spelen der klokken en het steken der trompet, terwijl de gansche schutterij voor het stadhuis onder de wapenen stond, de navolgende proclamatie:

„ Burgers en Inwoonders van Leiden!

Souverein-verklaring van Zyne K. Hoogheid te Leijden. „ Naauwelijks had Neerlands geliefde Vorst „ wederom den voet op den vaderlandschen grond „ gezet, of van alle zijden werd de wensch ge„ uit, dat WILLEM FREDERIK, *Prinse van* „ *Oranje en Nassau*, niet alleen in dezelfde hoo„ ge waardigheid en betrekking tot ons Vaderland „ staan zoude als Zijne Doorluchtige Voorouders, „ maar dat Hij zijn zoude *Souverein Vorst van* „ *Nederland*.

„ Wij wenschten hartelijk met uliedén, om „ Hoogstdenzelven, uit naam der gansche burge„ rij, deze hooge waardigheid op te dragen, en, „ gelijk het magtig Amsterdam, Hem als zooda„ nig op den dag, dat onze stad, met deszelfs „ hooge tegenwoordigheid zoude vereerd worden „ te begroeten.

„ Dan, hoezeer die heuchelijke dag niet meer „ verre af is, kunnen Leijdens inwoners dezelve „ niet verbeiden, om aan haren wensch te vol„ doen.

„ Welaan dan, burgers en ingezetenen van Leij„ den! erkennen wij, van den huidigen dag dien „ Doorluchtigen Afstammeling van het Huis van „ Oranje als *Souverein Vorst*, en eerbiedigen wij „ Hoogstdenzelven als zoodanig.

„ Eenheid van oppermagt moet thans ten grond„ zuil van ons Staatsgebouw gelegd worden; dan

zal

„ zal onze burgerlijke vrijheid herleven en door December
„ wijze wetten gewaarborgd worden. Dan zal 1813.
„ Neerlands herstelling, onder de regering van
„ eenen Vorst uit Nassau's bloed gesproten, op
„ vaderlandschen grond geboren, voorouderlijk
„ deugdzaam en godsdienstig opgevoed, die onze
„ belangen kent; en onze zeden eerbiedigt, aan-
„ gevangen en onder den zegen van God Al-
„ magtig voltooid worden.

„ Een iegelijk schare zich dan rondom onzen
„ geliefden Vorst, en schrage, met al zijn ver-
„ mogen het groote werk, dat Hem om onzent
„ wille te doen staat. Het behoud van Neder-
„ land, ons geluk en dat onzer nakomelingen is
„ zijn eenig doel, en zal onder zijne regering
„ verzekerd zijn.

„ Geene opofferingen kunnen te groot zijn,
„ om het vaderland te redden, te behouden.

„ Geen vreemde dwang, geene overheersching
„ meer, geen uitheemsch geweld, zal onze kinde-
„ ren meer ter slagtbank leiden.

„ WILLEM FREDERIK, *Prinse van Oranje*
„ *en Nassau*, *Souverein Vorst der Vereenigde*
„ *Nederlanden*, onze Souverein, zij dan het punt
„ rondom hetwelk alle brave Nederlanders zich
„ onherroepelijk vereenigen. Hij blijve het schild,
„ waartegen alle tweedragt en partijschap zich
„ vergruize, en bevestige den band, waardoor
„ eendragt magt make, eer en welvaart weder
„ in onzen lande wone. Daartoe zegene, sterke,
„ helpe en bevestige hem de God van Nederland,
„ de God onzer vaderen!"

Met eenstemmige toejuiching der te zamen ge-
vloeide menigte en door het uitroepen van *leve*
WILLEM FREDERIK, PRINS VAN ORANJE, SOUVE-
REIN VORST VAN NEDERLAND werd deze procla-
matie vervangen, waarna zich de muzijk der
schutterij op nieuw liet hooren, en derzelver gan-
sche korps voorbij het stadhuis aftrok.

Op gelijke wijze ontving men dagelijks berigten
uit

December 1813.

Algemeene vreugde en dankbaarheid.

uit verschillende steden en plaatsen zoo wel van de vreugde, die de tegenwoordige toestand aldaar verwekte, en van de Godsdienstige dankbaarheid, welke allerwege de harten vervulden, als van de uitstekende blijdschap, waarmede men ook den verjaardag van Zijne D. H. den Erfprins WILLEM FREDERIK GEORGE LODEWIJK op den 6den dezer maand had gevierd.

Geheel het arrondissement Alkmaar verklaart Zijne Kon. Hoogheid souverein.

Zoo ontving men den 20sten reeds een en dertig resolutiën, genomen bij even zoo vele Gemeenten van het arrondissement Alkmaar, met den vurigsten wensch om Zijne K. H. als Souverein Vorst te huldigen en alles voor het behoud van Hoogstdeszelfs regering op te offeren; zoo vernam men dat

Bijzondere ijver te Velp, om de nagedachtenis van WILLEM DEN VIJFDEN te vereeren.

dat de Heer G. VAN HASSELT ingezeten van het dorp Velp bij Arnhem zijne mede ingezeten had bij een verzogt op den 4den dezer maand, om van hem zoodanige voorstellen te verstaan en daarop hunne meening te weten, als hij vertrouwde, dat tot ware eer en nut van het geheele dorp zouden verstrekken; dat dien ten gevolge de bijeenkomst had plaats gevonden en in dezelve was besloten: „ 1°. de Heeren VAN SPAAN VAN BILJOEN, VAN ECK VAN OVERBEEK, WILBRINK, „ HULSTEIN en VAN BURGH te committeren, „ om zich te begeven naar 's Gravenhage en „ Zijne D. H. DEN HEER PRINSE VAN ORANJE, „ namens de gemeente van Velp, geluk te wenschen, met Hoogstdeszelfs retour in het vaderland. 2°. Om ter gedachtenis van Zijne D. H. „ den Heer Prins WILLEM DEN VIJFDEN, in den „ omtrek van Velp, tusschen Roozendaal en Daalhuizen, een onkostbaar, maar duurzaam monument te stichten."

Terwijl de vreugde over de herstelling van Nederland en de verheffing van Zijne K. Hoogheid zoo groot als eenparig was, hadden de Commissarissen Generaal van het Algemeen Bestuur niet opgehouden te zorgen, dat allerwege ook dezelfde liberale geest aangenomen werd en heerschende

bleef;

bleef; waarvan derzelver proclamatie aan het departement Utrecht als een opmerklijk bewijs verdient bewaard te worden. Zij was van dezen inhoud: Dicember 1813.

„Landgenooten!

„Ook uwe voormaals zoo bloeijende provincie „is eindelijk van het juk bevrijd, het welk ons „geheele vaderland zoo lang onteerd en op den „rand van het verderf gebragt heeft. Een Sou„verein uit een Nederlandsch huis, uit hetzelfde „huis, dat nog eens het vaderland van slavernij „en vreemde overheersching bevrijd heeft, bekleedt „de eerste plaats, hem door een juichend en dank„baar volk opgedragen, op welke zich nog on„langs door trouwloosheid een vreemdeling be„vond. Eene wijze ordening van zaken, ge„grondvest op onze plaatselijke belangen en den „geest des landaards, zal weldra die inrigtingen „vervangen, welke ons alle zoo lang ongelukkig „hebben gemaakt en zoo weinig voor de Holland„sche behoefte berekend waren. Doch het is noo„dig, dat deze verordening het gevolg van be„daard overleg, niet van overijlde geestdrift zij, „en eene droevige ondervinding heeft ons genoeg „geleerd, aan wat rampen een land blootgesteld „is, wanneer men oude inrigtingen opheft, zon„der nieuwe, welke deze vervangen moeten, „behoorlijk gereed te hebben. Een provisioneel „provinciaal bestuur, door uw vertrouwen opge„roepen, zal voortgaan zorgen, dat uwe be„langen niet worden uit het oog verloren. Het „zal aan het gouvernement en onzen Doorluchti„gen Souverein staan, de wijzigingen te doen „kennen, welke uwe plaatselijke belangen vorde„ren, het zal de middelen voordragen, welke, „behoudens de algemeene inzigten van het gou„vernement, zullen kunnen strekken, om u ten „minste eenigzins schadeloos te stellen voor de

Proclamatie van de commissaris generaal aan Utrecht.

December 1813.

„ opofferingen en onaangenaamheden, waarin gij
„ u door den drang van het oogenblik gewikkeld
„ ziet, en welke ook gij geduldig u getroosten
„ zult, in de overtuiging, dat alleen vaderlands-
„ liefde, alleen eensgezindheid, alleen onbeperkte
„ toewijding aan de gemeene zaak, het vaderland
„ redden kan.

„ Ook onder u moeten wij het herhalen, het is
„ niet de overwinning van eene partij, niet de
„ overwinning van eene godsdienstleer, maar de
„ overwinning van het Vaderland, waar over onze
„ Doorluchtige Souverein werkzaam is, en zeker
„ zal hij ook uit dit oogpunt zich haasten, om
„ de Fransche inrigtingen, die ons nog drukken,
„ spoedig door anderen te doen vervangen.

„ Doch intusschen moet alles geregeld voort-
„ gaan. Orde en ondergeschiktheid gehandhaafd
„ worden, en geen der bronnen van 's lands wel-
„ vaart door stilstand opdrogen. De voortduring
„ van de vorige inrigting en administratie worden
„ derhalve door de omstandigheden noodzakelijk
„ gemaakt, en de Heeren

„ Tuijll van Serooskerken en
„ Snouckaert van Schaumburg,

„ gewezene Onder-prefekten van de arrondisse-
„ menten Utrecht en Amersfoort, zullen als ar-
„ rondissements-commissarissen in die zelfde werk-
„ zaamheden, namens het Hollandsche gouverne-
„ ment en Z. K. H. den Heere prinse van oran-
„ je voortgaan, waarin zij zich zoo lang met lof
„ gekweten hebben. Zij zullen de niet verval-
„ lene of afgeschafte wetten en perceptiën, op den
„ ouden voet, tot op de nieuwe regeling van za-
„ ken, handhaven, en wij vertrouwen genoeg op
„ uwe vaderlandsliefde en eerbied voor orde, om
„ er geen oogenblik aan te twijfelen, dat gij al-
„ le het uwe zult bijdragen, om hen de-
„ ze in der daad moeijelijke taak ligter te ma-
„ ken.

„ Ge-

„ Gedaan te Utrecht, den 3den December 1813. December 1813.

KEMPER.

Commissaris-generaal.

In eenen tijd echter, waarin het lieve Vaderland niet slechts alom met vereende kracht hersteld, en met eensgezind beleid bestuurd moest worden, maar tevens manmoedig vrijgevochten van menig eene vijandelijke bezetting, en dapper verdedigd tegen alle nieuwe aanslagen van den afgezworen overweldiger, en waartoe het niet minder aan den zenuw des krijgs, aan geldmiddelen in de schatkist, dan aan voorraad van wapenen in de tuighuizen ontbrak, was eene vereenigde denkwijze, zoo min, als eene algemeene weltevredenheid en blijdschap genoegzaam, om een zoo groot en hagchelijk werk te volvoeren. Daden moesten die denkwijze doen blijken, offers dien dank bewijzen. En met welk eene edele trotschheid op den Nederlandschen naam, teekenen wij hier aan, dat de oproeping van den Souvereinen Vorst aan zijne Landgenooten niet slechts door geheel Nederland met geestdrift ontvangen, maar ook van stonden aan met geestdrift opgevolgd was, zoo dat geen dagblad kon uitkomen, zonder vermelding van het hartelijkst aanbod van vrijwillige manschap, van de edelmoedigste giften voor de algemeene wapening, en van den vrouwen tedere zorg voor het verband der genen, die met eerlijke wonden uit den strijd voor haar en hare telgen zouden terug keeren, in welke zorg de kleine kinders zelve reeds ijverig deelden, door plukselvervaardiging voor de opene wonden. Het was feestelijk, de vrijwilligers te zien opkomen, maar feestelijke vreugde kenmerkte hunnen moed nog meer zelfs dan eigenlijke ernst. Het was verbazend de giften te vernemen, welke de vaderlandsliefde offerde. „ Ter wapening van „ 225 man zijn de gelden toereikende, welke „ gij mij gezonden hebt:" mogt den Generaals Veele vrijwillige offers van manschap en geld.

December 1813. KRAIJENHOFF's antwoord zijn op den 18den December aan de Heeren E. J. KOCK, L. C. BOSWELL, J. L. H. MOMMA en J. KERKHOVEN, die dezelve voor zich en 170 andere Amsterdammers hadden ingezonden. Den 14den had één persoon voor zich twintig duizend guldens in eene kist te Amsterdam doen storten, zonder bekend te willen zijn; en terwijl dertien duizend ingezetenen zich aldaar hadden verbonden tot den vrijwilligen dienst, was er den 17de reeds eene tonne gouds in de kerken bijeen gebragt tot derzelver wapening. Arnhem, hetwelk eerst zoo veel door den storm bij de verovering en door de inkwartiering daarna had geleden, mogt den 25sten dezer maand reeds melden, dat meer den 200 man zich vrijwillig hadden verbonden tot den dienst des vaderlands, terwijl de inschrijving tot vrijwillige giften reeds bijna zeventien duizend guldens beliep. — Geenszins bepaalde zich ook deze edele geestdrift tot de eerste dagen na de oproeping van den Souvereinen Vorst, maar bleek dezelve al meer en meer in de volgende maanden.

Rustelooze werkzaamheid van Zijne K. Hoogheid. Geen wonder, dat zich de Souvereine Vorst, door dezen heiligen ijver der Natie geprikkeld vond tot de uiterste inspanningen, om, terwijl zijne beide zoonen als jonge helden het zwaard voerden voor het vaderland, zelf niets te laten ontbreken waarin de inwendige toestand wilde voorzien hebben: maar meer dan wonder, dat Hoogstdeszelfs gezondheid zulk eene inspanning toeliet, als het aantal en de aard der volgende besluiten in deze zelfde maand reeds vorderden.

Voorziening in de politie. In eenen staat van vernieuwde orde en openbaren oorlog, is de zorg voor de staatsveiligheid hoognoodig. Zijne K. Hoogheid dan: „ overwegende „ dat de op den 30sten November jongstleden, „ door het Algemeen Bestuur gedane benoeming „ van een' Commissaris-Generaal der politie gefun„ deerd is geweest op de bedenkelijke situatie, die

„ hoe-

„ hoewel sedert aanmerkelijk verbeterd, door den December 1813.
„ verderen aftogt des algemeenen vijands, en door
„ de steeds toenemende tevredenheid en eensgezindheid van 's Lands ingezetenen, echter nog
„ van dien aard is, dat op de bewegingen van
„ ettelijke kwaadwilligen, en hunne pogingen, om
„ met Fransche autoriteiten in verstandhouding te
„ blijven, een wakend oog gevestigd worden
„ moet;

„ *Voorts* in aanmerking nemende, dat zoo lang
„ er geene verandering kan worden gemaakt in
„ de thans vigerende wetten, en in de manier
„ van procederen, de Commissarissen van politie
„ noodzakelijk moeten worden geconserveerd bij
„ de regelmatige uitoefening hunner functiën;

„ Echter willende voorkomen de mogelijkheid,
„ dat de goede ingezetenen worden ontrukt of belemmerd in hunne dagelijksche bedrijven door
„ de maatregelen, welke, nergens dan in de nabuurschap des vijands, of in gevallen van volks-
„ *oneenigheid* en algemeen misnoegen, raadzaam
„ en dienstig kunnen zijn, en die, voor zoo verre zij tot eene zoogenaamde hooge en geheime
„ politie behooren, even zeer strijdig zijn met
„ die vrijheid, welke het doelwit Zijner Hoogheids pogingen is, als zij aanloopen tegen de
„ begrippen van den Nederlandschen landaard,
„ en tegen Hoogstderzelver gevoelens;

„ Heeft besloten te bepalen:

„ Dat de Commissaris-generaal der politie zal
„ resideren te Rotterdam.

„ Dat zijne voornaamste zorg zal moeten strekken tot wering van alle gemeenschap met den
„ vijand.

„ Dat dezelve Commissaris-generaal zal belast
„ zijn met het toeverzigt op de politie in het algemeen, en zoo als zij door Commissarissen
„ van politie uitgeoefend wordt;

„ Dat deze over voorwerpen van algemeen belang met hem zullen correspondèren, en zijne

December 1813. „ bevelen deswegens stiptelijk nakomen, terwijl „ zij, bij het geringste misbruik hunner magt, „ door hem kunnen worden gesuspendeerd; maar „ dat hij tot hunne finale afzetting, zoo wel als „ ter vervulling der vacatures, gehouden is telkens „ aan Z. K. H. eene voordragt te doen;

„ Dat, in geval een Commissaris van politie „ iemand als verdacht van daden, gevaarlijk voor „ de nationale vrijheid en onafhankelijkheid, ar„ resteert, en geene termen vindt, om hem te „ straffen, of aan den gewonen regter over te „ geven, hij gehouden is denzelven te brengen „ voor den Commissaris-generaal te Rotterdam, „ om, met overlegging van alle daartoe betrekke„ lijke stukken en bescheiden, tevens mondeling „ de vereischte renseignementen te suppediteren;

„ Dat de Commissaris-generaal den gearresteer„ den, zoo spoedig mogelijk, hebbende verhoord, „ denzelven of op vrije voeten zal stellen of ter „ justitiëele vervolging overgeven. Geen van bei„ den plaats kunnende vinden, zal hij aan Z. K. „ H. rapport doen, en Hoogstderzelver bevelen „ inwachten, blijvende de gearresteerde inmiddels „ in gijzeling.

„ Dat voorts de Commissaris-generaal is verpligt „ te zorgen, dat de betrekkingen tusschen de jus„ titiëele ambtenaren en de Commissaris van poli„ tie hersteld worden of in stand blijven, op den, „ door de thans vigerende wetten, voorgeschreve„ nen voet."

Voorziening in het lijfstraffelijk regt en de geheele regtspleging. Ook de strafbepalingen in lijfstraffelijke zaken, vorderden, bij de afkeerigheid tegen de Fransche straffen, eene spoedige verordening. Zijne K. Hoogheid publiceerde alzoo den 11den het volgende besluit.

„ In aanmerking nemende, dat de strafbepalin„ gen, in het tot nog toe in vigeur zijnde wet„ boek van strafregt voorkomende, voor dit land „ ongeschikt, en alzoo geheel ondoelmatig zijn; „ dat ook de manier van procederen in lijfstraffe-

lij-

„ lijke zaken, tot dus verre gebruikelijk, in sommige December 1813.
„ opzigten zonder inconvenienten, eene provisioneele
„ rigting kan bekomen, welke de deswegens alge-
„ meen bestaande zwarigheden grootendeels kan weg-
„ nemen; en dat het, laatstelijk, van het uiterste
„ aanbelang is, dat, met betrekking tot het mid-
„ del van cassatie en andere objecten van justi-
„ tie, of welke daar mede in verband staan, na-
„ dere provisioneele bepalingen worden gemaakt,
„ en hierin willende voorzien;

„ Hebben wij besloten en besluiten:

„ Art. 1. Het thans vigerend Fransch wetboek
„ van het strafregt (*code pénal*) zal, bij provisie,
„ en tot daaromtrent nader zal zijn voorzien,
„ kracht van wet blijven houden, onder de navol-
„ gende veranderingen en modificatiën.

„ 2. De *algemeene verbeurdverklaringen van*
„ *goederen*, op sommige misdaden bij hetzelve
„ wetboek bepaald, wordt geheel en al afgeschaft.

„ 3. Van 's gelijke wordt afgeschaft *het stellen*
„ *van misdadigers bij arrest of vonnis van den*
„ *regter onder de surveillance van de hooge*
„ *staats politie*, met alle de gevolgen en aankleven
„ van dien

„ 4. Alle bepalingen, in het voorzeide wetboek,
„ ten aanzien van het *Fransche Rijk*, *deszelfs*
„ *Gouvernement* en de *Fransche Geconstitueerde*
„ *magten* voorkomende, zullen voortaan toepasse-
„ lijk zijn op den *Staat der Vereenigde Neder-*
„ *landen*, *het daarin gevestigd Gouvernement*,
„ en de *Nederlandsche geconstitueerde magten*.

„ 5. De wijze, waarop de *doodstraf*, volgens
„ de Fransche wet wordt uitoefend, wordt afge-
„ schaft.

„ De *doodstraffen* zullen voortaan zijn tweeder-
„ lei, te weten: *de strop* en *het zwaard*

„ De straf met *den strop* wordt voor de schan-
„ delijkste gehouden, en uitgevoerd op het schavot
„ aan *mansperfonen* door het ophangen aan eene

December 1810. „ *galg*, en aan *vrouwsperſonen* door het verwor-
„ gen aan een' *paal*.

„ De ſtraf met *het zwaard* wordt uitgeoefend
„ door onthoofding van den veroordeelden, knie-
„ lende op het ſchavot, en geblinddoekt.

„ 6. Aan de regters wordt overgelaten, om bij
„ de veroordeeling tot de doodſtraf, naarmate
„ van de meerdere of mindere atrociteit der mis-
„ daad, tevens te bepalen, op welke der bij art.
„ 5 vermelde wijzen de doodſtraf ten uitvoer zal
„ moeten gebragt worden.

„ 7. De ſtraf van *altoosdurenden dwang-arbeid*
„ (travaux forcés à perpétuité), voorafgegaan door
„ eene *openlijke tentoonſtelling aan de kaak*, en
„ met *brandmerk*, wordt afgeſchaft.

„ In de plaats dier ſtraf, wordt geſubſtitueerd
„ de ſtraf van *geeſeling met den ſtrop om den*
„ *hals, aan de galg vastgemaakt, brandmerk*,
„ en een *confinement in een rasp- of tuchthuis*,
„ voor eenen termijn, door den regter te bepa-
„ len, niet te boven gaande den tijd van *twintig*
„ achtereenvolgende jaren; of wel de ſtraf van
„ het *zwaaijen met het zwaard over het hoofd*,
„ uit te voeren op een ſchavot, met alle dezelf-
„ de toebereidſelen, welke bij de onthoofding
„ worden in acht genomen, verzeld van een *con-*
„ *finement in een rasp- tucht- of werkhuis*,
„ mede voor eenen tijd, door den regter te be-
„ palen, niet te bovengaande den termijn van
„ twintig achtereenvolgende jaren.

„ 8. De regters zullen de bevoegdheid hebben,
„ om, naar den aard der misdaad, en naarmate
„ van de omſtandigheden, welke de misdaad heb-
„ ben verzeld, vast te ſtellen, tot welke der twee
„ ſoorten van ſtraffen, bij art. 7 vermeld, de
„ misdadigers, die de ſtraf van *altoosdurenden*
„ *dwang-arbeid*, volgens de voorſchriften van het
„ *code penal*, zouden hebben geïncurreerd, zul-
„ len worden veroordeeld.

„ 9. De

December 1813.

„ 9. De straf van de *openbare tentoonstelling aan de kaak* (carcan) zoo als die volgens het *code pénal* wordt uitgevoerd, wordt afgeschaft.

„ De straf zal, in alle de gevallen, waarin dezelve bij het *code pénal* voorkomt, worden vervangen, het zij door de straf van *openbare geeseling*, het zij door eene *te pronkstelling op het schavot*, voor zoodanigen tijd en op zoodanige wijze, als bij het vonnis zal worden verklaard, het zij door eene *eerloosverklaring*.

„ In de keus van welke straffen de regters zullen acht geven op den aard der misdaad, den persoon des misdadigers, en de verzwarende of mitigerende omstandigheden, bij de misdaad hebbende plaats gehad.

„ 10. De straf van *eerloosverklaring*, bij art. 9, vermeld, zal dezelfde gevolgen hebben, als die bij het *code pénal* aan de *dégradation civique* zijn toegekend, zullende dezelve ook in de plaats der laatstgemelde straf subintreren.

„ 11. De straf van *dwangarbeid voor eenen bepaalden tijd* (travaux forcés à tems), wordt afgeschaft, en in de plaats daarvan ingevoerd de straf van *confinement in een rasp- tucht- of werkhuis*, voor een' tijd, door den regter te bepalen, niet te bovengaande den termijn van vijftien achtereenvolgende jaren: onverminderd de straf het zij van *openbare geeseling*, *te pronkstelling of eerloosverklaring*, welke (conform het gestatueerde bij art. 9), de *kaakstraf*, (carcan) zullen vervangen.

„ 12. De regters zullen voortaan bevoegd zijn, om in misdaden van mindere aangelegenheid, of ook wanneer de misdadiger, het zij uit hoofde zijner jonge jaren, of wel wegens de verleiding van anderen tot het misdrijf, of om andere favorabele omstandigheden, eene aanmerkelijke mitigatie van straf mogt verdienen, als

 dan

December 1813. „ dan den tijd van confinement ook *beneden de* „ *vijf jaren*, zelfs zonder te pronkstelling, te mo- „ *gen* bepalen, daaromtrent handelende met de „ meest mogelijke omzigtigheid.

„ 13 Bij het bepalen der straffen tegen schul- „ digen aan de misdaad van *valschheid*, wordt „ aan den regter de bevoegdheid gegeven, om, „ naar mate van de zwaardere of ligtere omstan- „ digheden, de straf van het *brandmerk*, bij de „ wet bepaald, al of niet aan den misdadiger op „ te leggen.

„ 14. Bij het beoordeelen en straffen van mis- „ daden, *vóór dato dezer, onder het volledig* „ *bestaan der Fransche wet gepleegd* zullen „ de vorengemelde veranderingen en modificatiën „ mede worden in acht genomen; zoodanig ech- „ ter, dat de misdadiger daardoor nimmer zal „ mogen worden bezwaard, en de straf van de „ *kaak* (carcan) in dat geval, door geene zwaar- „ dere dan die van *te pronkstelling op het scha-* „ *vot*, zal kunnen worden vervangen.

„ 15. De misdadigers, *welke bereids, vóór dato* „ *dezer, in het gebied der Vereenigde Neder-* „ *landen zijn veroordeeld, doch hunne straf* „ (door de sedert voorgevallene omwenteling van „ zaken) *nog niet hebben ondergaan*, zullen, „ overeenkomstig de tegen hen gewezene arres- „ ten, worden gestraft, onder deze modificatiën „ nogtans:

„ 1°. Dat de gecondemneerden tot de *doodstraf* „ (indien er eenige mogten gevonden worden) „ met de *koord* zullen worden gestraft.

„ 2°. Dat de gecondemneerden tot de *straf van* „ *de kaak* (carcan) zullen worden *te pronk ge-* „ *steld op een schavot*, met een papier op de „ borst, waarop hunne misdaad is uitgedrukt.

„ 3. De straf van *altoosdurende dwang-arbeid* „ (travaux forcés à perpétuité wordt geconver- „ teerd in een *confinement in een rasp- of tucht-* „ *huis*, gedurende den tijd van *twintig* achter-

„ een

,, eenvolgende jaren, onverminderd de te *pronk-* December
,, *stelling* en het *brandmerk*. 1813.

,, 4°. Dat de straf van *dwang-arbeid voor eenen*
,, *tijd* (travaux forcés à tems) insgelijks wordt
,, geconverteerd in een *confinement in een rasp-*
,, *of tuchthuis*, gedurende zoodanigen tijd, als
,, bij het vonnis is bepaald, in allen gevalle
,, echter, niet te boven gaande den tijd van *vijf-*
,, *tien* achtereenvolgende jaren.

,, 5°. Dat de tijd van confinement ten aanzien
,, dezer gecondemneerden zal worden gerekend te
,, zijn ingegaan van den dag af aan, waarop de
,, vonnissen, tegen hen uitgesproken, kracht van
,, gewijsde zaak hebben gekregen.

,, 16. De hoven van assises zullen voortaan
,, worden gehouden zonder jury, en de regters
,, in dezelve zullen, zoo wel met opzigt tot de
,, misdaad als tot de applicatie der wet, uit-
,, spraak doen.

,, 17. De gewone speciale hoven worden bij
,, deze vernietigd en afgeschaft; de zaken, aan
,, dezelven gerenvoijeerd, zullen door de hoven
,, van assises worden afgedaan, aan welke ook
,, voortaan gerenvoijeerd zullen worden alle zoo-
,, danige zaken, welke, volgens de dus verre nog
,, in vigeur zijnde wetten, aan speciale hoven
,, moesten verzonden worden.

,, 18. Geene crimineele of correctioneele audien-
,, tiën zullen in het openbaar gehouden worden,
,, voor het aanvangen der pleidooijen, welke pu-
,, bliek moeten zijn; de arresten of vonnisfen,
,, met het geen daarbij behoort, moeten insgelijks
,, in het openbaar worden gepronuntieerd.

,, 19. Geene arresten, door het hoog Geregts-
,, hof der Vereenigde Nederlanden, de Regtbanken
,, van eerste instantie, Geregten en Vrederegters,
,, in het hoogste ressort gewezen, zullen van nu
,, af aan kunnen worden geattakeerd bij wijze van
,, *cassatie*.

,, 20. Van alle vonnissen van *regtbanken van*

December 1813.

„ *eerste instantie*, *Geregten en Vrederegters*, in „ het hoogste ressort gewezen, van welke geen „ appel, maar cassatie, werd geadmitteerd, zal „ men mogen *appelleeren* aan het hoog Geregts- „ hof, te dien effecte, dat het hof, bevindende, „ dat de behandeling der zaak aan wezenlijke „ nulliteiten laboreert, of dat, in de toepassing „ der wet, kwalijk is gehandeld, het vonnis, „ waarvan geappelleerd is, zal annulleren, de ge- „ heele zaak op nieuw onderzoeken, en daarin, „ het zij, bij een en hetzelfde arrest, het zij, „ wanneer de zaak te omslagtig zijn mogt, bij „ een tweede arrest, zoodanige uitspraak doen, „ als hetzelve in goede justitie zal bevinden te „ behooren.

„ 21. Geene advijsen of uitspraken, arresten, „ appointementen en bevelschriften, van welken „ aard die ook zouden mogen zijn, van den „ Franschen Staatsraad, het Hof van Cassatie of „ andere Fransche autoriteiten, tegen ingezetenen „ van de Vereenigde Nederlanden, na den 21sten „ November 1812, geëmaneerd, zullen worden „ gerespecteerd, of eenig gezag van gewijsde heb- „ ben, of van eenige verbindende kracht zijn.

„ 22. Ten einde echter aan de ingezetenen ge- „ legenheid te geven, om het regt, dat zij een- „ maal verkregen hebben, om het middel van cas- „ satie te beproeven, voort te zetten, worden de „ eerste en tweede civiele kamers van het Hoog „ Geregtshof bij deze gequalificeerd, om in de „ civiele zaken, in welke ingezetenen der Veree- „ nigde Nederlanden zijn betrokken, en die door „ het Hof van Cassatie te Parijs zijn gecasseerd, „ en naar een ander Hof of Geregt zijn gerenvoi- „ jeerd, in het hoogst ressort, regt te spreken: „ te welken einde de gemelde raden, binnen den „ tijd van drie maanden, aan het Hoog Ge- „ regtshof der Vereenigde Nederlanden moeten „ worden overgebragt, of zal anders de cassatie „ zijn vervallen.

„ 23. Door

„ 23. Door den eersten president van gemeld „ Hoog Geregtshof zullen drie leden tot Com- „ missarissen worden benoemd, voor welke de ci- „ viele zaken, waarin ingezetenen der Vereenigde „ Nederlanden betrokken zijn, en die, met opzigt „ tot derzelver admissie en cassatie, voor de ka- „ mer der rekwesten van het hof van cassatie te „ Parijs zijn hangende, als mede die, voor welke „ de termijn, om zich in cassatie te kunnen adres- „ seeren, nog loopende is, in de eerste plaats bij „ rekwesten, en wel uiterlijk binnen drie maan- „ den, op pœne van verstek, zullen gebragt wor- „ den, ten einde door dezelve commissarissen, „ volgens artikel 7 der Fransche wet van 20 April „ 1810, worde onderzogt en uitgemaakt, of de- „ zelve al of niet in cassatie behooren geadmit- „ teerd te worden. En zullen voorts ingevalle van „ admissie, ook alle zaken verder, voor de twee „ meergemelde kamers, volgens de wet geïnstrueerd „ en daarin bij dezelve uitspraak worden gedaan, „ als naar behooren. December 1813.

„ Indien echter een arrest van de eerste of „ tweede civiele kamer van het voormalig Keizer- „ lijk Geregtshof, alhier gevestigd geweest, bij „ wege van cassatie is of wordt geattakeerd, zal „ die civiele kamer van het Hoog Geregtshof, „ welke dat arrest gewezen heeft, niet over de „ cassatie kunnen zitten, maar door de derde civiele „ kamer van het hof worden vervangen.

„ 25. De correctioneele zaken, voor dato dezer, „ in het hoogste ressort gewezen, en de uitspra- „ ken in crimineele zaken, vóór dato dezer ge- „ daan, van welke men cassatie heeft doen betee- „ kenen, of als nog kan doen beteekenen, en de „ civiele zaken, welke, bereids vóór den 21sten „ November 1813, in cassatie door de kamer der „ rekwesten van het hof van cassatie waren gead- „ mitteerd, zullen almede voor de twee opgenoem- „ de kamers van het Hoog Geregtshof, binnen „ drie maanden, op pœne van verstek, worden „ overgebragt. Indien crimineele procedures van

„ de

December 1813. „ van bovengemelden aard mogten gecasseerd worden, zal het renvooi moeten plaats hebben aan een ander hof van assises; doch met betrekking tot de correctioneele of civiele zaken, hier boven vermeld, zullen; in geval van cassatie, de eerste en tweede civiele kamers van het Hoog Geregtshof daar in definitivelijk regt doen.

„ 26. Naardien van de gewijsden der Hoven van assises geen appel, maar alleen cassatie valt, zal men zich deswegens voortaan aan de eerste en tweede civiele kamer van het Hoog Geregtshof adresseren, welke zullen decideren, of er termen zijn, om de zaak aan een nieuw onderzoek te onderwerpen; zoo ja, zullen gemelde kamers het arrest casseren, en de zaak renvoijeren aan een ander Hof van assises. Over de nulliteit, vermeld in art. 299 van het wetboek van het strafregt, zullen almede de eerste en tweede civiele kamers van het Hoog Geregtshof cognosceren, en, wanneer daartoe termen zijn, het arrest van renvooi, overeenkomstig de wet, veranderen of corrigeren.

„ 27. De arresten van de kamer van het Hoog Geregtshof, die, als buitengewoon speciaal hof, met de uitspraak over prijszaken of aanhalingen door de troepen der land- en zeemagt, bevorens gedaan, belast is, zullen voortaan aan geenerhande provocatie onderworpen zijn. De voor den Franschen Staatsraad in appel aanhangige zaken van dezen aard zullen mede voor de twee te meermalen gemelde kamers van het Hoog Geregtshof kunnen worden overbragt.

„ 28. In alle hangende zaken, en in dezulke, welke haar volkomen beslag en einde nog niet hebben bekomen, zal, zoo wel bij het Hoog Geregtshof als bij de Regtbanken, Geregten en Vredegeregten, volgens de laatste retroacta kunnen voortgegaan en de zaken ten uitvoer of ten einde gebragt worden, zonder dat daartoe eenige overbrenging of nadere executorie

„ zal

„ zal noodig zijn, mits bij de nieuwe akten de December
„ bepalingen in acht worden genomen, vervat in 1813.
„ §. 4 van het besluit van het Algemeen Bestuur
„ der Vereenigde Nederlanden, van den 1sten December 1813, rakende de wijze, waarop de justitie bij provisie zal geadministreerd worden.

„ 29. Ten einde de afdoening der oude zaken, dat is, van dezulken, die op den 1sten Maart 1811 aanhangig waren, te bespoedigen, zullen het Hoog Geregtshof en de Vierschaaren de bevoegdheid hebben, om dezelve, zoo wel bij mondelinge pleidooije, als schriftelijk, te doen voordragen.

„ 30. Wanneer, door eene der partijen, een eed in eenige zaak moet worden afgelegd, zullen daartoe de van ouds gebruikelijke formulieren worden gebezigd.

„ 31. De berekening of herleiding van Hollandsche geldsommen, maten en gewigten in francs en centimes, of in Fransche maten en gewigten, zal voortaan uit alle dingtalen conclusiën, vonnissen, arresten, in één woord, uit alle de judiciëele en notariëele akten moeten weggelaten worden.

„ 32. De notarissen zullen zich niet meer *keizerlijke*, maar *openbare* notarissen in hunne akten noemen, en, bij provisie, hun eigen cachet, in plaats van het Fransch keizerlijke, gebruiken, en eindelijk, den Franschen executoiren vorm uit hunne obligatoire akten weglaten, en in het hoofd derzelven stellen, *in naam der hooge overheid*; zullende daarmede deze hunne akten dezelfde kracht van executie hebben als bevorens.

„ 33. De vrederegters zullen mede, bij provisie, van hun eigen cachet in plaats van het Fransch keizerlijke gebruik maken.

„ 34. De avoués voor de Hoven en Geregten zullen voortaan weder den ouden naam van *procureurs* aannemen.

„ 35. De

December 1813. „ 35. De leden van het Hoog Geregtshof en „ van de regtbanken, de ambtenaren van het „ openbaar Ministerie, de vrederegters en de griffiers zullen provisioneel, en tot daaromtrent nadere bepalingen zullen zijn gemaakt, op de „ openbare te regt zittingen, gekleed zijn in den „ zwarten tabbaard, zonder gordel, met eene bef „ en plat opgetoomden hoed; ten hove van Z. „ K. H. verschijnende, zullen zij in het zwart gekleed zijn, met een' degen op zijde.

„ De advokaten zullen pleiten met mantel en bef.

„ De procureurs en deurwaarders zullen op de „ te regt zittingen in het zwart gekleed zijn.

„ En ten einde niemand hier van ignorantie „ pretendere, zal deze, alomme in het gebied der „ Vereenigde Nederlanden, worden gepubliceerd „ en geaffigeerd.

„ En voorts het vereischt getal exemplaren van „ deze worden gedrukt en verzonden:

„ 1°. Aan het Hoog Geregtshof der Vereenigde „ Nederlanden, met aanschrijving, om, met toezending van de noodige exemplaren, hezelve te „ brengen en te doen brengen ter kennis van alle „ regtbanken en vredegeregten in deszelfs resfort.

„ 2°. Aan den eersten advokaat-generaal, waarnemende de functiën van procureur-generaal, „ met gelijke aanschrijving, ten aanzien der procureurs-crimineel en verdere officieren in voorz. „ resfort.

„ 3°. Aan alle commissarissen-generaal tot informatie en narigt; mitsgaders aan de commissarissen-generaal in de departementen, ten einde „ voor de publicatie en affictie in alle de daartoe „ behoorende gemeenten zorge te dragen."

Voorziening in de paspoorten. De gemeenschap met andere landen mogt niet afgesneden blijven in een land van koophandel: de verstandhouding met den vijand uit een land, met vele vreemdelingen in betrekking, moest echter worden voorgekomen, hoognoodig was alzoo ook het besluit van zijne Konink. Hoogheid van den

12den

raden, omtrent de paspoorten, van den volgenden inhoud: December 1813.

„ In aanmerking nemende de noodzakelijkheid „ om, in een tijdstip, dat de Nederlanden weder- „ om, zoo als van ouds, door den Koophandel „ verlevendigd, en door vele vreemdelingen be- „ zocht zullen worden, vaste bepalingen te maken „ omtrent het werk der paspoorten, en willende, „ bij de regeling daarvan, eensdeels in acht ne- „ men wat de veiligheid van den staat en de goe- „ de orde eischen, maar ook, aan den anderen „ kant, alles vermijden, wat eenigzins zweemt „ naar dien geest van kwelling en inquisitie, die „ de overheersching dezer laatste jaren heeft ge- „ kenmerkt.

„ Hebben wij besloten en besluiten:

„ Art. 1. Het staat iederen inwoner dezer ge- „ westen vrij door het geheele gebied der Veree- „ nigde Nederlanden te reizen, zoo als hij goed „ zal vinden, zonder dat iemand onzer beambten „ het regt hebbe, om hem aan of op te houden, „ of van hem de vertooning van een paspoort te „ vorderen, met uitzondering, voor als nog, der „ twee volgende gevallen.

„ 2. Hij, die in de nabijheid eener door den „ vijand bezette en door de geallieërde troepen of „ onzent wege geblokkeerde plaats of vesting „ reist, zal moeten voorzien zijn van een pas- „ poort, waaruit, ten genoege van den officier „ de blokkade kommanderende, blijke, wie hij is, „ en dat hij geene strafbare oogmerken heeft.

„ 3 Een ieder, die zich begeeft in de nabij- „ heid der zuidelijke grenzen van den staat, zal „ zich moeten gedragen naar de plaatselijke veror- „ deningen door den commissaris-generaal der „ politie, omtrent de paspoorten en het viseren „ derzelven, vastgesteld en in werking gebragt.

„ 4. Deze binnenlandsche paspoorten zullen „ aan de belanghebbenden worden afgegeven door „ de stedelijke besturen, onder welke zij behooren

December 1813. „ of die bij hunne woonplaatsen het naaste liggen; „ en zullen dezelve mede te bekomen zijn voor „ *hen*, die, zonder daartoe door het tegenwoor- „ dig besluit verpligt te zijn, echter om de eene „ of andere reden verkiezen mogten, van eene pas „ te zijn voorzien.

„ 5. De afgifte van paspoorten voor reizen „ buiten 's lands zal geschieden door den secreta- „ ris van staat voor de buitenlandsche zaken, op „ declaratoiren der plaatselijke regeringen, hou- „ dende, dat er tegen het verleenen van zoodanig „ paspoort geene zwarigheden bekend zijn; wel „ verstaande, dat het reizen naar landen of plaat- „ sen, door vijandelijke magt bezet, in allen ge- „ valle verboden blijft, en te dien einde noch „ paspoorten noch declaratoiren aan iemand, wie „ hij ook zijn moge, buiten onzen uitdrukkelijken „ last, zullen worden uitgegeven.

„ 6. Ieder buitenlandsch paspoort zal worden „ uitgegeven op een zegel van een gulden, dat, „ zoo wel als de leges en expeditie-kosten, door „ den reiziger moet worden bepaald.

„ 7. Vreemdelingen, hier te lande aankomen- „ mende, zullen de paspoorten, waarvan zij hou- „ ders zijn, onderwerpen aan het visa van den „ secretaris van staat, en niet weder kunnen ver- „ vertrekken, dan na dat op dezelfde wijze zal „ zijn geconstateerd, werwaarts zij voornemens zijn „ te reizen.

„ 8. Ten einde, echter, alle tijdverlies, zoo „ veel mogelijk, voor te komen, autoriseren Wij „ onzen secretaris van staat voor de buitenlandsche „ zaken, om de faculteit van buitenlandsche pas- „ poorten af te geven of te viseren, te delege- „ ren, voor zoo veel Rotterdam en de nabijlig- „ gende zeeplaatsen aangaat, aan den Commissaris- „ generaal der politie, en voorts aan de hoofdbe- „ sturen in de verschillende departementen.

„ 9. Hij zal aan deze autoriteiten een aantal „ paspoorten *in blanco* doen toekomen, die hem,

„ ten

„ ten aanzien zoo wel der uitgifte als der zegel-
„ gelden, maandelijks zullen worden verant-
„ woord.

December 1813.

„ 10. Wij verlangen van onzen voornoemden
„ Commisfaris-generaal en van de departementale
„ besturen de meeste naauwkeurigheid in het vi-
„ feren, zoo wel als in het verleenen der buiten-
„ landsche paspoorten; welk laatste ook bij hen
„ nimmer geschieden kan, dan onder overlegging
„ van de plaatselijke declaratoiren, in art. 5. ver-
„ meld."

Vele administratiën waren nog in handen van Fransche ambtenaars gebleven, ook hier vorderde de voegzaamheid zoo wel als veiligheid voorziening, en het besluit van Zijne Koninkl. Hoogheid van den zelfden 12den dezer was:

Voorziening omtrent Fransche ambtenaars.

„ Overwegende, dat als nog in verschillende
„ vakken van administratie personen werkzaam
„ zijn, die, buiten 's lands geboren, eeniglijk, ten
„ gevolge der Fransche overheersching, geëmploi-
„ jeerd zijn geworden, en dus geenen waarborg
„ hoegenaamd aanbieden kunnen van dien opreg-
„ ten en belangloozen ijver, welken wij van alle
„ Nederlandsche en Nederlands-gezinde ambtenaren
„ en officieren vorderen en verwachten;

„ Hebben wij besloten en besluiten:

„ Art. 1. Alle de genen, die elders dan in de
„ Vereenigde Nederlanden geboren, en, ter gele-
„ genheid of ten gevolge van de reünie dezer ge-
„ westen met Frankrijk, herwaarts gekomen en
„ geëmploijeerd geworden zijn, worden bij deze
„ uit den dienst ontslagen, behoudens hunne ver-
„ antwoordelijkheid en hunne verpligting, om te
„ blijven op hunne respective posten, tot dat zij
„ geremplacèerd zullen zijn.

„ 2. De Commissarissen-generaal, door Ons
„ aan het hoofd der verschillende administra-
„ tiën geplaatst, zullen ten spoedigste voorzien in
„ de provisioneele vervanging der aldus ontslagene
„ geëmploijeerden.

December 1813.

„ Bij het hooge Geregtshof en de regtbanken „ zullen derzelver functiën, tot op nadere dispo- „ sitie, devolveren op de genen, die daarmede, in „ geval van hunne afwezendheid of ziekte, zou- „ den belast geworden zijn.

„ 3. De ontslagene personen zullen, voor zoo „ verre zij in Frankrijk geboren zijn, hier te lande „ onder surveillance blijven, tot dat op hunne „ uitwisseling of vrijgeving schikkingen zullen zijn „ gemaakt.

„ 4. Aan die genen, daarentegen, welke in- „ boorlingen zijn van Vlaanderen, Braband of an- „ dere door de Franschen als nog bezette pro- „ venciën, zal onze Secretaris van Staat voor de „ Buitenlandsche zaken paspoorten verleenen, om „ naar hun vaderland terug te keeren, zoodra zij „ zulks verlangen zullen, of ook, in het onver- „ hoopte geval, dat zij, door een berispelijk ge- „ drag, tot hunne wegzending aanleiding mogten „ geven."

Negotiatie bij wijze van voorschot.

Al de vaderlandsche giften waren voor de wapening bestemd: maar 's Lands schatkist was even ledig voor de gansche administratie als voor den oorlog. Hierin wenschte Zijne Koninkl. Hoogheid te voorzien door een Negotiatie bij wijze van voorschot. Daartoe strekte de volgende Publicatie van den 18den:

„ De aanvankelijke kennis, die Wij verkregen „ hebben van den staat van 's Lands geldmidde- „ len, heeft Ons in de overtuiging bevestigd, dat, „ zal het Vaderland gered, en deszelfs bevrijding „ van vreemde overheersching voor altijd verze- „ kerd worden, wij dadelijk moeten bedacht zijn „ op de middelen, welke aan de algemeene wape- „ ning veerkracht bijzetten, en waardoor de schat- „ kist tot gaande houding der dringendste uitgaven „ kan worden gestijfd.

„ Wij hebben, bij het treurig overzigt van den „ staat der kassen, op het oogenblik, waarop wij „ de regering dezer landen hebben aanvaard, ook „ met

„ met leedwezen opgemerkt, dat de betalingen der renten van de nationale schuld schromelijk zijn verachterd, en andere, niet minder heilige, engagementen onvoldaan zijn gebleven. December 1813.

„ De stilstand in de heffing der belasting, en de geplunderde kassen hebben Ons al aanstonds genoopt, om, bij onze proclamatie en vaderlijke oproeping, van den 6den dezer maand, met de wapenkreet te verbinden eene algemeene oproeping van alle ware en opregte liefhebbers des vaderlands, om, elk naar zijn vermogen, vrijwillige offers bij te dragen, ten einde de wapening, door noodweer geboden, met ernst te kunnen voortzetten; maar, offchoon ook ons hart diep getroffen zij door de zelfopofferingen, waarvan Wij in deze vrijwillige giften de talloze bewijzen nog dagelijks ontwaren, mogen Wij Ons echter niet verbergen, dat voor alle de behoeften van het tegenwoordig tijdsgewricht, voor alle de benoodigdheden van den Staat, nog andere *maatregelen vereischt worden.*

„ *Indien wij toch*, onder den goddelijken bijstand, ons nationaal bestaan zullen verzekeren; indien wij, door daadzaken, onze bondgenooten, wier grootmoedigheid Ons verbaast, zullen bewijzen, dat wij godsdienstige vrijheid en onafhankelijkheid op prijs stellen, dan moet het Nederlandsch volk thans het voorbeeld geven, waarop Europa gerekend heeft.

„ Een geregeld belasting-stelsel, naar onzen landäard en betrekkingen ingerigt, zal eerstdaags te voorschijn treden, om aan 's lands kas en aan onze steden vaste inkomsten voor het jaar 1814 te verzekeren, en de geheele afschaffing van gehate vereenigde regten en octrooijen mogelijk te maken.

„ Eene schroomvallige berekening van alle de buitengewone bekostigingen, is de taak, waarmede de verschillende departementen van het algemeen bestuur zich, onder ons oog, reeds on-

December 1813. „ afgebroken bezig houden. Eene daaraan geëvenredigde oorlogs-belasting, die het publiek crediet voor teleurstellingen in de financiëele administratie van een volgend jaar moet waarborgen, wordt met zorgvuldigheid overwogen, en zal, zoodra Wij de juiste grenzen onzer behoefte kennen, in werking worden gebragt.

„ Dan, daar wij bezeffen, dat, na zoo vele schokken, waar aan alle standen van ons vaderland zijn blootgesteld geweest, het onmogelijk is, om, binnen weinige dagen, eene oorlogsbelasting in te vorderen over de geheele uitgestrektheid onzer landen, waarvan sommige punten nog door den vijand zijn bezet, en echter de drang der omstandigheden eenen voorloopigen krachtdadigen maatregel gebiedend vordert,

„ ZOO IS HET, dat Wij besloten hebben tot het openstellen van een vrijwillig voorschot op de buitengewoone en gewone lasten van 1814, om, in den loop deszelven jaars, succesivelijk uit die lasten te worden gekweten, of daar tegen te worden verrekend.

„ Wij hebben, bij het daarstellen van dezen maatregel, in acht genomen de omstandigheden, die op den tegenwoordigen prijs van het geld invloed oefenen, en ook daarbij de belangen der ongelukkige renteheffers niet uit het oog verloren; Wij willen daarenboven, door dit hulpmiddel, het vertrouwen in 's lands crediet doen herleven, terwijl Wij Ons alvorens verzekerd hebben, dat eene maandelijksche teruggave van eenige tonnen schats, ja zelfs van een millioen guldens uit de gewone revenuen van den staat, den loop der administratie van 1814, aan geene beletselen kan onderhevig zijn.

„ En hebben wij over zulks, ter bereiking van voorsz. oogmerk, gearresteerd, zoo als wij arresteeren bij deze, de bepalingen hierna volgende:

„ Art 1. Ten kantore van onze centrale kas te

„ Am-

„ Amsterdam, als mede van de respective Ontvangers-generaal, mitsgaders van de Ontvangers-particulier, daartoe te designeren, zal, van heden af, door een' ieder, als voorschot op de ordinaire en extra ordinaire lasten van 1814, kunnen worden gefourneerd zoodanige som, als hij zal vermeenen, tot stijving van 's lands kas, te moeten bijdragen, tegen genot eener rente van een half ten honderd per maand. December 1813.

„ 2. Voor dit voorschot zullen, door den directeur-generaal van onze centrale kas, aan de fourneerders worden afgegeven recepissen, op naam of in blanco, ter hunner keuze, van den navolgenden inhoud:

„ Recepis n°. 1 A *f* 100: -, losbaar 1 Maart „ 1814.

„ *Nota.* Op deze recepis zal zijn verschuldigd voor 2 maanden interest, *f* 1 : 0 : 0

„ Op heden is, door N. N., gefourneerd *honderd guldens*, als voorschot op 's lands buitengewone belastingen, over den jare 1814, en dat wel zoodanig, dat deze recepis, op 1 maart 1814, in comptant geld aan den toonder, ten kantore van de centrale kas, te Amsterdam, stiptelijk zal worden gerembourseerd of ook wel, op of na dien datum, door den houder zal kunnen worden gebezigd, als comptant geld in alle gewone en buitengewone betalingen, nu of in het vervolg aan 's lands kas verschuldigd, en zulks, in beide gevallen, met den daarop verschuldigden interest, tegen een half pCt. 's maands, ingaande primo januarij 1814.

„ Amsterdam, den 181

„ Gezien bij de rekenkamer.

. . . .

„ Secretaris.

„ *De Directeur-generaal der centrale kas.*

„ 3. Ten meesten gerieve der fourneerders, zul-

December 1813.

„ len de bovenstaande recepissen worden verdeeld „ in stukken van 100, 200 en vervolgens opklim„ mende tot 1000 guldens, in diervoege, dat voor „ een voorschot van *tien duizend guldens*, tien „ recepissen à duizend, of, des begeerende, twin„ tig van *f* 500, of honderd van *f* 100, van maand „ tot maand voor één tiende losbaar, zullen wor„ den uitgereikt. Ieder fournissement zal derhalve „ zoo na mogelijk, worden gesplitst in tien deelen „ losbaar, en genommerd als volgt:

„ N°. 1 A.	een tiende,	hetzelve zal	1 maart	1814, losbaar zijn.
„ 1 B.	een tiende,	———	1 april	
„ 1 C.	een tiende,	———	1 mei	
„ 1 D.	een tiende,	———	1 junij	
„ 1 E.	een tiende,	———	1 julij	
„ 1 F.	een tiende,	———	1 aug.	
„ 1 G.	een tiende,	———	1 sept.	
„ 1 H.	een tiende,	———	1 oct.	
„ 1 I.	een tiende,	———	1 nov.	
„ 1 K.	tien tienden,	———	1 dec.	

„ 4. Van zoodanige inteekeningen, die niet met „ ronde sommen van tien gelijke deelen deelbaar „ zijn, zal men het overschot, of niet deelbare „ gedeelte, in de recepissen, losbaar 1 Junij 1814, „ vervatten.

„ 5. Men zal dadelijk, zoo bij de centrale kas „ te Amsterdam, als bij de respective ontvangers„ generaal en particulier in de overige steden, in„ teekening-billetten aannemen, volgens het hier„ achter gevoegd model.

„ 6. De fournissementen zullen, terstond na de „ inteekening, kunnen geschieden op provisioneele „ renversalen, te Amsterdam, van den Directeur „ of adjunct Directeur-generaal der centrale kas, „ of wel van de Ontvangers-generaal en particu„ lier in de overige steden, daartoe gedesigneerd; „ en zullen de recepissen met den meesten spoed, „ tevens tegen intrekking der voorschreven ren„ versalen, worden uitgereikt, na alvorens bij onze „ rekenkamer te zijn geregistreerd.

„ 7. Zoo,

,, 7. Zoodanige fournisseurs, welke, dadelijk December,
,, het beloop hunner inschrijving willen voldoen, 1813.
,, zullen den intrest kunnen korten à een half per
,, cent 's maands, van den dag van het fournisse-
,, ment tot den 31sten December 1813, en zullen
,, daartegen die geenen, welke verkiezen, hunne
,, fournissementen in Januarij te doen, zulks bij
,, hunne inteekening kunnen declareren; terwijl, in
,, dat geval, de interest proportioneel zal worden
,, verrekend.

,, 8. Als comptant geld zullen op dit voorschot
,, worden aangenomen.

,, *Vooreerst:* de reeds vervallene of nog, ge-
,, durende den loop der inschrijvingen en fournis-
,, sementen, te vervallen assignatiën, ten beste van
,, onze centrale kas, gelijk ook de *tratta's* van
,, diversen op dezelve kas, voor zoo verre deze
,, laatsten met het *visa* van den kassier der cen-
,, trale kas zijn voorzien. Deze assignatiën en
,, tratta's kunnen nogtans alleen geëmplooijeerd
,, worden in de fournissementen, welke regt-
,, streeks bij de Centraale kas zullen gedaan
,, worden. *Ten tweede:* de reeds uitgegeven certi-
,, ficaten van verschenen renten der publieke
,, schuld. Deze certificaten echter zullen, alvorens
,, admissibel te zijn, aan een nader visa bij de
,, generale directie der publieke schuld worden on-
,, derworpen. *Ten derde:* de certificaten van ver-
,, schenen renten der publieke schuld, welke, in
,, den loop der maand Januarij 1814, bij het her-
,, vatten der rentbetalingen zullen worden uitge-
,, geven.

,, 9. Onze Commissaris-generaal der financiën
,, zal alle ontvangers der belastingen, in deze
,, landen, gelasten, om, ter vervaldagen, en daar
,, na gedurende den jare 1814, de losbare rece-
,, pissen uit dit voorschot gesproten, voor kapitaal
,, en verschenen renten, *als comptant geld* in be-
,, taling te accepteren, als wordende al de in-

December 1813.

„ komsten van dat jaar, daartoe speciaal aange-
„ wezen, verbonden. Dien onverminderd zal, tot
„ de intrekking, ten vervaldage, aan het kantoor
„ van onze centrale kas worden gevaceerd.

„ De ingetrokkene recepissen zullen, voor het
„ einde der maand waarin die losbaar zijn, ten
„ overstaan van onzen Commissaris-generaal der
„ financiën, van den Directeur-generaal der cen-
„ trale kas en van den President der rekenka-
„ mer, worden verbrand, en daarvan proces-ver-
„ baal opgemaakt.

„ 10. Onze Commissaris-generaal tot financiën,
„ de rekenkamer, en de Directeurs-generaal van
„ onze centrale kas en van de publieke schuld,
„ zijn respectivelijk belast met de executie van
„ dit besluit, hetwelk zal worden gepubliceerd
„ en geaffigeerd, alomme waar zulks te geschieden
„ gebruikelijk is.

Algemeene Volkswapening.

De vrijwillige aanbiedingen tot den dienst des Vaderlands waren veeleer aanmoedigingen voor den Souvereinen Vorst, om de algemeene volkswapening in den nood des vaderlands te bevelen, dan om zich hier in te onderscheiden van geheel Duitschland. Weshalve den 20sten alreeds uitging de volgende proclamatie:

„ Zoodra wij, bij besluit van den 11den dezer,
„ de financiëele schikkingen hadden vastgesteld,
„ die bij onze proclamatie van den 6den Decem-
„ ber, aangekondigd waren geweest, als in ver-
„ band staande met de verdediging des lands,
„ is de algemeene wapening het voorwerp onzer
„ onverdeelde aandacht geworden. Trouwens,
„ al ware het, in den tegenwoordigen toestand
„ van Europa, en de betrekkingen, in welken
„ Nederland zich op eenmaal herplaatst ziet, mo-
„ gelijk geweest, bij eene zaak van zoo veel aan-
„ belang, onverschillig te blijven, de stem der
„ natie zelve zoude ons den eenigen weg hebben
„ aangewezen, die, in dit beslissend tijdsgewricht,

„ in-

„ ingeslagen en getrouwelijk moet gevolgd worden. December 1813.
„ Immers hebben niet alleen de ingezetenen van „ den Briel en van zoo vele andere steden, hoe„ wel niet, of slechts ten halve, gewapend, zon„ der te wachten op de aannaderende hulp der „ bondgenooten, den vijand aangevallen en ver„ dreven, en het oogenblik der bevrijding ver„ haast; niet alleen hebben, in den omtrek der „ nog door de Franschen bezette plaatsen, land„ bewoners en stedelingen, met gelijken ijver, „ het geweer opgevat en zich zelve met de „ beveiliging hunner huisgezinnen en eigendom„ men belast; maar uit meest al de gedeelten „ van ons vaderland is ons de dringendste bede „ toegekomen, dat, onverwijld, de bijzondere po„ gingen op een algemeen doel gerigt, en alles „ omvattende maatregelen vastgesteld, mogten wor„ den, om het geheele Nederlandsche Volk die „ houding te doen aannemen, welke, aan de zij„ de van belangelooze geallieerden en in tegen„ woordigheid van een' onverzoenelijken vijand, „ eeniglijk aan hetzelve voegt.

„ En daar wij, ons verlatende op het voor„ beeld, in de naburige Rijken gegeven, en op „ de eenparige denkwijze onzer kundigste raads„ lieden, voorgenomen hebben, om de, door ge„ wone werving en door de aanbiedingen van „ collegiën, beambten en particuliere burgers, „ snel aangegroeide armée in een groot gedeelte „ harer eervolle maar bezwarelijke pligten te doen „ ondersteunen en vervangen door een aanzienlijk „ korps landmilitie; terwijl de plaatselijke verdedi„ ging van ieder district zal zijn toevertrouwd „ aan een welgeregelde landstorm: zoo rekenen „ wij des te meer op de ijverige medewerking „ onzer getrouwe landgenooten, naar mate ons „ hunne bereidwilligheid tot de grootste opoffe„ ringen en de zucht voor krachtdadige midde„ len duidelijker gebleken zijn. Met regt dus

„ mo-

December 1813.

„ mogen wij ons voorstellen, dat, in niet weinige
„ districten de toeloop van vrijwilligers genoeg-
„ zaam zijn zal om de voor de landmilitie ver-
„ schuldigde contingenten voltallig te maken; maar
„ nog veel meer reden hebben wij om te verwach-
„ ten, dat, waar de loting noodzakelijk mogt
„ worden, een ieder zich gereedelijk zal onderwer-
„ pen aan de bepalingen, in deze publicatie ver-
„ vat; bepalingen, daarenboven, bij welke niets
„ anders, dan het algemeene welzijn bedoeld is,
„ en die, ten aanzien der vrijstelling zoo wel als
„ der plaatsvervanging, aan het voorschrift der
„ billijkheid getoetst, bevonden zullen worden,
„ niets gemeens te hebben met dien geest van
„ wantrouwen en van kwelling, welke de maatre-
„ gelen van het vervallene vreemde bestuur ken-
„ merkte. Ook zullen hier de opschrijving en de
„ loting bestuurd worden door mannen, die, behal-
„ ve onzen uitdrukkelijken last, in hun eigen hart
„ en in hunne Nederlands-gezindheid, genoegzame
„ beweeggronden zullen vinden, om gematigd en
„ menschlievend te werk te gaan, en de zoo nood-
„ zakelijke veerkracht en voortvarendheid nimmer
„ te verwarren met ruwheid in bejegening en on-
„ redelijke drift. Geene verontschuldiging, dus,
„ zal er overblijven voor dengenen, die zich aan
„ onze verordeningen mogt zoeken te onttrekken,
„ of dezelven zoude trachten tegen te werken. Hij
„ zal vervolgd worden door de verachting van alle
„ ware vaderlanders, die doordrongen zijn van het
„ gevoel, dat het tegenwoordig tijdstip moet be-
„ slissen over het behoud van hunne onafhanke-
„ lijkheid, en van hunnen godsdienst, en die,
„ om zoo heilige panden aan zich zelven en aan
„ de nakomelingschap te verzekeren, altoos met
„ hunnen Souverein, goed en bloed veil hebben
„ zullen.

„ En het is op grond van al het bovenstaande,
„ dat wij, na gehoord te hebben onze Commis-

„ sa-

„ sarissen-generaal van oorlog en van binnenland- December 1813.
„ sche zaken, besloten hebben en besluiten, te
„ arresteren het navolgende

REGLEMENT

VAN ALGEMEENE VOLKSWAPENING.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den Landstorm.

„ Art. 1. De landstorm bestaat uit alle weêrbare mannen van zeventien tot vijftig jaren:

„ 2. Jongelingen beneden de zeventien jaren zullen tot den landstorm worden toegelaten, indien zij een sterk gestel hebben.

„ 3. Ieder man tot den landstorm behoorende, en bezitter van een geweer of jagt- of ganzenroer, zal zich daarmede wapenen, en, aldus gewapend, op alle exercitiën en togten moeten verschijnen.

„ 4. Het zal daarenboven vrijstaan, zich van sabels en pistolen te voorzien.

„ 5. Wie geen geweer, of jagt- of ganzen-roer bezit, zal worden gewapend met eene piek, volgens het model, dat, door het departement van oorlog, in de hoofdplaats van ieder arrondissement of kwartier bezorgd worden zal.

„ 6. De vervaardiging der pieken geschiedt in elke gemeente, en ten haren koste.

„ 7. De exercitiën van den landstorm worden gehouden des zondags, tusschen den ochtendkerktijd en dien van den namiddag.

„ 8. De exercitie-plaats wordt door ieder gemeente-bestuur gekozen en bepaald.

„ 9. De exercitiën zullen worden bestuurd door officieren, onder-officieren of soldaten, die, op pensioen, retraite of gagement gesteld zijnde, in de gemeente woonachtig zijn, en door de res-

December 1815. „ respective besturen te dien einde zullen worden „ uitgenoodigd en gerequireerd.

„ 10. Bij gebreke van een genoegzaam aantal „ van zoodanige militairen in den omtrek eener „ gemeente, zal het bestuur bevoegd zijn, om in „ derzelver gemis te voorzien, door de keuze van „ andere ervarene en moedige mannen, welke de„ ze belangrijke taak, ter liefde van het vader„ land, op zich zullen nemen.

„ 11. Het zal echter insgelijks aan het bestuur „ vrij staan, om voorziening in dat gemis te ver„ zoeken van den Commissaris, tot wiens kwar„ tier de gemeente behoort, en welke zich daar„ omtrent concerteren zal met den kapitein of „ staf-officier, hem speciaal ter regeling van den „ landstorm door het departement van oorlog „ toegevoegd.

„ 12. Van de aldus aan de verschillende Com„ missarissen in een en hetzelfde departement toe„ gevoegde kapiteins of staf-officieren, zal de „ oudste in rang, in de departementale hoofd„ plaats resideren, als raadsman van den Com„ missaris-generaal.

„ 13. Hij zal in deze betrekking, de rappor„ ten der overige officieren, bij den landstorm ge„ emploijeerd, ontvangen en examineren, hun „ doelmatige bevelen en instructiën doen toekomen „ en van tijd tot tijd, in ieder kwartier, den „ landstorm doen inspecteren.

„ 14. De door het departement van oorlog naar „ de verschillende hoofdplaatsen gezondene kapi„ teinen en staf-officieren zullen traktementen ge„ nieten, te voldoen door de plaatselijke bestu„ ren, volgens een tarief, gewijzigd naar de lo„ caliteiten.

„ 15. Zoodra de voorbereidende schikkingen „ zullen voltooid zijn, moeten alle manschappen, „ zonder onderscheid, die, volgens art. 1 en 2, „ tot den landstorm behooren, door het plaatselijk „ bestuur opgeroepen worden, en zich, op de be-

„ paal-

„ paalde exercitie-plaats, voor den president van December
„ hetzelve bestuur en den militairen persoon, dien 1813.
„ het toezigt op de exercitiën zal worden toe-
„ vertrouwd, sisteren.

„ 16. Niemand mag van deze eerste vergade-
„ ring afwezig blijven, en zij alleen, die in de-
„ zelve, ten overstaan van alle de anderen, door
„ den president te zwak gekeurd worden om de
„ wapenen te dragen, zullen zich, in het vervolg,
„ aan de exercitiën en togten mogen onttrek-
„ ken.

„ 17. Aan de plaatselijke besturen wordt voorts
„ de verpligting opgelegd om te zorgen, dat nie-
„ mand, buiten wettige redenen, verzuime, de
„ exercitiën en togten van den landstorm bij te
„ wonen; zullende, bijzonderlijk, ingeval beamb-
„ ten of geëmploijeerden, van welke benaming
„ het ook zijn moge, bevonden wierden, dezen
„ maatregel tegen te werken of niet naar behoo-
„ ren voor te staan en te behartigen, daarvan
„ dadelijk moeten worden kennis gegeven aan de
„ directie of administratie, aan welke zij onder-
„ geschikt zijn.

„ 18. Nadat de plegtige uitdeeling der pieken
„ zal hebben plaats gehad, moeten de mannen
„ van den landstorm allereerst geoefend worden in
„ het staan in het gelid en in het rigten, mar-
„ cheren en zwenken.

„ 19. Men zal hen vervolgens leeren de piek
„ en het geweer te behandelen, zullende, wan-
„ neer men een begin zal maken met het schieten
„ naar den schijf, van wege den Staat, de noo-
„ dige patronen verstrekt worden; terwijl ook de-
„ genen, die in de nabijheid van vestingen of bat-
„ terijen woonachtig zijn, onderrigt bekomen in
„ het vak der artillerie en de bediening van het
„ grof geschut.

„ 20. Naar mate de manschappen in deze oe-
„ feningen vorderen, zal op derzelver verdeeling
„ in kompagniën en op de benoeming van offi-
„ cie-

December 1813. „ cieren, uit hun midden en door hen zelve „ voor te dragen, order gesteld worden.

„ 21. De landstorm van ieder kwartier is be„ stemd tot het bezetten van de naastbij gelegene „ vestingen en andere posten, zoodra zulks nood„ zakelijk of raadzaam geoordeeld wordt; tot het „ insluiten en blokkeren dier vestingen en posten, „ zoo lang dezelve zich bevinden in de magt „ des vijands, en eindelijk, om, wanneer de aan„ nadering van den vijand, door het luiden der „ allarm-klok, wordt kenbaar gemaakt, zich on„ verwijld op het bedreigde punt te vereeni„ gen.

„ Mogt, gedurende de voorschrevene diensten, „ iemand door den vijand gewond worden of „ sneuvelen, zijn op den landstorm toepasselijk „ alle reglementen, omtrent de pensioenen, gagé„ menten en weduwen-toelagen voor de reguliere „ landmagt.

„ 23. Met uitzondering der gevallen, in art. „ 21. vermeld, blijft ieder bij zijn bedrijf en in „ zijne huisselijke betrekkingen, en de pligten van „ den landstorm bepalen zich tot de zondagsche „ exercitiën, voorgeschreven bij art. 7.

„ 24. In steden, alwaar tot dusverre eene ge„ wapende burgermagt bestaan heeft, zal een ge„ deelte der mannen, welke den landstorm uit„ maken, in schutterijen georganiseerd worden.

„ 25. De leden der schutterijen zullen niet al„ leen verpligt zijn tot eene geregelde wapenoe„ fening en tot het verdedigen der stad en ju„ risdictie, maar tot het betrekken der wachten „ en het doen van verdere gewone stedelijke diens„ ten.

„ 26. Ter vermindering van het bezwaar, hier „ uit spruitende, zal iedere schutterij zoo talrijk „ moeten zijn, als de voorraad geweren maar „ eenigzins zal toelaten.

„ 27. Dengenen, dien zijne bediening of huis„ selijke betrekkingen de personelijke waarneming

„ van

„ van ſchutterlijke diensten onmogelijk maken, December
„ *zal* het vrijſtaan, zich, in dezelven, op eigene 1813.
„ kosten, te doen vervangen; behoudens zijne
„ verpligting om, bij opkomende gevaren, zoo
„ dra de ſtad en hare jurisdictie bedreigd wor-
„ den, zelf de piek of het geweer op te vatten
„ en zich in den landſtorm te ſcharen.

„ 28. De ſubalterne officieren worden door de
„ ſchutters zelve gekozen; de kapiteinen worden
„ benoemd door het plaatſelijk beſtuur, op voor-
„ dragt der ſubalterne officieren; de ſtaf-officieren
„ en kommandanten worden aangeſteld door den
„ Souverein, op voordragt der plaatſelijke beſtu-
„ ren.

„ 29. De Commisſarisſen-generaal in de depar-
„ partementen zullen, met den meesten ſpoed,
„ aan den Souverein de verdere bepalingen voor-
„ dragen, die, omtrent de inrigting der ſtedelij-
„ ke ſchutterijen, noodzakelijk zullen zijn; daar-
„ bij, zoo wel als bij de regeling van den land-
„ ſtorm, in het oog houdende, dat de onlangs,
„ *op ſommige plaatſen*, *reeds werkelijk* ten al-
„ gemeenen beste genomen maatregelen niet moe-
„ ten worden vernietigd, maar met de gronden,
„ in de voorgaande artikelen van dit hoofdſtuk
„ moeten worden in overeenſtemming gebragt en
„ in ſtand gehouden.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van de Landmilitie.

„ 30. Uit de mannen van den landſtorm, zoo-
„ danig als die in het voorgaande hoofdſtuk is
„ ingerigt, zal worden geformeerd eene landmili-
„ tie, voornamelijk beſtemd tot verdrijving van
„ den vijand en tot verdere beſcherming van den
„ vaderlandſchen grond.

„ 31. De landmilitie zal, bij de eerſte oprigting,
„ beſtaan uit:

December 1813.

16,000 man infanterie.
4,000 man artillerie.

„ 32. Ieder departement zal daartoe bijdragen „ in evenredigheid zijner bevolking, en wel:

„ De Wester-Eems	1430.
„ Vriesland	1770.
„ Monden van den IJsfel	1400.
„ Boven-IJsfel	1950.
„ Zuiderzee	5450.
„ Monden van de Maas	4360.
„ Monden van de Schelde	730.
„ Het kwartier van Breda	770.
„ Monden van den Rijn	2140.
	20,000.

„ 33. De Commisfarisfen-generaal verdeelen de „ van hun departement gevorderde bijdrage, vol„ gens denzelfden maatftaf der bevolking, onder „ de verfchillende kwartieren, welke dat departe„ ment uitmaken.

„ 34. Voor zoo verre het aan ieder kwartier „ toegewezen getal niet vervuld wordt door vrij„ willigers, die zich bepaaldelijk voor den dienst „ bij de landmilitie aangeven, zal het getal ge„ completeerd worden door loting.

„ 35. Tot vrijwillige aangifte, en bij ontoerei„ kendheid daarvan, tot de loting voor de land„ militie, worden opgeroepen alle mansperfonen „ tusfchen de zeventien en vijf en veertig jaren „ oud, in dier voege, dat hier in begrepen zijn, „ degenen die, op den eerften januarij achttien „ honderd en veertien den vollen ouderdom van „ zeventien jaren bereikt zullen hebben en hun „ zes en veertigfte jaar, nog niet zullen zijn in„ getreden.

„ 36. Een ieder, die in de termen van het „ voorgaande artikel valt, behoort te loten, ter „ plaatfe waar zijn domicilie is, of, bij gebreke

van

„ van een vast domicilie, ter plaatse, waar hij December
„ gewoonlijk zijn verblijf houdt. 1813.

„ 37. Zoo dra de alphabetische lijsten, in de „ verschillende gemeenten van een kwartier op te „ maken, gereed en in de hoofdplaats van het„ zelve verzameld zullen zijn, moet de loting op „ eenen daartoe, door den Commissaris-generaal, „ te stellen dag, en in geen geval later, dan „ maandag den 10den januarij 1814, ten overstaan „ van den militie-raad eenen aanvang nemen.

„ 38. Te dien einde begeven zich alle de ge„ nen, welke in de termen der militie vallen, „ naar de hoofdplaats van het kwartier, alwaar „ de president van het plaatselijk bestuur, waar „ onder zij behooren, insgelijks tegenwoordig moet „ zijn.

„ 39. De militie-raad bestaat uit den Commis„ saris-generaal in het departement, een der hem „ toegevoegde raden en een' militairen officier, „ door den Commissaris-generaal van oorlog te „ despicieren, en wordt steeds geadsisteerd door „ den Commissaris van het kwartier, alwaar de „ zitting gehouden en de loting gedaan wordt, „ ten einde, op staanden voet, alle de ophelde„ ringen kunnen bekomen, die in den loop der „ werkzaamheden zullen vereischt worden.

„ 40. De trekking moet geschieden, in tegen„ woordigheid van het grootst mogelijk aantal be„ lang hebbende.

„ 41. Indien een op de lijst gebragt persoon „ noch zelf verschijnt, noch iemand anders in „ zijne plaats en met zijne volmagt, zal voor hem „ een nommer getrokken worden door den presi„ dent van het bestuur zijner gemeente.

„ 42. Van de getrokkene nommers en van hem, „ welken ze te beurt vallen, zal zorgvuldige „ aanteekening gehouden worden, en deze aantee„ kening zal, bij het einde van iedere zitting, „ door den militieraad worden geconstateerd en „ gesloten.

December 1813.

,, 43. Onmiddelijk na den afloop der loting in ,, alle de kwartieren van een departement, zal de ,, dag bepaald worden, op welke de militie-raad ,, zijne werkzaamheden, in de hoofdplaats van ,, het departement, voortzetten zal.

,, 44. Die werkzaamheden zullen bestaan in het ,, aanhooren en beoordeelen der redenen van vrijstelling, door de geloot hebbende personen voor ,, te dragen, en in het goed- of afkeuren van ,, hen, die als plaatsvervangers zullen worden aangeboden.

,, 45. De militie-raad zal daarin worden geadsisteerd door een' heel- of geneeskundigen, bij ,, loting te verkiezen, en dagelijks te verwisselen.

,, 46. Van den dienst der landmilitie moeten ,, worden vrijgesteld:

,, 1°. Degenen, die kleiner zijn dan 4 voet 10 ,, duim rhijnlandsche maat.

,, 2°. De zieken en gebrekkigen, volgens de ,, bijzondere instructiën, die deswegens zullen ,, worden uitgevaardigd.

,, 3°. Alle militairen ter zee en te land, voorzien van een' vroegeren datum, dan dit besluit.

,, 4°. De geestelijken van alle gezindheden, en ,, de schoolhouders.

,, 5°. Alle degenen, die gehuwd zijn vóór den ,, datum van dit besluit.

,, 6°. Alle eenige zonen, die voor het bestaan ,, hunner ouders onontbeerlijk zijn.

,, 7°. De oudste zoon eener ouderlooze familie, ,, mits hij voor zijne broeders en zusters de kost ,, winne.

,, 8°. Degenen, die, in de militaire conscriptiën van het Fransche gouvernement, of in de ,, inscriptie voor den zeedienst begrepen geweest ,, zijnde, anderen in hunne plaats hebben gesteld.

,, 9°. De

„ 9°. De eenige broeder van hem, die als con- December
„ ſcrit vertrokken en afwezig is. 1815.

„ Wel verſtaande, dat de exceptien van n°. 3 „ tot n°. 9, ſlechts aan die genen te baat zul- „ len komen, die dezelve uitdrukkelijk zullen re- „ clameren.

„ 47. Wanneer twee volle broeders, tot het- „ zelfde huisgezin behoorende, en in de termen „ der landmilitie vallende, door het lot mogten „ worden gedeſigneerd, voor het contingent van „ hun kwartier, zal hij, die het hoogſte nummer „ getrokken heeft, zijne vrijſtelling kunnen erlan- „ gen, met dien verſtande echter, dat deze vrij- „ ſtelling geene plaats zal hebben, in geval één „ of meer andere broeders, mede tot hetzelfde „ huisgezin behoorende, en in de termen der „ landmilitie vallende, een nommer mogten heb- „ ben getrokken, dat hen van den activen dienst „ bevrijdt.

„ 48. Na dat over alle aanzoeken om vrijſtel- „ ſtelling uitſpraak zal zijn gedaan, en degenen, „ die, benevens de vrijwilligers, het contingent „ van het departement uit zullen maken, naar ge- „ lang der door hen getrokkene nommers, be- „ kend en vastgeſteld zullen zijn, gaat de mili- „ tie-raad over tot het goed of afkeuren der „ plaatsvervangers.

„ 49. Als plaatsvervangers zullen worden toe- „ gelaten alle Nederlanders tusſchen de 17 en de „ 45 jaren oud, niet kleinder dan 4 voet 10 „ duim rhijnlandſche maat, en vrij van alle lig- „ chaamsgebreken, die hen voor den wapenhan- „ del ongeſchikt maken zouden.

„ 50. In alle zijne werkzaamheden opzigtelijk „ de vrijſtelling en de plaatsvervanging, zal de „ militie-raad volkomen bevoegd en verpligt zijn, „ om niet alleen, op de getuigenisſen van de pre- „ ſidenten der plaatſelijke beſturen, en van de „ commisſarisſen, maar ook op certificaten en

December 1813. „ verklaringen van andere perfonen, ftaande ter „ goeder naam en faam, en fpeciaal van perfonen, zelve in de termen der landmilitie vallende, regard te flaan.

„ 51. Na het bepalen der plaatsvervanging zal, „ op aanfchrijving der Commisfarisfen-generaal, „ jeder Commisfaris zorgen, dat het contingent, „ in het kwartier, waartoe het behoort, gekleed „ en uitgerust worde, overeenkomftig de modellen, door het departement van oorlog te bezorgen.

„ 52. Ieder lid der landmilitie heeft het regt, „ zich zelven eene uniform aan te fchaffen, mits „ almede overeenkomftig het model.

„ 53. Behalven de instructiën, zoo voor de „ pligten van den militie raad, als wegens andere „ tot de loting betrekkelijke punten, zal nog fuccesfivelijk, en bij afzonderlijke befluiten, worbepaald:

„ 1°. De dag, waarop de contingenten der „ verfchillende kwartieren in de departementale „ hoofdplaats zullen worden verzameld.

„ 2°. In welke evenredigheid de manfchappen „ zullen worden toegedeeld aan de infanterie en „ de artillerie.

„ 3°. In welke garnizoenen dezelve zullen worden vereenigd, en ge eefend, en

„ 4°. De dag van hunnen afmarsch naar die „ garnizoenen.

„ 54. Ten einde evengemelde afmarsch gefchiede onder behoorlijk geleide, zal de Commisfaris-generaal van oorlog zorgen, behalven den „ officier, die lid van den militie-raad moet zijn, „ nog voor ieder departement een genoegzaam „ aantal officieren en onder-officieren te despiciëren, die het bevel over de landmilitie provifioneel op zich nemen kunnen.

„ 55. Ieder man geniet drie ftuivers per uur „ affiands en tien ftuivers voor elken rustdag.

„ 55. De-

„ 56. Deze kosten, tot op den dag der aan- December 1813.
„ komst in het garnizoen, zijn voor rekening van
„ ieder kwartier.

„ 57. Zoo lang er geene indeeling in compagniën, geene casernering en dus geene gezamelijke chambrées in de garnizoenen plaats heeft, geniet ieder man tien stuivers per dag voor onderhoud en soldij te zamen.

„ 58. Vervolgens zal, ten aanzien zoo wel der soldij, vivres en wapening, als van de indeeling, formatie en discipline, de Nederlandsche landmilitie volkomen gelijk staan aan de reguliere armée, en onderworpen zijn alle reglementen, die over deze laatste reeds zijn in werking gebragt, of verder gemaakt zullen worden.

„ 59. Zij zal, dienvolgens, ook volkomen deelen in de voordeelen, ten aanzien van pensioenen, gagementen, weduwen-fondsen, enz., aan de reguliere armée toegekend, of verder toe te kennen.

„ 60. De uniform zal dezelfde zijn voor alle korpsen der landmilitie; de knoopen voorzien met de letters L. M., en op de schakos de woorden *voor Vaderland en Oranje*.

„ 61. Omtrent de wijze, om de landmilitie, van tijd tot tijd, tot hare primitieve sterkte te suppleren, zal bij een nader besluit worden voorzien.

„ 62. De Commissaris-generaal der financiën wordt gelast eene voordragt te doen, ten einde de kosten, welke de inrigting van den landstorm en van de landmilitie aan gemeenten en kwartieren veroorzaken zal, zoo veel mogelijk, op eenen eenparigen voet en naar vaste gronden, worden omgeslagen en ingevorderd.

„ 63. Het tegenwoordig reglement zal, in het geheele gebied der Vereenigde Nederlanden, met allen mogelijken spoed, ter uitvoer gebragt worden; zijnde de bevordering van deszelfs

 „ exe-

December 1813. „ executie speciaal aanbevolen aan onze Commissarisfen-generaal van oorlog en van binnenlandsche zaken, die, ieder voor zoo veel hen betreft, de daarbij vermelde nadere instructiën zullen uitvaardigen."

Voorziening over de Belastingen. Geen minderen spoed vorderde de voorziening in de gewoone inkomsten der schatkist, en de regulering der daartoe noodige belastingen, weshalve Zijne Koninkl. Hoogheid, den 23sten uitvaardigde de volgende Publicatie:

„ In aanmerking nemende de noodzakelijkheid, „ om ten spoedigste aan 's lands schatkist te verzekeren de geldmiddelen, welke dezelve in staat „ kunnen stellen, om, gedurende het volgende „ jaar 1814, te voorzien in de vaste en gewoone „ uitgaven, die, ter voldoening der verschuldigde „ renten van de nationale schuld, tot bestrijding „ der onkosten van het inwendig bestuur, voor „ den waterstaat, voor de zeemagt, mitsgaders „ voor de defensie en de armée van den Staat, en „ derhalve ook, om een krachtdadig deel te nemen in den oorlog, welke voor de onafhankelijkheid der Staaten van Europa gevoerd wordt, „ benoodigd zijn;

„ Gehoord de voordragt van onzen Commissaris-generaal tot de financiën,

„ Hebben besloten en besluiten:

„ Art. 1. Provisioneel, gedurende het volgende „ jaar 1814, zullen alomme binnen de Vereenigde „ Nederlanden, behalve de reeds bij Onze publicatie van den 7den December dezes jaars weder „ ingevoerde inkomende en uitgaande regten, bekend onder de benaming van *convooijen* en *licenten*, met al den aankleve van dien, mitsgaders de belasting op diverse *buitenlandsche producten*, vastgesteld bij publicatie van den 18den „ December 1805, worden geheven de navolgende „ belastingen."

„ Di-

„ DIRECTE BELASTINGEN. December 1813.

„ *Grondbelasting (contribution foncière), perso-*
„ *neele en mobilaire belastingen, mitsgaders*
„ *het regt op de deuren en vensters.*

„ De belasting, bekend onder de benaming van „ *contribution foncière*, of wel de grondbelasting, „ de personeele en mobilaire belastingen, en het „ regt op deuren en vensters zullen, gedurende „ het jaar 1814, blijven geheven worden op den „ tegenwoordigen voet, volgens de wetten, regle- „ menten en decreten, daaromtrent, vóór de ge- „ lukkige herstelling van zaken, hier te lande, in „ het Fransche keizerrijk geëmaneerd.

„ Zullende dienvolgende, de wetgeving op dit „ respect, zoo als die bestond op den 21sten No- „ vember laatstleden, verblijven in haare volle en „ volkomen vigeur.

„ 3. De aanslagen der Departementen, die van „ de *Monden van de Schelde* en van de *Monden* „ *van den Rhijn* en het arrondissement van *Breda* „ daaronder begrepen, zullen voor het jaar 1814 „ van dezelfde hoegrootheid zijn, als dezelve aan- „ slagen in dezen jare 1813 reeds zijn bepaald.

„ De repartitie van deze aanslagen voor de ar- „ rondissementen en gemeenten, mitsgaders de „ quohieren voor den aanslag der contribuabelen, „ reeds voor den jaare 1814 in gereedheid gebragt, „ worden bij deze executabel en voor een ieder „ verpligtend verklaard, en zullen, door de Com- „ missarissen-generaal in de departementen bekrach- „ tigd, dadelijk aan de respective ontvangers (per- „ cepteurs) worden overgegeven, om daarop, van „ maand tot maand, een zuiver twaalfde deel aan „ aan 's lands kas te verantwoorden.

„ Wordende wel expresselijk geïnhereerd de be- „ palingen opzigtens de maandelijksche betalingen „ der directe belastingen daargesteld, en zullende, „ door militaire inlegering en des noods parate

 „ exe-

December 1813. „ executiën, tegens de nalatigen worden gepro-
„ cedeerd.

„ *Paarden-, plaisier- en passage-geld.*

„ 4. Er zal worden geheven eene belasting op
„ de paarden, welke tot vermaak, gemak, nood-
„ zakelijk gebruik, tot verhuring aan anderen of
„ tot vervoering van passagiers, in eigendom of in
„ huur worden gehouden, en zulks onder de be-
„ naming van *Paarden-, plaisier- en passage-*
„ *geld*, bij wijze van omslag, op den voet der
„ thans bestaande directe belastingen, en ten be-
„ drage eener somma van *f* 500,000, welke over
„ de Departementen zal worden verdeeld, op de
„ volgende wijze:

„ Zuiderzee.	*f* 150,000
„ Monden van den Maas . . .	- 115,000
„ Boven-IJssel.	- 35,000
„ Monden van den Rhijn en Breda .	- 35,000
„ Vriesland	- 65,000
„ Wester-Eems	- 45,000
„ Monden van den IJssel	- 25,000
„ Monden van de Schelde	- 30,000
	f 500,000

Dienstboden-geld.

„ 5. Desgelijks zal, onder de benaming van
„ dienstboden-geld, worden geheven eene belas-
„ ting op alle personen, welke tot der ingezetenen
„ staat of trein behooren, of tot het waarnemen
„ van huisselijke zaken gebruikt worden, mede
„ op den voet der thans bestaande directe belas-
„ tingen, bij omslag, en ten bedrage eener somma
„ van *f* 500,000, welke over de Departementen
„ zal worden verdeeld, op de volgende wijze:

„ Zui-

December 1813.

„ Zuiderzee	*f*	200,000
„ Monden van de Maas	-	120,000
„ Boven-IJssel	-	40,000
„ Monden van den Rhijn en Breda	-	35,000
„ Vriesland	-	35,000
„ Wester-Eems	-	30,000
„ Monden van den IJssel	-	20,000
„ Monden van de Schelde	-	20,000
	f	500,000

„ 6. De repartitie dezer aanslagen, over de districten, steden en gemeenten van elk Departement, zal, op voordragt van den directeur der belastingen, geschieden door den Commissaris-generaal in het Departement voor de districten, en door de Commissarissen in de districten, onder approbatie van den Commissaris-generaal. De tarieven, welke zullen moeten dienen tot grondslag der repartitie over de contribuabelen der in de beide vorige artikels bepaalde belastingen, zullen nader door Ons worden bepaald. De quohieren zullen, op den 1sten April aanstaande ter invordering moeten gereed zijn, zoodanig, dat voor den 1sten Mei 1814, ⅓, of een derde gedeelte dezer belasting zal moeten zijn opgebragt.

„ *Regt op de Patenten.*

„ 7. Het regt op de patenten zal, gedurende het jaar 1814, voor zoo veel het vaste regt (*droit fixe*) betreft, worden geheven volgens de tarieven, vastgesteld in de *ordonnantie, volgens welke het regt van patent op allen handel, neringen, beroepen en bedrijven zal worden geheven*, van den 2den December 1805, en het *alphabetisch register* van dezelve neringen, beroepen en bedrijven, geïnsereerd in de Notificatie van den 10den Januarij 1806.

„ Doch zal, met alteratie in zoo verre van de

„ eer-

December 1813. „ eerste der begrootingen van art. 18 der voorz. „ ordonnantie, het tarief daarbij bepaald, voor de „ winkeliers in tabak, aldus worden ingerigt: ge„ rekend tegen een debiet van

„ 90,000	pond tabak en daarboven		.	*f* 450: 0:0
„ 60,000	—— tot beneden	90,000	-	300: 0:0
„ 30,000	——	60,000	-	150: 0:0
„ 15,000	——	30,000	-	75: 0:0
„ 9,000	——	15,000	-	45: 0:0
„ 6,000	——	9,000	-	30: 0:0
„ 3,000	——	6,000	-	15: 0:0
„ 1,000	——	3,000	-	5: 0:0
	Beneden de	1,000	-	2:10:0

„ 8. Het proportioneel regt, volgens de huurs„ waarde der panden, mitsgaders de wijze van „ heffing, zoo van het vaste als van het propor„ tioneele regt, zullen verblijven op den tegen„ woordigen voet, met dien verstande echter, „ dat de gepatenteerde personen, volgends de 7de „ en 8ste klasse der in het vorig artikel vermelde „ ordonnantie van het proportioneel regt zullen „ zijn bevrijd; en zullende dienvolgende, met deze „ verzachting, alle wetten en ordonnantiën, den „ ophef van het regt op de patenten betreffende, „ welke, vóór den 21sten November 1813, in het „ Fransche keizerrijk zijn geëmaneerd, de tarie„ ven voor het *vaste* regt alleen uitgezonderd, „ verblijven in volle en volkomene vigeur, behou„ dens zoodanige voorzieningen, als Wij, bij „ eene afzonderlijke publicatie, zullen vaststellen.

„ De stedelijke en plaatselijke autoriteiten zul„ len, terstond na de afkondiging dezes, op de „ wijze en in den vorm hier toe geüsiteerd, een„ aanvang maken met de opmaking der staten van „ alle patentabele personen, zullende de quohieren „ met den 1sten April aanstaande in gereedheid „ moeten zijn, invoege als bij art. 6 is bepaald, „ opzigtens de belasting op paarden en dienst„ boden.

„ IN-

„ INDIRECTE BELASTINGEN. December 1813.

Regt op het zegel.

„ 9. Het regt op het zegel zal, gedurende het
„ 1814, blijven geheven worden op den thans be-
„ staanden voet, zullende mitsdien alle wetten,
„ reglementen en besluiten, dit middel betreffende,
„ welke, vóór den 21sten november 1813, in het
„ Fransche keizerrijk zijn geëmaneerd, provisio-
„ neel, gedurende hetzelfde jaar 1814, kracht
„ van wet behouden. —

„ 10. Het tarief van het zegel zal echter, met
„ alteratie in zoo verre van de Fransche wetten,
„ zijn ingerigt, op de navolgende wijze:
„ Voor het groote register-papier . . 15 st.
„ Voor het groot papier . . . . . . 10 st.
„ Voor het middelmatig papier (zijnde de
„ helft van het groot register-papier) . . $7\frac{1}{2}$ st.
„ Voor het klein papier (zijnde de helft
„ van het groot papier) . . . . 5 st.
„ Voor het halve blad, (zijnde de helft
„ van het klein papier) . . . . $2\frac{1}{2}$ st.
„ Het handel-zegel in de Fransche wetten be-
„ kend onder den naam van *timbre proportionel*,
„ en bestemd voor wissel-papier en alle verhan-
„ delbaare effecten, zal geslagen worden met de
„ navolgende stempels, waarvan ieder de hoegroot-
„ heid der som zal aanwijzen, tot welke het ze-
„ gel moet worden gebruikt, te weten:
„ Alle wissel-papieren en andere verhandelbare
„ effecten, onder welke benaming dezelve zouden
„ mogen voorkomen, minder dan 200 guldens be-
„ dragende, met een stempel van . . *f* 0: 5:0
„ Van 200 tot beneden de 500 met
„ een stempel van . . . . - 0:10:0
„ Van 500 tot 1000 . . . . - 1: 0:0
„ —— 1000 — 1500 . . . . - 1:10:0
„ —— 1500 — 2000 . . . . - 2: 0:0
„ —— 2000 — 2500 . . . . - 2:10:0

„ Van

December 1813.

„ Van	2500	tot	3000	een stempel van	f 3: 0:0
„ —	3000	—	3500	. . . . . .	- 3:10:0
„ —	3500	—	4000	. . . . . .	- 4: 0:0
„ —	4000	—	4500	. . . . . .	- 4:10:0
„ —	4500	—	5000	. . . . . .	- 5: 0:0
„ —	5000	—	5500	. . . . . .	- 5:10:0
„ —	5500	—	6000	. . . . . .	- 6: 0:0
„ —	6000	—	6500	. . . . . .	- 6:10:0
„ —	6500	—	7000	. . . . . .	- 7: 0:0
„ —	7000	—	7500	. . . . . .	- 7:10:0
„ —	7500	—	8000	. . . . . .	- 8: 0:0
„ —	8000	—	8500	. . . . . .	- 8:10:0
„ —	8500	—	9000	. . . . . .	- 9: 0:0
„ —	9000	—	9500	. . . . . .	- 9:10:0
„ —	9500	—	10,000	ingesloten met een' stempel van	- 10: 0:0

„ Zullende alle wissel-papieren, en alle verhan- „ delbare effecten, indien dezelve boven de „ *f* 10,000 bedragen; bij den ontvanger van de „ registratie, voor het zegel geviseerd, en daar „ voor moeten betaald worden, boven en be- „ halve het hiervoren bepaalde zegel van *f* 10:0:0 „ *een gulden* voor ieder duizend guldens, zon- „ der splitsing.

„ Boven en behalve de prijzen, in de twee „ voorgaande artikelen vermeld, zal, zoo als zulks „ thans plaats heeft, voor ieder zegel een tiende „ verhooging van het bedrag derzelve worden be- „ taald, voor oorlogskosten en eene verhooging van „ 16 percent voor het syndicaat.

„ 13. Voor zoo verre de nieuwe zegels, vol- „ gens de voorenstaande tarieven, op den 1sten „ Januarij 1814, nog niet in gereedheid mogten „ zijn gebragt, zal men zich, voor als nog, blij- „ ven bedienen van de zegels, voorzien van den „ Franschen stempel, en volgens de thans be- „ staande tarieven, des echter, dat dezelve ze- „ gels, vóór de uitgifte, door de ontvangers zullen „ worden geparapheerd.

„ Reg-

„ *Regten van enregistratie en hypotheek.* December 1813.

„ 14. De regten van enregistratie, griffie en
„ hypotheek zullen, bij voortduring, gedurende
„ het jaar 1814, of tot dat daarin nader zal zijn
„ voorzien, worden geheven op den thans be-
„ staanden voet.

„ Wordende mitsdien elk en een iegelijk gelast,
„ zich stiptelijk te gedragen naar de wetten daar-
„ omtrent in het Fransche Keizerrijk, vóór den
„ 21sten November 1813, geëmaneerd, als welke,
„ gedurende het gemelde tijdvak, zullen verblij-
„ ven in volle en volkomen vigeur.

„ 15. Van de voortdurende heffing van het regt
„ van enregistratie zal echter, en wel na den
„ laatsten klokslag van middernacht, invallende
„ tusschen den 31sten December 1813 en 1 Janua-
„ rij 1814, zijn uitgezonderd het regt, hetwelk,
„ bij, overgang van eigendom, in cas van over-
„ lijden, volgens de Fransche wetten geheven
„ werd, des dat de nalatenschappen van alle na
„ dat tijdstip gestorvene personen aan de betaling
„ van dat regt niet meer zullen onderhevig zijn.

„ *Regt van successie.*

„ 16. Voor en in plaatse van het alzoo afge-
„ schafte regt, zal, te beginnen met het in het
„ vorig artikel bepaalde tijdpunt, over het jaar
„ 1814 worden geheven eene belasting op het
„ regt van successie, en zulks op den voet en
„ en volgens de bepaling, voorgeschreven in de
„ ordonnantie op dit middel, geïnsereerd in de
„ *publicatie van den 4den October* 1805, welke
„ ordonnantie mitsdien wordt gehouden zoo ten aan-
„ zien van de wijze van perceptie en administratie
„ van deze belasting als andere pointen daartoe
„ betrekkelijk, als wij zullen goedvinden nader te
„ bepalen; wordende voorts almede geconfirmeerd
„ en van nieuws geïntroduceerd alle de bepalin-

gen

December 1813. „ gen ter executie van de voorgemelde ordonnan-
„ tie op het regt van fuccesfie, te vinden in de
„ *Notificatie van den 4 December* 1805, mitsga-
„ ders de *instructie voor de gequalificeerden tot*
„ *tot de directie over de Invordering dezer be-*
„ *lasting* van denzelfden datum, benevens alle de
„ formulieren daartoe behoorende, als mede *het*
„ *decreet* van den 3den Maart 1808, houdende
„ *bepalingen aangaande de hertaxatie van on-*
„ *roerende goederen*, alles behoudens zoodanige
„ nadere reglementaire bepalingen, als wij ter rig-
„ tige invordering dezer belasting noodig zullen
„ oordeelen.

„ Het montant van deze belasting zal fubject
„ zijn aan dezelfde verhoogingen, zoo voor oor-
„ logslasten als ten behoeve van het fyndicaat,
„ als waaraan het regt van enregistratie onder-
„ hevig is.

„ *Affchaffing der vereenigde regten (droits*
„ *réunis) en het vervangen van dezelve*
„ *door andere belastingen.*

„ 17. De heffing der vereenigde regten (*droits*
„ *réunis*) zal, op het in art. 15 bepaalde tijdpunt,
„ met al den aankleve van dien, zijn afgefchaft
„ en vernietigd, wordende nu, voor als dan, on-
„ ze Publicatie van den 6den dezer maand buiten
„ verder effect gefteld. Dezelve regten zullen, ge-
„ durende den jare 1814, vervangen worden door
„ de bij de invordering der vereenigde regten af-
„ gefchafte hollandfche impofitiën op het *zout*,
„ op de *zeep*, op de *turf*, op het *gemaal*, op
„ de *jenever*, op de *buitenlandfche brandewij-*
„ *nen*, *rum*, *arak* en *liqueuren*, en op de *wij-*
„ *nen*, door het regt op de *waag* en dat op de
„ *ronde maat*, door het *binnenlandfche last-* en
„ *water*, *plaifier- en pasfage-geld*, en door het
„ *collectief zegel*, en zulks volgends de ordon-
„ nantiën, wetten, publicatiën en verdere beflui-

„ ten

„ ten en decreeten, bij elk afzonderlijk middel December
„ aangehaald, welke ordonnantiën, wetten, pu- 1813.
„ blicatiën, besluiten en decreten mitsdien worden
„ gehouden als op nieuw geärresteerd; behoudens
„ zoodanige wijzigingen, zoo ten aanzien van de
„ hoegrootheid dezer impositien, als ten aanzien
„ der wijze van perceptie en administratie van
„ dezelve, en andere pointen, daartoe betrekkelijk,
„ als wij bij deze publicatie, reeds hebben bepaald
„ of in het vervolg nog zullen goedvinden te be-
„ palen, of als, op onzen last of onzentwege,
„ door onzen Commissaris-generaal voor de fi-
„ nanciën zullen worden vastgesteld.

„ *Impost op het zout.*

„ 18. De impost op het zout zal worden ge-
„ geheven, volgens het tarief, de voorschriften
„ en bepalingen, vervat in de wet van den 24sten
„ Februarij 1809, en de daarbij behoorende re-
„ glementen:
„ *Voor de zoutzieders;*
„ *Voor de winkeliers en neringdoende perso-
„ nen in geraffineerd zout;*
„ *Op het vervoeren van zout, zoo binnen als
„ naar buiten 's lands,*
„ *En van alle particulieren, ten aanzien der
„ belasting op het zout.*
„ Alle van den 1sten Mei 1809, en zullen te-
„ vens worden geobserveerd de bepalingen der wet
„ *op den handel in ruw zout, van den 28sten
„ Mei deszelfden jaars.*
„ 19. Het geraffineerde zout, het welk, niette-
„ genstaande het gestatueerde bij art. 8 van onze
„ publicatie van den 7den December dezes jaars,
„ op den 1sten Januarij 1814 onverimpost in de *en-
„ trepôts* gevonden wordt, zal, onder precautiën
„ en op den voet, bij het hier voren reeds ge-
„ melde reglement op den handel in ruw zout,

N „ van

December 18 3. „ van den 28sten Mei 1809 voorgeschreven, door „ de eigenaars of consignatarissen kunnen worden „ naar zich genomen.

„ Het *geraffineerde zout*, het welk in dezelfde „ termen mogt verleren, zal, onder behoorlijke „ verimposting, doch niet minder dan met *vier* „ zakken te gelijk, aan winkeliers of particulieren „ mogen worden uitgeslagen, of ook door de „ zoutzieders mogen worden ingeslagen, onder het „ bij de wet op dit middel bepaalde crediet; doch „ zonder het eventuëel genot van 5pCt. vertues, „ bij het 40 art. van het hier voren gemelde *re-* „ *glement voor de zoutzieders*, bij de peilingen en „ visitatiën toegestaan.

Impost op de zeep.

„ 20. De impost op de *zeep* zal worden gehe- „ ven, volgends het tarief, de voorschriften en „ bepalingen, vervat in de wet van den 21sten „ December 1808, en de daarbij behoorende re- „ glementen.

„ *Voor de zeepzieders en zeepmakers, ten* „ *aanzien der belasting op de* inlandsche zeep;

„ *Voor de winkeliers en neringdoende personen* „ *in zachte zeep;*

„ *Op den vervoer van zachte zeep, zoo binnen* „ *als naar buiten 's lands,*

„ *En voor alle particulieren, ten aanzien der* „ *belasting op de zachte zeep,*

„ Alles van den 26sten Januarij 1809.

„ *Impost op de Turf.*

„ 21. De impost op de turf zal worden gehe- „ ven, volgens het navolgend tarief:

„ De ton *spon-* of *baggerturf* per ton 4 stuivers.

„ Van de turf, zoo wel *zwarte* als *graauwe*,

„ die

„ die van de hooge veenen, of uit andere veen- December 1813.
„ gronden af- of uitgestoken, afgegraven of uit-
„ gegraven, en mitsdien niet tot bagger gemaakt
„ of bereid wordt, zoo mede van de zoogenaam-
„ de *zandkluiten* of *zandturf*, per ton 1 stui-
„ ver.

„ Zullende de zoogenaamde *plaggen* of *heischa-*
„ *len*, welke van de kleigronden worden afgegra-
„ ven of afgestoken, vrij zijn van impost.

„ De heffing van dezen impost zal, voor zoo
„ verre de turf betreft, welke, ingevolge de hier
„ na te meldene aanpeilingen en opneming, in de
„ pakhuizen, zolders, schuren, lootsen, of ande-
„ re bergplaatsen der in turf handeldrijvende of
„ neringdoende lieden de (zoogenaamde *hokkebazen*
„ daar onder begrepen), gelijk mede in de veen-
„ derijen aanwezig bevonden wordt, geschieden
„ volgens de voorschriften en bepalingen, vervat
„ in de ordonnantie van den 28sten *Februarij*
„ 1806.

„ En voor zoo verre vervolgens de turf betreft,
„ welke, gedurende het jaar 1814, staat gestoken,
„ gegraven of gebaggerd te worden, volgens de
„ ordonnantie van den 10den *Januarij* 1807, en
„ de opgevolgde wet van den 3den *November*
„ 1809, houdende *eenige maatregelen* ten opzig-
„ te der turf-veenderijen, wordende deze *beide*
„ *wetten* echter in zoo verre gealtereerd: *voor*
„ *eerst*, als het bovengemelde veranderde tarief
„ betreft, en *ten tweede*, dat, daar als nu de
„ turf van de hooge veenen zeer laag gesteld is,
„ geene restitutiën van voor binnenlandsche con-
„ sumptie betaalden impost, voor het vervolg zul-
„ len worden toegekend, als welke allen bij dezen
„ worden afgeschaft.

December 1813.

„ *Impost op het gemaal.*

„ De impost op het gemaal zal worden geheven, volgens de bepalingen en voorschriften van de ordonnantie op dat middel, in dato den 17den December 1805, en de nadere ampliatie en alteratie van deze wet, vervat:

„ *a.*) In de *Notificatie van den 18den April* 1806, houdende *eenige modificatien op de voorz. ordonnantie.*

„ *b.*) In de *notificatie van den 7den Augustus daaraanvolgende, kennis gevende van den verleenden vrijdom van dezen impost van brouwers en branders.*

„ *c*). In de *Notificatie van den 2den Januarij* 1807, betreffende *eene modificatie in de bepaling van den tijd der ter molen brenging van verimposte en aangegevene granen.*

„ *d.*) In de *wet van den 8sten Maart* 1808, *ontheffende de meelverkoopers, tot nadere voorziening, van bepaling van art.* 40 *van de ordonnantie op het gemaal.*

„ *e.*) In het *decreet van den 30sten Maart* 1808, *betreffende het afschaffen van het molsteren of scheppen van granen.*

„ *f*) In de Wet van den 16den April 1809, *betreffende de afscheiding der broodbakkers- en koekbakkers-neringen in de groote steden, en de vereeniging dier beide bedrijven in de kleine steden en ten platten lande*, en

„ *g*) In het besluit van 28 *September* 1809, *houdende ampliatie van het besluit van den* 30*sten Maart* 1808, *betrekkelijk het molsteren of scheppen der granen.*

„ Zullende ten aanzien van het tarief van dezen impost worden geobserveerd, dat de belasting op de rogge zal blijven jouisseren van de vermindering op *f* 21 : 12 : 0 per last, geïntroduceerd

„ ceerd bij *publicatie van den 8sten januarij* *December*
„ 1807. 1813.

„ *Impost op de jenever.*

„ 29. De impost op den *koren-brandewijn*, „ *jenever*, *brandewijn van wijn*, *gedisteleerde* „ *wateren en fijne likeuren*, binnen dit rijk ge- „ stookt wordende, zal worden geheven, volgens „ de voorschriften en bepalingen, vervat in de „ *wet van den* 13*den mei* 1808 en de daarbij be- „ hoorende reglementen:

„ *Voor de branders en distillateurs;*

„ *Voor distillateurs van fijne likeuren, die de* „ *dranken geheel of gedeeltelijk prepareren of* „ *distilleeren van bereids verimposte dranken;*

„ *Voor de tappers van gedistilleerde wate-* „ *ren;*

„ *Voor de schippers of gezagvoerders van sche-* „ *pen, schuiten of andere vaartuigen, voerlie-* „ *den, karrelieden, slepers, kruijers, en alle* „ *particulieren, ten aanzien van de vervoering,* „ *zoo binnen als naar buiten 's lands van aan* „ *den bovengemelden impost subjecte dranken;*

„ *Voor de wijnkoopers, welke tot den handel* „ *in het groot van moutwijn, jenever, inland-* „ *sche brandewijn, gedistilleerde wateren en fij-* „ *ne likeuren, als mede tot den uitslag van dien* „ *naar buiten 's lands, onder genot van restitu-* „ *tie zijn geadmitteerd,*

„ *En voor alle particulieren ten aanzien van* „ *den ophef der belasting op den inlandschen* „ *koren brandewijn enz.,*

„ Alle van *den* 14*den Julij* 1808.

„ Doch zal, bij alteratie van art. 1. der boven- „ gemelde wet van den 15den mei 1808, de hoo- „ grootheid der belasting slechts bedragen:

„ Van een oxhoofd van de hier bovengemelde „ dranken (*ordinaire proef*) *dertig guldens;* meer- „ dere of mindere quantiteiten naar advenant.

N 3 „ De

December 1813. „ De maatftaf der belasting voor de gebrokene „ granen, bij art. 16 van het reglement voor de „ branders bepaald op 26 ankers gedistilleerd (am- „ fterdamfche proef) voor elk last *gebroken graan* „ en *mout*, wordt, bij alteratie van dat art., ge- „ fteld *in wigt*, op 10 *ftopen* gedistilleerd (*ordi-* „ *naire proef*) voor iedere *honderd ponden ge-* „ *broken graan* en *mout*, die door de branders „ ter ftoking zullen worden ingeflagen.

„ De branders zullen, ten gevolge van deze ver- „ anderden maatftaf, ten kantore van den Ontvan- „ ger van het gemaal fchriftelijk moeten opgeven „ de wigt der granen, welke zij voornemens zijn „ te doen breken, en de ontvanger zal gehouden „ zijn daarvan melding te maken in het impost- en „ duplicaat-billet.

„ Verkeerde opgaven der branders te dezen aan- „ zien zullen als fraudé worden geftraft.

„ 25. Alle uitflagen van gedistilleerd door bran- „ ders aan tappers en particulieren zal, van nu „ voortaan, niet mogen gefchieden, dan in drink- „ bare gehalte of *ordinaire* proef. Alle afleverin- „ gen in fterkere of flappere gehalten naar binnen „ 's lands is verboden, ten zij men daartoe con- „ fent mogt hebben geobtineerd van door Ons tot „ het verleenen van zoodanige confenten bevoegd „ verklaarde autoriteiten.

„ En zullen mitsdien zoodanige oplagen van „ fterke dranken, fijne likeuren uitgezonderd, als „ van een hooger gehalte mogten worden bevon- „ den, in de huizen, kelders, pakhuizen of ande- „ re bergplaatfen van tappers of particulieren, als „ fraude worden geconfidereerd.

„ *Impost op de buitenlandfche brandewijnen, enz.*

„ 26. De impost op de buitenlandfche brande- „ wijnen, gedisteleerde wateren, rum, arak en li- „ keuren zal worden geheven, volgens de voor-

„ fchrif-

„ schriften en bepalingen, vervat in de wet van December
„ den 4den Februarij 1809, en daarbij behooren- 1813.
„ de reglementen:

„ *Voor de brandewijn-koopers;*

„ *Voor de tappers van gedistilleerde wateren;*

„ *Op den invoer, doorvoer en vervoer van* „ *buitenlandsche brandewijnen, gedistilleerde* „ *wateren, rum, arak en likeuren.*

„ *Voor alle particulieren, ten aanzien van* „ *deze belasting.*

„ *Voor zeehandelaren, kooplieden en particu-* „ *lieren, welke buitenlandsche brandewijnen,* „ *enz, onder genot van crediet, willen inslaan,*

„ Allen van den 28 Mei 1809.

„ Het tarief van dezen impost zal echter, met „ alteratie van art. 1 der bovengemelde wet van „ den 4den Februarij 1809, zijn ingerigt als volgt:

„ Een oxhoofd brandewijn of gedistilleerde wa- „ teren, (*amsterdamsche proef* of daar beneden) „ *veertig guldens;*

„ Meerdere sterkte, mitsgaders meerdere of min- „ dere kwantiteiten naar advenant;

„ Van ieder oxhoofd rum, arak of likeuren, „ om het even van welke sterkte of gehalte, *zes-* „ *tig guldens;*

„ Van brandewijn, voorloop, rum, arak, li- „ keuren en gedistilleerde wateren op flesschen, „ ter grootte van ordinaire wijnboutelles of klei- „ nere, ingevoerd, zal gevorderd worden voor ie- „ dere flesch *zes stuivers;*

„ Grootere flesschen en kruiken naar advenant.

„ *Impost op de Wijnen.*

„ 27. De impost op de wijnen zal worden ge- „ heven volgens het tarif der voorschriften en be- „ palingen van de *ordonnantie van den 3den Ja-* „ *nuarij* 1806, en de alteratiën en ampliatiën van „ deze ordonnantiën, vervat in de *Notificatie van*

 „ *den*

December 1813. „ 28sten deszelfden jaars, bij zoo verre dezelve „ ordonnantie en notificatie niet strijdende zijn met „ het *Reglement, houdende eenige nadere voorziening en ter bevordering eener rigtige opbrengst van het middel op de wijnen*; hetwelk „ achter deze publicatie is gevoegd; zullende dit „ reglement gehouden moeten worden van dezelfde „ kracht en waarde, als ware hetzelve in deze „ publicatie woordelijk geïnsereerd.

Regt op de waag.

„ 28. Het regt op de waag zal worden geheven, volgens het tarief, de voorschriften en bepalingen van de ordonnantiën op dit middel van „ *den 13den December* 1805, en de alphabetische „ lijst achter dezelve gevoegd, behoudens de faveuren aan den handel in inlandsche hennip, en „ het binnenlands vertier van boter en kaas, bij „ *Notificatie van den 16den Mei* 1806, en voor „ den handel in inlandschen tabak, bij *Notificatie* „ van den 5den December deszelfden jaars, geaccordeerd; zullende de bovengemelde ordonnantiën, inzonderheid ten aanzien der bepalingen, „ omtrent de admissie tot een accoord voor den „ uitslag, stiptelijk moeten worden geobserveerd.

Regt op de rondemaat.

„ 29. Het regt op de ronde maat zal worden „ geheven, volgens het tarief, de voorschriften en „ bepalingen, vastgesteld in de ordonnantie op „ op dit middel van *den 13den December* 1805, „ en de modificatien op deze ordonnantie, vervat „ in de *Notificatie van den 21sten Mei*, 1806.

„ Bin-

December 1813.

„ *Binnenlandsch last- en water- plaisier-*
„ *en passagegeld.*

„ 30. Het binnenlandsch *last- water- plaisier-*
„ *en passageld* zal geheven worden volgens het
„ tarief, de voorschriften en bepalingen van de
„ *wet van den 23sten januarij* 1809, en het *be-*
„ *sluit van den 21sten mei* daaraanvolgende, hou-
„ een *reglement, waarnaar de eigenaars, schip-*
„ *pers of directie voerende van alle binnenland-*
„ *sche schepen en vaartuigen, mitsgaders de*
„ *scheepstimmerlieden* zich, *ten aanzien van den*
„ *ophef van dit middel zullen hebben te gedra-*
„ *gen;* zullende de eigenaars, schippers of direc-
„ tie voerende over schepen of vaartuigen, wel-
„ ke, ten gevolge van deze wet en dit reglement,
„ de meting, ijking en branding onderworpen
„ zijn, offchoon hunne vaartuigen reeds, vóór
„ de met den jare 1812 plaats gevonden hebben-
„ de suppressie van dit middel, dezelve meting,
„ ijking en branding mogten ondergaan hebben,
„ en welligt nog van de teekenen daarvan voor-
„ zien zijn, deze hunne vaartuigen andermaal
„ moeten doen meten, ijken en branden, even als
„ zulks, omtrent ongemeten en ongebranden vaar-
„ tuigen, is voorgeschreven.

„ En wordt, behalve aan de voorn. wet en
„ het reeds gemelde reglement, ook kracht van
„ wet hergeven, aan *de bekendmaking van den*
„ *16den september* 1809, betreffende, *eene nade-*
„ *re klassificatie voor dit middel van de geheel*
„ *of meerendeels zeilende beurtschepen*, mitsga-
„ ders aan *de bekendmaking van den 13den*
„ *december* 1809, *ter verbetering eener zinsto-*
„ *rende drukfeil, in de existentie van het 1ste*
„ *art. der bovengemelde wet van den 23sten*
„ *januarij* 1809.

December 1813.

Collectief Zegel.

„ 31. Het collectief zegel zal worden geheven, „ volgens de tarieven, voorkomende in de hier„ voren reeds vermelde ordonnantiën en wetten „ *van den 13den december* 1805, voor *het regt* „ *van de waag*, en van denzelfden datum voor „ *het regt van de rondemaat van den 17den* „ *december* 1805, *den* 3 *januarij en* 28 *fe*„ *bruarij* 1807, 10 *januarij* 1807, 13 *mei en* „ 21 *december* 1808, *en* 23 *januarij*, 4 *februa*„ *rij en* 24 *februarij* 1809, mitsgaders in de „ ordonnantie op onderscheiden *buitenlandsche* „ *produkten van den 18den december* 1805.

„ En zal, zoo lang de tot dit zegel vereisch„ te stempels niet in gereedheid zullen zijn ge„ bragt, het bedrag van het benoodigde zegel, „ op de daartoe strekkende biljetten, door den „ ontvanger worden ingevuld, welke aanteekening „ zal zijn van gelijke kracht en waarde, als „ of de stempel van het zegel op het biljet wa„ re uitgedrukt.

„ Wordende onze Commissaris-generaal der fi„ nanciën gelast en gekwalificeerd, om de noo„ dige mesures daar te stellen, welke het meest „ krachtdadig kunnen medewerken, om niet alleen „ de rigtige opbrengst van dit middel te verze„ keren, maar om hetzelve ook aan het nuttig „ oogmerk, waartoe hetzelve daarenboven is daar„ gesteld, te doen beantwoorden.

„ *Aanpeiling.*

„ 32. Van Onzentwege zal, op zoodanigen tijd „ en wijze, als door onzen Commissaris-generaal „ voor de financiën nader zal worden bepaald, „ eene algemeene aanpeiling en opneming van alle „ impost-subjecte waren plaats hebben.

„ Dienvolgende zullen alle zeehandelaren, koop-

„ lie-

„ lieden, trafikanten, fabrikanten, winkeliers, mo- December 1813.
„ lenaars, bakkers, grutters, meelverkoopers brou-
„ ders en andere neringdoende lieden, en in het
„ algemeen personen, welke in *zout*, *zeep*, *meel*,
„ *turf*, *kalen*, *sterke dranken*, *wijnen*, en ver-
„ dere impost-subjecte waren handel drijven of
„ nering doen, gehouden en verpligt zijn, om,
„ vóór den 1sten januarij 1814, eene schriftelijke
„ opgave te doen van de kwantiteit en kwaliteit
„ der impost-subjecte speciën, welke, op het
„ tijdstip, door onzen Commissaris-generaal voor-
„ noemd, te bepalen, in hunne huizen, pakhui-
„ zen, kelders, zolders, hokken, schuren, kee-
„ ten, fabrijken, trafijken, erven, lootsen, sche-
„ pen en andere bergplaatsen, of ook ten aanzien
„ der turf in de veenderijen, of op het veld
„ aanwezig zijn.

„ 33. Aan de zoodanigen, die deze opgave
„ niet of niet behoorlijk doen, zal, van stonden
„ aan, alle nering worden ontzegd, en de bij
„ hen gevonden wordende impost-subjecte spe-
„ ciën, dadelijk worden gesequestreerd.

„ 34. Na dat de voorsz. opgaven zullen zijn
„ gedaan, zal de aanpeiling of opneming der
„ voorhanden zijnde speciën nog daarenboven ver-
„ mogen te geschieden, en bijaldien, bij zooda-
„ nige aanpeiling, mogt bevonden worden, dat
„ eenige opgaven niet naar waarheid mogten zijn
„ gedaan, of dat impost-subjecte speciën mogten
„ zijn verzwegen, zal de zoodanige, welke zich
„ aan zulk een bedriegerij mogt hebben schuldig
„ gemaakt, verbeuren alle de bij hem gevonden
„ wordende speciën, en daarenboven vervallen in
„ eene boete van *f* 1000:0:0

„ Een verschil echter van een 50ste gedeelte
„ zal niet in aanmerking komen voor zoodanige
„ speciën, welke gemeten of gewogen moeten
„ worden.

„ 35. Ten aanzien van impost-subjecte speciën,
„ welke, in veil opgenomen zijnde, bevonde zul-
„ len

December 1813. „ len worden bij de Fransche administratie reeds „ te zijn verimpost, zal, bij de opvolgende betaling, invordering of credietgeving, het noodig regard geslagen worden, op de bewijzen, welke nopens de vorige verimposting zullen worden geproduceerd.

„ 36. Aan de zoutzieders, welke, bij de aanpeiling, bevorens verimpost ruw zout onder zich hebben, zal het daaruit te raffineren zout, bij den uitslag, met een rabat van 8 pCt. worden gevalideerd, en aldus 92 zakken geraffineerd zout gelijk staan met 100 zakken ruw zout.

„ 37. Het ongeraffineerde zout, hetwelk, zonder betaling van impost, door de visch-zouters uit de *entrepôts* ontvangen en nog onder hen berustende mogt zijn, zal onder deze aanpeiling zijn begrepen, en mitsdien behoorlijk met declaratoiren moeten worden aangegeven.

„ En zullen vervolgens de voorwaarden, onder welke voorz. personen hetzelve, zonder betaling van regten, hebben ingeslagen, ten stipste moeten worden nagekomen, op poene van als fraudateurs te worden gestraft.

„ 38. De gene, die deze opneming en aanpeiling weigeren, tegenstaan of verhinderen, als ook die eenig molest of overlast doen aan de daartoe gecommitteerden personen, het zij met woorden of daden, zullen als verstoorders der publieke rust worden gestraft.

„ Ontbiedende en gelastende wij alle civiele en militaire autoriteiten, om aan de handhaving dezer generale aanpeiling de hand te houden, en alomme, waar hun zulks door onze beambten tot dezelve mogt worden verzocht, aan dezelve hulp en bescherming te verleenen.

Ali

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Omtrent de belastingen, welke de vereenigde regten vervangen.

„ 39. Alle zoodanige perſonen, welke, ingevolge de in de 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29 en 30ſte artikelen dezer publicatie vermelde ordonnantien, wetten, beſluiten en decreten, acte van conſent of admisſie benodigd hebben, tot het exerceeren van eenige der bedrijven, in dezelve vermeld, zullen ook dan, wanneer zij bereids bevorens dusdanig conſent of admisſie mogten hebben verkregen, gehouden zijn zich, vóór den eerſten maart aanſtaande ter verkrijging van of bevestiging in dusdanig conſent of admisſie, aan onzen Commisſaris-generaal der financiën te adresſeren, op den voet, bij dezelve ordonnantiën, wetten, beſluiten en decreten vermeld.

„ Zullende dezelve, na verloop van den alzoo geſtelden termijn, van geen conſent of admisſie voorzien zijnde, hun beroep of bedrijf niet verder mogen uitoefenen.

„ 40. De zoodanigen, welke, ſedert de afſchaffing der Hollandſche middelen, eenige neringen, beroep of bedrijven mogten hebben aangevangen, welke, volgens dezelfde wetten, ordonnantiën, decreten, of beſluiten, gezamenlijk met andere neringen op verbodene plaatſen niet mogen uitgeoefend worden, zullen verpligt zijn de zoodanigen, vóór den 1 maart 1814, te verlaten, en, bij gebrek van dien, in de verdere uitoefening van zoodanige neringen, beroepen of bedrijven verhinderd worden. De ambtenaren der politie, met en benevens die der financiën, zullen naauwkeurig zorg dragen, dat aan de bepalingen van dit en het vorige artikel ſtiptelijk worde voldaan.

„ De

December 1813. „ De vorige Hollandsche belastingen, welke, „ bij deze publicatie, weder worden ingevoerd, „ het collectief zegel daaronder niet begrepen; „ zullen verhoogd worden met 15 pCt. ten be- „ hoeve van het *sijndicaat*, en zulks ten einde „ te vervangen de 16 additionele *centimes op de* „ *vereenigde regten*, welke aan hetzelve separate „ fonds, bij decreet van den 21sten october „ 1811, voor den tijd van 8 jaren, waren toe- „ gestaan.

„ En zal deze verhooging afzonderlijk worden „ gehouden en verantwoord, en het product daar- „ van aan voornoemde administratien worden uit- „ gekeerd.

„ *Regt van navigatie.*
„ (*Droit de navigation.*)

„ 42. Het regt van navigatie op de rivieren, „ vaarten en kanalen der Vereenigde Nederlanden, „ gedurende het Fransch bestuur geheven geweest, „ onder de benaming van *droit de navigation*, „ zal met den 1sten januarij zijn afgeschaft en „ vernietigd.

„ 43. In plaats van deze belasting worden, „ provisioneel, gedurende het jaar 1814, op het „ gezegde tijdstip, hersteld en in werking gebragt „ de voormalige *dominiale*, *provinciale* en andere „ *watertollen*, zoo als die bij derzelver afschaf- „ fing op *ultimo December* 1810 bestonden, de „ zoogenaamde *anhaltsche tol te Arnhem*, en de „ *rijkstol te Nymegen* daaronder begrepen.

„ 44. Alle deze tollen zullen, tot dat wij daar- „ omtrent nader hebben gedisponeerd, worden „ geheven, overeenkomstig de daarvoor bestaan „ hebbende tol-lijsten, die, krachtens dit ons „ decreet, mede worden in werking gebragt.

„ Ten einde echter eene min kostbare en ge- „ regelde administratie daartestellen, en tevens

„ meer-

„ meerder gemak aan de scheepvaart toe te bren- December 1813.
„ gen, zullen de tolwachten van iedere rivier
„ vereenigd, en slechts op *één* kantoor, het naast
„ aan de grenzen, gevorderd worden; zullende
„ onze intentie daaromtrent, bij notificatie van
„ Onzen Commissaris-generaal tot de financiën,
„ worden bekend gemaakt.

„ 45. De aanslag van de differente tolregten
„ moet geschieden op den van ouds gebruikelijken
„ voet; doch zal, ongeacht de vereeniging van
„ onderscheidene wachten op één punt, dezelve
„ voor iederen tol afzonderlijk worden gedaan,
„ en ook voor iederen tol bijzondere aanteekening
„ op de registers worden gehouden.

„ 46. De van buitenlands inkomende, zoo wel
„ als de derwaarts varende schippers, zullen op
„ de kantoren, waar meer dan éénc tolwacht
„ vereenigd is, geene andere regten voldoen, dan
„ voor die oude tolwacht of wachten, welke zij
„ zullen voor bij varen of gevaren zijn.

„ Onze Commissaris-generaal tot de zaken der
„ financien zorgt, dat de noodige behoedmiddelen
„ worden daargesteld, ten einde de schippers,
„ door het opgeven eener verkeerde plaats der
„ afvaart of bestemming, 's lands regten niet ver-
„ korten.

„ *Regt van waarborging voor gouden en*
„ *zilveren werken.*

„ *(Droit de garantie des matières d'or et*
d'argent.)

„ 47. Opzigtens het regt van waarborging voor
„ gouden en zilveren werken (*droits de garantie*),
„ zullen worden geobserveerd de bepalingen, wel-
„ ke, bij afzonderlijke publicatie van heden, zijn
„ vastgesteld.

„ Ge-

December 1813.

„ *Generale qualificatie.*

„ 48. Onze Commissaris-generaal voor de finan-„ tiën wordt gekwalificeerd, om alle zoodanige „ maatregelen te nemen, als tot het in werking „ en de noodige executie dezer onze publicatie, „ worden vereischt.

„ En ten einde niemand hiervan ignorantie pre-„ tendere, zal deze alomme worden gepubliceerd, „ waar zulks gebruikelijk is.

„ Willende de goede ingezetenen dezer landen „ op het ernstigste vermaand hebben, om zich „ in den opbrengst dezer belastingen, die niet „ willekeurig, maar uit bezef der hooge noodza-„ kelijkheid, om aan 's lands schatkist bij tijds „ de noodige inkomsten te verzekeren, van hen „ geheven worden, elk, voor zoo veel hem aan-„ gaat, getrouwelijk op te brengen, en zich nu „ vooral te onthouden van bedriegelijke opgaven „ schandelijke sluikerijen en fijn gesponene uitvlug-„ ten, om den letter der wet te ontduiken, ge-„ dragingen, welke, ten allen tijden, misdadig „ zijn, maar die, in de tegenwoordige oogenblik-„ ken althans, eene verachtelijke verwaarloozing „ van de aangelegenste belangen des lieven vader-„ lands zouden verraden.

NIEUWE
NEDERLANDSCHE
JAARBOEKEN

Voor de maand Maart

1814.

De loop der omstandigheden heeft schier nimmer den gang van 's menschen verkiezing, doch draagt altijd het kenmerk van een hooger alwijs bestuur. Den staat te hervormen, denzelven op geheel nieuwe grondslagen te herstellen en tevens in de verandering van alle deelen des bestuurs, in de voorschriften van nieuwe wetten voor alle betrekkingen der maatschappij, te voorzien, zou toch, in het menschelijk oordeel, een tijdperk vereisschen van inwendige rust en uitwendige vrede: en de loop der omstandigheden heeft dit zoo hoogstaangelegen en hoogstmoeilijk werk doen vallen in eenen tijd van dringende en algemeene krijgsvoorzieningen, ter verlossing van steden en sterkten, door ingenestelde overheerschers bezet, en ter deelneming tevens aan de algemeene krijgsverrigtingen der Geallieërden tegen den vijand van Europa; van krijgsvoorzieningen, die met de schepping eener krijgsmagt moesten beginnen, wijl de afgezworen dwingeland de jongelingschap van verscheidene jaren door conscriptiën weggenomen en door heillooze veldtogten vernield had; van krijgsvoorzieningen, eindelijk, die, zonder voorraad van Inleiding.

December 1813. wapenen en zonder voorraad van geldmiddelen moesten worden aangevangen. Neen, dit was geene vrije verkiezing, en het zou die voorzeker nimmer geweest zijn: maar de noodzaakelijkheid gebood, de drang der omſtandigheden eischte het eene zoo wel als het andere, en de uitkomst doet ons de alwijsheid des Opperbeſtuurs eerbiedigen. Door dien zelfden zamenloop toch zijn Vorst en volk, ſtaats- en krijgslieden tevens bezig gehouden met geheel eigene zorgen, bemoeijingen en werkzaamheden, en hebben alle de krachten van den ſtaat en alle de deugden der natie gezamelijk derzelver nuttige en weldadige rigting en aanſporing gevonden; waarvan eene ongeſtoorde werking in elk vak van herſtel of verwering, eene algemeene aftrekking van den geest van alle ijdele beſpiegeling, en eene eendragtige zamenſpanning tot het zelfde einde de gelukkige gevolgen zijn geweest.

Het is de rijkdom der ſtoffe voor onze jaarboeken in de eerſte maand van het herſtelde Nederland, die ons deze opmerking doet maken, welke misſchien niet onwaardig zal worden geacht, om ten onderwerp voor verder godsdienstig of ſtaatkundig nadenken te ſtrekken: terwijl het dié zelfde rijkdom der ſtoffe is, welke ons gebiedt, het ſlechts bij dezen wenk te laten.

Ten zelfden dage, als Zijne K. Hoogheid voorzien had in de belastingen voor den Staat, zijnde dit den 23ſten December, voegde zijne vaderlijke zorg daarbij de volgende publicatie:

Aandrang op voldoening der belastingen „Gelet op onze publicatie van heden, waarbij „Wij de financiëele maatregelen, tot beſtrijding „der gewone ſtaats-uitgaven, voor den dienst „des jaars 1814, hebben daargeſteld, en begerende, dat alle autoriteiten, magiſtraten, justicieren en ambtenaren, en, in het algemeen, alle „de goede ingezetenen dezer landen van onze „ſtellige en onwrikbare intentie te dezen aanzien „worden verwittigd;

„Hebben wij beſloten en beſluiten:

On-

„ Onzen Commisfaris-generaal voor de binnen- December
„ landfche zaken te autorifeeren en te gelasten, 1813.
„ gelijk dezelve geautorifeerd en gelast wordt bij
„ deze, om aan de Commisfarisfen-generaal in de
„ respectieve departementen te kennen te geven,
„ dat Wij, ten einde in den dringenden nood van
„ het lieve vaderland, zoo veel mogelijk te voor-
„ zien, en ter gaande houding van de zaken voor
„ den dienst van den jare 1814, Ons hebben ge-
„ noodzaakt gevonden, om, onverminderd de
„ voortduring der lasten, bekend onder de bena-
„ ming van *directe contributie*, van *enregistra-*
„ *tie*, *zegel*, enz., en, met affchaffing van de
„ tot dus verre geheven zijnde Franfche belastin-
„ gen, bekend onder den naam van *droits réunis*,
„ *droit de navigation*, *etc.*, eenige andere met
„ den geest der natie en hare zeden en vorige
„ gebruiken meer overeenkomftige belastingen te
„ moeten introduceren, waarvan de heffing alom-
„ me zal ingaan met den 1ften Januarij 1814.

„ Dat het ftaan of vallen van het dierbaar va-
„ derland met de naauwkeurige en rigtige percep-
„ tie van de voorfchrevene belastingen in een on-
„ middelijk verband ftaat, en dat het mitsdien een
„ der eerfte en voornaamfte pligten is van de goe-
„ de ingezetenen dezer landen, om, ieder in den
„ zijne, door eene getrouwe betaling van zijn ver-
„ fchuldigde in dezelve belastingen, zijnen ijver tot
„ redding en behoud van onzer aller vaderland aan
„ den dag te leggen.

„ Dat het ook een der heiligfte pligten is van
„ alle departementale, ftedelijke of plaatfelijke be-
„ fturen, hoogere en lagere ambtenaren, magiftraten,
„ officieren en justicieren, om met alle vermogen
„ en postpofitie van alle ftedelijke, plaatfelijke of
„ bijzondere aangelegenheden, de hand te houden en
„ krachtdadig te doen houden aan de rigtige per-
„ ceptie van de voorzeide onontbeerlijke inkomften
„ van den ftaat, en tegen te gaan alles, wat
„ daaraan, het zij direct of op eene indirecte wij-

December 1813.

„ ze, zoude kunnen hinderlijk zijn: te dien einde
„ de alle ambtenaren en suppoosten, welke wij
„ ter administratie, perceptie en recherche, hebben
„ ben aangesteld, of verder zullen benoemen, in
„ de uitoefening van derzelver functiën, alle mogelijke
„ gelijke hulp en adsistentie, zonder eenig uitstel,
„ te verleenen, en hen te beveiligen en te helpen
„ beveiligen tegen alle beledigingen, geweld en resistentie,
„ sistentie, welke tegen hen onverhooptelijk zouden
„ den mogen worden gepleegd of ondernomen,
„ met verdere uitdrukkelijke declaratie, dat hoezeer
„ zeer Wij van de vaderlandsliefde van alle leden
„ den van de regering en van alle hoogere en
„ lagere ambtenaren, zonder onderscheid, billijk
„ verwachten, dat ieder zich in deze van zijne
„ pligten jegens Ons en het lieve vaderland met
„ met den meesten ijver zal kwijten, en ook daardoor,
„ door, ter behouding onzer dierbaarste panden,
„ Godsdienst, Vrijheid en Onafhankelijkheid, met
„ bereidvaardigheid zal medewerken, en hunne
„ onderhoorigen met goede voorbeelden aansporen
„ en voorgaan, Wij tevens als wederstrevers van
„ de heiligste belangen van den staat, en als deszelfs
„ zelfs vijanden zullen beschouwen alle zoodanigen,
„ gen, welke het heffen en innen der bij Ons,
„ in den dringenden nood des lands, noodig bevondene
„ vondene belastingen, het zij openlijk, het zij
„ bedektelijk, door woorden, daden of geschriften,
„ ten, hinderlijk zijn, of onze heilzame intentie
„ tie in deze, in eenigen opzigte, tegenwerken
„ zullen.

„ Alles met last aan onze Commissarissen-generaal
„ neraal in de departementen, om deze onze gevoelens
„ voelens en ernstigste intentiën, zonder verwijl
„ te brengen ter kennisse van Commissarissen in
„ de arrondissementen, en voorts van alle stedelijke
„ ke en plaatselijke besturen, collegiën van justitie,
„ tie, officieren en hoofden der respectieve administratiën,
„ nistratiën, ten einde niemand hunner daarvan
„ eenige ignorantie zoude kunnen voorwenden,

„ en

„ en met last aan dezelven, om daarvan ook „ aan hunne onderhoorigen, communiticatie te „ doen. December 1813.

Ook mogt de algemeene Staatszorg de plaatselijke en stedelijke aangelegenheden niet vergeten, weshalve, al mede ten zelfden dage, daaromtrent uitgegeven werd de volgende publicatie:

Reglement op het heffen van stedelijke en plaatselijke belastingen.

„ In aanmerking nemende, dat het belang der „ ingezetenen gebiedend vordert, dat de, thans ge„ heven wordende stedelijke en plaatselijke belastin„ gen, bekend onder den naam van *municipale* „ *octrooijen*, ten spoedigste worden afgeschaft;

„ En tevens in overweging hebbende genomen, „ dat het niet minder noodzakelijk is, om, op „ eene andere wijze, in de behoeften der steden „ en plaatsen, welke, door de afschaffing van de „ gemelde octrooijen, van hare voornaamste in„ komsten zouden worden verstoken, te voor„ zien;

„ Op voordragt, daartoe aan Ons gedaan door „ onze Commissarissen-generaal tot de financiën „ en de binnenlandsche zaken;

„ Hebben wij besloten en besluiten te arresteren „ het navolgende:

„ *REGLEMENT op het heffen van stede„ lijke en plaatselijke belastingen.*

„ 1. De thans bestaande stedelijke en plaatselijke „ belastingen, bekend onder den naam van *Oc„ trooijen*, worden geheel en al afgeschaft, en „ zulks van het oogenblik af aan, dat in de be„ hoeften der steden en plaatsen, door de dade„ lijke invoering der nieuwe stedelijke en plaatse„ lijke belastingen, op den hierna te melden voet, „ zal zijn voorzien; zullende, tot op dat tijd„ stip, de tegenwoordige stedelijke en plaatselijke „ belastingen blijven voortduren, met deze bepa„ ling nogtans, dat voor zoo verre, uit krach„ te van eenige thans bestaande stedelijke of plaat-

December 1813. „ selijke octrooijen, sommige speciën aan belastingen mogten zijn onderworpen, bedragende meer dan de helft van den impost, welke daarvan voortaan van 's lands wege zal worden geheven, in zulke gevallen, zoodanige stedelijke of plaatselijke belastingen van het tijdstip der invoering van de nieuwe lands impositiën af aan, zullen worden gereduceerd, gelijk dezelve nu voor alsdan gereduceerd worden bij deze, uiterlijk tot op de helft van den impost, welke op zoodanige speciën van 's lands wege is gelegd.

„ 2. Ter bestrijding van de stedelijke en plaatselijke behoeften, zal men voortgaan met, op den tegenwoordigen voet, te blijven innen één stuiver per gulden van het beloop der thans betaald wordende *grondlasten*, bekend onder den naam van *contribution foncière*, alsmede één stuiver per gulden van de thans geheven wordende belasting, bekend onder den naam van *personel et mobilier*; zullende het rendement van die beide additioneele stuivers aan de stedelijke en plaatselijke besturen maandelijks, door den ontvanger der directe belastingen, worden uitgekeerd, ieder voor zoo veel de uitgestrektheid zijner gemeente aangaat.

„ 3. De voorschrevene additioneele stuivers zullen alleen worden berekend over het principaal der belastingen, en geenszins ook over de zoogenaamde *additioneele centimes*.

„ 4. Wanneer het provenu dezer additioneele stuivers niet toereikende mogt zijn ter bestrijding van de stedelijke en plaatselijke behoeften, zal men, in zoodanige steden en plaatsen, welke minder dan tweeduizend zielen bevatten, en in alle zoodanige anderen, zonder onderscheid van populatie, alwaar het montant van het te kort komende gering is, en de plaatselijke omstandigheden zulks toelaten, de penningen ter bestrijding van het voorschreven *te kort* bij voorkeur

„ trach-

„ trachten te vinden, door middel van eenen December 1813.
„ perſoneelen omſlag of repartitie over de in- of
„ opgezetenen der gemeente, met in achtneming
„ der relatieve vermogens derzelven tot het dragen
„ van lasten, volgens eenen ſtaat daarvan jaarlijks door het ſtedelijk of plaatſelijk beſtuur te
„ te formeren.

„ Zullende niemand, het zij het geheele jaar, of, alles bijeen genomen, gedurende ſlechts drie
„ maanden van dien, in zoodanige gemeente verblijf houdende, offchoon elders gedomiciliëerd,
„ van het dragen in de plaatſelijke omſlagen, onder welk voorwendſel ook, vermogen te worden
„ geëxcuſeerd, dan alleen uit hoofde van wel
„ bewezene armoede.

„ 5. In zoodanige ſteden en plaatſen, alwaar
„ de uitgaven en behoeften zoo groot zijn, dat
„ de omſtandigheden niet toelaten, om het montant van het te kort komende (na ontvang van
„ de hier voren gemelde verhoogingen van éénen
„ ſtuiver per gulden) door eenen matigen omſlag
„ te kunnen vinden, zullen de ſtedelijke en plaatſelijke beſturen, in het voorſchreven te kort
„ moeten voorzien, door eenen impost op het
„ *beestiaal* of *ſlagtgeld*, mitsgaders op den *jenever*, *brandewijn*, *bieren*, *kolen* en *turf*, binnen hunne gemeente geconſumeerd of verbruikt
„ wordende; alsmede ook door eene belasting op
„ de *huurwaarde van vaste panden*, te betalen
„ door de bewoners, huurders of gebruikers;
„ wordende niettemin bepaald, dat de ſtedelijke
„ of plaatſelijke impost op de *jenever* en *brandewijn* in geen geval zal mogen te boven gaan
„ het *derde* gedeelte, en die op den *turf* en de
„ *kolen* de *helft* van den impost, welke op die
„ onderſcheidene middelen respectievelijk van 's lands
„ wege wordt geheven.

„ 6. Wanneer ook, op deze wijze, in de voorzeide behoeften niet mogt kunnen worden voorzien, zullen de ſtedelijke en plaatſelijke beſturen

December 1813. „ verpligt zijn over te gaan tot het heffen van „ belastingen, bij wijze van verhooging van additioneele stuivers te ponde boven 's lands impositiën, onder de navolgende benamingen vastgesteld:

„ *Wijn*,
„ *Gemaal*,
„ *Regt van de Waag*,
„ *Ronde maat*,
„ *Deuren- en Venster-geld*,
„ *Dienstboden*,
„ *Paarden*.

„ Wij zullen, in enkele gevallen, op voordragt „ van onzen Commissaris-generaal, dispensatie ver„ leenen van de bepaling, in het voorgaande ar„ tikel gemaakt, zoodanig, dat tot de aangewe„ zene objecten van belasting, vatbaar voor eene „ verhooging, bij wijze van additioneele stuivers te „ ponde, bij voorkeur, boven afzonderlijke belas„ tingen, van stads wege te heffen, toevlugt zal „ mogen worden genomen.

„ 7. Geene stedelijke of plaatselijke besturen zul„ len bevoegd zijn, om, *eigener autoriteit*, eeni„ ge plaatselijke belastingen te heffen, omslagen „ te regelen, of te doen invorderen, maar gehou„ den zijn hunne ontwerpen en reglementen, dien „ aangaande, inteleveren, ten fine van goed- of „ afkeuring, aan den Commissaris-generaal in „ het departement, of aan zoodanige autoriteit, „ als denzelven constitutioneel zal vervangen, en „ tevens aan denzelven suppediteren alle zooda„ nige inlichtingen, als van hen zullen worden ge„ requireerd; zullende de uitgaven over het geheele „ jaar alvorens moeten zijn bepaald, of gelijktijdig „ ter regeling worden voorgedragen, in dier voe„ ge, als nader door Ons zal worden voorge„ schreven.

„ De departementale autoriteiten zullen de in„ gekomene ontwerpen en reglementen examine„ ren.

„ Wan-

„ Wanneer er alleen zaak is van plaatſelijke December
„ omſlagen, zal de goedkeuring van onzen Com- 1813.
„ misſaris generaal in het departement voldoende
„ zijn.

„ Voor alle andere ontwerpen en reglementen
„ zal de approbatie van onzen Commisſaris-gene-
„ raal tot de binnenlandſche zaken gevorderd
„ worden.

„ Wij reſerveren ons, in onzen raad de appro-
„ batie te verleenen op alle ontwerpen en regle-
„ menten van alle ſteden, hoofdplaatſen van de-
„ partementen zijnde, mitsgaders van zoodanige
„ ſteden en plaatſen, waar de bevolking tien dui-
„ zend zielen en daar boven bedraagt.

„ Deze ontwerpen en reglementen zullen aan
„ den Commisſaris-generaal tot de binnenlandſche
„ zaken worden ingezonden, en, door denzelven,
„ na daarop de conſideratiën van onzen Com-
„ misſaris-generaal tot de financiën op het ſtuk
„ der belastingen gevraagd te hebben, Ons wor-
„ den aangeboden.

„ Van alle ontwerpen en reglementen zal een
„ authentiek afſchrift berusten in de archieven
„ van ons departement van binnenlandſche za-
„ ken.

„ 8. De invordering der geaccordeerd wordende
„ ſtedelijke additioneele ſtuivers zal moeten geſchie-
„ den op de gewone 's lands kantoren, en door
„ 's lands ambtenaren; zullende het rendement
„ daarvan mede maandelijks aan de magiſtraten of
„ gemeente-beſturen worden uitgekeerd.

„ Aan de magiſtraten of gemeente-beſturen wordt
„ overgelaten, om tot de perceptie der ſtedelijke
„ of plaatſelijke belastingen, op het *beestiaal* of
„ *ſlagtgeld*, den *jenever*, *brandewijn*, *bieren*,
„ *kolen*, *turf* en *huurwaarde van vaste panden*,
„ zoodanige ambtenaren en geëmploijeerden aan te
„ ſtellen, als de gemeente-beſturen zullen goed-
„ vinden, mitsgaders de noodige bepalingen te
„ maken, met betrekking tot de borgtogten der

December 1818. „ stedelijke ontvangers, derzelver ontvanglooner als anderszins,

„ 9. Van het maandelijksch onzuiver rendement van de stedelijke en plaatselijke additioneele stuivers, zal, ten beheeve van het land, worden ingehouden 4 pct., en zulks, om daarmede te helpen dragen de onkosten der perceptie, administratie, recherche, toezigt en justitie der voorz. middelen., welke, onder beneficie van die korting, voor het overige geheel en al door het land zullen gedragen worden.

„ 10. In consideratie van het modieke van voorz. kosten, zullen de gemeente-besturen of andere plaatselijke autoriteiten verpligt zijn, om, zonder deswegens eenige vergoeding te pretenderen, ten dienste van de administratie, rechercherche, toezigt en justitie over de middelen te lande, te laten het mede gebruik van alle daartoe gedestineerde plaatselijke gebouwen, gevangenissen, tuchthuizen, of andere localiteiten; mitsgaders] aan de ambtenaren of geëmploijeerden van den lande te verleenen en te doen verleenen alle mogelijke adsistentie.

„ 11. Het zal aan de stedelijke en plaatselijke besturen vrijstaan, om, ten koste hunner gemeenten, aan de poorten of andere avenues, ter meerdere recherche en meer efficacieuse invordering van zoodanige stedelijke impositiën, welke niet tevens van 's lands wege worden geheven, zoodanige wachters of oppassers te plaatsen, als zij zullen noodig oordeelen, mits op de instructie voor die suppoosten, alvorens, door den Commissaris-generaal in het departement de consideratiën van den directeur der indirecte belastingen worden gehoord, om des noods, in cas van verschil van opinie, daar op te vragen de approbatie van onzen Commissaris-generaal van financiën, die daarin zoodanige veranderingen zal kunnen maken, als hij,

ten

„ ten nutte van den lande, en tot voorkoming van December
„ tegenstrijdige dispositiën, zal dienstig oordeelen. 1813.
„ 12. De voorzeide stedelijke en plaatselijke belastingen, voor zoo verre die bij wege van additioneele stuivers worden geheven, zullen in regten worden beschouwd als een gedeelte van 's lands middelen uitmakende, zonder aan eenige afzonderlijke regtspleging, boeten, of straffen onderhevig te zijn, of te kunnen gemaakt worden.

„ Zullende voor het overige, de judicature over de afzonderlijke stedelijke en plaatselijke impositiën, gesteld op het *beestiaal*, den *jenever*, *brandewijn*, de *bieren*, *kolen* en *turf*; als mede op de *huurwaarde van vaste panden*, aan den gewonen plaatselijken regter competeren; terwijl de calanges deswegens aan den gewonen officier worden overgelaten, om daarin *ordinario modo* te worden geprocedeerd.

„ 13. Onverminderd de vorenstaande bepalingen, zullen de gemeente-bestuuren bevoegd zijn, om, naar mate van de plaatselijke omstandigheden, en met goedkeuring van de departementale autoriteiten, te mogen heffen weg-, straat-, brug-, kaai-, haven-, kraan-, sluis- of poortgelden, mitsgaders recognitiën voor het gebruik van plaatsen op de openbare markten, hallen, vischbanken en dergelijke, alsmede omslagen te doen tot het onderhouden van lantaarns, brandspuiten, nachtwachten, enz."

Zijne Koninglijke Hoogheid, krachtens art. 4. der Publicatie van den 6den dezer maand, het tarief willende regelen, waarna de gefabriceerde tabak uit de magazijnen der regie herkomstig, ten behoeve van 's lands financiën, zouden kunnen worden verkocht en afgeleverd, nam den 15den op voordragt van den Commissaris-generaal van financiën, het navolgende besluit: Openbare tabaksverkooping.

„ De prijs der gefabriceerde tabakken, in de manufacturen te Amsterdam en Rotterdam, en

„ in

December 1813. „ in derzelver zoo principale als bijzondere entre„ pots binnen deze landen voor handen zijnde, „ overeenkomstig derzelver gewone soortverdee„ ling, wordt vastgesteld als volgt:

„ Gekorven varinas of kanasser .		, 50 st.	per pond
	„ Portorico . .	30	———
	„ 1ste kwaliteit .	20	———
	„ 2de dito nieuwe	16	———
	„ 2de dito oude .	12	———
	„ Cantine . . .	9	———
„ Cigaren . .	Varinas . . .	80	———
	„ Portorico . .	60	———
	„ 1ste kwaliteit .	40	———
„ Gesponnen rollen pruimtabak,			
	„ 1ste kwaliteit .	28	———
	„ 2de dito . . .	12	———
	„ Cantine . . .	8	———
„ Snuif . : .	1ste kwaliteit .	24	———
	„ 2de dito . .	14	———
„ Onbewerkte snuif		5	———

„ De vijf hectogrammes gerekend voor één pond."

Inkomende regten op koloniale producten. Nog was te bepalen, in gevolge art. 7 van het besluit van den 7den dezer maand, de hoeveelheid der inkomende regten op de koloniale producten, waar onder de tabak mede behoorde, als ook op het zout. Zijne Koninkl. Hoogheid liet zich hierbij geleiden door de overweging, dat in de tegenwoordige omstandigheden de koophandel dezer landen meerder aanmoediging, dan ooit, behoefde, om de vroegere werkzaamheid te hervatten, welke zoo zeer tot de algemeene welvaart had bijgedragen, en nam het volgende besluit:

„ Art. 1. Er zullen provisioneel, en tot daar„ omtrent anders zal wezen verstaan, noch van „ koloniale goederen, noch van tabak, noch van „ eenige andere voorwerpen van handel, eenige „ meerdere of andere inkomende of uitgaande reg„ ten worden geheven, dan zijn bepaald bij de „ lijst, gevoegd agter het plakaat van 31 Julij „ 1725, met zoodanige alteratiën en ampliatiën als

„ daar.

„ daarin tot op den aanvang des jaars 1811 zijn „ gemaakt. December 1811.

„ 2. De wet van 18 December 1805, wegens „ den impost op eenige buitenlandsche producten, „ blijft mede ten opzigte van den tabak in hare „ volle kracht en geheel.

„ 3. Ten aanzien van het artikel der thee, wordt „ provisioneel, en tot dat de eigen handel uit „ deze landen op China finaal zal geregeld zijn, „ niet alleen aan de hier voren gemelde wetten „ van inkomende of uitgaande regten, maar ook „ aan alle zoodanige bepalingen en verordeningen, „ als omtrent den gelimiteerden en aan bijzondere „ permissiën en conditiën onderworpen invoer, „ sedert 1798 tot 1810, bestonden, op nieuw „ kracht van wet toegekend.

„ 4. Omtrent het ruwe zoo wel, als geraffineerde zout, zullen moeten worden in acht genomen de bepalingen, zoo bij het generaal plakaat van den 31sten Julij 1725, als bij de wet „ op de buitenlandsche producten van den 18den „ December 1805, en het reglement van 28 Mei „ 1809, deswegens vastgesteld en gemaakt, zullende provisioneel de respectieve beambten der „ konvooijen en licenten met de bemoeijenissen en „ de invordering der regten op het zout belast „ zijn, zoo als die bij voorz. wetten zijn omschreven, en mitsdien zorgen, dat zij, die het „ zout inslaan, voor de quantiteit worden gedebiteerd en wederom, bij den uitslag, gecrediteerd; doch dit laatste niet, dan na dat aan „ hen behoorlijk zal zijn gebleken, dat die geen, „ aan wien het zout is overgegaan, wederom „ is gedebiteerd."

Geene geringe besparing voor 's Lands kasse, bragt te weeg het volgende besluit van den 18den, tot het aanleggen van een Staatsblad, op voordragt van den Heer Commissaris-Generaal van Binnenlandsche zaken: Aanleg van een Staatsblad.

„ Art. 1. Er zal, van gouvernements wege,

„ ten

December 1813. „ ten koste en ten behoeve van den lande, een „ STAATSBLAD DER VEREENIGDE NEDERLANDEN „ worden uitgegeven, te beginnen met den 1sten „ Januarij 1814.

„ 2. In het Staatsblad zullen alleenlijk geplaatst „ worden *alle* wetten, proclamatiën, publicatiën, „ en voorts zoodanige besluiten van den SOUVEREIN, als waarvan de publiekmaking noodig of „ nuttig wordt geoordeeld.

„ 3. De insertie dezer stukken in het Staatsblad „ wordt beschouwd als derzelver publicatie, en „ als vervangende de bevorens gebruikelijke toezending van gedrukte exemplaren; zullende alle „ Gemeente-besturen, uit dien hoofde, verpligt „ zijn zich van hetzelve, ten hunnen koste, te „ voorzien.

„ 4. Het Staatsblad zal *in octavo* worden gedrukt, en, zonder vaste tijdsbepaling, worden „ uitgegeven, in diervoege als de stoffe, daartoe „ voorhanden, zal vorderen.

„ 5. Geen der voorz. stukken zal in eenig „ nieuwspapier opgenomen of publiek gemaakt „ mogen worden, vóór dat hetzelve in het Staatsblad, is geïnsereerd geweest.

„ 6. De superintendentie over de uitgave van „ het Staatsblad, en de zorg voor alles, wat deszelfs inrigting en organisatie betreft, zal worden gedemandeerd en opgedragen aan Onze Algemeene Staats-Secretarij.

„ 7. Onze Commissaris-generaal voor de Binnenlandsche zaken zal zich, met Onze Algemeene „ Staats-Secretarij concerteren, nopens de uitvoering van dit besluit, het welk mede zal gebragt „ worden ter kennis van den Secretaris van Staat „ voor de buitenlandsche zaken, van den Eersten „ President van het Hooge Geregtshof, en van de „ Commissarissen-generaal van financiën, oorlog, marine en politie, ten einde zich daarnaar „ te gedragen."

Ten zelfden dage, namelijk den 18den December,

ber, nam Zijne Koninkl. Hoogheid het volgende besluit: December 1813.

„ Art. 1. Er zal, van gouvernements wege, „ ten koste en ten behoeve van den lande, eene „ NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT worden „ uitgegeven, te beginnen met den 1sten Januarij „ 1814. Aanleg van eene Nederlandsche Staatscourant.

„ 2. Met volstrekte uitsluiting van alle particu„ liere stukken, nieuwstijdingen en advertissemen„ ten, worden in de Staats-Courant geplaatst.

„ 1°. Alle besluiten, benoemingen en aanschrij„ schrijvingen van de ministers, en van alle natio„ nale kollegien en ambtenaren, civiele en justi„ ciëele, welke dezelven aan het publiek willen „ mededeelen.

„ 2°. Alle advertissementen en annonces van de„ zelve kollegien en personen.

„ 3°. Zoodanige diplomatieke stukken, officiëele „ tijdingen en verdere berigten, als het gouverne„ ment wil hebben medegedeeld.

„ Annonces en advertissementen van departemen„ tale en plaatselijke besturen en ambtenaren, voor „ zoo verre die de plaatsing daarvan, tegen beta„ ling van het gewone advertentie-geld, mogten „ verlangen.

„ 3. De Staats-Courant wordt in folio gedrukt „ en dagelijks uitgegeven; zullende de gemeente„ bestuuren verpligt zijn, zich dezelve ten hunnen „ koste aan te schaffen.

„ 4. Onze Commissaris-Generaal voor de bin„ nenlandsche zaken is belast met de superinten„ dentie over de uitgave van de Staats-Courant „ en met de zorg voor alles, wat deszelfs inrig„ ting en organisatie betreft.

„ 5. Onze Commissaris-Generaal voor de bin„ nenlandsche zaken is belast met de uitvoering „ van dit besluit, hetwelk mede zal gebragt wor„ den ter kennis van den Secretaris van Staat voor „ de buitenlandsche zaken, van den Eersten Presi„ dent van het Hooge Geregtshof en van de Com-

„ mis-

December 1813. „ misfarisfen-generaal van financiën, oorlog, „ marine en politie, ten einde zich daarnaar te „ gedragen."

Affchaffing der belasting op het onderwijs. De Univerfitaire belasting, gedurende de vereeniging met Frankrijk, ingevoerd, vorderde onverwijld eenige voorziening, en Zijne Koninkl. Hoogheid befloot almede op denzelfden 18den December:

„ Art. 1. De univerfitaire heffing, of belasting „ op onderwijs, wordt afgefchaft.

„ 2. Desniettegenftaande zal al het achterftallige „ van de univerfitaire heffing op de leerlingen tot „ op den 10den December ll. moeten worden be- „ taald, als mede het jaarlijks regt van diploma „ door de onderwijzers zelven te voldoen, welk „ welk regt van diploma door hen voor den 1ften „ November had moeten zijn betaald geworden.

„ 3. De heffing dezer achterftallen zal op den- „ zelfden voet gefchieden, als dus verre gebruike- „ lijk was, wordende de gewezen Infpecteur-ge- „ neraal der univerfiteit, thans Commisfaris tot de „ zaken van het publiek onderwijs, geautorifeerd „ tot het regelen en afdoen van deze gehele zaak „ de concert met de respectieve akademifche ra- „ den.

„ 4. De commisfaris tot de zaken van het publiek „ onderwijs zal van de reeds voorhanden zijnde „ penningen, als mede van die, welke, ten ge- „ volge van het bovenftaande, zullen worden ge- „ ftort, rekening en verantwoording doen aan den „ Commisfaris-generaal voor de binnenlandfche „ zaken."

De Commisfarisfen-generaal van het Algemeen beftuur hadden eene conventie door gemagtigden aangegaan, nopens den cours en de verhouding der Pruisfifche, Rusfifche en andere vreemde munten, door Zijne Koningl. Hoogheid op den 19den dezer maand goedgekeurd, en deze conventie op den 20ften bekend gemaakt als eenen regel, gedurende het verblijf der armeeën van de Geallieerden in

in de vereenigde Nederlanden, in den particulieren handel aan te nemen. Deze conventie stelde: December 1813.

De Fredrich d'or . . .	*f* 9:15:—	
De ducaat	- 5:16:—	à 6 guld.
Een Pruisische thaler . .	- 1:16:—	
Acht goede grossen . . .	- -:12:—	
Vier grossen.	- -: 6:—	
Twee grossen	- -: 3:—	
De Beijersche kroon . .	- 2:14:—	
De Saxische specie. . . .	- 2: 8:—	
Eene halve specie	- 1: 4:—	
De Brabandsche thaler . .	- 2:14:—	
Het stuk van 20 kreutzers	- -: 7: 8	
Het stuk van 10 kreutzers .	- -: 3:12	
De roebel	- 1:16:—	
De halve roebel	- -:18:—	
De kwart roebel	- -: 9:—	

Den 22sten deed Zijne K. Hoogheid alle onzekerheid ophouden nopens den koers der muntspecie, waarin de soldij der troepen van zijne Groot-Brittannische Majesteit moest worden gekweten, door bekendmaking van het besluit, waarbij „de „koers van den *dollar* werd bepaald en geregeld op vijftig en een halve stuiver Hollandsch „per stuk, zullende dezelve voor die waarde alomme, gedurende het verblijf der armeën van „onze hooge Geällieerden in deze Landen, in „den particulieren handel worden aangenomen." Alzoo maakte Zijne K. Hoogheid al mede op den 26sten eene bepaling op den koers van het gouden muntstuk van het jaar 1813, met het wapen van Z. M. den Koning van Groot-Brittannie, als Keurvorst van Brunswijk Lunenburg; doch vond Zijne K. Hoogheid, op het rapport van den Commissaris-generaal van financiën, nopens de laatst ingewonnene informatiën, betrekkelijk tot de variatiën in den koers van ettelijke vreemde gouden en zilveren muntspeciën noodig, reeds den 2den Januarij 1814 te nemen het volgende besluit:

December 1813.

„ Art. 1. Bij alteratie van ons besluit van den „ 22sten December 1813, n°. 9, zal de Dollar „ voortaan, en tot op onze nadere beschikking, „ gerekend worden waardig te zijn twee en vijf- „ tig stuivers Hollandsch.

„ 2. Bij gelijke alteratie van ons besluit, van „ den 26sten December 1813, n°. 4, wordt de „ koers van het gouden Muntstuk van anno 1813, „ à vijf Thaler, met het wapen van Z. M. den „ Koning van Groot-Brittanniën, als Keurvorst „ van Brunswijk-Lunenburg, bepaald op tien Gul- „ dens Hollandsch.

„ 3. Voormelde Muntspeciën zullen van de mi- „ litairen, behoorende tot de geallieërde legers, „ en verder in den particulieren handel worden „ aangenomen voor de daaraan, bij art. 1 en 2, „ respectivelijk toegekende waarde.

„ 4. Onze Secretaris van Staat voor de bui- „ tenlandsche Zaken zal den inhoud van dit be- „ sluit brengen ter kennisse van den Heer Am- „ bassadeur van Zijne Groot-Brittannische Maje- „ steit; ten welken einde hem een afschrift van „ hetzelve zal gedepêcheerd worden, en gelijk af- „ schrift aan Onze Commissarissen-generaal van „ financiën, oorlog, marine en binnenlandsche „ Zaken, dezen laatsten, met last, om, aan on- „ ze bepalingen, hier voren gemeld, de vereisch- „ te publiciteit te geven.

Over het begraven in Kerken.

Zijne K. Hoogheid, op voordragt van den Heer Commissaris-generaal tot de binnenlandsche zaken, in aanmerking nemende, dat de prohibitive bepalingen omtrent het begraven van lijken in de kerken, welke, sedert eenigen tijd in sommige gedeelten van het departement van de Zuiderzee en bepaaldelijk binnen de stad Amsterdam waren ingevoerd en geëxecuteerd, vele personen en familiën aanvankelijk, naar hunne denkwijze, hadden beroofd van een voorregt, het welk verre het grootste gedeelte hunner mede-ingezetenen hadden blijven behouden, mitsgaders, dat de provisioneele be-

grafplaatsen] buiten de kerken, bijzonder in Amsterdam, verordend, in meer dan een opzigt voor vele ongeschikt en ongevoeglijk waren, nam op den 22sten provisioneel en tot zoo lange door Hoogstdenzelven finale bepalingen op het stuk van het begraven van lijken in de kerken zouden gemaakt zijn, het navolgende besluit: December 1815.

„ Art. 1. Onze Commissaris-generaal tot de binnenlandsche zaken wordt geautoriseerd, om onder „ het præsidie van den Commissaris tot de geneeskundige zaken, aan zijn ministerie verbonden, bijeen te roepen een' raad van eenige kundige en verlichte professoren of doctoren in de geneeskunde, voornamelijk zoodanigen, welke zich op het vak der scheikunde meer bijzonder hebben toegelegd, ten einde gezamelijk te vervaardigen en uit te brengen een gemotiveerd advijs op de vrage, of het begraven van lijken in de kerken, zoo als hetzelve in de Vereenigde Nederlanden heeft plaats gehad, zoo schadelijk is of worden kan voor de gezondheid der levenden, dat hetzelve van Onzentwege zoude behooren verboden te worden. Opwekkende brief van den Commissaris-generaal van binnenlandsche zaken.

„ 2. Onze Commissaris-generaal zal dat gemotiveerd advijs, na dat het bij hem zal ingekomen zijn, aan Ons overgeven, ten einde daarop finaal door Ons moge worden gedisponeerd.

„ 3. Tot zoo lange Wij dezen aangaande een finaal besluit zullen genomen hebben, zal het aan ieder vrijstaan, de dooden in de kerken te doen begraven, volgens het oude gebruik en tegen betaling der daartoe verordende regten; wordende mitsdien alle prohibitive bepalingen, welke deswegens in sommige gedeelten der Vereenigde Nederlanden zijn ingevoerd, ingetrokken en buiten effect gesteld.

„ 4. Onze Commissaris-generaal tot de binnenlandsche zaken wordt met de uitvoering van dit

December 1813. „ besluit belast, hetwelk door de nieuwspapieren „ zal worden publiek gemaakt.

Over kerkelijke beroepingen. De overweging, dat onder de Fransche regering de *goedkeuring der beroepingen van kerklijke leeraars* aan den Keizer was gereserveerd, en dat, in afwachting der bepalingen, welke zoo bij de organisatie der *eeredienſten* in het algemeen, als bij de beschikkingen op het stuk der *kerkelijke regten*, omtrent het *jus patronatus* in het bijzonder, zullen gemaakt worden, provisioneele voorzieningen noodig zijn; als mede de aanmerking, dat, op het oogenblik van de verdrijving der Franschen, nog een aantal aan den Keizer ter goedkeuring aangebodene beroepingen onafgedaan waren hangende, waaromtrent dus behoorde te worden gedisponeerd, — deden zijne K. Hoogheid, op voordragt van den Heer Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken, op den 23sten December nemen het volgende besluit:

„ Art. 1. *Alle beroepingen van kerkelijke leeraars*, welke, bij het einde der Fransche regering in deze landen, wel kerkelijk geschied waren, maar nog geen effekt hadden gesorteerd, om dat de keizerlijke goedkeuring nog niet was verleend geworden, zullen worden gebragt ter kennis van den *Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken*, ten einde door denzelven te worden onderzocht, en naar bevind van zaken in onzen naam geapprobeerd.

„ 2. Geene *beroepingen* van *predikanten* van *den Hervormden Godsdienst*, noch ook van zoodanige *leeraars* van andere *kerkgenootschappen*, als toelagen uit 's Lands kas genieten, zullen kunnen geschieden, dan na vooraf verkregene toestemming van onzen Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken.

„ De approbatie der, ten gevolge dezer toestemming gedane, beroepingen zal, op aan denzelven gedane aanvragen en op zijne voordragt, door Ons zelven worden verleend.

„ 3. On-

„ 3. Onze *Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken* is belast met de uitvoering „ van dit besluit." December 1813.

Uit hoofde der gebiedende noodzaaklijkheid, dat provisioneel en tot zoo lang het nieuw wetboek en de reglementen van krijgstucht zullen zijn gearresteerd en in werking gebragt, de armée onderworpen zij aan krijgswetten en reglementen van militaire discipline, besloot Zijne K. Hoogheid den 30sten, op voordragt van den Commissaris-generaal van oorlog: „ het reglement van krijgs„ tucht of crimineel wetboek voor de militie van „ van den Staat, zoo als hetzelve op den 26sten „ Junij 1798 is gearresteerd, en, op het oogen„ blik der reunie van deze landen met het Fran„ sche rijk, in werking is geweest, provisioneel, „ voor zoo verre de daarbij voortkomende qua„ lificatie van misdaden en strafbepalingen aan„ gaat, kracht van wet te doen hebben, tot dat „ deswege nader zal zijn gedisponeerd." Over de Krijgstucht.

De zorgen van Zijne K. Hoogheid strekten zich voorts uit tot de voorziening in de benoeming van de regeringsleden in 's Gravenhage en te Amsterdam. Beiden de besluiten daartoe waren van den 30sten en luidde het eerste:

„ WIJ WILLEM FREDERIK, BIJ DE GRA„ TIE GODS, PRINSE VAN ORANJE-NASSAU, „ SOUVEREIN VORST DER VERËENIGDE NEDER„ LANDEN, enz., enz., enz. Benoeming der regering in den Haag.

„ Gehoord hebbende de voordragt van onzen „ Commissaris-generaal van binnenlandsche zaken, „ omtrent het stedelijk bestuur van 's Gravenhage;

„ En gelet op de noodzakelijkheid, om hetzel„ ve bestuur bij provisie en onverminderd de al„ gemeene bepalingen, die op het stuk der plaat„ selijke regeringen door de constitutie zullen wor„ den vastgesteld, te versterken, in diervoege dat „ alle de verschillende deelen van den publieken „ dienst naar behooren kunnen worden waargeno„ men en behartigd;

December 1813. „ Hebben besloten en besluiten:

„ Art. 1. Aan het thans fungerende provisio„ neel bestuur van 's Gravenhage zal worden toe„ gevoegd een raad van achttien leden; en zulks „ tot dat de eventuële bepalingen, zullen kunnen „ worden in werking gebragt.

„ 2. Dezelve zullen, in het regelen en nagaan „ der financiëele aangelegenheden, en in het be„ langrijke werk van den landstorm en de land„ militie, aan het provisioneel bestuur behulp„ zaam, en voorts met alle zoodanige functiën „ en werkzaamheden belast zijn, als aan den voor„ maligen stedelijken raad zijn opgedragen en toe„ betrouwd geweest.

„ 3. Wij benoemen tot leden van denzelven „ raad, de heeren: *H. A. Caan*, *C. C. van* „ *Doeveren*, *M. Emants*, *B. van der Haer*, „ *C. A. Hartman*, *P. van Hoogstraten*, *A.* „ *Hope*, *J. Jochems*, *J. F. van de Kasteele*, „ *T. de Kock*, *N. van Outshoorn*, *P. J. D.* „ *Patijn*, *P. A. de Rochefort*, *J. Roest van* „ *Alkemade*, *J. A. Schiefbaan*, *P. W. van* „ *Schuijlenburg van Bomenede*, *J. D. van Slin*„ *geland van Goudschalksoord*, en *J. Steengragt* „ *van Oostcapelle*.

„ 4. De in het voorgaande artikel benoemde „ raden zullen op morgen worden geïnstalleerd, „ en hunne functiën op den eersten Januarij 1814 „ aanvaarden.

Benoeming der regering te Amsterdam. Het tweede wegens Amsterdam was van dezen inhoud:

„ Willende overgaan tot de benoeming der „ personen, uit zullende maken de regering van „ Amsterdam, zoodanig als die, bij ons besluit „ van heden, nº. 1, is vastgesteld en omschre„ ven;

„ Hebben besloten en besluiten:

„ Art. 1. Tot burgemeesteren van Amsterdam „ worden benoemd: Mr. *P. A. van Boetzelaer*,

„ Mr.

„ Mr. *D. W. Elias*, *Paul Iwan Hogguer*, *Johan Brouwer Joachsz.* December 1813.

„ 2. Tot raden worden benoemd: „ Mr. *Cornelis Backer, de jonge*, *Maarten Backer*, „ *Willem Cornelisz.*, *David Bierens*, *Gerrit* „ *Blauw*, *Jacob van Hogelanden*, Mr. *Pieter* „ *Brandts*, Mr. *Nicolaas Calkoen*, *Johan Carp*, „ *George Clifford*, Mr. *Adolph Adriaan Deutz* „ *van Assendelft*, Mr. *Joan Goll van Frankenkenstein*, *Hans Hendrik van Haersma*, *Jacob van* „ *Halmael*, *Albert Hodshon*, Mr. *Jacobus Pompeus* „ *Hoeuft*, Mr. *Daniel Hooft Jacobsz.*, *Adriaan van* „ *der Hoop*, Mr. *Johan Huijdecoper van Maar-* „ *feveen*, *Pieter van Lennep*, *A. Mendes de* „ *Leon*, Mr. *Jan van Loon Jansz.*, Mr. *Willem Andries Cornelis Munter*, Mr. *P. J. van* „ *Namen van Scherpenzeel*, *Balthazar Ortt*, „ *Adriaan Paets van Troostwijk*, Mr. *Jacobus* „ *Salomon van de Poll*, Mr. *Willem Rendorp* „ *van Marquette*, *Gerrit ten Sande*, *Albert Jan* „ *Schuijt junior*, Mr. *H. N. Tonis*, Mr. *Nicolaas Warin Anthonijsz.*, *Evert van Weede*, „ *Petrus Johannes Wendorp*, *Wilhelm Willink*, „ *Josua van Winter*, *Hendrik van Wijckersloot* „ *van Greevenmachern.*

„ 3. Tot thefaurier wordt benoemd Mr. *G. G.* „ *Clifford.*

Bij besluit van den 31sten werden door zijne K. Hoogheid aangesteld tot algemeenen Secretaris van Staat de Heer Mr. A. R. FALCK; tot griffier en archivist ter algemeene Staats-fecretarij de Heer S. DASSEVAEL, en tot eerste commies ter zelfde Secretarij de Heer L. H. ELIAS SCHOVEL. Staatsfecretarij

De Heeren Commisfarisfen-generaal van het algemeen Bestuur Mr. J. M. KEMPER en Mr. FANNIUS SCHOLTEN, hadden, tot omtrent de helft dezer maand, in hunne zoo hoogstbelangrijke en door de dankbare nakomelingfchap nimmer te vergetene werkzaamheden volhard, waarvan, behalve de reeds aangevoerde proclamatie aan Utrecht, Proclamatie van de Commisfarisfen-generaal aan het algemeen bestuur.

December 1813. nog eene andere door ons moet worden bijgebragt, door hen den 13den gedaan tegens dezulken, onder de bezoldigde garde te Amsterdam, die zich, zoo trouweloos aan het Vaderland als lafhartig voor zich zelve en de hunnen, aan den wapendienst trachteden te onttrekken, van den volgenden inhoud:

In naam van ZIJNE DOORLUCHTIGE HOOGHEID *den Heere* PRINSE VAN ORANJE, *Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden.*

„ Commissarissen in het departement der Zuiderzee, ziende met innig leedwezen, dat nog „ eenige zoogenaamde Hollanders, welke in de bezoldigde garde, zoo te voet als te paard, te „ Amsterdam dienden, zich nog niet alhier met „ hunne waardige spitsbroeders hebben vereenigd;

„ Overwegende, dat alle Hollanders, door de „ gunst der Voorzienigheid, gesteld zijn onder de „ vaderlijke regering van, en dus gehoorzaamheid „ verschuldigd zijn aan, Z. K. H. den Heer „ PRINSE VAN ORANJE EN NASSAU, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden;

„ Dat alle Hollanders door Hoogstdenzelven „ hunnen wettigen Souverein, plegtig zijn ontslagen van den eed, dien zij, zoo in militaire als „ burgerlijke betrekking, aan den Keizer der „ Franschen hebben gedaan;

„ Dat elk Hollander verpligt is mede te werken, zoo veel hij kan, om zijn vaderland tegen „ de overheersching der Franschen en Franschgezinden te verdedigen;

„ Dat die bezoldigde garden alle inwoners of „ burgers van dit departement zijn, dus zich als „ Hollanders moeten gedragen;

„ Dat elk militair, die den dienst verlaat, zich „ aan de misdaad van desertie schuldig maakt;

„ Eindelijk, dat het korps der bezoldigde gar-

„ d

„ de is gekleed, uitgerust en betaald, door de December
„ stad Amsterdam, en dat dus hunne uitrusting 1813.
„ is stads eigendom;

„ Hebben wij besloten:

„ Art. 1. Alle officieren, van welken rang ook,
„ onder-officieren en soldaten, of dragonders, wel-
„ ke in de bezoldigde garde dienst deden, wor-
„ den gelast, zich aan te melden, voor den 21sten
„ December dezes jaars, bij den heere kapitein
„ kwartiermeester te Amsterdam.

„ 2. Alle bovengemelde in de bezoldigde garde
„ gediend hebbende, welke, na den dag van den
„ 21sten December aanstaande, niet overeenkomstig
„ het vorig Artikel te Amsterdam, zullen zijn op-
„ gekomen, worden als deserteurs aangemerkt, en
„ zullen als zoodanig, overeenkomstig de krijgs-
„ wetten, gestraft worden, ten ware dezelve in
„ 's vijands magt mogten zijn, of mogten kun-
„ nen bewijzen, dat zij in de onmogelijkheid zijn
„ geweest, om hier aan te kunnen voldoen.

„ 3. Een ieder, die mogt eenen der bovengemel-
„ den verholen, of iets met raad of daad toegebragt
„ hebben, om denzelven aan het onderzoekend
„ oog van het bestuur te doen ontkomen, zal als
„ verheler van deserteur overeenkomstig de wetten
„ gestraft worden.

„ 4. Alle Hollanders, welke kennis mogten heb-
„ ben of krijgen, dat één der bovengemelde be-
„ zoldigde garde nalatig blijft in het voldoen aan
„ deze oproeping, worden ten ernstigste aange-
„ maand, van terstond aan de gestelde magt of
„ het plaatselijk bestuur kennis te geven van de
„ plaats, waar de zoodanige zich ophoudt.

„ 5. Elk en een iegelijk, waar hij ook moge
„ zijn, die eenig paard van de bezoldigde garde,
„ welke op den bil gebrand hebben de letters
„ G. S., in een rond of cirkel, ofte, die eenig
„ stuk, behoorende tot de uit- of wapenrusting
„ van een der bovengemelde militairen in zijn
„ bezit mogt hebben, wordt bij dezen ten sterkste

 aan-

December 1813.

„ aangemaand, hetzelve te brengen aan de plaatselijke magt, en, voor zoo verre Amsterdam betreft, aan den voormelden heer kapitein kwartiermeester, en zulks binnen den boven bepaalden tijd.

„ 6. Een ieder, die aan het bepaalde bij het vorig artikel niet binnen den voorschreven tijd van acht dagen zal hebben voldaan, zal als medepligtige aan diefstal van stads militair eigendom, of als heler van hetzelve aangemerkt, en als zoodanig overeenkomstig de wetten worden gestraft.

„ 7. Alle arrondissements-commissarissen, en maires of leden van gemeente-besturen, worden bij deze gelast, aan dit besluit de noodige publiciteit te geven.

„ En daarenboven worden voormelde geconstitueerde magten, als mede alle garden-generaal en veld-wachters, en in een woord, alle personen, welke direct of indirect belast zijn met de zorg voor de publieke rust, veiligheid en politie, bij deze uitdrukkelijk op derzelver respective verantwoordelijkheid, gelast dit besluit gestreng ten uitvoer te brengen.

Ontslag en lof van de Commissarissen-generaal.

Schier terstond na deze, voor beider Vaderlandsch hart, het welk hun het eigen hoofd op geenen prijs had doen stellen, toen het de verlossing van den Staat uit vreemde overheersching, en de staving van deszelfs onafhankelijkheid en zelfstandigheid had gegolden, — kort na deze, voor beider vaderlandsch hart zoo smartelijke proclamatie, vroegen deze waardige mannen hun ontslag, het welk hun, op de vereerendste en dankbaarste wijze, door den Souvereinen Vorst werd verleend. De Heer Mr. J. M. KEMPER zag zich den 14den December door dit Honorabel ontslag reds in staat gesteld, om weder te keeren tot zijnen Hoogleeraarstoel in het vak der Regtsgeleerdheid, aan de Leidsche Akademie, waar van Ziine Koninklijke Hoogheid hem tot *Rector Magnificus* benoemde; en

en zich voorts weder geheel overgevende aan zijne letteroefeningen en blakende zucht voor de kunsten en wetenschappen, mogt hem de maatschappij *Felix Meritis* te Amsterdam den 29sten dezer maand reeds de plegtige uitdeeling der prijzen in haar departement van teekenkunde zien verrigten, na het uitspreken eener uitmuntende redevoering, *over den weldadigen invloed van het afzonderlijke bestaan eens Volks op deszelfs beoefening van Wetenschappen, Letteren en Kunsten*, die telkens afgebroken werd door het luid gejuich en handgeklap over de gevoelens en de taal van dezen zoo rijkbegaafden als dierbaren zoon des vaderlands, dien de geschiedenis den DOUSA dezer dagen noemen zal. De Heer Mr. FANNIUS SCHOLTEN, de even waarde zoon des Vaderlands, wiens geest zich zoo gelukkig met dezen man had vereenigd, dat beider werkzaamheden altijd in het volmaaktst verband stonden, als had hun slechts één hart en ééne ziel gedreven, zag men den 19den December door Zijne Koninkl. Hoogheid al mede op de meest honorabele wijze ontslaan, en tevens benoemen tot President van het Collegie van Raden en Rekenmeesteren der Domeinen. December 1813.

In den loop van deze maand waren de beide Prinsen van Oranje achtervolgens in den Haag gekomen. Den 10den was 's Vorsten jongste zoon Prins FREDRIK WILLEM KAREL, te Utrecht aangekomen, en had dien zelfden avond nog, na het middagmaal genomen te hebben bij den postmeester in het nieuwe Kasteel van Antwerpen, zijne reis vervorderd naar 's Gravenhage; van waar Zijne Hoogheid echter, na slechts twee dagen vertoevens, reeds op den 13den in den namiddag te Utrecht wederkeerde, door een detachement gardes d'honneur vergezeld, die den Prins waren te gemoet gereden. De Heer VAN DEN HEUVEL mogt toen den tweeden zoon van den Souvereinen Vorst in zijn huis ontvangen en op eenen prachtigen avondmaaltijd onthalen, waarbij alle aanwezigen zich ver- Komst van den jongsten Prins.

December 1813. verlustigden in het zien en hooren van den veelbelovenden en reeds met het Pruisſich ridderteeken van verdienſten pronkenden jongeling, die ook nu niet langer vertoefde, dan tot den volgenden morgen, om zich naar het hoofdkwartier van den Generaal VAN BULOW te Viänen te begeven, wordende naar dit veld van eer uitgeleid door een detachement gardes d'honneur.

Komst van den Erfprins. De oudſte zoon van den Souvereinen Vorst, Zijne Koninkl. Hoogheid de Erfprins van Oranje, die de zaak der vrijheid, de zaak van geheel Europa, en alzoo die tevens van zijn eigen vaderland onder den Generaal WELLINGTON, in Spanje, zoo wijs als dapper had helpen verdedigen, dat die onſterfelijke veldheer, voor wiens beleid en bekwaamheden NAPOLEON het eerst te kort ſchoot, na de overwinning van Vittoria, in de maand Junij van dit jaar, aan zijn Gouvernement ſchreef: „ De Kolonel, Zijne Doorluchtige Hoogheid de „ Erfprins van Oranje, was in het veld bij mij als „ aide de camp, en gedroeg zich met zijne gewo„ ne dapperheid en beleid;" en op den laatſten Julij aan den Lord BATHURST: „ Zijne Doorl. „ Hoogheid zal de eer hebben, dezen brief aan „ uw Lordſchap te overhandigen; ik kan geen „ regt genoeg doen aan deszelfs bekwaam en on„ verſchrokken gedrag, gedurende dezen geheelen „ Veldtogt;" die jonge held, door de uitzigten op de tederſte betrekkingen, welke de mijrth onder zijne lauwren wilden vlechten, toen niet te wederhouden van de vaardigſte terugkeering tot het bloedig oorlogsveld, had nu in Spanje, die heerlijke loopbaan van zijnen roem, niet kunnen blijven na de eerſte tijding van den herſtelden, maar nog fel beſtreden Staat zijnes lieven Vaderlands. Den 9den December was hij reeds te Plymouth uit het hoofdkwartier van Lord WELLINGTON te St. Jean de Luz; hij ſnelde terſtond naar Londen, en liet zich nu nog veel minder ophouden door de bekoringen, welke het verſchiet eens

ko-

koninklijken echts hem vertoonden aan het hof van den Prins-Regent van Engeland. Den 19den dezer maand des avonds ten zeven uren, werden de ingezetenen van 's Gravenhage reeds verrascht door zijne aankomst, met Hoogstdeszelfs gevolg, zijnde te Hellevoetsluis binnen geloopen. Onder het losbranden van het geschut, het luiden der klokken en het vreugdegejuich der menigte, stapte Zijne Doorl. Hoogheid aan het Paleis van Hoogstdeszelfs vader af, in wiens armen hij het vol genot zijner verdiensten mogt smaken. Hooge ambtenaren van Staat en lieden van aanzien verwelkomden den Erfprins; terwijl alle de burgers, wier huizen hij voorbij was getrokken, door fraaije verlichting, hulde hadden bewezen aan de hoop des Vaderlands. December 1813.

Den 21sten mogt Leiden het genoegen smaken, den Souvereinen Vorst en den Erfprins binnen hare muren te ontvangen. Omstreeks half een uur, buiten de Witte Haagsche Poort aangekomen, werden Hoogstdezelve begeleid door de, Hun te gemoet geredene, gardes d'honneur. De Vorstelijke personen, uit hun rijtuig gestapt zijnde, werden door eene Commissie uit de Provisioneele regering verwelkomd met eene aanspraak van Mr. P. W. KLUIT, en met aanbieding van de sleutels der stad op een fluweelen kussen, het welk door Zijne Konink. Hoogheid op het minzaamst werd beantwoord. Daar na op een open rijtuig overgestapt zijnde, ging de trein langzaam voort tot aan het raadhuis, terwijl alles vol vreugde en blijdschap was. Komst van den Souvereinen Vorst en den Erfprins te Leijden.

Den 22sten benoemde Zijne Koninkl. Hoogheid dezen waarden Zoon, die reeds 's Vaders regterhand mogt heeten, tot Generaal der Infanterie, en Inspecteur-generaal der troepen van alle wapenen, mitsgaders tot Inspecteur-generaal der, ten zelfden dage opgerigte, Nederlandsche Landmilitie. Aanstelling van den Erfprins.

Indien er iets meer mogt noodig zijn, om den algemeenen geest voor Nederlands herstel en behoud in krachtdadige werking te brengen, dan dezen

door-

December 1813. doorluchtigen telg der dappere Oranje-helden met denzelven in het naauwst verband te brengen, de Commissaris-generaal van binnenlandsche zaken bleef niet in gebreke op den 23sten aan de Commissarissen-generaal in de onderscheidene departementen, uit de volheid van zijn vaderlandminnend hart, den volgenden brief te schrijven:

„ MIJNE HEEREN!

„ De roepstem van Z. K. H., vervat in Hoogstdeszelfs Proclamatie van den 6den December ll., zal bij alle ware Nederlanders die gevoelens hebben opgewekt, welke de omstandigheden van ons dierbaar Vaderland moeten inboezemen.

„ Wij hebben, mijne heeren, ons nationaal bestaan, onze onafhankelijkheid en rang onder de mogendheden, aan de zigtbare werking der Goddelijke Voorzienigheid te danken, en onze redding was zoo wonderdadig, dat de geschiedenis onzes lands daarvan geene tegenbeelden oplevert.

„ Wij zijn dan ook aan het Opperwezen, aan ons zelve, aan onze kinderen verschuldigd, het kleinood te handhaven, dat ons weder is toebetrouwd, en te zorgen, dat wij niet andermaal door flofheid of achteloosheid verliezen, het geen alleen door moed en inspanning der nationale krachten kan bewaard worden.

„ Bij de komst van Z. K. H. bevond zich de pas herrezen Staat, zonder eigene verdediging, zonder oorlogs-behoeften, zonder geld, en dat te midden van eenen oorlog, van welks uitslag de vrijheid der wereld, en het aanwezen van Nederland ten eenemaal afhangt.

„ Onze magtige bondgenooten stellen zich voor ons in de bresse; maar kan het anders, of eene natie, welke de zoodanige blijven wil, moet op zelfsverdediging bedacht zijn, en, met hare grootmoedige helpers, den algemeenen vijand

„ paal

„ paal en perk stellen? Kan het anders, of dezelfde bondgenooten, welke honderde uuren van vaderland en haardsteden verwijderd, hun leven aan de vrijheid van Europa, met welke ons aanwezen staat of valt, zoo roemrijk veil geven, moeten aanhouden, dat ook wij Nederlanderen, welke zoo onmiddelijk de vruchten plukken van hun dapper strijden, hunne voetstappen drukken, ons allen, zonder uitzondering, rondom een geliefd hoofd scharen, welks terugkomst wij zoo zigtbaar aan Gods Almagt te danken hebben; en door eene nationale wapening, eens voor altijd ons volk die houding doen aannemen, welke in onze dagen alleen in staat is, om inwendige vrijheid en buitenlandsche onafhankelijkheid te verzekeren? December 1813.

„ Het verledene, mijne heeren, zal het toekomstige wijzigen, en de overtuiging, dat wij met het verlies van volksbestaan alles verliezen, zal een ieder aansporen, om alles bij te dragen tot behoud van het een en ander.

„ Toen, voor ruim twee honderd en dertig jaren, de Nederlanders, na het juk van Spanje afgeworpen te hebben, de noodzakelijkheid gevoelden, om door eendragt en moed zich in staat te stellen de aanrukkende benden te keeren, waarmede wraakzucht en beledigde trotschheid den pas vrijgestreden bodem bedreigden, toen werden reeds bij de Unie van Utrecht bepalingen tot de algemeene wapening en opoffering van lijf en goed vastgesteld.

„ De nood is thans niet minder dringend, het gevaar niet minder groot, maar ook de edele geestdrift voor vrijheid en vaderland niet minder werkzaam; ook thans, zoo als voor meer dan twee eeuwen, zal men zich moedig scharen onder de vanen van Oranje.

„ Uwe ijver, mijne heeren, zal de nationale geestdrift aanvuren, uwe wijsheid zal dezelve leiden, en eenmaal, ja ik zeg het met vertrou-

„ wen

December 1813. „ wen op den God onzer vaderen; spoedig zal „ eene gelukkige en dankbare natie de pogingen „ zegenen, welke alleen door het oogenblik gebo- „ den, door geene verstandigen miskend, door alle „ braven ondersteund, en door ieder beminnaar „ van godsdienst en vaderland hartelijk zullen „ worden toegejuicht.

„ De Publicatie van *Z. K. H.*, van den 20sten „ dezer, de wapening betreffende, zal ul. in dezen „ voorlichten; van hen, die de wapens niet kun- „ nen opvatten, verwacht de Vorst vrijwillige *of-* „ *fers*, giften, welke even als de reeds door zoo „ veele welgezinde aangebodene gelden, uit over- „ tuiging van de noodzakelijkheid en van het be- „ lang, met blijdschap en dankbaarheid worden „ opgebragt, en in zulk een ruime mate zullen „ worden bijgedragen, dat onze geëerbiedigde Sou- „ verein daar door worde in staat gesteld om in „ die behoeften te voorzien, welke de berooving „ onzer vijanden en de omstandigheden van het „ dierbaar vaderland zoo dringend vorderen.

„ Uwe ijver, kunde en invloed, mijne heeren, „ zijn mij de waarborgen, dat uw departement zich „ door vaderlandsche mildheid en vaderlandsliefde „ gunstig zal onderscheiden; terwijl ik eindelijk van „ de bedienaren van den godsdienst durve ver- „ trouwen, dat de uitwerking, welke de herstelde „ orde van zaken op de zeden der natie, en op „ de bescherming van allen openbaren eerdienst „ hebben moet, hen zal aanvuren, hunne pogin- „ gen met die van alle braven in den lande te pa- „ ren, om de wijze en weldadige pogingen van „ het gouvernement te onderschragen, en den ze- „ gen des Allerhoogsten daar over vuriglijk in te „ roepen.

„ Ik invitere ul. alzoo op de dringendste wij- „ ze, niets te verzuimen, wat het welgelukken „ dezer heilzame bedoeling kan verzekeren."

Ten proeve, hoe ijverig en geregeld de beslui- ten zelve van Zijne Koninkl. Hoogheid, en de aan-

spo-

ring van Hoogstdeszelfs Commissaris-generaal van binnenlandsche Zaken werd voldaan, zullen wij slechts de volgende Publicatie van den Commissaris-generaal van het Departement Zuiderzee, den Heer VAN DER CAPELLEN, bij besluit van Zijne Koninkl. Hoogheid van den 17den tot dezen post benoemd, alhier laten volgen, van den 26sten. December 1813.

„ De Commissaris-generaal van het departement „ der Zuiderzee; Regeling der Landmilitie voor het departement van de Zuiderzee.

„ Gezien:

„ 1°. Het besluit van Z. K. H. den Heere „ PRINSE VAN ORANJE-NASSAU, Souverein „ Vorst der Vereenigde Nederlanden, van den 20sten „ December dezes jaars, houdende een reglement „ van algemeene volkswapening;

„ 2°. Het nadere besluit van hooggedachte Z. „ K. H., van den 24sten derzelve maand, met „ noodige reglementaire bepalingen ten aanzien der „ ligting der landmilitie;

„ Overwegende, dat de veiligheid van personen „ en bezittingen, zoo wel als de handhaving onzer, „ zoo door eigene pogingen, als door de „ steeds voortdurende grootmoedige opofferingen „ onzer hooge bondgenooten naauwlijks herkregene, „ vrijheid en onafhankelijkheid, tegen alle vijandelijk „ geweld, eene ijverige en trouwhartige opvolging „ der, bij opgemelde besluiten, vastgestelde „ maatregelen een' geheiligden pligt van elk „ opregt beminnaar van zijn vaderland moet uitmaken, „ wiens jaren, krachten en betrekking hem „ het meest daartoe geschikt zullen maken;

„ Overwegende, dat, bij de uitvoering der boven „ bedoelde maatregelen, zoo merkbaar, zoo „ in aard als bedoeling, strijdende met de Fransche „ conscriptiën, het voldoende is, om, door gepaste „ voorschriften, eene eenvormigheid in de „ handelingen der daar toe bevoegde autoriteiten „ daar te stellen, en alles aan ieder belanghebbenden „ te doen kennelijk worden;

„ Hebben wij besloten en besluiten:

December 1813. ,, Art. 1. Het contingent, bepaald voor dit departement, wordt door ons, naar evenredigheid ,, der bevolking, gerepartitiëerd over de arrondissementen, overeenkomstig Art. 83 der publicatie ,, van den 20sten December, als volgt:

,, De stad Amsterdam	. . . . .	2150
,, Het arrondissement Amsterdam	.	388
,, ——————— Haarlem	. .	570
,, ——————— Hoorn	. .	582
,, ——————— Alkmaar	. .	499
,, ——————— Utrecht	. .	826
,, ——————— Amersfoort	.	435
,, Te zamen uitmakende	. .	5450

,, De respective Commissarissen van de arrondissementen van dit Departement worden gekwalificeerd, om het contingent van hun arrondissement over de kantons hunner ressorten te repartitiëren, naar den maatstaf van bevolking derzelven, en daar van aan de gemeente van ieder kanton kennis te geven; wordende het provisioneel bestuur der stad Amsterdam, tot eene gelijke repartitie over de zes kantons derzelve stad geautoriseerd.

,, 2. In mindering, echter, van deze contingenten, zullen strekken de zoodanigen, welke, uit bezef van pligt en liefde voor het vaderland, zich vrijwillig tot den dienst van de landmilitie zullen aangeven. Zij zullen daarvan bij de inschrijving dadelijk opgave moeten doen.

,, 3. In iedere gemeente zal dadelijk worden geformeerd eene alphabetische lijst van alle de manspersonen, vallende in deze algemeene wapening, en mitsdien van alle zoodanigen, geboren binnen het tijdvak, aanvang nemende met den eersten Januarij 1764, tot en ingesloten den 31sten December 1796; volgens een daartoe door ons vastgesteld formulier.

,, 4. Om alle twijfeling weg te nemen, waar ter

,, plaat-

„ plaatse dusdanige inschrijving moet geschieden, „ wordt bepaald: December 1813.

„ Voor gehuwden en minderjarigen, het perso„ neel verblijf;

„ Voor minderjarige en ongehuwden, het domi„ cilie hunner ouders of voogden;

„ En in één woord, de gemeente, alwaar door „ den in te schrijvenen persoon, gedurende dezen „ jare 1813, de belasting van het personeel en „ mobilair, of het patentregt is betaald geworden.

„ Zullende de ouders voor de inschrijving hun„ ner minderjarige kinderen, en voogden voor die „ hunner pupillen verantwoordelijk zijn.

„ 5. Bij de inschrijving zullen aan de in te „ schrijvenen worden afgegeven gedrukte berigten, „ aanwijzende den dag en plaats, alwaar de inge„ schrevenen voor de loting zullen moeten com„ pareren.

„ 6. De bij art 2 hierboven bedoelde alphabeti„ sche registers zullen inhouden: de gemeente, „ mitsgaders het arrondissement, het alphabetische „ nommer, den naam en voornaam, den geboorte„ tedag, de omstandigheden of het beroep van den „ ingeschrevenen, benevens de juiste woonplaats „ van denzelven, met duidelijke aanwijzing van „ wijk, gracht, straat en nommer.

„ 7. In ieder kanton zullen op den daartoe „ door ons hierna te bepalen dag, de fungerende „ maires der gemeenten van het kanton, of die „ hen in die hoedanigheid vervangen hebben bijeen „ komen. Hunne vergadering zal worden gepre„ sideerd door den fungerenden maire der kanto„ nale hoofdplaats. De vergadering, na vooraf „ daartoe de belanghebbenden, ieder in hunne ge„ meente, te hebben opgeroepen, zal overgaan tot „ de trekking in het openbaar, en ten overstaan „ der belanghebbenden van het kanton, over alle „ de nommers van hetzelve.

„ 8. Van den uitslag dezer trekking zal door „ hen worden geformeerd eene kantonale trekking-

December 1813. ,, lijst, behalve de alphabetische nommers, met die ,, der trekking voorzien, volgens daar van door ,, ons in te zendene modellen.

,, 9. Onverwijld, en althans binnen *vier-en-* ,, *twintig* uren na den afloop der trekking, zullen ,, zij deze kantonale trekkinglijsten, met de be- ,, scheiden, in het vorig artikel vermeld, inzen- ,, den aan den Commissaris van het arrondisse- ,, ment, ten einde daarvan een dubbeld te doen ,, formeren, het welk met de oorspronkelijke lijst, ,, ten dage van den te houdenen militieraad, moet ,, gereed zijn.

,, 10. In gemeenten of plaatsen, alwaar meer ,, dan één kanton is, zal de loting ten overstaan ,, van leden van het plaatselijk bestuur geschie- ,, den.

,, 11. De loting zal een' aanvang nemen met den ,, *zevenden* Januarij 1814.

,, 12. De tijd van bijeenkomst van den militie- ,, raad, tot het aanhooren en beoordeelen der re- ,, denen van vrijstelling, door de geloot hebbende ,, personen ingebragt, zal nader door ons wor- ,, den bepaald en bekend gemaakt.

,, 13. De militieraad zal in de hoofdplaats van ,, het departement tot goed- of afkeuring der ,, plaatsvervangers, welke hun zullen worden aan- ,, geboden, op, mede nader door ons te bepalen ,, en door ons bekend te maken, dagen, deszelfs ,, zitting houden.

,, 14. Geen plaatsvervangers zullen worden ge- ,, admitteerd, ten zij voorzien van een certificaat, ,, afgegeven door het plaatselijk bestuur, waaruit ,, blijkt, dat zij op de registers hunner gemeente ,, behoorlijk zijn ingeschreven, en niet tot de ac- ,, tiviteit zijn geroepen geworden.

,, 15 Tot wering van alle misverstand, en ,, overeenkomstig de bekomene instructiën, bren- ,, gen wij ter kennisse van de belanghebbenden:

,, *a.*) Dat de verwisseling der getrokken nom-

,, mers,

„ mers, tusschen de trekking in één en hetzelfde „ kanton, zal geoorloofd zijn. December 1813.

„ *b.*) Dat, even als Z. K. H., bij hoogstdes„ zelfs besluit, onderdeel 5 van art. 46, de ge„ huwde personen reeds in het algemeen had „ vrijgesteld, ook bij onderdeel 7, door den *oud-* „ *sten zoon* moet worden verstaan, de *oudste* der „ *ongehuwde zonen.*

„ *c.*) Dat aan de conscrits, bij onderdeel 9 van „ dit artikel vermeld, ook de gardes-d'honneurs, „ volgens vroegere decreten door het Fransch „ bestuur gerequireerd, geassimileerd zijn.

„ 16. De genen, die zich aan de oproepingen, „ lotingen, of andere werkzaamheden, tot de uit„ voering van dit besluit betrekkelijk, het zij „ door de plaatselijke autoriteiten, of door eenig „ ander openbaar gezag te doen, mogten onttrek„ ken, of derzelver voortgang vertragen of tegen„ werken, zullen aan zich te wijten hebben de „ nadeelige gevolgen, die zoodanig misdadig ge„ drag voor hen zal kunnen hebben.

„ 17. Wij gelasten en bevelen, dat dit ons be„ sluit door geheel dit departement zal worden „ aangeplakt en afgekondigd, waar zulks te doen „ gebruikelijk is, met uitnoodiging aan alle auto„ riteiten, om de executie van hetzelve te helpen „ verzekeren, terwijl wij de heeren Commissarissen „ der respective arrondissementen, mitsgaders het „ provisioneel bestuur der stad Amsterdam, spe„ ciaal met de uitvoering van dit ons besluit be„ lasten."

Ten bewijze, hoe de goede geest van eendragt, liefde en godsvrucht zich niet slechts vestigde maar ook gehandhaafd werd in de eerste weken van den herstelden Staat, strekken de volgende publicatiën van het provisioneel bestuur van Amsterdam van den 11den, de eene tegen alle partijschap van dezen inhoud: Voorzieningen te Amsterdam tegen partijschap en zedeloosheid.

„ Het provisioneel bestuur der stad Amsterdam, in „ ervaring gekomen zijnde, dat onderscheiden beamb-

 ten

December 1813. „ ten der politie zich veroorloven, om, het zij „ door beledigende uitdrukkingen of remotiën, „ oude en door den gelukkigen ommekeer van „ zaken uitgedoofde partijschappen weder op te „ halen, dat eenige der dienaren der justitie geld „ vorderen voor het uitoefenen der functiën aan „ hen toebetrouwd, en voorts, ter voldoening „ aan de gemanifesteerde intentie van ZIJNE KO- „ NINKLIJKE HOOGHEID, *den Heere Prinse* „ *van Oranie en Nassau, Souverein der Ver-* „ *eenigde Nederlanden*, en die van heeren Com- „ missarissen-generaal in dit departement, dat alle „ vorige partijschappen zullen zijn vergeten, en „ wenschende te voorkomen het nadeel van de in- „ gezetenen dezer stad, zoo wel als het gevaar, „ waarin de dienaren der justitie zich door het „ nemen van ongeoorlofden winst blootstellen;

„ ZOO IS HET, dat het *provisioneel bestuur* „ voornoemd heeft goedgevonden te besluiten, zoo „ als het besluit bij deze:

„ Art 1. Alle officieren en dienaren der politie „ wordt ten allerscherpste verboden, iemand in „ eenige door hem geëxerceerde functiën te sto- „ ren, te mishandelen of te injuriëren, ter zake „ van eenige partijschap hoegenaamd.

„ 2. Alle personen, die bij overtreding van het „ voorgaande verbod zouden zijn gestoord, ge- „ molesteerd of beledigd, worden vermaand, daar- „ van ten spoedigste aan het provisioneel bestuur „ kennis te geven, ten einde op derzelver beklag „ zal kunnen worden gestatueerd, als bevonden „ zal worden te behooren.

„ 3. Aan de dienaren der justitie en politie „ wordt almede verboden, om zich voor het „ uitoefenen hunner gewone werkzaamheden te „ doen betalen, ten welken opzigte zij herinnerd „ worden aan de straffen bij de wet op kneve- „ larij bepaald.

„ 4. Alle ingezetenen dezer stad worden bij „ deze gewaarschuwd, dat zij tot het doen der

„ be-

„ betalingen, bij het vorig artikel vermeld, zijn „ ongehouden, en dat dezelve strekken tot verachtering van den dienst der justitie en politie, „ waarin elk ingezeten zoo veel belang heeft." December 1813.

De andere was tegen de belediging der eensgezindheid en der goede zeden, dus luidende:

„ Het provisioneel bestuur der stad Amsterdam, „ met de grootste verontwaardiging vernomen hebbende, dat sommigen zich niet ontzien, om, „ onder den schijn van hunne blijdschap over „ den gelukkigen omkeer van zaken aan den „ dag te leggen, op eene zeer aanstootelijke wijze „ bij de straat zoodanige liedjes zingen, welke „ of geschikt zijn, om uitgedoofde partijschappen „ weder op te wekken, of allernadeeligst zijn „ voor de goede zeden.

„ Zoo is het, dat het provisioneel bestuur voornoemd, ten ernstigste verbiedt het zingen van „ zoodanige liedjes, met last op de dienaars der „ justitie en politie, om daar tegen ten naauwkeurigste te waken, en de overtreders in handen „ der justitie over te leveren, om naar eisch, „ volgens de wet, te worden gestraft. Wordende „ de ouders wel degelijk gelast, om in dezen op „ het gedrag hunner kinderen te letten.

Wij kunnen ons in geene meerdere bijzonderheden toegeven, daar ons nog zoo veel te vermelden staat van de dadelijke vorderingen, op den vijand gemaakt.

Op den 1sten dezer maand mogt de Briel, die stad, welke de eerste verovering der watergeuzen was, tijdens den afval van Spanje, mede deelen in de verlossing des lieven vaderlands uit de Fransche overweldiging. Nadat reeds, sedert verscheidene dagen, van daar vele Pruissen en Hollanders van de bezetting der stad waren gedeserteerd, verlieten in den namiddag, de klokke drie uren van dien dag, eenige manschappen van het 4de regement Etrangers, bij troepen, onder salutschoten en luidruchtig gejuich de Briel. De Verlossing van de Briel.

December 1813. Fransche bezetting, uit ongeveer 160 man bestaande, stond op de markt geschaard, met eene houwitser en een zesponder kanon, waarmede derzelver kanonniers, zoo op die vertrekkende als de te zamengevloeide personen uit de burgerij vuurden. In dit beslissend oogenblik stelde zich de manhafte luitenant van de artillerie en magazijnmeester, JAN HENDRIK LUX, aan het hoofd van vijftig Hollandsche kustkanonniers, waarbij zich twee Briel-sche burgers voegden KLAAS DEN BROEDER en JAN VAN DER HAAK, die gezamelijk met twee drieponders, onder geleide van den braven LUX, wiens onderbevelhebber een korporaal der kustkanonniers was, HAZENBROEK genaamd, naar de markt trokken, en, na een uur lang den vijand, met een ernstig en welbestuurd vuur te hebben bestreden, deszelfs kanon tot zwijgen bragten, en hem tot aan zijne hoofdwacht terug sloegen. Inmiddels had zich bij deze edelen gevoegd de kapitein der plaatselijke nationale garde A. H. VAN KRUIJNE en de luitenant J. HOFMAN met eenigen hunner manschappen en vrijwilligers uit voorname burgers, ten getale van dertig of veertig, die van eene andere zijde werkzaam waren, en gezamelijk storm loopende, den vijand tot overgave dwongen, zoo als hij zich dan ook, onder het geroep van *vive le Prince d'Orange* gevangen gaf. Wareliјk een roemrijk gevecht, hetwelk anderhalf uur geduurd, slechts eenige huizen in den omtrek ligtelijk beschadigd, aan onze zijde slechts drie dooden en twaalf gekwetsten gekost, en den lande de eerste vesting van Holland terug gegeven had. Dat de vijand slechts twee dooden doch vele gekwetsten had, was hij eerst aan zijne goede positie, daarna aan de Hollandsche menschlievendheid verpligt. De Fransche kommandant, een officier van de genie en een van de artillerie, benevens zeven of acht Fransche kanonniers en de kapitein van eene der compagniën nationale gardes, FLOH genaamd, werden dien zelfden nacht nog met andere ge-

van-

vangenen, naar den Haag getransporteerd, werwaarts den volgenden namiddag mede werd overgebragt de onderprefekt BEZIER, op wien men zeer verbitterd was, onder anderen, uit hoofde zijner geweldadig uitgevoerde requisitiën op de omliggende dorpen, en die zich daarom getracht had te verbergen. — Op uitnoodiging van den provisioneelen maire van den Briel begaven zich vele aanzienelijken uit de burgerij naar het raadhuis, ter benoeminge van een provisioneel bestuur, niet om eenige rust te herstellen, welke in geen opzigt was gestoord, maar ter voorzieninge in alle noodige maatregelen. Het bestuur bestond uit de Heeren J. VAN DER MINNE, Mr. A. R. KRAIJENHOFF VAN DE LEUR, Mr. A. BROER, Mr. P. H. HOOIJ en Mr. H. M. VAN DEN ANDEL. — De heugelijke verlossing der stad werd op den 5den godsdienstig gevierd door den jongsten Leeraar der Hervormde Gemeente D⁰. H. PAAUW, die zelf voor Fransch geweld had moeten vlugten en op den 3den, onder algemeen gejuich, was wedergekeerd. Zijn tekst was: *de Heer heeft groote dingen bij ons gedaan*, uit Ps. 126. vs. 3; het voorgezang Lied 171. vs. 8 en 11; het tusschengezang Lied 169. vs. 4, het nagezang Lied 159. vs. 5 en 6. December 1813.

Het fort Oeltgensplaat werd schier gelijktijdig overrompeld door eene kompagnie kustkanonniers van de Goeree, waaronder de korporaal LORENZ den Franschen Generaal ROSTOLLAND, die als kommandant in het fort zijne bevelen kwam geven, onverhoeds bij de borst vatte en krijgsgevangen nam. De officier van de genie VAN INGEN, dezelfde, die de werken van dit fort had aangelegd, eenige versterking van Engelsche mariniers van Hellevoetsluis bekomen hebbende, wist zich in het bezit te handhaven en weldra eene poging van den vijand, ter herovering met schepen uit de Willemstad, moedig en met groot verlies af te slaan. Oeltgensplaat bij verrassing ingenomen.

December 1813.

Hellevoetsluis stormenderhand veroverd.

Den 4den dezer maand was de Schout-bij-nacht KIKKERT met 5 à 600 man Hellevoetſluis gaan opeiſchen: doch de vijand had op den parlementair, die hem tot de overgaaf ſommeerde, met ſchroot geſchoten, weshalve men afgetrokken was, om zich te verſterken, ten einde de vesting met geweld aan te tasten. Daartoe rukten dan ook vele troepen aan uit Rotterdam en 's Gravenhage, die den volgenden dag reeds Hellevoetſluis met zwaar geſchut beſchoten. De ſtrijd was kort, want in den nacht tusſchen den 5den en 6den werd de vesting reeds door den vijand ontruimd en door onze troepen bezet.

Schouwen en Duiveland verklaarden zich omtrent dien zelfden tijd voor de hernomene vrijheid.

Zierikzee door de Engelſchen bezet.

Op den 6den vertoonden zich voor de haven van Zierikzee, op de reede, twee Engelſche fregatten en een kotter, welke door nog zeventien linieſchepen ſtonden gevolgd te worden bij gunſtiger wind. Den volgenden dag was eene menigte landlieden voor de poorten der ſtad gekomen, met den eisch, dat dezelve dadelijk door de Franſchen zou worden ontruimd. In de ſtad zelve werd de burgerij zoo onrustig, dat de regering zich verpligt vond, eene bezending aan den Engelſchen kommandant af te vaardigen, ten einde met hem te kapituleren. De ſchuit met de witte vlag ging in den namiddag af, onder een groot gejuich. De bezending werd allerminzaamst ontvangen, doch de Engelſche kommandant wilde niet kapituleren, omdat zij het juk der Franſchen kwamen verbreken en de Hollanders hunne vrienden waren. Des nachts ten drie uren trokken de Engelſchen binnen, nadat de Franſchen, zonder eenig leed, waren vertrokken; niemand wedervoer eenig kwaad en de proviſioneele regering werd den 8ſten geïnſtalleerd. Het bleef, bij voortduring in Zierikzee rustig, en behalve

Schou-

Schouwen en Duiveland, werd ook weldra het eiland Tholen en Noordbeveland door de Franschen ontruimd, die nu nog Walcheren en Zuidbeveland bezet hielden. Het laatste evenwel duurde deze zelfde maand niet eens ten einde; want Goes had weldra een garnizoen van ruim duizend man Engelsche troepen en genoot, door hetzelve, de volmaaktste rust. Op de dorpen echter was nog al gedurig alarm, wijl de Franschen, van tijd tot tijd, met kleine vaartuigen, van de Westerschelde, dit eiland kwamen ontrusten. Alles was ten platten lande vol vuur, om den vijand af te weren; zelfs de vrouwen bleven niet achter, wanneer de klok luidde. Men was er ook, sedert drie jaar, door de Franschen bijzonder verdrukt en gekweld, en de boerenstand inzonderheid verarmd, wijl de granen niet mogten uitgevoerd worden naar Holland en alzoo buiten prijs waren gekomen. Van hier voorzeker de bittere haat tegen de Franschen, die echter nog veel dieper was doorgedrongen en tot volle woede gestegen, sedert zij op Borselen waren komen plunderen, verscheidene hoeven baldadig in brand hadden gestoken, en hier en daar allerleije gewelddadigheden gepleegd. De Engelschen, die zich voornamelijk ophielden met het bezetten van Goes en het benaauwen van Batz, hadden duizend geweren onder de boeren uitgedeeld, en betaalden alles terstond en rijkelijk wat zij vorderden, hebbende hun Bevelhebber doen afkondigen, dat niemand eenige leverancie, wagenvracht of iet, ten dienste der Britsche magt, moest doen zonder dadelijke betaling.

December 1813.

Bezetting van Goes.

Bij de verovering van Hellevoetsluis was de flotille, bestaande uit de corvet de Ajax, achttien schooners en brikken, nevens vier kanonneerbooten naar de Willemstad gezeild, om langs den Krammer naar de Schelde te komen: doch, de vermeestering van het fort Oeltgensplaat had zulks bij den oostelijken wind en te laag water, ondoenelijk gemaakt. Dit deed de Franschen, de veegheid van hun-

De Willemstad verlaten door de Franschen.

December 1813. hunnen toestand aldaar gevoelende, op den 10den het besluit nemen tot het in de haven brengen en in den grond hakken dier schepen, en om dien zelfden avond te elf uren de Willemstad te ontruimen en zich naar Bergen op Zoom te begeven. Zoodra zij weg waren, haalde men de brug op en riep de verheugde burgerij hun een hartelijk Oranje boven! na. Zij waren, bij hunnen aftogt, zoo angstig, dat hun kommandant aan den maire vroeg, of men hun bij hunnen aftogt geen kwaad zou doen. De Luitenant van den Ajax, OVERZEE, had het geluk met meest alle de Hollanders achter te blijven, om zich aan den dienst van Vorst en Vaderland te kunnen wijden. De overhaaste vlugt had den vijand belet veel schade te doen. In het magazijn, door NAPOLEON aangelegd, voor meer dan 300,000 franken, was meer dan 200,000 ℔ kruid achtergebleven. Op de wallen waren 132 stukken geschut, wel vernageld, maar al spoedig weder ontnageld. Ook was de flotille ligt te herstellen; de Ajax was den 14den reeds ledig gepompt, dichtgemaakt, en naar Hellevoetsluis vertrokken. De burgerij had nog eene achterhoede van 50 of 60 man gevangen genomen.

Geertruidenberg vermeesterd. Niet min vermogt de schrik bij de Franschen te Geertruidenberg. De Divisie-generaal LORCET, dezelfde die in April van dit jaar, met eenige troepen uit den Haag voor Leiden kwam, en die Stad binnen rukkende, zoo woest als wreed, van de koepoort af tot voor het stadhuis, in het honderd liet schieten, bij den tegenstand der menigte, tegen het geweld der conscriptiën, en die nu slechts, eenige dagen geleden, te Antwerpen, snorkende gezegd had, dat hij met 600 man op Dordrecht los ging, gaf zich in Geertruidenberg met ruim vijftig man, op bescheidenheid, over.

Een valsche schrik deed den 22sten deze belangrijke plaats door het nog maar gedeeltelijk gewapend en van kruid en lood nog niet voorziene korps nieuw geworvene nationale jagers verlaten, op

op het, naderhand valsch bevonden, gerucht, dat de vijand aanrukte, om Geertruidenberg te hernemen. Den 24sten keerden die zelfde krijgslieden wel weder derwaarts en bleef Geertruidenberg in ongestoorde rust: maar de vertzaagdheid van den kommandant der plaatse en dezer jagers tevens mogt geen gevaarlijk voorbeeld worden. Zijne K. H. benoemde op den 31sten reeds eenen krijgsraad, tot het onderzoeken van desselfs gedrag, en WILLEM SIJBRAND VAN HEEMSKERK werd, bij vonnisse van den 15den Januarij 1814, door dien krijgsraad gecondemneerd, om als kolonel van een regiment jagers, in dienst der Vereenigde Nederlanden en als kommandant der militaire bezetting van Geertruidenberg te worden gecasseerd en inhabiel verklaard, om den Lande voortaan in eenige militaire kwaliteit te dienen; met verwijzing wijders in de kosten en misen van de justitie, en de kosten van den processe; welk vonnis Zijne K. H., bij besluit van den 25sten Januarij 1814, zoodanig heeft gemitigeerd, dat VAN HEEMSKERK vervallen is verklaard van zijne voorschrevene kwaliteiten, en inadmissibel tot het bekleeden van eenige militaire charges; blijvende de condemnatie in de kosten in zijn geheel; op welken voet het vonnis, den 27sten daaraanvolgende, is gepronuncieërd. De kapitein ADRIANUS JOHANNES WESTENING, en de eerste luitenant JACOB THEODOOR BUSIER, die, bij het bataillon jagers gediend hebbende, onder den kolonel VAN HEEMSKERK, na het verlaten van Geertruidenberg door den denzelven kolonel, ter zake van insubordinatie en ongepaste redeneringen, in arrest gesteld, vervolgens naar den Haag vervoerd, en op specialen last van Z. K. H. voor dien zelfden krijgsraad waren getrokken, werden, bij vonnisse van den 15den Februarij 1814, van alle de tegen hen ingebragte beschuldigingen geabsolveerd, welk vonnis, door Z. K. H., bij besluit van den 21sten daaraanvolgende, is bekrachtigd.

December 1813.

Op

December 1814.

Steenbergen verlaten.

Op den 11den hadden de Franschen, die het garnisoen van Steenbergen uitmaakten, die stad met stillen trom verlaten, zonder dat de rust een oogenblik was gestoord.

De Franschen uit den Thielerwaard.

Den 2den en volgende dagen dezer maand hadden ruim 2600 man van het korps van den Generaal MOLITOR, bij zich hebbende 4 stukken geschut, langs den linkeroever der Waal, in den Bommelerwaard post gevat, en de stukken kanon te Bommel aan het veer geplaatst, om den overtogt van Tuijl te bestrijken. Slechts eenige Pruissische lanciers en jagers wisten, op den 9den, meer dan 900 landlieden te Herwijnen in tegenweer te brengen, bij eenen gevreesden aanval; doch de vijand wendde zich naar Dalem, en verbrandde er 24 huizen, 6 schuren, 5 hooi- en haverbergen en den korenmolen, vernielende tevens de inundatie-sluizen, en het huis van den schoolmeester in eene soort van fort verkeerende. Den 12den echter was de Thielerwaard reeds vol Geallieerden, meestal Pruissische troepen. Den 11den was men al begonnen te Tuil batterijen op te werpen, om het vijandelijk geschut aan den overkant tot zwijgen te brengen en den overtogt op Bommel te forceren. Den 13den gingen van Tiel 5 à 600 man Pruissische jagers scheep om de schans St. Andries aan te tasten, doch keerden van eene mislukte onderneming tot Varik terug. Den dag daaraan hervattede men den overtogt op vier plaatsen tevens, te Bommel, *Heezel*, Varik en Tiel, en gelukte zulks op de drie eerstgenoemde plaatsen. Bommel en het fort St. Andries vielen daarbij de Geallieërden in handen. De Prins van Oranje zelf bevond zich bij den Generaal VON BULOW, bij de verovering der stad. De troepen die het fort vermeesterden, waagden zich daarna wat ver in het vervolgen des vijands, het welk hun eenig verlies van manschap kostede. Den 15den gingen aan de Geallieërden de stad Woudrichem en het fort Loevestein over.

Na

Na dat op den 8sten dezer maand te Breda nog 800 Fransche mariniers met twee veldstukken, van Antwerpen komende, waren binnengetrokken, dorst de welgezinde, en zoo zeer aan Oranjes stamhuis gehechte burgerij, zich niet vleijen, spoedig van het juk der overheersching bevrijd te zullen worden. Den volgenden dag vernam men nogtans met eenige vreugde, dat er Russische troepen, onder bevel van den Prins NARISCHKIN, te Oosterhout waren binnengerukt. Men zag weldra een aanzienlijk detachement Franschen, ten minsten 200 man sterk, de poort uittrekken, doch naauwelijks een half uur buiten de stad voortgerukt zijnde, ontmoette hetzelve eene patrouille van elf kozakken, welk gezigt alleen genoeg was, om hen ijlings te doen terug keeren, wordende zij vervolgd tot aan de eerste brug. Nu werd de toestand der burgers hagchelijk, vooral daar zich een gedeelte dier monsters, die, door hunne onmenschlijkheden in Woerden, den naam der Franschen voor altijd hadden gebrandmerkt, in de stad bevond: maar reeds in den morgen van den 10den verlieten de Franschen Breda, om zich, eer vlugtende, dan aftrekkende, naar Antwerpen te begeven. Zij hadden de sleutels der Boschpoort mede genomen: doch dezelve werd weldra door de burgers met geweld geopend, en de Russische troepen met gejuich binnen gehaald. Naauwelijks waren deze in de stad, of een Officier met zes kozakken rukte de Antwerpsche poort uit, den vijand achter na, en weldra keerden twee kozakken te rug met twee zwaar beladene wagens en dertig gevangenen.

December 1813. Breda verlaten en door de Russische troepen bezet.

Een weinig later op den dag kwamen er nog 6 à 800 Kozakken binnen, met den Generaal STAAL VAN HOLSTEIN aan hun hoofd, als toen durfde de burgerij zich geheel overgeven aan alle de verrukkingen van hare dankbare blijdschap. Den 18den namen reeds Commissarissen-generaal van Z. K. H. op de plegtigste wijze bezit van de Stad Breda en

des-

December 1813. deszelfs arrondissement en de andere plaatsen in Neêrlands Braband, welke door den vijand niet meer bezet waren. Bij klokken geklep, en na gedane plegtige aankondiging door het spelen der klokken en geschal van krijgsmuziek, werd door hen van de puije van het stadhuis, bevorens de aflezing van de Publicatiën, zoo van het Algemeen Bestuur, als van Z. K. H. gedaan de volgende Proclamatie:

„ *De Commissarissen generaal van Z. K. H.*
„ *den Heere PRINSE VAN ORAN-*
„ *JE EN NASSAU, Souverein Vorst*
„ *van Nederland, aan de ingezetenen*
„ *van het voormalig arrondissement van*
„ *Breda en van alle zoodanige plaatsen*
„ *in Nederlandsch-Braband, welke niet*
„ *meer door den vijand bezet zijn.*

„ Ook voor ulieden is dan, na eene slavernij „ van zoo vele jaren, de dag van vrijheid en on„ afhanklijkheid weder aangebroken. Neerlands „ Souvereine Vorst, waaraan gijlieden in het bij„ zonder door zulke naauwe banden verbonden „ waart, zendt ons af, om dit grondgebied, in „ zijnen naam in bezit te nemen, het provisioneel „ bestuur te regelen, en u daarbij in de allereer„ ste plaats toe te zeggen, die vrijheid, veiligheid „ en bescherming, welke weleer de uitstekende „ kenmerken waren van Neerlands staatsgebouw, „ en tevens met terzijdestelling van alle politieke „ gevoelens, en zonder onderscheid van godsdien„ stige gezindheid, de braafsten en bekwaamsten „ tot de regering te roepen.

„ Door tweedragt bestookt, werd Neêrlands volk „ het slagtoffer der treurigste oneenigheden. Over„ heersching en het verlies van deszelfs politiek „ bestaan moesten daar van het gevolg zijn, en, „ zonder de ontzettende gebeurtenissen der laatst„ verloopene maanden, welke zoo zigtbaar door

„ de

„ de Voorzienigheid bestuurd werden, was dit ge- December 1814.
„ folterd en vernederd land welligt onherstelbaar
„ verloren.
„ De tegenspoed en overheersching, die Neêr-
„ lands volk gedrukt heeft, heeft hetzelve in-
„ tusschen lessen gegeven, die het zich ten nutte
„ heeft gemaakt.
„ De volmaakte eenstemmigheid, het eendragtig
„ gevoelen van alle de ingezetenen, die, als bij
„ eene algemeene kreet, het Souverein gezag aan
„ PRINS WILLEM VAN ORANJE opdraagt,
„ heeft de tweedragt vervangen, en doet de hoop
„ op herstel van het vervallene weder ontluiken.
„ Alles schaart zich als een eenig man om den
„ vader des vaderlands, en wij mogen met grond
„ verwachten, dat ook de ingezetenen van deze
„ gewesten zich met geestdrift voegen zullen, en
„ ook thans geene opofferingen te zwaar zullen
„ achten, om het begonnen werk met luister te
„ helpen voltooijen.
„ De schraging van 's lands financiën, de stipte
„ voldoening aan de nog bestaande belastingen,
„ welke, bij provisie, worden behouden, is daar-
„ toe, in de eerste plaats, noodzakelijk.
„ De bondgenooten, in de bestrijding van den
„ algemeenen vijand, door manschap te ondersteu-
„ nen, wordt een gebiedende pligt, welke door
„ zelfbelang en zelfbehoud bevolen wordt.
„ Welaan dan, dat elk nu toone, dat het be-
„ houd des vaderlands, en de liefde voor den
„ Vorst waarlijk bij hem wegen, en dat hij niet
„ enkel door woorden, maar ook door daden,
„ zijne gehechtheid kenbaar doe worden!
„ Te dien einde zullen de hoofden der plaat-
„ selijke besturen, van heden af aan, registers
„ openleggen, ter vrijwillige inschrijving van pen-
„ ningen, en gelijke registers, tot aanteekening
„ der namen van hen, die ter verdediging des
„ vaderlands willen optreden.

December 1813. „ Alle Nederlandsche ambtenaren worden bij „ provisie gecontinueerd in hunne posten.

„ In de stedelijke en plaatselijke besturen zullen „ ten spoedigste de vereischte veranderingen wor- „ den daargesteld.

„ In de vakken der financiën en justitie wordt „ alles gehouden op den thans bestaanden voet, „ behoudens de veranderingen daaromtrent be- „ reids gemaakt bij de plakkaten, publikatiën en „ dispositiën, die onmiddelijk zullen worden ken- „ baar gemaakt, met verdere bepaling, dat de „ appellen der vonnissen van de regtbanken van „ eerste instantie zullen worden gebragt voor het „ hoog geregtshof der Vereenigde Nederlanden „ in den Haag.

„ Terwijl de ontbrekende beambten in de finan- „ ciëele en justitiëele vakken ten spoedigsten zul- „ len worden aangevuld.

„ En zal deze worden gepubliceerd en geaffi- „ geerd in het arrondissement van Breda, en „ voorts op alle zoodanige plaatsen in Neêrlands „ Braband, welke door den vijand niet meer be- „ zet zijn.

„ Aldus gedaan te Breda, den 16den Decem- „ ber 1813.

De Commissarissen voornoemd,
W. B. Donker Curtius.
G. A. M. van Bommel.

Dit alles werdt met geestdrift en onder het geroep van *Hoezee!* en *leve Neêrlands Souvereine Vorst!* ontvangen.

Het ontbrak te Breda aan geschut. De Luitenant kolonel der artillerie steinmetz kwam den 16den, op last van Zijne K. H. in de Willemstad, om met het zich aldaar bevindende geschut en ammunitie Breda en Geertruidenberg te versterken, en, daartoe de noodige bevelen gegeven heb-

hebbende, begaf hij zich terstond naar Breda, werwaarts dienzelfden en den volgenden dag aanzienlijke transporten werden overgebragt. Er kwamen ook op den 21sten voor de Willemstad 26 Engelsche schepen, en daar onder verscheidene brikken, welke alle troepen inhadden, die ten getale van 7000 man ontscheept werden, en zich alle over Steenbergen naar den kant van Bergen op Zoom begaven. Ten zelfden dage kwamen nog tien schepen van Rotterdam met Engelsche troepen aan, en liepen weder twee Engelsche transportschepen te Hellevoetsluis binnen, die nog door anderen zouden worden gevolgd. Men vleide zich alzoo, dat eerlang alle de verlatene grensvestingen in den besten staat van verdediging zouden kunnen gebragt worden. Inzonderheid stelde men zich gerust wegens de zoo gewigtig en laf hartig verlatene vesting Breda, alwaar de Generaal VAN DER PLAAT, door den Generaal KRAIJENHOFF, tot dat einde van Amsterdam gezonden, alreeds als kommandant was aangekomen: men bedroog zich echter omtrent den vijand, schoon niet omtrent den wakkeren kommandant.

December 1813.

Terwijl een korps van 1200 Kozakken voorbij Antwerpen tot twee uuren boven Brussel was voortgerukt, kwamen op den 20sten, tegen den middag, van Antwerpen voor Breda, na de voorposten van Woest-Wezel en Zundert terug gedreven te hebben, ongeveer 5000 man Franschen, waaronder 800 ruiters. Zij waren rijkelijk van geschut voorzien, en zonden dadelijk eenen parlementair, om de stad op te eisschen. Men liet denzelven niet binnen en sloeg alle onderhandeling kortelijk af. De vijand had het dorp Hage bezet, en wierp in korten tijd vijf batterijen tegen de stad op. Te half vijf uren begon het kanonvuur op de stad, terwijl tevens de buitenwerken vinnig met klein geweer aangetast werden, en wel zoo van nabij, dat de snaphaankogels tot op de wallen nedervielen. In weinig tijds

Eerste aanval op Breda.

December 1813. werden, behalve een groot aantal kanonkogels, een twintigtal houwitzers in de ſtad geworpen. Tot half acht duurde het beſchieten van Breda, het welk, behalve uit klein geweer, ook uit vier ſtukken geſchut, de eenigſte die men toen nog had, op de nadrukkelijkſte wijze en met eene bijna ongelooflijke ſnelheid werd beantwoord. De vijand zich in en om het dorp Hage digt bijeen houdende en zich alleen bepalende om detachementen kavallerie naar de Swartenburger- en Nieuwe-Veeren, tusſchen Ter Heide en Zevenbergen, af te zenden, die van daar door de Kozakken wederom verjaagd werden, zoo bleven de toenaderingen tot alle de poorten der ſtad vrij, behalve de Haagpoort, en alzoo kwamen dan ook dien eigen avond, zonder hinder, twee ſchepen met geſchut en kruid binnen, terwijl ook de 1200 Kozakken van hunnen inval in Braband door de Ginnikſche poort terug keerden. Men ging aanſtonds aan het losſen der ſchepen, en men was den volgenden morgen, toen de vijand zijnen aanval te half acht uren, met klein geweer, en kort daarop ook met houwitzers en kanonkogels hervattede, reeds in ſtaat om hem uit 20 ſtukken geſchut zoo levendig te beantwoorden, dat er meer ſchoten uit de ſtad dan op de ſtad gedaan werden. Tot omſtreeks twee uren duurde deze aanval met hevigheid voort, doch toen verwijderde zich het vijandelijke geſchut, en tegen drie uren werd er geen ſchot meer gedaan. Men vleidde zich alzoo, dat de vijand aan het retireren was, en dat men hem, zoodra hij van achter Hage in de opene vlakte kwam, zijne vermetelheid duur zou doen betalen, want dien zelfden morgen ten vijf uren waren de bovengemelde 1200 Kozakken in ſtilte de Boschpoort uitgetrokken en hadden zich over Ginniken in het mastbosch begeven, met oogmerk, om aldaar het oogenblik van 's vijands aftogt af te wachten, en hem, zoodra hij op de heide kwam, aan te vallen. Nogmaal had men

zich

zich, ten aanzien van den vijand, bedrogen, maar weder geenzins wegens het behoud van Breda. De Franschen, nieuwe versterking van Antwerpen bekomen, en daardoor hunne magt in de Baronie tot 12000 man, met 25 stukken geschut, gebragt hebbende, vernieuwden hunnen aanval op de stad op den 22sten. December 1813.

Bij dezen tweeden aanval was Breda eenen tijd lang van alle zijden ingesloten, en hoe vreesselijk het lot der stad zou zijn geweest, wanneer deze aanval was geslaagd, was daaruit af te meten, dat de vijand aan zijne troepen beloofd had, indien zij goed vochten, alles, wat in Breda was, ten buit te zullen hebben. Het garnizoen der stad bestond nu, behalve uit een aantal Russische kavallerie, uit twee regimenten Russische infanterie, te zamen ongeveer 1500 man sterk, en een nieuw geworven regement nationale infanterie van omstreeks 600 man, welke laatstgenoemde manschap, schoon nog ongeoefend en meestal zeer jong zijnde, zich uitmuntend onder alle de aanvallen gedroeg, ja zelfs zich zoo bijzonder wist te kwijten, dat van dezelve gezegd kon worden, zich met roem te hebben overladen. De vijand zag andermaal alle zijne aanvallen op Breda mislukken, en nu, beducht zijnde, in den rug te worden gevallen door de van alle kanten aanrukkende geällieerde magt, verliet hij den 23sten alle zijne stellingen rondom de stad en trok op Antwerpen af, wordende nu zelf uit Breda vervolgd en alle zijne stellingen ten spoedigste weder door de onzen bezet. Uit Steenbergen waren de Engelschen en uit den Bommelerwaard de Pruissen tot ontzet van Breda opgemarcheerd. In het Ginneken, Waagje, Zundert, tot Woest-Wezel toe, hadden het de Franschen gruwlijk gemaakt, vele jonge lieden van allerleije rang en jaren mede genomen, het vee overal geslacht en het vleesch laten liggen, ja er was alle reden om te denken, dat Breda een tweede Woerden zou geworden zijn, indien de uiterste wakkerheid Tweede aanval op Breda.

December 1813 en heldenmoed dezen tweeden aanval niet hadden afgeslagen; en ook nu nog hield men zich niet veilig, maar bleef men ijverig bezig om meer dergelijke aanvallen even gelukkig af te weren.

De ongelukkige toestand van verscheidene plaatsen en sterkten, die nog al door den vijand bezet bleven, maakte de noodzaaklijkheid eener waakzame voorziening alzins blijkbaar.

Beleg van Gorinchem

De stad en vesting Gorinchem deed vooral te Breda die noodzakelijkheid levendig gevoelen. Zij was en bleef deze en nog langer dan de volgende maand in 's vijands magt. Alsnog had men zich buiten Gorinchem verblijd over het gebrek, welke het garnizoen bleek te hebben uit eenen onderschepten brief van den Commissaris van oorlog aldaar, aan den generaal MOLITOR, toen nog te Utrecht, gedagt. 25 November en van dezen inhoud:

,, Mijnheer Generaal! De Senateur Graaf RAMPON,
,, heeft mij de eer gedaan, mij heden te berig-
,, ten, dat gij, op zijne aanvrage, de goedheid
,, gehad hebt, om bij voorraad 4000 franken ter
,, mijner beschikking te stellen, om het belege-
,, rings hospitaal van de stad Gorinchem op te
,, rigten.

,, Thans wenschte ik wel te weten, hoe ik die
,, gelden zal kunnen ontvangen, en of er moge-
,, lijkheid zou zijn, dat zulks geschiedde hier te
,, Gorinchem, tusschen heden en den 27sten de-
,, zer.

,, Alle de goederen, noodwendigheden, gereed-
,, schappen, en vooral de geneesmiddelen, die mij
,, toegezegd waren geworden, zijn ter bestemde
,, plaats niet aangekomen; ik heb gebrek aan al-
,, les, zelfs aan de eerste noodwendigheden.

,, Zijt zoo goed van mijn verzoek in aanmer-
,, king te nemen, hetzelve komt mij voor, aller-
,, dringendst te wezen.

Men veronderstelde tevens, dat er gebrek aan zout, gest en jenever heerschte, en daar de door-

tog

togt der Geallieerden naar Gorinchem zeer sterk was, vleidde men zich, dat de vijand het er niet lang zou kunnen houden. Hij hield er zich ook geenszins stil. In de eerste helft dezer maand deed hij reeds eenen uitval, en behaalde eerst eenig voordeel, maar werd, met verlies van 170 man, terug geslagen. Zijne poging om door eene brandende pont de schipbrug bij Werkendam te vernielen, mislukte hem tevens, daar dit vaartuig zonk, eer het aan de brug kwam. Een eerste parlementair was wel door de belegerden afgewezen, maar een tweede werd binnen gelaten en vrij lang binnen gehouden. Inmiddels ging men ijverig voort met batterijen tegen de stad op te werpen, om haar met geweld aan te tasten, indien de onderhandeling mogt afspringen. Dit was het geval. De bezetting deed telkens weder uitvallen, die telkens met verlies werden terug gedreven; den 19den verloor dezelve daarbij verscheidene gevangenen, en de belegeraars daartegen maakten zich met hunne batterijen voor de bezetting geducht.

December 1813.

De Stad en vesting Naarden bleef niet minder deze geheele maand, ja tot na de volkomen zegepraal der Geallieerden op NAPOLEON, in 's vijands magt, en kostede de belegeraars, uit bezoldigde garden en landmilitie van het departement der Zuiderzee voornamelijk bestaande, zeer veel afmattende zorg en menig een gevoelig verlies. Den 1sten dezer maand hadden Commissarissen-generaal van het algemeen Bestuur te Amsterdam gepubliceerd eenen brief van den Russischen Generaal BENDENDORF aan den Generaal KRAIJENHOFF, inhoudende: „ dat een detachement Russische troepen te Muiden was binnengekomen, aldaar een stuk kanon had veroverd en het gansche garnizoen, van vierhonderd man en twaalf officieren, gevangen gemaakt, waarbij de Hollanders zich bijzonder aan de zijde der Kozakken hadden onderscheiden." Maar, hoe belangrijk deze verovering

Beleg van Naarden.

December 1813. ook was, zij kon geenzins beslissend voor die van Naarden worden. Op den 29sten November had Weesp een alleronverwachtst bezoek gehad van een detachement uit het garnizoen aldaar, bestaande uit omstreeks 400 man, onder bevel van den Kolonel PAFFENRATH; die dadelijk eene menigte goederen opeischte, als: 1060 lakens, even zoo vele dekens, 900 hembden, 1400 pond windsels, 600 servetten voor plukfel, 500 wolle kousen, 120 ketels, en een aantal voorwerpen van allerleijen aard, met bedreiging van de stad te zullen plunderen, zoo aan deze opeisschingen niet dadelijk werd voldaan. Alzoo zag zich de regering, genoodzaakt om twee aan twee, met een patrouille Franschen, aan de huizen rond te gaan, ten einde de geëischte goederen op te halen, en werd zij bij deze gelegenheid door de soldaten op de smadelijkste wijze bejegend. Eindelijk werd aan de opeissching voldaan, en zag men de goederen, op wagens geladen, naar Naarden vervoeren. Daags daar aan kreeg men omstreeks 600 Kozakken en Baskiers in Weesp, terwijl er, bepaaldelijk van de zijde van het Gooi en Hilversum, maatregelen werden genomen, om Naarden in te sluiten. De Gouverneur-generaal van Amsterdam, de Generaal KRAIJENHOFF, formeerde voorts een observatie corps, om niet alleen de, in de omstreken van Naarden gelegene, dorpen en afgezonderde woningen voor plundering en moord van wege de bezetting te beveiligen, maar ook de insluiting ten naauwste te bevorderen. Met het kommando van dit observatiekorps werdt belast de Kolonel Aide de camp VAN DEN BOSCH. De voorhoede van hetzelve, uit omtrent 1700 man bestaande, waaronder een eskadron kavallerie en een trein van acht stukken geschut, trok den 11den van Amsterdam uit.

Beleg van het fort aan den Helder. Ook aan den Helder mogt de Hollandsche grond niet gezuiverd worden van de vijandelijke bezetting van het Fort *la Sale*, het welk zoo veel te smartelijker viel, daar Hollandsche Zee-officieren den

wed, aan eenen overweldiger van hun Vaderland, heiliger hielden dan hunnen pligt aan dat Vaderland zelf, den allerheiligsten na dien aan het Opperwezen. De Edamsche burgerij kon op den 1sten dezer maand geen vijftig militairen op Medenblik zien doortrekken, zonder in den roem te willen deelen van wakkeren tegenstand te hebben geboden tegen zulke bastaarden der Hollandsche natie. De Heer ABRAHAM BOOT, voormalig Kapitein der burgerij, stelde zich aan het hoofd, en marcheerde met 36 burgers de Noorder-poort uit. Waren er slechts meer wapenen op dat oogenblik voorhanden geweest, het getal dezer vrijwilligers zou meer dan verdubbeld zijn geworden. December 1813.

Beleg van Delfzijl.

Delfzijl bleef den Groningers geen minder scherpe doorn in het vleesch. Den 28sten November was reeds uit Groningen naar Appingadam vertrokken de derde cohorte der besoldigde garde, met eenige stukken geschut; ten einde met behulp der, van alle kanten aanrukkende, Russische en Pruissische troepen het vijandelijk garnizoen van Delfzijl, zoo veel mogelijk, te beletten, in den omtrek strooppartijën uit te zenden. Den 5den dezer maand trokken nog drie compagniën gewapende burgers uit Groningen, door derzelver kolonel den Heer BUSCH geleid, terwijl zich verder alles tegen de Fransche plunderzucht wapende, die reeds te Tjukwert, bij Delfzijl, eene boerenplaats had verbrand, waar van de schade wel op 20,000 guldens werd berekend. Ongelukkig ontbrak het aan grof geschut, om de vesting te belegeren. Evenwel belettede de burgers en besoldigde garde, gesterkt door omstreeks 1000 boeren, met pieken, vlegels, gaffels, hooivorken en jagtgeweeren gewapend, en een korps kozakken, alle strooppartijën, die bij onderscheidene uitvallen derzelver moed spoedig ondervonden. Den 3den bleef het bij geene schermutseling of voorposten-gevecht. De Franschen waren tot Appingadam doorgedrongen, toen de drie burger-compagniën van Groningen juist aan-

December 1813. kwamen, en den vijand tot onder het geschut van Delfzijl hielpen terug jagen. De Kolonel der Kozakken en de Prins ROHAN zelf prezen het gedrag dezer lieden zeer, die voor reguliere troepen niet onderdeden. Men outving weldra brieven van Leeuwarden, Franeker en andere Vriesfche plaatsen, met berigt, dat van daar detachementen befoldigde garden naar Delfzijl waren uitgetrokken, en dat het getal der zich aanbiedende dat der gevraagde manfchap verre overtrof, voegende men zich, zelfs van de kleinfte dorpen, bij de opırekkende benden. Wat wonder, dat te Groningen zelf de vrijwilligers zich, bij geheele hoopen, ten raadhuize kwamen aanbieden, allen met den besten geest bezield, en de fchepen met ammunitie met een brandend ongeduld te gemoet ziende. In het midden dezer maand gefchiedde aan de andere zijde uit Delfzijl een uitval om te fourageren, doch werd dezelve met verlies van twee man terug geflagen. De kommandant der vesting, door de belegeraars opgeëischt zijnde, weigerde te kapituleren, met bijvoeging, dat hij nog van alles voorzien was, en zich tot den laatften man zou verdedigen, het welk men zich moest getroosten, wijl het belegerings-gefchut als nog ontbrak. Evenwel werd de vesting zeer naauw ingefloten tot onder het bereik der batterijen. Daar men echter niet verder wilde komen, om het volk niet vruchteloos aan het zwaar gefchut bloot te ftellen, moest men het dorp Formfum, even als alle die fchoone boerenplaatfen, die onder het bereik van zijn kanonlagen, verloren rekenen, waar uit dan ook de inwoners de vlugt namen. Volgens berigten van overloopers, was de bezetting 1000 man ſterk, en in het bezit van meer dan 200 ftuks rundvee, benevens eenen vrij aanzienlijken voorraad van levensmiddelen; doch had zij gebrek aan hooi en voeder voor het vee, en kon zij hetzelve niet flachten, daar tevens het zout ontbrak. Tot een ftaal van het barbaarsch gedrag des vijands bij zijne plunderin-

ringen, en geweldenarijen in de ommestreek der vesting, moet het volgende dienen. Een Fransch officier, bezig zijnde eene schoone boeren-plaats te plunderen, alwaar hij te voren zes weken lang was in kwartier geweest en het best onthaal had genoten, werd dooor eene van de dochters des eigenaars gebeden, de plaats niet in den brand te steken: „ herinner u, mijnheer, zeide zij, hoe „ gij hier als eigen kind onthaald zijt geworden; „ zie dit klavier, waarmede wij onzen tijd met de „ muzijk zoo aangenaam verkorteden!" Zijn antwoord was: „ wij zijn vijanden!" Hij gaf haar een geweldigen slag voor het hoofd, vertrok met zijnen roof, en weldra stond de plaats in volle vlam. — In het laatst van deze maand hadden er verscheidene uitvallen plaats, die altijd brandstichting met plundering vereenigden, en bij welke gelegenheden verscheiden schermutselingen voorvielen, die van weerskanten eenige gekwetsten maakten. Alles, wat vaderlandsliefde, dapperheid, goed beleid en voorzigtigheid aanraadden, werd beproefd: maar de hardnekkigheid der bezetting, haar overvloed van geschut, en de schaarsheid aan hetzelve bij de belegeraars, gepaard met de gesteldheid van den bodem, verhinderden steeds alle onderneming van aanbelang. De bodem rondom Delfzijl is zware klei; de manschap zakte er bij elken tred over de enkels in weg; zelfs de paarden der Kozakken konden er niet meer dan stapvoets gaan; naauwelijks groef men twee steken diep in den grond, of men kreeg water; dit maakte alle operatiën schier onmogelijk. Eindelijk ontving men te Groningen eenige houwitsers, die naar Appingadam werden vervoerd, en den 29sten had men te Embden het genoegen, drie, met Nederlanders bemande, kanonneerbooten, waarvan de Hollandsche vlag woei, onder het gejuich van eene menigte aanschouwers, te zien binnen komen. Zij hadden zich lang bezig gehouden met een ontwerp ter ontkoming van voor Delfzijl; doch waren in

de

December 1813. de uitvoering door de waakzaamheid hunner bespieders steeds verhinderd. Het was hun gelukt, derzelver goed vertrouwen te winnen, en nu op gisteren van den kommandant der vesting order gekregen hebbende, de Engelsche sloepen, die dagelijks voor de haven kruisten, te vervolgen en te nemen, hadden zij de ijzeren keten der haven zien openen, welke zij anders gaarne hadden aan stukken gezeild. De wind was hun gunstig en in weinige minuten waren zij buiten het bereik der vesting gekomen. Alstoen hadden zij de Fransche vlag gestreken en voor de Hollandsche verwisseld. Terstond was wel het kanon op hen gelost, maar de vogel was gevlogen.

Beleg van Koevorden. Men had te Groningen voor Delfzijl alleen niet te duchten; de vesting Koevorden vorderde aldaar zoo wel als in Drenthe, geene mindere voorziening tegen de uitvallen van derzelver vijandelijke bezetting.

Op den 10den deden de Franschen eenen uitval uit Koevorden, en trokken op Dalen aan. De maire liet dadelijk de noodklok trekken, en in een oogenblik waren, niet alleen die ingezetenen, welke zich te voren vrijwillig met geweren hadden gewapend en tot een korps geformeerd, maar ook alle de overigen van hooivorken, haken en andere gereedschappen voorzien, en trokken manmoedig met een korps Kozakken, ongeveer 50 man sterk, op den gemeenen vijand aan, hetwelk voor Dalen een zoo gelukkig gevolg had, dat de Franschen, na 2 dooden en eenige gekwetsten bekomen te hebben, de vlugt namen, terwijl de onzen, met 2 gevangenen, zijnde een luitenant en een gemeene, te Dalen terug keerden.

Den volgenden morgen trokken de Franschen wederom uit Koevorden op Dalen aan; en de ingezetenen, nu bijgestaan door die van de mairie van Zwelo, welke door de goede zorg van den maire dier plaats te hulp waren gesneld, trokken hen met de Kozakken wederom even man-

moe-

moedig te gemoet. Deze aanval was vrij hevi- *December 1813.*
ger, dan die van den vorigen dag. De Franſchen hadden zich overal achter de wallen en in de huizen tusſchen Dalen en Koevorden verſtoken, waaruit zij hevig op de onzen vuurden, en waardoor ook eenige Kozakken en paarden geblesſeerd werden. Dan tegen den middag moesten de Franſchen, door het geweldig vuren van de onzen, waardoor verſcheiden geblesſeerd werden, en voorzeker één man geſneuveld is, hunne poſitiën verlaten en naar Koevorden terug trekken.

Inmiddels had de onder-prefekt door gepaste maatregelen bewerkt, dat van alle kanten uit dat arrondisſement niet alleen vrijwilligers ter hulp ſnelden, maar dat ook geweren, kruid en lood werden gezonden. Deze hulp kwam zeer wel te pas: want op zondag den 12den, in den vroegen morgen, vielen de Franſchen andermaal met woede aan, maar werden zij even als voorheen ontvangen, met dat gevolg, dat zij, in den namiddag, na vele geblesſeerden bekomen te hebben, op Koevorden moesten terug trekken.

Op dezelfde wijze en met hetzelfde gevolg ging het des maandags: doch bij dezen aanval ſneuvelde een landman uit de mairie van Beilen.

Des dingsdags lieten de Franſchen de onzen met rust, en gaven aan den heer VAN DER WIJCK VAN DE KLENKE, welke door den onder-prefekt was verzocht, om de directie over de van elders aangekomene vrijwilligers op zich te nemen, den tijd, om dezelve tot afzonderlijke korpſen te formeren, en hen voorts onder het oppercommando van den oud-kapitein HENDRIK VAN DEN HOJA KIJMMEL te ſtellen, als daartoe door den onder-prefekt benoemd.

Op den 15den deden zij, ten getale van ruim 330, wederom eenen aanval, met ten minſte 2 ſtukken geſchut. De gewapende burgers en de Kozakken, nu tot honderd aangegroeid, trokken

ge-

December 1813. geregeld tegen hen op, en hielden het veld tot des middags 3 uren, wanneer de onzen moesten retireren tot voor Dalen, waar zij echter wederom post vatteden, en de Franschen het verder aanrukken beletteden. Doch deze, van de Bente, nabij Dalen, meester zijnde, staken den Daler korenmolen en 2 boeren-huizen in den brand, welke geheel in den asch werden gelegd.

De 27ste dezer maand was inzonderheid verschrikkende en treurig voor de ingezetenen van Hardenberg, drie uren van Koevorden gelegen. De bezetting deed eenen uitval tot zoo nabij die stad, dat men aldaar, met den meesten spoed, alles in het werk stelde, om de beste goederen in te pakken en met schuiten en wagens te verzenden, en vrouwen en kinderen in de haast te doen vlugten. De vijand tot in de boerschap Aare, een groot half uur van Hardenberg, genaderd zijnde, werd hem tusschen Aane en het Aanerveen door de Kozakken, burgers en boeren zulk een dappere tegenstand geboden, dat hem het verder voortrukken belet werd. Ondertusschen hadden de Franschen te Aanerveen en Holthone velerhande plunderingen en vernielingen aangerigt, alles weggevoerd, wat zij konden, kisten, kasten, klokken en andere meubelen vernield, ongeveer 200 runderbeesten medegenomen, en anderen, die zij niet zoo spoedig konden medevoeren, doodgeschoten. Van die zelfde bende waren er eenigen in de Meene en in de Klokhone, aan de Vecht, tegen over Gramsbergen, geweest en hadden aldaar dezelfde verwoestingen en rooverijen aangeregt: doch ook daar waren zij in hunne verdere woede door de Kozakken en boeren gestuit, die hen met zoo veel dapperheid afsloegen, dat Gramsbergen, hetwelk een deerlijk lot te wachten stond, nog bevrijd bleef, en vier van de Franschen gevangen genomen werden, waarna de rooverbende met haren buit naar Koevorden terug trok.

Na-

December 1813.

Valsch alarm te Arnhem.

Nadat men te Arnhem een weinig tot bedaardheid van geest was teruggekeerd, van de geweldige schrikken, die de storm op die stad en het moordtooneel in hare straten onlangs hadden veroorzaakt, werd de burgerij in den nacht van den 14 en 15den ontrust, door het onverwacht slaan en blazen van allarm bij het Pruisische guarnisoen. Zulks was veroorzaakt door het van Doesburg ingekomen berigt, dat aldaar vlugtende opgezetenen van het platte land, uit den omtrek van Zevenaar, waren aangekomen met de tijding dat de Franschen, in grooten getale, bij Elten den Rhijn waren gepasseerd, alles plunderden, en op Doesburg, waar de bezetting niet zeer sterk was, aanrukten. Aanstonds nam de kommandant, Graaf VAN WYLICH en LOTTUM, de noodige maatregelen voor de veiligheid van Arnhem, en zond een aanzienlijk detachement naar den kant van Doesburg, ten einde te weten, wat er gaande was, en, zoo noodig, tot bijstand van het garnizoen aldaar te dienen: doch tegen den morgen ontving hij het gerustsellend berigt, dat de vlugtelingen door overgroote vreesachtigheid, een noodeloos alarm hadden veroorzaakt, hebbende eenige deserteurs uit Wezel daartoe aanleiding gegeven. Ten einde van den kant van Nijmegen tegen allen aanval gedekt te zijn, begon men op de Praast een bruggehoofd aan te leggen, dat, door kracht van handen, spoedig kon voltooid zijn, en zeer sterk werd gemaakt.

Toestand van 's Hertogenbosch

In 's Hertogenbosch had men met het begin van deze maand de toekomst met zorg te gemoet gezien. Sedert eenen geruimen tijd had men aldaar volstrekt geen garnizoen, en slechts eene zwakke bezetting van 50 à 60 man in het fort Papenbril gehad: doch toen begon men niet alleen eenig garnizoen te krijgen, maar wachtede men ook den Generaal MOLITOR, met zijn retirerende troepen, binnen de stad. Behalve eene menigte opeischingen, zoo tot proviandering van 's Hertogen-

December 1813. genbosch en van Venlo als van Wezel, hadden ook alle de maires van dat departement aanschrijving gekregen, om op hunne verantwoordelijkheid te zorgen, dat alle granen voor of uiterlijk op den 10den December, gedorscht en tot vervoering gereed waren. Na dat zich, sedert eenige dagen rondom de stad en in de gansche Meijerij, Kozakken hadden vertoond, viel er eene schermutzeling met denzelven voor, op den 12den, slechts een uur van de stad, op den weg naar Grave. Aldaar had zich een detachement Kozakken geposteerd en een hunner hield de wacht, doch met eene zorgeloosheid, die aan de onverschrokkenheid van hunnen moed te meermalen gelijk werd bevonden. Terwijl zij geenen vijand vermoedden, kwamen 60 Fransche gendarmes te paard van de Grave aan, die naar den Bosch bestemd waren. Naauwelijks had de wachthoudende Kozak den tijd, om zich in postuur te stellen, en door zijn geschreeuw alarm te maken; en evenwel wisten de Kozakken te paard te vliegen, en de gendarmes hun stoutheid te doen berouwen. Er ontstond een hevig gevecht, dat al zeer spoedig ten voordeele der Kozakken beslist was. Meer dan de helft der gendarmes werd gedood of krijgsgevangen gemaakt, en de overigen ontvlugteden naar den Bosch. Den volgende morgen zondt de kommandant der stad, 2000 man infanterie, benevens eenige lanciers en gendarmes te paard, ter verkenning uit, die, de Hinthemer poort uitgetrokken, in den middag over Michielsgestel de Vugterpoort weder binnen kwamen, hebbende zich den geheelen weg over met met plunderen en rooven bezig gehouden. De overgang van het fort Crevecoeur, op den 13den, na eenig musketvuur aan de geallieerden, die in grooten getalle ook met artillerie in deze streken kwamen, deed echter verwachten, dat 's Hertogenbosch onverwijld geheel ingesloten en aangetast zou worden.

De zorg van het Gouvernement had zich zoo

wel

wel te water als te land uittestrekken, zoo lang de Helder in 's vijands magt bleef. Men vernam dan ook al spoedig, dat eene divisie kanonneerbooten en gewapende waterschepen kruizende was ter beveiliging vande Zuiderzee, welke divisie door nog meerdere versterking eerlang stond gevolgd te worden, ter volkomene gerustftelling van alle veer- en andere schepen, welke de Zuiderzee bevaren; en de Admiraal VERDOOREN, 's lands navale magt aldaar kommanderende, en tevens als militaire kommandant van en gechargeerd met de geheele directie der marine van het eerste Arrondissement van Holland, te Amsterdam, gaf openlijk kennis, dat met den 20sten dezer maand, de manschap, die voor den zeedienst werd aangenomen, zich zou verbinden voor den tijd van vier jaar, onder het genot eener premie van vijf, vier, drie of twee dukaten, geregeld volgens de bekwaamheid en kwaliteiten der manschap.

December 1813.

Zorg te water.

Deze algemeene werkzaamheid, ter wering en verdrijving van den vijand, stemde volmaakt overeen met de geestdrift welke de legers der Geallieerden bleef bezielen, van wier verrigtingen wij nu zulllen verslag doen.

Te Utrecht was in de Hoogduitsche taal aangeplakt de volgende proclamatie aan de Duitsche soldaten, die nog onder de Fransche vanen dienden:

Proclamatie aan de Duitsche soldaten in Franschen dienst.

„ Het lot van den Oorlog heeft u tot gevangenen gemaakt, de Franschen hebben u gedwongen de wapenen voor hen op te vatten. Het geschiedde op eenen tijd, toen Frankrijk het grootste gedeelte van Duitschland nog onder het juk had en deszelfs dappere volken aan zijnen onteerden schepter en tiranniesch juk onderwierp. Dan nu, daar de Goddelijke Voorzienigheid de wapenen van onze vereenigde armeën zoo bijzonder gezegend, en de magt van Duitschland onder roemrijke vanen vereenigd heeft, zijn de drukkende boeijen, onder dewel-

December 1813.

„ ke gij u kromdet, verbroken, en Duitschlands, „ tot slaven gemaakte, inwoners keeren naar de „ veel engere grenzen hunner staten terug. Blijft gij „ nog tegen uwe eigene vrijheid woeden, voor de „ schandelijkste zaak vechten, de wapenen tegen uw „ eigen land opvatten en wilt gij nog het bloed „ uwer eigene medeburgeren vergieten? Soldaten, „ komt van uwe verdwaling terug, de meesten „ uwer hebben u reeds het schoonste voorbeeld „ gegeven; zij hebben zich vrijwillig onder on„ ze vanen geschaard. U is insgelijks de roem„ rijke loopbaan geopend; het staat aan u, die „ in te slaan. Er zullen u passen verleend wor„ den, om naar uwe haardsteden terug te keeren. „ Het *Vaderland* opent u zijne armen! volgt „ zijne roepstem, hoort de stem der natuur, gij, „ die, het krijgsgewoel moede, de wapenen wil„ det wegwerpen, om naar uwe vreedzame wo„ ningen terug te keeren! U zal geene verhinde„ ring ontmoeten. Soldaten! komt en ver„ zuimt niet u aan te geven! nog eens: het *Va„ derland* roept u terug! Wee dien, die van dit „ oogenblik af aan laag genoeg zoude zijn, het „ zwaard tegen zijne eigene medeburgers te voe„ ren."

Vianen bevrijd. Voor Vianen was de eerste dezer maand een dag van verlossing door de Geallieërden geweest. De Fransche troepen, die aldaar, sedert den 16den November waren gebleven, om de voortvlugtige administratiën te dekken, waren in dien nacht vertrokken, na alvorens, door het planten van batterijen aan de Lek en eenen, door hen in de stad ontstanen doch gelukkig geblusten, brand, gevoegd bij het aanhoudend schieten door de Kozakken van Vreeswijk, anders gezegd de Vaart, op de buitenstad, de ingezetenen aan den grootsten angst te hebben overgelaten. Vroeg in den morgen werden zij vervangen door de Kozakken van over de Lek, die sedert bij aanhoudenheid werden gevolgd door Pruissische troepen, die naar

Go-

Gorinchem en den Waalkant henen trokken. Den 13den bragt er de Generaal VON BULOW zijn hoofdkwartier over, onder wiens gevolg zich de Prins van Oranje bevond. Eene Commissie uit de provisioneele regering begroetede zijne Hoogheid. Dien dag en den volgenden had eene algemeene verlichting der huizen plaats. De snel aangelegde en ongestoord voltooide schipbrug over de Lek bevorderde den snellen overtogt der Geallieerden; die op den 15den het hoofdkwartier te Bommel overbragten. December 1813.

Zij waren den 2den dezer maand, na eenige kleine schermutzelingen bij Volmerswerth, Ortenbach, Hamm en aan meer andere plaatsen met eenige honderd man het eerst den Rhijn overgegaan, en na een levendig gevecht in Neus gedrongen, waar zij een aantal krijgsgevangenen maakte. Hunne verklaring den 1sten dezer maand te Frankfort, werwaarts zich de Keizer van Rusland in persoon had begeven, was van dezen opmerkelijken inhoud: Overtogt over den Rhijn.

„ De Fransche regering heeft, korten tijd geleden, eene ligting van 300,000 man bevolen. De voor dit Senaats-besluit aangevoerde gronden maken het tot een' pligt voor de verbondene Souvereinen, om nog eens, voor het oog der wereld, de bedoelingen open te leggen, met welken zij den tegenwoordigen oorlog voeren; de beginselen, waarop haar gedrag rust; hare wenschen en hare voornemens. Proclamatie der Geallieërden.

„ De vereenigde Mogendheden voeren den oorlog niet tegen Frankrijk, maar tegen die luidkeels afgekondigde overmagt, welke Keizer NAPOLEON, tot het ongeluk van Europa en van Frankrijk zelve, maar al te lang buiten de grenzen van zijn rijk, heeft uitgeoefend.

„ De geallieërde legers zijn aan den Rhijn gekomen, begeleid van de overwinning, en het eerste gebruik, dat hunne Keizerlijke en Koninklijke Majesteiten van de overwinning gemaakt heb-

December 1813.

„ ben, is geweest, om aan Z. M. den Keizer „ der Franschen den vrede aan te bieden. De „ nieuwe en meerdere kracht, welke zij bekomen „ hadden door de toetreding van alle Souvereinen en Vorsten van Duitschland, heeft geen invloed gehad op de voorwaarden des vredes. „ Deze voorwaarden berusten even zeer op de „ onafhankelijkheid van het Fransche Rijk als op „ de onafhankelijkheid der overige staten van Europa. De oogmerken der geallieerde Mogendheden zijn regtmatig in derzelver strekking, „ grootsch en edel in derzelver toepassing; gerustellende voor allen, eervol voor een' iegelijk.

„ De verbondene Souvereinen wenschen, dat „ Frankrijk groot, sterk en gelukkig zij, dat de „ koophandel aldaar herleve, dat kunsten en wetenschappen, die zegeningen van den vrede, „ wederom bloeijen; want eene groote natie kan „ dan slechts vreedzaam zijn, als het haar wel „ gaat. De geallieërde Mogendheden verzekeren „ aan het Fransche rijk een meer uitgestrekt gebied, dan Frankrijk onder zijne koningen ooit „ gehad heeft; dewijl een dapper volk juist niet „ te gronde gaat, om dat het tegenspoed ondervond in eenen hardnekkigen en bloedigen „ kamp, waarin het met zijnen gewonen moed „ heeft gestreden.

„ Maar ook de vereenigde Mogendheden willen „ zelve vrij, gelukkig en gerust zijn. *Zij begeeren eenen staat van vrede, die door eene wijze verdeeling der magt, door een billijk evenwigt, de volken voortaan voor ontelbare rampen beware, die hen, sedert twintig jaren, hebben doen zuchten.*

„ De geallieërde Souvereinen zullen de wapenen „ niet nederleggen, zonder dit heilrijke doel, dezen grooten eindpaal van alle hunne pogingen, „ bereikt te hebben. Zij zullen de wapenen niet „ nederleggen, dan na dat Europa's staatkundige

toe-

„ toestand op nieuw bevestigd zijn zal; na dat „ onwankelbare grondbeginselen zullen hebben ge- „ zegepraald over ijdele en onredelijke pretensiën; „ na dat, eindelijk, heilige traktaten aan Europa „ eenen wezenlijken vrede gewaarborgd zullen „ hebben. December 1813.

Treffend was het tooneel van een groot aantal vrouwen aan den Rhijn, die de geallieerde troepen om hulp smeekende waren tegengekomen, om dat men hare mannen had weg genomen en haar dorp van vee en levensmiddelen had uitgeplunderd.

Allerbelangrijkst waren de voordeelen geweest, die hun de vorige maand elders had opgebragt.

Stettin ontruimd.

De vesting Stettin in Pruissen was bij kapitulatie op den 20sten November ontruimd. De bezetting bestond uit 7 generaals, 533 officieren, mitsgaders 7000 onder-officieren en soldaten, waaronder zich 1400 Hollanders bevonden, die oogenblikkelijk, met de grootste vreugde, de oranje kokarde opzetteden, ten einde zich met hunne, voor de vrijheid strijdende, broeders te vereenigen, terwijl de Franschen als krijgsgevangenen naar den Wijssel werden gebragt.

Dresden verovert.

Reeds den 16den November had de kommandant van Dresden, de Maarschalk ST. CYR, na eenen hevigen, doch bloedig terug geslagen uitval op den 6den eene kapitulatie aangeboden en getroffen, waarbij de bezetting, uit bijna 28,000 man bestaande, den vrijen aftogt had bedongen, tegen uitwisseling van een gelijk aantal krijgsgevangenen in Frankrijk, mits al hun geschut en ammunitie onbeschadigd achterlatende. De bekrachtiging alleen ontbrak aan de zijde der geallieerde Mogendheden: doch deze volgde niet, omdat men oordeelde, zich volstrekt niet te moeten verlaten op der Franschen trouw. De ontruiming zelve was, inmiddels, uit gebrek aan leefmiddelen, reeds begonnen, maar tevens was ook de trouwloosheid reeds gebleken in het vernagelen van het meeste

December 1813. geschut en het werpen van het grootst gedeelte van den voorraad van buskruid in de Elbe. Hun werd nu de keus gelaten, naar Dresden terug te keeren, of zich, zonder beding, krijgsgevangen te geven, welk laatste hun de uiterste nood deed kiezen.

Dantzig genomen. Een bijna gelijk lot trof de Fransche bezetting van Dantzig. Omstreeks half November had zich de Kommandant RAPP genoodzaakt gezien, om alle Duitsche en Poolsche troepen, die zich in Dantzig bevonden, op derzelver dringende en dreigende begeerte te laten aftrekken; en kort daarop, niet meer dan zijne eigen troepen over hebbende, had hij gekapituleerd, om op den 24sten December, de vesting te verlaten, met nederlegging der wapenen en op hun woord van eer, om binnen een rond jaar niet te zullen dienen tegen de Geallieërden, ten zij onder behoorlijke uitwisseling. Ook deze kapitulatie werd niet geratificeerd. De Keizer van Rusland gaf bevel tot voortzetting van het beleg, tot dat zich het garnizoen krijgsgevangen gaf. Op den 18den December gelukte het den Hertog VAN WURTEMBERG, om het garnizoen, in den beginne 34,000 man sterk, doch nu, door kwaadaardige koortzen, de gevolgen der koude en ellende, bij de vlugt uit Rusland doorgestaan, tot op de helft gesmolten, tot deze onderwerping te dwingen, en den 2den Januarij 1814 had de dadelijke verlossing van Dantzig, na schier een rond jaar ingesloten te zijn geweest, met eene heilspellende edelmoedigheid van den overwinnaar, plaats. De bezetting ging als krijgsgevangen naar Rusland, doch de Hollanders keerden naar hun vaderland terug. De verbondene Mogendheden beslisten daarna over het lot van Dantzig, welke stad den 3den Februarij daaraanvolgende, met deszelfs grondgebied, onder het Pruissische bewind terugkeerde.

Wurtzburg veroverd. Den 26sten November was de Groot-hertogelijke residentie-stad Wurtzburg, na eene vijfmaal herhaal-

de opeisfching en telkens heviger hervat bombardement, bij kapitulatie veroverd: de Groot-Hertog zelf voegde zich den 29sten bij de geallieërde Mogendheden. December 1813.

Tijrol bevrijd. In die zelfde maand had men ook reeds mogen juichen over de herftelde vrijheid van Tijrol. De Beijerfche regering deed vrijwillig afftand van eene bezitting, die haar was opgedrongen. Twintig duizend Tijrolers namen terftond de wapenen weder op., die zij in den grond hadden begraven, namen Brixen in en bezetteden den Brumerpas en dien bij Sturzen.

Lubek verlost. De Kroonprins van Zweden den 2den en volgende dagen van December den vijand uit zijne ftelling aan de Stekenitz verdreven hebbende, deed de Maarfchalk STEDINGH den 5den eenen aanval op Lubek, hetwelk dien zelfden avond door de Franfchen verlaten en door de Bondgenooten in bezit werd genomen, zijnde de inwoners dier ftad, die nu haren rang weder hernam onder de oude vrije Rijks- en Hanze-fteden vast befloten geweest, de pogingen van het leger ter hunner verlosfing, krachtdadiglijk te onderfteunen.

Voordeelen bij Bremen. Het fort Rothenburg, bij Bremen, werd den 7den, door 8000 man Pruisfifche troepen, met 24 ftukken kanon, hevig aangetast. Het garnizoen, flechts 300 man fterk, moest zich fpoedig overgeven en werd krijgsgevangen, doch de officiers op hun woord ontflagen. In het laatst van November was de batterij Karelftad bij kapitulatie overgegaan aan de Rusfifche troepen en had de batterij van Blexen, aan geene zijde van den Wezer, zich aan de Engelfchen overgegeven. Den 17den van die maand was de Kroonprins van Zweden reeds in Bremen aangekomen.

Zamolsk en Modlin ontzet. In Polen hadden de beide vestingen Zamolsk en Modlin gekapituleerd In Modlin, alwaar de Generaal DAENDELS van wege den Franfchen Keizer gecommandeerd had, waren de Rusfifche troe-

December 1813. pen op den 1sten dezer maand ingetrokken. Van de bezetting, die nog 3000 man sterk was, bleven de geboren Franschen, zonder eenige voorwaarde, krijgsgevangen; de Wurtzburgers, Wurtembergers en Saksen werden naar het leger der bondgenooten gezonden; de Polen keerden naar hunne woningen terug. In Zamolsk was de gezonde manschap weinig meer dan 500 in getal, al de overige lag in de lazaretten. De sterfte, een gevolg van het scheurbuik, was zoo groot, dat in de laatste dagen der belegering 15 à 20 man dagelijks begraven werd. De Russische Generaal deed Zamolsk, bij kapitulatie van den 21sten November overgegaan, slechts door 500 man bezetten, uit vrees voor aansteking der ziekte. De Kommandant dier vesting was geweest de divisie-generaal HAWKE.

Torgau genomen. Op den 28sten December werd de kapitulatie van Torgau bekrachtigd van de zijde van Pruissen, waarbij bepaald was, dat het garnizoen, bestaande in 5 Generaals en 10,000 man, den 10den Januarij 1814 de vesting als krijgsgevangen zou verlaten, zullende dan eerst de Pruissische bezetting inrukken, ten einde, wegens de aldaar nog voortdurende epidemische ziekte, de noodige voorzieningen te doen.

Berg en Kleef bezet. Het Hertogdom Berg werd provisioneel door eenen Gouverneur-generaal, in naam der vereenigde Mogendheden geregeerd, terwijl er de landstorm met grooten ijver werd op den been gebragt. Het Hertogdom Kleef was van wege den Koning van Pruissen in bezit genomen.

Vrede tusschen Zweden en Denemarken. Verscheidene militaire bewegingen en gevechten bragten eenen wapenstilstand te weeg tusschen den Kroonprins van Zweden en den Prins van Hessen, kommandant der Deensche armée, die gevolgd werd door een traktaat van vrede tusschen Zweden en Denemarken, welk den 11den Januarij 1814 werd geteekend, waarbij Denemarken aan Zweden afstand deed van alle aanspraak op

Zweedsch

Zweedsch Pommeren. Van vier millioenen thalers tot schavergoeding aan Denemarken, welk daarenboven tot de coalitie toetreden en een legerkorps van 10 à 15,000 man tot derzelver beschikking stellen zou, werd wel bij dit traktaat niet gewaagd, doch bij een afzonderlijk artikel werden de goede diensten der Koningen van Zweden en van Groot-Brittannie door Denemarken ingeroepen, ten einde alle oude betrekkingen van vrede en vriendschap te herstellen met den Keizer van Rusland en den Koning van Pruissen.

December 1813.

Zwitserland onzijdig, doch door de geallieërden doorgetrokken.

Zwitzerland had in de maand November de houding aangenomen eener gewapende onzijdigheid, jegens de verbondene Mogendheden, met last op den Landamman, om 40,000 man in beweging te brengen, zoo als men zich in Frankrijk vleidde, om, die ernstige houding te handhaven. Vier Zwitsersche gedeputeerden kwamen op den 3den December te Frankfort, De vijand had zich verbeeld, dat zij aldaar dit hun onverzettelijk besluit waren gaan aankondigen: maar den 7den meende men reeds zeker te zijn bij de Geallieërden, dat zij zich veeleer met hen zouden vereenigen; en het was den 23sten, dat de voorhoede der Oostenrijksche armée Bern inrukte, waarna den 29sten de doormarsch der geheele groote Oostenrijksche en Russische armée, door Zwitserland, reeds in volle werking was. De Geallieërden legden, bij dezen stap, eene verklaring hunner oogmerken, ten beste van Zwitserland af, en de raad vond goed, bij besluit van den 22sten, te verklaren; dat, aangezien eene vreemde magt den tegenwoordigen Staatsvorm had omgekeerd, het Gouvernement terug keerde in deszelfs oude regten: „ dat alzoo de Fran-„ sche mediatie van 1803, ten aanzien van Bern, „ was opgeheven, en dat de tegenwoordige rege-„ ring gereedelijk hare zetels inruimde voor het „ oude bestuur der stad en republiek van Bern."

De overtogt der groote geallieërde armée was den

December 1813. 9den gelijktijdig geschied bij Oppenheim, Manheim en nog op eene andere plaats opwaards den vloed.

Proclamatie aan Vlaanderen. De Generaal VON BULOW had, van de andere zijde zijne krijgsverrigtingen vervolgende, aan de inwoners van Vlaanderen de volgende Proclamatie gedaan:

„ De wraak des Hemels heeft eindelijk den genen „ getroffen, wiens hoogmoed en razernij de wereld verwoestte, wiens strafbare hand zelfs „ het heiligste aanrandde en vernielde, zoo dra „ hij er een beletsel in vond tegen zijne ijverzuchtige en bloedige voornemens. Zij zijn verpletterd geworden, die ontelbare legerbenden, welke hij ten tweede reize onder het wreekend „ zwaard van vrije volkeren gebragt heeft; voor „ de tweede reize is eene nieuwe generatie verloren geraakt, en de rampen zijn tot die hoogte „ geklommen, dat het genoeg is, den naam van „ NAPOLEON te noemen, om de verwenschingen „ van vele millioenen zijner onderdanen te hooren, welker geluk, welker dierbaarste belangen „ aan de ijverzuchtige en rampvolle plannen van „ dien razenden zijn opgeofferd geworden.

„ Inwoners van Vlaanderen! van alle de volkeren, waarmede gij eertijds vereenigd waart, zijt „ gij de eenigen, die nog onder het juk van zijne „ dwingelandij zucht; gijlieden zijt de eenigen, „ waarvan hij naar welgevallen de kinderen, de „ broeders, de bloedverwanten kan rooven, om „ dezelve ter slagtbank te geleiden, of om dezelve „ te doen versmachten onder de ijsselijkheden van „ de schande en het gebrek, waarin zijne waanzinnige razernij hen onvermijdelijk zal storten; „ gijlieden zijt de eenige, die niet bemoedigd wordt „ door de zoete hoop van uwe voormalige welvaart te herkrijgen, om in vrede de vruchten „ van uwe werkzaamheid en van uwe nijverheid „ te plukken, om onder eene vaderlijke regering „ weder gelukkig en onafhankelijk te worden.

„ Wilt

„ Wilt gijlieden nog langer deze onteerende slavernij verdragen? Ontvlamt het eervol voorbeeld van uwe naburen, van uwe vrienden, welke reeds alle de voordeelen genieten van de gelukkige en eervolle dagen, uwen moed niet, verlangt gij niet, hetzelve na te volgen? December 1813.

„ Zonder twijfel vloeit het bloed uwer dappere en waardige voorvaderen nog in uwe aderen! Gij zijt nog dat helden-volk, waarvan de geschiedenis nog zoo vele schitterende daden bewaard heeft; een volk, waardig, om toe te treden tot het ontzagverwekkend verbond der volkeren, welke hunne vrijheid hebben verwonnen. Gijlieden ook zult werkzaam zijn. Gijlieden zult uwe schandelijke boeijen verbreken. Wij zijn gereed, om u te ondersteunen. Wij zijn gereed, om met u voor uwe verlossing te strijden en voorzeker wij hebben wel verdiend, dat gij eenig vertrouwen in ons stelt. Het is niet de dorst naar overwinning, het is niet de zucht tot verdrukking, het is niet de gretigheid ter berooving, welke ons tot u geleidt. Wij willen onze broeders, een volk, waarmede wij één huisgezin uitmaken, en het welk door de heiligste banden aan ons verknocht is, redden, aan de vrijheid en aan het geluk terug schenken.

„ Moed gevat, volkeren van Vlaanderen! staat op en zijt werkzaam, gelijk het een vrij, edel en onafhankelijk volk betaamt. Verbreekt de ketenen, waarin vreemde beroovers uw vaderland te lang geklonken hebben. Vernielt de schuilhoeken, waarin hunne angst en benepen toestand hen jagen; waar gevaar is, zullen onze vanen naast de uwe wapperen, en de God der heerscharen zal, als altijd, de regtvaardige, de heilige zaak, welke wij voorstaan, zegenen."

Het hoofdkwartier van den Generaal WELLINGTON, den verdrijver der Franschen uit Spanje, was

December 1813. was in deze maand, ondanks de nieuwe voordeelen op den Generaal SOULT behaald, nog steeds te St. Jean de Luz, alwaar hij aan het Fransche volk deed de volgende Proclamatie:

Proclamatie van den Generaal WELLINGTON. „ Bij het intrekken op uw grondgebied, geef ik „ u te kennen, dat de stelligste orders gegeven „ zijn, om de onheilen, gevolgen van eenen inval, „ die, gelijk u bekend is, het gevolg is van dien, „ welken uw Gouvernement in Spanje gedaan „ heeft, en van de overwinningen van het geal-„ lieërde leger, onder mijn bevel, te voorkomen. „ Gij kunt verzekerd zijn, dat ik deze bevelen „ stiptelijk zal doen uitvoeren, en ik vorder van „ u, dat gij mij, aan mijne verschillende hoofd-„ kwartieren, alles zult doen te weten komen, „ wat ten uwen nadeele tegen deze beschikkingen „ zou mogen geschieden; maar er wordt gevor-„ derd, dat gij in uwe huizen blijft en u volstrekt „ met de krijgs-operatiën, waar van uw land „ het tooneel staat te worden, niet bemoeit."

Vreugde, onderstand en herstelde betrekkingen in Londen over en met Holland. Schoon Engeland, het welk onder alle wisselingen van het krijgslot niet alleen, maar van het lot van zoo vele volkeren, die zich nu eens voor den overheerscher van Europa hadden gebogen, zich dan weder tegen hem verzet, en eindelijk tot zijnen ondergang zamengespannen, volstandig was gebleven in den tegenstand van den geweldenaar, het hartelijkst aandeel nam in de bevrijding der natiën van het vaste land, ging aan hetzelve echter het herstel van Nederland zoo allerbijzonderst ter harte, dat de volslagen val des dwingelands alleen de vreugde heeft kunnen overtreffen, welke deze bondgenoot over hetzelve heeft aan den dag gelegd.

Geheel Londen was op de officiëele kennisgeving van Lord CASTLEREAGH aan den Lord-Major, wegens onze omwenteling, niet slechts vol vreugde geweest, maar de oranje vlag was er opgehesen, elk had zich met een oranje lint versierd, terwijl twintig duizend mannen terstond beschikt waren, om onze zaak te ondersteunen. Men rigtede

voorts

voorts groote maaltijden aan, ter viering van het feest van Neêrlands verlossing. Op een derzelven, den 14den dezer maand gehouden, zat de Hertog VAN CLARENCE voor. De inteekening op dien maaltijd was drie ponden sterling. Op den 12den had de Prins Regent een groot diné gegeven aan den Erfprins van Oranje, bij welk de Prinses CHARLOTTE VAN WALLIS tegenwoordig was, zijnde de Erfprins den dag te voren aan den Prins-Regent voorgesteld, en in een lang onderhoud met Hoogstdenzelven gebleven. Den 13den werd reeds genomen het volgende besluit: December 1813.

„ Z. K. H. de Prins-Regent, in den raad te„ genwoordig,

„ Overwegende, dat de oude betrekkingen tus„ schen Z. M. en de vereenigde Nederlandsche „ Provinciën thans weder hersteld zijn, zoo heeft „ het Z. K. H. de Prins-Regent, in naam en on„ der het welnemen van Z. M., mitsgaders na in„ genomen advies van Z. M. geheimen raad, be„ haagd, om te bevelen en te verklaren, gelijk „ bevolen en verklaard wordt bij deze:

„ 1°. Dat alle de vijandelijkheden tegen de Ver„ eenigde Nederlandsche Provinciën, behalve nog„ tans zoodanige havens en steden, die zich nog „ tegenwoordig in de magt der Franschen bevin„ den, van de zijde van Z. M. onmiddelijk zul„ len ophouden;

„ 2°. Dat de blokkade van alle de havens en „ steden, in gezegde Vereenigde Provinciën gelegen, „ met uitzondering nogtans der hier boven uitge„ zonderde havens en steden, als mede alle ande„ re beperkingen, die voormaals bij eenig raads„ besluit daarop gesteld zijn, van stonden aan zul„ len ophouden.

„ 3°. Dat alle schepen en vaartuigen aan ge„ zegde Vereenigde Provinciën toebehoorende, be„ halve echter de zoodanige, die naar in Fransche „ magt of onder Fransch geweld staande havens „ en plaatsen mogten vertrekken of van daar ko-

men

December 1813. „ men, vrijen toegang tot Zijner Majesteits havens „ zullen hebben en vrijheid zullen hebben, om „ overal te varen, waar de schepen der, met Z. „ M. bevriende, Mogendheden varen.

„ Zijnde de Lords Commissarissen van Z. M. „ thesaurie, Zijner Majesteits voorname secretarissen „ van staat, de Lords-commissarissen der admiraliteit, „ de Regters van het hooge admiraliteits-hof, „ mitsgaders de regters in de hoven „ der vice-admiraliteit, ieder voor zoo veel hem „ aangaat, met het nemen der hierin noodige maatregelen „ belast."

Tot gevolmagtigden Minister bij Zijne K. H. den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Souverein Vorst der Nederlanden, was door den Prins-Regent benoemd Graaf CLANCARTY en de Heer R. GORDON tot Secretaris van het Gezantschap: daartegen mogt de Heer FAGEL, als onze Ambassadeur, zijne credentialen aan den Prins-Regent overhandigen, zijnde door den Secretaris van Staat voor de buitenlandsche zaken in het kabinet van dien Vorst gebragt, en aldaar op de minzaamste wijze ontvangen.

De Lord-Major, de Aldermans, Sheriffs, Raad der Gemeente en beambten voor de Stad Londen hadden in een adres aan den Prins-Regent gezegd:

„ Wanneer wij in ons geheugen te binnen brengen „ de naauwe handels-betrekking, welke, sints „ ruim twee eeuwen tusschen dit land en de vereenigde „ Hollandsche Gewesten bestaan heeft; „ de overeenkomst van godsdienstige gevoelens, en „ de gelijkheid van staats-belangen, hetwelk voorheen, „ bij zoo vele gelegenheden, de beide natiën „ heeft vereenigd in pligten tot handhaving „ van de vrijheden en onafhankelijkheden van Europa, „ zoo kunnen wij, niet zonder de hoogste „ bewondering en geestdrift, de pogingen van eigene „ beweging aanschouwen, welke dat brave „ volk aan den dag gelegd heeft, om de keters „ van den beheerscher van Frankrijk af te werpen,

„ pen,

„ pen, en om toevlugt te nemen tot de heerschap- December 1813.
„ pij van deszelfs vrije constitutie, onder het be-
„ stuur van een Vorst uit het huis van Oranje-
„ Nassau, door wiens doorluchtige voorouders
„ hulp hunne oorspronkelijke vestiging als natie
„ voltooid werd; derzelver pogingen zijn, reeds
„ van stonden aan, door U. K. H. ondersteund
„ geworden, en wij voeden de vurigste hoop, dat
„ de vernieuwing van de voorheen bestaan heb-
„ bende alliantie en betrekkingen tusschen de bei-
„ de landen, de gelukkige vrucht van die groote
„ en uitstekende omwenteling zijn moge."

Het had den Prins-Regent behaagd, hierop te antwoorden:

„ Het besluit, door de Vereenigde Nederland-
„ sche Provinciën aan den dag gelegd, om het
„ Fransche juk af te schudden, en om in hun gou-
„ vernement te herstellen dat doorluchtig geslacht,
„ waaraan hunne grondleggers derzelver vrijheden
„ verschuldigd waren, kon wel niet missen, om,
„ onder alle klassen van Zijner Majesteits onderda-
„ nen, dat gevoel en die geestdrift op te wekken,
„ waarin gij zulk een groot deel neemt, en wel-
„ ker uiting de grootmoedigheid van een vrij volk
„ kenschetst.

„ Ik voorzie, met het grootste genoegen en
„ vertrouwen, de hernieuwing van dezelfde vriend-
„ schappelijke gemeenschap en verbindtenissen tus-
„ schen dat land en Groot-Brittannie, waarvan
„ de ondervinding bewezen heeft, even gewigtig
„ te zijn voor de ware belangen van beiden, en
„ voor de onafhankelijkheid en veiligheid van Eu-
„ ropa."

Min levendig maar niet min hartelijk was het onthaal, het welk onze afgevaardigden, als boodschappers onzer hernomene onafhankelijkheid en de verheffing van Zijne Koningl. Hoogheid, genoten bij de geallieërde Vorsten op het vaste land. Toejuiching der Geallieërden.

Minder vernam men van de gewaarwordingen des dwingelands, die zich eene zoo belangrijke

prooi

December 1813. prooi zag ontkomen en het voegt ons niet, dezelve te berekenen: maar wij mogen niet nalaten te vermelden, wat er van zijne besluiten even voor en na de hernomene onafhankelijkheid van den Staat ter algemeene kennisse kwam.

Decreten van NAPOLEON. De twee laatste keizerlijke decreten, waarin de Hollandsche Departementen waren vermeld, dagteekenden van 11den en den 16den November. Het eerste was ter verhooging der belastingen, op grond der dringende omstandigheden, waar in dit artikel voorkwam; „de bepalingen van het tegen„woordig decreet zijn, met uitzondering van het „geen betreft de belasting op het zout, niet toe„passelijk op de departementen der Monden van „de Maas, der monden van den IJssel, den Bo„ven-IJssel, Vriesland, de Wester Eems, de „Ooster Eems en de Zuiderzee, uit hoofde van „de, door dezelven reeds gedragen wordende; „buitengewone belastingen." Het laatste betrof het stellen ter dispositie van den Minister van Oorlog van 300,000 conscrits, genomen uit de klassen der jaren 11, 12, 13, 14, 1806, 1807 en andere volgende jaren, tot en met 1814, waarvan 150,000 dadelijk in activen dienst zouden worden gesteld, de andere 150,000 man in reserve gehouden, om, in gevalle de oostelijke grenzen mogten aangevallen worden, geligt te worden. De aanvallen op de grenzen naar den kant der Pyreneën en van het Noorden, en de bedreigingen langs den Rhijn en aan den kant der Alpen, waren de gronden van dit decreet, waarbij nog bepaald werd, dat er reserve-legers zouden worden geformeerd, die te Bourdeaux, Metz, Turin en Utrecht en op andere punten, waar dezelve noodig zouden geoordeeld worden om de onschendbaarheid van het grondgebied des Rijks te waarborgen, zouden worden opgerigt.

Tusschen de dagteekening van deze twee decreten, die even blijkbaar van de geledene slagen getuigden, als van NAPOLEON's schroom voor den geest

de

der Hollandsche Departementen, en van zijne vrees tevens voor de aanrukkende Geallieërden, had op den 14den te Parijs nog een overwinningsfeest plaats, wordende op dien dag, na de mis, door de Keizerin, zich in hare appartementen in het paleis der Tuileriën bevindende, omgeven van de dames en officieren tot haren dienst behoorende, gehoor verleend aan den Minister van oorlog, die haar twintig vaandels aanbood, in de veldslagen van Wachau, Leipzig en Hanau veroverd, die door evenzoo vele Officiers werden gedragen. December 1813.

Na den 17den November eenen raad van Ministers te St. Cloud te hebben gehouden, zat NAPOLEON aldaar den 19den voor in eenen Staatsraad, in welken besloten werd tot de oprigting van twee legers, ieder van 100,000 man, waarvan het eene te Turin, het andere te Bourdeaux zou worden geformeerd; en bij decreet van den 27sten werd eene som van 27,569,966 francs ter beschikking gesteld van den Minister directeur der administratie van oorlog.

Uit alle deze maatregelen bleek duidelijk genoeg, hoe hagchelijk de staat van Frankrijk door deszelfs Gouvernement zelf werd beschouwd: maar hoogstopmerkelijk was daaromtrent de volgende brief van den Groot-regter aan de Hoven en Regtbanken des Rijks.

„MIJNE HEEREN!

„In deze oogenblikken van schrik, waarin allen, die een Fransch hart omdragen, diep bewogen moeten zijn met de gevaren des vaderlands, meld ik mij aan ul., die, met het algemeen vertrouwen vereerd, zulk eenen vermogenden invloed oefenen kunt op den geest en het gevoelen uwer medeburgers. De grenzen van het Rijk zijn naar den kant der Pyreneën en van het Noorden overmeesterd; die aan den Rhijn en over de Alpen worden bedreigd; en, Brief van den Groot-regter van Frankrijk, over den staat des Lands.

 „men

December 1813. „ men moet het zich niet ontveinzen, weldra „ zoude het inwendige van Frankrijk ten prooi „ zijn voor den vijand, indien niet even krachtige en snelle maatregelen zijne ontwerpen verijdelen en zijne verwachtingen beschamen.

„ De redding van het vaderland is gelegen in „ de spoedige en volkomene uitvoering van het „ raads-besluit van den 16den dezer, waarbij driemaal honderd-en-vijftig-duizend man ter beschikking worden gesteld van den Minister van oorlog. Wanneer deze groote en heilzame maatregel geheel in werking is, hebben wij niets „ meer te vreezen: maar ik moet het zeggen, het „ is van eene onvermijdelijke noodzakelijkheid, „ dat dit geschiede, of men heeft te wachten, „ dat Frankrijk het schouwtoneel van den oorlog worde, en overgeleverd aan alle de rampen, welke dezelve na zich sleept.

„ Het is te zeer bekend, mijne heeren, onze „ vijanden, door hunne vorige nederlagen verbitterd, trekken tegen ons op, door de wraakzucht „ geleid. Dat men dus oordeele over het lot, „ dat ons bewaard zoude zijn, indien zij meester werden van ons leven en van ons goed. „ Hier is niet alleen in betrokken de roem, „ die steeds op de Fransche natie zoo veel vermogen had, maar ons bestaan is in gevaar, „ en met hetzelve het aanwezen van alles, wat „ ons dierbaar is. En is het zelfs wel de dood, „ dien wij het meest zouden te vreezen hebben? „ Verwoesting, brand en de geheele vernieling „ van ons ongelukkig vaderland, zie daar het „ schouwspel, dat ons onvermijdelijk wacht, indien Frankrijk ten prooi viel aan den vijand. „ Voegen bij wij dit gruwzaam tooneel vergnuizingen van allerleijen aard, veel ondragelijker „ voor een weldenkend gemoed, dan de dood zelf, „ en welke het afgrijzen, dat zij verwekken, mij „ niet toelaat te noemen: zoodanig zijn de ram-

„ pen

„ pen, die ons bedreigen, en waarvan eene edel- December 1813.
„ moedige opoffering alleen ons kan redden.
„ Het noorden heeft zijne bevolking uitgeput,
„ om ons onder het juk te brengen: stellen wij
„ hetzelve de bloem der onze tegen, ten einde
„ het afgrijsselijk lot te voorkomen, dat men ons
„ toebereidt. Wij hebben voor ons de dapperheid der krijgslieden en de genie van den grooten veldoversten, die hen aanvoert; maar dat
„ is het niet al: om onze strijders niet aan eene
„ worsteling bloot te stellen, te ongelijk door het
„ getal, moeten wij eene magt ontwikkelen, geëvenredigd aan die, welke ons aanvalt. Welk
„ eene aanmoediging voor onze oude soldaten,
„ zich op eens versterkt te zien door eene dappere en talrijke jongelingschap, die zich met
„ haar vereenigt, om, gezamelijk, den schrik weder te brengen in het vijandelijk leger, hetzelve terug te drijven, Frankrijk te verlossen, en
„ dien vrede te bevechten, die de behoefte is van
„ de geheele wereld.

„ Zij zal trotsch zijn op hare hooge bestemming, die edelaardige jongelingschap, welke de
„ stem des vaderlands in dit oogenblik oproept.
„ Daar zij overtuigd is, dat het lot van Frankrijk
„ in haare handen is, zal zij hare edele pogingen
„ evenredig maken aan de roemrijke taak, die
„ haar is opgelegd. Het heilig vuur der eere en
„ der liefde tot het vaderland schittert in hare
„ jeugdige harten: onderhoudt het, mijne heeren, door uwe gesprekken en door uw voorbeeld. Gij hebt door den onderscheidenden
„ rang, dien gij in de maatschappij bekleedt,
„ dien invloed, welken de algemeene achting en
„ het vertrouwen der medeburgeren geven: beijvert u, om er in deze zoo gewigtige als gebiedende omstandigheden, gebruik van te maken.

„ In alle de tijden der monarchie hebben de
„ magistraats-personen van Frankrijk steeds de

December 1813.

„ edelste verknochtheid aan hunnen vorst en aan „ hun vaderland aan den dag gelegd: gijl. zult, „ ik twijfel er niet aan, weten te toonen, dat „ dit achtenswaardig ligchaam niet ontaard is, „ en, bij de achting, die gijl. u hebt verworven „ door de eervolle wijze, waarop gijl. het regt „ oefent, zal zich de algemeene dankbaarheid voe- „ gen voor die tedere zorgen, welke gijl. in den „ nood des vaderlands zult hebben aan den dag „ gelegd."

Senateurs tot Commissarissen van oorlog aangesteld door NAPOLEON.

Intusschen nam men in de Parijsche papieren, die zelfs tot den 6den December liepen, het grootste stilzwijgen aangaande ons land in acht. Eerlang echter moest ook daarvan wel iet aan het algemeen blijken, wanneer NAPOLEON, bij decreet van den 26sten, de aanstelling van eenige Senateurs tot Commissarissen bepaald hebbende, om een schier dictatoriaal gezag, of noodbevelhebberschap, in de bedreigde departementen te oefenen, bij derzelver benoeming geen gewag van geheel Holland maakte.

Zijne mededeelingen aan den Senaat en het Wetgevend Ligchaam.

Nog veel duidelijker bleek nogtans voor ons, op het laatst van deze maand, de staat van crisis, waartoe alles in Frankrijk was opgeklommen. Het had NAPOLEON goedgedacht, bij den Behoedenden Senaat en bij het Wetgevend Ligchaam, op den 22sten, eenige officieele stukken over te leggen, betrekkelijk vredes-onderhandelingen, die van den 18den Augustus tot den 10den van deze maand hadden plaats gehad. Beide deze vergaderingen hadden commissiën benoemd, om die stukken te onderzoeken.

Bij den Behoedenden Senaat, vergaderd op den 27sten, onder voorzitting van den Aartskanselier was een rapport uitgebragt, strekkende om de uiterste pogingen des Keizers in den grooten worstelstrijd te bemoedigen; en het besluit viel tot een adres, in dien geest opgesteld. Doch bij het Wetgevend Ligchaam werd den dag daaraan het volgende rapport voorgedragen:

„ Mij-

December 1813.

„ MIJNE HEEREN!

„ De buitengewone commisſie, die gij krachtens „ het keizerlijk decreet van den 20ſten December, „ hebt benoemd, komt u het rapport, naar het- „ welk gij in dit belangrijk tijdsgewricht verlan- „ gende zijt, mededeelen. Het voegt niet ſlechts „ de commisſie, maar het geheele Wetgevend Lig- „ chaam, de gevoelens uit te drkken, die de, door „ Z. M. bevolen, mededeeling van de origineele „ ſtukken uit de portefeuille van buitenlandſche za- „ ken moet inboezemen.

Rapport in het Wetgevend Ligchaam.

„ Deze mededeeling, mijne heeren, heeft plaats „ gehad onder voorzitterſchap van Z. H. den „ Aartskanſelier des Rijks; de overgelegde acten „ zijn ten getale van negen; daarbij zijn nota's „ gevoegd van de Franſche en Oostenrijkſche Mi- „ nisters, die tot den 18den en 21ſten Augustus „ ll. opklimmen; daarbij bevindt zich ook de „ aanſpraak, welke de Prins-regent, den 26ſten „ November, in het parlement gedaan heeft; in „ welke gezegd wordt: dat het geenszins de be- „ doeling is van Zijne Britſche Majesteit, noch „ die der Vereënigde Mogendheden, om eenige „ opoffering van Frankrijk te vragen, welke met „ de eer en de wettige pretenſiën van hetzelve „ zoude ſtrijden.

„ De tegenwoordige onderhandeling tot den vrede „ is den 2den November begonnen; de opening daar „ van is door tusſchenkomst van eenen Franſchen „ Minister geſchied, die bij eene confererentie tus- „ ſchen de Oostenrijkſche, Rusſiſche en Engelſche „ Ministers tegenwoordig was; hij werd belast, „ woorden van vrede naar Frankrijk over te „ brengen, en aldaar de algemeene grondſlagen „ voor te leggen, op welke men onderhandelen „ kon.

„ De Ministers van Buitenlandſche zaken, de „ hertog van Basſano, antwoordde, ten gevolge „ dier communicatie, op den 15den, aan den

December 1813. „ Oostenrijkschen minister, verklarende, dat een „ vrede, zoo te land als ter zee, op de algemee- „ ne onafhankelijkheid der natiën gegrond, het „ doel der wenschen en der staatkunde van Z. M. „ den Keizer was, en hij sloeg vervolgens voor, „ te Manheim een congres te doen bijeenkomen.

„ De Oostenrijksche Minister antwoordde, den „ 25sten November, dat HH. MM. de Keizer en „ Koning van Pruissen bereid waren, in onderhan- „ delingen te treden, zoodra zij de zekerheid zou- „ den erlangen, dat de Keizer der Franschen de alge- „ meene grondslagen, zoo als hem die waren mede- „ gedeeld, zou aannemen; de Mogendheden waren „ van gedachte, dat de bij de Missive van den „ 16den November daargestelde grondbeginselen, „ alhoewel al de Souvereinen volkomen in de- „ zelven bewilligden, hier niet voldoende wa- „ ren, om voor algemeene grondslagen te dienen.

„ Den 2den December, gaf de Minister van bui- „ tenlandsche zaken, de hertog van Vicenza, de „ de bedoelde verzekering, de algemeene beginselen „ in de Missive van den 16den vervat, herhalen- „ de; hij gaf, met groot genoegen, te kennen, dat „ Z. M. de voorgestelde grondslagen aannam; dat „ Frankrijk gewillig groote opofferingen zou doen „ om den vrede aan Europa te schenken.

„ Op deze Missive antwoordde de Oostenrijk- „ sche Minister, den 10den December, dat HH. „ MM. met genoegen gezien hadden, dat de Kei- „ zer van Frankrijk de wezenlijke grondslagen „ voor het herstel van het evenwigt en de rust van „ Europa had aangenomen; dat zij hunnen Bond- „ genooten die Missive zouden mededeelen, en „ geenszins twijfelden, of men zou, terstond na „ hun antwoord te hebben ontvangen, de onder- „ handelingen kunnen openen.

„ Met dit laatste stuk zijn, zoo ver onder onze „ oogen is gekomen, de onderhandelingen opge- „ houden. Wij durven hopen, dat zij haren na- „ tuurlijken loop zullen hernemen, zoo dra het,

„ door

„ door eene te zeer verwijderde communicatie ver- „ oorzaakte oponthoud zal zijn weggenomen. Op „ die beide ſtukken is intusſchen onze hoop ge- „ vestigd. December 1813.

„ Gedurende deze correspondentie der beide par- „ tijen, verſcheen er, in de Frankfortſche courant, „ die insgelijks, ingevolge, eene Misſive van Z. „ H., bij de commisſie werd overgelegd, eene „ verklaring der verbondene Mogendheden in het „ licht, van den 1ſten December gedagteekend, „ waarin men, onder anderen, de volgende zin- „ ſnede opmerkte:

„ „ De verbondene Mogendheden verlangen, dat „ „ Frankrijk groot, ſterk en gelukkig zij, omdat, „ „ Frankrijk, groot en ſterk zijnde, een der „ „ voornaamſte grondvesten van het ſtaatkundig „ „ ſystema van Europa is; zij verlangen, dat „ „ Frankrijk gelukkig zij'; dat de franſche han- „ „ del deszelfs kracht herneme; dat kunſten en „ „ wetenſchappen, die weldaden des vredes, bloei- „ „ jen, om dat een groot volk niet gerust zijn „ „ kan, dan wanneer hetzelve gelukkig is; de „ „ verbondene Mogendheden verzekeren het „ „ Franſche rijk eene uitgeſtrektheid van grond- „ „ gebied, zoo als Frankrijk nimmer onder des- „ „ zelfs koningen gehad heeft, om dat eene dap- „ „ pere natie niet tot verval moet geraken, door „ „ dat zij tegenſpoeden ontmoet heeft in eenen „ „ hardnekkigen en bloedigen kampſtrijd, in wel- „ „ ken zij met haren gewonen moed geſtreden „ „ heeft."

„ Uit die ſtukken blijkt, dat alle de oorlogvoe- „ rende Mogendheden luide haren wensch voor den „ vrede hebben geuit; gij zult daaruit bijzonder- „ lijk hebben opgemerkt, mijne heeren, dat de „ Keizer het voornemen, om groote opofferingen „ te doen, heeft aan den dag gelegd, en dat hij „ de voorname grondſlagen heeft aangenomen, die „ de verbondene Mogendheden zelve hadden voor- „ geſlagen.

December 1813 „ Te midden onzer vaderlandlievende bekommering, is het niet noodig, meer bijzonderlijk die „ voorname gronden te kennen, en in het geheim „ van het kabinet in te dringen, dewijl de kennis „ daarvan voor het doel, dat men wil bereiken, „ onnoodig is; genoeg zal het zijn, te weten, dat „ die grondslagen geene anderen zijn, dan de tot het „ openen van een congres gevraagde voorwaarden. „ Is het dan niet voldoende, op te merken, dat die „ voorwaarden door de verbonden Mogendheden „ zelve zijn voorgeslagen, en overtuigd te zijn, „ dat Z. M. de grondslagen aanneemt, welke tot „ de opening van een congres, waar bij alle de „ vorderingen en alle de belangen zouden worden „ gediscutiëerd, noodzakelijk zijn? De Oostenrijksche Minister zelf heeft erkend, dat de Keizer „ de wezenlijke grondslagen voor het herstel des „ evenwigts en der rust van Europa aangenomen „ heeft. De toetreding van Z. M tot die grondslagen was derhalve een groote stap tot den vrede der wereld.

„ Zoodanig is, mijne heeren, de uitslag der „ overwegingen, die, overeenkomstig de constitutie in uw midden zijn uitgebragt. Thans staat „ het aan het Wetgevend Ligchaam, om de gevoelens, die dezelve verwekt hebben, aan den dag „ te leggen; want, ingevolge art. 30 van het senatus-consulte van den 28ste Frimaire, 't jaar 12, „ „ zal het Wetgevend Ligchaam, zoo dikwijls het „ „ gouvernement aan hetzelve iets mededeelt, het „ „ welk eenig ander doel, dan deliberatie over „ „ de wetten heeft, deszelfs antwoord in de volle vergadering uitbrengen.

„ Dewijl het Wetgevend Ligchaam van deszelfs „ commissie aanmerkingen verwacht, geschikt, om „ een der natie, en den Keizer waardig, antwoord „ voor te bereiden, zoo veroorloven wij ons, u „ eenige onzer gevoelens uit te drukken. Het eerste is dat van erkentenis voor eene mededeeling,

„ ling, waarbij thans het Wetgevend Ligchaam December
„ geroepen wordt, om inzage in de politieke 1813.
„ zaken te nemen. Bij dit gevoelen voegt zich
„ dat van de hoop, daar wij, te midden der
„ rampen van den oorlog, Souvereinen en vol-
„ ken om het zeerst het woord *vrede* hooren uit-
„ roepen."

„ En inderdaad, mijne heeren, de herhaalde
„ plegtige verklaringen der oorloogvoerende Mo-
„ genheden stemmen volmaakt overeen met het
„ algemeene verlangen van Europa en met dat,
„ hetwelk rondsom ons en in onze departemen-
„ ten, waarvan het Wetgevend Ligchaam de na-
„ tuurlijke tolk is, uitgeboezemd wordt."

„ Volgens die, in de declaratie vervatte, grond-
„ stellingen, schijnt de wensch der menschheid,
„ omtrent eenen roemrijken en duurzamen vrede,
„ welhaast verwezentlijkt te kunnen worden. Die
„ vrede zou roemrijk zijn; want, zoo voor de
„ volken als voor de bijzondere personen, bestaat
„ de eer in het behouden van hunne eigen pre-
„ tensiën en in den eerbied voor de regten eens
„ anderen. Die vrede zou vast en duurzaam zijn;
„ want de wezenlijke waarborg voor den vrede
„ bestaat in het belang, dat de contracterende
„ Mogendheden hebben, om denzelven getrouw
„ te blijven. Wie zal ons dan van deszelfs wel-
„ daden berooven? De verbondene Mogendheden
„ geven den Keizer het plegtige getuigen, dat
„ hij de wezenlijke grondslagen voor het herstel
„ van het evenwigt van Europa heeft aangeno-
„ men.

„ Tot eersten waarborg van dat vredelievend
„ gevoel, strekt niet alleen de tegenspoed, die,
„ volgens het spreekwoord, de beste raadsman
„ der koningen is, maar ook de door de volken
„ zoo levendig gevoelde behoefte en het belang
„ der kroon zelf. Zoudt gij het dan misschien
„ onnoodig achten, Z. M. te verzoeken, om bij

December 1813.

„ die waarborgen, eenen nog plegtiger te voe-
„ gen?"

„ Indien de verklaring der vreemde Mogend-
„ heden gekunsteld ware; indien zij ons onder
„ het juk wilden brengen; indien zij ten oogmerk
„ hadden, het geheiligde grondgebied van Frank-
„ rijk van een te rijten, dan moest men den
„ oorlog nationaal maken, ten einde te beletten
„ dat ons vaderland den vreemdeling ten prooi
„ wierd. Maar in zulke oogenblikken, gelijk die,
„ welke wij beleven, zal de grootheid van het
„ Rijk te ſterker ſchitteren, naarmate de banden,
„ die de natie en den Souverein aan elkander
„ verbinden, naauwer worden toegehaald. Het
„ zou een middel zijn, om de vijanden in hun-
„ ne verwijtingen, wegens de zucht tot verove-
„ ringen en tot een kolosſaal overwigt, tot zwij-
„ gen te brengen, vooral daar de verbonden
„ Mogendheden het noodig geoordeeld hebben,
„ om de natie, door geproclameerde verzekerin-
„ gen, gerust te ſtellen. Is het dan zijner Ma-
„ jesteit niet waardig, om der natie, door pleg-
„ tige verklaringen, ten aanzien der oogmerken
„ van Frankrijk en van den Keizer allen twijfel
„ te benemen?

„ Toen de Vorst, aan welken de geſchiedenis
„ den toenaam van den Groote voorbehouden
„ heeft, deszelfs volk veerkracht wilde inboeze-
„ men, ontdekte hij hetzelve, wat hij voor de
„ vrede gedaan had, en hoogstdeszelfs openhar-
„ tige mededeeling bleef niet zonder uitwerking.

„ Ten einde de verbonden Mogenheden te
„ beletten, Frankrijk en den Keizer de zucht te
„ verwijten, om een te groot grondgebied, welks
„ overwigt zij ſchijnen te vreezen, te behouden,
„ zou het waarlijk groot zijn, die Mogenheden,
„ door middel eener formeele verklaring, allen
„ grond tot dit verwijt te benemen.

„ Het ſtaat ongetwijfeld niet aan ons, om den
„ Vorst de woorden in den mond te geven, wel-
ke

„ ke in het heelal zouden weergalmen; maar December
„ zou het, ten einde deze verklaring eenen voor- 1813.
„ deeligen indruk op de vreemde Mogenheden ma-
„ ke, ten einde zij in Frankrijk den invloed heb-
„ be, die men daarvan verwacht, niet wenschelijk
„ zijn, dat men plegtig in dezelve aan Europa
„ en aan Frankrijk de belofte aankondigde, om
„ den oorlog slechts voor de onafhankelijkheid
„ van het Fransche volk en de onschendbaarheid
„ van deszelfs grondgebied te voeren? Zou niet
„ die verklaring een onwederlegbaar gezag in Eu-
„ ropa hebben?

„ Na dat Z. M., op die wijze, in zijnen
„ naam en in dien van Frankrijk, de verklaring
„ der bondgenooten zou hebben beantwoord, zou
„ men, van den eenen kant, de Mogenheden
„ zien betuigen, dat zij zich geen grondgebied
„ meenen toe te eigenen, hetwelk zij als voor
„ het evenwigt van Europa noodzakelijk erkend
„ hebben; en, van den anderen kant, zou men
„ een' Monarch de verklaring zien afleggen, dat
„ hij slechts door het verlangen, om hetzelfde
„ grondgebied te verdedigen, bezield is.

„ Laat ons thans veronderstellen, dat Frank-
„ rijk alleen aan die edelmoedige grondbeginselen
„ getrouw bleve, die echter, door alle de op-
„ perhoofden der natiën, plegtig in Europa ge-
„ proclameerd zijn, dan zou Frankrijk, door de
„ stijfhoofdigheid van zijne vijanden, gedwongen
„ tot eenen nationalen oorlog — die voor regt-
„ matig en noodzakelijk moest erkend worden,
„ als strekkende tot handhaving van deszelfs on-
„ afhankelijkheid en regten — die veerkracht,
„ eensgezindheid en volharding weten te ont-
„ wikkelen, waarvan hetzelve eendragtig, in den
„ wensch om vrede te bekomen, reeds zulke uit-
„ stekende bewijzen heeft gegeven; hetzelve zou
„ zijne geheele magt aanwenden, om dien vrede
„ te veroveren en op nieuw der wereld bewijzen,
„ dat eene groote natie alles kan, wat zij wil,
wan-

December 1813. „ wanneer zij slechts dat geen wil, wat derzelver eer en regtmatige vorderingen eisschen. De „ verklaring, die wij durven afwachten, zou de „ aandacht boeijen der Mogenheden, welke der „ Fransche dapperheid regt laten wedervaren.

„ Middelerwijl, is het niet genoeg ter bemoediging van een volk, hetzelve op te roepen, om „ zich, ingevolge de wetten, in staat van verdediging te stellen; maar het gouvernement „ moet de middelen voorstellen, die hetzelve het „ zekerste en het spoedigste acht, ten einde den „ vijand te verdrijven en den vrede op duurzame „ gronden te vestigen. Die middelen zullen krachtdadig zijn, zoodra de Franschen overtuigd zullen wezen, dat hun bloed niet meer gestort zal „ worden dan ter verdediging van het vaderland „ en van beschermende wetten: maar die troostrijke woorden van vrede en vaderland zouden „ te vergeefs weergalmen, indien men die constitutioneele bepalingen, welker weldaden van die „ beide afhangen, niet konde waarborgen.

„ Onze commissie beschouwt het van haren onvermijdelijken pligt, om, terwijl het gouvernement de spoedigste maatregelen voor de verdediging van den Staat neemt, Z. M. te verzoeken, om de geheele en volkomen uitvoering der „ wetten te handhaven, die de Franschen de regten der vrijheid en de zekerheid der eigendommen en der natie, mitsgaders de vrije uitoefening van derzelver politieke regten waarborgen.

„ Deze waarborg komt uwe commissie voor, „ het beste middel te wezen, om den Franschen „ de, tot hunne eigen verdediging noodige, veerkracht te geven; uwe commissie put die denkbeelden alleenlijk uit den wensch en uit de behoefte, om den troon en de natie naauwer zaam „ te verbinden, ten einde derzelver pogingen tegen de regeringloosheid, tegen het willekeurig „ gezag en tegen de vijanden van ons vaderland „ te vereenigen.

„ Uwe

„ Uwe commissie heeft zich moeten bepalen, „ met u deze aanmerkingen voor te dragen, die „ haar gepast zijn voorgekomen, om het antwoord voor te bereiden, dat gij, overeenkomstig de constitutie, thans geroepen zijt uit te „ brengen. — Maar hoe zullen wij dit antwoord „ uitbrengen? — De constitutie geeft ons de wijze daartoe aan de hand. — Het antwoord moet „ door het geheele ligchaam worden uitgebragt, „ en daar het Wetgevend Ligchaam ieder jaar een „ adres aan den Keizer overgeeft, zult gij het „ zekerlijk raadzaam oordeelen, om, langs dien „ weg, uw antwoord op de mededeelingen, die „ u gedaan zijn, over te brengen. December 1813.

„ De eerste gedachte van Z. M. is geweest, „ om, in dat belangrijke tijdsgewricht, de afgevaardigden der natie rondsom den troon te roepen: is hunne eerste pligt dan thans niet, om „ aan die oproeping waardiglijk te beantwoorden, „ door den Monarch de waarheid en den algemeenen wensch tot den vrede voor te dragen?"

Dit rapport werd den 28 en 29sten December, in committé generaal, gediscutiëerd. Op den 30sten werd er in de opene vergadering over gestemd, zonder dat evenwel het rapport zelf in die opene vergadering was gelezen geworden. Het resultaat van de stemming, waarbij eeniglijk moest beslist worden, of het rapport zoude gedrukt worden, *ja* dan *neen*, is (zoo als bekend geworden is) geweest, dat hetzelve zou worden gedrukt en, den volgenden dag, aan elk der leden, van het Wetgevend Ligchaam zes exemplaren zouden worden gedistribueerd: maar, in stede dier distributie, werd aan de leden, die, den volgenden dag, tot het bijwonen der vergadering en het ontvangen der exemplaren van het rapport waren opgekomen, aangezegd, dat er geene distributie van het rapport zou plaats hebben, en ook geene vergadering gehouden worden, alzoo het Wetgevend Ligchaam, op last van het gouvernement, was geadjourneerd; Het voorgevallene wegens dit rapport.

ter-

December 1813. terwijl al verder bleek, dat, in den nacht, tusschen den 30sten en 31sten December, ter drukkerij van het Wetgevend Ligchaam, de exemplaren van het rapport, zoo verre die waren afgedrukt, door de politie weggehaald en de vormen verbroken waren, en tevens de drukkerij zelve gesloten was. Daags te voren hadden de leden der wetgeving aanzegging gekregen, om zich, den volgenden dag, zijnde die van het nieuwe jaar, in groot costuum, op het kasteel der Tuileriën te vervoegen, waar de Keizer hen in de troonzaal zoude ontvangen. In den avond van den 31sten werd die aanzegging nog herhaald, met bijvoeging, dat het adjourneren der vergadering daarin geene verandering maakte. Op den nieuwjaarsdag, verschenen dan ook de leden ter bestemde plaatse, en het was dáár, dat de Keizer, staande voor den troon, te midden in de zaal, en in het bijwezen der ministers, groot-officieren en hoogste staats-beambten, het Wetgevend Ligchaam, op eene verregaande wijze, toesprak, en aan hetzelve zijn hoogste ongenoegen te kennen gaf over het uitgebragt rapport en over het gevallen besluit om hetzelve te doen drukken, als zijnde dat rapport, zoo als de Keizer zich uitliet, tot niets anders strekkende, dan om het Fransche volk tegen het gouvernement in nemen, den geallieërden de wapenen in de hand te geven, en de bestaande orde van zaken in Frankrijk om te keeren.

Het Wetgevend ligchaam geschorst. De druk van het rapport, bij het Wetgevend Ligchaam, was besloten geworden met 251 tegen 31 stemmen; de commissie, die hetzelve had uitgebragt, zou hetzelve aan den voet des troons hebben moeten brengen op nieuwjaarsdag: doch een decreet van den 31sten schortede de zitting op van het Wetgevend Ligchaam, op grond, dat de afgevaardigden van de derde sectie van hetzelve met dien dag hunne functiën eindigden, en dat uit dien hoofden het Wetgevend Ligchaam, van dien dag af, onvoltallig zou zijn.

Het

Het was de onbewimpelde toon van het rapport, die den Keizer in zulk eene woede gebragt en hem alle de reeds gedrukte exemplaren deed vernietigen; welke geweldadige handelwijze evenwel eene algemeene verontwaardiging verwekte, en het verlangen had om eindelijk van het knellend juk der dwingelandij verlost te worden, zeer hoog deed klimmen. December 1813.

En wat nu de medegedeelde officieele stukken wegens de onderhandelingen zelve betreft, zij behelsden, eenen brief van den Graaf VON METTERNICH van den 18 Augustus aan den Hertog VAN BASSANO, inhoudende: „ dat de Keizer van Oostenrijk aan de Russische en Pruissische kabinetten had voorgeslagen, het openen van een congres, om zich, gedurende den oorlog, onledig te houden met eenen algemeene vrede;" voorts een rapport van den Baron DE ST. AIGNAN, wegens een onderhoud door hem gehad met den Graaf VON METTERNICH, den Graaf VAN NESSELRODE, den Prins SCHWARTZENBERG en Lord ABERDEEN; strekkende: „ om de gematigdheid aan te toonen, welke de Geallieerden wenschten in acht te nemen, vooral van Engeland, die gaarne aan Holland, als eenen onafhankelijken Staat, dat gene zou terug geven, wat men aan hetzelve als eene Fransche provincie niet kon doen; doch dat zij allen eene balans van magt in Europa begeerden, zonder de dynastie van NAPOLEON te willen bestrijden, en aan Frankrijk die vrijheid ter zee wilden geven, waar op hetzelve, zoo wel als andere Mogendheden van Europa, regt hadden;" al verder een tweede rapport van dezelfde hand en van den 9den November, ter meer bijzondere bepaling: „ dat alle wapenschorsing of afzonderlijke onderhandeling onbegonnen werk was; dat allen overeenstemden wegens het overwigt van Frankrijk; en dat de onafhangelijkheid van Duitschland, van Spanje en van Holland onvoorwaardelijke bedingen waren voor den algemeenen vrede, waartoe Engeland alsdan de grootste opofferingen wilde doen;" daarna eenen brief

Korte inhoud der Officeele stukken van onderhandeling.

van

December 1813. van den Hertog VAN BASSANO van 16 November, behelzende: „ de genegenheid van NAPOLEON, om eene stad op den linker Rhijn-oever, als Manheim, neutraal te verklaren, ten dienste van het congres, als ware een vrede, op de onafhankelijkheid van alle natiën, zoo ten opzigte van het vaste land als van de zee, gegrond, steeds het voorwerp geweest van de wenschen en de staatkunde van den Keizer." Nog eén antwoord van den Graaf VON METTERNICH van den 25sten November, behelzende: „ berigt van de gereede toetreding der geallieërde Mogendheden, zoodra zich de Keizer van Frankrijk duidelijker geliefde te verklaren, omtrent de toepassing van zijn voorgesteld grondbeginzel, en vooral ten aanzien van Holland; zijnde verders de keus van Manheim volkomen na genoegen;" „ voorts een wederantwoord van den Hertog VAN VICENZA, op den brief van METTERNICH van den 2den December, in algemeene termen verzekerende: „ dat de Keizer de voorslagen, als zoo vele overeenstemmende voorstellen met zijn algemeen grondbeginzel, geacht kon worden aan te nemen, en genegen was, tot groote opofferingen." De Graaf VON METTERNICH had daarop den 10den geantwoord, „ dat hij zich vleidde dat de onderhandelingen nu zouden worden geopend." En over deze officiëele stukken was het, dat NAPOLEON de gevoelens van den behoedenden senaat en het wetgevend ligchaam had begeerd: doch begeerd, gelijk wij zagen, naar zijnen zin. Men zeide ook, dat hij de overgaaf had aangeboden van al de door zijne troepen bezette vestingen aan de Elbe, den Oder en den Wijsfel, doch dat de Geallieërden, wel wetende, dat die vestingen zich in eenen staat van nood en gebrek bevonden, hem den dienst niet hadden willen doen, om hem van bezittingen te ontheffen, die hem ten nutteloozen last waren geworden, en hem troepen vrij te doen krijgen, welke hij zoo zeer behoefde in de engte, waartoe zijne staatkunde zoo wel, als zijne krijgskunde, was gebragt.

NIEUWE

NEDERLANDSCHE

JAARBOEKEN

Voor de maand April

1814.

Heilspellend voor het hart, maar ontzettend tevens voor den geest, was de intrede in het eerste jaar na het hernemen der onafhankelijkheid en het verheffen van den Souvereinen Vorst door het Nederlandsche Volk. De uitzigten op vrede en welvaart openden zich al ruimer, dan in de eerste weken dier Staatsherschepping, en maakten den min doordenkenden dronken van hoope op eene snelle omkeering van druk in bevrijding, van rampen in voorspoed, van gebrek in overvloed: maar de inzigten van den hagchelijken strijd tegen eenen vertwijfelden dwingeland, van de moeijelijke verovering der door hem bezette vestingen, van de daarstelling eener algemeene goedgekeurde grondwet, van alle de bezwaren van derzelver invoering, van de uitputting der vermogens bij schier onberekenbare behoeften, van de onmogelijkheid eenes oogenblikkelijken genots van al dat heil, welk de tijd eerst moest aanbrengen, en van den wrevel, die zoo ligt uit teleurstelling van ongegronde verwachtingen bij onnadenkenden ontstaat, verwekten geenen minderen ernst bij Inleiding.

den

Januarij 1814. den verstandigen, en stemden het godsdienstig gemoed tot ootmoedig bidden en nederig vertrouwen zoo wel, als tot het levendig gevoelen van de behoefte, om onvermoeid, eendragtig en grootmoedig aan het behoud des lieven vaderlands te blijven werken.

Aanstelling der regering te Amsterdam, door den Erfprins. Het mogt der hoofdstad gebeuren, bijzonderlijk opgewekt te worden tot dien geest, door de tegenwoordigheid van Zijne Koninkl. Hoogheid den Erfprins, die in den naam van zijnen Vader, den Souvereinen Vorst, de nieuwe regering aanstelde, en bij eene plegtige gehoorgeving de heilwenschen ontving van alle ligchamen en collegiën van burgerlijken en kerkelijken staat.

De zetel van het Gouvernement zelf vond zich onmiddelijk bevestigd door de rustelooze werkzaamheid van den Souvereinen Vorst en de onvermoeide uitvoering zijner besluiten bij elk der Commissarissen Generaal van Staat en hooge ambtenaren van het Bewind. Hiervan moeten onze jaarboeken terstond doorslaande proeven leveren.

Wet tot afschaffing van het *enregistrement en debet.* Uit hoofde der moeijelijkheden en vertragingen, aan de rigtige uitoefening der crimineele en correctioneele justitie toegebragt door het zoogenaamd *enregistrement en debet* der Proces-verbalen en verdere acten daarin gebruikelijk, zonder eenig voordeel voor 's Lands financiën, nam Zijne Koningl. Hoogheid op den 4den Januarij 1814 het volgende besluit.

„ Art. 1. De Proces-Verbalen van hoogere of
„ lagere Officieren van Justitie, Regters van In-
„ structie, Vrederegters, derzelver Plaatsvervan-
„ gers, en, in het generaal, van alle Suppoosten
„ der justitie in crimineele, correctioneele of bloote
„ politie-zaken, zullen voortaan, het zij *ex offi-*
„ *cio*, het zij op klagte of denuntiatie opgemaakt,
„ niet meer behoeven te worden geënregistreerd,
„ of van het zegel voorzien, maar zullen, in plaats
„ daarvan, door den genen, welke dezelve op-
„ maakt,

„ menten, aan het hoofd dier ſtukken moeten ge- *Januarij 1814.*
„ ſteld worden de woorden *pro Justitia*.

„ 2. Hetzelfde zal geobſerveerd worden omtrent
„ alle Arresten van renvooi, Acte van beſchuldi-
„ ging, Bevelſchriften tot dagvaarding van getui-
„ gen, bevelen tot dagvaarding in perſoon, tot
„ geleiding, gevangenneming, of eenige andere
„ proviſie van justitie, die in cas crimineel, cor-
„ rectioneel, of van ſimpele Politie, door eenige,
„ daartoe bevoegde Regterlijke Autoriteit, verleend
„ worden; mitsgaders omtrent de Acten van cita-
„ tie of ſignificatie van deurwaarders, het zij aan
„ de getuigen in de voorſchrevene zaken het zij
„ aan de beklaagden of beſchuldigden geëxploi-
„ teerd wordende.

„ 3. Echter zullen deze bepalingen niet appli-
„ cabel zijn, wanneer beklaagden, van hunne zij-
„ de, getuigen doen dagvaarden, maar zullen de
„ Acten, daartoe ſtrekkende, aan het regt van ze-
„ gel en enregistrement, onderhevig blijven."

Ten zelfden dage bepaalde de Vorst de volgende manier van procederen, in zaken, rakende de middelen te water en te lande.

Wet op de manier van procederen in zaken, rakende de middelen te Water en te Lande.

„ Art. 1. De jurisdictie en judicature over
„ den, bij onze Publicatie van den 7den Decem-
„ ber 1813, weder geïntroduceerden ophef der
„ Convoijen en Licenten, en van het Buitenland-
„ ſche Lastgeld op de ſchepen, op den voet zoo
„ als dezelve ophef is vastgeſteld geweest bij Pla-
„ kaat van Hun Hoog Mogenden, van den 31ſten
„ Julij 1725, en bij daarop volgende Wetten en
„ Decreten nader is gewijzigd, en over het mede
„ weder ingevoerde middel op de Buitenlandſche
„ Producten, volgens Ordonnantie van den 18den
„ December 1809, met alles wat van deze belas-
„ tingen dependeert, en vóór de vereeniging met
„ het Franſche Keizerrijk is bekend geweest onder
„ de benaming van *Middelen te Water*, daaron-
„ der begrepen de delicten, *in officio* begaan door
„ de hoogere en lagere Ambtenaaren en Bedienden

V 2 „ der

Januarij 1814. „ alleenlijk de condemnatie inhoudt eene somma of „ de waarde van f. 400 : — of daar beneden, zon„ der eenige sequele van infamie, zullen worden „ gehouden voor gewezen bij arrest, en aan geene „ nerhande provocatie onderhevig zijn.

„ Doch, wanneer iemand zal vermeenen, bij „ een vonnis van voorz. Commissarissen-generaal „ en derzelver Raden, vervattende eene meerdere „ of andere condemnatie, dan hier voren is ge„ meld, bezwaard te zijn, zal het denzelven vrij„ staan, ten zij zoodanig vonnis in lijfstraffelijke „ zaken mogt zijn gewezen, op confessie of con„ victie, buiten vorm van een ordinair proces, „ daar van te provoceren aan het Hooge Geregts„ hof hier voren gemeld.

„ 6. De instructie der civiele procesfen, tot de „ Middelen te Water behoorende, zal, op de be„ vorens geüsiteerde wijze, geschieden voor Com„ missarisfen der Middelen te Water in de Depar„ tementen *Amsterdam*, *Rotterdam*, *Harlingen* „ en *Middelburg*; zullende de resforten van ieder „ Commisfaris, tot nadere voorziening zijn, van „ dezelfde uitgestrektheid, als dezelve vóór de „ vereening met het Fransche keizerrijk bevat„ teden.

„ De voorschevene civiele procesfen, voor bo„ vengemelde Commisfarisfen voldongen zijnde, „ zullen vervolgens naar het Hoog Geregtshof „ worden opgezonden, om voor hetzelve te wor„ den bepleit, en vervolgens daarop te worden „ den gevonnisd.

„ 7. De Judicature van het Hoog Geregtshof „ voor de Financiën en Zeezaken der Vereenigde „ Nederlanden zal zich bovendien uitstrekken:

„ *a*) Tot alle actiën, zoo in het petitoire als „ posfesfoire, waarin het land of deszelfs „ Collegiën, Ontvangers, Rentmeesters of „ andere Agendarisfen in derzelver kwaliteit „ worden aangesproken als verweerders, ge„ lijk mede over alle kwestiën tusschen het

„ land

„ land en deszelfs beambten, als aanleggers, Januarij 1814.
„ en particulieren als verweerders, wanneer
„ de laatsten zich bij aangegane contracten
„ of anderzins aan de jurisdictie van het
„ Hoog-Geregtshof zullen hebben onder-
„ worpen.

„ b.) Tot alle buiten en prijzen, die door Sche-
„ pen van oorlog van den Staat, of door
„ Schepen, bij particulieren uitgerust, en op
„ bekomene commissie of lettres-de-marque
„ uitgevaren, zullen worden achterhaald en
„ ingebragt, mitsgaders over alle kwestiën
„ en geschillen, die tusschen eenige van de
„ voorz. Schepen ter dezer zake zouden mo-
„ gen rijzen, als mede van alle misbruiken
„ en overtredingen, welke dienaangaande
„ zouden mogen worden gepleegd.

c.) „ Over degenen, die wegens eenige zeeroo-
„ verijen mogten worden beticht en achter-
„ haald; en

„ d.) In cas d'appel tot zaken, rakende de pi-
„ lotage, en alle kwestiën daaruit resulte-
„ rende.

„ 8. De vonnissen van het *Hoog Geregtshof*
„ *over de Financiën en Zeezaken der Vereenigde*
„ *Nederlanden* zullen, wanneer dezelve zijn ge-
„ wezen in appél, worden gehouden voor arres-
„ ten, zonder dat daarvan zal kunnen worden
„ geprovoceerd.

„ Doch zullen alle vonnisen bij het Hoog Ge-
„ regtshof vermeld gewezen, ter eerster instantie,
„ op verzoek van eene der partijen, kunnen wor-
„ den gerevideerd door een gelijk getal leden uit
„ hetzelfde Hoog Geregtshof, en Adjunct-com-
„ missarissen door Ons te benoemen.

„ Hier van echter zullen zijn uitgezonderd:

„ a. Zoodanige Civiele Zaken, waar van de
„ waarde of het interest der litigerende partijen
„ geen *f* 1000: — zal bedragen, en

„ b. De crimineele vonnisen, op convictie of

 „ con-

Januarij 1814. „ confessie gewezen buiten vorm van ordinair „ proces.

„ 9. Bij de voorschrevene Collegiën zal het regt „ van Hooge de Overigheid worden waargenomen, *en* „ *wel bij het Hooge Geregtshof voor de Financiën* „ *en Zeezaken*, door een' Advokaat-Fiskaal-gene- „ raal over de Middelen te Water, en een Advo- „ kaat-Fiskaal-generaal over de Middelen te Lande.

„ Bij elk der Commissariaten over de Middelen „ te Water, door een' Advokaat-Fiskaal voor die „ middelen; en

„ Bij elk der Collegiën van Commissarissen-Ge- „ neraal in de Departementen en derzelver Raden, „ door een' Advokaat-Fiskaal voor de Middelen „ te Lande.

„ 10. Het *Hoog Geregtshof voor de Financiën* „ *en Zeezaken der Vereenigde Nederlanden* zal „ in de uitoefening van de aan hetzelve gedele- „ geerde judicature over de Middelen te Water, „ over buiten, prijzen, en alle kwestiën daar uit „ resulterende, regelen naar de verschillende wet- „ ten op deze respecten geëmaneerd, en bij de „ vereeniging met het Fransche Keizerrijk in vi- „ geur; mitsgaders naar zoodanige nadere wetten „ en bepalingen, als, sedert de gelukkige her- „ stelling van zaken, tot alteratie, of ampliatie „ van de voornoemde wetten, reeds zijn of nog „ zullen worden daargesteld.

„ Hetzelve zal zich, ten aanzien der wijze van „ regtspleging over de voormelde objecten, gedra- „ gen naar den vorm van procederen, welke op „ het reeds gemelde tijdstip, bij den voormelden „ Raad van Judicature over de middelen te Water „ en te Lande, en in de Departementen der Mid- „ delen te Water in gebruik waren.

„ Hetzelve zal mede geobserveerd worden door „ Commissarissen der Middelen te Water, voor „ zoo verre de instructie der Procedures, die mid- „ delen betreffende, aangaat.

„ Hetzelve Hoog Geregtshof, mitsgaders Com-

„ mis-

„ missarissen-generaal in de Departementen en der- Januarij 1814.
„ zelver Raden, zullen zich in alles, wat de Ju-
„ dicature der Middelen te Lande betreft, stiptelijk
„ gedragen naar de voorschriften en bepalingen
„ van onze Publicatie van den 23 December ll.,
„ en naar de Ordonnantiën, Wetten, Besluiten en
„ Decreten, in de 16, 18, 19, 20, 21, 22,
„ 23, 26, 27, 28, 29, 30 en 31 artikelen van
„ onze voornoemde Publicatie vermeld; mitsgaders
„ naar het Reglement op de Wijnen, achter dezel-
„ ve gevoegd, en voorts naar zoodanige nadere
„ verordeningen en bepalingen, als Wij in het
„ vervolg mogten goedvinden daaromtrent vast te
„ stellen.

„ Ten aanzien der wijze van regtspleging zullen
„ deze Collegiën zich, provisioneel en tot nader
„ order, reguleren, naar het Reglement op de
„ Manier van Procederen, bij de invordering van
„ de Middelen te Lande, van den 17den Januarij
„ 1806, toegepast op, en gemodificeerd naar de
„ bij deze Publicatie veranderde orde van zaken in
„ het Justitiewezen der voorschrevene Middelen.

„ 12. In de behandeling van *alle* Crimineele Za-
„ ken aan het meergemelde Geregtshof gedeman-
„ deerd, en de uitoefening der Judicature in Cri-
„ mineele Zaken, de Middelen te Lande specteren-
„ de, door Commissarissen-Generaal in de Depar-
„ tementen en derzelver Raden, zullen dezelve
„ Collegiën, met betrekking tot de toepassing der
„ straffen op de gepleegde misdaden, zich provi-
„ sioneel reguleren naar de voorschriften van het
„ Fransche Wetboek van het-Strafregt. onder de
„ veranderingen en modificatiën, welke daarom-
„ trent zijn gearresteerd, bij onze Publicatie van
„ den 11den December ll.; en ten aanzien der
„ wijze van Regtspleging naar het in het vorig
„ artikel vermelde Reglement.

„ 13. Ten aanzien der Contentieuse zaken, in
„ artikel 7 § *a* vermeld, zal het Hoog Geregtshof
„ voor de Financiën en Zeezaken zich in de uit-

Januarij 1814.

„ oefening van denzelfs regtsdwang en in de wij-
„ ze van regtspleging reguleren, naar de voor-
„ schriften van het gemeene regt.

„ 14. Alle de bovengemelde bepalingen, welke
„ betrekking hebben tot de wijze van regtsple-
„ ging, zullen zijn provisioneel, tot dat daarom-
„ trent door Ons, bij een generaal reglement op
„ de Manier van Procederen, over de objecten,
„ in deze Publicatie vermeld, nader zal zijn
„ gedisponeerd."

Over den impost op het zout bij het gewigt af te leveren.

De aanmerking, dat, vermits de aflevering van zout, ingevolge de Fransche Wetten, bij *de Wigt* geschiedde, de plaats hebbende liquidatiën van dat middel alzoo niet wel, overeenkomstig de *maat*, konden gedaan worden, van welke cynosure de onmiddelijke verandering in het algemeen veel bezwaar zou kunnen opleveren, deed zijne K. H. den 10den dezer maand besluiten:

„ Art. 1. Voor als nog, en tot dat daarom-
„ trent door ons nader zal worden voorzien,
„ zal de aflevering van Zout bij voortduring
„ volgens de Wigt geschieden.

„ 2. De zak Zout, waarvan bij de wederom
„ ingevoerde wet van den 24sten Februarij 1809
„ wordt melding gemaakt, zal overzulks niet bij
„ maten worden geregeld, maar overeenkomstig
„ de bestaande usantie, elke 100 pond Zout te-
„ gen een' zak berekend worden."

De Haringvisscherij op den ouden voet hersteld.

Van die zelfde dagteekening was het volgende besluit, waarbij de wet van 28 Julij 1801 op de Haringvisscherij weder in werking werdt gebragt, zijnde het gebleken, dat de bepalingen daaromtrent onder het Fransche bestuur allernadeeligst waren voor dezen belangrijken handel.

„ Art. 1. De bepalingen en maatregelen, bij
„ de Wet van den 28sten Julij 1801, betrekke-
„ lijk het vangen, zouten, havenen, kennen,
„ pakken, ophoogen en leggen van den Haring
„ vastgesteld, en alle verdere bepalingen bij die
„ Wet voorkomende, met de formulieren ten ge-
„ vol-

„ volgen van dien, worden, van nu af aan, Januarij
„ weder van applicatie verklaard, en weder in 1814.
„ volle werking gebragt, met die veranderingen
„ echter in de titulature en benamingen van
„ Collegiën, Autoriteiten en Ambtenaren, als ten
„ gevolge der veranderde orde van zaken zullen
„ noodig zijn, en met bepaling, dat in alles,
„ wat de Judicature en invordering en applicatie
„ der boeten, bij de voorz. Wet vastgesteld, be-
„ treft, provisioneel zal moeten gehandeld op den
„ voet, die tot hiertoe, omtrent de Judicature in
„ gewone overtredingen en de invordering en ap-
„ plicatie van de boeten, als nog plaats vindt,
„ of in het vervolg mogt worden ingevoerd.

„ 2. De bepalingen en maatregelen, welke ter
„ zake der Haringvisscherij onder het Fransche
„ bestuur hier te Lande bestonden, worden mits-
„ dien, van stonden af aan, verklaard voor ver-
„ nietigd en afgeschaft."

Het verbod tot uitvoer van kina, den 21 Junij 1808 gedecreteerd, werd bij besluit van 15 Januarij opgeheven, en overzulks de uitvoer der Kina weder, als voorheen vrijgesteld, tegen betaling van 's Lands geregtigheden. Uitvoer van Kina vrijgesteld.

Op den 15den werd de prijs van het buitengewoon zegel door het volgende besluit bepaald. Bepaling der prijzen van het buitengewoon zegel.

„ Art. 1. Het buitengewoon *Zegel*, volgens de
„ Wet bestemd voor alle Nieuwspapieren, Aan-
„ kondigingen, enz., zal voorzien worden van
„ de navolgende stempels, te weten:

„ Van een' Stempel van 5 penningen, ter ver-
„ vanging van het Zegel van 3 centimes;

„ Van een' Stempel van 7 penningen, ter ver-
„ vanging van het Zegel van 4 centimes;

„ Van een' Stempel van 8 penningen, ter ver-
„ vanging van het Zegel van 5 centimes;

„ Van een' Stempel van 14 penningen, ter ver-
„ vanging van het Zegel van 8 centimes.

„ 2. Het papier, met den Franschen Stempel
„ geslagen, zal kunnen gebruikt worden tot en

„ met

Januarij 1814.

„ met den 28sten Februarij dezes jaars, doch „ verder niet, op verbeurte van de boete, bij de „ Wet, op het niet gebruiken van het Zegel, „ bepaald.

„ 3. Onze Commissaris-Generaal, zal, op de „ gebruikelijke wijze, aan de belanghebbenden „ kennis geven van den dag, op welken men, in „ de Werkplaatsen van het buitengewoon Zegel, „ zal aanvangen met den nieuwen Stempel te slaan."

Bepaling van het Vorstelijke wapen.

Zijne K. H. het voegzaam en noodzakelijk achtende om hoogstdeszelfs wapen in verband te brengen met de wapenen en der door den Souvereinen Vorst geregeerd wordende landen, nam het volgende besluit.

„ Art. 1. Het Wapen, zoo door Ons, als „ door Onze mannelijke en vrouwelijke nakomelingen te voeren, zal bestaan in een, in vieren „ gedeeld, Schild, hetwelk in het eerste en vierde „ deel of Kanton zal houden het *Nederlandsche* Wapen, zijnde op een veld van *keel*, „ een klimmende Leeuw van *goud*, gekroond met „ eene Koninklijke Kroon van hetzelfde metaal, „ geklaauwd en getongd van *azuur*, houdende „ in den regter voorklaauw een opgeheven Zwaard, „ en in den linker voorklaauw een bundel Pijlen, terwijl voorts het tweede en derde Kanton in zich zal bevatten de Wapenen van den „ Vorstendomme en Huize van *Oranje*, en het „ midden van het geheele Schild gedekt zal worden met een *sur le tout*, houdende het Wapen van Ons Huis en het geslacht *Nassau*, „ en zulks onder de volgende bepalingen.

„ 2. Wij alleen, en achtervolgens Onze Successeuren, Prinsen en Prinsessen van Oranje-Nassau, Souvereine Vorsten en Vorstinnen der „ Vereenigde Nederlanden, zullen voeren en dragen de voorschreven volle Wapenen, zonder „ eenige breuke.

„ 3. Bij Onzen oudsten Zoon en Erfopvolger, „ alsmede bij alle de oudste Zonen en Erfopvol-

„ ge-

„ geren Onzer Succesfeuren in der tijd, zal het, *Januar.*
„ thans door Ons bepaalde, Wapen worden aan- 1814.
„ genomen en gevoerd, edoch gebroken *en chef*
„ met een barenfteel of lambel van *azuur* met
„ drie *pendants.*

„ 4. Onze tweede Zoon zal hetzelfde Wapen
„ voeren, gebroken *en chef*, met een barenfteel
„ of lambel van *azuur* met vier *pendants.*

„ 5. En, zoo het Gode behagen mogt, Ons
„ nog meerdere Zonen te fchenken, zal het ge-
„ melde Wapen, gebroken als voren, ook door
„ hen gevoerd worden, met dit onderfcheid al-
„ leenlijk, dat de *pendants* der barenfteel of lam-
„ bel van *azuur* zullen moeten vermeerderen naar
„ gelang van hun getal; zoo dat Onze derde
„ Zoon die voere met vijf *pendants*, en zoo ver-
„ volgens.

„ 6. Voorfchreven barenftelen of lambeaux zul-
„ len met opzigt tot de hoeveelheid van derzel-
„ ver *pendants*, in de takken onzer Zonen, re-
„ fpectivelijk, blijven voortduren; met dien ver-
„ ftande nogtans, dat, ieder in den zijnen,
„ daar op tot onderfcheiding van jongere ge-
„ boorte in dezelve takken, zal mogen en moe-
„ ten ftellen zoodanige bijzondere teekenen, als
„ gevonden zal worden te behooren.

„ 7. Het door Ons aangenomen Wapen zal
„ mede gevoerd worden door Onze oudfte Doch-
„ ter, en door de oudfte Dochters onzer Succes-
„ feuren in de Souvereiniteit; edoch gebroken
„ met een barenfteel of lambel van *azuur*, met
„ drie *pendants*, en op de middelfte dezer *pen-*
„ *dants* eene gouden Koninklijke Kroon.

„ 8 Onze verdere Dochters en de jongere
„ Dochters onzer Succesfeuren in de Souvereini-
„ teit, zullen mede het door Ons aangenomen
„ Wapen, met een barenfteel of lambel van *azuur*
„ gebroken, voeren, mits ftellende eene Konink-
„ lijke Kroon op het eerfte en op het derde der
„ drie *pendants.*

„ 9. Wat

January 1814.

„ 9. Wat betreft de Dochteren van alle onze „ jongere Zonen, of derzelver Descendenten zonder onderscheid, dezelve zullen Wapenen en „ Breuken voeren, gelijk aan die van hare Vaders, mits hare wapenen, zoo lang zij ongehuwd zijn, staande op een ruitvormig schild „ of *lozange*.

„ 10. Alle onze wettige Descendenten, zoo wel „ Mannelijke als Vrouwelijke, zullen, tot dekking „ hunner wapenschilden, de Koninklijke Kroon „ en tot *tenants* of schildhouders, de gekroonde „ Leeuwen behouden.

„ 11. Het tegenwoordig besluit zal, op de gewone wijze, worden gepubliceerd en geïnsereerd „ in het Staatsblad, zullende tevens aan de hoofden der verschillende takken van publiek bestuur „ een genoegzaam aantal afdrukken van het bij art. „ 1 omschreven Wapen worden toegezonden, ten „ einde de bij hen voor den publieken dienst „ te gebruiken cachetten alle overeenkomstig te „ doen vervaardigen, met dien verstande, dat „ ieder op het voor zijne administratie bestemde „ cachet de benaming dier administratie vermelde."

Verdeeling van Nederland in acht Militaire Arrondissementen.

De verdeeling der Vereenigde Nederlanden werd op den 17den aldus bepaald.

„ Art. 1. De Vereenigde Nederlanden worden „ provisioneel ingedeeld in *acht* Militaire Arrondissementen, welke bepaald worden als volgt:

„ 1. Het *eerste* zal bestaan uit het gedeelte van „ de Departementen van de *Zuiderzee* en *Monden van de Maas*, gelegen ten noorden van „ den *Rhijn*, *Krommen Rhijn*, benoorden „ Utrecht om, en *Ouden Rhijn*, tot aan derzelver uitlozing te *Katwijk aan Zee*, behalve „ het Kwartier van *Noord Holland*, hetwelk een „ bijzonder Arrondissement zal uitmaken, waarvan echter zullen worden afgescheiden, en nog „ behooren tot dit Eerste Militaire Arrondissement, alle de posten langs het *Y*, betrekking

„ heb-

„ hebbende tot de bijzondere defensie van *Am-* *January* 1814.
„ *sterdam.*
„ 3. Het *tweede* zal zijn het geheele *Noord-*
„ *Holland*, wordende gescheiden van het Eerste
„ Arrondissement door eene Lijn langs het *Y*, om
„ de posten tot de defensie van *Amsterdam* be-
„ hoorende, over de *Beverwijk* tot *Wijk aan*
„ *Zee*. De Eilanden *Texel*, *Wieringen* en *Mar-*
„ *ken* behooren mede tot dit Arrondissement.
„ 4. Het *derde* zal bestaan uit het gedeelte
„ van de Departementen van de *Zuiderzee* en
„ *Monden van de Maas*, gelegen ten Zuiden
„ van den *Krommen Rhijn*, de stad *Utrecht*,
„ ten Zuiden van den *Ouden Rhijn* tot aan de
„ *Katwijksche Uitwatering*, de Steden *Woerden*
„ en *Leiden*, daar onder begrepen.
„ 5. Het *vierde* zal worden zamengesteld uit
„ de Eilanden van de voormalige *Provincie* van
„ *Zeeland*.
„ 6. Het *vijfde* zal bestaan uit de Landen
„ van het voormalig *Staats-Braband*, met alle
„ de Landen, gelegen ten Zuiden van het *Hol-*
„ *landsch-Diep*, en van de Landen van *Altona*
„ en *Heusden*, ten Zuiden van de *Oude Maas*.
„ 7. Tot het *zesde* Arrondissement zullen be-
„ hooren de Landen van de Departementen van
„ van den *Boven-IJssel* en *Monden van den IJs-*
„ *sel*, gelegen binnen den linker-oever van den
„ *IJssel* en het *Pannerdensche Kanaal*, bene-
„ vens de Landen van het eerstgemelde Departe-
„ ment tusschen den *Rijn*, de *Lek* en de *Whaal*;
„ voorts behooren het Rijk van *Nymegen*, het
„ Land tusschen *Maas* en *Whaal*, de *Bomme-*
„ *lerwaard* en de Landen van *Heusden* en *Al-*
„ *tona*, benoorden de *Oude Maas*; het *Kam-*
„ *per Eiland*, de Eilanden *Schokland* en *Urk*,
„ mede tot dit Arrondissement.
„ 8. Onder het *zevende*, zullen begrepen zijn,
„ de Landen van de Departementen van den *Boven-*
„ *IJssel*, en *Monden van den IJssel*, gelegen langs
„ den

Januarij 1814. „ den Regter oever van den *Rhijn*, van het *Pannerdensche Kanaal* en den *Ysel*.

„ 9. Het *achtste*, zal bestaan uit de Departementen van de *Wester-Eems*, en *Vriesland*; de Eilanden *Vlieland*, *Ter Schelling*, *Ameland*, *Schiermonnikoog*, *Rottumeroog* en *Borkum* daar onder begrepen.

„ 10. Dit besluit zal geplaatst worden in het Staatsblad der Vereenigde Nederlanden; en voorts ter kennisse gebragt van onzen beminden Zoon den Erfprins; van onzen Commissaris-Generaal van Oorlog, en van de Generaals Kommandanten der Militaire Arrondissementen."

Tijdsbepaling dat de Fransche Wissels en Effecten als buitenlandsche zullen worden aangemerkt.

De overweging, dat de bestaande wetten op het zegel en het regt van registratie, met betrekking tot buitenlandsche wissels en effecten, sedert het tijdstip der herwonnene onafhankelijkheid, mede toepasselijk waren geworden op alle wisselbrieven uit Frankrijk, en uit landen, aan Frankrijk onderhoorig, getrokken, als mede op inschrijvingen in het grootboek der publieke schuld in Frankrijk, en alle andere Fransche effecten, en dat het, ten einde de ingezetenen voor schade te behoeden, noodzakelijk was, het tijdstip te bepalen, met hetwelk dezelve als *buitenlandsche* wisselbrieven en effecten moesten worden behandeld, deed Zijne K. H. den 19den dit besluit nemen.

„ Art. 1. Alle Wisselbrieven, uit Frankrijk, of uit Landen aan Frankrijk onderhoorig, getrokken, het zij dezelve aldaar op Zegels zijn geschreven of niet, zullen, te rekenen van den 15den December 1813, als *Buitenlandsche Wissels*, beschouwd worden, en, als zoodanig, aan het *visa* voor het regt van het Zegel, bij de Wet bepaald, onderhevig zijn.

„ 2. Aan de genen, die, sedert het, bij het voorgaande artikel vastgestelde tijdstip, mogten verzuimd hebben, de voorzeide Wisselbrieven te laten viseren, wordt, tot den 28sten Februarij 1814 ingesloten, de tijd gelaten, om zich nog,

„ ten

„ te dezen opzigte, van hunne verpligting te „ kwijten, zullende zij, hier aan voldoende, van „ de bij de Wet bepaalde boete, zijn gedispenseerd; „ welke anderzins, na verloop van gemelden tijd, „ van de nalatigen zal gevorderd worden. *Januarij 1814.*

„ 3. Het regt, hetwelk, volgens de bestaan heb„ bende Wet, bij overgang van eigendom, in cas „ van van overlijden, voor *Buitenlandsche Effec„ ten*, was verschuldigd, en hetwelk, volgens on„ ze Publicatie van den 23sten December laatstle„ den, tot middernacht des afgeloopen jaars, is in „ vigeur gebleven, zal mede verschuldigd zijn, en „ geheven worden, van alle inschrijvingen op het „ Grootboek der Publieke Schuld van Frankrijk, „ en van alle andere Fransche Effecten, behooren„ de tot nalatenschappen van personen, welke, „ sedert den laatsten klokslag van middernacht tus„ schen den 21sten en 22sten November 1813, tot „ den laatsten klokslag van middernacht van 31 „ December 1813, zijn overleden."

Besluit, betreffende het verbod van verkoop, in huurgeving en kanscontracten enz. der Loterij.

De noodzakelijkheid van het gedeeltelijk vernietigen van het bepaalde bij artikel 14 van het Reglement, betrekkelijk de Nederlandsche Loterij gearresteerd den 13den October 1812, bragt het volgende besluit voort.

„ Art 1. De bepalingen, vastgesteld bij art. 14 „ van het Reglement, betrekkelijk de Nederlandsche „ Loterij, op den 13den October 1812 gearres„ teerd, en bij ons Besluit van den 6den Decem„ ber 1813, n°. 1, in werking gecontinuëerd, „ worden vernietigd, en in plaats daarvan het „ navolgende bepaald:

„ Allerlei Verkoopen, in Huur-gevingen, Kans„ contracten, en andere overeenkomsten, welke „ de wezenlijke afgifte of aflevering der biljetten „ niet mogten ten gevolge hebben, zijn verboden.

„ Het verleenen van krediet, door de gekwali„ ficeerde Collecteurs, geautoriseerde Splitters en „ geädmitteerde Debitanten, aan particulieren, „ wordt toegestaan. Zoo het echter kwam te ge-

Januarij 1814. „ beuren, dat, te dezen aanzien, eenige misleiding, bedrog, zwendelarij, of eenige andere kwade praktijk, plaats had, zal de daaruit gesprotene schuld gehouden worden voor vernietigd, of, reeds voldaan zijnde, het beloop daarvan moeten worden gerestituëerd. En zullen de bedrijvers van zoodanige misdaden daarenboven onderhevig zijn aan de straffen, bij de bestaande Wetten, tegen deze misdrijven, bepaald.

„ De overige bepalingen, bij het voorschreven Reglement van 13 October 1812 vastgesteld, zullen, overeenkomstig ons besluit van den 6den December 1813, nº. 1, moeten worden geobserveerd, tot tijd en wijle door Ons een nieuw Reglement zal kunnen worden gearresteerd.

„ 3. Onze Commissaris-generaal tot de zaken der Financiën zal Ons, zoodra het stelsel van Algemeene Wetten voor dezen Lande zal zijn geredigeerd en vastgesteld, het ontwerp van een nieuw Reglement, op het stuk der Nederlandsche Loterij, aanbieden."

Bepaling omtrent den gouden en zilveren Dukaat.

De overweging, dat het bekend crediet der gouden en ziveren dukaten in koophandel, niet alleen de zorgvuldigste naarkoming van de oude instructie op derzelver gehalte en gewigt noodzakelijk maakte, maar dat ook zelfs in den ouden en algemeen geachten stempel, geene verandering behoorde te worden daargesteld, deed den Vorst, op den 19den, besluiten, dat deze Speciën, ten aanzien van derzelver gehalte en gewigt, bij voortduring, op 's Lands munt zullen gemunt worden, naar de instructiën van 1606, 1619 en 1699 respectivelijk; en dat in de stempels van de gouden en zilveren dukaat geene hoegenaamde verandering zal plaats hebben.

Bepalingen omtrent den Boekhandel en den eigendom van

Daar de wetten en reglementen, aangaande de boekdrukkerij en den boekhandel, door het Fransch bestuur in deze gewesten ingevoerd, niet alleen in den boekhandel eene zeer nadeelige stremming veroorzaakten, maar ook eene strekking hadden, om de

de vrijheid der drukpers volkomen te onderdrukken, den voortgang van de verlichting te beletten, en alles te onderwerpen aan eene willekeurige censuur, ten eenemaal strijdig met de liberale denkwijze, waarop elk regtgeaard Nederlander den hoogsten prijs stelt en die steeds het Gouvernement dezer landen heeft gekenschetst; terwijl, vóór de inlijving dezer landen in Frankrijk, wetten in werking waren, waarvan het doeleinde was, aan elken schrijver en drukker zijn wettig regt van eigendom te verzekeren, wetten, bijzonderlijk vervat in de Publicatie van den 3den Junij 1803, en wier herstelling, in den geest der tegenwoordige orde van zaken, allezins noodzakelijk was te achten, nam Zijne Koningl. Hoogheid op den 24sten het volgende besluit; Januarij 1814. Letterkundige werken.

„ Art. 1. De Fransche Wetten en Reglementen, „ betrekkelijk de Boekdrukkerij en den Boekhan- „ del, daar onder begrepen die, welke de Nieuws- „ papieren betreffen, zijn, van dato dezes, ge- „ heel afgeschaft.

„ 2. Dien ten gevolge worden de Inspecteurs „ van de Boekdrukkerij en den Boekhandel hono- „ rabel van hunne posten ontslagen.

„ 3. Insgelijks wordt de, uit voorschrevene Fran- „ sche wetten en reglementen profluërende, belas- „ ting, ten behoeve van het fonds der generale „ directie van den Boekhandel, met dato dezer, „ afgeschaft; wordende onze Commissaris-generaal „ voor de Binnenlandsche zaken met de zorg der „ daar uit voortspruitende liquidatie gechargeerd.

„ 4. Een ieder is verantwoordelijk voor het geen „ hij schrijft, drukt of uitgeeft; indien de schrij- „ ver niet bekend is, of aangewezen kan wor- „ den, is de drukker alleen aansprakelijk.

„ 5. Elk stuk, dat, zonder naam van den „ schrijver of drukker, en zonder aanwijzing van „ den tijd en plaats der uitgave, in het licht „ komt, zal als een libel beschouwd, en de uit-

Januarij 1814. ,, gever of verspreider daar van als paskwil-schrijver vervolgd kunnen worden.

,, 6. Elk, die een oorspronkelijk Werk, het zij in eens, het zij bij deelen of stukken, uitgeeft, waar van hij het regt van kopij, als opsteller, of anderzins, wettig bezit, verkrijgt hierdoor, voor zich zelven en zijne erven, het uitsluitend regt, om hetzelve werk uit te geven, mits in alles voldoende aan de bepalingen, in de navolgende artikelen vermeld.

,, 7. Uit dien hoofde wordt uitdrukkelijk verboden op eenigerlei wijze zoodanig oorspronkelijk Werk, of na te drukken en te verkoopen, of, buiten de Vereenigde Nederlanden nagedrukt zijnde, in te voeren, te verspreiden, of te verkoopen, op straffe, zoo van confiscatie van alle binnen deze landen nog voorhanden zijnde ongedebiteerde exemplaren van den nadruk, ten voordeele van den eigenaar van den oorspronkelijken druk, als van betaling aan denzelven eigenaar van de waarde van drie honderd exemplaren van den echten druk, te berekenen naar den verkoopprijs.

,, 8. Op dezelfde straffen, als bij het bovengemeld art. 7. zijn bepaald, wordt insgelijks verboden het verspreiden of verkoopen van eenigerleije vertaling, verkorting of uitbreiding van eenig, in de Vereenigde Nederlanden, uitgekomen oorspronkelijk werk, ten zij met schriftelijke toestemming van den eigenaar van hetzelve. Hier van echter zijn uitgezonderd de uittreksels, beoordeelingen, opgaven, enz., die in Tijdschriften aan het publiek worden medegedeeld.

,, 9. Wordt al mede, op straffe als in art. 7 vastgesteld, verboden eenigerlei nadruk van de Nederduitsche vertaling eens buiten deze landen uitgekomen Werks, of het debiteren eener andere Nederduitsche vertaling van hetzelfde werk, binnen de drie eerste jaren na de uitgaaf der eerste vertaling.

,, 10. Van

„ 10. Van het regt van eigendom zijn uitgezon- Januarij 1814.
„ derd de Griekfche en Romeinfche klasfieke fchrij-
„ vers, wat den tekst aangaat; voorts ook Bijbels,
„ Pfalm- Kerk- en Schoolboeken, waarvan nie-
„ mand het kopij-regt bezit, mitsgaders alle ge-
„ wone tijdwijzers en almanakken; blijvende echter
„ verboden het nadrukken van al dat geen, het
„ welk eenig uitgever van eenen almanak, tot ver-
„ meerdering van deszelfs nuttigheid, gemak of
„ fieraad, mogt hebben bijgevoegd.

„ 11. Een ieder, die voornemens is van eenig
„ buitenlandsch Werk eene overzetting, in welke
„ taal ook, aan het publiek mede te deelen, en
„ er zich den eigendom van te verzekeren, zal
„ gehouden zijn.

„ *a*. Een exemplaar van het oorfpronkelijk Werk
„ aan het Gemeente-beftuur zijner woon-
„ plaats te vertoonen, op welks Titelblad
„ alsdan van wege hetzelve Gemeente-be-
„ ftuur, zonder invordering van kosten,
„ zullen moeten gefchreven worden:

„ Vertoond den ( ) door N. N., ter
„ vertaling in de N. N. taal, aan het Ge-
„ meente-beftuur van N. N.

„ In kennisfe van mij;

„ N. N.

„ *b*. Zijn voornemen tot de uitgavé eener zoo-
„ danige vertaling, als mede dat en wan-
„ neer het oorfpronkelijk Werk door hem
„ aan het Gemeente-beftuur zijner woon-
„ plaats vertoond is, driemaal in de Cou-
„ rant zijner woonplaats, of, bij ontftente-
„ nis van dien, in de Courant der naastbij-
„ gelegen plaats te annonceren.

„ *c*. Binnen den tijd van zes maanden, na de
„ voorfchreven vertooning van het oorfpron-
„ kelijk Werk, aan het Gemeente-beftuur
„ zijner woonplaats te vertoonen zes af-
„ gedrukte geheele vellen der geannonceerde
„ vertaling, en daar van, als dan, insge-

 „ lijks

Januarij 1814.

„ lijks in de bij *b* gemelde Courant adver-
„ tentie te doen.

„ 12. Van alle gedrukte Werken, hoe genaamd
„ ook, zullen, vóór derzelver uitgave, drie exem-
„ plaren, (welke, voor zoo verre dezelve meer
„ dan honderd bladzijden bevatten, ingebonden
„ zullen moeten zijn), aan het departement van
„ Binnenlandsche Zaken gezonden worden; zullen-
„ de over derzelver emplooi nader worden gedis-
„ poneerd; en zijn onder deze bepalingen ook alle
„ Nieuwspapieren en periodieke Werken, Kaarten
„ en Plaatwerken begrepen.

„ 13. Van oorspronkelijke Werken, alsmede van
„ vertalingen, vóór den datum van dit Besluit,
„ uitgekomen, wordt het bij art. 6, 7, 8, 9 en
„ 10 bepaald regt van eigendom aan een' iegelijk
„ toegekend, die bewijzen kan, hetzelve te bezit-
„ ten; moetende hij, bij eene nieuwe uitgave,
„ zich houden aan het gearresteerde bij art. 11
„ en 12.

„ 14. Wekelijks zal eene lijst, van de bij het
„ departement van Binnenlandsche Zaken ingeko-
„ men Werken, in de Staats-courant worden be-
„ kend gemaakt."

Bepaling van den verschijndag voor de renten van de Nationale Schuld.

Vermits de bepaling der verschijndagen van de renten der Nationaale Schuld, herkomstig uit de tijdrekening, welke, in den loop der Fransche revolutie was aangenomen, noch met de gewone verdeeling van het burgerlijke jaar, noch met de voormalige Nederlandsche gebruiken strookte, besloot Zijne Koninkl. Hoogheid op den 26sten:

„ Art. 1. De verschijndag der Renten van de
„ Nationale Schuld, welke in het Grootboek is
„ ingeschreven, wordt bepaald op den eersten Ja-
„ nuarij van elk jaar.

„ 2. Zoodra de betaling der Renten over het
„ half jaar, verschenen den 22sten Maart 1813,
„ zal zijn getermineerd, zal de Directeur-generaal
„ der Nationale Schuld een' aanvang maken met
„ de uitgifte der Certificaten tot aanzuivering van

„ de

„ de renten der doorloopende en afloopende schuld, „ sedert 22 Maart 1813, tot den 31sten December „ van hetzelfde jaar ingesloten. *Januarij 1814.*

„ 3. De volg-orde over de onderscheidene gedeelten „ van de doorloopende en afloopende „ schuld, zoo wel als over de verschillende letters „ in de 2½ en 3 percents doorloopende „ schuld, welke, bij de uitgifte der Rente-certificaten, „ zal moeten worden in acht genomen, „ zal bepaald worden bij loting, in het openbaar „ te doen, ten overstaan van Onzen Commissaris-„ Generaal tot de zaken der Financiën, van de „ Directeurs-Generaal der centrale kas en der „ Nationale schuld, en van den President van de „ Rekenkamer, welke, van deze loting, behoorlijk „ acte passeren, en den uitslag derzelve ter „ kennisse van het publiek brengen zullen.

„ 4. In de voorzeide loting zullen de Lijfrenten „ niet worden begrepen. Derzelver betaling van „ 22 September 1812, tot en met 31 December „ 1813, zal een aanvang nemen dadelijk na den „ afloop der Rentebetaling van de doorloopende „ en afloopende schuld, verschenen den 22sten „ Maart 1813, en successivelijk worden voortgezet „ naar mate van de volg-orde der nummers, „ waaronder dezelve op het Grootboek bekend „ staan, te beginnen met de Lijfrenten op een „ lijf gevestigd.

„ 5. Onze Commissaris-generaal tot de zaken „ der Financiën, de Directeurs-generaal van Onze „ Centrale kas en der Nationale schuld, en de „ President van de Rekenkamer, zijn belast met de „ executie van het tegenwoordig Besluit, hetwelk „ in het Staatsblad zal worden geïnsereerd.

Bij gelegenheid van het vertrek der Fransche administratiën, of in de eerste dagen onzer hernomene onafhankelijkheid hadden de ingezetenen aan de wetten op de registratie en het zegel niet kunnen voldoen; ten einde de zoodanigen in staat te stellen om hunne verpligtingen dienaangaande te ver-

Termijn tot herstel van verzuimde registratie van acten.

Januarij 1814. vervullen, en zich alzoo voor schade te behoeden, besloot Zijne Koninkl. Hoogheid op den 29sten:

„ Art. 1 In zoodanige steden en plaatsen der „ Vereenigde Nederlanden, alwaar, bij gelegenheid „ van het vertrek der Fransche administratiën, of „ ingevolge van de verandering van zaken, de „ Kantoren der Registratie en van het Zegel, ge„ durende eenigen tijd, zijn gesloten geweest, „ zullen alle Acten, waarvan, gedurende dien „ tijd, volgens de thans nog bestaande Wet, de „ registratie had moeten geschieden, tot en met „ den 28sten Februarij dezes jaars, kunnen wor„ den geregistreed, tegens betaling der verschul„ digde regten, zonder dat de boete zal behoeven „ te worden betaald.

„ 2. Alle Acten, ten bovengemelde tijde ge„ passeerd, en, uit hoofde van de sluiting der „ kantoren van de registratie, niet op behoorlijk „ zegel geschreven, zullen, tot den 28sten Febru„ arij dezes jaars ingesloten, door de Ontvangers „ der Registratie voor Zegel kunnen worden ge„ viseerd, tegens voldoening der bij de Wet bepaal„ de regten, doch zonder betaling van eenige boete.

„ 3. Bovenstaande bepalingen zijn, met betrek„ king tot de *Registratie*, niet toepasselijk op „ zoodanige acten, welke hadden behooren ter re„ gistratie te zijn overgebragt, vóór het tijdstip „ der sluiting van gemelde kantoren, noch ook „ met betrekking tot het *Zegel* op alzulke Acten, „ welke vóór hetzelve tijdstip zijn gepasseerd.

„ 4. Alle de genen, die verzuimen mogten, de, „ bij de voorgaande artikels bedoelde, Acten, „ vóór of op den 28sten Februarij dezes jaars te „ doen regristreren, of voor zegel viseren, zullen „ zijn vervallen in de boete, bij de wet op het „ verzuim van de registratie of op het niet ge„ bruiken van het zegel, bepaald.

Wegens het bekomen van surcheance. Op de overweging, dat, offschoon ook het middel van surcheance van betaling, bij de nog in vigeur zijnde civiele wetten onbekend is, het-

zel-

zelve echter in vroegere tijden hier te Lande is Januarij bekend geweest, en, met voorzigtigheid geappliceerd wordende, vooral in een land van koophandel zeer nuttig kan zijn, steunt de volgende provisioneele voorziening almede van den 29sten: 1814.

„ Art. 1. Alle Rekwesten, ter bekoming van „ surcheance van betaling, mitsgaders van procedures en executiën, zullen moeten worden gepresenteerd aan Ons, en geschreven zijn op gezegeld papier, mitsgaders door de Verzoekers „ en één, voor het Hoog Geregtshof der Vereenigde Nederlanden, geadmitteerd Praktizijn moeten onderteekend worden.

„ 2. Deze provisiën zullen door ons niet worden verleend, dan aan zoodanige Kooplieden, „ Korporatiën of andere personen, die buiten „ hun toedoen, door buitengewone omstandigheden van oorlog, of andere onvoorziene calamiteiten en desasters, in de onmogelijkheid zijn „ gebragt, om voor het tegenwoordige hunne crediteuren ten volle te voldoen, doch omtrent welke, uit den Staat of Balans van „ hunnen Boedel of Kantoor, of uit andere deugdelijke bescheiden, door de Verzoekers gesuppediteerd, het waarschijnlijk is, dat zij, door „ eenig uitstel van tijd, in de gelegenheid zouden „ kunnen geraken, om aan hunne crediteuren ten „ volle betaling te doen erlangen.

„ 3. Zoodanige Rekwesten zullen door Ons, bij „ apostilaire dispositiën, worden gesteld in handen „ van den eersten President van het Hoog Geregtshof der Vereenigde Nederlanden, die dezelve „ zal renvoijeeren aan hetzelve Hoog Geregtshof, „ omme Ons daarop te dienen van schriftelijk berigt, consideratiën en advijs, en dat wel bepaaldelijk aan zoodanige civiele Kamer van hetzelve „ Hof, als hij zal goedvinden.

„ 4. De Civiele Kamer van het Hoog Geregtshof, „ aan welke zoodanig Rekwest, door den eersten „ President, zal zijn gerenvoijeerd, wordt door

Januarij 1814. „ Ons gekwalificeerd, om, op alle Rekwesten, „ daartoe strekkende, dadelijk eene provisionele „ surcheance te kunnen verleenen, wanneer dezel„ ve zijn gepresenteerd door Steden of andere „ Collegiën van publieke Administratie, of wel „ wannneer die, door particulieren gepresenteerd „ zijnde, zijn gemuniëerd met brieven van voor„ schrijving van het Plaatselijk Bestuur van der „ Supplianten woning, mits daar uit tevens voor„ af blijke, dat, na dat alvorens de voornaam„ ste crediteuren, voor zoo verre zulks moge„ lijk is geweest, in hunne belangen zijn ge„ hoord, de voorzeide staat van zaken alzoo is „ bevonden, of waarschijnlijk geoordeeld, en dat „ de Supplianten aldaar hebben geoffereerd, om „ hunne boedels, gedurende den tijd der surchean„ ce te stellen onder het opzigt en de directie „ van zoodanige hunner Crediteuren of Personen, „ als het Plaatselijk Bestuur zoude goedvinden, „ met en benevens de Supplianten daartoe te com„ mitteren: en dat ook dien conform de noodige „ voorziening bij provisie is gedaan.

„ 5. De voorzeide Civiele Kamer van het Hoog „ Geregtshof zal wijders de gepresenteerde Re„ kwesten stellen in handen van twee Raden Com„ missarissen uit hun midden, door den President „ derzelve Kamer te benoemen; welke Commis„ sarissen eene comparitie, zoo van de Supplian„ ten, als van derzelver Crediteuren, voor zich „ zullen ordonneren, tegen eenen bepaalden dag, „ welke, door de Supplianten, tijdig, zoo in de „ Staats-Courant, als in de Courant hunner woon„ plaats of naastbijgelegene stad, driemalen zal „ moeten worden bekend gemaakt.

„ 6. De benoemde Commissarissen uit het Hoog „ Geregtshof zullen vervolgens, na een volledig „ onderzoek van zaken, en na in het bijzonder te „ hebben geïnquireerd, omtrent de gezindheid van „ der Supplianten Crediteuren, als mede of wel, „ met genoegzame waarschijnlijkheid, is gebleken,

„ dat

„ dat de Suppliänten flechts uitftel van tijd noo- *Januarij* 1814.
„ dig hebben, om hunne Crediteuren ten volle
„ te voldoen, en fpeciaal ook, of, in der Sup-
„ pliänten handelingen, geene traces voorkomen
„ van kwade trouw of flinkfche wegen, aan de
„ Civiele Kamer, waaraan het Rekwest is geren-
„ voijeerd, van hunne bevinding Rapport doen,
„ en dienen van præ-advis.

„ 7. Dezelve Civiele Kamer zal vervolgens, aan
„ gemelden Eerften Prefident, inzenden, om, door
„ denzelven, aan Ons geprefenteerd te worden,
„ zoodanig berigt, confideratiën en advijs, als
„ zij vermeenen zal te behooren, waarop, bij
„ Ons, naar bevind van zaken, finaal zal worden
„ gedisponeerd.

„ 8. Geene furcheance zal, door Ons, geac-
„ cordeerd worden voor eenen langeren tijd dan
„ van twaalf maanden; zullende daarvan, zonder
„ nader volledig onderzoek, door ons geene con-
„ tinuatie worden verleend."

Ter regeling der executie op den ophef van het regt van patent, vastgefteld bij art. 7 en 8 der Wet van 23 December 1813 (zie boven bl. 187 en 188), befloot Z. H. op denzelfden 29ften. Regeling der executie van den ophef van het regt van Patent, vastgefteld bij art 7 en 8 der Wet van 23 Dec. 1813.

„ Art. 1. Het vaste of perfoneel regt der Pa-
„ tenten zal, in plaats van alleen te drukken
„ op het meest belastbare bedrijf, zoo als voor-
„ heen plaats had, naar aanleiding eener meer
„ billijke classificatie, geheven worden, op den
„ voet van art. 9 der Ordonnantie van den 2den
„ December 1805, en overzulks, voor iedere niet
„ verwandte nering, hoezeer dan ook door één
„ en denzelfden perfoon uitgeoefend wordende,
„ het daartoe ftaande Patent-regt worden vol-
„ daan.

„ 2. De Beroepen of Bedrijven, voor welke
„ het vaste regt verfchuldigd is, zullen te dien
„ einde op de Leggers en Staten der Patent-
„ pligtigen, op de Kohieren en in de acten van

„ Pa-

Januarij 1814. „ Patent zelve, duidelijk en afzonderlijk moeten „ worden vermeld.

„ 3. De Zetters (Repartiteurs) der Gemeente, „ zullen, namens de Plaatselijke Regering, aan „ dewelke, bij art. 8 der Wet van den 29sten „ December ll., deze werkzaamheid was opgedragen, en de concert met den Controleur der „ directe Belastingen van het District, de om„ schrijving der Patent-pligtigen doen.

„ 4. Wordt gearresteerd het navolgend formu„ lier voor de acten van Patent:

„ ACTE VAN PATENT.

„ Departement of Provincie „ van — District of Kwartier van

„ Gemeente van

„ De Regering van

„ gelet op de verklaring, gedaan door

„ deszelfs voornaamste woonplaats hebbende alhier „ in deze Gemeente;

„ Wijders gebleken zijnde, dat dezelve Persoon „ uitoefent, of voornemens is uit te oefenen, „ (den Handel, het Beroep, Bedrijf of Kunst „ van den Patent-pligtigen alhier uittedrukken, „ en voorts bij Compagnieschappen in te vullen „ de firma of qualiteit, en de Compagnons of „ anderzins het getal van Werklieden, Kamers „ en wat verder tot de tauxatie vereischt wordt.)

„ Eindelijk gezien de quitantie, door den Ont„ vanger der directe Belastingen aan hem afgege„ ven, en uit welke blijkt, dat hij de verschenen 12de gedeelten van het Patentregt voldaan „ heeft; heeft hem het tegenwoordige Patent af„ gegeven, krachtens hetwelk hij, gedurende het „ jaar 181 (het Beroep, Bedrijf of den Handel) „ van

„ zonder hinder of belet zal mogen uitoefenen,

„ mits

„ mits zich gedragende naar 's Lands Wetten Januarij
„ en bestaande verordeningen van Policie. 1814.
„ En heeft op het
„ tegenwoordige Patent zijne naamteekening ge-
„ plaatst.
„ Gedaan te den 181
„ Zegel van het Handteekening Onderteekening van
„ Plaatselijk van den den President van
„ Bestuur. Patent-pligtigen. het Plaatselijk
Bestuur.

„ PATENT VOOR OPENBARE VERMAKELIJK-
„ HEDEN.

„ Consent aan .... om te geven (Co-
„ mediën, Representatiën, Harddraverijën, enz.,
„ bij deze bepaling omschreven en met verdere in-
„ sertie der overige Conditiën). Zijnde het ver-
„ schuldigde 's Lands Regt, benevens de kos-
„ ten, door denzelven voldaan.
„ Gegeven te.........., den ....
„ N N., *President*,
„ *Op last van het Plaatselijk Bestuur*,
„ N. N., *Secretaris*.

„ Goed voor { Dagen / Representatiën / enz. }

„ 5. Het vast regt voor de Stad 's Graven-
„ hage zal, met intrekking van het Besluit, van
„ den 7den december 1808, wederom, als be-
„ vorens, berekend worden volgens de klasse der
„ eerste kolom van art. 24 der voornoemde Or-
„ donnantie.
„ 6. Het proportioneel regt, wegens alle pan-
„ den, tot de woning of de bedrijven der Patent-
„ pligtigen, en in de Gemeente zelve gelegen,
„ zal, op den tot dus verre geusiteerden voet,
„ en overzulks tot één dertigste voor Korenmo-
„ le-

Januarij 1814. „ lenaars, en één tiende voor alle verdere Bedrijven (die der 7de en 8ste klasse uitgezonderd) worden aangeslagen. In de buiten-gemeenten of de zoodanige, alwaar de Patentpligtige niet met er woon gevestigd is, zal alleen het proportioneel regt tot legger gebragt worden voor de panden, welke hij aldaar, ter uitoefening van zijn handel of bedrijf gebruikende is.

„ 7. Van het proportioneel regt zullen, behalve de Bedrijven der 7de en 8ste klasse, als boven, bevrijd zijn:

„ *a.* De Water- of Polder-Molenaars, vermeld bij artikel 17 der Ordonnantie.

„ *b.* Alle Winkeliers der 1ste, 2de en 3de begrooting, vermeld in artikel 18 dier Ordonnantie, wier Patent voor het vaste regt niet hooger gaat, dan één Gulden.

„ *c.* De Inlandsche Kramers, voorkomende in de 6de, en de vreemde Kramers, voorkomende in de 7de begrooting; zullende echter dezer laatste patent, van 50 en 25 guldens met de helft vermeerderd worden.

„ *d.* De vreemde Mars- of Pakkendragers en verdere Personen, opgeteld bij de 8ste begrooting.

„ *e.* De vreemde Mans of Vrouwen, met groote aarden potten, glazen en mandewerk, behoorende tot de 9de begrooting.

„ *f.* De Boekhouders, Kantoorbedienden en verdere Personen, opgeteld bij artikel 19, en niet meer dan *f* 600 's jaars verdienende.

„ *g.* De vreemde daglooners, het patentregt gesubjecteerd bij art. 20 der Ordonnantie.

„ En eindelijk

„ *h.* Alle de openbare vermakelijkheden, vervat in de derde afdeeling der belasting, van art. 35 tot 38 ingesloten.

„ 8. Tot

„ 8. Tot vinding of bepaling van het propor- *Januarij* 1814.
„ tioneel regt van associatiën, compagnieschappen
„ en verdere societeiten van commercie, begrepen
„ in art. 16 der Ordonnantie, en van welke aan
„ de geïnteresseerden acten of aandeelen zijn of
„ zullen worden uitgegeven, zal het vaste regt
„ met één vierde verhoogd worden, tot de som-
„ ma van *honderd* guldens toe, doch niet ver-
„ der.

„ 9. De Patent-pligtigen zullen, ter regeling
„ van het vaste regt, gehouden zijn, om, in
„ overeenstemming met art. 34 der ordonnantie,
„ zich in gemoede te clasificeren; voor zoo veel
„ de drie eerste begrootingen der eerste afdeeling
„ aangaat, hun debiet getrouw op te geven, en
„ voor zoo veel de beroepen en bedrijven der
„ 2de afdeeling betreft, zich te rangschikken in
„ die klasse, waarin zij, in vergelijking met an-
„ deren van hetzelfde bedrijf, en in dezelfde plaats
„ woonachtig, behooren. Doch het zal dien on-
„ verminderd aan de Plaatselijke Regering, of de
„ zetters door dezelve benoemd, (aan welke de
„ bevoegdheid, in meergemeld 34 artikel uitge-
„ drukt, bij voortduring verbleven is), niet al-
„ leen vrijstaan, maar zelfs gedemandeerd wezen,
„ om, gezamelijk met den Controleur, naar aan-
„ leiding der publieke notoriteit, de Patent-
„ pligtigen in zoodanige klasse te rangschikken,
„ of tegen zoodanig debiet aan te slaan, als zij
„ in gemoede zullen vermeenen te te behooren.

„ 10. Aan de geklassificeerden, die zich be-
„ zwaard achten met den aanslag, zal, behou-
„ dens de voortdurende betaling hunner maande-
„ lijksche quota, de tijd van drie maanden na
„ de gedane quotisatie vergund zijn, om hunne
„ schriftelijke reclamatie bij den Commissaris van
„ het District in te leveren.

„ De Commissaris Generaal, in elk departe-
„ ment, zal bekend maken den dag, waarop de
„ voornoemde termijn van doleantie zal ingaan.

„ 21. Zoo-

Januarij 1814. „ 11. Zoodanige perfonen, als bereids Beroepen, Neringen of Bedrijven mogten uitoefenen, en, ter zake van verhuizing, afwezendheid, of andere toevallige omftandigheden, door de Zetters of het Plaatfelijk Beftuur, bij de primitieve formatie der Leggers mogten zijn overgeflagen, zullen gehouden wezen, door eigene aangifte aan, of bij hetzelve Beftuur, hierin te voorzien, ten einde op den fuppletoiren ftaat over de eerstvolgende drie maanden, als nog voor het geheele Jaar gebragt te worden.

„ 12. Dezulken, welke, in den loop des jaars, eenigen Handel, Nering, Beroep of Bedrijf wenfchen aan te vangen, ofte wel tot eenig Bedrijf over te gaan, hetwelk aan een hooger regt onderhevig is, zullen, conform art. 4 der ordonnantie, gehouden wezen, zich alvorens aan te geven bij de Regering der plaats, ten einde onder de Patent-pligtigen van den eerstvolgenden fuppletoiren ftaat te worden aangefchreven, en *pro rato* van het ingetreden trimester, of het vierendeel jaars, in hetwelk zij hunnen Handel, Nering, Beroep of Bedrijf aanvangen, uitbreiden of verhoogen, de belasting te betalen.

„ 13. In gelijke maniere zullen, voor zoo verre zij niet reeds op den primitieven ftaat voorkomen, op den fuppletoiren ftaat over het loopende trimester, doch niet *pro rato* van den tijd des jaars, maar voor de volle fomme, in de ordonnantie uitgedrukt, gebragt worden alle vreemde Kramers en Kooplieden, voorkomende in de 7de, 8fte en 9de begrootingen, mitsgaders alle vreemde Daglooners, vermeld bij art. 20 der Ordonnantie, en laatftelijk de entrepreneurs van openbare vermakelijkheden, en andere dan vaste Schouwburgen, opgeteld bij artikel 35, 36, 37 en 38 dier Ordonnantie.

„ 14. De

„ 14. De boeten en pœnaliteiten; bij de wet „ uitgedrukt, blijven bijzonder van kracht, ten „ aanzien der Perfonen en Bedrijven; in de drie „ laatstvoorgaande artikelen vermeld, door welke „ de daarin vervatte bepalingen niet zullen zijn „ nagekomen. Januarii 1814.

„ 15. Tot derzelver waarborg tegen ongefun„ deerde calanges, ftaande den tijd, dat de fup„ pletoire kohieren geformeerd worden, en zij „ contribuabelen alzoo, volgens den gewonen loop „ van zaken, ter verkrijging van Patent, zullen „ moeten wachten naar de executoir-verklaring „ dezer kohieren, en invordering der daarop ge„ bragte termijnen, zal aan de zoodanige van „ hen, welke vallen in de termen van art. 11 „ en 12 hier boven gemeld, (namelijk de over„ geflagene of pas beginnende binnen de plaats ge„ domiciliëerd,) door het Gemeente-beftuur of „ deszelfs Zetters worden afgegeven een bewijs „ van hunne aangifte, met hetwelk zij zich zul„ len vervoegen bij den Ontvanger, die daarop „ de verfchenen termijnen in namptissement zal „ nemen, en aan den declarant het Patentblad „ ter hand ftellen, om op de gewone wijze „ door de Plaatfelijke Regering te worden bekrach„ tigd.

„ 16. Gelijk bewijs zal worden verleend aan „ hen, die vallen in de termen van art. 13, na„ melijk de Vreemde Kramers, Daglooners en „ Entrepreneurs van Vermakelijkheden. Edoch, „ zullen deze, ter verkrijging van het daarop te „ verleenen Patent, niet een gedeelte, maar hun „ *geheel* verfchuldigde, moeten namptiferen, ge„ merkt het in den aard der zaak ligt, dat aan „ hen geene betaling bij 12de gedeelten kan wor„ den toegeftaan.

„ 17. Bij overlijden van een' Gepatenteerde, „ wiens Beroep of Bedrijf met deszelfs dood van „ zelve vervalt, zoo als bij voorbeeld van een „ Doctor of Chirurgijn, zal de belasting afge-

Januarij 1814. ,, ven worden met de betaling van de ingetredene ,, maand.

,, Bij het afsterven van eenig ander Gepatenteer- ,, de, zal de afschrijving slechts plaats hebben, ,, onder bijbetaling van het ingetreden vierendeel ,, jaars, ten ware de weduwe, kinderen of erfge- ,, namen de zaken van den overledenen wenschten ,, voort te zetten, wanneer de betaling zal door- ,, loopen onder uitgifte eener nieuwe Akte, op ,, den voet van art. 13 der ordonnantie, zullende ,, ook, ten aanzien van alle verdere veranderingen ,, in affaires, geobserveerd worden het bepaalde ,, bij art. 23 daaraanvolgende.

,, 18. De vrijstelling van bedrijven, door de ,, afschaffing van het Fransche en de weder-in- ,, voering van het Hollandsche vaste regt nood- ,, wendig van aard veranderd zijnde, zoo zullen ,, alleen van het Patent-regt bevrijd blijven de per- ,, sonen, vallende in de termen van art. 8 der ,, Hollandsche ordonnantie.

,, 19. De belasting op het dragen van gepoe- ,, derd haar zal voor alsnog niet worden inge- ,, voerd.

,, Omtrent de admissie van Jagers, Vogelaars ,, en Kooplieden, zullen door Ons nadere bepa- ,, lingen worden gemaakt.

,, 20. Het bepaalde bij art. 53 der Ordonnan- ,, tie, ten aanzien van het in dienst nemen of ,, hebben van ongepatenteerde Knechts, Meiden of ,, Arbeidslieden, blijft in deszelfs volle kracht.

,, 21. Insgelijks blijft van kracht de verpligting ,, der vertrekkende of naar elders verhuizende, ,, bij art. 54 voorgeschreven, onder gehoudenheid ,, tot het aldaar nemen van een nieuw Suppletoir- ,, Patent, voor zoo veel de Belasting aldaar meer- ,, der zoude mogen zijn.

,, 22. Ook de stellige nakoming van art. 48, ,, 55, 56, 57, 58, 60 en 61 strekking hebbende ,, tot het behoorlijk en naauwkeurig letten op de ,, overtreding der Ordonnantie, wordt bij vernieu-

,, wing

„ wing aan alle Autoriteiten en Officieren van Januarij 1814.
„ Justitie aanbevolen, en meer speciaal aan de
„ Ambtenaren der Directe Belasting opgelegd, om,
„ de concert met de Plaatselijke en Departementale
„ Autoriteiten, voor de stipte naleving van al het
„ hier boven, en verder bij de Wet gestatueerde,
„ te waken.

„ 23. Het, den Gemeente-bestuuren, bij art.
„ 49, 50 en 51 der Ordonnantie, ten aanzien van
„ het houden van Registers, voorgeschreven,
„ moet geacht worden te zijn vervangen door de
„ Leggers of Staten, welke, onder het toezigt
„ dezer Autoriteiten, op den thans bestaanden
„ voet, zullen vervaardigd worden.

„ Het provisioneel gecontinueerde Zegelregt zal,
„ tot nadere voorziening, ook wijzigen het be-
„ paalde bij art. 63, nopens de Authentieke Ko-
„ pijën en Afschriften of Extracten uit de Regis-
„ ters of Leggers der Patenten.

„ 25. Tot nadere voorziening, blijft desgelijks
„ buiten werking, het bij art. 64 gestatueerde,
„ nopens Leges en Dedommagementen voor de
„ werkzaamheden der Gemeente Besturen in het
„ afgeven der Patenten; doch zal de prijs van de
„ acte van Patent (het zegel en drukloon daar
„ onder begrepen) ten bedrage van *f* -: 10 :- bo-
„ ven het Patent-regt, door den contribuabelen
„ worden betaald en door de ontvangers verant-
„ woord.

„ 26. Laatstelijk zal de verpligting, bij art 26
„ den Secretaris van Staat voor de Financiën op-
„ gelegd, om eene generale praktijk en gelijkvormig-
„ heid in het heffen dezer Belasting daartestellen,
„ niet alleen voor de gezamelijke Departementen
„ incumberen aan Onzen Commissaris Generaal
„ tot de zaken der Financiën, maar zal ook de-
„ ze, ten aanzien der Districten en Gemeenten,
„ tot hetzelfde Departement behoorende, daarin
„ ondervangen en gesecondeerd worden door de

Januarij „ respective Commissaren-Generaal in de Depar-
1814. „ tementen.

„ 27. Alle de boeten en pœnaliten, vervat bij „ de Wet van den 2den December 1805, in het „ hoofd dezer vermeld, zullen op de contraven- „ teurs van applicatie zijn, en, tot nadere voor- „ ziening, vervolgd worden door de Officieren „ van Justitie, bij de correctioneele Regtbanken „ fungerende."

Voorzieningen omtrent het Geneeskundig toevoorzigt.

Uit aanmerking van het alzins onvoldoende der inrigtingen, nopens het geneeskundig onderzoek en toeverzigt in deze landen, onder het Fransch bestuur plaats gehad hebbende, heeft Zijne Koningl. Hoogheid den 29sten besloten:

„ Art. 1. De Fransche wetten en inrigtingen, „ betrekkelijk het Geneeskundig onderzoek en toe- „ verzigt, worden afgeschaft, en dien ten gevolge „ de Leden van de Geneeskundige Jurys, alsmede „ de *Médecins des Epidémies*, honorabel ont- „ slagen.

„ 2. De Departementale Commissiën van Genees- „ kundig onderzoek en toeverzigt, als mede de „ Plaatselijke Commissiën van Geneeskundig toe- „ verzigt, worden hersteld, en zullen hare werk- „ zaamheden hervatten op denzelfden voet, als „ zulks vóór de inlijving met Frankrijk heeft plaats „ gehad.

„ 3. De gemelde Commissiën zullen zich, in de „ uitoefening van het Geneeskundig onderzoek en „ toeverzigt, gedragen naar de verordeningen, „ vervat

„ 1°. In de Publicatie van 20 Maart 1804;

„ 2°. In de additioneele Artikelen op dezelve, „ gearresteerd 7 Maart 1806;

„ 3°. Naar de Publicatie van 25 Februarij 1805, „ houdende verordeningen, omtrent het ge- „ bruik van de *Pharmacopœa Batava.*

„ 4°. Naar de algemeene verordeningen, behoo- „ rende tot de Geneeskundige Staatsrege- „ ling,

„ ling, vervat in de Publicatie van 3 April „ 1807. *Januarij 1814.*

„ 4. Alle die genen, welke, door de Genees„ kundige Jurys, hier te Lande, als Officieren van „ Gezondheid, Vroedvrouwen, of Apothekers, „ zijn geëxamineerd en toegelaten, zullen admisſi„ bel zijn, om, zonder nader examen, hunne „ kunst te Platten Lande uit te oefenen, mits zij „ zich addresſeeren aan de Departementale Com„ misſie van Geneeskundig Toeverzigt, onder wel„ ker resſort zij zich met ter woon hebben ne„ dergezet, ten einde hun diploma door dezelve „ worde geviſeerd, en verwisſeld met een Diplo„ ma der Commisſie, houdende qualificatie, om „ als Heelmeester, Vroedvrouw of Apotheker, „ te Platten Lande, te praktiſeren; en zullen tot „ het Platte Land mede gerekend worden alle zoo„ danige Steden, waar geene Plaatſelijke Commis„ ſiën van Geneeskundig toeverzigt zijn opgerigt.

„ 5. De zoodanige onder hen, welke hunne „ kunst in eene ſtad, alwaar eene plaatſelijke „ Commisſie van Geneeskundig toeverzigt gevon„ den wordt, willen uitoefenen, zullen zich moe„ ten preſenteren aan de Departementale Commis„ ſie van Geneeskundig onderzoek en toeverzigt, „ en verpligt zijn, om, binnen den tijd van een „ jaar, een nader Examen voor dezelve af te leg„ gen, maar zullen vrij geſteld zijn, de bepaalde „ Examen-gelden daarvoor te betalen.

„ Zoo, evenwel, de ontvangene Getuigſchriften „ of Informatiën bijzonder gunſtig waren, zullen „ de gemelde Commisſiën, ten aanzien van het „ aftenemen Examen, conſideratie mogen gebruiken „ of remisſie daarvan verleenen.

„ 6. De Geneeskundige Jurys, voor zoo verre „ dezelve penningen mogten ontvangen hebben, „ die aan den Lande moeten worden verantwoord, „ zullen die verantwoording inzenden bij den „ Commisſaris-Generaal voor de Binnenlandſche „ zaken, te gelijk met het Proces-Verbaal hunner

 „ han-

Januarij 1814. „ handelingen, ten einde aan de Leden derzelve „ eene behoorlijke decharge worde verleend.

„ 7. Alle de Notulen, Boeken, Papieren, In- „ strumenten en verdere eigendommen, die door „ de Geneeskundige Jurys van de Departementale „ Commissiën waren overgenomen en onder de- „ zelve berust hebben, zullen aan gemelde Com- „ missiën terug gegeven worden.

Van vroeger dagteekening waren de besluiten, door Zijne Koningl. Hoogheid genomen met betrekking tot den eerdienst van den Allerhoogsten.

Uitschrijving van den algemeenen dank- vast- en bede-dag.

Kort na den aanvang van dit jaar, ontving men alom in Nederland den volgenden uitschrijvingsbrief van Zijne Koningl. Hoogheid, tot eenen algemeenen dank-, vast- en bededag.

„ Van het oogenblik af, dat Wij, geroepen door „ de eenstemmige begeerten des Nederlandschen „ Volks, en aangemoedigd door de treffende blij- „ ken van deszelfs hartelijke verkleefdheid aan Ons „ en ons Huis, de hooge Regering dezes Lands „ hebben aanvaard, is het Ons één onzer dier- „ baarste pligten geweest, zoo veel mogelijk werk- „ zaam te zijn tot de spoedige herstelling dier „ Vaderlandsche zeden, gebruiken en inrigtingen, „ die onder de oorzaken van deszelfs voormaligen „ bloei mede mogten gesteld worden, en, gedu- „ rende eene vreemde overheersching, waren belet, „ gestremd of verlamd geworden.

„ Onder alle deze gebruiken en zeden waren er „ geene, uit derzelver aard meer betamelijk en „ eerwaardig, en in derzelver strekking heilzamer, „ dan die, welke nog de blijken droegen van dat „ echt Godsdienstig gevoel, hetwelk het sieraad van „ onze Vaderen was, bij de oprigting van dezen „ Staat, en zich openbaarde in afhankelijke erken- „ tenis van Gods wijze en goede opperheerschap- „ pij, en opregte dankbaarheid voor bijzondere „ en nationale weldaden; in eerbiedig vertrouwen „ op Hem, die alleen het goede en den zegen „ schenken kan; in ootmoedige belijdenis van eigene

„ schuld

„ schuld en zwakheid, en in prijsstelling op het „ zalig Evangelium van onzen Heer JEZUS CHRISTUS, het welk nog alomme onder Ons beleden „ en gepredikt wordt. Januarij 1814.

„ Wij moesten dus, bij onze terugkomst in het „ lieve Vaderland, met innerlijk genoegen, de „ overgeblevene sporen dier aloude Godsdienstige „ gezindheid ontdekken, blijkbaar in het reeds geboden herstel der achtbare viering van den Dag „ des Heeren, en voorgeschrevene openlijke „ Dankzeggingen voor den aanvankelijken gelukkigen ommekeer van zaken; welke bevelen en „ voorschriften niet anders dan onze hoogste goedkeuring hebben kunnen wegdragen.

„ En daar deze gezegende ommekeer, sedert „ den tijd dier plegtige Dankzeggingen en Gebeden „ voor den aanvang deszelven, zoodanige voortgangen heeft gemaakt, en tot zulk een' trap „ van vastheid gekomen is, als men zich, binnen „ een zoo gering tijdsverloop, en onder zoo vele „ ongunstige omstandigheden, naauwlijks had durven beloven, gevoelen alle ware Nederlanders „ reeds op nieuw de behoefte, om met de uitstortingen hunner vurige erkentenis en met hunne „ eerbiedige smeekingen gemeenschappelijk tot den „ Troon der Goddelijke Majesteit te naderen. Wij „ vooral gevoelen deze behoefte, die, tijdens de „ de eerste Godsdienstige viering, door tegenwinden opgehouden, nog verhinderd werden het „ strand van onzen dierbaren geboortegrond te „ betreden.

„ Wij waren derhalve reeds bedacht, om aan dit „ gevoel onzes harte, hetzelfde als dat van alle „ onze Landgenooten, voldoening te geven, door „ het uitschrijven van eenen buitengewonen algemeenen plegtigen Dag, in alle de Tempels en „ Bedehuizen der Godsdienstige gezindheden binnen ons Vaderland te vieren, en toegewijd, zoo „ wel aan openlijke verootmoediging voor God, „ als aan blijde herdenking der reeds genoten al-

Januarij 1814. „ gemeene en bijzondere voorregten, en nederige „ afbidding van verderen Goddelijken bijstand en „ zegen; toen wij het berigt ontvingen, dat in het „ Rijk van Groot-Brittannie, thans weder zoo „ naauw met ons verbonden, en welks deelneming „ in ons lot zich op eene voorbeeldeloos edel- „ moedige wijze openbaart, zulk een dag van pleg- „ tige nationale Godsdienstoefening is bepaald op „ den 13den Januarij des aanstaanden jaars; en „ wie kan er aan twijfelen, dat daarbij ook inzon- „ derheid aan de verlossing van Nederland, als „ ook voor dat Rijk eene weldaad zijnde, op de „ meest deelnemende wijze, zal worden gedacht.

„ Hoezeer wij dus anders wel zouden gezind „ zijn geweest, het vieren van zoodanig eenen dag „ onder Ons nog uitteſtellen, tot dat veelligt de „ geheele verlating van ons grondgebied door de „ Fransche Troepen nog ruimer en algemeener „ dankstof zou hebben aangeboden; is ons nog- „ tans de overeenstemming der harten met een „ bondgenootschappelijk Volk, van welks trouw „ wij reeds zulke treffende blijken ontvingen, Ons „ zoo geschikt voorgekomen, om de gemoederen „ onzer Natie te stemmen en op te wekken tot „ vuriger lofverheffing en aanbidding des Aller- „ hoogsten, dat Wij, hierdoor gedrongen, beslo- „ ten hebben, ook den zelfden dag tot hetzelfde „ einde af te zonderen.

„ En zulks te meer, daar de stof onzer godver- „ heerlijkende erkentenis nu reeds zoo overvloedig „ is, dat er, in de geschiedenis onzes Vaderlands „ weinige, indien slechts eenige, voorbeelden zul- „ len gevonden worden van zoo groot eene uit- „ komst, binnen zoo weinig tijds en met zulke „ geringe middelen, tot stand gebragt. Van een „ vernederd, afhankelijk, in slavernij gedompeld „ volk, dat zelfs geen volk meer heeten kon, ziet „ zich de Nederlandsche Natie hersteld in het be- „ zit van haren naam; haar grondgebied, voor „ het grootste deel, gezuiverd van vijandelijke ben-

„ den,

„ den; in hare onafhankelijkheid erkend door mag- Januarij 1814.
„ tige en zegevierende Mogendheden; opgenomen
„ in derzelver bondgenootschap tot vestiging van
„ Europa's vrijheid; toegejuicht, bemind en be-
„ gunstigd door naburige en afgelegene volken; de
„ hinderpalen van welvaart uit den weg geruimd,
„ de bronnen van haren ouden voorspoed weder
„ geopend in het blijde vooruitzigt, dat zij wel-
„ haast wederom, door nijverheid en goede trouw,
„ het gebouw vau haren voorspoed uit de puinhoo-
„ pen zal kunnen optrekken; en dit alles binnen het
„ verloop van weinige weken, onder zulk eene zigt-
„ bare medewerking der Goddelijke Voorzienigheid,
„ dat men zijne oogen zou moeten sluiten voor het
„ licht, zoo men niet innerlijk bewogen erkende:
„ de God der heerscharen heeft Nederland verlost.

„ Doch indien, aan den eenen kant, de dage-
„ lijks vernieuwde redenen van erkentenis tot nieu-
„ we openbare Dankzeggingen nopen, het is, aan
„ den anderen kant, niet minder blijkbaar, dat de
„ beschouwing van onzen waren toestand den
„ Godsdienstigen beminnaar zijns Vaderlands met
„ verlangen doet uitzien naar elke gelegenheid, om
„ op nieuw, met plegtigen ernst, de nooden en
„ belangen van dat dierbaar Vaderland aan den God
„ des Hemels en der Aarde statiglijk aan te bevelen.

„ De Vijand van onze nationale welvaart, die
„ de bezitting van ons Land, uit hoofde van des-
„ zelfs plaatselijke ligging, tot volvoering zijner
„ heerschzuchtige ontwerpen noodig oordeelt, is
„ wel geknot in zijn vermogen, en vernederd door
„ de zigtbare hand des Allerhoogsten; maar hij
„ gaat voort, zoo wel door inspanning zijner over-
„ gebleven krachten, als door alle middelen, wel-
„ ke list en staatkunde hem aan de hand geven,
„ de rust en vrijheid van Europa, en inzonder-
„ heid die van Nederland, te bestoken! Ons Land
„ heeft hij in den allerbarmelijksten toestand ge-
„ bragt en verlaten, door uitputting van 's Lands
„ ingezetenen, aan wien hij zelfs den eenigen troost

Januarij 1814. „ van ongelukkigen, de hoop op een beter toe„ komen, had pogen af te ſnijden! Noch bezet„ ten zijne benden ſterke plaatſen in ons Vader„ land; en hoe velen van onze Jongelingen, door „ opſchrijving en dwang van ons weggerukt, hoe „ velen van onze edelen en aanzienlijken ſmachten „ naar het tijdſtip, waarin zij, aan het uit„ heemsch geweld onttrokken, zich met ons en „ onze verlosſing zullen mogen verblijden, en het „ herrezen ſtaatsgebouw helpen onderſchragen.

„ Door dezen ſtaat van zaken worden 's Lands „ Ingezetenen thans geroepen tot opofferingen, die „ des te zwaarder vallen, naar mate het vermo„ gen om ze te dragen geringer is geworden. „ Maar kan, het geen men toebrengt, om van een' „ geheelen ondergang bevrijd te worden, wel op„ offering worden genoemd? Mag de lijder zich „ niet gelukkig rekenen, die in eene gevaarlijke „ krankheid nog eenige middelen, al ware het „ zelfs de laatſte, heeft overgehouden, om van „ zijne kwaal verlost te worden, en, tot leven en „ gezondheid geroepen, dat geleden verlies veel„ voudig te herſtellen? Zoo beſchouwen alle regt„ geaarde Vaderlanders, met Ons, de vorderingen „ van Geld en Manſchappen, welke de nood van „ het tegenwoordig oogenblik ons gebiedend op„ legt, en uit onze betrekkingen tot magtige Bond„ genooten, die alles voor de goede zaak opzetten, „ natuurlijk voortvloeijen die zich daaraan zou wil„ len onttrekkken, zou het ſchromelijk onheil der „ verwoesting en vernieling verdienen, waarmede de „ Vijanden van Nederland het bedreigen, zoo zij het „ ooit weder aan hunne magt konden onderwerpen.

„ Er zijn dus vele nieuwe redenen voor de Na„ tie geboren worden, om God vuriglijk om zij„ nen bijſtand te ſmeeken, dat het Hem genadiglijk „ behage, de zoo heerlijk begonnen verlosſing des „ Lands te voltooijen, alle onheilen af te weren, „ de wapenen der Bondgenooten en de onze tot „ afbreuk des gemeenen vijands met voorſpoed te „ bekroonen, en onze pogingen, om door goed

„ en

„ en bloed de redding van het lieve Vaderland Januarij 1814.
„ te helpen bevorderen, met zijnen zegen te achtervolgen; op dat eenmaal een gewenschte, eerlijke en duurzame Vrede het afgefolterd menschdom weder adem doe fcheppen! Alles onder ootmoedige belijdenis van onzer aller veelvuldige te kort komingen, fmeekende om genadige vergiffenis derzelve; met ernftig voornemen om de verbetering der nationale zeden een iegelijk van zich zelven te beginnen, en met hartelijke bede, dat de algoede Voorzienigheid wederom onder ons doe bloeijen die maatfchappelijke en evangelifche deugden, die de roemrijkfte en gelukkigfte tijden van onzen Staat verfierden; dat Hij de zoo heugelijk herboren eendragt der Natie bevestige, en alle pogingen verijdele, welke door openlijke of vermomde vijanden, tot ftoring derzelve, zouden kunnen worden gefmeed; op dat alzoo, tevens met vervulling van onze dierbaarfte aardfche wenfchen, de vreeze van Gods allerheiligften Naam en onzer aller zielen zaligheid bevorderd worde.

„ Het is om alle deze redenen, dat wij befloten hebben, eenen ALGEMEENEN DANK- VAST- EN BEDEDAG uit te fchrijven, gelijk Wij dien uitfchrijven bij deze, tegen Donderdag, welke zijn zal den 13den Januarij des jaars 1814, om op denzelven, in alle de Gebouwen tot openbare Godsdienst-oefening gefchikt, zoodanige plegtige gebeden en dankzeggingen uit te ftorten, als hier boven zijn gemeld; gepaard met alle zulke gepaste opwekkingen en vermaningen, als ftrekken kunnen, om, onder den Goddelijken zegen, den geest der Godsdienftige Vaderlandsliefde in de harten meer en meer op te wekken, en zuivere godvrucht te koesteren en aan te kweeken.

„ Wij ontbieden en verzoeken tevens de Leeraars van alle Godsdienftige gezindheden, om, te dezer gelegenheid, in hunne gebeden inzonderheid te gedenken aan Ons, die door den wil

„ der

Januarij 1814. „ der Natie met de zorgen der hoogste Regering „ van het Land zijn belast geworden; dat God „ ons krachtdadiglijk ondersteune in de vervulling „ der gewigtige pligten, aan dien post verknocht; „ dat Hij over ons uitstorte dien geest der wijs- „ en kloekmoedigheid, die zoo menigmaal, in de „ hagchelijkste oogenblikken, onzer vaderen po- „ gingen tot redding dezes Lands hebben geken- „ merkt, en dat hij bij voorkoming Ons, onze „ beminde Gemalin, onze Koninglijke Vrouwe „ Moeder, onze Kinderen, en geheel ons Huis in „ de bewijzen van de liefde en het vertrouwen der „ Natie de krachtigste aanmoediging, om goed en „ bloed voor haar op te zetten, en ons hoogste „ aardsch geluk doe vinden.

„ Wij willen ook, dat gebeden en smeekingen „ worden opgezonden voor allen, die met en on- „ der Ons, de belangen des Volks, in onderschei- „ dene betrekkingen, behartigen; en inzonderheid „ ook voor den gelukkigen uitslag der pogingen „ van die Mannen, welke, met ons vertrouwen „ bekleed, aan het ontwerpen van eenen vasten „ Regeringsvorm arbeiden, opdat alzoo de veree- „ nigde zorgen voor 's Lands rust, welvaart en „ veiligheid met rijken zegen worden bekroond; „ dat aan de belangen der Christenheid en de uit- „ breiding der weldadige leer des Evangeliums „ eerbiediglijk gedacht worde; met alles wat ver- „ der tot betamelijke, stichtelijke en Godverheer- „ lijkende viering van dezen plegtigen dag kan „ strekken.

„ En op dat aan onze heilzame intentie te be- „ ter worde voldaan, gelasten wij, dat, op den „ gezegden dag, alle neringen, handwerken, open- „ bare bedrijven en vermakelijkheden geheel zullen „ stilstaan, met speciaal bevel aan alle Hoofden en „ Beambten der stedelijke en plaatselijke Politie, „ om aan de nakoming dezes stiptelijk de hand te „ houden, op dat aan de aandacht en den ernst „ der godsdienstige beminnaars van hun Vaderland

„ gee-

„ nerlei hinder of ſtoornis worde toegebragt, en *Januarij 1814.*
„ Gods allerheiligſte Naam alom met gepasten eer-
„ bied gedankt en aangebeden worde."

Herleefde alom de godvruchtige geest van vroegere tijden bij de plegtige viering van dezen, aan God en Vaderland gewijden dag; een geheel nieuwe geest van onpartijdige Staatszorg voor het onderhoud van den eerdienst, zoo volmaakt inſtemmende met de algemeene verlichting van den tegenwoordigen tijd, als wijs beantwoordende aan het algemeene doel van vereenigig aller harten, vertoonde zich, en werd dankbaar toegejuicht, wanneer de Souvereine Vorst op den 19den het volgende beſluit nam:

„ Overwegende, dat de belangen van den ſtaat, Proviſioneele algemeene voorziening in de kerkelijke belangen en behoeften.
„ zoo wel als van den godsdienst, vorderen, dat
„ zorg worde gedragen voor de betaling der trak-
„ tementen van de kerkelijke leeraars, de kinder-
„ ſchool- en akademie-gelden daaronder begrepen,
„ welke, vóór de inlijving dezer landen in het
„ Franſche rijk, van 's lands wege zijn betaald ge-
„ worden;

„ Dat de, na den jare 1795, genomene dispo-
„ ſitiën, over de vernietiging van de fondſen der
„ kantoren van de geestelijke goederen, als mede
„ de afſchaffing van de voormaals geſlotene rand-
„ ſoen-penningen, thans te meerder voorziening
„ van betaling uit andere fondſen gebieden;

„ Dat, daar de finale bepalingen, in het ver-
„ volg, niet dan na rijpe overweging, en in ver
„ band met andere ſchikkingen kunnen geregeld
„ worden, eene proviſioneele en onverwijlde voor-
„ ziening daaromtrent noodzakelijk is;

„ En, eindelijk, dat, vermits de omſtandighe-
„ den, waarin deze Staat zich bevindt, door de
„ uitputting van 's lands financiën, en de dispoſi-
„ tiën over gelden, door de Franſchen bij hun
„ vertrek genomen, volſtrekt beletten, om te voor-
„ zien in het geen op de voorgemelde traktemen-
„ ten, gedurende den tijd der Franſche overheer-

„ ben-

Januarij 1814. „ heerfching, is achterftallig gebleven, en hetwelk „ zeer aanzienelijke fommen bedragende is, de „ kerkelijke gemeenten, in zoo verre dit uitvoerlijk zal zijn, voor de behoefte haarer leeraren „ zelve zullen dienen zorg te dragen;

„ Gehoord de voordragt van onzen Commisfaris-generaal voor de binnenlandfche zaken;

„ Hebben Wij befloten en befluiten:

„ Art. 1. De traktementen, welke, tot op den „ 31ften December 1810, uit 's Lands kas aan de „ predikanten der hervormde kerk zijn betaald geworden, de kinder- fchool- en akademie-gelden „ daar onder begrepen, als mede de toelagen, „ welke tot op dat tijdftip aan eenige leeraren van „ andere kerkgenootfchappen zijn geaccordeerd geweest, zullen voortaan, te rekenen van den „ 1ften December 1813, weder uit 's lands kas, „ op denzelfden voet, worden voldaan, en zulks „ tot dat daaromtrent nadere en finale bepalingen „ zullen zijn gemaakt.

„ 2. Onze Commisfaris-generaal voor de binnenlandfche zaken zal ons een rapport aanbieden over den voet en wijze, op welke de voormelde traktementen, in het vervolg, zouden „ kunnen geregeld en betaald worden.

„ 3. Hij zal inmiddels zorg dragen, dat, door „ combinatiën en affchaffing van predikants-plaatplaatfen, overal, waar zulks, zonder nadeel „ voor de belangen van den godsdienst, kan gefchieden, 's lands uitgave verminderd worden.

„ 4. Hij zal ons ten fpoedigfte eene voordragt „ doen, over de wijze, op welke, voor zoo veel „ de ftaat van 's lands finantien zulks gedoogd, „ zoude kunnen worden te gemoet gekomen in de „ behoefte van andere kerkgenootfchappen, bijzonder ook van de Roomsch-Katholijke geestelijken, welke tot nog toe geene, of zeer geringe, toelagen van den lande genieten, en dezelven echter noodig hebben.

„ 5. Hij zal de meest gefchikte en, zoo veel

„ noo-

„ noodig, meest krachtige maatregelen beramen en „ bewerkstelligen, ten einde door de hervormde „ gemeenten zelven, zoo veel mogelijk, worde „ gezorgd voor de betaling van de achterstallige „ traktementen, kinder- school- en akademie-gel-„ den daaronder begrepen, van derzelver leeraars, „ tot op den 30sten November ll., en voor zoo „ verre dit, na alle aangewende gepaste middelen, „ in sommige gemeenten ondoenlijk mogt bevon-„ den worden, zal hij aan Ons over het te kort „ komende eene nadere voordragt doen. *Januarij 1814.*

„ 6. Onze Commissarissen-generaal voor de „ binnenlandsche zaken en financiën zijn belast „ met de uitvoering van het tegenwoordig besluit.

De Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken bragt kort daarop, den 26sten, met goedvinden van Zijne Koninkl. Hoogheid, ter kennisse van alle de genen, wien zulks aangaat, en ter wegneming van alle twijfelingen of verkeerde begrippen, welke zoude kunnen plaats vinden, of, en in hoe verre de bepalingen van art. 910 van het nog in vigeur zijnde burgerlijk wetboek nog zouden van toepassing zijn, en dus of, tot aanvaarding van erfmakingen, legaten of andere begiftigingen, ten behoeve van armen inrigtingen of andere gestichten, of ook van corporatien gemaakt, voortdurend de autorisatie van den Souverein zoude vereischt blijven, dat Z. K. H., na daarop zijnen raad gehoord te hebben, begrepen heeft, dat er geene termen zijn, om voor eenen korten tijd in de bestaande wetgeving ten deze eenigen verandering te maken, en dat dus, tot dat die wetgeving door de nieuwe zal zijn vervangen, zoodanige autorisatie, al ware het dan ook alleen als een punt van orde, aan hoogstdenzelven moet worden verzocht. Z. K. H. heeft ook op alle de verzoeken van de regering dezer landen, aan hoogstdezelve gedaan, favorabel gedisponeerd. Wegens erfmakingen en legaten aan diakoniën enz.

Den volgenden dag, zijnde den 20sten, nam Zijne Koninkl. Hoogheid ten aanzien van het hoo-

Januarij 1814. hooger of akademisch onderwijs het volgende besluit:

Commissie ter organisatie van het akademische onderwijs.

„ In aanmerking nemende de noodzakelijkheid, „ om de, bij besluit van het algemeen bestuur, „ van den 4den December 1813, n°. 21, provisioneel in stand gehoudene inrigtingen, omtrent „ het hooger- of akademies-onderwijs, te doen „ vervangen door vaste bepalingen, meer overeenkomende met den geest der Nederlandsche natie, en het wel begrepen voordeel der wetenschappen;

„ En willende, dat de regeling van eene zoo „ belangrijke materie worde voorafgegaan door „ een opzettelijk onderzoek van al het gene tot „ dezelve betrekking heeft, gedaan door mannen „ van ontwijfelbare kunde en beproefden ijver voor „ ware volksverlichting;

„ Gehoord hebbende onzen Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken;

„ Hebben wij besloten en besluiten:

„ Art. 1. Eene door Ons te benoemene commissie zal zich, buiten bezwaar van den *Lande*, „ bezig houden met het ontwerpen eener organisatie van het hooge onderwijs binnen de Vereenigde Nederlanden.

„ Zij zal, bij dezen arbeid, bestendig in het „ het oog houden, eensdeels, wat de geest van „ den Nederlandschen landaard en deszelfs gehechtheid aan alle oude instellingen vorderen, maar „ ook, ten anderen, welk voordeel in de gedeeltelijke navolging der maatregelen van lateren tijd „ zoude gelegen zijn.

„ 3. Aan dezelve commissie zullen worden gerenvoijeerd, ten einde daarop het noodige regard „ te slaan, alle memoriën, adressen, of andere „ stukken, tot de regeling van het hooge onderwijs relatief, welke het zij aan Ons, het zij aan „ onzen Commissaris-generaal van binnenlandsche „ zaken, door de departementaale, plaatselijke of

„ aka-

„ akademische autoriteiten, dan wel door particu- *Januarij*
„ lieren, aangeboden zullen worden. *1814.*

„ 4. Zoo lang de werkzaamheden dezer com-
„ missie duren zullen, moeten de bepalingen, bij
„ het bovengemelde besluit, van den 4den Decem-
„ ber 1813, n°. 21, vervat, blijven in derzelver
„ geheel, behoudens de verpligting der commissie,
„ om, ten aanzien van zulke pointen als eene on-
„ verwijlde voorziening zullen vorderen, onzen
„ Commissaris-generaal van binnenlandsche zaken,
„ te dienen van consideratiën en advies.

„ De commissie zal het resultat harer werk-
„ zaamheden in een algemeen rapport onmiddelijk
„ aan Ons inleveren, daarbij tevens voordragen-
„ de, zoo wel de middelen, die tot handhaving
„ en bevordering van wetenschappen en kunsten
„ behooren te worden aangewend, als de voeg-
„ zaamste wijze, om de directie over dat aange-
„ legen vak, uit onzen naam, te doen uitoefenen
„ en voeren.

„ 6. Tot leden der boven omschrevene com-
„ missie worden benoemd de heeren: *F. van der*
„ *Duin van Maasdam*, *F. W. Boers*, *M. van*
„ *Marum*. *H. Tollius*, *J. M. Kemper*, *Hendrik*
„ *Collot d'Escurij van Heinenoord*, *D. J. van*
„ *Lennep*, en tot secretaris de heer *J. L. W.*
„ *de Geer*.

„ 7. De heeren *J. F. W. van Spaen van Bil-*
„ *joen*, *A. G. Camper* en *H. Muntinghe*, wor-
„ den geïnviteerd, om, zoo dikwerf zij zich in
„ de residentie bevinden zullen, aan de delibera-
„ tiën der voorschrevene commissie deel te ne-
„ men, en aan dezelve inmiddels schriftelijk zoo-
„ danige consideratiën te suppediteren, als zij,
„ voor het belang der wetenschappen, geraden of
„ dienstig zullen oordeelen.

„ 8. Onze Commissaris-generaal van binnenland-
„ sche zaken is belast met de executie van dit
„ besluit, te welken einde hem een afschrift van

Januarij 1814.

„ hetzelve zal worden gedepêcheerd, en gelijk
„ afschrift aan ieder van de bij art. 6 en 7 be-
„ noemde heeren."

De Rector der Akademie van Leijden aan de studerende jeugd op andere plaatsen.

Den 13den had de Rector der Akademie van Leijden, de Heer Mr. J. M. KEMPER, gezien hebbende art. 5. der bekendmaking van het algemeen Bestuur den 5den December 1813 uit naam van Zijne Koningl. Hoogheid gedaan, ter kennisse der belanghebbende gebragt:

„ 1. Dat de openbare en bijzondere lessen aan
„ genoemde hooge school weder, als te voren,
„ eenen aanvang zouden nemen, op woensdag,
„ den 10den Januarij aanstaande;

„ 2. Dat, van dien dag, tot aan den dertigsten
„ dier loopende maand, gelegenheid zou gegeven
„ worden tot het gelijkelijk nemen van de tweede
„ en derde inscriptie van dit loopende akademie-
„ jaar, op zoodanigen tijd en plaats, als nader,
„ door den secretaris der akademie, of de secre-
„ tarissen der onderscheidene faculteiten, zou wor-
„ den opgegeven;

„ 3. Dat, bij het nemen dezer inscriptiën, ook
„ die tijd zou in aanmerking genomen worden,
„ welke men, na de inlijving der Akademiën van
„ Leiden en Groningen in de Fransche universiteit,
„ te Utrecht, te Amsterdam en te Deventer aan
„ de studiën besteed had; en eindelijk,

„ 4. Dat men, tot het bekomen dezer inscrip-
„ tiën niet anders zou noodig hebben, dan de
„ toelating tot die inscriptie, welke men begeerde;
„ door den deken der faculteit, tot welke men
„ behoorde, na bekomen bewijs, dat men, of de
„ vorige inscriptiën behoorlijk genomen had, of
„ bereid was de verachterde inscriptiën als nog in
„ eens te nemen, naar gelang van den tijd, gedu-
„ rende welken men dadelijk, of aan eene der
„ beide genoemde akademien, of wel te Utrecht,
„ Amsterdam of Deventer gestudeerd had."

Zijne Koningl. Hoogheid in aanmerking nemende,

de, dat de werkzaamheden tot den Waterstaat betrekkelijk, door de herwinning van verschillende kwartieren der monden van den Rhijn en Schelde, bereids waren vermeerderd, en derzelver uitbreiding dagelijks waarschijnelijker werd; dat, in deze omstandigheden, Amsterdam niet meer kon worden beschouwd als een centraal punt, van waar zich de bevelen met den meesten spoed lieten overbrengen naar de plaatsen, in welke bijzondere maatregelen van voorziening noodzaaklijk werden geacht; en eindelijk, dat de gevaren van het naderende voorjaars-saisoen, en de slechte toestand, waar in vele werken en dijken, bij den aftogt der Franschen, waren achtergelaten, meer dan ooit voorzorgen vorderden, dat in een zoo belangrijk vak, alles met veerkracht en snelheid wierd verordend en uitgevoerd, had den 8sten dezer maand alreeds genomen het volgende besluit:

January 1814.

Voorzieningen in den Waterstaat.

„ Art. 1. De directie van den waterstaat en van „ de bruggen en wegen zal, zoodra mogelijk, „ worden overgebragt naar de residentie.

„ 2. De directeur zal zich, met onze Commis- „ sarissen-generaal van financiën en van binnen- „ landsche zaken, als belast met het toevoorzigt op „ de gebouwen van den Staat, concerteren om- „ trent de vestiging zijner bureaux in een geschikt „ lokaal.

„ 3. Bij alteratie van artikel 5 des besluits van „ het Algemeen Bestuur, van den 1sten December „ 1813, n°. 26., wordt bepaald, dat de direc- „ teur van den waterstaat en van de bruggen en „ wegen onmiddelijk met Ons zal arbeiden en „ corresponderen, over alle materiën, tot dat vak „ van bestuur betrekkelijk.

„ 4. In zijne petitiën van benoodigde fondsen „ zal hij zich gedragen, overeenkomstig de alge- „ meene bepalingen, vervat in ons besluit van den „ 15den December ll., n°. 13, van het welk hem „ te dien einde een afschrift zal worden gegeven; „ en wordt hij mitsdien geautoriseerd, om ordon-

Januarij 1814. „ donnantien te ſlaan, ten beloope der hem ſuc-
„ cesſivelijk door Ons te opene credieten.

„ 5. Onze Commisſarisſen-generaal van finan-
„ ciën en van binnenlandſche zaken en de direc-
„ teur van den waterſtaat en van de bruggen en
„ wegen zijn respectivelijk belast met de executie
„ van dit beſluit, hetwelk voorts zal worden ge-
„ bragt ter kennisſe van den ſecretaris van ſtaat
„ voor de buitenlandſche zaken, den eerſten pre-
„ ſident van het hoog geregtshof, onze Commis-
„ ſarisſen-generaal van oorlog en marine, den di-
„ recteur-generaal der centrale kas en de reken-
„ kamer, tot informatie en narigt, ieder voor zoo
„ veel hem aangaat.

De Waterſtaat in deze maand.

De dagelijkſche berigten van den Waterſtaat gedurende deze maand, deden de wijsheid dezer ſtaatszorg algemeen erkennen. Tusſchen Rees en Emmerik had den 23ſten eene verzinking plaats in den dijk, die van eene doorbraak ter lengte van 50 roeden gevolgd, de ſtad Emmerik en Rees deed onderloopen. Door de vernielde Dalemſche hulpſluizen in den Waaldijk, werden de landen van Dalem, Spijk, Heukelum en Asperen overſtroomd tot omtrent vijf en drie voet. Op den 28ſten viel eene tweede dijkbreuk voor tusſchen Rees en Bislich bij de ſluis van Haffen, op eene plaats, waar de dijkskruin ten minſte 18 voeten boven het binnenland is verheven. Het, door de beide dijkbreuken inſtroomende, water had het terrein, langs de linkerzijde van den Ouden IJsſel, tot eene aanmerkelijke hoogte ondergezet, terwijl tevens het geheele ambt Lijmers, gelijk mede Westervoort en Lathum waren overſtroomd. Het inundatie-water, het welk zich met veel verval, over den verlaagden dijk, tusſchen de Lathumſche Sluis en Bingerden, op den IJsſel ontlastede, had op de laatstgemelde rivier, zoo veel water gebragt, dat de weg van Arnhem naar Zutphen, bij den Gelderſchen toren, op eenige plaatſen, ter diepte van 3 a 4 voet overſtroomde; dat

dat de Brummensche dijk en Bandijk op het punt stonden van over te loopen; de Kanonsdijk over Zutphen dadelijk overstroomde, en de verlaagde Warnveldsche dijk zeer sterk overliep, zoo dat de gemeenschap met Zutphen en Doesburg van alle kanten was afgesneden. Het vijandelijk garnizoen van Deventer had in den Snippelingsdijk eene kleine doorgraving van omtrent 2 voeten wijdte gemaakt, door welke het water instroomde, schoon de kruin des dijks nog omtrent een half voet boven water was. Tegen de doorbraak, welke men als het gevolg van deze doorgraving vreesde, werden de vereischte maatregelen ter beveiliging genomen. — Over het algemeen mogt men op den laatsten dezer maand vernemen, dat eene aanhoudende, offchoon geringe, valling in het water, gedurende de laatste, als toen verloopene, 24 uren plaats had. *Januarij 1814.*

Terwijl men dus vol bekommering was over den waterstaat des lands, was men tevens met grooten schrik aangedaan op het vernemen, dat zich de veepest had geopenbaard binnen de gemeente van Utrecht en in kwaadaardigheid toenam. De overweging van het uiterste belang, om voorbehoedmiddelen en maatregelen, welke tot stuiting van dien vreeslijken ramp, onder den Goddelijken zegen, kunnen strekken, ten spoedigste in werking te brengen, en tevens daarvan, dat de wet van den 26sten December 1799 op dat onderwerp geëmaneerd, en ten deze de meest doelmatige verordeningen inhoudende, nimmer was geabrogeerd, en dat bij die wet, onder anderen werd voorgeschreven, het dooden en dadelijk met huid en haar begraven van het besmette vee, onder behoorlijke schadeloosstelling, deed Zijne Koninkl Hoogheid, willende zorgen dat de schadeloosstelling dadelijk aan de eigenaars zou worden uitbetaald, het volgende besluit nemen van den 15den dezer maand: Voorzieningen bij eene te Utrecht uitgebroken veepest.

„ Art. 1. Aan onzen Commissaris-generaal voor

Januarij 1814. „ de binnenlandsche zaken wordt geopend een cre„ diet van enz., om daarover, naar gelang der „ omstandigheden, te beschikken, tot daarstelling „ der noodzakelijke maatregelen tot stuiting van „ de veepest en tot het verleenen van schadeloos„ stelling aan de eigenaren van het vee, hetwelk, „ ingevolge de wet van den 26sten December „ 1799, zal moeten worden gedood.

„ 2. Onze Commissaris-generaal voornoemd „ wordt gelast, aan die wet nadere publiciteit te „ geven, ten einde een elk zich in dezen daar „ naar gedragen.

„ 3. Wij bepalen bovendien, dat, tot nadere „ orde, alle communicatie van de gemeente van „ Utrecht, en verders van alle gemeenten, alwaar „ de veepest zich onverhoopt nog openbaren mogt, „ met andere distrikten, ten aanzien van het rund„ vee, zal worden onmogelijk gemaakt, door het „ trekken van een kordon op den afstand van een „ half uur, of zoo verre als de commissiën van „ landbouw zulks, uit hoofde van de lokale om„ standigheden, noodzakelijk zullen oordeelen.

„ 4. Wij verlangen, dat de leeraaren der on„ derscheidene godsdienstige gezindheden dezen „ ramp in hunne openbare gebeden indachtig zijn, „ en den goddelijken zegen afsmeken over de mid„ delen, welke tot verzachting en verdere afwen„ ding van denzelven zullen worden in het werk „ steld.

„ 5. Onze Commissaris-generaal voor de bin„ nenlandsche zaken wordt belast met de uitvoe„ ring van het tegenwoordig besluit, waarvan een „ afschrift zal worden gezonden aan den Direc„ teur-Generaal onzer centrale kas, als mede aan „ de rekenkamer, tot informatie en narigt."

De Commissaris-generaal van binnenlandsche zaken maakte tevens bekend, dat de latere ontdekkingen in de scheikunde, een krachtig voorbehoedmiddel hadden aan de hand gegeven, bestaande in eene zwavelzuure berooking, welke op alle stallen,

len, niet alleen in die gemeenten, alwaar de ziekte zich mogt openbaren, maar ook in de daarbij gelegene gemeenten, bij wijze van voorbehoeding, zou moeten geschieden. Men had te nemen zes oncen fijn zout en twee oncen fijn gemalen bruinsteen; dit wel onder een te mengen, in eenen pot of op eenen verglaasden schotel, te plaatsen in de stal, welke men wilde berooken; op het mengsel moest men van tijd tot tijd een weinig sterk zwavel-zuur of vitriool-olij gieten, waar door witte dampen uit het mengzel zouden opstijgen en zich in de stal verspreiden; het bijgieten van het zwavelzuur moest van tijd tot tijd geschieden, in dier voege, dat de dampen wel altijd in de stal verspreid bleven, maar niet in die hoeveelheid ontwikkeld wierden, dat zij voor de ademhaling bezwaarlijk zouden zijn; zijnde tot het voornoemde mengsel drie oncen zwavel-zuur noodig. *Januarij 1814.*

Bij deze naauwkeurige opgave van het voorbehoedmiddel, met verwijzing tevens van de veehoeders aan den Heer J. KOPS, Commissaris voor de zaken van den Landbouw te Amsterdam, en bij de respective Commissiën van Landbouw, ten einde het noodig onderrigt te bekomen wegens de verordeningen in den vorm der opgaven van hunne schaden, en de wijze, waarop derzelver betaling zou geschieden, voegde de Commissaris-generaal van Binnenlandsche zaken nog eene naauwkeurige beschrijving van de tegenwoordige veepest.

„ De kenteekenen en toevallen, welke zich bij
„ de ziekte openbaren, werden door deskundigen
„ opgegeven te zijn de navolgende:

„ Bij den aanvang der ziekte, heeft men bij de
„ besmette beesten waargenomen eene druiligheid,
„ gepaard met verlies van eetlust, en eene afgebro-
„ kene, weldra geheel ophoudende herkaauwing;
„ voorts spoedige vermindering van melk. De
„ oogen, bijzonder het wenkvlies, zijn rood en

Januarij 1814. „ ontstoken, en bij alle dieren vloeit eene menigte „ etter uit de oogen. De mond is met schuimachtig „ tig slijm opgevuld en zeer heet. Bij allen vloeit „ eene snotterige zelfstandigheid uit de neusgaten. „ De ademhaling is bezwarend, bij velen blijkbaar „ pijnlijk, en dikwerf van kugchen vergezeld. De „ uiterste deelen, als hoornen, ooren, enz., zijn „ koud. De buik zwelt en wordt gespannen. De „ ruggegraad is zeer gevoelig, en, bij het aanraken „ ken van denzelven geven de dieren een pijnlijk „ gevoel te kennen. De afgang is menigvuldig, „ vloeibaar, zeer stinkende, en wordt door sterke „ ke spuitingen uitgeworpen, terwijl, gedurende „ het loozen, het ligchaam door trillende zamen„ trekkingen bewogen wordt.

„ Wanneer de dieren sterven, vloeit eene bloe„ dige stoffe uit het fondament en uit de schaam„ deelen, en beide zwellen sterk op.

„ Het dier sterft, onder stuipachtige bewegin„ gen van het geheele ligchaam, bijzonder van „ den hals

„ De duur der ziekte is verschillende: sommigen „ sterven den vierden of vijfden, anderen den zes„ den of zevenden dag.

„ De beesten, aan deze ziekte gestorven, geo„ pend zijnde, ontwaart men het volgende:

„ Het binnenste vlies der longpijp, tot aan den „ ingang in de longen, is zeer ontstoken.

„ De strot- en slokdarm van binnen zeer ont„ stoken, en met etterachtig slijm overdekt.

„ De binnenste vliezen van alle de magen zijn „ zeer aangedaan, door koud vuur verteerd, en „ vallen, bij de minste aanraking, in kleine brok„ ken af.

„ Bij het openen van de pens, blijft het groot„ ste gedeelte van derzelver vlies, met het daarin „ besloten voedsel, vermengd.

„ Tusschen de bladen van het boek, is eene „ zeer harde, meest slijmige, stoffe bevat, en de „ binnenvliezen zijn verteerd.

„ De

„ De galblaas is zeer dik, opgezet, eens zoo *Januarij 1814.*
„ groot als gewoonlijk, en met groen-gele gal
„ opgevuld.

„ De darmen zijn doorgaans ontstoken en in-
„ wendig met vele korrelige stoffe overdekt.

„ De spieren, of het vleesch, zijn, over het
„ algemeen, donker of zwartachtig bruin gekleurd.

„ Uit alle welke kenteekenen de Commissie van
„ landbouw, in het Departement der Zuiderzee,
„ voorgelicht door deskundigen, geene zwarig-
„ heid heeft gemaakt te verklaren, dat deze ziekte
„ in der daad voor de runderpest moet worden
„ gehouden."

Al vroeg in deze maand mogt zich het volk hartelijk verheugen over de komst van H. K. H. Mevrouw de Princes van Oranje-Nassau, gemalin van den Souvereinen Vorst, zijnde Zijne K. H. de Erfprins den 5den van den Haag naar Arnhem vertrokken, om Hoogstdeszelfs vrouwe moeder op hare reize te gemoet te gaan. De Vorstin kwam den 8den te Hengelo. Aldaar, op de eerste grensplaats in Nederland, liet H. K. H., na vriendelijk gehoor verleend te hebben, in hare koets gezeten, aan de korte en gepaste verwelkoming van den Schout, en na de welmeenende aanspraken der burgerlijke Regering, als mede van de Geestelijkheid der verschillende kerkgemeenten schriftelijk te hebben aangenomen, zich overhalen, om uit het rijdtuig te stappen en de nadere mondelijke aanspraken der onderscheidene leeraars te ontvangen, als ook eenige ververschingen te gebruiken. Na een half uur vertoevens vertrok H. K. H. weder onder het levendigst vreugdegejuich eener talrijk toegevloeide menigte, om te Delden bij de Gravin VAN WASSENAAR TWIKKEL hoogstderzelver nachtverblijf te houden. Op den huize Twikkel werd de Vorstin en haar gevolg van eenige personen van distinctie opgewacht door den Commissaris van het arrondissement den Heere SLOET VAN WARMELO. Een aantal der aanzienlijkste ingezetenen, *Aankomst van de Souvereine Vorstin.*

 nen,

Januarij 1814. nen en jonge lieden der Stad was der Vorstinne een groot eind weg, als eene eerewacht, te gemoet gereden. Het gelui der klokken kondigde Hoogstderzelver komst omstreeks tien uren des avonds aan, waarop alle de huizen der Stad in eenen oogenblik waren verlicht. Op verscheiden plaatsen der Stad stonden eerebogen. Weinige oogenblikken na de aankomst verleende de Vorstin gehoor aan de leden der regtbank van het arrondissement, wier voorzitter, de Heer CLIGNETT, zijne korte doch gepaste aanspraak op de minzaamste en vriendelijkste wijze door H. K. H. hoorde beantwoorden. Voorts verleende de Vorstin nog gehoor aan de onderscheidene burgerlijke en kerkelijke autoriteiten. Den 7den had men te Utrecht het geluk, om des avonds, omstreeks vijf uren, H. K. H. onder begeleide van eene eerewacht te paard, uit voorname jonge lieden te zamen gesteld te zien binnen komen, terwijl eene Commissie uit de stedelijke regering met den Commissaris van het arrondissement, benevens het korps studenten en de eerewacht te voet H. K. H. aan de poort opwachtede. De Vorstin reed, onder het klokkengelui en het vreugdegejuich van een verbazend aantal aanschouwers, tot aan het Huis van den Heer Baron VAN LIJNDEN TOT LUNENBURG, het welk voor Hoogstdezelve was gereed gemaakt, en werd aldaar, na de gelukwenschingen van de regering en de commissiën uit alle collegiën te hebben ontvangen, op eenen prachtigen maaltijd onthaald. De gansche stad was op het luisterrijkst verlicht. Den volgenden morgen vervolgde H. K. H. de reis naar den Haag; wordende tot Woerden door de Utrechtsche eerewacht begeleid. In den namiddag trok H. K. H. door Leijden, begeleid van eene eerewacht te paard, uit de dorpen Alphen, Hazerswouden, Koudekerk enz. allen weluitgedoscht en met lansen gewapend. Omstreeks vier uren kwam H. K. H. in den Haag, alwaar de algemeene blijdschap over

die

die heugelijke aankomst onbeschrijfelijk groot was; des avonds was de stad fraai verlicht en de vreugde duurde tot middernacht voort. *Januarij 1814.*

Twee dagen later, zijnde den 10den, kwamen in den namiddag ten 2 uren HH. KK. HH. Mevrouwe moeder, douariere, Princes van Oranje-Nassau en Princes Mevrouwe douariere van Brunswijk, hoogstderzelver dochter, in den Haag, onder eene algemeene toejuiching, die de welsprekendste tolk was van de blijdschap, waarmede het gezigt van het geheele Vorstelijke Huis van Oranje, na eene verwijdering van negentien jaren, aller harten vervulde. Aankomst van de Vorstinnen Weduwen.

Van deze algemeene allerhartelijkste blijdschap mogt Lord CASTLEREAGH, Secretaris van Staat voor de buitenlandsche zaken van Groot-Brittanje getuigen zijn, zijnde met zijne gemalin en gevolg den 6den over Hellevoet in den Haag gekomen. Komst van den Staatssecretaris van Groot-Brittanje.

Zijne Koninkl. Hoogheid admitteerde in deze maand, op de gewone wijze, *P. A. van Dachne*, als Agent van het Hof van Brunswijk, residerende in 's Hage, *Robert Melvil*, als Consul van Zijne Groot-Brittannische Majesteit te Amsterdam, en *Alexander Fevrier*, als Consul van Hoogstgedachte Zijne Majesteit te Rotterdam. Admissie van Agenten en Consuls.

Daarentegen benoemde Zijne Koningl. Hoogheid tot Consuls in de havens van Groot-Brittanje, te Plymouth en naastbijgelegene havens, *John Hawker*, Oud-commissaris aldaar; te Falmouth en naastbijgelegen havens *Joseph Banfield*, Koopman; te Dover *John Minet Feetor*, Oud Commissaris aldaar; te Ramsgate en Deal *Edward Spencer Curling*; te Margate, Goodwindsandsbanken en Whitstable *F. W. Cobb*, Koopman te Margate; te Portsmouth, in Southampton, *Arnoldus van den Berg*, Commissionair en Scheepmaker aldaar; te Leverpool *Daniel Willink*; op het eiland Guernsey *John le Marchant*; te Cork, in Ierland, *Edward Jameson*, Oud-commissaris aldaar; te Leith en verdere havens van de Aanstellingen van Consuls

Januarij 1814. de Firth of Forth, *Georg Aitchison*, Koopman; tot Consul te Bremen werd *Hendrik Dunize*, Oud-Consul van Holland aldaar, benoemd.

Benoemingen en aanstellingen in deze maand. Zeer vele andere benoemingen en aanstellingen hadden in deze maand plaats, waar onder de volgende openlijk werden bekend gemaakt: tot Betaalmeester der nationale schuld G. *Leembruggen*, tot Inspecteur-Generaal van de Kavallerie de in activiteit gestelde Generaal Majoor *du Rij*; tot Betaalmeester van oorlog *J. van Burg*; tot provisioneelen Commissaris in het arrondissement Breda *J. H. Ising*; tot Commissaris in het arrondissement 's Hertogenbosch, *Rijk Pieter de Ruuk*, te Zalt-bommel; tot Commissaris over het kwartier van Arnhem *J. van Pallandt tot Walfort*; tot Commissaris in het arrondissement Nijmegen *J. C. E. van Lijnden*; tot Commissaris in het arrondissement Zierikzee *W. A de Jonge*, en in het arrondissement Goes *H. F. Verschoor*; tot Commissarissen-Generaal in het departement Vriesland *P. Fontein*, *J. J. Bergsma*, *P. van Hijlckema*, *M. C. W. du Tour van Bellinckhoven*; tot Commissarissen-generaal van het Departement van den Boven-Ijssel *J. ter Pelkwijk*, *A. Sandberg*, *A C. W. van Haersolte tot den Doorn*, *C. W. Sloet tot Tweenijenhuizen*; tot Raden bij hetzelve Commissariaat-Generaal *G. F. van Hugenpoth tot Aardt*, *J. A. G. van Dedem*, *R. J. Bouricius*, *J. A. C. van Nagell*; tot het ontwerpen van een reglement van krijgstucht voor de armée van den Staat, *F. A. Morees*, president, *C. Bijll*, *J. A. Conradi*, *L van Limburg Stirum*, *P. Melvil van Carnbée*, *C. A. Mollerus* en *O. Z van Sandick*; tot President van het Hoog geregtshof voor de financiën en zeezaken Mr. *W. C. W. Vosmaar*, tot Raadsheeren in hetzelve Mr. *J. Pols*, Mr. *W. A. van Beveren*, Mr. *J. H. Swellengrebel*, Mr. *J. A. Clignet*, Mr. *A. C. de Hertoghe Huber*, Mr. *G. J. Jordens*, tot Griffier Mr. *J. Scheltema*; tot

Raad

Raad en Advokaat-fiskaal generaal over de middelen te water en te lande, Mr. *A. van Gennep*; tot Advocaten-fiscaals over de middelen te water, te Amsterdam Mr. *F. van de Poll*, te Rotterdam, Mr. *Hoijnck van Papendrecht*, te Harlingen Mr. *Wijbe Hanekuijk*; tot advokaten-fiskaals over de middelen te lande, in 's Gravenhage Mr. *J. A. van de Kasteele*, te Amsterdam Mr. *R. H. Arntzenius*, te Leeuwarden Mr. *S. P. van Idsinga*, te Zwolle, Mr. *W. Roijer*, te Groningen Mr. *H. J. Arntzenius*, te Arnhem Mr. *G. J. C. Copes van Hasselt*, in Zeeland Mr. *T. A. van Andrichem*; tot Betaalmeester der verschillende uitgaven bij de centrale kas *J. A. Volck*; tot leden van de Commissie, belast met het onderzoek en de liquidatie van alle reclamatiën wegens pretentiën, zoo van gemeriteerde en nog onvoldane traktementen, als leveranciën, gedaan ten dienste der Nederlandsche gewesten, en aankomende aan ingezetenen van dit land, of de met hetzelve verbondene Staten, en welke loopende zijn over de jaren 1800 en volgende, tot en met den 30sten November ingesloten, *J. H. Mollerus*, directeur van den Waterstaat, als president, *J. J. Loke*, Voormaals Raadsheer in den Hove van Vlaanderen, *J. A. Exrik*, Secretaris der rekenkamer, als leden, en *S. Dassevael*, Griffier en Archivist ter algemeene Staatssecretarij, als Secretaris; tot adjunct van den Commissaris-generaal bij de Russische en Pruissische legers *W. R. van Heeckeren van Brantsenburg*, tot Commissaris over de monstering *J. H. Kesman*, en tot Onder-commissarissen *J. F. Roos* en *J. A. Warnaer*. Januarij 1814.

Voor de regtbanken geschiedden de volgende benoemingen: tot officier bij de regtbank te Arnhem, Mr. *Johan Brantsen*; tot officier bij de regtbank te Zutphen, Mr. *E. L. van Heeckeren*, en tot regter van instructe bij gemelde regtbank, Mr. *A. Steenlak*; tot officier bij de regtbank te Tiel, Mr. *Herman Jacob Dijkmeester*; tot regter ter instructie bij de-

zel-

Januarij 1814. zelve regtbank, Mr. *E. Rinck*, en tot regter in dezelve regtbank, Mr. *A. Vermeulen*; tot president der regtbank te Nijmegen, Mr *J. de Man*, en tot officier bij dezelve regtbank, Mr. *W. S. J. Moorrees*; tot officier bij de regtbank te Dordrecht, Mr. *B. J. Vrijthoff*, tot substitut officier bij gemelde regtbank, Mr. *Okker Gevaerts*, en tot griffier van de regtbank van politie te Dordrecht, Mr. *Cornelis Gilles Ocker Steep*; tot griffier bij de regtbank van politie te Leiden, Mr. *Anthonie de Klopper*; tot officier bij de regtbank te Brielle, Mr. *C. C. Brender à Brandis*; tot officier bij de regtbank te Haarlem, Mr. *P. de Gavere*; tot regter ter instructie in dezelve regtbank, Mr. *Johannes Enschedé*; tot officier bij de regtbank te Hoorn, Mr. *J. H. van Wickevoort Crommelin*; tot regter ter instructie in gemelde regtbank, Mr. *C. A. van Bronkhorst*, en tot regter in dezelve regtbank, Mr. *F. de Vicq*; tot officier bij de regtbank, Mr. *J. G. Swellengrebel*; tot griffier van dezelve regtbank, Mr. *David Jacob van Ewijk*; tot officier bij de regtbank te Amersfoort, Mr. *Johan Hendrik van Ewijck*; tot regter in dezelve regtbank, Mr. *J. van Dam van Isselt*; tot officier bij de regtbank te Heereveen, Mr. *S. P. van Idsinga*; tot officier bij de regtbank te Zwolle, Mr. *A. W. van Pallandt*, tot vice-president van dezelve regtbank, Mr. *J. J. Op ten Noort*; tot regter ter instuctie in dezelve regtbank, Mr. *J. D. T. van der Wijk*; tot regter in dezelve regtbank, Mr. *C. W. A. van Haersolte tot den Doorn*; tot officier bij de regtbank te Assen, Mr. *J. J. W. van Prehn*; tot substitut-officier bij gemelde regtbank, Mr. *Georg Oosting*, en tot griffier van dezelve regtbank Mr. *Gustaaf Willem van der Feltz*.

Eindelijk zijn bij besluit van Z. K. H., van den 20sten Januarij 1814, tot solliciteurs aangesteld; *Jan Willem van Alphen*, *François de Bas Wz.*, *Gerrit Bekking*, Mr. *Hendrik Abraham Ballard*;

Mr-

Mr. Jacob Georg Alexander Clant, Mr. *Thomas Alexander Holland*, Mr. *Willem van der Jagt*, *Johannes Kempenaar*, Mr. *Hendrik Malecotius*, *Daniel Mynd*, *Arnoldus Abraham de Vries Robbé*, *Theodorus Welborn Schepman*, *Johannes Jacobus Schmolck*, *Pieter Thomas van Son*, *Bernardus Spoelstra*, *Johannes Jacobus Verwoert*. Tevens heeft Z. K. H. bij dit besluit gelieven te bepalen, dat de rekwesten of memoriën, aan Hoogstdezelve of aan onderscheidene departementen van publieke administratie, ingediend, door een' der opgemelde solliciteurs, het zij alleen; het zij nevens de belanghebbenden, zullen moeten zijn onderteekend. Januarij 1814.

Alhoewel Zijne K. H. den 10 dezer maand reeds een besluit nam om de kisten te sluiten, die voor de vrijwillige giften, ten baat des vaderlands, allerwege waren opengezet, hield de inzending van veelvuldige offers aan de goede zaak geenszins op, maar getuigden daarvan schier dagelijks de Staats-courant, waarin alle bijzondere giften dankbaar werden erkend en genoemd, en waaruit wij slechts enkelde voorbeelden kunnen bijbrengen. Nu eens waren het groote sommen, duizenden bedragende, door bijzondere personen eenvoudig aangeboden, dan eens mindere, doch van de hartelijkste betuigingen in vaderlandsche brieven vergezeld; somtijds zilveren lepels en vorken, als het overschot van vroegere gelukkige dagen; meermalen een of meer geheel uitgeruste ruiters. Dan weder las men breede lijsten van inschrijvingen voor sommen, die tot tweeduizend guldens opliepen; gezelschappen, vrijmetselaars-loges en letterkundige genootschappen zoo wel, als bijzondere personen bragten vele schatten te zamen; zelfs burgergemeenten, zoo wel ten platte lande als in Steden, vereenigden zich tot het bijeenbrengen eener hartelijke gifte. Onderscheidene collegiën gaven loflijke voorbeelden. „ Het is onmogelijk," dus sprak de Staats-courant op den 29sten, „ alle die bijzon- Vaderlandsche giften.

„ de-

Januarij 1814. „ dere trekken van welwilwillendheid, welke de „ kleinste plaatsen zelfs, ter bestrijding van de „ kosten der algemeene wapenrusting, aan den „ dag gelegd hebben, stuksgewijze te doen ken„ nen; allen hebben zij de goedkeuring van on„ zen geëerbiedigden Souverein verworven, geen „ derzelven is aan Hoogstdeszelfs oplettendheid „ ontsnapt en zijn vaderlijk hart weet dezelven „ op regten prijs te stellen." In Amsterdam vond men vrouwen en dochters gereed, om parelen, juweelen en gouden sieraad op het altaar des vaderlands te offeren. De algemeene Secretaris van Staat bood aan Hare Koninklijke Hoogheid een pakje aan met 250 dukaten, hem te dien einde uit Amsterdam door eene dame toegezonden, welke wenschte deze belangrijke gift in de plaats te stellen van de juweelen, welke zij anders zou geofferd hebben, maar tevens haren naam te verbergen. Hare Koninklijke Hoogheid, met dit treffend blijk eener regt Nederlandsche stemming en edele denkwijze, geheel ingenomen, gaf bij die gelegenheid aan den Secretaris van Staat haar voornemen te kennen, om een aanzienlijk gedeelte van hare eigene juweelen, ten beste der goede zaak, af te staan, en, zoo lang de oorlog duurde, niet minder voor Haar zelven, dan voor alle, die Haar omringen, aan de eenvoudigste versierselen de voorkeur te geven. HH. KK. HH. Mevrouwen de Princesse douariere van Oranje en de Princesse douariere van Brunswijk, hadden, op even eerbiedwaardige gronden tot gelijke opofferingen besloten; en Hoogstderzelver kostbaarheden zouden, met de 250 dukaten hier boven gemeld en met zoodanige andere giften van denzelfden aard, als inmiddels voor dat heilige doel, door Nederlandsche vrouwen en jonge dochters aan de Gemalinne van haren geliefden Souverein mogten worden ter hand gesteld, ter algemeene schatkist worden overgebragt. De stad Nijmegen eindelijk, naauwelijks van den vijand bevrijd, had ha-

hare ingezetenen zien ijveren tot eene buitengewone opbrengst van gelden voor de algemeene wapening; op wier lijsten men bijzonderlijk zag uitmunten de som van negen duizend guldens achter den naam van *P. Straalman* gesteld. *Januarij 1814.*

De Baron *W. H. van Haerdt* deed het aanbod aan Z. K. H. ter oprigting van een korps vrijwillige jagers, die, zonder soldij, doch in alle voorregten van den militairen stand deelende, gedurende dezen oorlog zouden dienen. De Vorst nam dit voorstel niet slechts gunstig aan, bij een besluit van den 11den dezer maand, maar stond tevens tot aanmoediging van het gemelde korps toe, den naam te voeren van Z. K. H. Prins *Fredrik van Oranje*, aan wien het opperbevel over hetzelve was opgedragen, met toezegging aan elken jager, na het eindigen van dezen oorlog, volgens verdienste, in den civielen of militairen stand bevoorregt te zullen worden. Het engagement der vrijwillige jagers was van dezen inhoud: „ om een blijk te geven van hunne gevoelens, van liefde en verknochtheid aan hunnen Souverein, en om, naar hunne vermogens, mede te kunnen werken tot bevordering en instandhouding der vrijheid en onafhankelijkheid van hun vaderland, verbinden zich de ondergeteekenden plegtig bij deze, om, gedurende den tegenwoordigen oorlog, tegen Frankrijk, als vrijwillige jagers te dienen, in het korps van dit wapen, onder het onmiddellijk bevel van Z. K. H. den Heere Prinse van Oranje Nassau, Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden, in dato 11 Januarij 1814; met dien verstande, dat zij zich aan deze verbindtenissen, op geene andere wijze zullen kunnen onttrekken, dan door het bekomen van een behoorlijk en schriftelijk ontslag van hunnen opperbevelhebber." *Oprigting van een korps vrijwillige jagers.*

Op gelijke wijze had Zijne K. H. goedgunstig toegestaan aan de Heeren Grave *J. C. van Bijlandt*; *Vrijwillige lijfwacht.*

Januarij 1814. *landt*, *Th. de Smeth de Deurne*, Grave *W. van Limburg Stierum Noordwijk*, *D. van der Staal van Pershill*, en *J. Steengracht van Oostcapelle* eene vrijwillige lijfwacht te paard opterigten, ten einde, gedurende den tegenwoordigen oorlog, dienst te doen in het hoofdkwartier van Zijne K. H. of in dat van Zijne D. H. den Erfprins. Het opperbevel van voornoemde lijfwacht werd door Zijne D. H. den Heer Erfprins op de vereerendste wijze aangenomen.

Maatregelen tegen onttrekking aan de Landmilitie. Allerschandelijkst stond tegen dien algemeenen, edelen en tot opoffering gereeden ijver voor het dierbaar Vaderland de lafhartigheid, ondankbaarheid en trouwloosheid der genen over, die den Souvereinen Vorst, wiens hoogstgenoegen de edele geest des volks was, drongen tot het nemen van het volgend besluit, waarover elk regtschapen Nederlander zich moest schamen voor het oog der Bondgenooten. Het was van den 16den en van dezen inhoud:

„ Art. 1. Alle onze Ingezetenen, welke zouden „ mogen verlangen te obtineren een Paspoort naar „ Buitenlands, of ook voorzien te worden van „ eenig Binnenlandsch Paspoort, zullen gehouden „ en verpligt zijn, om aan de Regering van hun„ ne plaats, aan welke zij, of het noodige Certifi„ caat tot verkrijging van een Paspoort naar Bui„ tenlands, of een Binnenlandsch Paspoort, zul„ len verzoeken, bij dat hun verzoek, over te „ leggen hunne Doopceel of Acte van Geboorte; „ interdicerende Wij mitsdien aan alle Plaatselijke „ Regeringen zoodanige Certificaten of Paspoorten „ te verleenen aan verzoekers, die in gebreke „ blijven hunne Doopceel of Acte van Geboor„ te, bij het doen van zoodanig verzoek, aan „ hun te exhiberen.

„ 2. De Plaatselijke Regeringen zullen voorts „ verpligt zijn, om zich, door examinatie der, „ aan hun alzoo geëxhibeerde Doopceelen of Ac„ ten van Geboorte, te verzekeren, of de ver-

„ zoe-

„ zoekers al dan niet de jaren hebben, welke hen, *Januarij*
„ aan de opschrijving tot de Landmilitie onder- *1814.*
„ worpen maken.

„ 3. Indien de Plaatselijke Regeringen, dien ten „ gevolge, bevinden, dat de verzoekers, in aan- „ merking van hunne jaren, aan de Landmilitie „ onderworpen zijn, zullen zij aan dezelven geene „ Certificaten of Binnenlandsche Paspoorten mogen „ afgeven, ten zij de verzoekers, bij behoorelijke „ en authentieke extracten, uit de Registers be- „ wijzen, dat zij, of van de Landmilitie zijn vrij- „ gesteld, of daar van zijn vrijgeloot, of wel, „ dat zij, aangeloot hebbende, een, door de „ daar toe bevoegde Magt goedgekeurden rem- „ plaçant in hunne plaats gesteld hebben, al waar „ van naar mate het met de zaak gelegen zal „ zijn, door de Plaatselijke Regeringen in de, „ door hen als dan te verleenen Certificaten of „ Binnenlandsche Paspoorten melding moet wor- „ den gemaakt.

„ 4. Desgelijks zal aan geene Matroozen, of Scheeps- „ volk, gepermitteerd worden ter Koopvaardij of „ Vischvangst uit te gaan en in zee te steken, „ ten ware zij aan de daartoe competente Beamb- „ ten, door exhibitie van hunne Doopceelen, „ Acten van Geboorte, of extracten uit de Re- „ gisters, behoorlijk bewijzen, dat zij boven of „ onder de jaren van de Landmilitie zijn; of wel „ dat zij, aangeloot hebbende, een' door de daar „ toe bevoegde Magt goedgekeurden remplaçant in „ hunne plaats gesteld hebben; interdicerende Wij „ mitsdien aan de daartoe competente Ambtenaren, „ bij deze, wel expresselijk, om eenige Matroo- „ zen of Scheepsvolk te monsteren, of naar zee „ te doen vertrekken, welke nalatig zouden mo- „ gen zijn, om de hier voorgemelde bewijzen „ over te leggen.

„ 5. Alle Manspersoonen in de termen der Land- „ militie vallende, welke zich zouden mogen ont- „ trekken aan de, op hen liggende verpligting,

Januarij 1814. „ om zich op de Registers te doen inschrijven; „ ten einde in de loting begrepen te worden, en „ welke zouden mogen worden ontdekt en agterhaald, zullen terstond, zonder loting, in de „ Landmilitie worden opgenomen en ingelijfd.

„ 6. Niemand onzer Ingezetenen zal, tot eenig „ ambt, bediening of post admissibel zijn, of in „ functie gesteld worden, noch ook eenig patent „ tot uitoefening van eenig bedrijf of nering „ kunnen bekomen, ten zij hij bij het doen van „ zijnen ambts-eed, de aanvaarding zijner functiën, of bij zijn verzoek om patent in voege „ voorschreven, behoorlijk bewijze, dat hij, uit „ hoofde zijner jaren, onder de Landmilitie niet „ begrepen is, of, indien hij daaronder begrepen „ is, dat hij daarvan, of is vrijgesteld, of heeft „ vrijgeloot, of een goedgekeurd remplaçant in zijne plaats heeft gesteld."

Roem der landmilitia. Na het vermelden van een zoo grievend besluit, moet de roem der blijmoedige dapperheid even min worden verzwegen, als den lof der milde liefdadigheid door ons onvermeld is gelaten. Een zeer fraai staal leverde daarvan op het verslag welk de Heer F. B. S'JACOB, Commissaris in het arrondissement Rotterdam openlijk gaf, van den afloop der loting voor de landmilitie in dat arrondissement. „ De loting," dus luidde het, „ voor de landmilitie is in het geheele district Rotterdam en in deze stad afgeloopen, en wij zijn in staat gesteld omtrent dezelve te kunnen berigten, dat de ernst, de welwillendheid en de orde, waarmede deze voorbereidende werkzaamheden overal zijn uitgevoerd, zelfs de hoogste verwachting hebben overtroffen, zoodanig, dat men daardoor de ondubbelzinnigste verzekering bekomen heeft, dat deze heilzame en nuttige maatregel aan het oogmerk meer dan beantwoorden zal.

„ Een van de grootste en meest bevolkte arrondissementen van ons Land heeft dus ook nu wederom bewezen, niet onwaardig te zijn om een gedeel-

deelte van die Natie uit te maken, welke, van de vroegste tijdvakken van haar maatschappelijk bestaan af, getoond heeft, de gewigtigste en belangrijkste zaken met verwonderlijke bedaardheid en koelbloedigheid te kunnen behandelen. Maar geen wonder dan, wanneer deze geestgesteldheid karakteristiek aan den Nederlander eigen is, dat hij zich, bij gelegenheid van deze volkswapening, gelijk gebleven is; geen wonder, dat men overal overheden en onderhoorigen heeft zien wedijveren, om door welwillendheid, ijver en zucht voor de zaak des vaderlands, den wenk van onzen geëerbiedigden Souverein krachtdadig te gemoet te komen; geen wonder, eindelijk, dat deze zelfde natie, in de school der noodlottige ondervinding onderwezen, eindelijk hare eenige en waarachtige belangen heeft leeren kennen, en die met geestdrift heeft opgedragen aan een' Vorst, die, met zoo veel reden, aanspraak maakt op hare algeheele toegenegenheid, eerbied en vertrouwen. Januarij 1814.

„ Trouwens, men zoude moeten ophouden, den naam van Hollander te dragen, zoo men niet, met een warm gevoel van dankbaarheid, het wijs en vaderlandlievend besluit van onzen geëerbiedigden Souverein hartelijk toejuichte, waarbij Hoogstdezelve deze algemeene volkswapening beval, om dat in dezelve, onder den goddelijken zegen, alleen het middel van onze volkomen redding en de handhaving van onze herkregen onafhankelijkheid gelegen is. Het bevreemde dan ook niemand, dat de Vorst, door dit bevel, slechts alleen de tolk geweest is van de eenstemmige wenschen van het verstandigste gedeelte der natie, hetwelk, onzen weerloozen staat van nabij kennende, geen ander middel mogelijk beschouwd heeft, om, binnen een kort tijdsbestek, eene nationaale armée te scheppen, om onze haardsteden en altaren, tegen de moordenaars van Woerden en de ontmenschte monsters van Hamburg te verzekeren.

Januarij 1814. „ Geheel Europa heeft ons bovendien ook het voorbeeld gegeven: overal zijn allen gewapend tegen den algemeenen overheerscher der wereld, en overal zijn, tot dus verre, alle die, door God en de natuur aangewezene, wapenen, op eene zigtbare wijze, gezegend. En waarom zouden wij dus niet mogen hopen, dat ook ons die zegen wacht?

„ Zie daar dan ook het lofwaardig beginsel, dat ons Nederlanders, dat de inwoners van deze bevolkte streek, bestuurd heeft, in de laatst afgeloopene dagen, en nog verder besturen zal. *Wij* hebben nu gezworen, onder de regering van onzen tegenwoordigen Souverein, voortaan als een vrij en onafhankelijk volk te leven; veroveringen of aanwinsten beoogen wij door deze wapenen niet; maar door dezelven willen wij onzen vaderlandschen grond zuiveren; wij willen onze landgenooten redden, die, in zoo vele gedeelten van ons vaderland, nog zuchten, onder de smartelijke heerschappij van den vreemden overheerscher. Wij willen aan onze grootmoedige bondgenooten de bewijzen van onzen goeden wil en erkentelijkheid geven, voor onze onverwachte en verwonderlijke redding, waartoe zij zoo krachtdadig hebben medegewerkt. Wij willen met hen, naar ons vermogen deelen in de eer, van de wereld, door de wapenen, te bevredigen; want de nakomelingschap moet, op de lijst van de redders van Europa, niet te vergeefs naar den naam van den Nederlander zoeken! Eindelijk, willen wij, met deze wapenen in de hand, onze nu herkregene onafhankelijkheid handhaven. Geen Fransche overheerscher zal, voor het vervolg, zijnen verpestenden tred op onzen vrijen grond, dien hij met versmading heeft uitgemergeld, drukken! Onder de banieren van den Vorst, dien wij negentien jaren hebben afgebeden, wiens lot, en dat van Zijn Koninklijk geslacht, thans aan dat van *zijn* en ons vaderland onafscheidelijk verbonden is, die

met

met ons, vrij en onafhankelijk leven, onder de gloeijende puinhopen van onze woningen, of in onze moerassen vergaan wil, zullen en willen wij strijden en overwinnen. Januarij 1814.

„ Heerlijke gedachten voorwaar voor hem, wiens gevoel niet, door eene ondragelijke en misdadige onverschilligheid, is ingesluimerd. Nog slechts eene korte poos, en de geheele natie, zonder onderscheid van rang of stand, zal gewapend zijn, om, op den eersten wenk, den grond, waarop wij geboren zijn en leven, den Souverein, dien wij beminnen, de eer, die ons dierbaar is, de vrouwen en kinderen, die wij liefhebben, en de bezittingen, die ons nog overgelaten zijn, te verdedigen. Geene verwondering zou kunnen evenaren aan die van onzen voormaligen dwingeland, indien hij, met zijne schrikverwekkende blikken, in deze belangrijke legerplaats kon rondwaren, hoe zeer zoude hij zich dan bedrogen vinden in diezelfde Hollandsche natie, welke hij bevorens als eene verzameling van verachtelijke belangzoekers beschimpte. Hoe zeer zoude hij verbaasd staan, wanneer hij doodelijke kwijning, welke, voornamelijk in de laatste jaren van zijn verschrikkelijk bestuur, alle rangen en standen van menschen aangreep, in levendigheid en eene veerkrachtige werkzaamheid verwisseld zag; hoe zou de overwinnaar van Moskou van spijt verbleeken, wanneer hij, strijdig met zijne decreten van Milaan en Berlijn, die hij door het onschuldig bloed van millioenen menschen bespat heeft, in onze havens de vrije vlaggen der talloze schepen zag wapperen, die, buiten de belemmeringen van een' gretigen drom van hongerige douaniers, de, in zijn oog zoo schadelijke en voor zijn zoogenaamd *continentaal sijstema* zoo misdadige, goederen, zonder eenige belemmering, zag aanvoeren en tot voorwerpen van vertier en handel maken, ter bevordering van welvaart en voorspoed onder zoo vele standen van onze ingezetenen.

 „ Neen,

Januarij 1814. „ Neen, dat tooneel zou zekerlijk niet geschikt zijn voor den man, wiens oog nooit lust gehad heeft in zachte tafereelen van volksgeluk en nationale welvaart, maar alleen van de jammeren der menschheid op schavotten en slagvelden, ter volvoering van zijne onbeperkte ontwerpen van heerschzucht en overwinning. De keizer der Franschen heeft die zelfde Franschen, door valsche staatkunde, door intrigues en geweld bedrogen; en zoo lang het voorbeeldelooste geluk zijne plannen van overheersching begunstigde, zoo lang bleef de natie bedwelmd door de eer, die zij met haren voorganger deelde, en getroostte zich opofferingen van allerlei aard, waarvan in de jaarboeken geen voorbeeld te vinden is. Maar, nu de kans gekeerd is, nu tegenspoeden en jammeren zonder tal zijne legers verpletteren, nu alle zijne zoogenaamde bondgenooten, die hij met kroonen en ketenen aan zijne zegewagen had vastgeklonken, hem verlaten, nu is het vertrouwen in den onverwinlijken held verminderd, zoo niet geheel verdwenen, en de natie, van welke hij bevorens als God wilde geëerbiedigd zijn, erkent in hem slechts een' mensch van een overdreven en onstuimig karakter; vatbaar voor alle de miswijzingen eigen aan het menschelijk hart en aan de menschelijke zwakheden.

„ En geen wonder voorwaar, dat de Franschen, eindelijk, hunne oogen openen, want als een donderslag moet hun in de ooren geklonken hebben de ontzettende taal, welke de drang der omstandigheden, met spijt en woede van het hart, onlangs hunnen keizer afperste: *het hernemen der overwinningen*, zeide hij aan den senaat, *komt niet meer in aanmerking!* Wel, waar voor hebt gij dan uw goed en bloed opgeofferd? Waar voor hebt gij dan meer dan twintig jaren gestreden? Waar voor is er dan nu op uw ruim gebied geene enkele familie, die niet met het rouwgewaad omhangen is van de slagtoffers, die aan de overwinningen van den geweldenaar zijn opgeofferd?

Fran-

Franschen! hebt gij daarvoor uw bloed doen stroomen, hebt gij daar voor de hoop van de nakomelingschap verspild, en alle die nationale jammeren doorgeworsteld, om nu uwen souverein, van de hoogte van zijn troon, in een' staat van wanhoop te hooren uitboezemen, dat alle die opofferingen, bij de uitkomst, vruchteloos en te vergeefs geweest zijn! Ontzettende verklaring, in het oor van den Franschman, die nog andere gewaarwordingen kent, dan die van het schouwtooneel! Het uur van wraak is geboren, en zoo de natie zelve zich niet weet te ontdoen van den geweldenaar, die haar vertrapt, dan zullen de zegevierende bondgenooten, met diezelfde grootmoedigheid, waarmede zij tot dus verre alle de door het Fransche juk vernederde volken oprigten, ook de Fransche natie verlossen, ten einde daar door vrede aan de wereld te schenken, en daartoe schijnt het oogenblik nabij, en de omstandigheden gunstig. Want Frankrijk, hoe magtig anders, en schier onuitputtelijk in hulpbronnen, is, na de voorbeeldelooste overspanning van krachten, thans in den hulpeloosten staat. In die gesteldheid, rukken tallooze, moedige en weluitgeruste legers op hetzelve aan, en hebben reeds hunne zegevierende standaarden op den vijandelijken grond geplant. Wat blijft er dan nu in dit hagchelijk oogenblik voor de natie over? Niets, immers, dan den vrede te vragen, en, onder een gematigd bestuur, tot die beginselen terug te keeren, welke, voor het vervolg, aan de afgematte wereld, evenwigt, rust, orde en voorspoed verzekeren kunnen. Zie daar het groote en edele plan van de verbondene magten van Europa! Zie daar het plan, waar toe wij, langs allerlei wegen en middelen, moeten medewerken, en waartoe, naar het voorbeeld van alle de natiën, die ons omringen, kortstondige opofferingen, van allerlei aard, ons moeten gevallig zijn, daar deze, in vergelijking van de groote resultaten, welke uit dezelven, ongetwijfeld, zullen geboren worden, zeker

Januarij 1814.

Januarij 1814.

kerlijk niet in eenige de allerminste aanmerking komen kunnen; want, indien het der goddelijke Voorzienigheid mogt behagen, gelijk wij ons vleijen te kunnen hopen, om weldra dien langgewenschten vrede aan de wereld te schenken, dan hebben wij reden te verwachten, dat zoo wel door onze gunstige ligging, die altijd dezelfde is, als door onze naauwe banden van vriendschap en vereeniging aan onze naburen, voor welke wij niet onverschillig zijn, en die zoo veel belang in ons schijnen te stellen, onze koophandel zal herleven, en onze voorgaande bronnen van nationaale welvaart en voorspoed, als in de dagen van ouds, zullen geopend worden."

Vertrek der Landmilitie uit Rotterdam

Bij het vertrek der opgeroepene manschappen van dat arrondissement, het welk den 4den der volgende maand plaats had, kon elk zich overtuigen, dat de landmilitie geene conscriptie was, daar het voor elken vaderlander een heerlijk schouwspel was, de geestdrift te zien, welke die manschappen bezielde. Bij het vertrek boden zich nog vrijwilligers aan, die dadelijk in dienst werden aangenomen. Een herhaald en ongevergd hoezee werd afgewisseld door een heerlijk muzijk, en tevens door het gejuich der menigte, durende het een en ander tot ver buiten de stad; de Commissaris van het district, nevens den Kolonel en eenige andere Officieren der provisioneele schutterij, vergezelden de manschappen tot voorbij de Heulbrugge; vooraf was de, met derzelver voorkennis en goedkeuring door eene Commissie tot aanmoediging der landmilitie te Rotterdam, eene premie van aanmoediging aan de uittrekkende manschappen uitgedeeld, en daarbij, op gedrukte bladen, afgegeven de navolgende aanspraak.

„ Gij gaat voor Vaderland en Oranje de wapens dragen; gij gaat eenen heiligen pligt vervullen, waarvan uw eigen roem en die uwer medeburgers afhangen.

„ Mannen, de taak, die u is opgelegd, is groot

en

en gewigtig; maar de kans is niet twijfelachtig. Een vernederde vijand is niet verschrikkelijk. God, die ons zoo zigtbaar heeft beschermd, zal ook die genen beschermen, die in zijnen weg wandelen en de uitvoerders zijn van zijnen wil. Januarij 1814.

„ Geroepen door uwe vrije keuze, of door het lot, staat gij gereed, om ons te verlaten; maar daarom verlaten onze gedachten u niet. Rotterdamsche Medeburgers, wij zullen u in den strijd niet vergeten, zoo gij maar uwen pligt betracht, zoo gij maar de verwachting niet te leur stelt, welke de geliefde Vorst, omtrent u, heeft opgevat.

„ Ziet hier, wat wij voor u gedaan hebben. Er is een fonds verzameld, waar uit wij u, op eene eerlijke wijze, kunnen beloonen. Het geene gij nu uit onze handen ontvangt, dient alleen, om u daarvan voorloopig te verzekeren.

„ Die belooning zal afhangen van uwe behoeften en verdiensten; wanneer wonden u tot den dienst ongeschikt maken, dan zult gij niet alleen in de hospitalen, maar ook naderhand hier verzachting voor die wonden vinden, en gij zult met geene kruk of orgel langs de straten behoeven te gaan, om uwe medeburgers te herinneren, dat gij voor hen tot zulk een' stand gekomen zijt. Wie ook uit den dienst ontslagen wordt, vindt bij ons hulp. Wij kunnen die vooraf niet begrooten, het is genoeg, dat gij daarop in het algemeen rekenen kunt. Maar daartoe moet gij zelve medewerken; alleen die genen, die trouw in den dienst geweest zijn, die zich daarbij steeds als mannen van eer, zoo wel in den strijd als buiten denzelven, zullen hebben gedragen, overal gehoorzaam aan de bevelen, kortom, alleen de brave mannen onder u hebben aanspraak op onze belofte. Wij zijn daartoe in staat gesteld door bijdragen, die ook alleen daartoe gegeven zijn. Daarom, Mannen, bewaart dit papier, en brengt het terug met de schriftelijke verklaring van uwe superieuren, dat gij aan den

Januarij 1814. den inhoud voldaan hebt, dan houden wij ook woord. Wij verzoeken dit aan elk Opper-officier, die over U bevelen zal. Hij zal zich de moeite getroosten willen, zoo gij door de eene of andere daad uitblinkt, die aanteteekenen. Hij zal deze aanbeveling lezen, en onpartijdig zijn.

„ God zegene u en ons allen. — Zoo waar, als Hij leeft, de zaak, waar voor gij strijdt, is regtvaardig. *Vivat Oranje! vivat het Vaderland!*

„ Op die wijze, meent men, dat de Hollanders met de bondgenooten gemeene zaak maken, en dat, zoo deze loffelijk zijn voorgegaan, de anderen althans loffelijk weten te volgen."

De bezetting van eenige plaatsen en sterkten door de Franschen, en de verwoestingen door derzelver uitvallen allerwege te duchten, maakten de geestdrift der landmilitie ook alzins noodzakelijk.

Beleg van Naarden. Alzoo bleef Naarden een aanhoudende zorg en bezwaar voor Amsterdam, waar tegen alle werkzaamheid en beleid nog al zonder eenig belangrijk gevolg waren. Ondanks eene hevige kanonnade uit die vesting, gelukte het den onzen in den nacht van den 1sten de beide bruggen van deze zijde te doen springen, zoo dat de vijand nu geenen uitval zou kunnen doen, zonder onder het vuur onzer voorposten dammen te maken, die hem ruim zoo nadeelig zouden worden, als zij hem nuttig konden zijn. Het observatie korps vóór de vesting ging voort, uitstekende blijken te geven van moed en wakkerheid, en onderscheidene officieren verwierven zich de bijzondere hoogachting van Z. D. H. den Heer Erfprins, die den kommandant VAN DEN BOSCH, en den kapitein APPEL daar van de vleijendste bewijzen gaf. Ook namen de militaire middelen tegen Naarden zoo zeer toe, dat men van de, in Amsterdam, aangeworvene manschap een kompleet battaillon infanterie, en eene kompagnie artillerie kon detacheren naar Breda, bestaande die manschap meerendeels uit gediend

heb-

hebbende soldaten, die, wegens hunne schoone houding en vaderlandsche geestdrift, in het oog vielen. De vijand echter, wist zijne geledene schade weder te herstellen, en was stout genoeg, om op den 19den eenen Kolonel, aide de camp, door den Generaal KRAIJENHOFF met eenen trompetter naar Naarden gezonden, om de vesting op te eischen, het binnenkomen te weigeren. Kort daar op marcheerden alle de troepen, die de blokkade uitmaakten, op, deden eene menigte kanonschoten tegen de stad, en wierpen in dezelve een aantal hauwitsers. Het vijfde bataillon vrijwillige Amsterdamsche schutters, en twee eskadrons kavallerie, door den Generaal zelven gekommandeerd, legden veel onverschrokkenheid aan den dag, daar zij werkten op een zeer open terrein, en uit de vesting hevig op hen werd geschoten: schoon twee uuren bloot staande aan het vuur, verloren zij evenwel niemand, noch hadden zelfs geenen gekwetsten. Het vierde bataillon, onder Weesp gecantonneerd, had eene stelling aan het Naarder meer, onder de stad, genomen. Ook de troepen, onder bevel van den Kollonel VAN DEN BOSCH, die de blokkade aan de hooge zijde uitmaakten, hadden zich zeer wel gekweten, en de operatiën tot onder de vesting doorgezet: doch des namiddags kwamen de troepen weder in hunne kantonnementen te rug. Men vernam, dat verscheiden der granaten in de stad waren gesprongen, en dat een derzelve vier douaniers en een ander militair zwaar gewond had. De schade aan de huizen was evenwel niet zeer aanmerkelijk geweest, wijl het oogmerk niet geweest was, de ingezetenen, maar veel meer, de bezetting schade toe te brengen; daarom had men de buizen der granaten verkort, zoo dat dan ook de meesten in de lucht, op zekeren afstand van den grond, waren gesprongen.

Op den 3den dezer maand deden de Franschen, welke de forten van de Helder nog in bezit hadden,

Januarij 1814.

Blokkade van de Helder.

Januarij 1814. dan, eenen uitval met een zeer aanmerkelijk getal manschap. De voorpost der Kozakken, aan de kleine keten geplaatst, had zulks niet zoo ras ontdekt, of rende er op in, en, na eene hevige schermutseling, werden er acht Franschen op het slagveld gedood, en dertien krijgsgevangen gemaakt, slechts drie kozakken werden gewond; de gevangenen werden naar Alkmaar gebragt, en eenige deserteurs uit het fort la Salle, verzekerden, dat de kommanderende officier van het detachement doodelijk gekwetst was binnen gebragt, en een aantal gewonden onder weg waren gebleven. Sedert dien tijd vooral blaakte de geestdrift in Noordholland, en deden Alkmaars burgers blijken, dat de oude moed, voor twee eeuwen betoond, aldaar nog niet was verloren gegaan, maar slechts opwekking had behoefd, om blijken te geven van trouw aan Vaderland en Oranje. Inzonderheid vond Alkmaar eene mededingster in Hoorn, van waar eene compagnie jagers zich begaf naar den kommanderenden Generaal van Noordholland, die te Alkmaar resideerde, om zich niet slechts onder deszelfs kommando te stellen, maar om gebruikt te worden op de voorposten aan het Zand of bij de Helder; alwaar de Hoornsche nationale garde reeds geruimen tijd uitstekende diensten had bewezen.

Beleg van Gorinchem. Den 9den begon de vijand uit Gorinchem, in den vroegen morgen, een geweldig kanonvuur op de Batterijen onder Sleeuwijk, te maken, met dat gevolg, dat een landman, in zijne woning doodgeschoten, en een ander, benevens vier Pruisſen, gekwetst werden. Dit vuur kon nog niet worden beantwoord, wijl deze batterijen nog niet waren gemonteerd; doch zoo veel te ernstiger geschiedde zulks door de gansche flotille, waarop de vijand ook zijn vuur van den kant van Sleeuwijk af, en geheel tegen de flotille rigtede. Het wederzijds vuren duurde omtrent twee uuren, maar deed op de flotille niemand sneuvelen noch zelfs vallen, of-

schoon

ſchoon verſcheidene kanonneerbooten in den romp beſchadigingen en een paar zelfs grondſchoten bekwamen, en een kanonkogel door de kruidkamer van eene derzelven vloog. Aan de zijde des vijands zou een artillerie-kapitein en verſcheidene kanonniers geſneuveld en gekwetst zijn, naar het zeggen van eenen overlooper. Den 22ſten begon men des namiddags tusſchen half een en half drie uren voor het eerst van de batterijen te Sleeuwijk, door het volk van de kanonneerbooten bediend, op Gorinchem te ſchieten en werden een twintigtal hauwitſers in de ſtad geworpen, waardoor op twee plaatſen brand ontſtond, die echter ſpoedig gebluscht ſcheen. Dit vuur werd uit de vesting levendig beantwoord, zonder veel kwaads te doen. Maar terwijl men des vijands aandacht aan dien kant bezig hield, deden de Pruisſiſche eenen onverwachten aanval op Dalen en maakten zich van de batterij en de ſluizen aldaar meester, zijnde dit de laatſte post, welke de Franſchen nog buiten de wallen van Gorinchem hadden. De vijand, zich van twee kanten aangevallen ziende, ſcheen te vreezen voor eenen aanval op alle punten, en maakte op zijne beurt eene afwending, doende eenen uitval, met eenige honderd man en een veldſtuk, naar den kant van Schelluinen; doch hier werd hij dadelijk, door de, onder de wapenen gereed ſtaande Pruisſen, zoo warm ontvangen, dat hij, in weinige oogenblikken, genoodzaakt werd, met een aanmerklijk verlies, binnen de poort te wijken. Eenige dagen vroeger had men aan de belegeringstroepen eenige duizend ijsſporen en 600 ſtormladders geleverd, ten gebruike in geval van ſtorm. De belegerden, daarvoor beducht en het gedurig aan ſtuk ſlaan van het ijs in de grachten daar tegen niet genoegzaam oordeelende, hadden ſedert veertien dagen begonnen dagelijks de wallen met water te begieren, ten einde het beklimmen derzelve moeijelijk te maken. Omtrent 500 boerenwagens werden dagelijks uit Dordrecht

Januarij 1814.

Januarij 1814. recht en de omliggende Waarden bezig gehouden met toevoeren van fourage, brand, brood, vleesch jenever, brandewijn en verdere levensmiddelen, aan de geällieerde troepen, zoo wel hier, als te Hardinxveld, Werkendam, Geertruidenberg en Breda, werwaarts de scheepvaart door den vorst was gestremd. Men had reeds meermalen te vergeefs eenen parlementair naar Gorinchem gezonden, men beproefde zulks nogmaals na het gevecht van den 22sten, maar ook nu slaagde men niet beter. Men hervattede daarop in den nacht tusschen den 24 en 25sten het bombardement van den kant van Sleeuwijk met meer nadruk. De stad werd, bijna zonder tusschenpoozen, van kwartier voor 12 tot 's morgens 7 uren beschoten, terwijl voor ditmaal het vuur maar flaauwelijk door den vijand werd beantwoord. Er was brand in de stad ontstaan, die omtrent een half uur had geduurd. In den nacht van den 27sten en van den 28sten, werd op nieuw van den Sleeuwijkschen kant op Gorinchem geschoten, het geen flaauwelijk uit de vesting werd beantwoord. Den 29sten werd, op de dringende voorstellingen van den maire en municipale raden van Gorinchem, aan dezelven door den Franschen kommandant de vrijheid gegeven, om zich, door middel van eenige afgevaardigden uit hun midden, tot de belegeraars te wenden, ten einde, namens de burgerij, de verschooning der stad te verzoeken. Men kon echter aan dit verzoek geen gehoor geven, zoo min als eene gelijktijdig, namens den kommandant, gedane aanvraag, om aan denzelven een zeker getal rijsbossen te leveren, ten einde daarmede, volgens voorgeven, werken in de stad aan te leggen ter bewaring der ingezetenen in de lage stad voor overstrooming. In den nacht tusschen den 24sten en 25sten werd het bombardement, in weêrwil van het barsche en woeste winterweder, ongelijk sterker dan te voren, hervat, en tot 's morgens half vier uren voortgezet,

toen

toen het weder de kanonniers volstrekt belettede om voort te gaan. Onder dit bombardement ontstond eenmaal een vrij sterke brand, die in de Boerenstraat eene boerderij had getroffen en in den asch gelegd. Des morgens, omstreeks 9 uren het bombardement met nieuwe hevigheid hervat zijnde, sprong omstreeks 10 uren, door eene bom, die op de wal viel, eene groote kruidkist, waardoor 17 Fransche kanonniers bij de stukken gedood en 7 gekwetst werden, terwijl de daarbij staande pelmolen zwaar werd beschadigd. Men vernam door eenen Hollandschen tamboer, die, na dit bombardement uit Gorinchem naar Hardinxveld overliep, vele bijzonderheden van de ontzettende schade, welke hetzelve in verscheidene straten der stad had veroorzaakt. Januarij 1814.

In het begin dezer maand lagen, behalve een aantal nationale troepen, 4400 man Engelschen en nog 500 Kozakken in Breda; de laatste echter zouden de stad verlaten, zoo dra er Engelsche kavallerie overkwam, om als dan de overige Russische troepen te volgen, die van daar naar Tilburg en den Bosch waren getrokken, om de voorhoede uit te maken van de magt, die door Gelderland naar dien kant oprukte en steeds aanmerklijk toenam; zoodat er elken dag ruim duizend man versche troepen door hiel trok. Op den 12den en 13den had er in de nabuurschap van Breda een ernstig gevecht met den vijand plaats. De Generaal VON BULOW begaf zich in den vroegen morgen van den 12den naar Braschaet en deed, door de kolom van den Generaal TUBEN, de voorposten van den vijand, die in het dorp Merxen verschanst was, op den grooten Straatweg van Antwerpen achter uit deinzen. Ten zelfden tijde joegen de Kozakken den vijand uit Turnhout. De Generaal VON BORSTELL marcheerde naar St. Anthonij; de Generaal OPPEN naar St. Job; het Engelsche korps naar Kappelle. Den 13den braken alle die kolommen op, om Antwer- Gevecht bij Breda.

 pen

Januarij 1814. pen te naderen. De Generaal TUBEN vermeesterden, onder begunstiging eener beweging der Engelschen op zijne regter flank, de verschanzingen voor Merxen en het dorp zelve, alwaar de Franschen drie duizend man geplaatst hadden en waar men het lijk vond van hunnen Generaal AVIS, die in het gevecht gesneuveld was. De Generaal OPPEN had aan zijne zijde ook eene kleine affaire, waarna hij vier hauwitzers op Antwerpen deed spelen, die den brand in een gebouw veroorzaakten, waarbij men de masten der oorlogschepen had kunnen onderscheiden. Dit alles had echter geen verder gevolg, dan dat de bewegingen van den linkervleugel, naar den kant van Turnhout en Lier, den vijand tot in het hart van Braband eenen schrik hadden aangejaagd, die aan hunne ontwerpen van verdediging nadeelig moest zijn. De troepen kregen bevel om terug te trekken, met zich brengende zeshonderd krijgsgevangen en een veroverd kanon, en het hoofdkwartier, het welk zich reeds te Woestwezel had bevonden, kwam weder te Breda te rug. De Hollandsche officieren, die deze onderneming bijwoonden, prezen inzonderheid den moed, met welken de Pruisfen zich op den vijand geworpen en de bezwarelijkheid van de geforceerde marschen in de felste koude verdragen hadden. Een groot aantal zoo Pruisische als Fransche gekwetsten werden er te Breda binnen gebragt, alwaar het hospitaal, slechts voor weinige zieken ingerigt, tot voorziening in den nood van zoo vele ongelukkigen onvoorbereid was. De Commissaris van het arrondissement deed daarop de volgende aankondiging.

„ Op verzoek van den Heere Gouverneur generaal dezer vesting, heb ik mij, dezen morgen, „ in het militair hospitaal begeven: ik heb, tot „ mijn innig leedwezen, aldaar aan onderscheide„ ne voorwerpen een volslagen gebrek gevonden, „ waardoor de ongelukkig geblesseerde en zieke

„ krijgs-

„ krijgsman in eenen ſtaat van hulpeloosheid ligt „ gedompeld, die allerbetreuringwaardigst is. Januarij 1814.

„ Ik wende mij, in dezen nood, tot uliedden, „ Stadgenooten! die voorzeker mijne welmeenende „ pogingen zult willen bevorderen, tot leeniging „ der ſmarten van menſchen, die, meest allen, „ vrijwillig hunne haardſteden en hunne familiën „ hebben verlaten, ter verlosſing van hun vader- „ land, en die thans, ter bevrijding van het on- „ ze, hun leven veil hebben gehad, en bloedige „ wonden hebben bekomen.

„ Bedenkt dan ook, dat uwe kinderen in het- „ zelfde geval zich zouden kunnen bevinden, en „ hoe zoudt gijlieden dan niet vurig verlangen, „ dat hun hulpe wierd toegebragt. Bedenkt, dat, „ wanneer zij, die wij als onze vrienden en ver- „ losſers moeten beſchouwen, aan het noodige „ gebrek hebben, hoezeer dan zij, die zich als „ onze bitterſte vijanden hebben gedragen, en ons „ als zoodanig, nog dagelijks behandelen, in el- „ lende verſmachten. Laat ons groot, laat ons „ edel omtrent hen handelen, en toonen, dat wij „ ware navolgers zijn van Hem, die zijne vijan- „ den zegende en wel deed aan die Hem vloek- „ ten.

„ De grootſte behoefte, waarin, in dit oogen- „ blik, door het anderzins zoo ijverige Gemeente- „ beſtuur, niet kan voorzien worden, en zonder „ welke men den ongelukkigen niet kan helpen, „ zijn ziekenverzorgers. Ik bid, ik bezweer ul., „ doet alles wat in u vermogen is, om geſchik- „ te perſonen opteſporen en aantemoedigen, die, „ als zoodanig, willen dienen; ik zal voor de „ betaling derzelven zorg dragen; zij zullen hun „ loon dagelijks ontvangen. Eenige vrouwen, om „ in de offices, ter bevordering der zindelijkheid, „ gebruikt te worden, zijn onmisbaar, zonder „ dezelven loopt de gezondheid van ul. allen „ gevaar.

„ Eene tweede behoefte is diepe borden, om

Januarij „ de geblesseerden en zieken uit te laten eten,
1814. „ alsmede aarden bakjes, om hun drinken toe te „ dienen. In eenige dagen zullen dezelve van „ blik gemaakt en in gereedheid zijn; dan, zoo „ lang dezelven zich niet in voorraad bevinden, „ versmachten die ongelukkigen en lijden ge„ brek.

„ Die derhalve in staat zijn, eenige diepe bor„ den en bakjes uit te reiken, die doen dit; het „ denkbeeld, van wel te hebben gehandeld om„ trent ongelukkigen zal hen rijkelijk beloonen.

„ Lantaarnen, ter verlichting van de toegangen „ der zalen en trappen, zijn er ook niet genoeg „ aanwezig; de ontbrekenden zijn besteld; in„ middels verzoek ik van de zoodanigen, die er „ mogten bezitten, dezelven ter leen te verstrek„ ken. Wanneer de bestelde lantaarnen zullen „ zijn afgeleverd, zal ik trachten dezelven aan de „ eigenaars te doen terug geven.

„ Eenige groote kagchels, om de zalen te ver„ warmen, kunnen door de magistraat niet gele„ verd worden; die er een te missen heeft, wordt „ almede ten vriendelijkste verzocht, dezelve te „ willen leenen; een bewijs van ontvangst zal „ afgegeven worden en ik zal trachten zorg „ te dragen, dat dezelven worden gerestitueerd, „ of, bij foute van dien, betaald.

„ Een iegelijk, die aan deze mijne dringende „ bede, ten beste der menschheid, wil gehoor „ geven, verzoek ik, hetgeen door hem voor „ het welzijn der ongelukkigen is bestemd, dade„ lijk te bezorgen aan het locaal de voormalige „ sous-prefecture, en liefst met een biljet voor„ zien, inhoudende den naam van den zender „ en hetgene door hem gezonden wordt, ten „ einde vervolgens, wanneer alle de bestelde goe„ deren zullen zijn afgeleverd, zoo veel mogelijk „ te worden gerestitueerd.

„ Deze plegtige dag, Inwoners van Breda! „ geheel aan den dienst van het Opperwezen *toe-*

„ ge-

„ gewijd, kan voorzeker niet beter besteed wor- „ den, dan door de voorziening in het lot van „ ongelukkige menschen." Januarij 1814.

Deze aankondiging was voldoende. Hoe veel de inwoners ook geleden mogten hebben: in weinige uren was in het grootste deel der behoeften alreeds voorzien. Uit het naburig dorp Leur zag men eenen wagen aankomen, uit eigene beweging gezonden door vijf ingezetenen, geheel beladen met allerleije noodwendigheden.

De stad Breda genoot in deze maand meermalen de tegenwoordigheid van de beide zonen van den Souvereinen Vorst, van waar Z. D. H. de Erfprins op den 22sten de Hollandsche troepen, de vesting en het hospitaal geïnspecteerd hebbende, naar den Ouden Bosch vertrok. Onze voorposten lagen toen te Braschaet; en op den 30sten brak het hoofdkwartier van den Generaal VON BULOW weder op van Breda, om dieper in Braband verlegd te worden, terwijl zich een regement Hollandsche troepen uit Breda naar Gorinchem begaf. De Generaal VON BORSTELL bezette den 31sten Lier, terwijl zich de Majoor HELWIG te Tienen bevond.

's Hertogenbosch mogt den 28sten dezer maand het feest van deszelfs verlossing vieren. Den 26sten hadden de bondgenoten de stad bestormd en beklommen, waarbij de ingezetenen van het naburige dorp Vugt wedijverden in dapperheid, en nevens de Inwoners van den Bosch zelve alle blijken van ijver, moed en vaderlandsliefde hadden gegeven. Ten getale van 70 à 80 man, hadden zij den bondgenooten gediend in de duisternis bij de voorhoede, om hun de veilige wegen over de het pas bevroren water, hetwelk de moerasgronden bedekte en over de grachten rondom de Stad, die door het trekken der sluizen en het dagelijks loswerken van het ijs door de Franschen werden open gehouden, aan te wijzen; voorts waren zij het, die de stormladders op de stevigste plaatsen hadden geplant, en op den steenweg van Vugt, 's Hertogenbosch verlost.

 de

Januarij 1814. de afgebroken houten brug tot veiligen overtogt der bondgenooten, hersteld, terwijl inmiddels de burgers zich vereenigden, om de wachten aan de poorten te ontwapenen, en het openhakken der poorten en beklimmen der wallen te bevorderen. Bij het beklimmen der stad stonden veele Vugtenaars het eerst nevens de bondgenooten op de wallen. Na het openen der poorten zag men verscheidene uitgewekene ingezetenen wederkeeren; onder anderen had men het genoegen, den Heer Mr. SASSEN, die in Brussel middel had gevonden zijne gewelddadige vervoerders, de gendarmes, te ontkomen, in de armen van de zijnen te zien ijlen. De burgerlijke en militaire magten, benevens de openbare ambtenaren kwamen den volgenden dag op het hotel der prefectuur bij een, om zich, nevens de bezetting der stad, in plegtigen optogt, te begeven naar de hoofdkerk, en aldaar eenen lofzang tot God aan te heffen, voor de wonderbare afwending der gevreesde onheilen, en de redding der stad. Den 29sten werd, met zeer veel plegtigheid, onder een groot vreugdegejuich, het luiden der klokken en het spelen van het karillon, de publicatie afgekondigd van den 6den December 1813, waarbij Z. K. H. de Souvereiniteit van Nederland heeft aanvaard. Dien zelfden avond was het raadhuis verlicht, en had er een bal en maaltijd plaats, waarbij alle de Officieren der bezetting werden genoodigd. Op den 30sten werd op nieuw een plegtig *Te deum* in de Roomsche, en een danklied in de Gereformeerde en Luthersche kerken gezongen.

Verlating van Nijmegen. Na dat men te Nijmegen, sints verscheidene dagen, eenige ongerustheid onder het Fransche garnizoen van honderd man sterk, had opgemerkt, vernam men in den morgen van den 5den dezer maand, dat hetzelve in dien nacht met stille trom was uitgetrokken en op Venlo geweken. Terstond daarna zag men Russische troepen inrukken, die met aken over de Waal waren gekomen,

heb-

hebbende de Franschen de gierbrug doen zinken. De blijdschap over deze zoo heerlijke verandering gaat alle beschrijving te boven. Men bemerkte echter spoedig, dat men nog niet geheel veilig voor den vijand was, daar hij den 10den tot aan Cranenburg eenige kurassiers zond, die de Pruissische voorposten opligteden, en den kommandant van Cranenburg, met eenige daar zijnde Pruissische troepen, gevangen namen, den maire en deszelfs huisvrouw mishandelden, en uit nog twee particuliere huizen alles medenamen, wat zij konden. Zij trokken van daar op Goch aan, doch werden den volgenden dag door tweehonderd Kozakken, en eenige geregelde troepen uit Kleef achterhaald en gevangen gemaakt. De Pruissen werden ontzet; 's vijands voorposten, van Goch verjaagd, deinsden tot boven Kevelaar, naar Gelder te rug; en hier mede was voor Kleef en Nijmegen alle vrees, van dezen kant, voorbij. *January 1814.*

Te Goes hoorde men op den 4den dezer maand in den vroegen morgen overal op de dorpen, van Borselen af tot die stad toe, de alarmklok luiden, en weldra vernam de regering, dat de vijand met magt, na gissing, van vijf à zeshonderd man, eene landing op Borselen had volbragt, en zich onder begunstiging van eenen zwaren mist, van de groote batterij had meester gemaakt. De Kommandant der Engelsche troepen, de Heer OWEN, begaf zich terstond naar de bedreigde plaats; de burgerij van Goes vloog te wapen; alle brandden van begeerte om den vijand onder de oogen te zien; vele werden, op hunnen wensch, met wagens derwaarts gevoerd. Ook de landlieden schoten van alle kanten toe, met jagtgeweren, hooivorken en zeisen, bij gebrek van behoorelijke wapens, Overwinnen of sterven! was aller woord. De dapperheid der Engelschen vooral deed den vijand spoedig wijken, en de batterij werd hernomen. Eenige weinige braven, zoo van de onzen als van onze bondgenooten, vielen er in dezen strijd, en, *Vijandelijkheden op en tegen Goes.*

 van

Januarij 1814. van acht gekwetsten sneuvelden er een aan zijne wonden. Des vijands verlies bestond niet slechts in vier dooden, die in het dorp Borsselen op het slagveld bleven liggen; want men zag hem ook nog eenige dooden en gekwetsten in zijne sloepen dragen. Men kreeg, na dit geval, te Goes nog 150 Engelschen, 106 Russen, en eenige kannonniers, alle zeetroepen van de vloot van de Ooster schelde, met een veldstuk en een hauwitzer, waardoor de krijgsmagt op het eiland nu tot ruim 1000 man was aangegroeid. Boven dien was de gantsche burgerij gewapend, en had men een korps van meer dan 300 vrijwillge kavalleristen, om met lansen gewapend te worden; terwijl de organisatie van den landstorm met het beste gevolg werd voortgezet. Uit Engeland had men tweeduizend geweren gekregen. Evenwel bleef de toestand nog zeer moeilijk, daar Batz op het eiland Goes nog in vijandelijke handen was, en men de uitgestrekte oever der gansche kust te verdedigen had. Er kwamen een paar Engelsche brikken liggen in het gat van de bakens, bij het inkomen van de zandkreek, van den kant van Veere, waardoor Goes van dien kant in veiligheid werd gesteld Bij Borsselen werkte men vlijtig aan het herstel der batterij. Honderd schutters uit de stad hielden daar bij de wacht, en werden om de drie dagen afgelost. In den avond van den 8sten was alles weder in alarm. Men zeide dat de Franschen eenen uitval hadden gedaan uit Batz, en tot bij Krabbendijke waren genaderd, waar het hoofdkorps der Engelschen stond; doch men vernam weldra, dat de vijand, na het wisselen van eenige musketschoten, weder was terug getrokken. De duisternis had belet zijne sterkte te verkennen. Van Waarden, waar de Engelschen eene batterij hadden, hoorde men nu en dan, op voorbijvarende schepen, vuur geven. Te Kruiningen kwam in den nacht van den 10den een transportschip aan, het geen eerst al weder alarm veroorzaakte,

doch

doch spoedig bevond men, dat het verlaten was, waarschijnlijk door den harden wind; men vond op hetzelve geene levendige ziel, maar wel drie geweren, eenige randfels en een ketel met vleesch nog te vuur. In het laatst dezer maand kwam door drijfijs nog een schip onder de wal van Borsselen, uit Vlissingen naar ter Veere om slagtvee gezonden, van welks manschap men vernam, dat de Franschen, bij hunnen afgeslagen aanval op den 4den, tusschen de veertig en vijftig zoo dooden als gekwetsten hadden bekomen. Januarij 1814.

Den 3den verspreidde zich te Zwolle het gerucht, dat de vijandelijke bezetting van Deventer eenen uitval hadt gewaagd en tot het dorp Olst, op den weg naar die stad, was doorgedrongen. De geestdrift om de wapens op te vatten, was terstond zoo algemeen, dat alle ingezetenen, zonder onderscheid van staat of jaren, te zamen liepen naar het magazijn, alwaar een aantal onlangs aangekomene geweeren was ingebragt. Spoedig waren alle de geweren uitgegeven, en behalve de stedelijke schutterij, formeerde zich eene kompagnie vrijwilligers uit de liefhebbers van de jagt, om den dienst van scherpschutters waar te nemen, terwijl zich tevens eenige jonge lieden vereenigden om dien te paard te verrigten. Doch, uit nader ingekomene berigten bleek het, dat de vijand zich niet verder, dan tot den zoogenaamden Platvoet, eene herberg, op een kwartier uur gaans van Deventer, en slechts met weinig gendarmes, was buiten gekomen. Op den 4den ondernamen de Franschen eenen uitval naar den kant van Twello, doch die kostede hun drie dooden, daar zich zeventig Twellosche boeren, op den dijk geposteerd, dapper verdedigden, en slechts eenen gekwetsten bekwamen; doch na dat de boeren waren afgetrokken, staken de Franschen een erf, en de herberg, de Volle hand genaamd, in den brand, en op den 5den kwamen zij weder met 400 man te Twello, en vertrokken niet, voor dat Uitvallen uit Deventer.

 zij

Januarij 1814. zij alles, wat zij konden krijgen, hadden geplunderd of opgeëischt. De eerste kompagnie der stedelijke schutterij, onder bevel van den kapitein W. TOMAS, benevens een detachement burger-kanonniers, met een veldstuk, onder kommando van C. JANSSEN, trokken daarop den 9den uit Zwolle naar het dorp Wijke, op halfweg tusschen die stad en Deventer, om de ingezetenen aldaar en op de omliggende plaatsen, voor dergelijke strooppartijen te beveiligen; drie dagen daarna werd de eerste kompagnie door de tweede afgelost, men ontving ook vier stukken geschut met eenige artilleristen uit Amsterdam, die met een gedeelte van den landstorm, uit Zwol naar Deventer trokken. Op den 17den schoten ook van Raalte een groot aantal ingezetenen toe, gewapend, zoo veel mogelijk met geweren, de overige met pistolen, grepen en vorken, onder het bevel van den gepensioeneerden Officier CALMBERG, zich begevende naar Colmschate, gemeente Diepveen bij Deventer, begeerende ook van die zijde hunne ongelukkige medeïngezetenen tegen de uitvallen en plunderingen uit Deventer, bij te staan. Uit Arnhem trokken den 30sten nog zestig man van den landstorm naar den kant van Deventer. Te Elburg had men den 12den eene aanschrijving van den Heer Commissaris in het kwartier van Arnhem ontvangen, om acht en dertig weerbare mannen te leveren, tot het helpen in toom houden dier zelfde vijandelijke bezetting. De Burgemeester van Elburg, de Heer W. L. DE CHALMOT, besloot dadelijk, zelf daar toe uit te trekken, en naauwelijks was de inhoud dier aanschrijving, slechts van hooren zeggen, bekend; of de aanzienlijkste jonge lieden, een groot aantal schippers en verscheidene burgers boden zich, om strijd, tot het bedoelde einde vrijwillig aan, zoo dat het begeerde getal reeds over voltallig was bij inteekening, bevorens de aanschrijving was gepubliceerd. Den 14den vertrok de manschap onder geleide van

W.

W. A. DE CHALMOT, H. HOEFHAMER, en J. KOOPMAN, naar Voorst, en ten zelfde dage trokken ook de vrijwillige manschap van Oosterwolde, met dezelfde bestemming, door Elburg, onder geleide van W. H. ANDRAU, Burgemeester dier gemeente. Op den 24sten werd het Elburgsche eerste detachement door een tweede vervangen, het welk op den 1sten der volgende maand, al weder door een derde, onder kommando van den Heer IENARD werd afgelost. Januarij 1814.

Op gelijke wijze had er eene bestendige blokkade van elkander vervangende burger-korpsen, plaats bij de vestingen Delfzijl en Koeverden, die nog al door vijanden bezet bleven, in welken langdurigen en moeijlijken dienst de inwoners van Friesland, Groningen en Overijssel, zich met mededingende geestdrift beijverden.

Uitvallen uit Delfzijl

Den 18den, in den morgen, trok de vijand nog uit Delfzijl, ruim 300 man sterk, met twee stukken geschut en één hauwitser, voorwaarts rukkende tot aan de boerenwoning van SCHOONBEEK, hebbende bij zich vele wagens, door drie gendarmes geëskorteerd. Het kwam welhaast tot een gevecht, waarin een man van de Friesche Nationale garde sneuvelde, twee Pruisen en negen Hollanders gekwetst werden. Evenwel werd de vijand terug geslagen, met verlies van twee officieren en vele andere dooden en gekwetsten. De beide boerenwooningen van SCHOONBEEK en PIETER JACOBS waren door hem in brand gestoken, waardoor Delfzijl zelf groot gevaar zou hebben geloopen, ware de wind wat noordelijker geweest. Na de aankomst van den Generaal OTTO, GRAAF VAN LIMBURG STIRUM, de agtste teritoriale divisie, waarvan Groningen de hoofdplaats is, kommanderende, had de baron ROSEN, kommandant van het detachement Rus-keizerlijke troepen, het welk sedert den 16den November, aldaar had gelegen, met de nog overig gebleven kozakken, Groningen verlaten. Eene betuiging van de hoogste goed-

Januarij 1814. goedkeuring, zoo over de positiën als over den goeden wil en moed der troepen der blokkade van Delfzijl, was een nieuwe prikkel geweest, welken de Graaf VAN LIMBURG STIRUM aan deze braven terstond had gegeven.

Tegen eene zoo vurige vaderlandsliefde en hartelijke broedertrouw, stak zoo veel te schandelijker af het gedrag der genen, die den Franschen dienst nog bleven volgen, voor zoo ver zij denzelven konden verlaten.

Publicatie tegen Hollanders in vijandelijken dienst.

Den 11den dezer maand deed de Souverein eene oproeping van den volgenden inhoud:

„ Nademaal het ter onze kennisse gekomen is, „ dat, in weerwil der ernstige waarschuwing bij „ onze aanvaarding der Souvereiniteit over de „ Vereenigde Nederlanden, op den 6den December 1813, gedaan tegen alle ongeoorlofde verbindtenissen met vreemde Mogendheden, en „ alle vrijwillige onderwerping aan derzelver bevelen, eenige Nederlanders, bij voortduring, „ gebleven zijn in den dienst van het Fransche „ Gouvernement, en zich met ijver kwijten van de „ werkzaamheden, welke hun in die betrekkingen „ te beurt vallen; een gedrag, des te misdadiger, „ uit hoofde der alom kennelijke vijandschap, die „ tusschen deze Landen en Frankrijk bestaat, en „ uit hoofde der verderfelijke bedoelingen, welke „ de Regering van dat Rijk, ten aanzien onzer „ pas herwonnene vrijheid en onafhankelijkheid, „ aan den dag legt.

„ Zoo is het, dat Wij alle inboorlingen dezer „ Landen, die zich als nog in Franschen dienst „ bevinden, en speciaal die genen, welke in denzelven met militaire functiën of qualiteiten bekleed zijn, op nieuw ontbieden, en voor zoo „ veel noodig is, scherpelijk gelasten en injungeren om dien dienst zonder eenig verwijl, te „ verlaten, en zich terug te begeven in het midden hunner Landgenooten, deswege vooral verantwoordelijk stellende de personen, die het be-

„ vel

„ vel voeren in vestingen of over gewapende „ korpsen, en die dus gerekend moeten worden „ bij magte te zijn, om, zoodra zij zelve willen, „ aan deze onze laatste vermaning en last gehoor te „ geven en te voldoen; zullende zij, die bevonden „ zullen worden in gebreke te zijn gebleven van zich „ dadelijk na de notificatie dezes, te vervoegen „ bij de naast bijgelegene Nederlandsche Autori- „ teit, of bij den, in hunne nabijheid in onzen „ naam, of in den naam der Hooge Bondgenoo- „ ten kommanderenden Officier, beschouwd wor- „ den, niet alleen als afstand gedaan hebbende „ van hunne regten als Ingezetenen van dezen „ Staat, maar ook als zich vrijwillig hebbende „ gesteld in openlijke vijandschap tegen hun Vader- „ land en tegen Ons; ten gevolge waarvan zij even- „ tueel in hunne personen en onmiddelijk in zoo- „ danige eigendommen, als zij hier te lande zijn „ bezittende, de gestrengheid van alle die maat- „ regelen zullen ondervinden, welke, naar eisch „ der regtvaardigheid, en overeenkomstig de ge- „ bruiken van alle tijden en volken, de bestrij- „ ders van hunnen wettigen Souverein en de „ verraders der nationale belangen, moeten tref- „ fen. Januarij 1814.

„ En zal deze worden gepubliceerd op de ge- „ bruikelijke wijze, in het Staatsblad geïnsereerd, „ en voorts ter diligentie van onzen Secretaris „ van Staat voor de Buitenlandsche zaken, en „ onzen Commissaris-generaal van Oorlog, zoo „ veel mogelijk, speciaal gebragt worden ter ken- „ nis van de daarbij betrokkene personen.

Ook werd het bovenstaande besluit drie dagen later, op den 14den, gevolgd door een ander van dezen inhoud: Sequestratie op Fransche goederen.

„ In ervaring zijnde gekomen, dat, onder zeer „ vele Ingezetenen van dezen Staat, nog zijn be- „ rustende Goederen, Effekten en Gelden, het „ eigendom zijnde van Fransche Onderdanen: — „ en in aanmerking hebbende genomen, dat het

Januarij 1814. „ onder onze voornaamste pligten moet worden gerekend, om, door spoedige represailles voor het „ reeds geledene, een groot aantal Ingezetenen te „ beveiligen voor de verliezen, die zij alsnog „ zouden kunnen ondergaan door sequestratiën, „ of door het stremmen der remises uit Frankrijk, „ van hetgene, als het wettig eigendom van Nelanders, kan worden aangemerkt;

„ Overwegende wijders, dat het de pligt is „ van elk Nederlandsch Ingezeten, om, daartoe „ behoorlijk geroepen, de maatreglen te ondersteunen, welke door Ons, ten dienste van het „ algemeen, worden noodzakelijk geoordeeld, en „ betrekkingen en verstandhoudingen te verbreken, „ welke de belangen van den vijand, in eenige „ maniere, zouden kunnen in de hand werken;

„ Hebben wij besloten en besluiten:

„ Art. 1. Alle Goederen, Effecten en Gelden, „ mitsgaders alle Papieren, hetzij geldswaarde „ hebbende of niet, toebehoorende aan Fransche „ Onderdanen, en op dit oogenblik nog zijnde „ in handen van Nederlandsche Ingezetenen, of „ aan de bewaring of aan de zorge van de laatstgemelden zijnde aanbetrouwd, zullen worden „ gesequestreerd.

„ 2. Wij begeeren dat de opgave daarvan, door „ de daarbij geconcerneerde Ingezetenen, aan onzen Commissaris-Generaal voor de Financiën, „ schriftelijk zal worden ingezonden, binnen veertien dagen na dato dezes, zullende de zoodanige, welke zullen worden bevonden aan deze „ onze bepalingen te zijn ongehoorzaam geweest, „ of eenige goederen of andere gelds- of geen „ geldswaarde hebbende zaken in het eerste artikel omschreven, aan Fransche Onderdanen, te „ hebben overgemaakt, verbeuren eene geldboete „ ten behoeve van den Staat, gelijk staande met „ de waarde der Fransche eigendommen, welke „ door hen mogten zijn verborgen of aan Fran-

sche

„ fche onderdanen, overgemaakt of ter hand ge- *Januarij 1814.*
„ fteld.

„ 8. Onze Commisfaris-Generaal voor de Fi-
„ nanciën is belast met de uitvoering van het te-
„ genwoordig befluit; hetwelk in het Staatsblad
„ zal worden geïnfereerd.

De werkzaamheden van de legers der Geallieërde Mogendheden gingen gedurende deze gansche maand voort met zoo grooten ijver als overeenftemming. Voordeelen der Geallieërden.

Op het oogenblik, dat Z. H. de prins VON SCHWARZENBERG zijn hoofdkwartier naar Bazel wilde overbrengen, op den 1ften dezer maand kwamen hem afgevaardigden van Zurich de befluiten mededeelen op den landdag aldaar den 29ften December genomen, ftrekkende onder anderen, om, uit aanmerking hoe dringende het was, om een betamelijk antwoord uit te brengen op de declaratie der verbondene Mogendheden, op de houding van Zwitzerland tot den algemeenen vrede betrekking hebbende, over dat onderwerp in onderhandeling te treden, tot welk befluit de kantons Uri, Schweitz, Lucern, Glarus, Zug, Freiburg, Bazel, Schafhauzen en Appenzel waren toegetreden. Deze kantons rigteden een leger op, hetwelk zij onder bevel ftelden van den Generaal WATTEWIJL, om hetzelve zulk eene rigting te doen nemen, als de Prins VON SCHWARZENBERG dienstig zou achten voor de werkzaamheden der bondgenooten. Houding van Zwitferland.

Tegen Geneve was de Graaf VON BUBNA aangerukt, doch zijne kolommen met hun gefchut, ftormladders en fascines tot op een kartetschfchot van de ftad genaderd zijnde, had men de witte vlag zien uitfteken, en de vijandelijke kavallerie, langs den weg van Chamberij zien vluchten. De kommandant der ftad, de Generaal JORDIS, een oud en eerwaardig krijgsman, door het groote der omftandigheden getroffen, was, bij het aanrukken der overwinnende legers, van eene beroerte overvallen; er had dus aan geene kapitula-

Januarij tie kunnen worden gedacht, de poorten waren
1814. opengezet en de intogt geschiedde onbelemmerd.
Op den 29sten December waren echter nog 50 artilleristen aangekomen, en had men dien zelfden dag laten bekend maken, dat er verscheidene bataillons van Turin waren afgezonden, om het garnizoen te versterken, hebbende Keizer NAPOLEON aan den Generaal FOURNIER order gegeven, om deze stad, als een der gewigtigste steunpunten van den oorlog in Zwitzerland, tot het uiterste te verdedigen.

Voordeelen van de Silesische armée. In de ommestreken van Manheim werdt dit *jaar* even voordeelig door de Silesische armée geopend met de overtogt van den Rhijn aldaar, waar bij de vijand, in den tijd van drie dagen, *dertien* kanonnen en vijftienhonderd man verloor, terwijl het land tusschen de Moezel en Manheim door de bondgenooten bezet, en Mentz van Frankrijk afgesneden was. Overal werden de geallieërden met de grootste vreugde ontvangen, en toonden de Duitsche bewoners van den linker Rhijn-oever, door eene negentienjarige slavernij geenszins ontaard te zijn van de zuiverste Duitsche gevoelens. De voortgang dier armée was verbazend; de vijand wilde zich aan de Sava verdedigen, maar zelfs het zwellen dier rivier door de regen, die sints eenige dagen was gevallen, beletede hare kavallerij niet, om op beide vleugels die rivier over te trekken, en dus ging 's vijands terugtogt met de overhaasting van eene vlucht voort. Zoo werde Nancij door hem verlaten op den 13den, met achterlating van de zich in de ommestreken bevindende Spaansche krijgsgevangenen, terwijl de Generaal SOTTOMAIJOR, met 30 officieren en een aantal soldaten, daar door almede werden verlost, aan wien de keuze werd gelaten, om over Holland of Engeland naar hun vaderland weder te keeren, of wel om met de Silesische armée tegen den vijand op te trekken. Zoo wel soldaten als officieren kozen het laatste, en spoedig was uit hun

een

een bataillon van 4 kompagniën gevormd. Op den 15den had de vereeniging dezer armée met het groote leger plaats. De vijand trok over de Maas terug en hield zich bij Toul staande, doch gaf er zich weldra aan den Generaal Graaf LIEWEN over. Het leger der bondgenooten nam deszelfs stelling bij Langres, doch verliet dezelve op den 26sten, om den vijand, die zijn magt voor Chalons verzamelde, te gemoet te gaan en slag te leveren. De Veldmaarschalk BLUCHER trok vooruit, om hem in zijne magt, houding en ontwerpen te verkennen, doch zag zich den 29sten des avonds door den vijand zelven, bij Brienne aangetast. Deszelfs aanval werd afgeslagen, de nacht eindigde het gevecht, en de Veldmaarschalk BLUCHER trok terug in de algemeene linie van aanval. Op dien zelfden dag werd de vijand op een ander punt bij Vassy aangevallen en overhoop geworpen. Den 30sten werd die slag algemeen en verloor de vijand Dizier; den 31sten hervattede hij den aanval, hebbende zijne geheele magt op de hoogten van Brienne geplaatst, die de gansche vlakte bestreken. Op den 1sten Februarij werd de schrikkelijkste worstelstrijd hernieuwd, die op den 2den eerst den vijand geheel het veld deed ruimen. NAPOLEON had in eigen persoon het opperbevel gevoerd; de Stad Brienne was driemaal genomen en hernomen, en eindelijk in de assche gelegd. *Januarij 1814.*

In Braband gingen de werkzaamheden der geallieerden, der Engelschen en Pruisschen voornamelijk, aanhoudend eenen voordeeligen gang, zoodat tegen het laatst van de maand de omwenteling van geheel Braband voltooid kon worden geacht, en de volslagene verlossing van Belgie tegen de volgende te gemoet gezien. *Voordeelen in Braband.*

Op den 12den was de vesting Wittenberg des nachts stormenderhand veroverd en het garnizoen gevankelijk naar Berlijn gevoerd. In Dalmatie hadden de Oostenrijksche wapenen in deze maand groote overwinningen behaald en belangrijke *Veroveringen elders.*

Januarij 1814 vestingen veroverd. Neufchatel werd in naam van den Koning van Pruissen in bezit genomen.

Legers der Mogendheden. De ontzettende krijgsmagt der verbondene Mogendheden, tegen NAPOLEON te veld gebragt, kon verdeeld worden in de volgende hoofdlegers:

1°. De groote Oostenrijksch-russische armée, onder den den prins *von Schwarzenberg*; daartoe behoorden:

a.) De verscheiden afdeelingen van troepen onder de generaals, graaf *von Collodero-Mansveld*, graaf *von Klenau*, vorst *Moritz Lichtenstein*, prins van Hessen-Homburg, generaal *Bianchi*, graaf *von Bubna*, prins *Louis von Lichtenstein*, en kroonprins van Wurtemberg;

b.) De Russische armée, onder den graaf *Barclay de Tolly*, het korps van Wittgenstein en andere russische korpsen er onder begrepen;

c.) Het Oostenrijksch-beijersch leger, onder den graaf *von Wrede*.

d.) Het Wurtembergsche leger, onder den graaf *von Franquemont* en den prins *Adam von Wurtemberg*.

II. De Pruissisch-russische armée, onder het opperbevel van den generaal-veldmaarschalk *Blücher*; daartoe behoorden:

a.) Het eerste Pruissische legerkorps, onder de divisie-generaals, prinsen *Karel von Mecklenburg*, *von Horn* en *von Hunnerbein*;

b.) Het tweede Pruissische legerkorps, onder den generaal *von Kleist*, en de divisie-generaal *von Klux*, den prins *August-Ferdinand*, en den generaal *von Perch*.

c.) De Russische leger-korpsen der generaals, graaf *von Langeron*, graaf *von Sacken* en prins *Tscherbatow*;

d.) Het Saksische leger-korps onder bevel des hertogs *von Weimar* en van den vrijheer *von Thielmann*;

III. Het leger des kroonprinsen van Zweden; daartoe behoorden:

a.) Het

a.) Het tweede leger-korps onder den maarschalk *von Steding*; Januarij 1814.

b.) Het derde Pruisfische leger-korps des generaals *von Bülow*, onder de divisie-generaals *von Hoop*, *von Borstell*, *von Kraft*, en den prins van Hessen-Homburg;

c.) De afzonderlijke Rusfische korpsen, onder de generaals *von Benningsen*, *von Winzingerode*, *von Tettenborn*, *van Domberg*, *van Benkendorf*, *Czernitscheff*;

d.) De Engelsche, Duitsche, Hanzeatische en Meklenburgsche troepen, onder den generaal graaf *von Walmoden*;

IV. Het Oostenrijksch leger in Italie, onder bevel des graven *von Bellegarde*.

V. De vereenigde Engelsche, Spaansche en Portugeesche legers, onder lord *Wellington*.

VI. Het Engelsche leger in de vereenigde Nederlanden.

VII. De thans in de vereenigde Nederlanden gevormd wordende Hollandsche armée.

Bij deze opgehoorde leger-masfas kwamen nog de, met de belegeringen der vestingen aan de Elbe en Oder belaste, Pruisfische troepen, onder den generaal graaf *von Tauenzien*, en de op marsch zijnde, tot completering dienende, troepen der verbonden Mogendheden.

Zeemagt van Engeland.

De tegenwoordige Engelsche zeemagt had in zee 540 schepen van oorlog, in de havens 172, als wachtschepen 18, als hospitalen en gevangenschepen 35, die tot den dienst gekalefaterd werden 195 en op stapel 67, te zamen 1029.

Verdrag van NAPOLEON met FERDINAND VII door Spanje afgeslagen.

Het was alzoo geen wonder, dat NAPOLEON alles beproefde, om zich zamen te trekken en te versterken tegen dien storm der gansche magt van Europa. Daartoe had dan ook het verdrag moeten dienen, het welk hij had gesloten met FERDINAND VII, Koning van Spanje, toen nog als gevangen in zijne handen; zijnde een vredestraktaat, hetwelk ten grondslag zou hebben de vrijlating van den persoon des gevangen Monarchs en de

Januarij 1814. volkomenheid van deszelfs heerschappij, zonder eenige te kort doende bepaling aan de onafhanhankelijkheid, de eer of de belangen van Spanje. Dit verdrag, hetwelk den 11den December te Valencay was geteekend, werd in het begin van deze maand aan het Regentschap van Spanje ter bekrachting aangeboden maar hetzelve verklaarde, zonder eenige aarseling, dat het generlei voorstel van onderhandeling met BONAPARTE kon aannemen omtrent eenigen stilstand van wapenen of eenige compositie of compromis hoegenaamd, zoo lang de Koning gevangen was, ten zij met medewerking hunner Bondgenooten.

Afval van Napels. In plaats van zoo regtmatige vijanden in bondgenooten te kunnen verkeeren, verloor NAPOLEON in deze maand eenen zijner belangrijkste bondgenooten in den Koning van Napels, die een traktaat van alliantie sloot met den Keizer van Oostenrijk, en gevoelde hij daardoor tevens de kroon van *Italie* reeds schudden op zijn hoofd.

Onderhandelingen te Chatillon fur Seine. Te Chatillon fur Seine hadden in deze maand onderhandelingen plaats tusschen gelastigden van Engeland en Frankrijk, met en nevens gemagtigden van de hooge Bondgenooten, zoodat men van een volslagen congres aldaar deed spreken, waarvan echter in de volgende maand meerdere geruchten uitgingen.

De nationale garde te Parijs in werkelijken dienst. De tijding van den overtogt over den Rhijn bij Manheim had geene mindere aandoening bij NAPOLEON verwekt, dan die van den overtogt bij Bazel: zij bragt te weeg een Keizerlijk Decreet van den 8sten dezer maand, waarbij de nationale garde van Parijs in werkelijken dienst werd gesteld, moetende elk arrondissement een legioen leveren van 2500 man. De Maarschalk Hertog VAN CONEGLIANO werd tot Majoor Generaal benoemd, en had tot Adjudanten-generaal den Divisie-generaal Graaf HULIN, den Graaf BERTRAND Grootmaarschalk, den Graaf MONTESQUIOU, Grootkamerheer, en den Graaf MONTMORENCIJ; tot Ad-

judanten den Baron LA BORDE, den Graaf AL- BERT DE BARCAS, den Graaf GERMAIN en den Heer TOURTON, tot Adjudant-kapiteinen eenen Graaf en zeven Ridders; en voorts zestien legioen chefs, waaronder almede Graven, Baronnen en Hertogen geteld werden. *Januarij 1814.*

De legerberigten, welke NAPOLEON liet bekend maken, waren wel verre van gerustſtellende te zijn voor de Franſchen, alhoewel zich zijn vernuft ſpitste, om, bij de onlogenbaarheid van vele gebeurtenisſen, dezelve nog altijd in het misleidendſte lieht te doen plaatſen. Zich zelven verpligt vindende, zich aan het hoofd zijner legers te gaan ſtellen, droeg NAPOLEON, bij opene brieven, van den 23ſten, voor den tijd zijner afwezigheid, het regentſchap aan H. M. de Keizerin op, die ten zelfden dage den eed als Regentes in zijne handen aflegde. Den 25ſten verliet de Keizer Parijs. *NAPOLEON verlaat Parijs.*

Omtrent dien tijd liep nog een Fransch eskader van drie liniesſchepen en vijf fregatten te Lorient in zee, hetwelk ſpoedig door het Engelſche, op die hoogte geſtationeerd, werd nagezet. *Franſche linieſchepen in zee.*

Geene geringe proef van de financiëele ongelegenheid van NAPOLEON was het beſluit, welk bij het beſtuur der Franſche bank werd genomen, ten gevolge waarvan bekend was gemaakt, dat voortaan, tot dat deswegens nader zou zijn geſtatuëerd, niemand met biljetten ter verwisſeling aan de bank zou mogen komen, ten ware hij houder was van een nommer, aan hem door den maire van zijn arrondisſement afgegeven. *Geſtremde betaling der Franſche bank.*

Toen de Vestingen Ostende, Nieuwpoort, Duinkerken, Rijsſel, Valenciennes, Bergen, Yperen, Douai, Condé, Bouchain, Maubeuge, Landrecies en Quesnoij in ſtaat van beleg werden geſteld, wilde men, dat die maatregel, wel verre van onrust te baren, als een bewijs zou worden aangemerkt van de zorg, waarmede het Franſche Gouvernement alle middelen aangreep, om de grenzen voor eenen vijandelijken inval te behoeden. *Vele Franſche vestingen in ſtaat van beleg.*

Januarij 1814.

NAPOLEON te veld.

De weg door NAPOLEON uit Parijs ingeslagen, was die naar Nancij, en zijn ontwerp, eene beweging te maken op de flank van den Prins VON SCHWARZENBERG, ten einde de gemeenschap tusschen dien Bevelhebber en den Veldmaarschalk BLUCHER te onderscheppen. Van alle de gevechten, met dat inzigt door hem bij Brienne geleverd, werd zeer hoog opgegeven, als waren de voordeelen, door hem behaald, voorteekenen eener spoedige en voordeelige beslissing.

Plegtige gebeden voor zijn behoud.

Den dag voor zijn vertrek uit Parijs had NAPOLEON, bij eenen rondgaanden brief, aan de Aartsbisschoppen en Bisschoppen bevolen, om in de kerken van hun bisdom de formulier-gebeden te doen en aan de gemeenten de pligten te schetsen, welke de Godsdienst in deze omstandigheden aan de Franschen oplegde. Ten gevolge daarvan begon men op den 30sten de gebeden, welke den naam van *gebeden van 40 uren* dragen, in de hoofdkerk van Parijs. De Kardinaal MAURY beval bovendien, dat men bij alle missen bijzondere gebeden zou voorlezen tot aan het tijdstip, waarop de vijanden van Frankrijk tot over de grenzen des rijks zouden verdreven zijn; ten welken *einde* den ook strekte deszelfs herderlijke brief, waarin men de volgende uitdrukkingen opmerkte.

„ De aanvallen en het gevaar laten hier geene keus van pligten over. Er bestaat onder ons slechts ééne eenparige kreet van moed, van nationale verdediging, slechts één gevoelen, één wensch, het onmiddelijk en algemeen verlangen van den Souverein en het volk, om den inval met al de geestdrift van de Fransche eer af te slaan.

„ Ja, elke twist is geëindigd; de noodzakelijkheid spreekt tot elks hart; het gezigt van het wapperen der vijandelijke banieren in ons land, eindigt alle verschillende gevoelens, door de algemeene kreet te wapen en naar het veld van eer! Want volgens de grondbeginselen van den godsdienst, zoo wel als volgens alle de wetten van beschaafde natiën

tiën, is eene verdedigings oorlog niet alleen wettig, als een nationaal regt, maar ook voorgeschreven, als de heiligste pligt, die het gevaar eener algemeene zekerheid aan het geheele volk oplegt, deszelfs moed weder opwekkende door de krachtigste redenen, die op des menschen hart werken kunnen; dan wordt de godsdienst de beschermer, en heiligt den waarborg der maatschappelijke orde, door den hemel daargesteld en bekrachtigd, wanneer zij deze beschermende leer in onze tempels predikt. Januarij, 1814.

„Het Fransche volk, met deszelfs souverein vereenigd, is altijd op zijn eigen grondgebied onoverwinlijk geweest en zal zulks immer zijn. Frankrijk, o Frankrijk! sta dan op, hoor de stem van den held, die u tot deelgenoot zijns roems maakt; sterk onzen ijver door uwen moed, verrijk de tafereelen, welke het tegenwoordig tijdvak voor uwe geschiedenis schetst; vergelijk u zelve steeds met uwe gedenkwaardige zegepralen; versterk uwe hoop door alle uwe herinneringen. Het is de pligt der vaders, zich zoo dapper te toonen als hunne kinderen, die waardig zijn hun tot voorbeeld te strekken; zulk een edele naijver behoort alle belangen aan eene zijde te stellen, behalve die voor de veiligheid van den Staat. Het oogenblik is voor iederen Franschman gekomen, om te toonen wat hij is. De natie kan nu slechts ééne heerschende gedachte hebben, de gedachte aan haren doorluchtigen Monarch, de heilige en heilzame gedachte van tet verdediging onzer provinciën te snellen, woedend van een vreemd juk te moeten dragen, en ongeduldig, om haren geboorte-grond van alle die noordsche horden te bevrijden, die er haren geheelen ondergang moeten vinden. *Voor een groot volk is een afgelegen oorlog slechts een last; doch een oorlog, in den boezem van het rijk, is de verschrikkelijkste aller rampen.* Stil te staan bij zulk een gezigt, zoude laag zijn; zich af te zonderen, zoude den ondergang te weeg brengen; in slaap te vallen op den rand des afgronds,

zou-

Januarij 1814. zoude zijn er zich in te storten; moedeloosheid zou vernietiging zijn; onzijdigheid zoude zijn zich schandelijk van het getal der burgers los te scheuren: al wie bekwaam is met de wapenen in de hand zijn vaderland te dienen, en het niet verdedigt, wanneer het zijnè hulp inroept, is een ondankbare een ontaarde zoon.

„De vijand, mijne waarde broederen, de vijand staat, als het ware, voor uwe poorten. Zult gij dan wachten tot hij komt, om hem eenen te laten tegenstand te bieden? Neen, het is niet binnen uwe muren, het is op de grenzen des rijks, dat gij deze hoofdstad verdedigen moet; het is alleen dáár, dat gij haar kunt redden en voor allen smaad bewaren. Het lot, dat de hemel voor onze onbezonnene aanranders bereidt, is vooruit in onze jaarboeken met bloedige letteren gegrift. Sedert de eeuwig gedenkwaardige verdrijving der Engelschen uit uw Land, door den hertog DE GUISE, is geen zegepralend aanvaller in staat geweest een voet gronds in dit rijk te verkrijgen. Herrijst dan uit uwe graven, dappere en roemruchtige verdedigers van Frankrijk! wier edele namen in onze geschiedenis onsterflijk zijn *zullen*. *Herrijst* uit uwe graven, om ons allen met denzelfden geest en met denzelfden moed te bezielen, waardoor gij over elke geweldenarij, aan uwen geboortegrond gepleegd, zegepraaldet, en spoedig uwe nakomelingschap in de oude erfenis van uwen roem herstelden."

NIEUWE

NEDERLANDSCHE

JAARBOEKEN

Voor de maand Mei

1814.

Zorglijk in alle opzigten mogt de tweede maand dezes jaars heeten, daar watersnood den bodem, veepest de ſtallen, vijandelijke bezettingen de inwoners dreigden, terwijl de groote worſtelſtrijd met de bondgenooten tegen den algemeenen vijand hagchelijk en alle onderhandeling met hem nog veel gevarelijker ſcheen. Inmiddels ging nogtans de werkzaamheid van den Staat met eenparigen en welgerigten tred voort en deed hare wijsheid weldra eene vestiging van de algemeene grondwet der regering te gemoet zien. Wij willen van deze werkzaamheid des Gouvernements het eerst gewagen. Inleiding.

In de berekening van den aanſlag der belastingen in de Departementen van de Monden van de Schelde, van de Monden van den Rhijn en in het Arrondisſement van Breda, onder de Franſche Regering was een andere maatſtaf, dan in de overige Departementen der Vereënigde Nederlan- Koersbepaling van den Hollandſchen Gulden.

Februarij 1814. den gevolgd geworden, zijnde in die berekening de Hollandsche Gulden slechts op eene waarde van 2 Francs en 3 Centimes of 203 Centimes gesteld. Die wijze van berekening had alleen kunnen bestaan in verband met den geforceerden hoogen koers, aan de Fransche, en de daaruit resulterende lageren koers, aan de Hollandsche Muntspeciën gegeven; maar die onevenredigheid tusschen de beide Muntspeciën, thans geheel komende te vervallen, en nu alleen de Hollandsche Muntspeciën in de Vereenigde Nederlanden, als de Nationale Standpenning kunnende worden aangemerkt; besloot Zijne K. H. ter gemoet koming aan het bezwaar voor de Ingezetenen der Departementen van de Schelde, de Monden van den Rhijn en het Arrondissement van Breda, uit het gebrek van Hollandsche Muntspeciën ontstaande:

„ Art. 1. Met vernietiging en buiten effect-„ stelling van alle bepalingen en tarieven ter con-„ trarie bestaande, wordt de koers der Fransche „ Muntspeciën in de Departementen der Monden „ van de Schelde, der Monden van den Rhijn „ en in het Arrondissement *Breda*, bepaald op „ 210 Centimes of twee Francs en tien Centi-„ mes voor éénen Gulden Hollandsch.

„ 2. Bij de berekening in Hollandsch Geld van „ den aanslag of het bedragen van alle zoodani-„ ge belastingen, of andere Lands inkomsten, „ waarvan de hoeveelheid voor elken Contribua-„ belen, of voor elk belast onderwerp in Francs „ en Centimes, moet worden opgemaakt, zal in „ de Departementen der Monden van de Schel-„ de, der Monden van den Rhijn, en in het „ Arrondissement van Breda, dezelfde maatstaf, „ als hier voren bepaald is, worden gevolgd, „ zoodanig, dat elke 210 Centimes, of 2 Francs „ en 10 Centimes, op éénen Gulden Hollandsch, „ zullen worden gesteld.

„ 3. Provisioneel, en tot nadere voorziening wor-

„ worden alle Ontvangers, Rentmeesters en verdere Ambtenaren in de Departementen der Monden van de Schelde, der Monden van den Rhijn, en het arrondissement van Breda, met de ontvangst der belastingen of andere Lands inkomsten belast, geautoriseerd, om in betaling van die belastingen of inkomsten van de Contribuabelen te ontvangen Fransche Muntspeciën, en zulks tegen den koers, in het eerste artikel van dit besluit bepaald, en alzoo tot 210 centimes, of 2 francs 10 centimes, voor elken Hollandschen Gulden. *Februarij 1814.*

De overweging, dat, volgens de thans nog in vigeur zijnde wetten en praktijk, aan geene arme en onvermogende ingezetenen, die genoodzaakt waren, tot vervolging of conservatie van hunne regten, procedures te voeren, door den Regter remisie kon worden verleend van de betaling van zegels, registratie-regten, griffie-kosten, judiciëele boeten en salarissen van deurwaarders, en dat daarin ten spoedigste behoorde te worden voorzien, met bepaling tevens der wijze, welke, zoo in het vragen als verleenen van zoodanige remissie zou moeten worden in acht genomen, deed Z. K. H, op voordragt van den eersten advokaat-generaal bij het hoog geregtshof, waarnemende de functiën van procureur-generaal, en het daarop gehoord rapport van den eersten president van hetzelve hof, op den 2den dezer maand besluiten: Wet omtrent de admissie van arme en onvermogende lieden, om *gratis* te procederen in regten.

„ Art. 1. Arme of onvermogende lieden zullen, des noods, admissie bekomen, om *gratis* in regten te worden bediend, zonder betaling van eenige zegels of registratie-regten der judiciëele akten of stukken, als mede zonder betaling van griffie- en expeditie-kosten, judiciëele boeten, salarissen van praktizijns of deurwaarders, hoegenaamd, dan alleen, en voor zoo veel zij die van hunne partij zullen kunnen verhalen.

Februarij 1814. „ 2. Om deze admisſie te bekomen, zal men zich,
„ bij een gezegeld rekwest, moeten adresſeeren
„ aan den regter, voor wien de zaak behoort te
„ dienen, met overlegging van een behoorlijk be-
„ wijs van armoede.

„ 3. De regter zal het rekwest ſtellen in han-
„ den van twee commisſarisſen, voor welke de
„ partijën zullen worden geroepen. De weder-
„ partij zal aldaar het gedaan verzoek kunnen te-
„ genſpreken, op twee gronden: *of* door te too-
„ neu dat de allegatie van armoede is ongegrond,
„ *of* door te doen zien, dat de verzoeker in de
„ zaak zelve klaarblijkend ongelijk heeft.

„ 4. Commisſarisſen zullen, nopens hunne be-
„ vinding, aan den raad of de regtbank verſlag
„ doen, welke vervolgens op het gedaan verzoek
„ finaal zal disponeren.

„ 5. Het verzoek verleend zijnde, zullen niet-
„ temin al de akten en ſtukken voor het zegel
„ *in debet* moeten worden geviſeerd, als mede op
„ gelijke wijze, ten kantore van registratie gere-
„ gistreerd, en zulks ten einde, in cas van tri-
„ umphe, het montant van dien van de wederpar-
„ tij zoude kunnen worden gerecouvreerd.

„ 6. In gevalle zoodanige arme of onvermo-
„ gende lieden geen praktizijns of deurwaarders
„ mogten kunnen vinden, die hen *gratis* zouden
„ willen bedienen, zal de regter, te dien einde,
„ de noodzakelijke praktizijns en deurwaarders
„ toevoegen.

„ 7. Een afſchrift van dit beſluit zal worden
„ gedepecheerd aan den eerſten preſident van het
„ hoog-geregtshof, als mede aan den eerſten ad-
„ vokaat-generaal, waarnemende de functiën van
„ prokureur-generaal, ten einde voor de executie
„ en voor de publiciteit, voor zoo veel die noo-
„ dig is, zorg te dragen.

Om, ingevolge artikel 6 der Wet van den 13den December 1813 (zie boven bl. 187) de tarieven te re-

regelen, welke moeten dienen tot grondslag der repartitie over de contribuabelen in de belastingen bekend onder den naam van Dienstboden-geld, en Paarden-, Plaisier- en Passagegeld, mitsgaders de verdere maatregelen, welke zouden kunnen strekken, om het geregeld in werking brengen dezer belastingen te verzekeren, nam Zijne Koningl. Hoogheid op den 4den dezer maand het volgende besluit:

Februarij 1814.

Bepaling der repartitie van het Dienstbodengeld, enz.

„ Art. 1. Het aandeel, het welk ieder Ingezeten, „ die Dienstboden of Paarden houdt, in het contingent zijner Gemeente, wegens de Belastingen „ op deze Objecten, zal moeten dragen, zal wor„ den geregeld overeenkomstig den maatstaf der „ hier navolgende tarieven:

DIENSTBODEN-GELD.

„ Volle Impost wegens de Dienstboden, om„ schreven in art. 3. der Hollandsche wet op de „ Dienstboden, van den 9den Mei 1806

„ Voor één Dienstbode, tegen . .	*f*	5:0:0
„ —— twee Dienstboden ——	-	15:0:0
„ —— drie ——————	-	30:0:0
„ —— vier ——————	-	50:0:0
„ —— vijf ——————	-	75:0:0
„ —— zes ——————	-	100:0:0
„ —— zeven ——————	-	130:0:0
„ —— acht ——————	-	160:0:0
„ —— negen ——————	-	210:0:0
„ —— tien ——————	-	250:0:0
„ Voor iedere Dienstbode daar boven, tegen	-	50:0:0

MANNELIJKE DIENSTBODEN.

„ Voor elken Mannelijken Dienstbode, behalve „ de aanslag als boven . . . . . *f* 30:0:0

„ Inwonende Werkboden, van de eerste klasse, „ omschreven in de 1ste, 2de en 3de paragrafen

 „ van

Februarij 1814. „ van art. 4 der evengemelde Wet, voor elken
„ Werkbode, tegen . . . . f 3:0:0
„ Inwoonende Werkboden, behoorende tot de
„ 2de klasse, omschreven bij de 4de of laatste
„ paragraaf van het voorschreven 4de art., voor
„ elken Werkbode, tegen . . . . . . f 8:0:0
„ Tuinlieden en hunne Knechts, geen huiswerk
„ doende, en omschreven bij art. 5 der meergedachte wet, voor elken Tuinman of Tuinmans-
„ Knecht, tegen . . . . f 15:0:0
„ Ten ware dusdanige Tuinman of Knecht,
„ buiten de Plaats, Hofstede of Tuin, en in
„ geene Woningen of Huizen van den Eigenaar
„ of Huurder van de Hofstede, Buitenplaats of
„ Tuin, welke hij bearbeidt, wonende is, en
„ voor zich zelven voor *vijftien* Guldens of meerder in het Deuren- en Venster-geld en Personeel
„ en Mobilair is aangeslagen, in welk geval de
„ belasting zal worden berekend tegen . f 5:0:0

„ PAARDEN- PLAISIER- EN PASSAGE-GELD.

„ EERSTE KLASSE.

„ Paarden van particulieren, *omschreven* bij art.
„ 2. der Wet van den 22sten April 1809.

„ Voor één paard, tegen	. . .	f	25:0:0
„ —— twee paarden, ——	. . . .	-	70:0:0
„ —— drie ——————	. . . .	-	95:0:0
„ —— vier ——————	. . .	-	170:0:0
„ —— vijf ——————	. . . .	-	195:0:0
„ —— zes ——————	. . . .	-	310:0:0
„ en voor elk paard, daarenboven, tegen		-	50:0:0

TWEEDE KLASSE.

„ Paarden van Fabrijkanten, Trafijkanten en
„ Neringdoende Lieden, voorkomende bij art. 3
„ der evengemelde Wet.
„ Voor elk Paard, tegen . . . . . f 6:0:0

„ DER-

„DERDE CLASSE.

„ Paarden van Bouwlieden en anderen, in art. „ 4 der bovengemelde Wet opgeteld

„ Voor elk Paard, tegen . . . . . f 1:10:0 „ onverminderd de gewone belasting tegen twee „ Paarden, volgens het tarief der eerste klasse, „ voor zoodanige Kooplieden in Paarden, geene „ verhuurders van Paarden tevens zijnde, welke „ den impost der derde klasse, voor meer dan tien „ Paarden verschuldigd zijn, of tegen één Paard, „ voor die er slechts tien of minder hebben.

„VIERDE KLASSE.

„ *Paarden van een gemengd gebruik.*

„ Voor elk Paard van de tweede of derde klas- „ se, dat is van Fabrijkanten, Trafijkanten of „ Bouwlieden, waarvan het gebruik valt in de „ termen van de 4de § van art 6. der opgemelde „ Wet, zal de maatstaf der tweede of derde klas- „ se vermeerderd worden met . . . f 15:0:0

„ Voor elk Paard van dezelve klasse, vallende „ in de termen der 5de §, op denzelfden voet, „ met . . . . f 5:0:0

„ Voor elk Paard, als boven, vallende in de „ 6de §, op denzelfden voet, met . . f 2:0:0

„ En eindelijk, voor elk Paard, tot Trafijk-, „ Neringwerk, en tot den Landbouw tevens ge- „ bruikt wordende, zal, onverminderd de verhoo- „ ging als boven, in geval de Paarden ook tot „ gemak of vermaak gebezigd worden, de maat- „ staf vermeerderd worden met . . . f 4:0:0

VIJFDE KLASSE.

Verminderde Belasting.

„ Voor de Paarden van Ambtenaren, Doctoren „ in de Medicijnen, en Heel- en Vroedmeesters, „ vermeld in art. 9 der voorschreven Wet:

Februarij 1814. „ Voor één Paard, tot uitoefening van het be-
„ beroep gehouden wordende, tegen . *f* 11:0:0
„ Voor de meerdere Paarden zal de belasting,
„ naar aanleiding van hetzelve art. 9, geregeld
„ worden op den gewonen voet.
„ De Ambtenaren, tot deze vermindering gereg-
„ tigd, zijn de Inspecteuren en Controleuren der
„ belastingen.

LAND-PASSAGE GELD.

„ Paarden van Stalhouders of Verhuurders van
„ Paarden, ingevolge art. 3 der Wet op dit mid-
„ del van den 22sten April 1809.
„ Voor één Paard, tegen . . . *f* 15:0:0
„ —— twee Paarden —— . . . - 30:0:0
„ —— drie —— —— . . . - 50:0:0
„ En voor elk Paard daar en boven, tegen - 30:0:0
„ Paarden van Stalhouders of Verhuurders van
„ Paarden, in gemeenten van 15,000 zielen, en
„ daar boven, koetsen bespannende,
„ Voor één Paard, tegen . . . *f* 18:0:0
„ —— twee Paarden —— . . . - 36:0:0
„ —— drie —— —— . . . - 60:0:0
„ En voor elk Paard daar en boven - 36:0:0
„ Paarden van Voerlieden van Wagens en Kar-
„ ren en ander Voertuig of Rijtuig, vervat in art.
„ 4 der laatstgemelde Wet, voor elk Paard, te-
„ gen . . . . *f* 6:0:0

„ *Paarden van gecombineerd gebruik.*

„ Voor elk Paard van Stalhouders en Verhuur-
„ ders van Paarden, in Gemeenten van minder
„ dan 15000 Zielen, tevens tot den Landbouw
„ gebezigd wordende, zal, conform art. 5 der
„ Wet, eene vermindering worden toegestaan van
„ *f* 1:10:0 voor elken Rhijnlandsche morgen be-
„ zaaid, tot vijf morgens toe, doch niet hooger.
„ De bepalingen van art. 6, 9, 10, 11, 12,
„ 13, 14, 15, 18, 19, 20 en 21 uitgezonderd,
„ voor zoo veel de Wet op de Dienstboden betreft.

„ Die

„ Die van art 15, 16, 17, 18, 22, 23, 24, Februarij 1814.
„ 25 en 26 uitgezonderd, voor zoo veel de Wet
„ op de Paarden aangaat.

„ En eindelijk die van art. 6, 7, 8, 9, 12,
„ 13, 14 en 15 uitgezonderd, voor zoo veel de
„ Wet op het Land-passage-geld aangaat, blij-
„ ven de evengemelde Wetten in derzelver ge-
„ heel; en zullen zij ter rigtsnoer moeten strek-
„ ken, in het regelen van de aanslag der Contri-
„ buabelen.

„ 3. Deze aanslag zal ten grondslag hebben het
„ aantal Dienstboden en Paarden, welke ieder In-
„ gezeten bekend is, gewoonlijk te houden; dat
„ van den 1sten Januarij ll., zal wel over het al-
„ gemeen ter handleiding kunnen strekken; edoch
„ lieden, welke het van notorieteit is, dat des
„ Zomers meerdere Dienstboden of Paarden heb-
„ ben dan des Winters, ter zake van een dubbeld
„ of Buitenverblijf, of ook wel van Beroep, zoo
„ als de Verhuurders van Paarden, zullen geene
„ aanspraak kunnen maken op eene quotisatie,
„ volgens het verminderd wintergetal.

„ De Personen, welke, als boven, een dub-
„ beld verblijf hebben, zullen beschreven moeten
„ worden, ter plaatse van hun Winter-verblijf.
„ In questieuse gevallen, zal Onze Commissaris-
„ Generaal in het Departement, op voordragt van
„ den Directeur, de plaats der beschrijving aan-
„ wijzen, en, bijaldien de zaak twee Departemen-
„ ten betreffende is, Onze Commissaris-Generaal
„ tot de Zaken der Financiën, na daarop gehoord
„ te hebben de Commissarissen-Generaal van de
„ respective Departementen hierin betrokken.

„ 5. De vermindering van belasting voor het
„ emploi van Dienstboden of Paarden, in de Be-
„ roepen of bedrijven, bij de respective Wetten
„ opgeteld, zal niet toegestaan kunnen worden,
„ dan aan zoodanige Contribuabelen, welke met
„ er daad dusdanige Beroepen of Bedrijven uitoe-

Februarij 1814. ,, fenen, en dien conform zijn gepatenteerd, or
,, ter patent-rolle ingefchreven.

,, 6. De vermindering, ter zake van het ge-
,, mengd gebruik, tot vermaak, gemak of bedrijf
,, en den landbouw, zal niet kunnen genoten
,, worden, ten zij de Contribuabele, ten genoege
,, van hen, die den omflag verrigten, de bouw-
,, landen aanwijst, welke hij met zijne eigene
,, Paarden bearbeidt.

,, 7. Tot den omflag of het formeren van den
,, legger der Contribuabelen, zullen geëmploijeerd
,, worden de Zetters (Repartiteurs) der Stad of
,, Plaats, geadfifteerd door den Controleur der
,, Directe Belastingen van het District.

,, 8. Schoon de Zetters zich met eenige Con-
,, tribuabelen niet zouden mogen verftaan, zal de
,, aanflag, dien onverminderd, deszelfs voortgang
,, hebben; en aan de contribuabelen de bevoegd-
,, heid verblijven, om, op den voor de Directe
,, Belastingen bepaalden voet zich met zijne do-
,, leantie, binnen de drie maanden, bij den Dis-
,, tricts-Commisfaris te adresferen, behoudens
,, zijne verpligting tot *voortdurende betaling* op de
,, geftelde termijnen.

,, 9. Bedriegelijke opgaven of misleiding der
,, Zetters en Controleurs, gelijk mede alle wegen
,, en uitvlugten, om het evenredig helpen dragen
,, der lasten te ontduiken, zullen, bij het eventuëel
,, voortduren dezer belastingen, of bij die, wel-
,, ke dezelve zoude mogen vervangen, ter deci-
,, fie van den Commisfaris-Generaal en Raden
,, van het Departement, geftraft worden met *eene*
,, *halve verhooging* van den aanflag der fchuldig
,, bevondene Contribuabelen, zoo verre de ver-
,, zwijging een *gedeeltelijke*, of wel met een *dub-*
,, *belen aanflag*, zoo verre dezelve de *geheele*
,, onttrekking aan den Last, die hij zijne mede-
,, ingezetenen had moeten helpen dragen, heeft
,, ten gevolge gehad.

,, 10. Dienstboden of Paarden, vóór den 1ften

,, Julij

„ Julij aangelegd, of de aangegevene van gebruik veranderd wordende, te dien effecte, dat dezelven eenen hoogeren Impost onderhevig worden, zal de deswegens volgens het tarif verschuldigde somme, in een volgend jaar, bij de eventuële voortduring der belasting, gevoegd worden bij die, voor welke de Contribuabele, dien zulks betreft, alsdan ter legger zal worden aangeslagen. *Februarij 1814.*

„ 11. Dienstboden of Paarden, ter zake van sterfgevallen, verlating van bedrijf of andere omstandigheden, voor den 1sten Julij afgeschaft wordende, zal aan den Contribuabelen of deszelfs Regtverkrijgenden, op deszelfs daartoe ingediende Reclamatie, in een volgend Jaar, de helft der Belastingen worden te goed gedaan uit de Herbelastingen, welke op het nieuw Quohier zullen worden gebragt, om boven het Contingent der Stad of Plaats te worden omgeslagen.

„ De Directeur der Belastingen zal, in die gevallen, de vereischte Ordonnantiën aan zoodanige Contribuabelen of derzelver regtverkrijgenden afgeven.

„ 12 Ter bestrijding der onkosten van het opmaken der Quohieren en meer bijzonder ter bestrijding van de kwade Posten, dat zijn zoodanige, welke, in den loop des jaars, oninvorderbaar geworden zijn, zal, boven het principaal Contingent, worden geheven vijf percent, of één stuiver van de gulden, welke, bevoegd bij dit Contingent, benevens het gaarderloon der ontvangers, alsmede de plaatselijke verhooging, waar dezelve door Ons, of Onzen Commissaris-Generaal tot de Binnenlandsche Zaken, van Onzentwege zijn toegestaan, zal de Directeur der Belastingen de sommen aanwijzen, die, Gemeentens gewijze, op de respective aanslagen der Contribuabelen moeten worden ingedeeld.

„ 13. Op

Februarij 1814. „ 13. Op de Quohieren de post van iederen „ Contribuabelen, conform bovenstaande repartitie „ gebragt zijnde, zullen deze, geviseerd door de „ Directeurs der Directe Belastingen, welke voor „ de naauwkeurige opmaking verantwoordelijk „ zijn, door de Commissarissen-Generaal in de „ respective Departementen moeten worden executoir verklaard, ten einde, na Publicatie, in de „ Steden en Plaatsen, de invordering te doen „ aanvangen.

„ Met deze laatstgemelde werkzaamheid zullen „ worden gechargeerd de Ontvangers der Directe „ Belastingen, en zulks tegen genot van hetzelfde Collecteloon, als hun, voor hunnen verderen ontvang, is toegelegd; zij zullen aan elken „ Contribuabelen een geteekend Quotisatie-biljet „ zenden, behelzende extract van deszelfs aanslag „ op het Quohier.

„ Voor dit extract uit het Quohier, zal, in „ de Steden, één halven stuiver, en, op het Platte Land, één stuiver voor drukloon en rondbrengen mogen gevorderd worden.

„ 15. De Belasting, onder den naam van „ *Land-passage*, gelegd op *vreemde* Voerlieden, „ en gearresteerd bij Publicatie van den 7den „ Maart 1806, zal, op den voormaals plaats gehad hebbenden, en in den jare 1811 gesupprimeerden voet, door de Ambtenaren der *Convoijen* en *Licenten*, worden geheven.

„ 16. Onze Commissaris-Generaal tot de zazaken der Financiën wordt gequalificeerd, om „ alle zoodanige verdere maatregelen te nemen, „ en Instructiën aan de Ambtenaren der Directe „ Belastingen te geven, als, tot het onverwijld in „ werking brengen van opgemelde Belastingen, „ worden vereischt, zullende inmiddels dit Besluit op de gebruikelijke wijze worden gepubliceerd, en geïnsereerd in het Staatsblad."

Volgens de nog in vigeur zijnde wetten staat het aan geene Naastbestaanden vrij, om personen,

nen, tot welke zij betrekking hebben, wegens verregaande ongeregeldheden of wangedrag, voor zekeren bepaalden tijd, met voorkennis en op autorisatie van den Regter, in een verbeterhuis te confineren. Zijne K. H. willende voorzien in de inconveniënten, die daaruit voor de goede orde resulteren, besloot op den 12den dezer maand:

Februarij 1814. Voorschriften omtrent het confinement op verzoek van naastbestaanden of ter requisitie der officieren van justitie.

„ Art. 1. De Regtbanken van Eersten Aanleg „ zullen zijn bevoegd, om, op verzoek van „ Naastbestaanden, of wel ter requisitie van Onze „ Officieren van Justitie, tot behoud van de goe„ de orde, wering van openbare zedenloosheid „ of voorkoming van ongelukken, buiten form „ van proces, te confineren in een Verbeterhuis „ zoodanige personen, welke, wegens zinneloos„ heid, verregaande verkwisting, of andere bui„ sporige en slechte gedragingen, voor de zamen„ leving ongeschikt zijn, of zich dezelve onwaar„ dig hebben gemaakt, zoo lange zij geene merk„ bare blijken van beterschap geven.

„ 2. Geene autorisatie tot zoodanige confine„ menten zal, ten verzoeke van Naastbestaanden, „ door den Regter, mogen worden verleend, dan „ nadat het openbaar Ministerie in zijne Con„ clusiën zal zijn gehoord.

„ 3. Zoodanige autorisatiën zullen niet mogen „ worden verleend langer dan voor den tijd van „ een jaar; zullende niettemin prolongatie daarvan „ kunnen worden gevraagd en verleend, mits tel„ kens niet langer dan voor gelijken termijn, en „ na verhoor van het openbaar Ministerie.

„ 4. De dispositiën, door Onze Regtbanken „ dezen aangaande genomen, zullen kunnen wor„ den onderworpen aan een hooger beroep van „ Ons Hoog Geregtshof, hetwelk, buiten form „ van Proces, en na verhoor van Onzen Procu„ reur-Generaal, daaromtrent zal uitspraak doen; „ des echter, dat de dispositie door de Regt„ banken genomen, dien onverminderd zullen exe„ cutabel zijn."

Zij-

Februarij 1814. Besluit tot herstel van verzuim omtrent den burgerlijken stand

Zijne K. H. in overweging nemende, dat sommige Ingezetenen, in het dwalend denkbeeld geraakt zijnde, dat alle instellingen, zonder onderscheid, uit de inlijving met Frankrijk afkomstig, door de gezegende verandering van zaken in dit Land, waren komen te vervallen, gedurende de eerste dagen na die verandering, hebben verzuimd de vereischte aangiften van Geboorte, Overlijden, en andere gerequireerde aangiften tot den Burgerlijken Stand betrekkelijk, te doen, waaruit niet alleen onvolledigheid in de Registers is ontstaan, maar in tijd en wijlen de hoogste ongelegenheden voor velen onzer Ingezetenen zouden kunnen voortspruiten; en daarin willende voorzien, overëenkomstig de voordragt van den Commissaris-Generaal van de Binnenlandsche Zaken; besloot op den 16den dezer maand.

„ Art. 1. Alle Ingezetenen, welke, gedurende „ de eerste dagen na de gelukkige verandering van „ zaken hier te Lande, mogten hebben verzuimd „ de vereischte aangiften wegens Geboorten, „ Sterfgevallen enz. in de Registers van den Bur- „ gerlijken Stand te doen, *zullen als nog*, en „ zonder deswege eenige penaliteit te ondergaan, „ de aangiften kunnen verrigten.

„ 2. Aan hen wordt daartoe verleend de tijd „ van eene maand, te rekenen van de dagteeke- „ ning dezes, binnen welken zij zich, tot het „ voorgemelde einde, zullen kunnen aanmelden bij „ den Ambtenaar, met het houden der Registers „ van den Burgerlijken Stand binnen hunne Ge- „ meente belast, of wel binnen die Gemeente, „ alwaar primitivelijk de aangifte had behooren „ te geschieden, welken Ambtenaar Wij, bij de- „ ze, tot het aannemen en ontvangen dier aan- „ giften en het plaatsen van dezelven in de loo- „ pende Registers van den Burgerlijken Stand, „ autoriseren; moetende hij dezelve stellen op de „ dagteekeningen, waarop die aangiften respecti-

„ ve-

„ velijk geschieden, en telkens daarbij speciale „ aanhaling doen van dit Ons Besluit, met ver „ melding, dat die plaatsing uit krachte van het- „ zelve geschiedt. Februarij 1814.

„ 3. Deze aangiften en plaatsingen, binnen den „ voorgemelden tijd en op de gezegde wijze, „ geschiedende, zullen in alles worden beschouwd „ als of dezelve op het tijdstip, bij de Wet be- „ paald, waren gedaan, en dus in alle derzelver „ effecten daar mede gelijk staan, zonder dat „ immer, uit het niet tijdig doen en plaatsen van „ dezelven, eenige nadeelige gevolgen zullen kun- „ nen worden afgeleid.

„ 4. De voorgestelde tijd van eene maand, na „ de dagteekening dezes, verloopen zijnde, zul- „ len geene zoodanige verzuimde aangiften meer „ worden geädmitteerd, terwijl alle degenen, „ welke, binnen denzelfden tijd, van deze Onze „ concessie geen gebruik zouden mogen gemaakt „ hebben, aan de strafbepalingen der Wet op „ hunne nalatigheid gesteld, en aan alle ver- „ dere nadeelen, uit hun verzuim voortspruiten- „ de, worden overgelaten.

„ 5. Onze Commissaris-Generaal van Binnen- „ landsche zaken is belast met de uitvoering van „ het tegenwoordig Besluit, waar van mede een „ afschrift zal worden gezonden aan den Eer- „ sten President van het Hoog Geregtshof tot in- „ formatie; en zal hetzelve voorts in het Staats- „ blad worden geïnsereerd.

Bepalingen omtrent de Begrootingen voor de behoeften der Gemeenten.

Zijne K. H. in aanmerking nemende dat. uit hoofde van den ongunstigen toestand der Geld middelen van de meeste Steden en Gemeenten, en van de nadeelen die uit het fluctuëren van derzelver administratie voor vele leveranciers en andere particuliere Schuldeisschers voortspruiten, hoe eer hoe liever moest worden overgegaan tot het maken der voorschriften en bepalingen, welke Hoogstdezelven, ten aanzien van dit aangele- gen

Februarij 1814. gen onderwerp, bij het besluit van den 23sten December 1813, n°. 8, (zie boven bl. 188) zich had gereserveerd; overwegende, dat de inrigting der zoogenoemde Budgets, bij de Fransche administratie, verzeld ging van eene reeks van formaliteiten en kleine bemoeijenissen, welke, als op kennelijk mistrouwen gegrond, en tot niets strekkende dan om noodeloos het gewigt der oppermagt te doen gevoelen, met 's Vorsten bedoelingen even zeer als met Hoogstdeszelfs vaderlandsche grondbeginselen strijdig zijn; dat echter eene regelmatige examinatie en beoordeeling, door den Vorst of van 's Vorstenwege, van al hetgene de Plaatselijke Geldmiddelen betreft, alleen in staat is, om in derzelver beheer en verantwoording, *orde en* eenparigheid te brengen; en eindelijk, dat de jaarlijksche inlevering, zoo van begrootingen van inkomsten en uitgaven, als van rekeningen over dezelve, voor de goede Ingezetenen der Steden en Gemeenten de voegzaamste waarborg is tegen alle verwaarloozing hunner belangen, en tegen alle pecuniëele opofferingen, welke de noodzakelijkheid niet gebiedend mogt vorderen; nam *op den* 18den het volgende besluit:

„ Art. 1. Jaarlijks, vóór den eersten September, zullen de Gemeente-Besturen formeren eenen staat van behoeften voor den dienst van het volgende jaar, met aanwijzing der middelen, om dezelven zoodanig te bestrijden, dat geen te kort op de uitgaaf kan aanwezig zijn.

„ 2. Deze begrooting zal worden ingerigt; naar het door Ons bij deze gearresteerd model, hetwelk tot dat einde, ten spoedigste, voor de Gemeenten zal worden verkrijgbaar gesteld.

„ 3. De begrootingen, voor den dienst van dit loopende Jaar 1814, zullen onverwijld, en uiterlijk vóór den 15den Maart, moeten gereed zijn.

„ 4. De

„ 4. De begrootingen, bij de vorige artikelen „ vermeld, zullen worden vergezeld van zoodani- „ ge aanmerkingen en toelichtingen, als tot het „ regt verstand der voorgedragene posten dienstig „ zijn. Februarij 1814.

„ 5. De Gemeente-Besturen zullen, voor het „ eerst, op den 15den Maart aanstaande, en bij „ vervolg jaarlijks, den eersten September, die „ begrooting inzenden, aan de Commissarissen- „ Generaal in de Departementen, of aan zooda- „ nige Ambtenaaren, als aan welken, na de in- „ troductie der Grondwet, deze taak door Ons „ speciaal zal worden opgedragen.

„ 6. Voor zoo verre de uitgaaf op de begroo- „ tingen de som van ƒ 10,000:-:- niet te boven „ gaat, zal voornoemde Ambtenaar dezelve on- „ derzoeken en Ozentwege finaal arresteren.

„ 7. Voor zoo verre de uitgaaf meer dan „ ƒ 10,000:-:-, en niet boven de ƒ 50,000 be- „ draagt, zal hij dezelve, met zijne considera- „ tiën en voordragt, inzenden aan Onzen Com- „ missaris-Generaal tot de Binnenlandsche zaken, „ die dezelve, na behoorlijk onderzoek, mede On- „ zentwege, finaal zal arresteren.

„ 8. De zoodanigen, welker uitgaaf de som „ van ƒ 50,000:-:- te boven gaat, zullen door „ Ons, na ook daar op te hebben ontvangen de „ consideratiën en voordragten, zoo wel van de „ Commissarissen-Generaal in de Departementen, „ als van Onzen Commissaris-Generaal tot de Bin- „ nenlandsche zaken, worden vastgesteld.

„ 9. Wij reserveren aan Ons, en qualificeren „ Onze hier voren genoemde Ambtenaren, om, „ nopens de voormelde begrootingen, die inlich- „ tingen en bescheiden van de Gemeente-Besturen „ te vorderen, welke voor het belang der Ge- „ meenten zullen worden noodig geacht.

„ 10. De alzoo, het zij door Ons, het zij On- „ zentwege, door Onze daartoe gequalificeerde „ Ambtenaren gearresteerde Begrootingen, zullen

Februarij 1814. „ den grond opleveren der verantwoordingen of re„ keningen der Gemeenten.

„ 11. Geene sommen zullen door de Regeerde„ ren mogen worden geordonnanceerd, en geene „ ordonnantiën door de Plaatselijke Ontvangers „ mogen worden uitbetaald, dan de zoodanigen, „ welke op de posten der Begrootingen, en tot „ aan de daarbij bepaalde Quantums zijn toege„ staan.

„ 12. Jaarlijks, vóór den eersten Junij, zullen „ de Plaatselijke Ontvangers hunne rekeningen en „ verantwoordingen met een dubbeld derzelve, in„ gerigt naar de hoofden en posten van de Be„ grooting, indienen aan het Bestuur der Gemeen„ te, met overlegging van alle de *verificatoire* „ bescheiden, daartoe betrekkelijk.

„ Eene Commissie van drie leden, van de plaat„ selijke Regering, zal zich onmiddelijk onledig „ houden met de examinatie derzelven, en zal, „ in de eerste helft dier maand, aan het Bestuur „ der Gemeente van hare bevinding rapport „ doen. Het Bestuur zal vervolgens dezelve Re„ kening en Stukken opnemen, en, het zij met „ de observatiën of debatten, welke het mogt ver„ meenen daarop te hebben, vóór den 30sten „ dier maand, inzenden aan den Commissaris„ Generaal in dit Departement, ten einde die, „ indien zij eene uitgaaf beneden de *f* 10,000:-:„ bevatten, op te nemen en te sluiten; en indien „ zij dat bedragen te boven gaan, door denzel„ ven, des noodig, met hunne consideratiën, te „ worden overgebragt bij de Rekenkamer der „ Vereënigde Nederlanden.

„ 13. De Rekenkamer zal, na de ontvangst der „ Rekeningen en Bescheiden, zich met het opne„ men derzelven onverwijld bezig houden, vooral „ nagaan, of de toegestane sommen niet zijn over„ schreden, en of omtrent de ontvangsten, de „ noodige devoiren zijn aangewend, en, na dezel„ ven, des noods, te hebben geadjusteerd en ge-

„ slo-

„ sloten, ze met de bescheiden terug zenden Februarij
„ aan de Gemeente, bij welke zij behooren, en 1814.
„ het dubbeld onder zich houden.

„ 14. Alle de bepalingen, omtrent het arreste-
„ ren der Begrootingen en doen van Rekeningen,
„ zijn mede toepasselijk op alle vroegere Budgets
„ of zoodanige rekening der Gemeenten, voor
„ welke de comptabelen nog niet behoorlijk zijn
„ gedechargeerd.

„ 15. De Besturen blijven bevoegd, om alvo-
„ rens de rekeningen over den dienst van 1813,
„ in voege voorschreven, op te zenden en te
„ sluiten, de noodige voordragt te doen, ten ein-
„ de de uitgaaf van dat jaar te vermeerderen,
„ met zoodanige onvoorziene uitgaven, als door
„ de jongste gebeurtenissen in sommige deelen des
„ lands zijn noodzakelijk geworden.

„ 16. Zij zullen, bij die voordragten, altijd
„ eenen behoorlijken staat dier uitgaven overleg-
„ gen, en de omstandigheden doen kennen, welke
„ dezelve hebben doen geboren worden.

„ 17. De gemeenten zullen, op de Begrootin-
„ gen van 1814, geene posten van ontvang of
„ uitgaaf brengen, welke tot den dienst der vroe-
„ gere jaaren betrekkelijk zijn, maar zich alleen
„ bepalen tot die van dat loopende jaar zelve.

„ 18. Zij blijven desniettemin bevoegd en ver-
„ pligt, om, dadelijk na de formatie en inzen-
„ ding der Begrootingen voor 1814, op te ma-
„ ken eenen naauwkeurigen staat van alle de
„ schulden ten laste hunner Gemeente, of van
„ tot dezelve behoorende administratiën loopende.

„ 19. Deze opgaven zullen zich, bij provisie,
„ bepalen tot de loopende, op welker voldoening
„ behoort gedacht te worden, en geenszins tot
„ de gevestigde Kapitalen der Gemeenten, over
„ welker eventueele aflosfing, na afdoening der
„ loopende schulden, Wij Ons voorbehouden na-
„ dere bepalingen daar te stellen.

„ 20. Deze Staten van achterstallige schulden

Februarij 1814. „ zullen vergezeld moeten zijn, vooreerst: door „ eene naauwkeurige opgave der sommen, welke, „ uit eenigen hoofde, nog van de Gemeenten tot „ aan den eersten Januarij 1814 kunnen gevorderd worden, en apparent zullen te bekomen „ zijn; en ten tweede: door eene voordragt van „ den tijd binnen welken, de wijze waarop, en „ de middelen waardoor, die schulden zouden „ kunnen betaald worden. De Besturen zullen „ hier bij zorgvuldig in acht nemen, aan de eene „ zijde de regtmatige belangen der schuldeische„ren, en van den anderen kant de omstandighe„den hunner Ingezetetenen, en vooral, bij voor„keur het oog vestigen op de mogelijkheid, om, „ door voordeelige realisatie der stedelijke eigen„dommen, aan de behoeften hunner Ingezetenen „ te gemoet te komen.

„ 21. Onze Commissarissen-Generaal van Fi„nanciën en Binnenlandsche Zaken worden spe„ciaal met de uitvoering van dit Ons Besluit be„last, waar van een afschrift zal worden gege„ven aan de Rekenkamer der Vereënigde Neder„landen, en hetwelk in het Staatsblad zal wor„den geinsereerd."

Vereeniging van Notaris en Procureur. Op den 19den dezer maand werd door *Z. K. H.* het volgende gepubliceerd:

„ Gehoord het rapport van den eersten Presi„dent van het Hoog geregtshof der Vereenigde „ Nederlanden; en in aanmerking nemende, dat „ de bepalingen, voorkomende bij de thans „ nog in vigeur zijnde burgerlijke wetten, aan„gaande de incompatibiliteit van het notaris-ambt „ met de functiën van procureur, uit den aard „ der zake alleen toepasselijk kunnen zijn op de „ procureurs bij zoodanige regterlijke kollegiën, „ welke bij die burgerlijke wetten bekend zijn; „ hebben wij goedgevonden en verstaan, voor zoo „ veel des noods te verklaren, gelijk wij verklaren „ bij deze, dat voor zoo verre sommige perso„nen, welke tot procureurs voor het Hoog ge-

„ regts-

„ regtshof van financiën en zeezaken, of ook „ voor Commissarissen-generaal en Raden in de „ respective departementen aangesteld zijn, of in „ het vervolg aangesteld zouden mogen worden, „ het notaris-ambt mogten bekleeden, zoodanige „ personen geenszins verpligt zijn om daar van „ te desisteren, maar in tegendeel geregtigd om „ hunne notariëele praktijk te blijven uitoefenen; „ zullende ons tegenwoordig besluit door de „ Staats-courant worden publiek gemaakt, en af„ schriften daarvan gezonden worden aan den eer„ sten president voornoemd, mitsgaders aan het „ Hoog geregtshof voor de financiën en zeeza„ ken, en aan de Commissarissen-generaal in de „ Departementen, tot hunne informatie en na„ rigt." *Februarij 1814.*

Uit aanmerking, dat de *intermediaire stempels*, verbeeldende eene *roos* voor de gouden, en eene *gesloten hand* voor de zilveren werken, bij besluit van den 26sten December 1813, N°. 12. geordonneerd tot momentaneel gerief der beleenbanken hier te lande, behoorde vervangen te worden door de *effective* 's Lands keurstempels, bij het besluit van denzelfden dag gecreëerd, als zijnde nu bij alle de bureaux van waarborg der gouden en zilveren werken aanwezig, besloot Z. K. H. op den 23sten dezer maand: Bepaling omtrent de stempels voor goud- en zilver-werk.

„ Art. 1. Binnen zes weken, te rekenen na de „ dagtekening van dit ons besluit, zullen alle de „ gouden en zilveren werken, uit de beleenban„ ken afkomstig, en met voorschrevene stempels „ voorzien, voor zoo verre die weinige voorwer„ pen niet reeds mogten zijn in onbruik geraakt, „ of tot de smeltkroes bestemd, aan de bureaux „ van waarborg, alwaar dezelve zijn geregistreerd „ en gemerkt, kunnen worden gepresenteerd, om, „ met de gewone Landstempels, voor de vreem„ de voorwerpen verordend, te worden overge„ teekend.

Februarij 1814. „ 2. Deze overteekening zal geschieden zonder „ eenige kosten, hoe ook genaamd.

„ 3. Nå verloop echter van den termijn, bij „ het eerste artikel van dit ons besluit bepaald, „ zullen alle zoodanige werken, welke met meer„ gemelde *intermediaire* stempels zijn voorzien, „ en niet in voege voorschreven zijn overgetee„ kend, onderworpen worden aan de betaling „ der gewone belasting op de gouden en zilveren „ werken.

Bepalingen omtrent Pensioenen en Gagementen bij de Landmagt.

Zijne K. H. de vereischte bepalingen willende statuëren, met betrekking tot de pensioenen en gagementen, mitsgaders ten opzigte van den onderstand, aan de weduwen en weezen van gesneuvelde militairen van de landmagt toegestaan, nam op den 22sten dezer maand het navolgende besluit:

„ AFDEELING I.

„ *Pensioenen en Gagementen.*

„ Art. 1. Het pensioen en gagement strekt tot „ belooning voor bewezen *militaire diensten*, en „ wordt verkregen:

„ 1°. Door langdurigen dienst.

„ 2°. Voor wonden vóór den vijand bekomen, „ of ontstaan uit gevorderden of bevolen „ dienst, en die den gewonden tot verde„ deren activen dienst onbekwaam maken.

„ 2. Het pensioen en gagement is, voor iederen „ rang, bepaald op de somme, in het tarief on„ der art. 16 van dit besluit uitgedrukt.

„ Het pensioen en gagement eeniglijk ter zake „ van langdurigen dienst zal aan geen militair „ worden toegestaan, dan, na dat hij den Staat „ gedurende een tijdvak van *veertig* jaren zal heb„ ben gediend.

„ Aan zoodanige militairen nogtans, welke, „ door ongesteldheid of infirmiteit, buiten hunne „ schuld, belet worden, den dienst onder de wa-

„ pe-

„ penen, zelfs bij het garnizoens battaillon te „ presteren, zal, naar gelang van de omstandig- „ heden en den tijd door hen gediend, ten min- „ ste de *helft*, van het pensioen of gagement voor „ *veertig* jarigen dienst bepaald, worden toege- „ legd, waaromtrent door Ons, op voordragt van „ onzen Commissaris-generaal voor het departe- „ ment van oorlog, bij speciale besluiten, zal „ worden gedisponeerd. Februarij 1814.

„ 3. De wonden in den oorlog, of ten gevolge „ ge van gevorderden en bevolene dienst, beko- „ men, geven regt op het pensioen of gagement „ niet alleen, maar zelfs op eene verhooging, „ wanneer langdurige dienst daarmede gepaard „ gaat.

„ Deze wonden zijn geclassificeerd als volgt:

„ *a*. Die, welke, zonder het verlies van een der „ ledematen te veroorzaken, nogtans het noodzakelijk gebruik van hetzelve onmogelijk „ maken, en tot den dienst buiten staat „ stellen.

„ *b*. Het verlies van een der ledematen.

„ *c*. Het verlies van twee ledematen, of van „ het gezigt.

„ De wonden, onder de eerste klasse gerang- „ schikt, en gepaard met dertigjarigen dienst, ge- „ ven regt op eene tiende verhooging van het pen- „ sioen of gagement.

„ Die, onder de tweede klasse voorkomende, „ en gepaard met twintigjarigen dienst, geven „ regt op eene vierde verhooging van het pensioen „ of gagement.

„ Die, onder de derde klasse gebragt, geven, „ in allen gevalle, regt op de helft verhooging.

„ 4. De dienstjaren worden aan de militairen „ van alle rangen niet anders toegerekend, dan „ van den ouderdom van zestien jaren af.

„ 5. De diensten van een militair, welke zich „ mogt hebben schuldig gemaakt aan desertie, zul- „ len niet anders worden berekend, dan van den

Februarij 1814. „ dag af, waarop hij, tot het hervatten van zij„ nen dienst zal geadmitteerd zijn, en hij zal „ zich op geene anterieure diensten kunnen be„ roepen.

„ Een militair, welke driemalen het handgeld „ ontvangen heeft, zal tot het gagemant niet wor„ den geadmitteerd; zulks tweemalen ontvangen „ hebbende, zal zijn dienst gerekend worden te „ zijn ingegaan met den dag, waarop hij zijn „ tweede engagement heeft gecontracteerd.

„ 6. Voor de korpsen en troepen, in Europa „ opgerigt, en in de koloniën geëmploijeerd, zal, „ in tijd van vrede, een jaar verblijf in dezelven „ voor twee dienstjaren gerekend worden.

„ De dienst in de koloniën wordt gerekend „ een aanvang te hebben genomen met den dag „ van het embarquement en vertrek naar dezel„ ven, te eindigen met den dag van het debar„ quement in het moederland.

„ In oorlogstijd zal iedere veldtogt van twaalf „ maanden, in welk Land het zij, en voor alle „ de troepen, tot de active legers behoorende, „ gerekend worden voor twee vredes dienstjaren.

„ Als veldtogt zal alleenlijk geconsidereerd wor„ den de tijd, gedurende welken de troepen, na „ bekomen order, om zich op den voet van oor„ log te stellen, in een leger-korps zullen zijn „ vereenigd geweest.

„ De veldtogt, in welken een militair gekwetst „ en tot den strijd onbekwaam mogt zijn ge„ maakt, zal hem als een geheele veldtogt worden „ toegekend, ofschoon zijne wonden hem niet „ mogten hebben toegelaten, denzelven te eindigen.

„ 7. Het pensioen en gagement wordt geregeld „ naar den rang, in welken men betaald gewor„ den is, en gevolgelijk *effectief* heeft gediend, en „ vordert ten minste twee jaren gepresteerden „ dienst in dien rang, wordende hetzelve, bij „ gebreke daarvan, geregeld naar den minderen „ daarop onmiddelijk volgenden rang.

„ Van

„ Van deze laatste bepaling zijn uitgezonderd „ de zoodanigen, welke, ter zake van bekomene „ zware blessures, zich bevinden in de gevallen, „ hier boven bij § *a*, *b* en *c* van artikel 3, om„ schreven. Februarij 1814.

„ 8. Het regt of de aanspraak op pensioen of „ gagement zal beoordeeld worden uit de rappor„ ten, door de inspecteurs-generaal der verschil„ lende wapenen, aan onzen Commissaris-generaal „ voor het departement van oorlog over te leg„ gen, overeenkomstig de voorschriften en instruc„ tiën, aan denzelven, met betrekking tot de in„ spectiën door welgemelden Commissaris-gene„ raal, te geven.

„ Alle pensioenen zullen, door Ons, bij speciaal „ besluit en op voordragt van onzen Commissaris„ generaal voornoemd, worden geaccordeerd.

„ De gagementen worden door onzen Commis„ saris-generaal voor het departement van oorlog „ toegestaan.

„ De pensioen- en gagements-acten zullen bij „ het departement van oorlog worden opgemaakt, „ en aan de belanghebbenden, zonder betaling „ van zegel of leges, worden uitgereikt.

„ 9. Het regt op pensioen en gagement wordt „ verloren:

„ 1°. Door het aannemen, buiten autorisatie „ van het Gouvernement, van eenige func„ tiën of pensioenen, door een buitenlandsch „ gouvernement aangeboden;

„ 2°. Door vonnissen tot lijfstraf of infamie, „ tot aan de rehabilitatie.

„ AFDEELING II.

„ *Pensioenen of onderstanden, aan de weduwen „ of weezen van gesneuvelde militairen.*

„ 10. De weduwen van officieren, onder-offi„ cieren en soldaten, in den strijd gesneuveld, of

Februarij 1814. „ gestorven binnen zes maanden na derzelver be- „ komene wonden, zullen pensioenen kunnen ob- „ tineren, mits bewijzende, dat derzelver huwelijk „ geweest is anterieur aan de blessures, welke „ den dood van gezegde militairen zullen veroor- „ zaakt hebben.

„ De pensioenen zijn geregeld naar den rang der „ militairen, zoo als die gebragt zijn op het ta- „ rief, onder art. 16 van dit besluit.

„ De pensioens-betaling houdt op, van het „ oogenblik af, dat de weduwen een tweede hu- „ welijk hebben gecontracteerd.

„ 11. De kinderen van gezegde militairen, vader „ en moeder beide verloren hebbende, en alzoo „ geheel ouderloos zijnde, of ook de zoodanigen, „ welker moeder een tweede huwelijk mogt heb- „ gecontracteerd, zullen insgelijks regt hebben op „ een' jaarlijkschen onderstand, aan derzelver ge- „ justificeerde voogden te betalen.

„ Deze onderstand is gelijk aan het beloop der „ sommen, welke aan hunne moeders als pensioen „ zouden zijn toegestaan.

„ Deze onderstand cesseert:

„ 1°. *Zoodra het jongste der kinderen den vol-* „ len ouderdom van achttien jaren *zal* „ hebben bereikt, en,

„ 2°. Indien het jongens zijn, zoo dra de „ laatste een militair of burgerlijk trakte- „ ment zal hebben geobtineerd.

„ Deze onderstand zal, naar mate van het getal „ der kinderen, proportioneel verminderen, tel- „ kens wanneer een der kinderen den vollen ouder- „ dom van achttien jaren zal hebben bereikt, of „ wanneer een der jongens een militair of burger- „ lijk traktement zal hebben geobtineerd.

„ 12. De weduwen-pensioenen en onderstanden „ aan kinderen worden niet geaccordeerd, dan uit „ krachte van een besluit, door Ons te nemen, „ op voordragt van den Commissaris-generaal „ voor het departement van oorlog, aan wien de

ver-

„ verzoeken met de vereischte bescheiden worden Februarij
„ ingezonden. 1814.

„ AFDEELING III.

„ *Algemeene bepalingen.*

„ 13. De betaling der pensioenen, beneden den „ rang van kolonel, mitsgaders der gagementen, zal „ even regelmatig plaats hebben als die der trak- „ tementen en soldijën der troepen en wel van „ drie tot drie maanden, door den betaalmeester „ van oorlog, op staten, arrondissements-gewijze „ opgemaakt, en overgewezen, op de kantoren „ der respective ontvangers-particulier. Deze doen „ de uitbetaling tegen quitantie, op productie van „ behoorlijke attestatie *de vita*, door de plaatse- „ lijke regeringen, in tegenwoordigheid van de „ gepensioeneerden en gegageerden, op te maken, „ tegens betaling van niet meer dan tien stuivers, „ daar onder begrepen 2½ stuivers voor het zegel.

„ De zoodanigen die, ingevolge de bepalingen, „ bij art 15 van dit besluit, permissie zullen ob- „ tineren, om zich buiten 's lands te onthouden, „ zullen, ten kantore van den betaalmeester van „ oorlog, worden betaald, op speciale monsterrol- „ len, ten hunnen behoeve opgemaakt.

„ De pensioenen van den rang van kollonel en „ daar boven, benevens die der militaire weduwen „ en weezen, worden ingeschreven in het groot- „ boek der nationale schuld, en worden betaald, „ door de zorg van den Directeur-generaal dier „ schuld.

„ 14. Met uitzondering van zeer bijzondere ge- „ vallen, in Welke Wij Ons reserveren, om, op „ voordragt van onzen Commissaris-generaal van „ oorlog, bij wijze van dispensatie, te statuëren, „ kunnen de pensioenen noch met eenige civiele, „ noch met eenige militaire traktementen te gelijk, „ genoten worden. Het genot der gagementen

„ kan

Februarij 1814. „ kan gepaard gaan met civiele traktementen of „ emolumenten, maar met geen militair traktement „ of soldij.

„ De pensioenen en gagementen kunnen in geen „ geval, gedurende het leven van den gepensio- „ neerden of gegageerden, met eenig arrest of „ korting, ten behoeve van eenig schuldeischer, „ worden bezwaard.

„ 15. Al wie eenig militair pensioen of gagement „ geniet, is gehouden, zijne woonplaars binnen de „ grenzen van den Staat te vestigen; doch wan- „ neer hij buiten 's lands mogt geboren zijn, zal „ hij, bij een speciaal besluit, door ons daartoe te „ nemen, de permissie kunnen bekomen, om zich „ naar zijn vaderland te begeven, en aldaar het „ genot van het pensioen of gagement kunnen be- „ houden, onder korting van een derde, ten be- „ hoeve der publieke schatkist.

„ 16. De pensioenen en gagementen, in de vo- „ rige artikelen vermeld, zullen zijn naar den rang „ van den gepensioneerden of gegageerden, vol- „ gens dit tarief:

RANGEN.	Pensioen of gagement door langdurigen dienst of bekomene wonden.	Jaarlijksche pensioenen en onderstanden aan weduwen en weezen enz.
Luitenant-generaal	f 3000—	f 1000—
Generaal-majoor	2400—	800—
Kolonel	1500—	500—
Luitenant-kolonel	1200—	400—
Majoor	1000—	350—
Kapitein	800—	300—
Eerste luitenant	400—	200—
Luitenant	350—	
Monster-commissaris	1500—	500—
Onder monster-commissaris	1200—	400—
Commissaris van oorlog	1200—	400—
Officier van gezondheid 1e klasse	800—	300—
Officier van gezondheid 2e —	400—	200—
Officier van gezondheid 3e —	350—	
Sergeant	130—	80—
Korporaal	100—	60—
Soldaat	91—	52—
Tamboer en Pijper		

„ 17. Om-

„ 17. Omtrent de pensioenen aan militairen of derzelver weduwen of weezen, vóór onze komst tot de Souvereiniteit geaccordeerd, zal door Ons nader worden gedisponeerd; zoodra de algemeene rapporten over deze materie, van den directeur-generaal der centrale kas en nationale schuld gevorderd, zullen zijn ingekomen. Februarij 1814.

„ 18. Onze Commissaris-generaal voor het departement van oorlog en onze Directeur-generaal der centrale kas en der nationale schuld zijn belast met de executie van het tegenwoordig besluit, hetwelk in de Staatscourant zal worden geïnsereerd, en ter kennis gebragt van onzen beminden Zoon, den Erfprins, en van de rekenkamer, tot derzelver informatie en narigt."

Op den 23sten nam Zijne K. H. het navolgende besluit: Omtrent Attestatiën de vita bij het betalen van Lijfrenten en Pensioenen.

„ Art. 1. De Attestatiën de vita, benoodigd tot de betaling der Lijfrenten en Pensioenen, zullen voortaan worden verleend en uitgegeven door het Gemeente-Bestuur, ter plaatse alwaar de persoon, wiens aanwezen moet worden geattesteerd, woonachtig is.

„ 2. De Gemeente-Besturen zullen zich, tot dat einde, bedienen van de formulieren, welke, door den Directeur-Generaal der Centrale Kas en der Nationale Schuld, zullen worden gearresteerd, en op de kantoren van de Ontvangers-particulier in de Arrondissementen, tegen voldoening der kosten van drukloon en zegel, zullen worden verkrijgbaar gesteld.

„ 3. De Gemeente-Besturen zullen geene Attestatiën de vita afgeven, anders dan op de personeele verschijning van den genen, wiens aanwezen geattesteerd wordt; zij zullen door denzelven persoon de Attestatiën de vita mede doen onderteekenen, en voorts een behoorlijk Register houden van de Lijven, op welke de Lijfrenten gevestigd zijn, mitsgaders van de Ge-

„ pen-

Februarij 1814. „ pensioneerde in hunne Gemeente woonachtig; „ aan welke zij Attestatiën de vita zullen hebben afgegeven; en zal dit Register moeten inhouden de namen en voornamen, mitsgaders de geboorte of doopdagen der Lijven, op welke Lijfrenten gevestigd zijn, of van de Gepensioneerden. De Gemeente-Besturen zullen moeten toezien, dat de namen en voornamen, mitsgaders de geboorte- of doopdagen, in dit Register, zoo wel als in de Attestatiën de vita, worden gesteld, letterlijk, overëenkomstig de Acten van den Burgerlijken Stand, den geboorte- of doopdag dezer Lijven of Gepensioneerden betreffende, welke Acten zij zich zullen doen vertoonen.

„ 4. De Gemeente-Besturen zullen, *indien zij* zulks ten bewijze van de identiteit van den persoon, wiens aanwezen zij attesteren, noodig oordeelen, de tusschenkomst van twee getuigen kunnen vorderen.

„ 5. Bij overlijden van een Lijf, op hetwelk eene Lijfrente gevestigd is, of wel van een Gepensioneerden, zullen de Gemeente-Besturen daarvan dadelijk aan den Directeur-Generaal der Centrale Kas en der Nationale Schuld kennis geven.

„ 6. De Gemeente-Besturen zijn aan 's Lands Kas verantwoordelijk voor de deugdelijkheid der Attestatiën de vita, welke zij zullen hebben afgegeven, en zulks om het even of zij de tusschenkomst van getuigen, al dan niet, zullen hebben gerequireerd.

„ 7. De Attestatiën de vita zullen niet onderworpen zijn aan het regt van registratie, doch zullen dezelve moeten worden afgegeven op een zegel van twee en een' halven stuiver.

„ 8. De Gemeente-Besturen zullen, voor iedere Attestatie de vita, welke door hen wordt afgegeven, mogen vorderen tien stuivers, zonder meer, de kosten van zegel en drukloon daar onder begrepen.

„ 9. On-

„ 9. Onze Commissaris-Generaal voor de Binnenlandsche Zaken, en de Directeur-Generaal der Centrale Kas en der Nationale Schuld, zijn belast met de executie van het tegenwoordig Besluit, hetwelk voorts ter kennis van Onzen Commissaris-Generaal van Financiën en de Rekenkamer gebragt, en in het Staatsblad geïnsereerd zal worden." Februarij 1814.

De overweging van het nut voor de geregelde administratie van zaken, dat het *arrondissement Nijmegen* en het *kanton Zaltbommel* ook in het justitiëel behooren tot hetzelve departement, waaronder dat arrondissement en kanton, met betrekking tot andere vakken van administratie en bestuur door Zijne K. H. bereids waren gebragt, deed Hoogstdezelve op den 26sten dezer maand besluiten:

Het arrondissement Nijmegen en het kanton Zaltbommel behooren, ook in het justitiëele, tot het Departement van den Boven-IJssel.

„ Art. 1. Het Arrondissement *Nijmegen* en het „ Kanton *Zaltbommel*, tot dus verre een deel „ hebbende uitgemaakt van het *Departement der* „ *Monden van den Rhijn*, zullen voortaan, ook „ *in het Justitiëele*, en dus zoo wel in het Ci„ viele, als in het Correctioneele en Crimineele, „ behooren tot het *Departement van den Boven*„ *Ysfel*.

„ 2. Het Kanton *Zaltbommel*, hetgeen tot dus „ verre een deel heeft uitgemaakt van het Arron„ dissement *'s Hertogenbosch*, zal voortaan behoo„ ren tot het Arrondissement *Tiel*.

„ 3. Van alle vonnissen der Correctioneele Regt„ bank van *Nijmegen*, zal voortaan worden ge„ appelleerd aan de Regtbank van de hoofdplaats „ van het Departement, te *Arnhem*.

„ 4. Alle crimineele zaken, concernerende inge„ zetenen van het Arrondissement *Nijmegen*, en „ het Kanton *Bommel*, welke *vóór dato dezes* „ bereids zijn gerenvoijeerd aan het Hof van As„ sises, of aan het Speciaal Geregtshof der *Mon*„ *den van den Rhijn*, zitting houdende in *'s-Her*„ *togenbosch*, zullen door het gemelde Hof van

„ As-

Februarij 1814. „ Asſiſes worden getermineerd, en geenszins aan „ het Hof van Asſiſes in het Departement *van* „ *den Boven-Ysſel* overgebragt worden.

„ 5. De Civiele en Correctioneele zaken, con„ cernerende ingezetenen van het Kanton *Zalt-* „ *bommel*, thans nog ongedecideerd hangende „ voor de Regtbank van *'s Hertogenbosch*, zul„ len voor dezelve Regtbank worden ten einde „ gebragt, en geenszins aan de Regtbank van *Tiel* „ worden overgewezen.

„ 6. Onze Procureur-Generaal wordt belast met „ de executie van dit Beſluit, waarvan aan hem, „ te dien einde, een afſchrift zal worden toege„ zonden, gelijk mede aan den Eerſten Preſident „ van het Hoog Geregtshof der Vereenigde Ne„ derlanden, aan Onze Commisſarisſen-Generaal „ van Binnenlandſche Zaken en van Financiën, „ aan de Rekenkamer, en aan Onze Commisſa„ risſen-Generaal in de Departementen van den „ Boven-IJsſel en van de Monden van den Rhijn, „ tot informatie en narigt respectivelijk; zullende „ voorts dit Beſluit in het Staatsblad worden ge„ insereerd.

Geſchillen tusſchen de Joodſche Gemeenten getermineerd.

Uit aanmerking, *dat het noodzaaklijk was*, zoo ſpoedig mooglijk, een einde te maken aan de geſchillen, waardoor de Joodſche Gemeenten in Nederland, ſedert eenigen tijd, waren ontrust geworden; dat de tegenwoordige organiſatie van het Israëlitisch Kerkbeſtuur met de wenſchen en begrippen ſtreed van het grootſte aantal der Joodſche Ingezetenen dezer Landen; en dat dus derzelver handhaving niet kon gewild worden door een Gouvernement, hetwelk aan allen eene volkomene godsdienstige vrijheid verlangde te verzekeren; dat de afſchaffing dezer organiſatie nogtans met orde behoorde te geſchieden, ten einde alle verwarringen voor te komen, en tevens voor de belangen van den Staat zorg te dragen, en dat dit oogmerk kon bereikt worden door de daarſtelling van meer eenvoudige inrigtingen, zoo ter

ver-

verzekering der betrekkingen van het Gouvernement met de Israëliten, als een godsdienstig genootschap beschouwd, overeenkomstig de tegenwoordige orde van zaken, als tot voorziening in de behoeften der Joodsche Gemeenten zelve; besloot Z. K. H., na gehoorde considerati'ën van den Commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken: Februarij 1814.

„ Art. 1. Het tegenwoordig Kerkbestuur der Is„ raëliten, in Nederland, wordt ontbonden, en de „ Leden der onderscheidene Consistoriën, met den „ eersten April aanstaande, uit derzelver functiën „ honorabel ontslagen, onder verpligting, om van „ hunne gehouden administratie, rekening en ver„ antwoording te doen aan Onzen Commissaris„ Generaal voor de Binnenlandsche zaken.

„ 2. Alle thans erkende Joodsche Gemeenten in „ Nederland, zoo Hoogduitsche als Portugesche, „ worden, van dien dag af, hersteld in derzelver „ afzonderlijk onafhankelijk bestaan.

„ De voorstanders der nieuwe inrigtingen, en „ bijzonder de Leden der voormalige nieuwe Ge„ meente zullen de vrijheid hebben, zich bij de „ Hoogduitsche of Portugesche Gemeente te voe„ gen, of wel weder eene afzonderlijke Gemeente „ van Nederlandsche Israëliten te vormen.

„ De overeenkomst, tusschen het voormalig Op„ per-Consistorie en de Commissie der Portuge„ sche Gemeente gesloten, met betrekking tot „ het aangaan van Huweliken tusschen Leden „ van de Hoogduitsche en Portugesche Kerken, „ zoo als dezelve, door den Minister van Bin„ nenlandsche Zaken, den 5den Februarij 1810, „ n°. 6, is geapprobeerd, wordt bij deze gecon„ firmeerd.

„ 4. Aan alle Joodsche Gemeenten wordt vrij„ gelaten, om, omtrent het gebruik der burgerlijk „ aangenomene familie-namen, bij de godsdienstige „ oproepingen in de Synagogen, als mede omtrent „ het kerkelijk inzegenen der huwelijken buiten de

Februarij 1814. „ Synagogen, zoodanige schikkingen te maken, „ als dezelve meest voegzaam zullen oordeelen, „ met dien verstande nogtans, dat in alle maat- „ schappelijke betrekkingen die aangenomen familie- „ namen zullen worden geconserveerd, en dat de „ Bestuurders der Gemeente, onder hunne per- „ sooneele verantwoordelijkheid, zullen moeten „ zorg dragen, dat geen huwelijk kerkelijk worde „ ingezegend of gedissolveerd, dan na de burger- „ lijke voltrekking of dissolutie, volgens de wet- „ ten van den Staat.

„ 5. Alle afkondigingen en bekendmakingen, wel- „ ke op last van het Gouvernement, en hoogere of „ lagere Regeringen, in de Synagogen gedaan „ worden, zullen in de Nederduitsche taal behoo- „ ren te geschieden, en alle verbalen der hande- „ lingen en de correspondentie der Kerkbesturen „ in het Nederduitsch gehouden worden, zullen- „ de in het algemeen de meest geschikte, en met „ de Godsdienstige beginselen der Israëliten meest „ overeenkomende maatregelen worden in het werk „ gesteld, om het gebruik onzer moedertaal onder „ hen te bevorderen, het onderwijs der Joodsche „ jeugd in de scholen te verbeteren, en het aantal „ van de nuttig werkzame leden der maatschappij „ te vermeerderen.

„ 6. Ten einde het verband tusschen het groot „ aantal Hoogduitsche Joodsche Gemeenten in Ne- „ derland te bewaren, en de correspondentie met „ het Gouvernement gemakkelijk te maken, zullen „ eenige der aanzienlijkste Gemeenten, volgens „ eene omschrijving, door den Commissaris-Ge- „ neraal voor de Binnenlandsche zaken te bepa- „ len, als corresponderende of Hoofd-synagogen „ worden aangemerkt, zonder dat dezelve echter, „ uit zich zelve, eenige heerschappij zullen mo- „ gen voeren over de kleinere Gemeenten, die „ onder haar kerkelijk arrondissement mogten be- „ grepen zijn.

„ 7. De Parnassijns of Bestuurders zullen, met

„ over-

„ overleg van de notabelste Leden hunner Gemeente, de noodige reglementen voor derzelver bestuur ontwerpen, onder goedkeuring van Onzen Commissaris-generaal voor de Binnenlandsche Zaken. Februarij 1814.

„ 8. Voor de eerste maal, zullen de nieuwe Parnassijns of Bestuurders van de Hoofd-gemeente door Ons, en die der andere Gemeenten door Onzen Commissaris-generaal voor de Binnenlandsche Zaken, benoemd worden.

„ 9. De geschillen, welke in het vervolg in eenige der Israëlitische gemeenten mogten ontstaan, zullen niet kunnen gebragt worden ter kennis van het Departement van Binnenlandsche Zaken, dan voor zoo verre dezelve, door de Bestuurders der Gemeente zelve, niet mogten kunnen getermineerd worden.

„ 10. Onze Commissaris-generaal voor de Binnenlandsche Zaken, zal de noodige verordeningen vastsellen, ten gevolge van dit Ons besluit; en bijzonder, zoo veel mogelijk, trachten zorg te dragen voor het lot der thans fungerende Rabbijnen en Kerkelijke ambtenaren, welker posten door de vernietiging der tegenwoordige organisatie mogten komen te vervallen.

„ 11. Hij zal daarin worden voorgelicht door eene consulerende Commissie, welke zal werkzaam zijn, onder de directie van den Commissaris voor de kerkelijke zaken, en bestaan uit zes leden, door onzen Commissaris-generaal benoemd, als één lid uit elk der Portugesche Gemeenten te Amsterdam en den Haag; één lid uit elk der Hoogduitsche Gemeenten, te Amsterdam, in den Haag, en te Rotterdam, en één van de gewezene bestuurders der bevorens geëxisteerd hebbende nieuwe Israëlitische Gemeente te Amsterdam. Dezelve zullen over alle zaken, de Israëliten in het algemeen betreffende, gezamelijk, maar over die, welke de Portugesche, Hoogduitsche, of nieuwe Hollandsche

Februarij 1814. „ fche Joden alleen aangaan, afzonderlijk adviseren."

Bepalingen omtrent de belasting op het Regt van Successie.

Zijne K. H., in aanmerking genomen hebbende, dat Hoogstdezelve bij Publicatie van den 23sten December 1813, ten aanzien van de heffing der daarbij van nieuws aan geïntroduceerde belasting op het regt van fuccesfie, op den voet der Ordonnantie, geïnfereerd in de Publicatie van den 4den October 1805, mitsgaders met opzigt tot de inftruçtie voor de regulateurs dier belasting, gearresteerd den 4den December 1805; gelijk ook met betrekking tot het decreet van den 3den Maart 1808, houdende bepalingen omtrent de hertauxatie der onroerende goederen, zich had voorbehouden, zoodanige wijzigingen en nadere reglementaire bepalingen daar te ftellen, als zij ter rigtige invordering dezer belasting noodig zoude oordeelen, nam op den laatften dezer maand het navolgende befluit:

„ Art. 1. De heffingen van een tiende verhooging op de belasting van het regt op de fuccesfiën en van de belasting gelijk aan die op de fuccesfiën, ten aanzien van de buitenlandfche fondfen, waar van de renten buiten 's lands betaald worden, en van welke de coupons niet onderworpen zijn aan het regt van het zegel, beide vastgefteld bij Publicatie van den 29ften December 1806, worden, ten overvloede en tot wegneming van allen twijfel, verklaard, bij Onze voorz. Publicatie van den 23ften December 1813, niet te zijn geïntroduceerd, en over zulks te blijven afgefchaft en vernietigd.

„ 2. De Gecommitteerden tot de zaken van den Burgerlijken ftand, zullen aan de aan te ftellene Regulateurs, over de invordering der belasting, ten fpoedigfte, ter hand ftellen behoorlijke door hen geteekende lijsten, van alle fterfgevallen, waarvan aan den gemelden burgerlijken ftand, federt den 1ften Januarij dezes jaars, de aangeving is gedaan, voorzien met eene juiste opga-

Februarij 1814.

„ gave, zoo van de naamen der overledenen en „ den dag van het overlijden, als van de wijk en „ het nommer van het huis, waarin het sterfgeval is voorgevallen, en voorts gehouden zijn, „ bij vervolg, uiterlijk op den derden dag van „ iedere week, zoodanige lijsten der sterfgevallen „ in de laatst voorgaande week, aan de gemelde „ Regulateurs te doen toekomen.

„ Wordende, door deze bepaling, het gestatuëerde bij art. 24 en het tweede lid van art. „ 25 der ordonnantie van den 4den October 1805, „ verklaard te zijn vervallen.

„ 3. Onder de schulden des Boedels, welke, „ volgens art. 22 der Ordonnantie van den 4den „ October 1805, tot het begrooten van het saldo „ of zuiver bedragen der nalatenschap mogen afgetrokken worden, zullen niet begrepen zijn „ eenige betalingen voor kerkdiensten, noch ook „ eenige bepaalde sommen, bij testament aan executeuren toegelegd, of wel door dezelve voor „ executeur-loon in rekening gebragt.

„ 4. De tauxatiën van onroerende goederen, „ hypotheekbrieven, kustingen en verzegelingen, „ vermeld bij art. 30 der Ordonnantie van den „ 4den October 1805, zullen moeten geschieden „ door beëedigde tauxateurs, daartoe door Onzen „ Commissaris-Generaal tot de Zaken der Financiën te benoemen, op eene instructie, door Ons „ voor dezelven op heden geärresteerd.

„ De waarde der effecten zal moeten berekend „ worden naar de prijscourant, die daarvan wekelijks, op iederen woensdag, in de Nederlandsche Staats-Courant, op publiek gezag, „ bereid is, en zal worden geplaatst; zullende „ voor ieder sterfgeval de laatst *vóór* den dag van „ het overlijden uitgegevene prijscourant tot grondslag der berekening worden genomen, zoo nogtans, dat voor de sterfgevallen op den dag der „ vastelling van de prijscourant voorvallende, „ die zelfde prijscourant zal worden opgevolgd.

Februarij 1814. „ De waarde der tienden zal berekend worden „ tegen den penning 25, na eene tienjarige door- „ snijding van het gene dezelve, in de laatste 10 „ jaren, zuiver hebben opgebragt.

„ 5. Nevens den staat van het saldo eener nala- „ tenschap, zullen overgelegd moeten worden de „ daarbij gerequireerde documenten en bewijzen van „ eigendom, allen behoorlijk geregistreerd, inge- „ volge de bestaande Wet.

„ 6. De memoriën van aangeving en de staten „ van het saldo zullen moeten worden geschreven „ op zegels van middelbaar Papier van 7½ stuiver.

„ De acte van tauxatie, de onderscheidene per- „ missie-biljetten, zoo tot verkoop verkoop van „ goederen en uitkeering van legaten, als tot schei- „ ding en toeëigening des boedels, zullen insge- „ lijks op zegels van middelbaar papier van 7½ stui- „ ver geschreven worden.

„ 7. Van het gebruik van zegels worden vrijge- „ steld, de memoriën van aangeving en declara- „ toiren van boedels, geen 300 guldens aan waar- „ de hebbende, als mede de declaratiën voor „ boedels van personen, die ten laste van eenig „ armenfonds zijn geälimenteerd geweest, of daar „ van eenigen onderstand genoten hebben.

„ 8. De betaling van het verschuldigde zal, „ binnen den tijd bij art. 32 der meergemelde „ Ordonnantie bepaald, moeten geschieden, in „ handen van den Ontvanger Particulier in het ar- „ rondissement, alwaar de nalatenschap gevallen is, „ en de aangeving heeft plaats gehad. De exhibitie „ van de daar voor af te gevene quitantiën, aan „ de Regulateurs der belasting op het regt van „ successie, zal moeten geschieden, uiterlijk bin- „ nen acht dagen na de gedane betaling.

„ 9. Onze Commissaris-Generaal tot de zaken „ der Financiën is belast met de executie van dit „ Besluit, het welk zal worden gebragt ter ken- „ nis van den Directeur-generaal der Centrale

Kas

„ Kas en der Nationaale Schuld, en in het Staats- „ blad geïnsereerd." *February 1814.*

De belangrijkste benoemingen, door Zijne K. H. in deze maand gedaan, waren van den Heer *J. A. Keuchenius* tot agent van de respective klassen en synoden der Hervormde gemeenten, om in deze kwaliteit dezelven, bij uitsluiting van alle anderen, te bedienen in alle zaken, welke zij, het zij bij den Souvereinen Vorst, het zij bij de verschillende departementen van het algemeen bestuur, in 's Gravenhage residerende, te verrigten hebben, speciaal in het vragen van handopening, approbatie van gedaane beroepen en andere kerkelijke zaken, en zulks in gelijker voege, als dit agentschap, in vroeger tijd, voor de klassen onder het ressort der Generaliteit, was waargenomen; — van den Heer Mr. *A. W. Philipse*, tot Procureur-generaal bij het Hoog geregtshof; en in deszelfs plaats, als mede in die van den Heer Mr. *J. C. van de Kasteele*, tot Advokaat-generaal bij het gemelde Hoog geregtshof de Heeren Mrs. *J. C. van der Kemp* en *W. H. de Greve*, en van den Heer Mr. *J. H. Huijgens* tot substituut van den Procureur-generaal; — van den Heer *W. Maij* tot Consul-generaal te Londen; — van den Heer *P. J. Groen van Prinsterer* tot Commissaris voor de zaken der Geneeskunde bij het departement der Binnenlandsche zaken; — van den Heer Mr. *J. van Blarkom* tot substituut van den Procureur-Generaal in het departement van de Monden van den Rhijn; — van de Heeren *J. van Heurn*, *M. van den Heuvel* en *P. C. van Ghert* tot Raden bij het Commissoriaat-generaal van het bovengemelde departement; —— van den Heer *C. Apostool* tot Secretaris van het Syndicaat; — van de Heeren Mr. *J. A. Deutz van Assendelft*, Mr. *J. Huijdekoper van Maarseveen*, Mr. *A. van der Hoop*, Mr. *J. Bondt*, Mr. *A. Bierens*, Mr. *A. Q. van Persijn* en *de Wijkerslooth van Grevenmacheren*, tot Commissarissen van het Groot-

Benoemingen tot Ambten, Posten, en Commissiën.

Februarij 1814. boek der nationale schuld, residerende te Amsterdam, welke, onder de superindentie van den Directeur-generaal den Heer *Six van Oterleek*, belast zijn met de zorg voor de conservatie van het gemelde grootboek en voor de zekerheid der inschrijvingen in hetzelve, aan welke Commissarissen alle brieven, memoriën of rekwesten, dit grootboek concernerende, behooren te worden geaddresseerd.

Werkzaamheden der Commissie van Geneeskundig onderzoek en toeverzigt.

Had Zijne K. H., bij besluit van den 29sten der vorige maand, de verordeningen, betrekkelijk het geneeskundig onderzoek en toeverzigt, die vóór de inlijving met Frankrijk hier te lande bestonden, wederom in werking willen doen komen; (zie boven bl. 340.) de Commissaris-Generaal tot de Binnenlandsche zaken bragt, in deze maand, ter kennisse van de ingezetenen:

„ Dat, bij de respective Departementale Com-„ missiën van Geneeskundig Onderzoek en Toe-„ verzigt, die, op grond van art. 2 van boven-„ gemeld Besluit, wederom hersteld zijn gewor-„ den, in qualiteit als Presidenten, hunne werk-„ zaamheden zullen hervatten, de Heeren: de „ Hoogleeraar *E. J. Thomassen à Thuessink*, te „ Groningen; de Medicinæ Doctor *J. Vitringa* „ *Coulon*, te Leeuwarden; de Medicinæ Doctor „ *G. A. Ramaer*, te Zwolle; de Medicinæ Doc-„ tor *N. van Lookeren*, te Thiel; de Hoogleer-„ aar *M. van Geuns*, te Utrecht; de Medicinæ „ Doctor *N. W. Raauwenhoff*, te Amsterdam; „ de Medicinæ Doctor *J. C. B. Bernard*, te „ Haarlem; de Medicinæ Doctor *H. Mirandolle* „ *van Ghert*, te 's Gravenhage; de Medicinæ „ Doctor *J. Bodel*, te Dordrecht, en de Medici-„ næ Doctor *L. B. Goyaarts*, te 's Bosch.

„ Dat, vermits deze Departementale Commis-„ siën werkzaam zijn moeten, ingevolge de ver-„ ordeningen omtrent het Geneeskundig Onder-„ zoek en Toeverzigt, in verschillende Publica-„ tiën vervat, ten overvloede, een iegelijk, wien „ zulks zoude aangaan, wordt herinnerd aan, en

„ ge-

„ gelast, zich te gedragen naar de bepalingen, Februarij 1814.
„ die, onder anderen, in de Publicatie van 20
„ Maart 1804, art. 4, 5, 15, 16, 17, 19, 20,
„ 21, 27, 28 en 29, en in de Publicatie van
„ 8 April 1807, art. 1 tot 8 incluis, gevonden
„ worden, zijnde van den volgenden inhoud:

„ 1°. In het onderzoek en de beoordeeling van
„ de bekwaamheid of bevoegdheid der genen,
„ welke zich tot de exercitie van eenigen tak
„ der Geneeskunde in haar Departement établis-
„ seren;

„ 2°. In het toeverzigt, binnen hetzelve, op
„ de rigtige en goede exercitie van de praktijk
„ der Geneeskundige Wetenschappen, door reeds
„ geëtablisseerden;

„ 3°. In eene behoorlijke waakzaamheid, bij
„ het onverhoopt ontstaan van epidemische ziekten
„ binnen haar Departement, gelijk mede omtrent
„ alles, wat de verbetering der geneeskundige
„ praktijk, in derzelver geheelen omvang, als ook
„ de bevordering van de gezondheid der Ingeze-
„ tenen in het algemeen, aanbelangt.

„ Dezelve Commissiën zullen voortaan, bij uit-
„ sluiting van alle andere Kollegiën of Personen,
„ hoe ook genaamd, alleen het regt hebben, om
„ alle examina, die te voren door of voor Stede-
„ lijke of andere Kollegiën werden geïnstitueerd,
„ af te nemen, en hen, die zich als Heel-
„ Vroedmeester, Apotheker of Vroedvrouw, in
„ steden of ten platten lande, wenschen neder te
„ zetten, te examineren en in die qualiteiten te be-
„ vorderen; wordende mitsdien, bij deze, voor
„ vervallen verklaard alle verordeningen, welke in
„ de steden en voor het platte land, dien aan-
„ gaande, hebben bestaan, of nog mogten vige-
„ ren; terwijl aan geene getuigschriften van af-
„ gelegd examen, afgegeven na de Publicatie de-
„ zes, door eenig ander Kollegie of Persoon dan
„ door eene Departementale Commissie van Ge-
„ neeskundig Onderzoek en Toeverzigt, eenige va-

 leur

Februarij 1814. „ leur zal mogen gehecht worden, om daarop „ iemand tot de praktijk der Heel-, Verlos- of „ Artsenij-mengkunde toe te laten.

„ Alle andere onbevoegde of ongeëxamineerde „ personen, tegen de heilzame intentie dezer Wet, „ eenigen tak der Geneeskunde, hoe ook ge- „ naamd, exercerende, zullen, voor de eerste „ maal, verbeuren eene boete van vijftig guldens, „ met confiscatie hunner geneesmiddelen; voor „ de tweede maal achterhaald wordende, met een „ confinement van zes weken; voor de derde rei- „ ze, aan den lijve gestraft worden en uit dezen „ Lande verbannen.

„ Geene geconstituëerde Magt zal voortaan, „ onder wat voorwendsel ook, vermogen iemand „ tot de uitoefening der Genees-, Heel-, Ver- „ los- of Artsenij-mengkunde, onder hare juris- „ dictie toe te laten, dan die daartoe, volgens den „ inhoud dezes, is bevoegd verklaard, of de „ permissie heeft; maar zullen dezelven, daaren- „ tegen, gehouden wezen, om, met alle gestreng- „ heid, tegen het inkruipen van misbruiken dien- „ aangaande te waken.

„ De Departementale Commissiën van Genees- „ kundig Onderzoek en Toeverzigt zullen, in „ haar Departement of District, een naauwkeurig „ toezigt moeten houden op de uitoefening der „ Geneeskundige Wetenschappen, strekkende voor- „ al, om de Kunstoefenaars ten platten lande, „ en in de kleine steden, waar geen ander op- „ zigt gevonden wordt, bij hunnen pligt te hou- „ den.

„ De Departementale Commissiën hebben het „ regt, om, wanneer grove, in de praktijk van „ eenigen tak der Geneeskunde, begane misslagen „ ter harer kennisse komen, dengenen, die „ daarvan beschuldigd wordt, voor zich te ont- „ bieden, de zaak in kwestie te onderzoeken, „ en, na eene onpartijdige beoordeeling, den be-

„ schul-

„ schuldigden te corrigeren, en vermeenende, dat Februarij
„ de omstandigheden van dien aard zijn, dat hier- 1814.
„ omtrent spoedige of nadere voorzieningen be-
„ hooren plaats te hebben, daartoe gemotiveerde
„ voordragten aan het Bestuur van het Departe-
„ ment te doen.

„ Aan dezelve Commissiën is mede gedeman-
„ deerd de visitatie der Apothekers- en Chirur-
„ gijns winkels binnen haar Departement of Di-
„ strict, overal, alwaar geene plaatselijke, daartoe
„ gequalificeerde, Kollegiën bestaan; te welken
„ einde zij, jaarlijks één of twee malen, op on-
„ bepaalde tijden, een of twee Leden uit haar
„ midden, of wel andere bekwame Kunstoefe-
„ naars, zullen committeren.

„ Zoodra er eene epidemische of besmettelijke
„ ziekte in eene plaats, alwaar geene Plaatselijke
„ Commissie van Geneeskundig Toeverzigt existeert,
„ ontstaan is, zal het Gemeente-bestuur, de
„ Drost of Officier daarvan kennis moeten geven
„ aan den President der Departementale Commis-
„ sie, waaronder die Gemeente behoort, met in-
„ zending der berigten, daarvan ingekomen; zijn-
„ de, diensvolgens, allen, die de inwendige
„ praktijk aldaar oefenen, op eene boete van
„ vijfëntwintig guldens, verpligt, de naauwkeuri-
„ ge beschrijving van zoodanige ziekte aan het
„ Gemeente-bestuur, den Drost of Officier in te
„ zenden.

„ Ten einde, in plaatsen, alwaar zulks moge-
„ lijk is, een meer onmiddelijk toeverzigt op de
„ uitoefening van alle vakken der Geneeskunde
„ plaats hebbe, zullen overal, waar gewoonlijk
„ vier of meer Medicinæ Doctoren geëtablisseerd
„ zijn, en de praktijk uitoefenen, en wijders de
„ plaatselijke omstandigheden zulks gedogende,
„ door Gemeente-besturen opgerigt, en in wer-
„ king gebragt worden *Plaatselijke Commissiën
„ van Geneeskundig Toeverzigt*, bestaande uit
„ een

Februarij 1814. „ een geschikt getal Genees-, Heel- Verlos- en „ Artzenij-mengkundigen, doch alles buiten kos- „ ten van den Lande.

„ Deze commissiën zullen het Plaatselijk Toe- „ verzigt uitoefenen over alle de takken der „ Geneeskunde, en de algemeene of plaatselijke „ Wetten, dienaangaande bestaande of nog te „ emaneren, voor zoo verre dezelve tegen de al- „ gemeene Wetten niet strijden, helpen handha- „ ven, en doen observeren, als mede, bij epide- „ mische ziekten, aan het Gemeente-bestuur de „ noodige maatregelen tot stuiting derzelven voor- „ dragen, en van het ontstaan derzelven aan de „ Departementale Commisie, waaronder zij be- „ hooren, kennis geven; en voorts met dezelve „ in correspondentie treden over zoodanige ont- „ werpen, als tot bevordering van den meerde- „ ren bloei der Geneeskunde strekken.

„ Dezelven zullen mede het toeverzigt hebben „ over het onderwijs in de Geneeskundige We- „ tenschappen, hetwelk plaatselijk, in de Neder- „ duitsche Taal, gegeven wordt, en door ge- „ schikte verordeningen zorgen, dat allen, voor „ wie dit Onderwijs *geschikt is en gegeven wordt*, „ daarvan, naar behooren, gebruik maken; en „ voorts, in het algemeen, alles aanwenden, wat „ tot bevordering, aanmoediging en eene betere „ uitoefening der voorz. kunsten kan dienstig „ zijn.

„ Geene publieke verkoopingen, waarbij gevon- „ den worden zoodanige drogerijen of chemicalia, „ welke alleen in de Geneeskunde worden ge- „ bruikt, zullen mogen plaats hebben, zonder „ bekomen autorisarie van de Plaatselijke Rege- „ ring

„ Om die autorisatie te bekomen, zullen de „ Makelaars, of wel diegenen, welke bovenge- „ melde Geneesmiddelen willen verkoopen, gehou- „ den zijn, genoegzame monsters van dezelve te

„ be-

„ bezorgen aan de Plaatfelijke Regering, ten einde die *chemice* en *pharmaceutice* zouden kunnen onderzocht worden. Februarij 1814.

„ Dit onderzoek zal aan de Plaatfelijke Commisfie van Geneeskundig Toeverzigt worden opgedragen, of, deze in zoodanige plaats niet beftaande, alsdan aan de Departementale Commisfie van Geneeskundig Onderzoek en Toeverzigt, onder welker resfort deze plaats behoort, en zullen gemelde Commisfiën verpligt zijn, van derzelver bevinding eene fchriftelijke verklaring te geven; en indien het kwame te blijken, dat zoodanige Geneesmiddelen ondeugende, vervalscht of niet diegene zijn, onder welker naam zij ten verkoop worden aangeboden, zal de Plaatfelijke Regering de verzochte autorifatie niet alleen weigeren, maar ook omtrent die Geneesmiddelen zoodanig disponeren, als zij naar den aard en de omftandigheden der zake, op de voordragt van de Stedelijke Commisfie, en na ingenomen advijs van de Departementale Commisfie van Geneeskundig Onderzoek en Toeverzigt zal vermeenen te behooren.

„ Geen Courantier zal vermogen eenige Advertentie, betrekkelijk tot de genezing van ziekten, of de krachten van geneesmiddelen, in de Nieuwspapieren te plaatfen, zonder dat dezelve door de Departementale Commisfie van Geneeskundig Onderzoek en Toeverzigt, onder welker resfort het Nieuwspapier wordt uitgegeven, na voorafgegaan fchriftelijk verzoek van den belanghebbende, geëxamineerd en met eene favorabele dispofitie voorzien zal wezen; bij overtreding hiervan, zal hij, telken reize, verbeuren de fomme van *f* 25:0:0, ten behoeve van de kasfe der Departementale Commisfie.

„ Op gelijke boete, door den Courantier te verbeuren, zullen geene Geboorten of Dood-Advertentiën in de Couranten geplaatst mogen

„ wor-

Februarij 1814. „ worden, waarin melding gemaakt is, van de „ Moeijelijkheid der verlossing, van de Oorza„ ken des Doods, of andere omstandigheden, die „ vóór of na de Verlossing mogten hebben plaats „ gehad.

„ Niemand zal eenige Zamengestelde Geneesmid„ delen, onder welke benaming ook, op eeniger„ hande wijze, te koop aanbieden, of verkoopen; „ ten zij daartoe vooraf verlof door de Departe„ mentale Commissie van Geneeskundig Onder„ zoek en Toeverzigt, onder welker ressort „ hij woonachtig is, of bij speciaal Besluit van „ den Minister van Binnenlandsche Zaken gequa„ lificeerd; op eene boete van *f* 50:0:0, telken „ reize te verbeuren, zullende echter *deze boete* „ niet worden geïncurreerd, dan na verloop van „ drie maanden, na de Publicatie dezes.

„ De Apothekers en Drogisten zullen gehouden „ zijn, om de Vergiften of Slaapmiddelen, en bij„ name het *Arsenicum* of *Rottenkruit*, de *Mu„ rias Hydragyri* (*Vulgo Mercurius Sublimatus* „ *Corrosivus*) en het *Opium*, op eene verzekerde „ plaats te bewaren, waarvan de meester den sleu„ tel aan niemand zal mogen toevertrouwen, en „ zorg moeten dragen, dat het papier, doos of „ glas, waarin dezelve worden afgeleverd, be„ hoorlijk gesloten en verzegeld zij, als mede dat „ de Naam van het Vergift met de woorden, „ *Zwaar Vergift*, duidelijk daarop zij uitgedrukt; „ op eene boete van *f* 25:0:0, telken reize te „ verbeuren.

„ De bovengemelde Vergiften zullen niet anders „ mogen worden verkocht, dan op schriftelijke en „ behoorlijk onderteekende order van een Medi„ cinæ Doctor, Heel- of Vroedmeester, Apothe„ ker, of van bekende personen, en tot een be„ kend gebruik gedestineerd; welke orders de „ Meesters ter hunner verantwoording moeten be„ waren, op eene boete van *f* 100:0:0, telken rei„ ze te verdubbelen."

On-

Onaangezien de gerustſtellende berigten omtrent den ſtaat der veepest te Utrecht, oordeelde dezelfde Commisſaris van Binnenlandſche zaken het van belang, de veehouders andermaal bekend te maken met de kenteekenen dier ziekte, zoo als dezelve door ons boven reeds zijn aangeteekend op bladz. 360.

Februarij 1814.

De Veepest.

De naauwkeurigſte berigten wegens den Water ſtaat bleven wel, deze geheele maand door, de ingezetenen den zorgelijken toeſtand dagelijks voor oogen houden van de belangrijkſte dijken, maar mogten tevens, door Gods gunstrijk beſtuur van wind en weder, den grootſten kommer merkelijk verminderen, die aller hart bij eenen zoo ſtrengen als lang aanhoudenden, en in deze maand, met kracht hervatten winter reeds had bevangen.

De Waterſtaat.

Schier even dagelijks waren de berigten van den aanhoudenden ijver bij den Vaderlandſchen geest, om 's Lands financiëele ongelegenheden door edelmoedige bijdragen en opofferingen te verhelpen. Letterkundige gezelſchappen, lees-muſeums, ſociëteiten en genootſchappen zonden rijkelijke giften; de Officieren van onderſcheidene bataillons van linie boden éénen dag van hunne traktementen, voor elke maand van dit jaar, ten offer aan; ſommige perſoonen, over hunne vorige offers zelve niet voldaan, herhaalden hunne geſchenken. Bij gelegenheid, dat Mejuffrouw P. MOENS eene gouden medaille ten offer bragt, waar mede een dichtſtuk van haar in 1785 was bekroond, en die uitmuntende dichteresſe dit geſchenk met eenige verzen vergezelde, in dien zelfden toon, die onlangs in hare dichterlijke gedachten bij *de Verlosſing van haar dierbaar Vaderland* klonk, merkte men op, dat het voor den vreemdeling, wien een andere maatſtaf ter beoordeeling mogt ontbreken, een voldingend bewijs van de algemeene toejuiching onzer Staatsverandering kon ſtrekken, dat, met eene enkele uitzondering, alle dichters en liefhebbers der poëzij, op wier aantal Nederland thans meer

Vaderlandſche giften en opofferingen.

Februarij 1814. meer dan ooit roem mogt dragen ; hunne lier aan het herstelde Vaderland en Oranje hadden toegewijd. De giften van plaatselijke besturen en Gemeenten duurden almede voort; Leeraars van den godsdienst moedigden hier en daar de leden hunner gemeente aan, door opwekking en voorbeeld, tot blijmoedige en ruime gaven aan 's Lands kas; 28 beddelakens en 24 wolle dekens werden door ééne hand voor het hospitaal van Breda aangeboden; de Officieren van het regement Huzaren van *Boreel* offerden hun traktement van een gansch half jaar aan het Vaderland, en wat de edelmoedige geest der Nederlandsche vrouwen, door het voorbeeld der Souvereine Vorstinne aangespoord, in deze schoone dagen van *'s Lands* herstelling vermogt, kan het volgende stuk, het welk in de Staatscourant voorkwam, voor altijd in geheugen doen blijven.

Lof van de Vaderlandsliefde der Nederlandsche vrouwen. „ De nakomelingschap zal met verwondering en eerbied moeten terugzien naar den tijd, dien wij beleven, waarin de vaderlandsche deugd, gelijk de palmboom na de felste verdrukking, uit eigene kracht herrijst.

„ De oude *Nederlandsche zedigheid en ingetogenheid* houden wel velen terug van voor te treden; dan naauwlijks wordt er een voorbeeld gegeven, of een ieder wedijvert, om het zijne toe te brengen tot redding van het dierbaar Vaderland.

„ Naauwlijks hebben eenige edele jonkvrouwen, te Amsterdam, linnen en pluksel aangeboden, of de huismoeders ontsluiten de kasten, om in de behoeften der hospitalen te voorzien, en alle vrouwelijke handen zijn werkzaam, tot verzachting der wonden van onze helden, in den edelsten wedstrijd bekomen, of van de krijgsgevangenen, die de zachtaarde Nederlander als medemensch, en niet als vijand, beschouwt.

„ Naauwlijks hebben onze geliefde Vorstin en hare Doorluchtige Schoonmoeder en Zuster, hare kost-

kostbaarheden, door het geleden ongeluk dierbaar *Februarij* geworden, aan het Vaderland afgestaan; naauwlijks *1814.* heeft de eerste zich genegen verklaard, dergelijke liefdegiften, ook van anderen te willen ontvangen, of men verneemt, dat dat voorbeeld vele andere Nederlandsche vrouwen en jonge dochters gewekt heeft, om insgelijks alles, wat zij kunnen missen, tot dezelfde heilzame einden te doen verstrekken.

„ Eenige dier opofferingen hebben wij reeds doen kennen. Daar bij behoort nog de inzending van honderd gouden dukaten, door eene Haagsche dame, welke haaren naam verborgen heeft: doch het gene, in deze, te Amsterdam verrigt is, verdient eene eenigzins uitvoeriger melding.

„ De Heeren *Joan Huijdecooper van Maarseveen*, *Jacob Dankerts*, *Henri Bicker*, *René Beerenbroek*, *J. L. H. Momma*, *Adriaan van der Hoop*, *Jacob Pompejus Hœuft*, *M. J. Retemeijer*, *Hendrik Willink*, *Eduard Cornelis Scharff*, *Egbertus Johannes Koch* en *Johannes Kerkhoven* besloten, om aan de weifelingen der kieschheid bij de Amsterdamsche vrouwen een einde te maken, en boden zich aan, om de offers in te zamelen, en aan Zijne Koninklijke Hoogheid over te brengen.

„ Zij deden eene korte en krachtige uitnoodiging, en zij hadden weldra het genoegen van te zien, dat, hoezeer der meesten echtgenooten en vaders door vrijwillige inschrijvingen en giften zich aan het Vaderland reeds zeer verdienstelijk hadden gemaakt, en er veel voor de ongelukkigen te Woerden gegeven was, de geschenken van kostbaarheden en kontanten van alle kanten opdaagden, en derzelver beloop tot eene niet verwachte hoogte steeg, een beloop, te meer verwondering waardig in een tijdstip, dat de felle winterkoude ieder de getuige deed zijn van de knellende armoede van zeer vele zijner stadgenooten, waar in alle inrigtingen voor armen met verdubbelden aandrang, om hulp smeekten in den hoogen nood,

Februarij 1814. ter welker voorziening de Amsterdamsche burgerij zich vooral nu zoo voorbeeldig kweet.

,, Vier van deze twaalf edelen hebben het ingezamelde, aan hare Koninklijke Hoogheden, verzeld van een volledig verslag en naauwkeurige lijst, mogen behandigen. Het ingezamelde bestond uit eene *zeer groote hoeveelheid* van kostbaarheden, paarlen, juweelen, goud- en zilver-huisraad, horlogiën, 52 stuks gouden en 497 zilveren medailles; voorts uit papieren van gelds waarde, van het bedragen van welk een en ander voor als nog geen berigt kon worden gegeven. Bij dit alles was nog de somme van *zeventien duizend, negen honderd* en *vijftien* guldens en *drie* stuivers in kontanten gevoegd.

,, Drie der edelmoedige geefsters hebben slechts gelegenheid vergund, dat men aan hare namen openlijk de hulde en dankbaarheid kan brengen.

,, Het zijn Mevrouwen *Brouwer* geboren *Kuijper*, *Rebekka Texeira de Mattos*, echtgenoote van den heere *Abraham Texeira de Mattos*, en *Suwerkrop*, geboren *Schneider*, die de sommen van duizend, honderd vijftien en honderd guldens hebben gegeven.

,, Al de overigen hebben hare giften, waaronder ook zeer aanzienlijke, of geheel onbekend, of met verzoek van geheimhouding, toevertrouwd, en wij zijn derhalve verstoken, om ook, met het melden van hare namen, de gedenkrollen van deze voor het gevoel van het vaderland- en menschlievend hart zoo dierbare dagen te versieren.

,, Deze Commissie is niet alleen tot een bijzonder gehoor bij Hare Koninklijke Hoogheden toegelaten, wanneer de giften, met het uiterste genoegen, *als zijnde geheel en al van de vaderlandsliefde der schoone sexe herkomstig*, zijn aangenomen; dan het heeft zijne Koninklijke Hoogheid tevens behaagd, om, na dat hij alle stukken herlezen had, de Heeren inzamelaars plegtig, bij eenen afzonderlijken brief, voor hunnen ijver en

trouw

trouw te bedanken; en hen te verzoeken de tolken zijner erkentenis te willen zijn bij hunne beminnelijke lastgeefsters, met verzekering, dat de edele denk- en handelwijze van zulke landgenooten aan wie geene opoffering te groot is voor het herwonnen Vaderland, door hem zelven wordt aangemerkt, als de sterkste en meest bemoedigende opbeuring onder den digten drang van Staatszorgen. Hare Koninklijke Hoogheid is ook zeer getroffen geweest over deze zoo gezegende gevolgen van hare poging, en blijft er zoo veel genoegen als eere in stellen, om de giften voor het heil van het Vaderland in persoon aan te nemen. Februarij 1814.

„De vriend van het Vaderland ziet in dit alles groote stof van vreugde en gerustheid. Nu der vrouwen deugd zich bij der mannen moed en kracht voegt, nu kunnen wij ons met reden verheffen; en Gods zegen verwachten over de eendragtige pogingen van allen."

Die verwachting bleef ook niet lang onvervuld. Terwijl de watersnood slechts dreigde, en de veeziekte tot staan kwam, mogt men in deze maand reeds uit Tilburg vernemen, dat men al meer en meer de gevolgen van den gelukkigen ommekeer van zaken begon te ontwaren; dat de fabrijken reeds, onder het weldadig en zacht bestuur van den Souverein herleefden, en men weldra ook in de hutten der arme werklieden geen gebrek meer zou zien. Herleven der Fabrijken te Tilburg.

De goede geest, die al de Nederlanders bezielde, breidde zich al verder uit in de Landen van Overmaze, van waar de Commissarissen van Zijne K. H. de aangenaamste berig en zonden wegens de denkwijze der Ingezetenen en derzelver gehechtheid aan het Vaderland. Het was aan de inwoners der voormalige Generaliteits-Landen, welke geen deel uitmaakten van het Departement der Monden van den Rhijn, dat de Heeren *C. D. E. V. Bangeman Huijgens* en *J. B. van Hugenpoth*, op den 27sten dezer maand, te Gulpen het volgende proclameerden: Proclamatie voor de Generaliteits landen.

Februarij 1814.

„LANDGENOOTEN!

„Gij herinnert u nog, met aandoening, de „oproeping, welke Zijne Koninklijke Hoogheid, „onze Souverein, u, bij zijne proclamatie, van „den 6den December ll. addresfeerde. Gij be„weest uwe aanhankelijkheid aan zijn' perfoon „en doorluchtig huis en aan het land, waaron„der uwe voorouders groot en gelukkig waren; „toondet u bezield met dien ouden moed, en „vaderlandfche deugden, die hen onder de ach„tingswaardigfte volkeren van Europa deden tel„len. Reeds onder *Willem de Eerfte* en *Fre„derik Hendrik*, voegden zich uwe moedige „ftrijders onder de Oranje vanen, en toonden, „dat zij afftammelingen waren van de oude Sa„liërs, die met *Civilis* eens den Romeinen het „hoofd durfden bieden. Nu roept uw Vorst u „weder op en zegt u:

„„De oude vlag is weder op het punt van „„vereeniging, en die oude vlag zal ook den „„ouden moed weder doen herleven. Elk oogen„„blik fluimering kan noodlottig voor eene uwer „„fteden, voor honderden uwer landgenooten „„zijn. De tijd is gekomen, die voor altijd „„ons lot beflisfen moet. Ouders! het Vader„„land en Oranje roepen uwe weerbare zonen „„op, niet om, in buitenlandfche gewesten, „„voor vreemde overheerfching, op de flagt„„bank te worden gevoerd, maar om u en uwe „„weerlooze kinderen voor moord en plundering „„te befchermen. Vrouwen! uwe mannen wor„„den te wapen geroepen, niet om voor een „„vreemd dwingeland te ftrijden, die u hier „„van gebrek liet omkomen, maar om aan u „„de zekerheid van een gerust beftaan te be„„zorgen, waarin het Vaderland voorzien zal.

„„En gij, dien zelve dezen ftrijd, den edel„„ften van allen, dien immer de gefchiedenis „„ons opleverde, niet ftrijden kunt, onderfteunt

„„hen,

„ „ hen, die voor u strijden; zorgt, door uwe „ „ ruime bijdragen, voor derzelver wapening, „ „ voedsel en kleeding, voor alles, wat tot de „ „ eerste noodwendigheden des krijgs behoort." Februarij 1814.

„ Wij herhalen, Landgenooten, deze vorstelijke „ roepstem, op het oogenblik, dat een deel der „ geallieërde troepen, die u beschermen, naar de „ hoofdstad van Frankrijk aftrekken, om aldaar „ den vrede aan Europa te geven. Ziet op het „ voorbeeld uwer Bossche Landgenooten, die, „ van buiten en van binnen, de geallieërden zoo „ krachtdadig hebben bijgestaan tot herneming van „ die stad.

„ Mogte door den vijand iemand uwer gewond „ worden of sneuvelen, alle 's lands reglementen, „ omtrent de pensioenen en weduwen-toelagen, „ zijn, door uwen Vorst, op u toepasselijk ge- „ maakt.

„ De God van Nederland strijdt met ons: „ wie uwer kan aan de overwinning twijfelen?

Zorg van Zijne K. H. voor onze krijgsgevangenen.

Terwijl de vaderlijke zorg van Zijne K. H. reeds voor eenigen tijd de Heeren Luitenant-Kolonels *Ditmers* en *Schmid* had afgezonden, den eersten naar Pruissen en Rusland, en den anderen naar Bohemen, ten einde alle de Krijgsgevangen Hollandsche Officieren en Soldaten, die zich in de Pruissische, Russische en Oostenrijksche Staten hier en daar verspreid bevonden en die begeeren zouden tot den dienst van Zijne K. H. terug te keeren, bijeen te brengen en naar het Vaderland te doen optrekken: rigtede de ijver voor de goede zaak van Vorst en Vaderland te Amsterdam eene Societeit op tot ondersteuning van verminkte militairen van de Amsterdamsche landmilitie; en zonden de Heeren Officieren, behoorende tot de schutterij der Hoofdstad, welke in de blokkade van Naarden gebruikt waren, de soldij, op welke zij aanspraak hadden, gedurende den tijd van hunnen dienst in het belegerings-corps te Muiden aan den Commissaris-generaal van dat Departe-

Sociëteit ten behoeve van verminkte onder de Amsterdamsche landmilitie.

 ment,

Februarij 1814. ment, als eene gift, om eenmaal bij uitsluiting te strekken tot leeniging der rampen van de inwoners dier belegerde vesting en van de beroofde en mishandelde opgezetenen der ommestreken.

Beleg van Naarden. Op den 3den en 4den dezer maand had de vijandelijke bezetting van Naarden uitvallen gedaan, met oogmerk om te fourageren. Op den tweeden dag vooral was het gevecht aan beide zijden hardnekkig, daar de Franschen, na door de onzen op de heide dapper overhoop geworpen te zijn, in en om het huis van den Heer *Echenique* waren teruggetrokken, doch ook van daar verdreven werden. De Kapitein *Roscboom*, een ingezeten van Amsterdam, had zich met een korps vrijwillige jagers onder zijn bevel voortreffelijk gekweten; een hunner was roemrijk gesneuveld, en hun Luitenant *Ludermooij* door een kogel in den arm gekwetst; ook hadden de voltigeurs van het eerste regiment van linie eenige gekwetsten; dan de vijand liet alom sporen achter, die getuigden, dat het verlies der onzen rijkelijk was gewroken. Op den 11den hervattede de vijand zijnen uitval, met ruim 400 man, aan de Muidensche zijde, doch werd al spoedig door den Majoor *Kampt*, aan het hoofd van een gedeelte van het garnisoen van Muiden, bestaande uit een bataillon van de gewapende burgermagt van Amsterdam en een detachement van de artillerie van linie aangegrepen en verhinderd door te dringen. Een levendig tirailleur-vuur hield tot des avonds ten zeven ure aan, zonder dat de vijand den geringsten indruk op de onzen kon maken, zelfs niet, na een houwitser en twee veldstukken naar buiten gebragt en daarmede gewerkt te hebben. Integendeel werd hij bij herhaling terug gedreven, met verlies van verscheidene dooden en gekwetsten. — Op den 14den herhaalde de bezetting dezen uitval. Talrijke detachementen infanterje vertoonden zich op den zeedijk en op het Naarder zandpand, gedekt door twee twaalfponders, een driepondei en een

houw

houwitser. Het oogmerk scheen, naar Muiden te komen; dan de Majoor *Kamps*, kommandant van Muiden, had zijne schikkingen zoo wel genomen, dat de vijanden, die aan den zeedijk stonden, met overhaasting op de overige infanterie, die op het zandpad stond, retireerden. Bij deze en de vorige gelegenheid onderscheidde zich vooral de Heer *P. van Hummel* met zijne detachementen van het Amsterdamsche betaillon schutters, avancerende zelfs tot onder het geschut der vesting, waaruit men begon te vuren. De vijand formeerde zich toen op het zandpad en schoot langs hetzelve uit zijne twee twaalfponders en één houwitser, maar werd door onze artillerie aan het Hakkelaars tolhek en uit een stuk geschut op den dijk geplaatst, zoo krachtig beantwoord, dat hij hals over kop in de vesting terug trok. — In den nacht van den 18den op den 19den vuurde de bezetting met bomben en houwitsers op Bussum, maar werd op eene nadrukkelijke wijze beantwoord. Deserteurs uit de vesting verzekerden, dat de ingeworpen houwitsers veel schade hadden aangerigt: de schoten uit de vesting hadden ons weinig of geen nadeel gedaan. — Op den 26sten en 29sten deed de bezetting van Naarden weder twee sterke uitvallen aan de Bussumsche zijde, om zich van brandstof te voorzien, doch beide met verlies. Bij den eersten aanval ontnamen hem de onzen een wagen en voorspan, bij den tweeden vielen hem onze voltigeurs met de bajonet aan en dreven hem op de vlugt. In beide deze gevechten bekwamen wij een twintigtal gekwetsten, waar onder twee Officieren, de Luitenants *van Beulingen* en *Weijssel*: de eerstgenoemde ontving een musketkogel in de zijde, deed denzelven er uithalen en keerde dadelijk in het vuur terug; de laatstgenoemde was zwaarder gewond. De vijand had, volgens getuigenis van onderscheidene deserteurs, waaronder waren, die, gedurende het gevecht, tot de onzen overliepen, den 26sten vijfëntwintig dooden en ge-

Februarij 1814.

Februarij 1814. gekwetsten, en op den 29sten moet zijn verlies ongelijk grooter zijn geweest. Bij elke gelegenheid klom de geestdrift onzer troepen: een ooggetuige van het binnen komen der gekwetsten in 's Graveland hoorde hen een hartelijk Oranje boven! roepen. Door middel van ongevulde granaten, waarin de proclamatie van Zijne K. H. van den 14den Januarij ll., gerigt aan de Hollanders, die zich nog in 's vijands dienst bevonden, benevens eenige nieuwspapieren, gelegd waren, had men getracht den Franschen en den ongelukkigen Naardenschen ingezetenen het nieuws van den dag mede te deelen.

Staat van de Helder. Terwijl het fort aan de Helder deze gansche maand door in bezit bleef van den vijand, zonder dat daarbij bijzonderheden van aanval of uitval plaats hadden, waarvan het eerste was toe te schrijven aan ons onvermogen tegen eene zoo sterke vesting, het andere aan den geest van den Bevelhebber, die, hoezeer den Keizer langer dienende, dan het algemeene gevoelen kon verschoonen, van zich, als geboren Hollander, niet kon verkrijgen, om als volslagen vijand in zijn eigen vaderland te handelen; hadden de aanvallen op Gorinchem, vereenigd met den dreigenden watersnood dien krachtdadigen invloed op de bezetting, dat dezelve zich in deze maand bij dadiging overgaf.

Overgaaf van Corinchem. Op den 2den dezer maand in den namiddag werd tusschen de Pruissischen Generaal-majoor VON ZIELINSKIJ, en den den Generaal senateur RAMPON eene kapitulatie gesloten, uit kracht van welke de stad en vesting Gorinchem, benevens alles, wat zich in dezelve bevond, op den 20sten daaraanvolgende zou worden overgegeven. De ingenieurs van den Waterstaat werden van deze belangrijke gebeurtenis gewaarschuwd, ten einde dadelijk werkzaam te zijn in het nemen der maatregelen, die ter verhoeding van de overstrooming noodzakelijk zouden zijn. De kapitulatie werd geratificeerd,

en

en op den bepaalden 20sten dezer maand schreef men uit Gorinchem, dit alzins heugelijk berigt. Februarij 1814.

„ Eindelijk is onze stad uit hare langdurige benaauwdheid verlost, en wij mogen aanvankelijk ruimer adem halen; de Bondgenooten zijn, dezen morgen, binnen onze muren getrokken, en wij zien ons aan het herrezen Vaderland weder gegeven. — Onuitsprekelijk is onze blijdschap over dezen gelukkigen ommekeer van zaken; onuitsprekelijk de vervoering, waar mede de ingezetenen, na eene totale afscheiding van bijna drie maanden, de groote gebeurtenissen., die intusschen in ons Vaderland zijn voorgevallen, en in het bijzonder, de uitroeping van Zijne Koninklijke Hoogheid, den Heere Prinse van Oranje-Nassau, tot Souverein Vorst van de Nederlanden, hebben vernomen. Onze burgerij schijnt in dit oogenblik, als het ware, hare rampen te vergeten, in het uitzigt der blijde toekomst, welke zich voor het Vaderland opent; toekomst, welke ook voor onze geteisterde stad leniging en herstelling schijnt te beloven.

„ Onmiddelijk na de overgave onzer stad, zagen wij, dezen morgen, binnen onze muren aankomen, de Heeren Commissaris-Generaal van het departement der Monden van de Maas, en Distrikts-commissaris. Onverwijld verzamelden zich de respective regterlijke en burgerlijke autoriteiten, op de groote zaal van het raadhuis, en werd aan dezelve door den Heer Commissaris-generaal de volgende aanspraak gedaan:

„ Het oogenblik, waarop eene vreemde magt
„ uwen grond verlaat, is dat, op hetwelk ik u-
„ lieden, in den naam van WILLEM DEN EER-
„ STEN, *Souverein Vorst van Nederland*, als
„ Hollanders begroete, en nationaal bestaan, vrij-
„ heid en onafhankelijkheid aankondige!

„ Ja, bewoners van Gorinchem, terwijl het
„ eedgespan der Fransche grooten lafhartig des-
„ zelfs zetels verliet, en zich in uwe stad vestig-
„ de; terwijl het van daar eerst eene overheer-

 „ sching

Februarij 1814. „ sching poogde te bestendigen, welke voor den „ Nederlander te lang ondragelijk was geworden, „ om zonder geweld te kunnen voortduren; en „ daarna deszelfs vlugt uit uwe vesting, en het „ naauw insluiten en belegeren van deze door de „ troepen van den Staat en deszelfs bondgenooten, „ ulieden tusschen angst en hoop deden dobberen; was Nederlands redding aangebroken; „ was het voor Frankrijk verloren; hervatte het „ volk zijne oude veerkracht, en, ondersteund „ door zijne aanzienlijken, ja, het geen meer zegt, „ zigtbaar en wonderdadig door de goddelijke almagt geschraagd, plantte het de banier der „ vrijheid overal op de puinhoopen van het Fransch „ geweld; en, moede van alle de schokken der „ vroegere omwentelingen, door de ondervinding „ wijs geworden, door rampen vereenigd, schaarde het zich onder de banieren van Oranje, en „ droeg, met hart en hand, aan den waardigen „ telg van den Eersten Willem eene souvereine „ magt op, welke zoo wel de bron als de waarborg van ons nationaal geluk moet daarstellen.

„ Dit alles klinkt *nieuw in uwe ooren*; alle „ deze gebeurtenissen waren voor ulieden zorgvuldig verborgen gebleven; en, veldheeren, die „ zich tot drogredenaren in uwer midden hadden „ opgeworpen, predikten op uwe markten de „ grootheid en magt van Frankrijk, de verguizing „ en ellende van Nederland, op het oogenblik „ zelve, dat de vinger der Godheid, aan de muren der Tuilleriën, de vernedering van den „ dwingeland der wereld teekende, in geheel Europa de zaak der regtvaardigheid handhaafde, „ en het Nederlandsche hart weder voor een eigen Vorst en een eigen Vaderland deed kloppen.

„ Ook gijlieden, ingezetenen van Gorinchem, „ zijt thans vrije Nederlanders, van het Fransche „ juk ontslagen, aan uwe eigene regering terug

„ ge-

„ gegeven, en onder het vaderlijk bestuur van „ eenen Vorst wedergebragt, wiens geboorte en „ opvoeding in ons midden, wiens taal en zeden, „ wiens stamhuis en godsdienst, ja het geen nog „ meer zegt, wiens doel en inborst ons aller rust, „ vrijheid, geluk en voorspoed verzekeren! De „ tolk van dezen Vorst van Nederland bij uliedeu „ te zijn; uit Hoogstdeszelfs naam ulieden zijne „ deelneming in uwe rampen, zijne belangstelling „ in uwe herstelling, en zijne gunstige bezorgd- „ heid voor uwe tederste belangen te mogen toe „ zeggen, is mij van eenen pligt te kwijten, welke „ met de gevoelens van mijn hart even zeer in- „ stemt, als het in die van onzen Vorst ul. het „ onderpand geeft voor het welzijn uwer huisge- „ zinnen en het geluk uwer kinderen!

Februarij 1814.

„ Waant niet, brave bewoneren van Gorinchem, „ dat gij l. bij Vorst of Vaderland waart vergeten, „ toen uwe benaauwingen ten top klommen, „ en verwoesting van buiten, honger en ellen- „ de van binnen, angst en wanhoop verspreidden; „ waant niet, dat, naar het voorbeeld van den „ voormaligen overheerscher van Nederland, bloed „ en tranen, eigendommen en bezittingen aan wil- „ lekeur, uitbreiding van gezag, of noodeloos ge- „ weld werden opgeofferd; neen, de belangen der „ wereld, de stand en voortgang der bondgenoo- „ ten, uwe ligging, de belemmering der stroo- „ men, het gevaar van verwoesting door het wa- „ ter, de vernieling van belangrijke streken, zoo „ wel door de vijanden, als door het noodzakelijk „ verblijf der belegeraaren, de hoop der Franschen, „ om, door het bezit van den sleutel van Hol- „ land, eenmaal weder onze vrije halzen onder „ het juk te brengen, ulieder eigene ellende, wel- „ ke, bij langer voortduring, onoverzienbaar was, „ waren meer dan genoegzame drangredenen, om „ ulieden door een kortstondig lijden, deelgenoo- „ ten te maken van het volksgeluk, het welk uwe „ Mede-Nederlanderen, door den goddelijken ze-

„ gen

Februarij 1814. „ gen was te beurt gevallen; neen, de Vorst van „ Nederland kent uwe tranen, deelt in uwen „ druk, en hij heeft mij den last aanbetrouwd, om „ u in het oogenblik, waarop hij zijn bestuur ook „ over ulieden aanvaart, de blijken zijner vaderlijke „ ke bezorgdheid te doen ondervinden; en aan u „ allen, die het behoeven of verlangen, die verkwikkingen, die levensbehoeften en dien onderstand te brengen, welke, in eenen ruimen voorraad, voor uwe oogen staan, en zoo aanstonds, „ door de tusschenkomst van uwe bestuurderen, „ aan ul. zullen worden uitgereikt.'

„ Brave ingezetenen van Gorinchem, verheugt u „ met alle uwe landgenooten over het geluk, dat „ ook ulieden te beurt valt; de dagen van treurren en de uren van kommer staan door jaren van „ welvaart en blijdschap te worden afgewisseld.

„ Dankt nog heden in uwe tempels den Almagtige voor zijne redding en bewaring; laat uwe „ vreugde die der Nederlanderen zijn, dat is, met „ de nationale zeden instemmen; vereenigt u allen „ met ons voor Vaderland en Oranje, en laat het „ dankbaar geroep: *leve Willem de Eerste*, „ *Souverein Vorst van Nederland*, aan alle uwe „ landgenooten doen kennen, dat gijlieden met „ hen, en, even als zij, met ter zijdestelling van „ alle vroegere partijschappen, plegtig zweert, het „ Vaderland aan uwe nakomelingen onafhankelijk „ over te brengen."

Na deze aanspraak werden de gemelde regterlijke en burgerlijke autoriteiten uit den eed aan den Franschen Keizer ontslagen, mitsgaders op nieuw als Nederlandsche autoriteiten geconstitueerd. Met eene eenparige geestdrift, werd Zijne Koninklijke Hoogheid, de Heer Prinse van Oranje-Nassau, door alle de magistraten, tot Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden uitgeroepen, en daarop, met gepaste plegtigheid, de Proclamatie van Z. K. H., houdende de aanvaarding der Souvereiniteit, van de puije van het raadhuis afgekondigd,

digd, het geen door de luidruchtigste toejuichingen, der verzamelde menigte achtervolgd werd. Gelijktijdig geschiedde de afkondiging van de hier bovengemelde proclamatie van den Heer Commissaris-generaal aan de ingezetenen dezer stad, welke, met gelijke vervoering van vreugde, en onder op nieuw herhaald *hoezee*, werd aangehoord. Toen zagen de ingezetenen zich, op de treffendste wijze, verrast, door de vaderlijke zorg van Z. K. H., door wiens liefderijke bestelling, vele wagens met brood, vleesch, meel, visch, azijn, tabak, jenever, kleedingstukken, waren aangevoerd, al hetwelk, als nu, onder het beleid van den heer *H. J. van Goudoever*, aan de minggoede ingezetenen werd uitgedeeld, die, met tranen van dankbaarheid, den edelmoedigen Vorst zegenden. Te vier uren begaven zich de Heeren Commissarissen, door de leden der regering begeleid, naar de groote kerk, onder het gehoor van den weleerw. Heer *Thooft*, en woonden eene plegtige dank- en bedestond bij, wegens de gelukkige wending van zaken. Tegen het einde van dezelve was er, van stads wege eene deftige maaltijd gereed gemaakt, welke de voornoemde Heeren Commissarissen, mitsgaders de voornaamste Pruisische en Hollandsche Officieren, met hunne tegenwoordigheid vereerden, en tot welke alle de leden van de regering mede genoodigd waren. De gulhartigste vreugde en vrolijkheid heerschte in het midden van dit talrijk gezelschap, inzonderheid werden op het dessert, onder het levendigst gejuich, de hooge toasten gedronken. Allerwege zag men leven en vreugde, zonder dat de algemeene blijdschap door eenige de minste wanorde werd ontluisterd. *Februarij 1814.*

De omstandigheden, welke deze groote verandering hebben vooraf gegaan, zijn kortelijk deze.

Na dat het korps van den Franschen Generaal *Molitor*, in het begin der maand December, van Gorinchem naar den Bommelerwaard geretireerd was, bleef

Februarij 1814. bleef de ſtad bezet met een garnizoen van omtrent 4000 man; weldra werd dezelve, van alle zijden, op het naauwſte ingeſloten, zoodanig, dat men van hetgeen er elders voorviel volſtrekt niets vernam, noch vernemen kon. Het eigenaardig gevolg van zulk een' toeſtand was eene totale kwijning en ſtilſtand van allen handel, neringen en bedrijven, terwijl de ingezetenen zich daartegen belast zagen met eene zware inkwartiering, die des te drukkender werd, naarmate de gewone militaire portiën brood, vleesch, enz. aanmerklijk verminderd werden, zoodanig, dat ieder burger voor een goed gedeelte in het onderhoud van tien of twaalf en meerder bij hem geïnkwartierde ſoldaten voorzien moest; hetgeen te moeilijker en kostbarer viel, bij de ſchaarschheid of het geheel gebrek, welk zich ſpoedig in verſchillende noodwendigheden deed gevoelen, inzonderheid van boter, jenever, tabak, enz. Hierbij kwamen dagelijkſche requiſitiën van allerleijen aard, zoo voor het militair hospitaal, hetwelk van alles ten eenemaal onvoorzien was, als tot andere einden; zoo werd, onder anderen, het Rotterdammer beurtſchip van den ſchipper *Kock*, niettegenſtaande alle daartegen gedane protestatiën, zonder eenige ſchadevergoeding, aan denzelven ontnomen, en tot een' kanonneerboot vertimmerd. Van buiten werd de ſtad totaal verwoest: alle de wandellanen, plantſoenen, boomgaarden, tuinen werden omverre gehakt, alle de woningen, buitenverblijven en tuinhuizen werden afgebrand, welk lot ook zelfs de beide watermolens aan de Schelluinſche kade ondergaan moesten, alles op last van den kommanderenden Franſchen generaal *Rampon*. Ondertusſchen vielen er gedurig ſchermutſelingen aan de buitenposten voor, en werd er met grof geſchut op en uit de ſtad geſchoten. Eindelijk ſteeg de mate van het leed tot de gruwzaamſte hoogte, door het verſchrikkelijk bombardement, hetwelk de ſtad, in de dagen en nachten

van

van den 22sten tot den 30sten Januarij ll., tot zevenmalen toe, moest ondergaan; vele huizen zijn daar door geheel vermeld; een groot aantal is zeer zwaar beschadigd, en genoegzaam alle publieke en bijzondere gebouwen hebben in de verwoesting gedeeld. Onbeschrijfelijk akelig was vooral de nacht, tusschen den 29sten en 30sten Januarij ll., toen de stad nog heviger dan te voren werd gebombardeerd, en een zware storm, die destijds woedde, de gevaren daarvan grootelijks vermeerderde; ook ontstond er werkelijk, omstreeks middernacht, in de Molestraat, een zware brand, welks vuur, door den storm overal heen gevoerd, de geheele stad scheen te zullen vernielen: tegen alle verwachting echter, werd men den brand meester, waartoe inzonderheid de edele poogingen van de Heeren *Goekoop*, *van der Koog* en verscheidene andere braven, zeer veel hebben toegebragt. In den zelfden nacht, vielen er ook onderscheiden bomben en houwitsers in of bij het militair hospitaal, waarin zich omtrent 300 zieken of gekwetsten bevonden, die in den ellendigsten toestand, hetzelve verlieten, om elders schuilplaatsen te zoeken. —— Des morgens, na dien vreesselijken nacht, sprongen er, bij de batterij, aan den Pelwal, verscheiden kruidkisten, te zamen omtrent 2500 ponden kruid bevattende, waar door zeven of acht Fransche kanonniers omkwamen, en een nog groter aantal gekwetst werd; de slag was verschrikkelijk en vermeerderde de reeds zoo groote verwoesting nog aanmerkelijk. Niet verre van de plaats, waar dit ongeluk gebeurde, stond nog, in eene houten loots, eene quantiteit van omtrent 20,000 ponden buskruid; zoo dit ook hadt vuur gevat, was de gansche stad niets anders dan een puinhoop geweest; doch de goede Voorzienigheid zorgde, dat dit niet gebeurde, en aan dezelfde zorge moest het ook toegeschreven worden, dat niet één ingezeten plotseling is gedood, en slechts weinigen zwaar

Februarij 1841.

Februarij 1814. gekwetst zijn geworden, uit welke laatsten echter een der aanzienelijkste en nuttigste burgers, de Heer *D. van der Meij van Oosterhout*, aan zijne wonden overleden is. Ondertusschen is de schade, die de stad ondergaan heeft, alleraanmerkelijkst, bedragende, naar men verneemt, volgens een voorloopig gedane opneming eene somme van meer dan *f* 500,000, buiten het nadeel, dat de ingezetenen door den stilstand van hunne middelen van bestaan, en door de drukkende inkwartiering, beide gedurende den tijd van drie maanden, geleden hebben; zoo dat aan opbeuring en herstel, zonder aanzienelijke ondersteuning van medelijdende Landgenooten, niet was te denken.

Den 21sten kwam de gewezen Kommandant van Gorinchem, de Senateur en Generaal RAMPON, reeds met zijne staf, uit 15 officieren bestaande, te Utrecht, en vertrok dien zelfden dag naar Nieuwkerk op de Veluwe. Kort na zijne aankomst kwam de eerste kolom Fransche krijgsgevangenen, uit omtrent 900 man bestaande en door 144 Pruissen geleid, onder eenen onbeschrijfelijken toevloed van volk, aldaar binnen, om des anderen daags al mede naar Nieuwkerk te vertrekken. Den 22sten kwam de tweede, en den 23sten de derde kolom. Van deze drie kolommen was een groot aantal manschappen uit België en Staats-Braband geboortig, die, door NAPOLEON tot den krijgsdienst gedwongen zijnde, terstond op vrije voeten werden gesteld. Eenigen hunner begaven zich terstond in dienst van den Koning van Engeland, daar zich toen just Engelsche troepen in Utrecht bevonden: doch een groot aantal verzogt, onzen Souverein te mogen dienen, zoo als zij dan ook in Hoogstdeszelfs dienst werden aangenomen.

Sas van Gend kapituleert. In deze zelfde maand werd men verblijd door de tijding, dat Sas van Gend zich bij kapitulatie had overgegeven, en Zijne K. H. als Souverein Vorst der Vereenigde Nederlanden had uitgeroepen.

Op

Op den 3den der volgende maand kwam de bezetting, 140 man sterk, gevankelijk te Brussel. Februarij 1814.

Op den 5den dezer maand deed de vijandelijke bezetting van Delfzijl twee sterke uitvallen, doch werd telkens door de Nationale garde en scherpschutters, onder aanvoering van den Kolonel VALKENBURG, met verlies terug gedreven, zonder zijn oogmerk te kunnen bereiken. Eén kapitein en dertien gemeenen werden op hen gevangen gemaakt, waarvan twee terstond aan hunne wonden stierven. De eerste uitval geschiedde des morgens tusschen 3 en 4 uuren, met 3 à 400 man, 25 gendarmes, en 2 drieponders. De vijand bestormde de batterij van het Trimaat, en stak het daar nevens staande huis, als mede de dorpen Birum en Uitwierda aan alle hoeken in brand. De batterij werd door 300 man Nationale garde en scherpschutters hernomen: doch men bevond de stukken der batterij vernageld. Drie kompagniën van den landstorm werden op de batterij achtergelaten. In den namiddag werd dezelfde batterij andermaal, doch nu slechts met 250 man, bestormd en weder genomen, met oogmerk, naar het scheen, om de stukken op sleden weg te voeren: doch de verschijning der nationale garde was nu genoeg, om ons de batterij op nieuw te doen heroveren, en één der weggevoerde stukken tot halverwege van Delfzijl uit 's vijands handen weder weg te nemen. Een kanonnier was bij deze gelegenheid aan onze zijde gesneuveld, en twee nationale garden gekwetst. De batterij was eerst nieuw aangelegd aan den Zeedijk bij Uitwierda, en de vijand bewees derzelver aangelegenheid door zijnen herhaalden storm. De krijgskunde vorderde voorzeker deze aanvallen, en zou welligt ook de brandstichting der beide dorpen hebben doen billijken, maar de wijze, waarop de vijand in dezelve te werk ging, toonde met welke bloeddorstige, laffe wreedaards men alhier te doen had. Een weerloos jongeling, tot den landstorm behoorende, die doodlijk ziek te bed Beleg van Delfzijl.

Februarij 1814. lag, doch poging deed, om zich nog, benevens zijnen huisheer *Reint Pieters* door de vlugt te redden, werd met vier musketschoten in de borst gedood, en de andere met bajonetsteken doorboord. —— Den 11den des avonds begonnen de vijandelijkheden op nieuw. — Op den 13den lagen de dorpen Weiwerd en Geefsweer, voor het grootste gedeelte, in den asch, waar door de ellende in die ommestreken zeer groot was. Een korps vrijwilligers kwam, uit de blokkade van Coevorden, ter versterking van het beleg van Delfzijl, en uit Groningen trok eene burger-kompagnie, onder den Kapitein H. SCHOLTENS, derwaarts, ter vervanginge van de teruggekomene kompagnie van den Kapitein J. SCHOLTENS.

Beleg van Deventer. De vijandelijke bezetting van Deventer was al even benaauwend voor de inwoners van Overijssel. Elburg inzonderheid ging ijverig voort met het verwisselen der detachementen, welke het in deszelfs blokkade hield, en die nimmer terug keerden zonder loffelijk getuigenis van goede orde en krijgstucht.

De pasfage van Vlissingen door de Engelschen geforceerd. De Engelschen bestonden, op den 5den van deze maand, met twee fregatten, twee brikken en twee andere vaartuigen, eene soort van kanoneerbooten zijnde, met één stuk gemonteerd, en geschikt om door riemen bestuurd te worden, de passage voor Vlissingen te forceren, en zeilden, omstreeks 11 uren voor den middag de stad voorbij, zonder eenige schade van belang bekomen te hebben, zijnde zij reeds voor die stad eer men het wist, en dus bijna buiten het vuur.

Rusfen op Goes. Op het eiland Goes zag men in het begin van Februarij omtrent 900 man Russen aankomen, die nog ruim 2000 deden verwachten, om de Engelsche troepen aldaar te vervangen.

De landstorm georganiseerd. Allerwege had in deze maand de organisatie van den Landstorm plaats, en geschiedden deszelfs exercitiën met eenen gepasten ernst, die blijkbaar de hooge aangelegenheid der zake in het oog hield

on-

ondanks het gering voorkomen van de, meestal met pieken alleen gewapende, burgers. Februarij 1814.

Te Alkmaar haalde men op den 18den dezer maand, de eerste Engelsche troepen in, welke echter door schipbreuk, en niet door bestemming, aan de kust van Noordholland waren gekomen. In den morgen van den 11den had men op eenigen afstand van deze kust een tweemast brik bemerkt, de Engelsche vlag voerende, en zich in nood bevindende. Eenige wakkere ingezetenen van het dorp Petten, waar onder de altijd onvertsaagde GERBUS ZWALUW, begaven zich, niettegenstaande de hooge zee, met een pink van de wal, en kwamen aan boord van het schip. Het zelve was een transportschip, naar Hellevoetsluis bestemd, waar in zich bevonden 7 officieren, één sergeant, twee corporaals, 26 soldaten en ééne vrouw, met 15 paarden, alle behoorende tot het 81ste regiment Het schip was, voor ruim zes weken, van Jersey uitgevaren, had sedert dien tijd op zee gezworven. De voorraad voor menschen en beesten was ten einde, en men was aan boord geheel en al onzeker van den toestand der Hollandsche kusten, en welke gedeelten van dezelve zich nog in 's vijands hand bevonden. De ontscheping werd gelukkig volbragt, hoe zeer zulks in dit jaargetijde op de hoogte van Petten altijd zeer moeijelijk en dikwijls geheel onuitvoerlijk wordt bevonden. Het korps muzijkanten der Alkmaarsche schutterij trok de geredde schipbreukelingen te gemoet, om ze met buitengewone vreugde binnen de muren der Stad in te leiden: eene vreugde, die echter niet volkomen mogt zijn, daar men van eenen loots van Texel vernam, dat bij dat eiland twee Engelsche transportschepen waren vergaan, en van drie honderd man, die zich daarop hadden bevonden, slechts veertig aan de zee waren ontkomen. Engelsche schipbreukelingen te Alkmaar.

De Engelsche en Pruissische wapenen hadden in deze maand ten steun verstrekt van de volslagene omwenteling van geheel Braband.

Februarij 1814.

Omwenteling van Braband.

De Hertog van Saxen-Weimar en de Generaal VON BULOW, bragten op den 1sten het hoofdkwartier over naar Schilde, een dorp twee uren van Antwerpen. Deurne, alwaar de vijand sterk was verschanst, werd, na een levendig gevecht, vermeesterd. Op den 2den werd de brug, die de vijand nog had bezet gehouden en met geschut verdedigde, stormenderhand ingenomen. Schier ten zelfden tijde tastten de Engelschen Merxen aan, welke plaats door 5 stukken op den dijk, en 13 in en nabij het dorp, werd verdedigd. De vijand, door het innemen der brug bij Deurne in gevaar, om afgesneden te worden, week naar Antwerpen. Den 3den des namiddags ten 4 uren begon men Antwerpen te bombarderen, het welk tot in den nacht werdt voortgezet. Het hoofdkwartier van den Generaal VON BULOW werd naar Herenthals verlegd, en de Pruissen trokken op Mechelen en Brussel. De Engelschen ondersteunden het bombardement van Antwerpen van de andere zijde. Hetzelve werd echter daarna in eene blokkade veranderd, en het hoofdkwartier van den Hertog van Saxen-Weimar, die de blokkade kommandeerde, te Lier geplaatst. De Generaal VON BULOW bragt het zijne over te Brussel. Het volk te Mechelen, Leuven, Brussel, en in meest alle Brabandsche steden ontving de geallieerden met de sterkste en openbare blijken van vreugde, daartoe bragt voorzeker niet weinig bij de volgende verklaring van den Generaal benevens den Hertog van Saxen-Weimar aan de inwoners van België.

„ De proclamatie, die gij ontvangen hebt, zal „ u den geest van gematigdheid hebben doen kennen, die de bondgenooten en derzelver generaals, bij het binnentrekken in uw Land, „ bezielt.

„ Alle volken, welker verlossers wij tot heden „ toe geweest zijn, hebben den wensch geuit, „ om tot de groote zaak mede te werken. Over- „ al heeft men de wapenen opgevat; overal rust

„ men

„ men zich uit; overal gaat men voorwaarts. Februarij 1814.
„ Afgevaardigden, uit alle departementen van Bel-
„ gie gekomen, bewijzen mij, dat de inwoners
„ dier schoone provinciën met denzelfden geest
„ bezield zijn. De hoop, om het ondragelijke
„ juk eener vreemde tirannij af te schudden, geeft
„ hun den noodigen moed, om, op het voetspoor
„ hunner voorouderen, hunne eigene verlossers
„ te worden. Ik snel die schoone geestdrift te
„ gemoet, en zal dezelve, naar mate ik voor-
„ waarts trek, met mijne geheele magt ondersteu-
„ nen. Ik zal van alle middelen, die men mij tot
„ welzijn des Lands aan de hand zal geven, ge-
„ bruik maken. Ik zal zoodanige personen, die
„ zich gemeenschap met den vijand mogten ver-
„ oorloven, strengelijk doen straffen. Ik zal wape-
„ nen geven aan hen, die den moed hunner voor-
„ vaderen in zich voelen herleven; verachting zal
„ de straf der lafhartigen zijn. De eersten zullen
„ wel ontvangen worden; de anderen hebben zich
„ slechts te verwijderen. Wij vreezen geenszins,
„ dat zij de magt onzer vijanden zullen vermeer-
„ deren. Het despotismus heeft opgehouden te
„ heerschen. De orde staat herboren te worden.

„ Onthoudt dit woord ORDE, inwoners van
„ Belgie! Dat het eertijds zoo bloeijende Belgie
„ herboren worde; maar dat het herboren worde
„ onder het schild van orde en rust. De onaf-
„ hankelijkheid van hetzelve is niet meer twijfel-
„ achtig; doch verdient dezelve door de bewaring
„ der inwendige orde, en door de organisatie van
„ militaire ligtingen, die voor vrijheid en eer zul-
„ len strijden. Neemt, te dien einde, de geschikt-
„ ste maatregelen.

„ Dat alles provisioneel blijve, zoo als het is.
„ Dat de loop der zaken en het bestuur, even
„ als voorheen, dezelver gang gaan. Dat de mai-
„ res in hun gezag gehandhaafd worden. Dat de
„ arrondissements-raden de functiën van onder-
„ prefecten waarnemen. Dat de departements-

Februarij 1814. „ raden, met hunnen prefident, die der prefecten „ vervullen. Allen zullen de rust in hunne kan„ tons, arrondisfementen en departementen hand„ haven. In naam der Mogendheden en in naam „ van hun eigen vaderland, ftel ik hen verant„ woordelijk daarvoor. Zij zullen, door welge„ zinde inwoners des lands, de zoodanige geëm„ ploijeerden, die verdacht mogten zijn, vervan„ gen. De geëmploijeerden, geboren Franfchen „ zijnde, kunnen hunne posten niet behouden. „ Dat zij tot hunnent terug keeren, en niet langer „ de rust van een land, dat tot zijn' naam, be„ ftaan en welvaart terug keert, verftoren.

„ Dat alzoo de departementen, volgens de „ grondbeginfelen der maatfchappelijke orde en van „ den publieken geest, georganifeerd worden. Dat „ zij, naar mate ik voortrukke, een lid van iede„ ren raad naar mijn hoofdkwartier zenden. Ik „ zal met hen over de te nemene maatregelen „ fpreken, en de eerfte zijn, om hun de midde„ len en de paspoorten te bezorgen, ten einde „ hunne wenfchen ter kennis der verbondene Sou„ vereinen te kunnen brengen.

„ Daar *Antwerpen nog door den vijand bezet* „ is, zoo zal de hoofdplaats van het departement, „ dat tusfchen de beide Nethen gelegen is, pro„ vifioneel te Mechelen zijn."

Er zouden, volgens het flot dezer proclamatie, afgevaardigden van alle de gedeelten der voormalige Nederlanden hebben moeten worden bijeen geroepen, om onderling overeen te komen wegens de Leden, die tot het gezantfchap aan de geallieerde Mogendheden zouden moeten worden gekozen: doch om den kostbaren tijd in deze belangrijke oogenblikken te fparen, meende de Hertog den uitflag dezer deliberatiën te moeten verhaasten. De voornaamfte familiën van het geheele land zich toch te Brusfel bevindende, liet men het aan dezen over, om eene keuze te doen van afgevaardigden, ten einde zich naar het groot hoofdkwartier te be-

begeven, en aldaar de belangen hunnes lands voor te ſtaan. Om voorts alle moeijelijkheid in zulk eene verkiezing en alle verwijl der deliberatiën af te ſnijden, vond men goed, ſlechts een dertigtal uit de aanzienelijkſten op te roepen, om gezamelijk de noodige maatregelen te beramen. Van dit dertigtal kwamen er op den 12den reeds vierëntwintig opgeroepenen bijeen. Zijne D. H. aan die Heeren het doel der oproeping hebbende doen mededeelen, zond hun eene uitnoodiging, om drie gezanten te verkiezen, aan de geallieërde Mogendheden, ten einde aan Hoogstdezelven hun eerbiedig verlangen, betrekkelijk het welzijn van hun land, aan te bieden. De keus viel bij acclamatie op den Hertog DE BEAUFORT tot eerſte afgevaardigden, en daarna, onder deszelfs voorzitterſchap, bij beſlotene biljetten op den Markies D'ASSCHE en den Markies DE CHASTELER. Voorts benoemden de Hertog van Saxen-Weimar en de Generaal VON BULOW, tot Commisſarisſen, om een proviſioneel Gouvernement in Belgie aan te ſtellen, den Baron VON WOLLZOGEN, Generaal-majoor in dienst van Z. M. den Keizer aller Rusſen, en den Baron VON BOIJES, Generaal-Majoor in dienst van Z. M. den Koning van Pruisſen. De benoeming en aanſtelling van dit proviſioneel Gouvernement hadt plaats op den 15den. Bij hetzelve werd de Graaf VAN LOTTUM voor het militaire gedeelte, de Heer DELIUS voor het civiel gedeelte, in kwaliteit van Commisſarisſen-generaal om de belangen der hooge geallieërde waar te nemen, en de Hertog DE BEAUFORT tot Gouverneur-generaal van Belgie benoemd; terwijl de generale adminiſtratie-raad beſtond uit den Graaf EUGENE DE ROBIANO, den Heer DE LIMPENS, Oud-kanſelier van Braband, den Heer DE LEVIELLEUSE, Secretaris-generaal, den Heer DE POEDERLÉ, Secretaris generaal voor de militaire wapening, den Heer DE BROULIERE, Secretaris-generaal der Politie, den Baron DE CRUMPIPEN, Secretaris-generaal der financiën, en den Heer DE JONGHE, Secretaris-ge-

Februarij 1814.

Februarij 1814

generaal van justitie en voor de belangen der geestelijkheid. Den 13den was reeds op last van den Hertog een *Te Deum* gezongen ter viering van de verlossing en onafhankelijkheid van Belgie; den 20sten vierde het garnisoen der stad in de Protestantsche kerk eenen plegtigen dankstond voor de verlossing van Belgie en voor de overwinningen tevens van den eersten en tweeden dezer maand, bij welke plegtigheid de Gouverneur tegenwoordig was.

Krijgsbedrijf van het groote Leger.

De groote armée der geällieërde Mogendheden bleef niet lang in rust na den hevigen worstelstrijd, in de laatste dagen der vorige en de twee eerste van deze maand bij Brienne gestreden (zie boven bl. 401.)

De Generaal YORK tastte, den 5den februarij, Châlons aan: hetwelk zich bij kapitulatie overgaf. De Maarschalk MACDONALD retireerde over de Marne, in de rigting van Meaux; bij had, behalve zijn eigen korps, de korpsen van SEBASTIANI en ARRIGHI bij zich.

Den 6den was het hoofdkwartier van den Maarschalk BLUCHER te Sandrow. Den 8sten stelden hetzelve zich van *Vertus* naar *'Etoges in beweging*. De Generaal SACKEN stond alstoen te Montmirail, de Generaal YORK te Chateau-Thierry, de Generaal KLEIST te Châlons, trekkende alles tegen het leger van MACDONALD, die met honderd stukken geschut retireerde.

In den avond van den 8sten werd het hoofdkwartier van den Maarschalk BLUCHER op nieuw naar Vertus verlegd, op het rapport, dat er een Russisch regement te Baye aangevallen was geworden. De voorposten van het korps van YORK, komende van Dorment, en die van dat van SACKEN, komende van Montmirail, bereikten Chateau-Thierry en la Ferté-sous-Jouarre.

In den namiddag van den 10den, werd het Russische korps van ALSUSIEF, dat te Champaubert stond, door eene groote vijandelijke over-

magt

magt, van den kant van Sezanne, aangetast, en, na eenen hardnekkigen tegenſtand, genoodzaakt, met een aanmerkelijk verlies te retireren. Op den 11den bevond het hoofdkwartier van den Maarſchalk BLUCHER zich te Bergeres. Denzelfden dag, rukten de korpſen van SACKEN en van YORK op Montmirail en tegen den vijand. Er werd gedurende verſcheiden uren, zeer hevig gevochten; waarna de beide legers in dezelfde poſitiën bleven. De Generaal SACKEN verloor vier kanonnen. Het heetst van het gevecht had in het dorp Marchais plaats, hetwelk drie malen genomen en hernomen werd. Februarij 1814.

De vijand was 30,000 man ſterk en werd door BONAPARTE in perſoon gekommandeerd. Den 12den ſtond SACKEN te Chataeu-Thierry, en YORK te Biſſert. MARMONT bevond zich, met het zesde korps, te Etoges. Denzelfden dag ſtond de Maarſchalk BLUCHER, met de korpſen van KLEIST en KAUSEWITZ, in poſitie te Bergeres.

Den 13den bevond het hoofdkwartier van den Maarſchalk BLUCHER zich te Champaubert. Hij was van Bergeres voorwaarts gerukt, om den Maarſchalk MARMONT, die omtrent negen of tienduizend man bij zich had, te Etoges aan te tasten. De vijand retireerde allengskens, en er werden verſcheiden zeer hevige aanvallen op hem gedaan, vooral door de Kozakken. Het vervolgen van den vijand duurde van Etoges tot voorbij Champaubert. De vijand bivouakeerde in het front van Fromentiers. In dien tusſchentijd, marcheerde BONAPARTE van Chateau-Thierry, van waar YORK en SACKEN achter de Marne waren geretireerd. Den 14den retireerde MARMONT van Fromontiers op Janvilliers, alwaar hij zich bij BONAPARTE voegde, die, met zijne geheele garde en een ſterk korps kavallerie, met geforceerden marsch, in den nacht, van Chateau-Thierry gekomen was. Thans had er een zeer hevig gevecht plaats. Daar de magt van den Maarſchalk BLUCHER zeer

Februarij 1814. veel kleiner was, voornamelijk in kavalerie, zoo vormde hij zijne infanterie in carrés, en besloot tot den aftogt. De vijand deed de wanhopendste aanvallen met zijne kavallerie tegen deze carrés; maar dezelve werden met zulk eene onverschrokkenheid ontvangen, dat niet één dier carrés doorboord werd. Na een zeer hevig en ongelijk gevecht, hetwelk, gedurende eene retraite van bijna vier mijlen, voortgezet werd, bemerkte de Maarschalk BLUCHER een sterk korps kavalerie, dat, in den rug zijner troepen, op den weg naar Etoges stond.

Hij besloot, dien weg te forceren, en alzoo dien hinderpaal uit den weg te ruimen. Te dien einde, liet hij een heftig kanon- en *snaaphaansvuur* op die kavalerie, die in eene digte massa op den weg geposteerd stond, maken, en bereikte daarmede zijn oogmerk. Den vijand Etoges bereikende, werd BLUCHER door een korps infanterie aangegrepen, dat langs bijwegen tot op zijne flanken en in zijnen rug was doorgedrongen; maar de Generaals KLEIST en KAUSSIEWITZ forceerden ook dezen doortogt, en bragten hunne korpsen, vóór den nacht, van *Bergeres terug. Het geheele* verlies van den Generaal BLUCHER, gedurende dien dag geleden, bedroeg 3,500 man aan dooden, gekwetsten en krijgsgevangenen. Men rekende, dat het verlies des vijands zeer groot moest geweest zijn, dewijl hij aan een verschriklijk vuur der artillerie was blootgesteld geweest, waarin BLUCHER hem in magt overtrof. De Generaal BLUCHER retireerde vervolgens naar Châlons, alwaar hij zich, den 16den, met de Generaals YORK en SACKEN vereenigde.

Een gedeelte van het korps van WINZINGERODE had Soisfons stormenderhand veroverd, en daarbij twee Generaals en omtrent 3000 man gevangen genomen; de Generaal WINZINGERODE bevond zich in persoon te Rheims. De Graven LANGERON en ST. PRIEST waren snellijk voortgerukt, om zich

bij

bij den Maarschalk BLUCHER te voegen, welks Februarij 1814.
geheele leger spoedig te Chalons was vereenigd
en gereed stond om wederom offensief te ageren.

De stad Sens was den 11den door den Kroonprins van Wurtemberg stormenderhand ingenomen, waarna hij onverwijld op Bray, bij Pont-sur-Yonne, was aangerukt. Den 9den was de Graaf HARDEGG den vijand, te Bomilly en St. Hilaire, in den rug gevallen; en, gevoegd bij den Generaal WITTGENSTEIN, had hij hem andermaal, naar den kant van St. Aubain en Marnay, aangevallen, en hem tegen Nogent vervolgd, hetwelk, den 10den, door den Graaf HARDEGG ten deele bezet werd.

De Graaf WITTGENSTEIN naar Port-sur-Seine, en de Generaal WREDE naar Bray voortgerukt zijnde, verliet de vijand den linker oever van de Seine en vernielde de bruggen, welke door de geallieerden weder hersteld werden. De Generaal WREDE trok op Provins voort; terwijl de Generaal WITTGENSTEIN Pont-sur-Seine doortrok. De Generaals BIANCHI en GIULAY marcheerden, terzelfder tijd, naar Mantereau, en er waren maatregelen genomen, om het groote leger aan den linker oever van de Seine te plaatsen, met den regtervleugel te Mery, en den linker te Mantereau, benevens de korpsen van de Generaals WREDE en WITTGENSTEIN, en van den Kroonprins van Wurtemberg, te Provins en Villeneuve.

Den 16den waren er schikkingen gemaakt, op ontvangen berigt, dat de Maarschalk BLUCHER het aan hem tegen gesteld korps terug gedreven had, en aan gene zijde Etoges was voortgerukt, om het hoofdkwartier naar Bray te verplaatsen, en de korpsen van WREDE en WITTGENSTEIN naar Nangis, aan den kant van Melun; terwijl dat des Generaals BIANCHI tot Fontainebleau voortdrong.

Den 17den was Fontainebleau door de Graven HARDEGG en THURN benevens den Graaf PLATOFF, bemees-

February 1814. meesterd geworden; de vijand had daarbij eenige ſtukken geſchut en gevangenen verloren, en de voorposten der geälliëerden ſtonden naar den kant van Parijs. Den 18den, tastte BONAPARTE, met een ſterk korps ruiterij, bij Nangis, het voorſte korps van het korps van den Graaf WITTGENSTEIN, door den Graaf PAHLEN gekommandeerd wordende, aan, en dreef hetzelve, met een aanmerkelijk verlies, zoo van volk als geſchut, terug. De Prins VON SCHWARZEMBERG trok toen het zijne agter de Seine terug.

Den 19den deed de vijand drie wanhopige aanvallen tegen het korps van den Kroonprins van Wurtemberg, dat te Montereau ſtond, en bezette de brug bij die plaats. Hij werd met verlies terug gedreven; de Prins van *Wurtemberg* nam eenige ſtukken geſchut; laat in den avond, echter, werd de aanval vernieuwd, en het gelukte den vijand, bezit van de brug te nemen. Men werd onderrigt, dat er een aanzienlijk gedeelte zijns legers was overgetrokken. Het hoofdkwartier van den Prins VON SCHWARZEMBERG zou; in den nacht van den 19den te Troyes zijn.

Het gansche leger van den Maarſchalk BLUCHER, tusſchen de 50 à *60,000 man ſterk*, *trok den* 20ſten van Chalons op, om zich met het groote leger te vereenigen.

Het groote hoofdkwartier was nu te Chaumont, alwaar de Prins VON SCHWARZEMBERG de groote armée concentreerde, ingevolge de retraite van den Prins VON WITTGENSTEIN. Op derzelver linkervleugel ſtond een korps van 30,000 man te Dyon, op den regter de Maarſchalk BLUCHER te Chalons. De Generaal WINZINGERODE te Soisſons; terwijl de Maarſchalk WREDE de Franſchen tot onder de muren van Troyes had terug gedreven. Op den 26 en 27ſten werd een korps Franſchen onder den Maarſchalk VICTOR te Bar-ſur-aube geſlagen door den Prins VON SCHWARZEMBERG, bij welke gelegenheid die Veldheer zelfs door eenen matten kogel even getroffen en de Prins VON

WITT-

WITTGENSTEIN ligt gewond werd. De geallieerden rukten, ten gevolge van dezen slag, binnen Bar-sur-Aube. NAPOLEON had zijne hoofdmagt, op den linker-oever der Seine, naar deze plaats gebragt, doch daar door tevens gelegenheid gegeven aan den Generaal BLUCHER, om van Chalons in de rigting van Maeux voort te rukken, waarbij het korps van den Generaal MARMONT op den 25sten aangevallen en terug gedreven was. Het leger van WINZINGERODE marcheerde nu mede voort langs de Aisne, ook de Generaal BULOW rukte voorwaarts en werd den 3den Maart meester van Soissons, welks bezetting bij kapitulatie eenen vrijen aftogt bedong, en welke plaats het vereenigingspunt werd der Silesische armée en van het leger van WINZINGERODE, van BULOW en van BLUCHER, over welke vereenigde magt de Veldmaarschalk het opperbevel aanvaardde, om de offensive operatiën met kracht door te zetten. Februarij 1814.

Terwijl deze allereenvoudigste opgaaf van de werkzaamheden des grooten legers aan onze zijde werd gedaan, week NAPOLEON geenszins van zijne gewoonte af, om Parijs te misleiden met de meest vergroote of verkleinde legerberigten, altijd overeenstemmende met de stoute verklaring, welke zijn onbescheid tegen de leden der Wetgevende Vergadering (zie boven bl. 303.) op den 31sten December 1813 had gegeven: ,, men heeft de verwijtingen tegen mij met spot vermengd. Ben ik een man, om vernederd te worden? Ik kan den tegenspoed met hoogmoed en zelfsverheffing verdragen. Gij vraagt mij, dat ik meer zal afstaan, dan mijne vijanden mij zouden vragen: al vroegen zij om Champagne, dan zoudt gij nog willen, dat ik hun ook la Brie gaf. Binnen drie maanden zal ik vrede hebben: de vijand zal van het grondgebied verjaagd zijn, of ik zal niet meer bestaan! Binnen drie maanden zult gij vrede hebben, en uw slecht gedrag zal u berouwen. Ik behoor tot de menschen die overwinnen of sterven!"

Eén

Februarij 1814. Een millioen wel geoefende en wel uitgeruste, ook gedeeltelijk uitgezogte, krijgslieden, maakte het gezamenlijke heer der verbondene Mogendheden uit, om den nimmer voldanen veroveraar in Frankrijk paal en perk te stellen. Van dit heer vertoont ons de hier tegen over geplaatste staat de zamenstelling.

Vruchteloos waren tot dus verre de pogingen van den Franschen Keizer, om deze voorbeeldelooze magt, door woedende aanvallen op eenig afzonderlijk gedeelte te verzwakken, of derzelver verband te verbreken. Zij rukte al nader en nader aan, zonder eenig klein verlies op een of ander punt schier te kunnen gevoelen, en zij kwam NAPOLEON zelven weldra zoo geducht voor, dat hij in de helft dezer maand, aan de brug van Charenton, een uur van Parijs, over de Marne gelegen, palissaden liet maken, gelijk mede aan die, welke voor de barrieren der hoofdstad zijn.

Italie voor de Franschen verloren. Indien ook al ter plaatse, waar NAPOLEON zelf zich bevond, eenige worsteling mogt bemerkt worden, allerwege elders volgden de voordeelen der geallieërden elkanderen schier zonder slag of stoot op.

De Koning van Napels had in Januarij reeds bezit van Rome genomen; en zag de Franschen, op de nadering van zijne en de Oostenrijksche troepen Verona en de stelling van Rivoli verlaten. Te Venetie was almede in Januarij een opstand uitgebarsten, die bezwaarlijk was gedempt geworden. De Onderkoning van Italie EUGENIUS NAPOLEON verliet den 4den dezer Verona, bragt zijn hoofdkwartier den 5den naar Mantua, verlegde hetzelve den 6den te Cremona, en scheen van daar den weg naar Genua te zullen nemen.

De Kroonprins van Zweden te Keulen. Den 11den dezer maand was de Kroonprins van Zweden te Keulen gekomen onder de grootste toejuichingen des volks. Te Trier vierde men den 13den, te Koblentz en Worms den 20sten, een dank- en overwinningsfeest. Gedenkwaardig is de

pro-

Nommer.	Zamenstelling der Legerkorpsen.	Sterkte der contingenten. — man.	Sterkte der korpsen. — man.	Kommandanten.	Bestemming.
1	Beijeren	36,000	36,000	Generaal *Wrede.*	Groote armee.
2	Hanover	20,000	32,900	Hertog van Brunswijk.	Noord-armee.
	Brunswijk	6,000			
	Oldenburg	1,500			
	Hanzee-steden	3,500			
	Mecklenburg Schwerin	1,900			
3	Saxen	20,000	23,350	Hertog van Weimar.	Noord-armee.
	Weimar	800			
	Gotha	1,100			
	Schwarsburg	650			
	Anhalt	800			
4	Hessen-Kassel	12,000	12,000	Keurvorst van Hessen.	Silezische armee.
5	Berg	5,000	9,230	Hertog van Koburg.	Silezische armee.
	Waldeck	400			
	Lippe	650			
	Nassau	1,680			
	Koburg	400			
	Meiningen	300			
	Hilberghausen	200			
	Mecklenburg Strelitz	600			
6	Wurtzburg	2,000	9,250	Prins van Hessen Philipsdal.	Groote armee
	Darmstad	4,000			
	Frankfort en Isenburg	2,800			
	Reus	450			
7	Wurtemberg	12,000	22,330	Kroonprins van Wurtemberg.	Groote armee.
	Baden	10,000			
	Hohenzollern	290			
	Lichtenstein	40			
			145,060		
	Komt hier bij de door de gezamenlijke Vorsten op den been gebragte Landweer		145,060		
	Te zamen		290,120		
	Hier bij moeten nog de Russische, Oostenrijksche, Pruissische, Zweedsche, Deensche, Napelsche en Hollandsche legers gerekend worden, als mede de Engelsche, Spaansche en Portugesche troepen onder den Veldmaarschalk *Wellington*, alles te zamen, gering opgegeven, op		709,880		
			1,000,000		

Februarij 1814. proclamatie, door den Kroonprins aan de Franschen, uit Keulen, den 12den gedaan, dus luidende:

„ Ik heb, op bevel mijns Konings, de wapenen „ opgevat, om de regten van het Zweedsche volk „ te verdedigen. Na den hoon, welken het ontvangen had, gewroken en tot bevrijding van „ Duitschland medegewerkt te hebben, ben ik den „ Rhijn overgetrokken. De oevers van dien vloed, „ alwaar ik zoo dikwijls en zoo gelukkig voor u „ gestreden heb, wederziende, ondervinde ik de „ behoefte, om ul. mijne denkwijze te doen kennen. Uw gouvernement heeft steeds getracht, „ alles te vernederen, om het regt te hebben, van „ alles te verachten; het is tijd, dat dit systema „ verandere. Alle verlichte mannen *stellen belang* „ in het behoud van Frankrijk; *zij wenschen* „ slechts dat hetzelve de geessel der wereld niet „ meer zij. De Souvereinen hebben zich niet zamen verbonden, om den volken den oorlog „ aan te doen, maar om uw gouvernement te „ dwingen, de onafhankelijkheid der Staten te erkennen; zoodanig zijn hunne oogmerken, en ik „ sta u borg voor hunne opregtheid. Aangenomen zoon van KAREL XIII, *en door* de keuze „ van een vrij volk op de trappen van den troon „ der Groote *Gustaven* geplaatst, kan ik thans „ geene andere eerzucht hebben, dan die van aan „ den voorspoed van het Scandinavische Schier-Eiland te arbeiden. Mogt ik dien heiligen pligt „ jegens mijn nieuw vaderland vervullende, tevens „ tot het geluk mijner voormalige landgenooten „ medewerken."

Nadeelen der Franschen in Spanje. In de eerste helft dezer maand waren er al even groote veranderingen voorgevallen aan den kant van Spanje. De Fransche Maarschalk SOULT was uit de linie aan den Adour opgebroken en met een groot gedeelte van zijn leger naar Parijs aangerukt. De stelling van St. Jean Pied de Port was in zoo verre door de Franschen verlaten geworden, dat men niets meer van dezelve te vreezen had;

had; ook had de Generaal SUCHET Spanje verlaten, bezettingen in Barcelona en in andere vestingen achterlatende; den 4den had hij zijn hoofdkwartier te Avignon, op marsch zijnde naar Lion. Eene afdeeling van twee Britsche divisiën was op den 4den en 7den den Adour overgetrokken. Het hoofdkwartier van Lord WELLINGTON werd van St. Jean de Luz naar Pau verlegd. Sir J. HOPE rukte met eenige divisiën in de rigting van Bourdeaux, terwijl Lord WELLINGTON zich op Toulouse zou rigten. Februarij 1814.

De ongerustheid te Parijs klom op deze laatste gebeurtenissen tot eenen zeer hoogen trap. De Fransche nieuwspapieren verzekerden wel, dat Lord WELLINGTON het ontwerp, om met zijn leger voort te rukken, had laten varen: maar niemand sloeg daaraan geloof. Het gouvernement legde er zich dan op toe, om den inwoners schrik aan te jagen voor de vijandelijke legers, door grooten ophef te maken van de buitensporigheden, die zij zouden hebben begaan: maar dit strekte alleen, om den reeds nedergeslagen moed verder te verslappen. De algemeene dagorder, den 22sten te Parijs uitgevaardigd, scheen ook aan te toonen, dat de desertie in de legers, vooral onder de Officieren, groot moest zijn, wijl de prefekts, maires, gendarmes, enz. ten sterkste werden aangemaand, om alle de achterblijvers te arresteren, welke ook hun rang in het leger ware, en hen ter straffe over te geven. Inzonderheid beefden de Parijzenaars op het hooren, dat 1800 Kozakken eene onderneming tegen Orleans hadden durven wagen, en, hoewel uit die stad terug gedreven, de huizen en voorsteden hadden geplunderd en vernield, en de paarden, die hun aanstonden, medegenomen. Ja, bij alle berigten van overwinningen door NAPOLEON, zoo als hij voorgaf, op BLUCHER behaald, zeide men: „ al vernielt hij andermaal het leger van BLUCHER, dan zal SCHWARZEMBERG ondertusschen het volle terrein herwinnen; keert hij zich tegen SCHWARZEMBERG, Onrust te Parijs.

Februarij 1814. dan zal de Kroonprins tegen zijne achterhoede aanrukken; en, zoo hij, eenige weken, deze vijanden achter een het hoofd mogt bieden, Lord WELLINGTON zal, in het hart van Frankrijk, zijne geheele aandacht vorderen, en dit alles kan niet lang aanhouden."

Proclamatie van SCHWARZEMBERG aan het leger. Het was eene beslissende proef van den geest der militaire beschaving en ondergeschiktheid bij eene zoo ontzettende, uit zoo veele natiën zamengestelde, met zoo groote geestdrift bezielde, en door zoo veel ongelijk getergde legermagt, gehoorzaam te luisteren naar deze dagorde, welke de Veldmaarschalk Prins VON SCHWARZEMBERG liet uitgaan:

„ Soldaten! Het leger bevindt zich in het hart „ van Frankrijk. In dat land, alwaar de stem „ des volks deszelfs vreugde over onze aankomst „ betuigt, moeten wij slechts de zoodanigen als „ vijanden aanmerken, die wij tegen ons gewa„ pend vinden.

„ Ik verneem, met het grootste misnoegen, dat „ eenige traineurs die der waakzaamheid hunner „ opperhoofden ontgaan zijn, de vreedzame inwo„ ners hebben mishandeld. *Deze ongehoorzaam„ heid aan de volstrekte bevelen*, welke ik, bij „ het binnentrekken der legers in Frankrijk heb „ uitgevaardigd, noodzaakt mij, dezelve te ver„ nieuwen en gestrenger te maken. Te rekenen „ van heden af aan, zal ieder soldaat, welke zich „ aan plundering of eenige andere buitensporighe„ den mogt schuldig maken zonder eenig aanzien „ van personen, voor eenen krijgsraad gebragt, „ en, volgens den letter der wet, met den dood „ gestraft worden.

„ Ik stel de kommandanten der leger-korpsen „ voor de naauwkeurige opvolging van de tegen„ woordige order en voor derzelver afkondiging „ verantwoordelijk. Slechts door dit middel kan „ men de krijgstugt herstellen, die een der eerste „ pligten van goede soldaten is.

„ De

„ De inwoners van Frankrijk moeten steeds „ krijgslieden in ons beschouwen, welke voor de „ rust van Europa strijden. Dat geene schandelijke daad de lauren, die gij geplukt hebt, „ doe verwelken. Gij verdient de liefde der wereld; want de wereld zal u den palm des vredes verschuldigd zijn." *Februarij 1814.*

Het ontbrak inmiddels nog niet aan onderhandelingen, om dien vrede zonder verdere bloedstorting te verkrijgen: maar ook geenszins aan vrees, dat dezelve als dan slechts eene bedriegelijke wapenschorzing zou wezen, daar toch de geest van NAPOLEON, na ondergaan verlies en vernedering, bij het behoud van genoegzaam vermogen tot hervatting zijner heerszuchtige ontwerpen, niet scheen te zullen kunnen rusten; welke vrees zoo veel te levendiger bij ons zijn moest, als Holland den eersten schok van eenen nieuwen aanval, door gloeijende wraak aangedreven, zou hebben te verduren. Den 5den gaf de Hertog VAN VICENZA te Chatillon sur Seine (zie boven bl. 404.) eenen maaltijd aan Lord CASTLEREAGH, den Engelschen minister van buitenlandsche zaken, aan de Lords CATHCART en ABERDEEN, Gevolmagtigde van Engeland op het congres, aan den Graaf STADION, Gevolmagtigden van Oostenrijk, aan den Graaf RASOUMOWSKY, Gevolmagtigden van Rusland en aan den Baron STURNBOLT, Gevolmagtigden van Pruissen, en het scheen, ook daar uit, dat de onderhandelingen krachtdadig zouden voortgezet worden. — Den volgenden dag hielden deze leden van het congres het middagmaal bij Lord CASTLEREACH, waarbij men opmerkte, dat de ongedwongenste manieren tusschen al de Ambassadeurs werden in acht genomen, maar voornamelijk tusschen die van Frankrijk en Engeland, die elkander zeer veel oplettendheid betoonden. — Den 12den werd er te Londen bij het Ministerie van buitenlandsche zaken een algemeene Kabinetsraad gehouden, door den Graaf van LIVERPOOL bijeen ge-

Onderhandeling, op niet uitgeloopen.

Februarij 1814. geroepen, om te raadplegen over de depêches, door 's Konings bode, den Heer SYLVESTER, van wege Lord CASTLEREAGH aangebragt, die meer dan zes uren duurde; en werd dien zelfden avond ten tien uren nog een bode met het antwoord aan dien Lord afgezonden, welke bode naar Douvres moest gaan, om met den Parlementair, die den Heer SYLVESTER had overgebragt, te vertrekken, en die tevens door den Franschen Officier, die den Heer SYLVESTER door Frankrijk naar Calais had vergezeld, aldaar werd afgewacht, ten einde geenen tijd te verliezen, om hem naar Chatillon-sur-Seine te brengen. Dien zelfden avond was 's Konings-bode, de Heer WILLIAMS, mede door Lord CASTLEREAGH afgezonden, te Londen gekomen. Deze had Chatillon op den 4den, twee dagen bevorens den Heer SYLVESTER, verlaten en was over Hellevoetsluis gekomen. — De Heer SYLVESTER had nogtans zijnen weg over Parijs moeten nemen en niet regelregt naar Calais gaan, ten einde eene order van den Minister van marine te erlangen, omtrent een vaartuig, dat hem naar Engeland zou overbrengen. Om zijne reis te bespoedigen, had hem een der *Aides-de-camp* van BERTHIER den geheelen weg over vergezeld, die de Engelsche taal volmaakt wel sprak; zij waren des morgens van den 8sten te drie uren te Parijs gekomen, na het ongeluk gehad te hebben van hun rijtuig te breken; doch de Minister van marine had hem terstond een ander bezorgd, en eene estafette vooruit gezonden naar Calais, om een vaartuig tegen zijne komst gereed te houden. — Den 13den ontving men te Londen door 's Konings bode FISHER nieuwe depêches van Lord CASTLEREAGH van den 10den. — De Lord-kanselier was op den 17den van één tot drie uren in geheime conferentie met den Prins-Regent; waarna zijn Lordschap zich naar het Ministerie van Buitenlandsche zaken begaf, om bij eenen Kabinetsraad tegenwoordig te zijn, in welken hij tot omstreeks vier uren de de-

li-

liberatiën bijwoonde. Bij het scheiden van den Raad werd den Heer BROWN, 's Konings bode, aangezegd, dat hij zich tot eene buitenlandsche reize in gereedheid zou houden. Deze bode vertrok dien zelfden avond nog met depêches voor Lord CASTLEREAGH; en het publiek verzekerde zich toen, dat de depêches een vast voornemen behelsden van het Britsch Gouvernement, om den oorlog krachtdadig, gemeenschaplijk met Rusland, Oostenrijk en Pruissen voort te zetten. Lord CASTLEREAGH was den 11den ook reeds te Troijes gekomen, om den Keizer van Rusland overal te vergezellen, zoo dat alle gemeenschap tusschen zijn Lordschap en CAULINCOURT scheen op te houden. — Men vernam daarna de volgende bijzonderheden van de komst en verrigtingen van Lord CASTLEREAGH bij de geallieërden. De eerste depêche van dien Lord was geweest uit Bazel, van den 22sten der vorige maand. Op dien dag had hij een gehoor gehad bij den Koning van Pruissen. Keizer ALEXANDER, die Bazel daags te voren had verlaten, had eenen brief voor zijn Lordschap achtergelaten in de verpligtendste uitdrukkingen, en met blijken van uitstekende achting opgesteld. Des anderen daags was de Lord den Keizer ALEXANDER reeds gevolgd naar Vesoul, alwaar hij een gehoor bij Hoogstdenzelven had gekregen. Lord CATHCART en ABERDEEN waren twee dagen vóór Lord CASTLEREAGH te Chatillon aangekomen. CAULINCOURT, die hen aldaar reeds inwachtede, zond terstond eene officiëele nota aan Lord ABERDEEN, zijn ernstig verlangen te kennen gevende, om hem dien volgenden morgen, op een bepaalden tijd te spreken. Zijn Lordschap antwoordde, dat hij zich juist op dat uur verbonden had, bij Lord CATHCART te komen, doch dat hij zich gelukkig zou rekenen, hem op eenig ander tijdstip te ontmoeten, waarvan hij de bepaling aan hem overliet. Dit was niet genoegzaam geweest voor CAULINCOURT, die, om geen

Februarij 1814.

Februarij 1814. tijd te verliezen, terstond in persoon naar Lord CATHCART was gegaan en een kaartje had achtergelaten als Gevolmagtigde van den Keizer en Koning. Dit bezoek werd door Lord CATHCART met alle uiterlijke beleefdheid beantwoord. Intusschen kwam Lord CASTLEREAGH, hetwelk eene nieuwe wending gaf aan de maatregelen van CAULINCOURT, die onmiddellijk eenen officieelen brief zond aan zijn Lordschap, met verzoek om eene bijeenkomst. Lord CASTLEREAGH bezogt den Hertog VAN VICENZA den volgenden morgen, en na eene conferentie van twee uren, gebruikte Lord CASTLEREAGH, met de overige Gevolmagtigden het middagmaal bij denzelven, zoo als boven vermeld is.

Stappen van LODEWIJK XVIII. Tegen het einde dezer maand werd de vrees voor alle onderhandelingen met NAPOLEON al meer en meer weggenomen door de openlijke stappen, welke thans aan de zijde van LODEWIJK XVIII geschiedden, om den troon zijner voorvaderen te beklimmen en het Huis van Bourbon te herstellen op het gruis der Corsikaansche dynastie. Van wege dien Koning deed de Markies DE CHABANNES, eerste Aide-de-camp van Zijne Majesteit, daar toe van Hoogstdeszelfs volmagt voorzien, in de Provinciën van het Noorden de volgende proclamatie, van den 28sten dezer maand:

„FRANSCHEN,

„Het oogenblik uwer verlossing nadert: uw Koning, vergezeld van de dochter van LODEWIJK DEN XVIden, en gevolgd van den Prins van Condé en van den vader des Hertogs van Enghien, is gereed om onder u te komen; Monsieur, de broeder van LODEWIJK DEN XVIIIden en Hoogstdeszelfs zonen zijn hem reeds, in het oosten, zuiden en westen van Frankrijk, vooruitgegaan; zij kondigen de vaderlijke oogmerken van uwen Koning aan, en waarborgen u, in deszelfs naam, de herstelling van het geluk en den vrede,

on-

onder eene regering, welke de beschermster der wetten en openbare vrijheid zijn zal. Februarij 1814.

„ De, aan onze vaderen zoo dierbare, kreet van *leve de Koning!* verheffe zich van alle zijden, weergalme in aller harten! De witte vlag wappere over uwe steden; zij verkondige aan de landbewoners de terugkomst der orde, de herleving des koophandels, de veiligheid der huisgezinnen, de vereeniging der Franschen.

„ Gij zult den oorlog, de conscriptie, het hatelijk misbruik der vereenigde regten niet meer te duchten, hebben; alles, wat het ongeluk der natiën uitmaakt, zal met den *tiran* verdwijnen.

„ De Koning zal aan de keizerlijke garde en aan alle de generaals, officieren, onder-officieren en soldaten, welke deszelfs zaak zullen kiezen, hunne rangen, soldijën en traktementen, en aan alle de opperhoofden en ambtenaren in het administrative en judiciëele, die zich voor hem zullen verklaren, de posten, welke zij bekleeden, laten behouden; hij zal eervolle belooningen schenken aan degenen, die ze verdiend hebben; de godsdienst zal al zijn luister, de eigendommen al den waarborg, welken zij behoeven, herkrijgen; niets zal voortaan de eensgezindheid, welke alle de Franschen moet vereenigen, verstoren, en de Koning, benevens deszelfs familie, het voorbeeld der opofferingen gevende, zal de regten en belangen van allen in onderlinge zamenstemming brengen.

„ Franschen, zoodanig is de tegenomwenteling, welke, tot uw heil en de rust der wereld, staat daargesteld te worden. Geheel Europa wedijvert om de wettige Souvereinen te herstellen; zoudt gij de eenigsten zijn, die onder de vernederendste dwingelandij bleeft zuchten. *Leve de Koning!*

„ Dappere Vlamen, Artesiërs en Picardiërs, ontvangt gelijkelijk de betuiging van de achting en den eerbied, waarmede hij voor u doordrongen is, die het geluk heeft u, in dit oogenblik, den

Februarij 1814. wensch en de oogmerken van onzen Koning overtebrengen.

„ De Markies DE CHABANNES."

INSTRUCTIËN.

„ Art. 1. Beijvert u overal, waar deze proclamatie komen zal, dezelve aan te plakken en op de best mogelijke wijze bekend te maken.

„ 2. Geeft dezelve van de eene hand in de andere; brengt ze van plaats tot plaats en op de verste afstanden van uwe woonplaatsen, opdat zij ten spoedigste verspreid worde.

„ 3. Doet ze herdrukken overal, waar drukkerijen zijn; de voorschotten der *kosten zullen ruim* vergoed worden aan de genen, *die dezelve zullen* gedaan hebben, en de Koning belooft aan alle de drukkers en mede-arbeiders belooningen te geven, geëvenredigd aan de gevaren, waaraan hun ijver hen zal blootgesteld hebben.

„ 4. Ieder maire moet zorgvuldig den naam en de daden bewaren der zulken, die zich, in elke gemeente, hebben doen uitmunten; willende de Koning hen persoonlijk *kennen en beloonen.*

„ 5. *Alle militaire en administrative hoofdbe*ambten moeten zich aan de spits der koningsgezinden stellen, en elk op zijne plaats de witte vlag op de torens enz. uitsteken. Ieder een moet dadelijk de witte kokarde, het onderscheidend kenteeken hunner trouwe gezindheid, opzetten.

„ 6. De witte kokarde, het zekerste teeken van den vrede en de eensgezindheid met de geallieerde Mogendheden zijnde, beveelt de Koning uitdrukkelijk aan iederen maire al den last des oorlogs alleen door diegenen te doen dragen, die zich niet op het eerste sein verklaard hebben; en die een' overweldiger tegen zijnen wettige Souverein en tegen de doorluchtige beschermers van de vrijheid der wereld zoeken te onderschragen, verdienen alleen al de ramp van eenen oorlog te on-

ondergaan, welke de onverzadelijke eerzucht van dien verachtelijken vreemdeling over het al te ongelukkige Frankrijk heeft doen komen. Februarij, 1814.

„ 7. Op alle plaatsen, moet elke courier van den *tiran* en een iegelijk, die door zijne bezoldigden wordt afgezonden, tegen gehouden en hem zijne depêches afgenomen worden; alle de seinen van iederen telegraaf moeten weggenomen, alle reizigers, die niet klaarblijkelijk bewijzen, dat zij in geene betrekking met den *tiran* staan of staan kunnen; moeten in hechtenis genomen, en van de brievenmalen moet alle briefwisseling met het gouvernement ingehouden worden.

„ 8. In iedere gemeente, moet er aanstonds eene nationale garde, onder het onmiddelijk bevel van den maire, georganiseerd worden, en deze garde, als mede elke brigade gendarmes, moet bijzonder waken voor de veiligheid der personen en eigendommen.

„ 9. Al wie, jegens welken het ook zijn moge, zich den minsten hoon of het minste geweld veroorloove, moet terstond gevat en in hechtenis genomen worden.

„ 10. Al wie het geluk wil smaken van zijnen Koning te gemoet te gaan, moet zich op deze wijze equiperen:

„ Een blaauwe rok, de knoopen met leliën er op, en, bij gebrek van dien, effen geel; een rood vest; eene witte sjerp als een gordel, een wit lint van drie duim breed met drie geborduurde leliën, om den regter arm; eene groote witte pluim op den hoed; een sabel; een paar pistolen; een chabraque van blaauw laken; met een' witten galon van twee duim; een paard.

„ 11. De verzamelplaats zal weldra aangewezen worden.

„ 12. Deze achtenswaardige vrijwilligers zullen, na dat zij den Koning, bij deszelfs krooning, zullen omringd hebben, vervolgens vrij zijn, om óf met de blijken van tevredenheid, die zij van

Februarij 1814. Z. M. zullen hebben ontvangen, tot hunnent terug te keeren, of in de korpsen van het nieuwe huis des Konings over te gaan, alwaar zij in den rang, welken zij zullen verdiend hebben, zullen geplaatst worden.

„ 13. Van deze gunst is niet één Franschman uitgezonderd.

„ 14. De gendarmes moeten overal het voorbeeld geven, en door hunne verkleefdheid aan de zaak des Konings, door hunnen ijver om de tegenwoordige proclamatie te verspreiden, zich bevlijtigen, om in de korpsen der keur-gendarmerie te komen, welke Z. M. voornemens is op te rigten en bij haren persoon te plaatsen.

„ 15. De Koning maakt staat op de trouw, ijver en verknochtheid zijner geestelijkheid.

„ 16. Overal, waar de civile of militaire autoriteiten niet, binnen de 24 uren, mogten beantwoorden aan de oproeping van den Koning en aan het vertrouwen, dat Zijne Majesteit in derzelver opperhoofden stelt, moeten zij beschouwd worden als weêrspannelingen tegen het wettig gezag en als vijanden van hun vaderland. De koningsgezinden zijn alsdan op alle plaatsen gewettigd om hen te arresteren en provisioneel zoodanige personen in derzelver plaats aan te stellen, als zij het bekwaamste zullen oordeelen om de vaderlijke oogmerken van den Koning te vervullen.

„ 17. De Koning beveelt aan iederen Franschman, de doorluchtige verlossers van de dwingelandij met de gastvrijheid en erkentenis, aan hare edelmoedige onderneming verschuldigd, te ontvangen; en indien de zuiverste bedoelingen, de strengste bevelen, de stipste krijgstucht niet voor eenige onvermijdelijke wanorden kunnen behoeden, zal dit ten minste de laatste ellende zijn, welke de *tiran* ons zal berokkend hebben; en de vrede, onder de regering van de BOURBONS en van den verstandigsten en goedaardigsten der Koningen, zal weldra het geluk in het al te rampzalige Frankrijk terug voeren."

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN.

N°. VI.

1815.

De grondwet voor Nederland bepaald, en de afgezworen dwingeland in zijne eigene hoofdstad verwonnen: deze zijn de groote gebeurtenissen, welke de maand maart van het jaar 1814 voor altijd gedenkwaardig zullen maken in de jaarboeken van Nederland. Het aanbod dezer grondwet door den onvoorwaardelijk Souverein verklaarden Vorst; derzelver aard en inhoud in betrekking tot de zedelijke en maatschappelijke behoeften dezer natie voor zich zelve en ten opzigte van andere volkeren; derzelver algeheele goedkeuring, en wederzijdsche plegtige aanneming door den Vorst en de vertegenwoordigers des Volks, zullen eenmaal den staatkundigen geschiedschrijver des lands geen min ruim veld geven ter bearbeiding, dan de val van den man des gewelds, de vernieling van deszelfs troon, de herstelling van al het gesloopte, en de snelle omzwaai van denken en handelen den wijsgeer, zedekundigen en redenaar eeuwen lang rijke stof zullen leveren tot bespiegeling, vermaning en overreding: getrouw aan onze bestemming, zullen wij deze zoo belangrijke gebeurtenissen eenvoudig te boek slaan, en zelfs bij den rijken voorraad der Inleiding.

Maart 1814. stoffe alle mogelijke zamentrekking beproeven.

Publicatie van den Souvereinen Vorst bij de oproeping der notabelen ter stemming over het ontwerp van grondwet.

Reeds den 2den dezer maand deed de Souvereine Vorst de navolgende gedenkwaardige publicatie aan het Nederlandsche Volk:

„ Door uw vertrouwen, door uwe liefde, tot „ de Souvereiniteit dezer Landen geroepen, verklaarden Wij reeds aanvankelijk, dezelve alleenlijk te willen aannemen, onder waarborging eener wijze Constitutie, welke uwe vrijheid tegen alle mogelijke misbruiken kon verzekeren; en Wij hebben de behoefte daarvan, bij voortduring, gevoeld.

„ Wij achtten het daarom eenen onzer eerste en heiligste pligten, eenige *aanzienlijke* mannen bijeen te roepen, en hen te belasten met de gewigtige taak, om eene grondwet te ontwerpen, ingerigt naar uwe zeden, naar uwe gewoonten, en tevens naar de behoeften van den tegenwoordigen tijd.

„ Zij namen dien last met welwillendheid op zich, volbragten dien met ijver, en boden ons de vrucht hunner onafgebrokene werkzaamheden aan.

„ Wij hebben, na eene naauwkeurige overweging, gemeend, aan dit werk onze goedkeuring niet te mogen weigeren. — Dan nog is ons hart niet voldaan. Het geldt de belangen van geheel Nederland. Het geheele Nederlandsche volk moet dus in dit gewigtig werk gekend worden. Dat volk moet de meest mogelijke verzekering hebben, dat daarin deszelfs dierbaarste belangen zijn in het oog gehouden; dat de godsdienst, als de bron van alles goeds, daarbij geëerbiedigd en gehandhaafd, de godsdienstige vrijheid door geene tijdelijke belangen gestoord, maar in de ruimste mate gewaarborgd wordt; dat de opvoeding der jeugd, de uitbreiding van wetenschappelijke kennis, door de regering worden ter harte genomen, doch van

„ alle

„ alle knellende banden, die den geest onder- Maart 1814.
„ drukken, den moed verdooven, los gemaakt;
„ dat persoonlijke veiligheid geen loutere klank
„ zij, noch afhange van de grilligheid eener
„ ergdenkende en arglistige politie; dat eene on-
„ gekreukte bedeeling van het regt, naar vaste
„ regelen gewijzigd, aan elk het zijne verzekere;
„ dat koophandel, landbouw, fabrijkwezen niet
„ gestremd worden, maar, als rijke bronnen van
„ algemeenen en bijzonderen welvaart, eenen vrijen
„ loop hebben; dat daartoe de huishoudelijke
„ besturen der grootere en kleinere gedeelten van
„ den Staat, door de algemeene wetten en alge-
„ meene regering gewijzigd, niet gedwongen wor-
„ den; dat zij daarentegen, door eenen te verre
„ getrokken ijver voor plaatselijke belangen, de
„ zoo noodige klem der algemeene regering niet
„ verlammen, maar daar aan veeleer kracht bijzet-
„ ten, zoo verre hunne bemoeijenis, te dezen,
„ werkzaam zijn moet; dat de algemeene wetten,
„ door eene gemakkelijke en gelukkige zamenwer-
„ king der twee hoofddeelen van het bestuur, op
„ het waar belang van den Staat gegrond zijn;
„ dat de geldmiddelen en de wapening, de twee
„ vaste sterkten van het staatkundig ligchaam, in
„ het middelpunt geplaatst worden, opdat alzoo
„ bewaard worde het grootste en onschatbaarste
„ voorregt van een vrij volk, *deszelfs onafhan-
„ kelijkheid.* — Wie uwer twijfelt hieraan, na de
„ droevigste ondervinding eener vreemde overheer-
„ sching, welke nergens regt erkende, waar de
„ middelen ontbraken, om het met geweld te
„ verdedigen; na, in de laatste jaren, gezucht te
„ hebben onder het drukkendste juk, dat, sedert
„ de Spaansche tijden, ooit gedragen werd?

„ Nu toch eerst kent gij de regte waarde van de
„ dierbare panden, voor welke uwe vaderen goed
„ en bloed opofferden, van het heil, dat *zij*
„ voor hunne naneven stichtten, en *wij* door den
„ rampspoed des tijden zagen verloren gaan!

Maart 1814. „ Dat dan hun voorbeeld ons op nieuw leere „ en aanmoedige! Op Mij rust de verpligting, „ om, Hem navolgende, wiens naam ik draag, „ wiens gedachtenis ik steeds eerbiedige, het ver- „ lorene te herstellen; voor u is het pligt, mij „ daarin met alle uwe krachten te ondersteunen, „ opdat wij alzoo, onder den zegen der algoede „ Voorzienigheid, die ons gezamenlijk tot dezen „ arbeid roept, het lieve Vaderland, geheel her- „ wonnen en herfteld, aan onze kinderen nala- „ ten!

„ Opdat nu met des te grootere kennis van za- „ ken geoordeeld worde, of de ontworpene grond- „ wet een der middelen zij tot bereiking van dat „ doel, hebben Wij goedgevonden *het gemaakte* „ ontwerp ter nadere overweging te moeten voor- „ dragen aan eene vergadering van eenige der „ aanzienelijksten en bevoegdsten onder u.

„ Wij hebben daarom eene bijzondere commissie „ benoemd, om, uit eene ruime opgave aan Ons „ gedaan, zes honderd personen te kiezen, met „ in achtneming der bevolking van elk der thans „ bestaande departementen.

„ Met uw vertrouwen *vereêrd, zullen dezen* „ zich, op den 28sten dezer maand, binnen de „ hoofdstad Amsterdam, vereênigen, om over dit „ gewigtig werk uitspraak te doen.

„ Zij zullen, te gelijk met den beschrijvings- „ brief, het ontwerp ontvangen, om zich alzoo „ tot die uitspraak in kalmte voor te bereiden; en „ Wij willen voorts, dat daarna ook dat ontwerp „ door elk gekend worde.

„ Dan te voren moet, op eene duidelijke wijze, „ blijken, dat zij het algemeen vertrouwen bezit- „ ten.

„ Wij gelasten dienvolgens, dat de lijst der „ personen, voor ieder departement gekozen, open- „ baar worde, en dat aan elk ingezeten van het- „ zelve, hoofd des huisgezins zijnde, gelegenheid „ gegeven worde, om op een register, daartoe in

elk

„ elk kanton of vredegeregt, gedurende den tijd „ van acht dagen, open te leggen, met onderteekening van zijnen naam, zonder eenige verdere „ bijvoeging, zoodanige persoon of personen af te „ keuren, als hij min bevoegd rekent. Maart 1814.

„ Geen ingezeten is van dit regt verstoken. Alleenlijk kunnen daarin niet deelen lijf- en huisbedienden, tot persoonlijken dienst behoorende, „ de nu of in het laatst verloopen half jaar bedeelde personen, bankbreukigen, en zij, die onder curatele of in staat van beschuldiging gesteld „ zijn.

„ Wanneer aan Ons uit de opmaking der registers blijken zal, dat de meerderheid met de voorgedragen personen genoegen neemt, zullen Wij „ dezelve beschouwen, als representerende het geheele Nederlandsche volk, hen bijeen roepen, „ Ons in hun midden begeven en hen begroeten, „ als uitmakende *de groote vergadering*, *representerende de Vereenigde Nederlanden.*

„ Zij zullen voorts in vrijheid hunne werkzaamheden aanvangen, en Ons van derzelver afloop „ door eene plegtige Commissie kennis geven, en, „ wanneer de aanneming der grondwet het gevolg „ hunner beraadslagingen is, zullen Wij dadelijk de „ noodige schikkingen beramen, ten einde in dezelfde vergadering, op eene plegtige wijze, den „ eed af te leggen, Ons, bij de grondwet voorgeschreven, en daarna statelijk te worden ingehuldigd.

„ In de beoordeeling dezer schikkingen, moet „ u, waarde Landgenooten! de overtuiging niet „ verlaten, dat het heil van het lieve Vaderland „ mijne eerste en eenige bedoeling is, dat uw belang en het mijne één is; en waar is dit duidelijker en zigtbaarder, dan bij de invoering „ van vaste Staatsregelen? Gij vindt daarin de „ waarborgen van uwe dierbaarste regten. Aan „ Mij verschaffen zij het voordeel, om den last en „ de verantwoordelijkheid van het bestuur, naar

Maart 1814. „ bepaalde gronden, met den besten en kundigsten „ des Lands gezamelijk te dragen, en verzekeren „ mij alzoo de voortduring dier gevoelens, waar- „ van de veelvuldige bewijzen mijn hart verheu- „ gen, mijnen moed aanvuren, mijn' last verlig- „ ten, en Mij en mijn Huis voor eeuwig aan het „ herboren Vaderland vastketenen.

Naamlijst der notabelen ter stemming over het ontwerp van grondwet. Vijf dagen na deze publicatie kwam de lijst in het licht van de notabele personen uit de onderscheidene departementen, bestemd om te worden opgeroepen ter beoordeeling van een ontwerp der grondwet voor de Vereenigde Nederlanden. Ook deze lijst vordert in de gedenkstukken onzer geschiedenis eene bijzondere plaats.

ZUIDERZEE.

152 *Personen.*

D'Ablaing van Giesenburg, te Langbroek.
W. Alewijn, te Amsterdam.
A. Ameshof, te Amsterdam.
J. A. Taets van Amerongen van Woudenberg, te Utrecht.
A. Backer, te Amsterdam.
W. P. Barnaart, te Haarlem.
H. Bakker, te Broek in Waterland.
W. A de Beaufort, op de Treck.
A. H. van den Berg van Lexmond, te Amsterdam.
J. P. Tedingh van Berkhout, te Haarlem.
J. C. Bernard, te Haarlem.
O. W. J. Berg, te Amsterdam.
D. Bierens, te Amsterdam.
H. Bicker, te Amsterdam.
J. C. Blanckenhagen, te Amsterdam.
H. A. van Bleiswijk, te Enkhuizen.
J. Boreel van Hogenlanden, te Amsterdam.
C. Bormeester, te Amsterdam.
P. A. van Boetzelaer, te Amsterdam.
J. C. van de Blocquerij, te Hoorn.
J. Both Hendrikse, te Utrecht.
J. Bondt, te Amsterdam.
O. Braedt, te Schoonhoven.
F. L. Braunsberg, te Amsterdam.
F. Bredenhof de Vicq van Oosthuijzen, te Hoorn.
G. C R. R. van Brienen, te Amsterdam.
A van Brienen van de Groote Lindt, te Amsterdam.
M. Broen, te Amsterdam.
J. Brouwer Jz., te Amsterdam.

D

J. G. van der Burgh, te Loenen.
N. Calkoen, te Amsterdam.
D. J. Canter Camerling, te Haarlem.
H. Carbasius Bz, te Hoorn.
L. de Casembrood, te Wijk bij Duurstede.
Cavelier van Adrichem, te Amsterdam.
J. B. van Ceulen, te Vreeland.
P. P. Charlé, te Amsterdam.
G. Clifford, te Amsterdam.
J. van Collen, te Amsterdam.
H. C. Cras, te Amsterdam.
J. P. van Wickevoort Crommelin, te Heemstede.
A. J. Cuperus, te Amsterdam.
M. A. Daeij, te Alkmaar.
P. S. Deiel, te Amsterdam.
A. A. Deutz van Assendelft, te Amsterdam.
Van Deventer, te Rhenen.
C. Dommer, te Amsterdam.
J. Duivensz, te Enkhuizen.
D. W. Elias, te Amsterdam.
J. N. van Eijs, te Amsterdam.
P. A. van Eijs, te Amsterdam.
Faas Elias, te Velzen.
C. van Foreest, te Heilo.
De Geer van Rhijnhuisen, te Utrecht.
D. M. van Gelder de Neufville, te Amsterdam.
C. Gerlings, te Haarlem.
O. W. Gobius, te Montfoort.
J. van Geer Hinlopen, in de Beemster.
J. Coll van Frankenstein, te Amsterdam.
J. Graafland Pz., te Amsterdam.
Craswinkel, Oud Secretaris, te Haarlem.
H. H. van Haersma, te Amsterdam.
G. C. D. van en tot Hardenbroek, te Neerlangbroek.
P. A. de Hasselgreen, te Amsterdam.
W. van Heeckeren tot Brantsenburg, te Utrecht.
P. L. Heilman van Stoutenburg, te Amersfoort.
J. Helmolt, te Haarlem.
C. M. van Hengst, te Utrecht.
H. A. van den Heuvel, te Utrecht.
J. P. Hoeufft, te Amsterdam.
A. Hodshon, te Amsterdam.
J. Hodshon, te Amsterdam.
P. J. Hogguer, te Amsterdam.
J. C. Honig, te Zaandam.
D. Hooft, te Amsterdam.
A. van der Hoop, te Amsterdam.
P. Th. van Hoorn, te Amsterdam.
P. Houttuin, te Hoorn.
H. Hovij, te Amsterdam.
J. Huijdecoper van Maarseveen, te Amsterdam.
T. A. van Iddekinge, te Amsterdam.
W. Jager, te Haarlem.
J. L. Kien, te Utrecht.

Maart 1814.

Maart 1814. *A. Kluppel*, te Enkhuizen.
E. Kol, te Utrecht.
O. R. van Laar, te Zeist.
J. T. Lakeman, te Edam.
M. Langeveld, op Texel.
J. A. van Lennep, te Amsterdam.
A. A. van der Leij, te Alkmaar.
T. J. van Lilaar, te Amersfoort.
J. van Loon Jz., te Amsterdam.
J. H. van Lijnden van Lunenburg, te Utrecht.
P. van Maanen, Professor, te Amsterdam.
M. van Marum, te Haarlem.
A. Merens, te Hoorn.
N. Methorst, te Amersfoort.
Meulman, te Woerden.
Jb. S. Maij, te Amsterdam.
J. D. Meijer, te Amsterdam.
W. Munter, te Amsterdam.
C. van Nellestein van Broekhuizen, te Broekhuizen.
L. J. Nepven, Senior, te Utrecht.
C. Nutges van Bennebroek, te Amsterdam.
C. van der Ondermeulen, te Amsterdam.
L. Paauw, *geb. Hoeufft*, te Haarlem.
B. Peelen, te Weesp.
M. C. Peereboom, te Purmerend.
A. J. D. de Perponcher, te Utrecht.
W. N. Pesters van Cattenbroek, te Bunnik.
J. van de Poll, te Amsterdam.
P. Pont, te Medemblik.
W. Putman, te Oudewater.
P. N. Quarles, te Haarlem.
W. van Reede van Middagten, te Utrecht.
Van Renesse van Wilp, te Utrecht.
W. Rendorp van Marquette, te Amsterdam.
G. ten Sande, te Amsterdam.
J. Saportas, te Amsterdam.
A. J. Severijn, te Amsterdam.
C. C. Six van Oterleek, te Amsterdam.
P. Snoek, te Enkhuizen.
G. Snouckaert van Schauenburg, te Amsterdam.
P. de Sonnaville, te Alkmaar.
J. Spiegelmaker Spanjaard, te Medemblik.
P. Stelt, te Beverwijk.
B. M. Steenhart, te Utrecht.
Engel van der Stadt, te Zaandam.
A. W. Straalman, te 's Graveland.
Strick van Linschoten, te IJsselstein.
H. C. Swellengrebel, te Utrecht.
J. H. van Swinden, te Amsterdam.
W. van Sijpestein, te Haarlem.
Jb. Teengs, te Monnikendam.
W. B. Tip, te Zaandam.
J. du Tour, te Alkmaar.
W. R. van Tuijll van Seroos-

Maart 1814.

rooskerken, te Amersfoort.
M. L. van Utenhoven van Bottenstein, te Amersfoort.
C. C. van Valkenburg, te Haarlem.
P. E. Voet van Winsen van Sevenhoven, te Utrecht.
A. J. van Vollenhoven, te Amsterdam.
J. Waaiboer, in de Wieringerwaard.
J. Waardenburg, te Purmerend.
N. Warin Az., te Amsterdam.
E. van Weede van Dijkveld, te Amsterdam.
P. J. Wendorp, te Amsterdam.
J. J. van Westreenen van Sterkenburg, te Utrecht, op Sterkenburg.
H. Weveringh, te Amsterdam.
W. Willink, te Amsterdam.
J. J. van Winter, te Amsterdam.
H. van Wijckerslooт van Graevenmachern, te Amsterdam.
A. van Zeebergh, te Haarlem.

MONDEN VAN DE MAAS.

118 *Personen*.

W. P. de Roo van Aldewerelt, te Brielle.
W. P. van Andel, te Brielle.
J. G. van Appeltere, te Gorinchem.
P. Baalde, te Rotterdam.
H. Barneveld van Noordeloos, te Noordeloos.
P. Beelaarts van Emmikhoven, te Dordrecht.
H. van Berkel, te Delft.
J. Bichon van IJsselmonde, te Rotterdam.
J. Bisdom van Vliet, te Haastrecht.
D. R. Wijckerheld Bisdom, te Leiden.
C. J. Blankenheim, te Rotterdam.
C. J. Bloijs van Treslong, te Voorburg.
C. J. Boetzelaer van Kijfhoek, in 's Hage.
B. van den Bogaert, te Delft.
C. van Borcharen, te Gorinchem.
J. Breur, te Dordrecht.
J. A. van der Burg, te Gouda.
P. van Buuren, in 's Hage.
H. A. Caan, in 's Hage.
Collot d'Escüry van Heinenoort, in 's Hage.
J. W. van der Cruissen van Hoeij, te Gorinchem.
E. A. J. Cunaeus, te Leiden.
M. G. Delcourt van Crimpen, te Leiden.
Diert de Leefdaal, in 's Hage.

Maart 1814.

A. van der Does, te Rotterdam.
J. G. van den Ende, te Hillegom.
Jb. Fagel, in 's Hage.
G. van Gennep, te Rotterdam.
W. T. Geverts Deijnoot, te Rotterdam.
H. Gevers, te Dordrecht.
P. Gevaerts, te Dordrecht.
P. J. van der Goes, in 's Hage.
C. van der Goes, te Delft.
Groen van Prinsterer, in 's Hage.
P. O. Groeninx van Zoelen van Ridderkerk, te Rotterdam.
Van der Goltz, in 's Hage.
C. de Gijselaar, te Leiden.
D. van Halteren, te Leiden.
F. van Harencarspel Dekker, te Gouda.
C. Heereman, te Schiedam.
F. van Hees, te Wassenaar.
P. van der Helm, te Voorschoten.
D. M. G. Heldewier, te Leiden.
P. van Herzeele, te Leiden.
J. van Heukelom, te Leiden.
J. F. Hofman, te Rotterdam.
J. F. van Hoogendorp, te Rotterdam.
G. Hooft, te Loosduinen.
D. van Holst, Dijkgraaf van Rijnland, te Leiden.
De Heer van Holij, te Vlaardingen.
.... *Holmberg van Beckfeld*, te Kuilenburg.
A. Hope, in 's Hage.
J. G. Hoppenstein, te Oestgeest.
J. van der Hoop, te Rotterdam.
Marinus Hoog, te Rotterdam.
... *Roos van Hoijtema*, te Kuilenburg.
W. Hoijer, te Brielle.
J. Hubert, te Rotterdam.
E. R. de Jong, te Rotterdam.
J. M. Kemper, te Leiden.
Kneppelhout, te Leiden.
C. de Knijper, te Rotterdam.
D. van Leijden Gael, te Leiden.
F. van Leijden van Westbarendrecht, in 's Hage.
Van Linden van den Heuvell, te Vlaardingen.
Van Limburg Stirum van Noordwijk, in 's Hage.
B. van Lockhorst van Toll en Veenhuizen, te Rotterdam.
J. C. van Meerten, te Gorinchem.
Melvil de Carnbée, oud Vice-Admiraal, in 's Hage.
A. H. Metelerkamp, te Gouda.
De Meij van Streefkerk, te Leiden.
J. N. van Mierop, te Rotterdam.
I. A. de Mist, in 's Hage.
J. Nolet, te Schiedam.
Ockhuijsen, te Moordrecht.
B. Onderwater, in 's Hage.
H. Onderwater, te Dordrecht.

G.

Maart 1814.

G. van Oordt, te Rotterdam.
H. Ofy, te Rotterdam.
J. Ouwens, te Gorinchem.
C. Overgauw Pennis, te Delft.
D. Pietermaat, te Schiedam.
D. van Poelien van Nuland te Dordrecht.
J. Pompe, te Gorinchem.
Pompe van Meerdervoort, te Dordrecht.
W. van der Pott van Groeneveld, te Rotterdam.
W. Quarles, in 's Hage.
Rauws, te Gorinchem.
J. Reepmaker van Strevelshoek, te Rotterdam.
J. Repelaar, te Dordrecht.
M. G. Rees, te Dordrecht.
Roëst van Alkemade, in 's Hage.
T. de Roo van Westmaas, te Dordrecht.
Salvador, in 's Hage.
J. H. Schiefbaan, in 's Hage.
J. Schaap, te Leiden.
Schuilenburg van Bommenede, in 's Hage.
Six van Hillegom, te Hillegom.
M. Snoek Huberts, te Gorinchem.
J. Slicher, in 's Hage.
J. D. van Slingelandt, in 's Hage.
D. P. J. van der Staal van Piershil, te Lisse.
D. J. Steijn Parvé, in 's Hage.
C. van Stolck, te Rotterdam.
J. Mossel van Straalen, in 's Hage.
R. Sturenberg, te Rotterdam.
W. Suermondt, te Rotterdam.
P. L. van Tets van Langerak, te Dordrecht.
D. G. van Teijlingen, te Gouda.
M. van Toulon, te Gouda.
C. van Vollenhoven, te Rotterdam.
G. J. van Voorst, te Delft.
W. van Vredenburch, te Delft.
A. van der Werf van Zuidland, te Dordrecht.
J. Willer, te Leiden.
W. C. Wittert, in 's Hage.
Th. van Zoller, te Rotterdam.
Van Zuijlen van Nijevelt, te Dordrecht.

VRIESLAND.

52 *Personen.*

Willem Albarda, te Marrum.
Berend Alring, te Sneek.
Barro Adema, te Sneek.
Gerrit Ferdinand van Asbeck te Leeuwarden.
Johan Casparus Bergsma Pz., te Metselawier.

Sip-

Maart 1814.

Sipco Basseleur, te Leeuwarden.
Eduard Marius van Beijma, te Zweins.
Ambrosius Aijso van Boelens, te Olterterp.
Bernardus Buma, te Leeuwarden.
J. S. G. Juckema van Burmania Rengers, te Leeuwarden.
Ulbo van Burmania, te Leeuwarden.
Julius van Burmania, te Leeuwarden.
Adriaan Gilles Camper, te Franeker.
Pieter Cats, te Leeuwarden.
Car. Em. Els. Collot d'Escury, te Minnertsga.
Jacob Nanning Dutour, te Leeuwarden.
Frans Julius Johan van Eysinga, te Langweer.
Sicko Gerkma, te Hindelopen.
Arend Johan van Glinstra, te Cornjum.
Sijbrand van Haersma, te Buitenpost.
Daniël Bonif. van der Haar, te Coudum.
Albert van Harinxma thoe Sloeten, te Waaxens.
Tjepko Haitsma, te Leeuwarden.
Hijlke Hanekuijk, te Harlingen.
Cornelius Scheltinga van Heemstra, te Oenkerk.
Jelle Heijes, te Hindelopen.
Johan van Idsinga, old-griffier der staten, te Leeuwarden.
Johan van Idsinga, old-eerste pres. raad, te Leeuwarden.
A. A. van Andringa de Kempenaar, op de Lemmer.
Tinco Martinus Lijklama à Nijeholt, te Oldeborn.
Rijnhart van Lijnden, te Beesterzwaag.
Andreas Muller, te Dokkum.
Rudolph Muntz, te Bolsward.
Willem Olivier, te Sneek.
J. F. van Poppenhuizen, te Marssum.
Lamoraal Joachim Rengers, op de Lemmer.
Frans Julius van Scheltinga, old-raadsh. te Leeuwarden.
Leonardus Epens van Scheltinga, te Augustinusga.
Menno Coehoorn van Scheltinga, te Heerenveen.
Jacob Frederik van Sloterdijck, te Huisem.
Willem Livius van Sminia, te Bergum.
F. L. Vegelin van Claerbergen, te Joure.
Martinus van Viersen, te Leeuwarden.
Willem Livius van Viersen, te Leeuwarden.
Kl. Arriens Wassenaar, te St. Jacobi Parochie.
Everwinus Wassenberg, te Franeker.
Leonardus de Wendt, te Collum.
Fredrik de Wit, te Augustinugsa.

Ever-

Maart 1814.

Everhard Epens Willinga v. Scheltingá, te Marssum.

Jan Albert Willinga, te Oude Berkoop.

Jan Sicco thoe Zwartzenberg en Hohenlandsberg, te Hichtum.

Willem Hendrik van Zijtsama, te Collum.

WESTER-EEMS.

53 *Perfonen.*

G. Alberda van Menkema, te Uithuizen.

O. F. Alberda van Renfuma, te Uithuistermeden.

O. R. Alberda van Ekeftein, te Tjamsweerd.

Warmolt Afing, te Gasfelte.

B. G. J. van Asbeek van Waefhuifen, te Waefhuizen.

J. H. L. d'Aulnis de Bourouil van Bijma, te Oldekerk.

M. Busch, te Groningen.

H. N. la Clé, te Haren.

W. Cremers, te Groningen.

J. A. Fruitier, te Groningen.

S. G. Geertfama van Sjallema, te Noordhorn.

T. A. Gerlacius van Stedum, te Stedum.

J. W. van Gesfeler de Raedt, te Wedde.

C. H. Gockinga, te Noordbroek.

G. C. Gockinga, te Groningen.

S. J. van Heiden, te Zuidlaren.

P. Hoffiede, op den Huize Batingen te Dwingelo.

R. O. van Holthe, te Echtens Hoogeveen.

J. L. Homan, te Fries.

W. Hora Siccama, te Groningen.

T. J. Hulshof, te Groningen.

J. F. van Iddekinge, te Winfum.

T. J. van Iddekinge, te Zuidbroek.

B. D. van Idfinga, te Groningen.

H. C. van In- en Kniphuizen van de Nienoord, op de Leek.

W. W. Juliens, te Groningen.

J. H. Keijfer, te Groningen.

W. Kijmmel, te Havelte.

C. J. Lewe van Aduard, te Aduard.

E. J. Lewe van Middelftum, te Middelftum.

E. W. Lewe van Nyenftein, te Groningen.

E. D. Lichtenvoort, te Winfchoten.

J. H. P. van Lier, te Asfen.

R. de Marees van Swinderen, te Groningen.

J. Nijfing, in de Wijck.

J. H. Oosting, te Asfen.

J.

Maart 1814. *J. E. van Polman Gruis van Garreweer*, te Tjamsweer.
J. D. Quintus, te Groningen.
J. Ruardi, te Groningen.
H. de Sandra Veldtman van Slogteren, te Slogteren.
M. A. de Savornin Lohman, te Groningen.
M. Sichterman, te Groningen.
W. de Sitter, te Winschoten.
W. van Swinderen, te Groningen.
J. L. Tonckens, te Norg.
Joseph Trip, te Groningen.
A. J. Trip, te Paterswolde.
S. Trip, te Groningen.
D. N. van der Veen, te Westerbroek.
G. W. de Vos van Steenwijk, te Havikshorst.
G. Vos, te Asfen.
Johan Wichers, te Groningen.
H. L. Wijchel van Lellens, te Lellens.

MONDEN VAN DEN IJSSEL.

43 *Personen.*

V. R. Bentinck, Land-Kommandeur, in 'sHage.
A. C. Bentinck tot Nienhuis, te Nienhuis.
F. R. C. Bentinck van Schoonheten, te Schoonheten.
J. B. Blijdenstein, te Enschede.
A. H. Cramer, bij Deventer.
W. J. van Dedem tot den Berg, te Zwolle.
R. Eekhout, te Zwolle.
R. Feith, te Zwolle.
W. F. van der Feltz, te Zwolle.
H. W. Greve, te Zwolle.
A. C. W. van Haersolte tot den Doorn, op den Doorn.
W. H. van Hambroick tot Weleveld, te Zwolle.
... Heerdt tot den Eversberg Jr., in 's Hage.
M. Helmich, te Zwolle.
W. F. van Hemert, te Campen.
R. H. van Isselmuiden tot Zwollingerkamp, te Wanneperveen.
J. van Itersum, te Vollenhoven.
B. Kesselaar, te Campen.
F. Lemker, te Campen.
H. E. van Mark, te Zwolle.
A. van der Merwede, te Campen.
R. W. van Middagten, te Vollenhoven.
L. H. C. Nyland, te Zwolle.
J. J. Optenoord, te Zwolle.
A. W. van Pallandt, te Zwolle.
J. ter Pelkwijk, te Zwolle.
D. Prumers, te Zwolle.
P. H. Queijsen, te Zwolle.
W. Queijsen, te Zwolle.

D.

D. J. W. J. van Raesfeld tot Elsen, te Zwolle.
F. L. C. van Rechteren Limpurg tot Rechteren, op Rechteren.
F. R. E. van Rechteren tot de Hofstede, te Raalte.
F. W. Sloet tot Warmelo, te Warmelo.
R. W. Sloet tot Marksveld, te Olst.
A. Sloet tot Oldrutenborgh, in 's Hage.
B. J. van Sonsbeek, te Zwolle.
J. J. Gansneb, genaamd Tengnagel tot de Luttenberg, te Campen.
G. J. Thomassen à Thuessink, te Zwolle.
H. A. Tobias, te Zwolle.
W. L. van der Upwich, te Campen.
R. H. de Vos van Steenwijk tot den Hogenhof, te Staphorst.
G. E. Vos de Waal, te Zwolle.
J. D. van der Wijck, te Zwolle.

Maart 1814.

Van den Boven-IJssel.

74 Personen.

N. le Balleur, te Z. Bommel.
D. C. van Brakell tot den Brakell, te Zoelmond.
A. van Borselen van Wadenoijen, te Wadenoijen.
J. Brantsen, te Arnhem.
J. Bricheau, te Hattem.
D. W. van der Brugghen van Kermestein, te Lienden.
Van Bijland van Marienweerd, in 's Hage.
F. S. van Bijlandt Halt, te Arnhem.
S. B. van der Capellen van Rijsselt, te Zutphen.
H. C. Cremer, te Deutichem.
Van Dedem van Vosbergen Senior, te Heerden.
R. E. van Dort tot Medler, te Vorden.
S. van Drachstädt, te Elburg.
H. J. Dijckmeester, te Thiel.
J. C. van Eck van Ommerhof, te Arnhem.
Engelen van Angerstein, te Arnhem.
W. Engelen, te Nijmegen.
A. A. Gaaijmans, te Arnhem.
E. J. B. Golstein, Kommandeur van de Duitsche Orde, te Utrecht.
E. J. Grootenhuis van Onstein, te Vorden.
P. Haafebroek, te Zutphen.
J. H. van Hasselt, te Zutphen.
O. C. W. J. van Hackfort tot de Horst, te Loenen.
E. F. van Heeckeren van Enghuisen, te Humelo.
E. C. C. W. van Heeckeren van Nettelhorst, te Laren.
A van Heeckeren van de Wierse, te Wierse.

Van

Maart 1814.

Van der Heide van de Baak, te Baak.
Hoevel van Weseveld, te Twello.
Hummelinck, te Groenlo.
G. F. Hugenpoth tot Aerdt, te Aerdt.
J. H. van Kinsbergen, te Appeldoorn.
G. W. J. van Lamsweerde, te Zutphen.
Van Lith de Jeude, te Thiel.
S. J. van Limburg Stirum, te Arnhem.
M. van Löbenstein, te Zutphen.
H. J. van Loë, te Hoogkeppel.
F. G. van Lijnden van Hemmen, te Hemmen.
S. van Lijnden van Oldenaller, te Oldenaller.
Mackai, te Nijmegen.
A. H. Markel Brouwer, te Zutphen.
A. W. C. van Nagell van Ampsen, te Ampsen.
F. J. van Neukirchen, gen. Nijvenheim, te Nijmegen.
G. Ockerse, te Wageningen.
E. J. van Ommeren, te Arnhem.
H. J. Opstenoord, te Zutphen.
F. W. F. J. van Pallandt van Keppel, te Keppel.
Van Pabst van Bingerden, te Bingerden.
W. C. Plegher, te Zutphen.
A. de Raedt, te Oldenbroek.
Rappard van Balgooij, te Nijmegen.
H. A. Rappard, te Arnhem.
O. van Randwijck, te Nijmegen.
W. G. J. van Rhemen van Remenshuijzen, te Dieren.
Rouwenoord van den Ulenpas, te Ulenpas bij Hoogkeppel.
R. P. de Ruuck, te Z. Bommel.
Schenck van Nijdeggen, te Nijmegen.
J. E. Speijardt van Woerden, te Lienden.
J. M. Singendonck van Dieden, te Nijmegen.
J. F. W. van Spaen van Biljoen, te Velp.
Van Spaen van Schauenburg, bij Elburg.
A. C. W. Staring van de Wildenberg, te Laren.
J. D. van den Steen, te te Thiel.
P. Straalman, te Nijmegen.
Tengbergen, te Doesburg.
O. de Virieu, te Z. Bommel.
G. C. van der Voort Pieck, te Nijmegen.
J. C. F. de Vries, te Harderwijk.
Van Wassenaar Pancras, te Nijmegen.
H. van Westerveld, te Harderwijk.
E. J. Wenholt, te Arnhem.
W. J. Westenberg, te Lochem.
B. W. van Westerholt van Hackfort, te Vorden.
IJssendoorn à Bloiss van Cannenburg, te Vaasen.
J. H. van Zuijlen van Nijevelt, te Barneveld.

MON-

MONDEN VAN DEN RIJN. Maart 1814.

83 *Perfonen.*

H. J. Ackersdijck, te 's Hertogenbosch.
.... *Ardesch*, te Hilvarenbeek.
A. Baasten, te Tilburg.
J. van Berefteijn, te Vugt.
Gijsbert van Beverwijk Jr., te 's Hertogenbosch.
.... *Van Boecop*, te Breda.
P. J. van Bommel, te 's Hertogenbosch.
J. P. van der Borght, te Breda.
A. Berret, te 's Hertogenbosch.
H. Bowier, te 's Hertogenbosch.
W. Brand, in de Willemftad.
J. G. C. van der Brugghen van Croij, te Croij.
A. Brouwer, te Geertruidenberg.
W. van Bijland, te Prinfenhage.
P. E. de la Court, te 's Hertogenbosch.
J. H. R. Damisfe de Roos, te Breda.
.... *Van Doorn*, te Tilburg.
B. Frijthoff, te Dordrecht.
... *Van der Goes*, te Raveſteijn.
P. C. van Ghert, te 's Hertogenbosch.
.... *De Grancij van Haanwijck*, te Vugt.
.... *Van Gronsveld*, op het Huis te Beers.
J. W. Halfwasfenaar van Onfenoort, te 's Hertogenbosch.
S. B. Havermans, te Ginneken.
J. S. Halungius, te Oisterhout.
L. W. E. Heurn, te 's Hertogenbosch.
M. van den Heuvel, te 's Hertogenbosch.
H. van der Heijden, te Eindhoven.
J. H. Hoëufft, te Breda.
J. P. van Hoeij, te Oirfchot.
J. D. van Hogendorp van Hofwegen, te Tilburg.
.... *Van Hondsbroeck*, op de Haag bij Gelder.
H. Hoppenbrouwer, te Brede Haag bij Gelder.
L. van der Horst, te 's Hertogenbosch.
B. van Hugenpoth tot den Beerenklauw, te Boxmeer.
M. Huisman, te Hilvarenbeek.
A. Jansfen, te Eindhoven.
S. B. Jantfon van Nieuwland, te Breda.
A. J. Ingenhousz, te Breda.
J. de Jong van Beekendonk, te Beek.
F. A. de Jong van Helvoirt, te Helvoirt.
M. W. Kippinx, te 's Hertogenbosch.
J. F. de Kuiper, te Veghel.

Maart 1814. *F. van Lanschot*, te 's Hertogenbosch.
H. L. Lauta van Aysma, te Breda.
H. B. Martini, te 's Hertogenbosch.
.... *Mulders*, te 's Hertogenbosch.
C. J. W. Nahuis van Burgst, te Breda.
H. Oomens, te Breda.
G. J. A. Otgens van Middelharnis, te Ouden Bosch.
J. A. van Panhuis, te Maestricht.
C. M. Panneboeter, te Rozendaal.
J. B. de Raadt, te Boxmeer.
.... *Repelaer*, *Heer van Valkensweerd*.
A. Reigersman, te Breda.
J. J. Ribbius, te Lieshout.
... *Rietveld*, te Heusden.
... *Robinet de Villeval*, te Bladel.
.... *De Roo van Wulvehorst*, te Boxtel.
T. C. van Rijkevorsel, te 's Hertogenbosch.
.... *Van Sasse van IJsselt*, te Boxmeer.
.... *de Smeth van Deurne*, in 's Hage.
.... *Snoek van den Baerendonck*, bij Cuik.
W. A. van Spaen la Lecq, voormalig hoofdschout van Maestricht en Groenhoven, in 's Hage.
C. J. Speelman van Heeswijk, te Heeswijk.
A. van der Spelt, te Steenbergen.
A. van Spengler, op de Overhage bij Cuik.
..... *Sweerts de Landas*, *Heer van Oirschot*.
W. A. van Thije Hannes, te 's Hertogenbosch.
J. L. Trip, te Ginneken.
M. J. F. van Tets, te Breda.
J. D. Tuijll van Serooskerken, *Heer van Heeze en Leende*, te Hees.
H. Tollius, te Leiden.
.. *Valckenaer*, te Michiels Gestel.
A. A. van Velthoven, te Eindhoven.
F. Xavier Verheijen, te Loon op Zand.
A. J. J. W. Verheijen, te Amsterdam.
J. S. Verspijck, te Breda.
A. J. Jonkheer de Voocht, te Tongelre.
J. C. van Vos, te Gastel.
... *van Weichs van Wimmen*, *Heer tot Geijsteren*, te Geijsteren.
K. F. Wesselman, te Helmont.
J. van Zurpelen, te Vugt.

MONDEN VAN DE SCHELDE.

25 *Personen.*

J. S. Boeije, te Zierikzee.
W. Z. van Borssele, te Cleef.
W. M. de Brauw, te Zierikzee.
P. Buteux, in 's Hage.
W. Canisius, te Goes.
M. A. Catshoek, te Tholen.

J.

Maart 1814.

J. J. Cau, in 's Hage.
A. van Citters, te Goes
J. K. van Citters, te Amsterdam.
L. de Witte van Citters, in 's Hage.
W. C. de Crane, in 's Hage.
C. Comfrien Evertsen, in 's Hage.
D. A. Haringman, in 's Hage.
..... *Hennequin*, te Sluis in Vlaanderen.
M. de Jonge van Ellemeet, te St. Maartensdijk, in het eiland Tholen.
W. A. de Jonge, te Zierikzee.
J. Douw Loke, in 's Hage.
W. F. Megge Muilman van Haemstede, te Amsterdam.
D. Noels, te Goes.
A. W. Philipse, in 's Hage.
W. J. Plevier, in 's Hage.
M. Mogge Pous, te Zierikzee.
N. Steengracht van Oosterland, in 's Hage.
L. J. van de Spiegel, te Goes.
J. J. Tegelberg, te Hulst.

Inmiddels ging Zijne K. H. rusteloos voort alle die besluiten te nemen, welke de aangelegenheden van het burgerlijk bestuur onverwijld vorderden.

Regten op den in- en uitvoer van Oost-Indische produkten.

De overweging van het strijdige met het, ten beste der ingezetenen aangenomen, systema eenes vrijen handels, om den aanvoer van Oost-Indische Produkten aan speciale concessiën en bijzondere bepalingen te verbinden verder, dan in die gevallen, waar zulks, door bijzondere omstandigheden, van eene gebiedende noodzakelijkheid is, of bij vervolg moet worden; en het oogmerk tevens om alle onzekerheid weg te nemen nopens de regten, waar aan voorz. produkten, bij het inkomen en uitgaan, ten behoeve van 's Lands Schatkist zullen zijn onderworpen, ten einde daardoor de speculatiën der Nederlandsche handelaren aan te moedigen, deden zijne K. H. op den 2den Maart besluiten:

„ Art. 1. Tot tijd en wijle daaromtrent anders „ mogt worden verstaan, wordt de invoer en uit- „ voer van alle Oost-Indische Produkten vrijge- „ steld, tegen betaling van zoodanige regten en „ veilgeld, als voor andere goederen van gelijke „ benamingen, bij de lijst van 31 Julij 1725 en op- „ gevolgde alteratiën, zijn bepaald of hierna wor-

 „ den

Maart 1814. „ den opgegeven, en zulks ter vervanging van de „ lasten van recognitie als anderzins, waaraan die „ goederen, vóór de vereeniging dezer Landen „ met Frankrijk, zijn onderworpen geweest.

„ 2. Van de navolgende en alle andere niet in „ de lijst van 1725 speciaal genoemde artikelen, „ zal moeten worden betaald *drie* per Cent in- „ komende, en *twee* per Cent uitgaande.

„ *Aloë*, *Benjuin*, (Benzoën), *Campher*, *Cat-* „ *chou*, *Cauris*, *Cardamon* (divers), *Draken-* „ *bloed*, *Foelij*, *Muscaat-Nooten*, *Paerl-d'A-* „ *mour*, *Schelpen*, *Zago*, *Schellak*, *Soija* en „ *Tamarinde*.

„ 3. Van de *Spiaulter* zal worden betaald, van „ de 100 ponden: inkomende *zes* ſtuivers, *uit-* „ gaande *tien* ſtuivers. *Carcuma Javas*. van de „ 100 ponden: inkomende *een* gulden, uitgaande „ *twee* ſtuivers. *Bind-rottingen*, van de 100 „ ponden: inkomende *acht* ſtuivers, uitgaande „ *vijf* ſtuivers. *Olie van Specerijen*, van de „ waarde: inkomende *vijf* percent, uitgaande *een* „ percent.

„ 4. Met alteratie en ampliatie van voorſchreven „ lijst, zal moeten worden betaald, van *Indigo*, „ *van alle ſoort*, van de 100 ponden: inkomende „ *twee* guldens, uitgaande *drie* guldens. *Peper* „ *van alle ſoort*, van de 100 ponden: inkomen- „ de *drie* guldens, uitgaande *twee* guldens. *Ka-* „ *neel*, Ceilonſche, per pond, vrij van premie: „ inkomende *drie* ſtuivers, uitgaande *twee* ſtuivers. „ *Kaneel*, Chineeſche, per pond: inkomende *drie* „ ſtuivers, uitgaande *twee* ſtuivers.

„ 5. Alle de voorſchreven waren en koopman- „ ſchappen zijn mede aan de betaling der premie „ of het veilgeld onderworpen, voor zoo verre „ dezelve daarvan niet, bij deze Publicatie of „ vroegere Wetten, ſpecialijk zijn vrij geſteld.

Ten einde hetzelfde ſystema eenes vrijen handels ook toepasſelijk te maken op de Thee, welk ar-

artikel, naar aanleiding van vroegere wetten, daar van tot nu toe was uitgesloten gebleven, en tevens de hoeveelheid der regten te bepalen, waar aan de in te voerene Thee zal onderworpen zijn, nam zijne K. H. den 5den het volgende besluit: Maart 1814.

Vrijstelling van den invoer van Thee en bepaling der regten op dezelve.

„ Art. 1. De reeds, door Ons Besluit van „ den 25sten Januarij dezes jaars, n°. 72, ver„ leende concessiën, met betrekking tot den aan„ voer, opslag en verkoop der Thee, voor de „ aanstaande voorjaars-verkoopingen, in volle „ kracht blijvende, wordt het aan elk en een' „ iegelijk vrijgelaten, om, met en na den eersten „ October dezes jaars, het zij regtstreeks uit Chi„ na, of uit de havens en plaatsen van met ons „ bevriende Mogendheden, binnen de Vereenigde „ Nederlanden Thee in te voeren, zonder aan ee„ nige andere formaliteiten of bepalingen onder„ worpen te zijn, dan alleen aan de betaling der „ inkomende regten, in artikel 4 en 5 gemeld; „ wordende dienvolgens alle vroegere daar tegen „ strijdende prohibitive en andere wetten, nu voor „ alsdan, ingetrokken en gesteld buiten effect.

„ 2. De Thee, waarvan Wij den invoer, bij „ art. 3. van Ons meergedacht besluit, hebben „ toegestaan, om in de Najaars-verkooping te „ worden begrepen, zal niet van Gouvernements„ wege worden verkocht, maar dadelijk, na den „ 31sten Augustus aanstaande, door onzen Com„ missaris-Generaal voor de Financiën, aan de „ vrije beschikking der Eigenaren worden overge„ laten, tegen betaling van zoodanige inkomende „ regten, als bij Ons voorschreven besluit, onder „ de benaming van recognitie, zijn uitgedrukt.

„ 3. Alle andere Thee, hetzij daar voor per„ missie tot invoer alreeds mogt zijn gevraagd of „ niet, en die, vóór den eersten October, dezes „ jaars, binnen deze Landen zal worden inge„ voerd, zal, tot aan dat tijdstip, onder custodie „ van 's Lands Ambtenaren worden genomen, en „ niet, dan na dien tijd, uit de Pakhuizen van

 „ den

Maart 1814. „ den Staat afgeleverd en in circulatie gebragt „ moeten worden.

„ 4. Provisioneel tot den eersten Januarij 1815, „ worden de inkomende regten op de Thee, waar- „ van de algemeene invoer, bij het tegenwoordig „ Besluit, is vrij en open gesteld, bepaald op *tien* „ *perCent* van de waarde, zonder aan eenige ver- „ dere betaling, onder den naam van recognitie, „ veilgeld, premie of anderzins onderworpen te zijn."

„ 5. Wij reserveren Ons, om, vóór de maand „ October dezes jaars, te bepalen de inkomende „ regten, welke, gedurende den jare 1815, en „ vervolgens, van de Thee, bij de aangifte op de „ gewone Kantoren der *Convooijen en Licenten*, „ binnen deze Landen zullen worden betaald."

Bepalingen omtrent het regt van *Zegel en Enregistratie* op het vervolgen der misdrijven en contraventiën, in zaken van 's Lands middelen te water en te lande.

Om alle twijfelingen te doen ophouden, die nopens de toepassing der wetten, over het zegel en de registratie, op het vervolgen der misdrijven en contraventiën, in zaken van 's Lands middelen te water en te lande, bij sommigen waren ontstaan, en uit inzigt der noodzakelijkheid eener provisioneele mesure, in afwachting der revisie, waar aan de wetten op de registratie, zegel en hypotheekregten zullen worden gesubjecteerd, besloot zijne K. H. op den zelfden 5den dezer maand:

„ Art. 1. De procesen-verbaal en relazen van „ de beämbten der middelen te water en te lande „ zijn niet onderworpen aan de regten van het ze- „ gel en enregistrement.

„ 2. Aan de gemelde regten zijn mede niet on- „ derworpen de exploicten, dagvaardingen, rela- „ lazen, rekwesten of voordragten, appointe- „ tementen, mandamenten of andere provisiën van „ Justitie, de judiciële akten, de bewijsstukken, „ vonnissen of arresten en executoriale akten, in „ zaken der middelen te water en te lande, *ter* „ *vervolging van 's Lands regt of toepassing* „ *van boeten, confiscatiën of straffen*, te werk „ gelegd, voorgedragen, overgelegd, verkregen of „ geligt.

„ 3. In

„ 3. In het hoofd van de, bij de twee vorige artikelen, genoemde stukken, zullen moeten gesteld worden de woorden *voor het Land* of *pro justitia*, met bijvoeging der woorden *Middelen te water* of *Middelen te lande*, naar gelang der omstandigheden. Maart 1814.

„ 4. Van alle transaktiën, wegens contraventiën der wetten in zaken der gemeene middelen te water of te lande, welke vijftig guldens of meerder zouden mogen beloopen, zullen akten op zegel moeten worden opgemaakt, en zal van dezelve transaktiën een regt van registratie van één per cent moeten worden voldaan.

Eenige bepalingen in de generale ordonnantie op de invordering der middelen te Lande, van 17 Jan. 1806 in werking verklaard.

Tot wegneming der belemmeringen, die in de surveillance op de invordering der indirecte belastingen werden ondervonden, uit hoofde der ontstane twijfelingen, of en in hoe verre de bepalingen, vervat in de generale ordonnantie op de invoering der middelen te lande, van 17 Januarij 1806 moesten geoordeeld worden weder in werking te zijn, besloot zijne K. H. op den 13den:

„ Art. 1. De bepalingen, voorkomende in artikel 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 40, en het tweede gedeelte van artikel 42 der generale ordonnantie op de invordering der middelen te lande, van 17 Januarij 1806, worden verklaard weder in werking te zijn, behoudens de modificatiën, die deze artikelen, in sommige bijzonderheden, bij latere verordeningen, zouden mogen hebben ondergaan.

„ 2. Wij reserveren onze nadere decisie omtrent hetgene, bij artikel 20 en 21 derzelve ordonnantie, wegens de te stellen cautiën en de verbindtenissen der Vrouwen van de Generale Ontvangers, Ontvangers en Gaarders is gestatueerd.

„ 3. Door de verklaring, vervat in artikel 1 van het tegenwoordig besluit, wordt geene verandering gemaakt, in hetgene bij de wet van 4

Maart 1814.

„ Januarij 1814, betreffende de manier van proce-
„ deren in zaken, rakende de middelen te water
„ en te lande, is bepaald.

Bepaling omtrent de pensioenen van Emeriti-predikanten en predikants weduwen.

De overweging, dat de bepalingen op het stuk der pensioenen van emeriti predikanten en predikants-weduwen, welken tot in den jare 1810 zijn geobserveerd geworden, zeer verschillende en ongelijkmatig zijn, zoo wat de grootte van die pensioenen, als wat de wijziging van derzelver begeving en betaling aangaat, en dat het allezins noodig en billijk is, vaste verordeningen te dien aanzien te bepalen; dat nogtans hangende de deliberatiën over die verordeningen, behoort voorzien te worden in het lot der weduwen van predikanten, sedert den jare *1809 overleden, aan* welke het pensioen, waarop zij aanspraak *zouden* hebben gehad, niet is verleend geworden, uit hoofde van de gevolgen der inlijving dezer landen in Frankrijk; en dat het vast te stellen reglement alleen betrekking kan hebben op predikanten en weduwen, die na den 1sten December 1813 in het geval mogten zijn gekomen of nog komen, om op het pensioen aanspraak te verkrijgen, deed zijne K. H. op den 18den het *volgende besluit nemen:*

„ *Art.* 1. Aan de weduwen van, vóór den
„ 1sten December 1813, overledene predikanten,
„ aan welke het pensioen, waarop zij aanspraak
„ hebben, tot nog toe niet is toegelegd gewor-
„ den, zal hetzelve als nog, in te gaan met den-
„ zelfden 1sten December ll., worden verleend op
„ de, tot dat einde, door onzen commissaris-
„ generaal voor de binnenlandsche zaken te doene
„ voordragten.

„ 2. Wij reserveren aan Ons, bij de behande-
„ ling van de zaak der achterstallige betalingen,
„ nader te besluiten, ten aanzien der betaling van
„ hetgeen deze weduwen, over de jaren 1811,
„ 1812 en 1813, zouden genoten hebben, of had-
„ den kunnen vorderen, indien het pensioen aan
„ haar vroeger was geaccordeerd geworden.

„ 3. On-

„ 8. Onze commissaris-generaal voor de binnenlandsche zaken zal ons een algemeen reglement op het stuk der kerkelijke pensioenen voordragen." Maart 1814.

Uit overweging, dat de verachterde toestand van de armen-directiën en pieuse gestichten dringend vorderde, dat dezelve door het genieten van vrijdommen eenigermate werden te gemoet gekomen en verligt; dat wijders de inlandsche Fabrijken en Trafijken, de zoodanige altans, welke door den aard harer voortbrengselen en derzelver aangelegenheid geconsidereerd kunnen worden, bijzondere aanmoediging te verdienen, daarvan insgelijks genot behoorden te hebben, als mede dat in het algemeen, het object der remissiën provisioneel, in afwachting van meerdere schikkingen, tot opbeuring van Handel en Fabrijken moet worden geregeld, nam zijne K. H. den 19den het volgende besluit:

Remissiën en restitutiën voor de indirecte belastingen aan de Armen-directiën en pieuse gestichten, bij de wet van 21 April 1807 toegestaan, gecontinueerd.

„ Art. 1. De remissiën en restitutiën bij de wet „ van den 21sten April 1807 toegestaan, worden „ gecontinueerd voor de indirecte belastingen en „ de steenkolen, behoudens de modificatiën hierna „ vermeld.

„ 2. De vrijdommen van de indirecte belastin„ gen, bij de wet van den 21sten April 1807 toe„ gekend, zullen worden genoten door het beko„ men van *restitutiën*, na dat, tot het genot daar„ van, de, bij de wet, vastgestelde concessiën „ zullen zijn gevraagd en verkregen. De vrijdom„ men voor het lastgeld zullen op den voet der „ wet genoten worden bij *exemptie*.

„ 3. De concessiën, bij het vorig Gouvernement „ aan Armen-Directiën, Godshuizen, Fabrijken „ en Trafijken verleend, worden bij het bestaan „ der indirecte belastingen gecontinueerd, tot „ over den jare 1816 incluis, zullende de verdere „ voortduring van dien, gedurende de maanden „ Mei, Junij en Julij van den jare 1816 moeten „ worden gevraagd, en die verzoeken in het ove„ rige van dat jaar worden onderzocht en beoor„ deeld.

Maart 1814.

„ De Fabrijkanten, welke nog geene concessie „ bekomen hebben, zullen dezelve binnen drie „ maanden, na dato dezes, op den voet als bij „ de wet is bepaald, kunnen verzoeken van on- „ zen Commissaris - Generaal van Financiën, wel- „ ke dezelve, conform de wet, zal kunnen ver- „ leenen.

„ 4. De finale declaratiën, ter bekoming van voor- „ noemde restitutiën, zullen vóór den 1sten Fe- „ bruarij van het opvolgend jaar moeten zijn in- „ gediend bij de directeurs der indirecte belastin- „ gen in de departementen, ten einde bij hun on- „ derzogt en voorloopig geliquideerd te worden, „ om, vóór den 1sten April van elk jaar, finaal bij „ de Hoofd - administratiën *der Financiën te wor-* „ den geliquideerd, behoudens de faculteit van „ directeuren, om over de eerste elf maanden van „ het jaar aan Armen - directiën en Godshuizen, „ op overlegging van declaratoiren van armver- „ zorgeren of bestuurders, periodieke betalingen „ van restitutiën te geven, welke, in mindering „ van de finale declaratiën, zullen verstrekken.

„ 5. De hoofdelijke restitutiën voor de Gods- „ huizen, bij art. 22 *der wet vermeld, zullen* be- „ rekend worden, per hoofd, 's maands:

„ Voor het Gemaal . . 3 Stuivers.
„ Zout, Zeep en Dranken, 2 ——
„ Turf en Kolen . . . 3 ——

„ doch zal over het jaar 1814 de hoofdelijke re- „ stitutie, wegens de Turf en Kolen, *niet* verder „ worden geaccordeerd, dan voor zoo verre be- „ wezen wordt, dat er geen andere Turf en Ko- „ len zijn gebruikt, dan die na 1 *Januarij* 1814 „ ingeslagen, en behoorlijk verimpost zijn.

„ 6. De declaratiën van Armen - directiën, of „ van Fabrijken, over restitutiën, beneden de „ *f* 15:-:- in het jaar beloopende, zullen niet „ kunnen worden aangenomen.

„ 7. De exemptiën in het gebruik van het ze- „ gel, ten behoeve van Armen - directiën, Gods-

„ *hui-*

„ huizen, en behoeftige Perfonen, gelijk ook aan „ Fabrijken en Trafijken, bij de wet geaccordeerd, „ worden gecontinueerd; zullende de registratie „ dier akten, waarvan zulks bij de wet wordt ge„ requireerd, wel plaats hebben, doch zonder be„ taling van het regt. Maart 1814.

„ 8. De restitutiën zullen niet slechts worden „ geregeld over de principale belasting, maar ook „ over het additioneel voor het Syndicaat, en de „ plaatfelijke kasfen, terwijl er, voor zoo verre er „ plaatfelijke belastingen over eenige andere mid„ delen worden geheven, deswege, door de plaat„ felijke administratiën, restitutie zal moeten wor„ den gedaan.

Alteratie in de wet van 17 Jan. 1807 op de belasting van den Turf.

Bij alteratie van § 1 tot en met § 5 van art. 11 der wet op de belasting van den turf, van den 10den Januarij 1807, waarbij de termijnen der betaling van dezen impost worden geregeld, besloot zijne K. H. op den 19den:

„ Art. 1. Het bedrag van gemelde belasting, „ hetwelk iemand wegens zijnen gebaggerden, ge„ graven of gestoken Turf, loopende het faizoen „ van deszelfs baggering of vergraving bij het 3 „ en 5de artikel der wet op dit middel bepaald, „ is verschuldigd geworden, zal in het ver„ volg, het zij de fomme zes honderd gul„ dens en daarboven, of minder beloopt, geheel „ en al worden betaald, gedurende het jaar, vol„ gende op het jaar, waarin de turf zal zijn ge„ baggerd of gestoken, en zulks in de hier nage„ noemde termijnen, als:

„ „ Een geregt tiende gedeelte in de maand Ja„ „ nuarij, een gelijk tiende gedeelte in de maand „ „ Februarij, en vervolgens in ieder der maanden „ „ Mei, Junij, October en November, een geregt „ „ vijfde gedeelte."

„ Blijvende, overigens het bij § 6 en 7 van het „ voorfchreven 11de art. bepaalde, zoo met be„ trekking tot de boete wegens latere voldoening „ dan op de gemelde termijnen, als ten aanzien

„ der

Maart 1814. „ der korting, wegens de finale en geheele aanzuivering van het verschuldigde vóór het expireren van den tweeden termijn, en alzoo vóór ultimo Februarij, in deszelfs geheel.

„ 2. Onze Commissaris-Generaal tot de zaken der Financiën, wordt gekwalificeerd, om alle verzoeken, strekkende om gezegden impost bij de aflevering van den turf, of wel op eenige andere wijze dan hier boven is omschreven, te voldoen, als minder in verband staande met den aard en zekerheid der perceptie en dien ten gevolge aan eene kostbare recherche onderhevig, te declineren en te wijzen van de hand.

De wet van 3 April 1806 op het lagere Schoolwezen in werking gebragt.

Uit aanmerking, dat het lager schoolwezen, gedurende den tijd *der Fransche overheersching*, geenszins met die oplettendheid en onbekrompene zorg was behandeld geworden, welke hetzelve verdient, en die ook bevorens hier te Lande aan hetzelve is te koste gelegd; en tot herstelling van een zoo aangelegen onderwerp, hoe eer hoe liever op dien voet, welke alomme als de nuttigste en doelmatigste erkend, en door de ondervinding zelve als zoodanig aangeprezen is, nam zijne K. H. op den 20sten *dit besluit:*

„ Art. 1. De wet van den 3den April 1806, zal, bij voortduring beschouwd worden als de grondslag der Nederlandsche School-inrigtingen, en zullen alle daarop rustende algemeene en bijzondere school-verordeningen, niet alleen worden gehandhaafd in de Provinciën, alwaar dezelve bereids zijn ingevoerd, maar ook, behoudens de noodzakelijke modificatiën, in die gedeelten van den Staat in werking worden gebragt, welke, in den jare 1806, zich daarvan afgescheurd bevonden, en eerst onlangs met denzelven hereenigd zijn of verder zullen worden.

„ 2. Ter vervulling der openvallende plaatsen van Schoolonderwijzers, zullen, op den tot hiertoe gebruikelijken voet, de opgeroepene wettige sollicitanten aan een vergelijkend examen

„ wor-

„ den onderworpen, en zal, na ontvangst van het „ verslag deswege, Onze Commissaris-Generaal „ van binnenlandsche zaken de autorisatie tot de „ aanstelling of toelating verleenen en de vereischte „ akte uitreiken. Maart 1814.

„ 3. Onze Commissaris-Generaal van binnen„ landsche zaken zal Ons nader dienen van con„ sideratiën over de vrage, of en in hoe verre „ de kosten van het onderwijs gevoegelijk door „ andere middelen, dan door subsidie uit 's Lands „ schatkist zouden kunnen worden bestreden, en „ speciaal omtrent hetgene, met dit oogmerk, ten „ aanzien der reeds bestaande of verder op te rig„ ten en uit te breiden Gemeentelijke School-fond„ sen behoort te worden vastgesteld.

„ 4. Inmiddels, en in afwachting onzer finale „ beslissing deswege, zullen aan de School-onder„ wijzers uit 's Lands kasse, en te rekenen van „ primo December 1813, of zoodanige Trakte„ menten of subsidiën worden uitbetaald, als zij „ vóór de inlijving dezer Landen in Frankrijk, „ respectivelijk uit 's Lands of uit eenige algemeene „ kasse genoten hebben.

Was dit besluit ten voordeele van het lagen Schoolwezen, ten gevolge eener voortreffelijke voordragt over deszelfs aangelegenheid, door den Commissaris-Generaal van Binnenlandsche zaken, van hoog belang voor de algemeene opvoeding der Nederlandsche jeugd, van geene mindere aangelegenheid voor het openbaar vertrouwen onzer handeldrijvende Natie was dat besluit te achten, waarbij zijne K. H. de Nederlandsche Bank octrooijeerde en regelde.

Octrooi en Reglement voor de Nederlandsche Bank.

Het was uit aanmerking der verpligting, om den koophandel, als den zenuw van dezen Staat, op te beuren uit het verval, waarin voorgaande tijden en omstandigheden denzelven hebben gebragt; uit overweging, dat, bij de vernieuwing van de commerciëele betrekkingen der Vereenigde Nederlanden, de gereede omloop van geld en geldswaarde on-

Maart 1814. onder die eerste behoeften moet worden gerekend, in welke het noodzakelijk is te voorzien, om eene gegronde hoop te kunnen voeden op de terugkomst van die welvaart, welke onze vaderen hebben genoten, en welker hernieuwing men, onder den Godlijken zegen, door een verbond van goede trouw en eerlijkheid, met vlijt en volharding, onder de ingezetenen mogt verwachten; uit overtuiging, dat tot regelmatige bevordering van dien omloop, geen heilzamer middel te vinden is, dan de invoering eener op openbaar gezag ingestelde nationale Bank, bijeengebragt door de vereeniging der middelen van het gemeene Land met die van de particulieren, en gewaarborgd door reglementen en bepalingen, welken ten aanzien der door haar in omloop gebragte waarde de noodige gerustheid kunnen geven; en uit duidelijk inzigt, eindelijk, dat eene dergelijke instelling allezins verdient ondersteund te worden door buitengewone voorregten, welke haar aanwezen krachtig in deszelfs aard, nuttig voor het algemeen en voordeelig maken zullen voor allen, die daaraan zullen deel nemen, of met dezelve in betrekking komen, dat zijne K. H. op den 25sten dezer maand arresteerde het volgende:

„ *OCTROOI en REGLEMENT voor de* „ *Nederlandsche Bank.*

„ EERSTE AFDEELING.

„ *Aanvang en voortduring van het octrooi. — Fonds der Bank.*

„ Art. 1. De Nederlandsche Bank wordt door „ Ons, tot de handelingen, aan haar vergund, „ uitsluitend geoctroijeerd, voor den tijd van vijf- „ en-twintig achtereenvolgende jaren, aanvang „ nemende op den eersten April 1814, en alzoo „ eindigende, op den 31sten Maart 1839, het en

„ wa-

„ ware dit octrooi inmiddels door Ons mogt worden ingetrokken. Maart 1814.

„ 2. Deze intrekking zal om geene andere redenen plaats kunnen hebben, dan alleen, wanneer eene meerderheid van drie vierde gedeelten van alle de deelhebberen zich vereenigen, om daartoe aan Ons verzoek te doen, ofte ook, wanneer de Bank, afwijkende van de bepalingen, bij dit octrooi en opvolgende reglementen vastgesteld, zich het voortdurend genot van dit octrooi onwaardig mogt maken.

„ 3. Gedurende den voorschreven tijd van vijf-en-twintig jaren, zal aan geene andere corporatie, sociëteit of compagnieschap, binnen deze Landen, worden verleend gelijk octrooi, nochte eenige der faculteiten, voorregten en gunsten aan deze Bank verleend.

„ 4. De *Nederlandsche Bank* wordt geacht uit te maken eene compagnieschap zonder firma, bestaande uit actiën of aandeelen, waarvan de eigenaars de geldschieters zijn.

„ 5. Deelhebberen zullen nimmer in persoon of goederen, uit eenigen hoofde, ofte voor eenige zaken de Bank concernerende, aansprakelijk zijn, maar alleen de fondsen der Bank zelve alle aansprakelijkheid van de handelingen der Bank moeten kwijten.

„ 6. Deze associatie geniet, gedurende haar bestaan, boven en behalve de regten en voorregten, aan dezelve, bij dit octrooi, vergund en toegekend, alle zoodanige andere burgerlijke regten en faculteiten, als 's Lands wetten in der tijd medebrengen, en bepalen voor en omtrent alle compagnieschappen zonder firma in het algemeen.

„ 7. Het primitive fonds der Bank zal bestaan uit vijf millioenen guldens, te verdeelen in vijf duizend actiën, ieder groot duizend guldens, en gefourneerd worden in kontante speciën, door alle personen, ligchamen, corporatiën,

„ so-

Maart 1814. „ societeiten, ofte anderen binnen deze Landen, „ welke verkiezen zullen aan hetzelve deel te ne- „ men; en zullen ook vreemden, buiten deze „ Landen woonachtig, deelgenooten der Bank „ kunnen worden.

„ 8. Ter meerdere gerustftelling van 's Lands „ ingezetenen omtrent deze zoo belangrijke inrig- „ ting, verklaren Wij, voor rekening van den „ Lande, daarin deel te nemen voor vijf honderd „ actiën, en reserveren Wij aan Ons het vermo- „ gen, om dezelve deelneming, bij deze eerste „ oprigting, uit te breiden tot nog vijf honderd „ actiën daarenboven, en alzoo tot duizend actiën „ uiterlijk.

„ 9. De actiën in *deze Bank zullen worden* „ gesteld op de namen der deelnemeren en inge- „ schreven op een register, bij de directie dezer „ Bank dubbeld te houden.

„ 10. Alle transporten van actiën zullen, ten „ overstaan der directie, geëffectueerd worden bij „ behoorlijke acte, vrij van zegel, in een daartoe „ afzonderlijk te houden register, door den ver- „ kooper en kooper beiden, of derzelver respec- „ tive speciale *gemagtigden, onderteekend;* en „ zal van deze overdragten aanteekening op de „ actiën zelve gedaan worden, terwijl de vol- „ magten bij de Bank zullen blijven berusten.

„ 11. Alle handelingen van koop en verkoop „ van actiën op tijd, mitsgaders alle premiën en „ kans-contracten, zoo over de actiën *zelve*, „ als voor de toekomstige uitdeelingen daarop „ vallende, worden door Ons verklaard, bij de- „ zen, te zijn ongeoorlofd, nietig en van *on-* „ waarde, te dien effecte, dat daarop nimmer „ regt zal worden gedaan; en zullen de genen, „ die bevonden mogten worden zich aan zooda- „ nige handelingen schuldig te hebben gemaakt, „ over en weder, ten behoeve van de Bank, „ verbeuren eene boete van honderd guldens voor „ iedere alzoo verhandelde actie of kans van eene

„ ac-

„ actie, en daar en boven, gedurende de drie „ eerste jaren na de gedane calange, geene „ overboeking van actiën aan hen en ten hunnen „ name of profijte kunnen verkrijgen. Maart 1814.

„ 12. Wanneer voor het belang der Bank, „ bij vervolg, wenschelijk of raadzaam zal mo- „ gen worden geacht, om het primitief fonds „ van dezelve te vergrooten, en daarvan bij „ Directeuren en Commissarissen van de Bank, „ in eene gecombineerde vergadering, eene ge- „ motiveerde overweging en raadpleging zal zijn „ opgemaakt, zal de directie de vrijheid heb- „ ben, aan Ons eene voordragt tot zoodanige „ vergrooting te doen.

„ 13. Wanneer, ook zonder zoodanige over- „ weging en voordragt, door Ons zal bevon- „ den worden, dat de uitbreiding van het fonds „ dezer Bank voor het belang van 's Lands „ ingezetenen dienstig en bevorderlijk zoude zijn, „ zullen Wij kunnen besluiten, om de directie „ tot zoodanige vergrooting of uitbreiding van „ het primitive fonds te magtigen. In beide ge- „ vallen echter zal deze uitbreiding niet verder „ kunnen gebragt worden, dan tot de verdub- „ beling van het primitief vastgesteld fonds van „ vijf millioenen guldens, zoo dat het hoogste „ kapitaal van inlage, waarvoor de Nederland- „ sche Bank, gedurende dit octrooi, vatbaar „ zal zijn, uiterlijk op en tot tien millioenen „ guldens bepaald zal moeten blijven.

„ 14. Wanneer door Ons tot zoodanige uit- „ breiding besloten en autorisatie verleend zal „ worden, zal daarvan, even als van dit oc- „ trooi, door Ons publicatie worden gedaan, en „ zullen de als dan bestaande eigenaars der pri- „ mitief gecreëerde actiën, gedurende den tijd „ van ééne maand na die publicatie, den voor- „ rang hebben, om in die uitbreiding deel te „ nemen; mits zich, bij schriftelijke en getee- „ kende declaratoiren, zonder zegel, daartoe

Maart 1814. „ aan de directie bekend maakende. En behouden Wij aan Ons het vermogen om, voor „ den Lande, in alle zoodanige uitbreidingen, „ mede bij voorrang, deel te nemen, in dezelfde evenredigheid, als Wij, hier voren bij „ art. 8, hebben vastgesteld.

„ 15. De nieuwe, uit zoodanige vermeerdering voortspruitende, actiën, zullen, in allen „ opzigte, van dezelfde conditie zijn en jouïsseren, als diegenen, welke, bij de oorspronkelijke oprigting, zijn uitgegeven, edoch, ten „ einde de tijdelijke eigenaren van vroeger uitgegeven Bank-actiën, bij en door deze uitbreidingen, niet te benadeelen, zal door Ons, „ bij iedere concessie van vergrooting, op eene „ voordragt van Directeuren en Commissarissen „ der Bank, gebaseerd op de zuivere en naauwkeurige balance van dezelve Bank, worden „ bepaald de vaste en algemeene prijs, die voor „ de nieuw uittegeven actiën aan de Bank zal „ worden ingebragt, om het equivalent der deelverkrijging op eenen billijken voet daar te stellen.

„ 16. Alle eigenaars van actiën en als zoodanig daarvoor *bij de boeken der Bank* bekend, hebben, in de operatiën van beleening „ en escompte, welke de directie raadzaam oordeelt met het fonds der Bank te doen, voorrang boven andere ingezetenen, die geen deelnemers of eigenaars van actiën in de Bank zijn, „ edoch niet verder dan ten beloope van „ het kapitaal van inlage, hetwelk door de actiën, die ten hunnen name staan, gerepresenteerd wordt; des echter, dat de onderpanden „ of wisselbrieven van zoodanige aannemelijke „ soort zijn, als de directie zich voor alle hare „ soortgelijke handelingen tot regel zal hebben „ gesteld.

„ 17. De actiën van de Bank kunnen nimmer aan de directie worden aangeboden of

„ door

„ door dezelve worden aangenomen, als onder- Maart 1814.
„ panden voor beleeningen of andere handelin-
„ gen; blijvende het echter vrij aan de directie,
„ om op het bezit dier actiën, in verband tot
„ andere met den eigenaar derzelve aantegane
„ handelingen, zoodanig gunstig regard te ſtaan,
„ als de directie zal oordeelen met den aard der
„ zaak en het belang der Bank beſtaanbaar te
„ zijn.

„ 18. De actiën der Bank zijn niet arresta-
„ bel dan alleen:

„ *a.* In executie van vonnisſen, gewezen
„ bij Onze regtbanken en in kracht
„ van gewijsde gegaan.

„ *b.* In geval van faillisſement van denge-
„ nen, op wiens naam dezelve ſtaan.

„ 19. De actiën der Bank zullen, hetzij in
„ de belasting op het Regt van Succesſie, ofte
„ in eenigerhande andere belasting reeds beſtaan-
„ de of vervolgens te leggen, nimmer aan tauxa-
„ tie zijn onderworpen; maar, tot welke hoog-
„ te ook in der tijd de waarde van dezelve mogt
„ rijzen, in alle 's Lands belastingen ſlechts
„ worden berekend tegen het beloop van de
„ primitive inlage van duizend guldens, en zulks
„ zonder eenig onderſcheid tusſchen de actiën
„ van de eerste uitgifte, en die, welke, bij
„ uitbreiding, zullen worden uitgegeven.

„ TWEEDE AFDEELING.

„ *Operatiën der Bank.*

„ 20. De operatiën der Bank zullen beſtaan:

„ 1°. In het escompteren van wisſelbrieven;

„ 2°. In het beleenen van effecten, goe-
„ deren, waren en koopmanſchappen;

„ 3°. In den handel in goud en zilver,
„ biljoen en verder muntmateriaal, en

 „ in

Maart 1814.

„ in het doen vermunten en verwerken van hetzelve, en eindelijk,

„ 4°. In het ontvangen van gelden van den „ Lande en alle publieke autoriteiten, „ in rekening courant; in het betalen „ van assignatiën of quitantiën, door „ dezelven op de Bank aftegeven, en „ zulks niet verder of meerder dan het „ montant op derzelver rekening bij „ de Bank te goede zijnde; verleenende „ de Bank nooit eenigerlei voorschot of „ crediet in blanco, aan wien het ook „ zijn moge.

„ 21. Ten einde de handeldrijvende ingezete„ nen voor alle nadeelen *te hoeden*, *welke* voor „ dezelven zouden kunnen ontstaan uit het drij„ ven van eenigen koophandel door de Bank, „ alsmede om voor te komen de opkoopingen of „ monopoliën, waartoe deszelfs vermogen aan„ leiding zoude kunnen geven, wordt hiermede „ uitdrukkelijk vastgesteld, dat dezelve, geduren„ de den loop van dit Octrooi, niet zal ver„ mogen te koopen, *inruilen* of verkrijgen eenige „ waren, koop*manschappen ofte goederen*, hoe „ ook genaamd, nochte eenige effecten of cre„ diten, ten laste van den Staat, Buitenlandsche „ Mogendheden of bijzondere ingezetenen; dat „ dezelve niet zal vermogen eenig aandeel te „ hebben, of direct of indirect deel te nemen in „ eenigen buiten- of binnenlandschen *handel*, be„ drijven en compagnieschappen, van schepen, „ assurantiën, visscherijën, fabrijken, trafijken, „ landbouw of eenige andere hoegenaamd; en „ dat dezelve niet zal vermogen te koopen of „ bezitten eenige vaste goederen, uitgezonderd „ alleen zoodanige lokalen, als zij tot haar eigen „ gebruik zal noodig hebben. En zal in cas „ van contraventie, de directie of de leden van „ dezelve, die zich daaraan schuldig mogten heb„ ben gemaakt, gehouden worden vóór te zijn

„ ver-

„ vervallen van derzelver posten en functiën, en „ dezelve daartoe in het vervolg nimmer wederom „ zijn admisſibel. Maart 1814.

„ 22. Onder het verbod, in het voorgaand „ artikel uitgedrukt, wordt echter niet begrepen „ het muntmateriaal, als waaromtent zal kunnen „ worden gehandeld, als in art. 28 is bepaald, „ zoo als ook daarvan wordt uitgezonderd het „ enkel geval, dat de directie raadzaam mogt „ kunnen achten, om de onderpanden van be„ leeningen, waarvan de aflosſing gebrekkig is ge„ bleven, bij de wettige realiſatie van zoodanige „ onderpanden te acquireren, tot vermijding van „ ſchade voor de Bank.

„ 23. De Bank zal vermogen te beleenen op „ inſchrijvingen in het grootboek der nationale „ ſchuld, hetzij op de originele inſchrijvingen „ zelve, hetzij op de certificaten, daarvan uit„ gegeven, of nog uit te geven, en bij de di„ rectie van het grootboek geviſeerd; voorts op „ alle andere binnenlandſche effecten, obligatiën, „ ſchuld brieven, hypotheek-brieven en actiën; „ en verder op roerende goederen, producten, „ gefabrijceerde en ongefabrijceerde waren en „ koopmanſchappen, hier te Lande liggende, en „ onder de bewaring en het beſtuur der directie „ wordende gedeponeerd en gebragt, des echter „ niet langer, dan telkens voor den tijd van drie „ maanden, en daarop doende zoodanige voor„ ſchotten, als de directie raadzaam zal oor„ deelen.

„ 24. De interest der beleening, van welken „ aard ook, bij de Bank te doen, zal nimmer „ vermogen te boven gaan vijf ten honderd in „ het jaar.

„ 25. Van alle beleeningen worden uitgeſlo„ ten, en onder geenerlei voorwendſel zullen moe„ ten worden beleend, gelijk zulks aan de Bank „ expresſelijk wordt verboden, bij dezen, alle „ onroerende Goederen, alle Schepen en voorts

Maart 1814. „ alle Effecten, Schuldbrieven of Obligatiën, „ Actiën of Credieten, ten laste van l'uitenlandsche Mogendheden, Personen, Compagnieschappen, Maatschappijen en Corporatiën, zoo wel „ de zoodanige van alle de genoemde objecten, „ welke thans bestaan en bekend zijn, als de „ genen, die van denzelfden aard, bij vervolg „ van tijd, mogten worden gecreëerd; en worden almede van de faculteit van beleening uitgesloten, actiën of aandeelen in Banken, Oost- of West Indische handel-sociteiten, asfurantie-fabrijk- of landbouw-sociëteiten, die buiten deze „ landen zijn opgerigt, van welken aard of natuur dezelve ook zoude mogen zijn.

„ 26. Alle beleeningen *zullen, ten overstaan* „ van Notaris en getuigen, bij acte gesloten worden, en, in cas van nalatigheid, van den „ geldopnemer, aan zoodanig vervolg onderworpen zijn, als 's Lands wetten bepalen; zullende echter de Directie der Bank gequalificeerd zijn, om den publieken verkoop van de „ onderpanden, wanneer daartoe termen zijn, „ te mogen houden ten overstaan van den Notaris door *haar verkozen, en in het lokaal* „ der Bank, ofte op eenige andere publieke „ plaats binnen *Amsterdam* of elders, alwaar de „ goederen gelegen zijn, en dezelve te transporteren, te cederen en afteleveren, zonder in „ deze onderworpen te zijn aan eenige departementale of lokale ordonnantiën of costumen, „ met uitzondering alleen van Goederen, Waren „ en Koopmanschappen, de Waag, Ronde-Maat, „ Meting, Roeijing of Telling onderhevig, welke, „ volgends 's Lands wetten en lokale ordonnantiën en costumen, zullen moeten worden gewogen, geroeid en geteld, en daarvan 's Lands „ en de plaatselijke lasten of impositiën worden „ betaald.

„ 27. De Acten van beleening en van verkoop zullen zijn subject aan het regt van Ze-

„ gel,

„ gel, nu bestaande of vervolgens te introduce- Maart
„ ren, doch van alle andere reeds bestaande of 1814.
„ nader op te leggen belastingen, die van het
„ regt van enregistratie daaronder wel expresse-
„ lijk begrepen, zijn vrijgesteld, zoo als Wij
„ die daarvan vrij stellen, bij dezen.

„ 28. De Bank zal vermogen te verhandelen,
„ koopen en verkoopen, doen vermunten en ver-
„ werken alle soorten van goud en zilver, munt-
„ materialen, biljoenen en speciën, vermengd of
„ niet vermengd; zich echter, te dezen aan-
„ zien, gedragende naar de wetten van den Lan-
„ de, op het muntwezen en den handel in spe-
„ ciën reeds geëmaneerd of nog te emaneren.

„ 29. Alle betalingen door de Bank te doen,
„ hetzij voor escomtes, beleeningen, ofte alle
„ anderen, zullen moeten geschieden in kontante
„ speciën, volgens 's Lands wetten gangbaar,
„ ofte in Bankbiljetten, ter grootte respectivelijk
„ van *f* 1000-, *f* 500-, *f* 200-, *f* 100, *f* 80-,
„ *f* 50-, *f* 40- en *f* 25-, mitsgaders van zoo-
„ danige teneur, als door de Directie der Bank
„ zal worden bekend gemaakt.

„ 30. Deze Bankbiljetten zullen zijn betaal-
„ baar, op vertooning, in kontante specie, waar-
„ toe dagelijks bij de Bank zal moeten worden
„ gevaceerd, met uitzondering alleen der zon-
„ en feestdagen.

„ 31. De houders en vertooners der Bank-
„ biljetten worden gehouden en beschouwd te
„ zijn de wettige bezitters en eigenaars derzelve,
„ en zal dienvolgens de betaling aan hen niet
„ mogen worden geweigerd. Het zal echter aan
„ de Directie vrij staan, in gevalle van verden-
„ king, ofte daartoe door de houders van ver-
„ miste of gestolen Bankbiljetten schriftelijk aan-
„ gezocht zijnde, de quittering en afteekening
„ derzelve van den geldontvanger te vorderen.

„ 32. Het geheel beloop der uit te gevene
„ Bankbiljetten zal geregeld worden naar het

 „ be-

Maart 1814. „ bedragen van het geheele reëele kapitaal of „ fonds der Bank, zoo als hetzelve zal be„ staan, alle gedane beleeningen, escomptes, „ muntspeciën en muntmateriaal daaronder be„ grepen.

„ 33. Het maximum der Bankbiljetten, die, „ op den voet in het voorgaande artikel ver„ meld, zullen worden uitgegeven, zal door „ Ons, bij den aanvang, en vervolgens, van „ tijd tot tijd, worden vastgesteld, op voor„ dragt van President en Directeuren van de „ Bank.

„ 34. Niemand, buiten President en Direc„ teuren der Bank, zal vermogen derzelver titu„ lature, het zij zoo als *dezelve bij dit Octrooi* „ en Reglement is bepaald, of met eenige om„ zetting of verandering, te gebruiken of te „ bezigen.

„ 35. Allen, die zich zouden mogen ver„ stouten, om de Actiën van de Bank, Bank„ biljetten, Recepissen, Renversalen, Ondertee„ keningen, Stempels, Zegels, bijzonder Papier, „ ofte wat dies meer is, na te maken, te „ vervalschen of te veranderen, daarvan iets uit „ te *wisschen* of af te doen, iets bij te voe„ gen, of op eenigerlei wijze te altereren, ofte „ tot zoodanige contrefactiën, vervalschingen, „ bijvoegingen of alteratiën, behulpzaam te zijn, „ gelijk mede, alle die zoodanige nagemaakte „ vervalschte of gealtereerde Bankbiljette, Rece„ pissen, Renversalen en zoo voorts, opzettelijk „ mogten uitgeven, verspreiden of in omloop „ brengen, zullen, onverminderd hunne verplig„ ting tot vergoeding van alle kosten, schaden „ en interessen, gestraft worden achtervolgens de „ de bepalingen, voorkomende in art. 136, „ 137, 138, 139 en 144 van het nog in vigeur „ zijnde Wetboek van Strafregt; — of op zoo„ danige wijze, als bij de Wet nader zal be„ paald worden.

„ 36.

„ 36. Alle actiën, tegen de Bank te entame- Maart 1814.
„ ren, zullen provisioneel en tot dat daarom-
„ trent bij de Wet nadere bepalingen zullen
„ zijn gemaakt, moeten worden geïnstituëerd en
„ gebragt voor de Regtbank van Koophandel te
„ Amsterdam.

„ DERDE AFDEELING.

„ *Bestuur der Bank.*

„ 37. De directie en algeheele administratie
„ der operatiën, bezittingen en eigendommen der
„ Bank zal worden toevertrouwd aan zes Di-
„ recteuren, waarvan de President permanent zal
„ zijn. Aan dit collegie wordt toegevoegd een
„ vaste Secretaris.

„ 38. President en Directeuren houden hunne
„ permanente residentie binnen Amsterdam, en
„ zullen dezelve niet naar elders mogen verplaat-
„ sen, dan, in gevalle eener gedreigde invasie
„ van den vijand, ofte eenig ander eminent ge-
„ vaar, en alsdan nog alleen op Onzen specia-
„ len last en bevel.

„ 39. President en Directeuren oefenen de di-
„ rectie en administratie uit over alle zaken der
„ Bank, op den voet en wijze als bij dit Oc-
„ trooi en Reglement is bepaald, met in achtne-
„ ming van 's Lands wetten. De verpligting
„ van President en Directeuren, de orde en wij-
„ ze van uitoefening hunner werkzaamheden, ge-
„ lijk mede alle verdere bepalingen, tot de rig-
„ tige nakoming van de voorschriften, bij dit
„ Octrooi en Reglement vervat, mitsgaders de re-
„ spective formulieren, maken den inhoud uit van
„ een huishoudelijk reglement, door President en
„ Directeuren te ontwerpen, en door Ons vast
„ te stellen.

„ 40. President en Directeuren, mitsgaders de
„ Secretaris der Bank, genieten voor hunne werk-

Maart 1814. „ zaamheden zoodanig honorarium, uit de voor-„ deelen der Bank, (als; bij het daaromtrent, op „ heden, door Ons te nemen speciaal besluit, „ zal worden bepaald.

„ 41. President en Directeuren zijn niet aan-„ sprakelijk voor schaden, geprofuleerd uit da-„ den, handelingen of bedrijven, door hen in „ hunne qualiteit gedaan of verrigt, welke niet „ strijdig bevonden worden met dit Octrooi en „ Reglement. Zij zijn in persoon en goederen „ niet arrestabel voor civile actiën en pretentiën, „ ten laste der Bank.

„ 42. President en Directeuren leggen, bij „ de aanvaarding hunner posten, den eed op „ dit octrooi en reglement, *mitsgaders dien van* „ zuivering, af in Onze handen, of van die „ genen, die Wij daarmede zullen belasten.

„ 43. President en Directeuren zijn gemagtigd, „ om de operatiën van de Bank ook te Rotter-„ dam, Dordrecht en in alle de hoofdplaatsen „ der Vereenigde Nederlanden te doen bedrijven, „ hetzij door particuliere correspondenten, hetzij „ door gecommitteerden, zoodanig, als zij, tot „ het meest *gerijf* van *iedere plaats*, raadzaam „ zullen oordeelen.

„ 44. De President is bevoegd alle zoodanige „ gecombineerde vergaderingen te beleggen met „ Directeuren en Commissarissen, en daarin alle „ zoodanige voorstellen en punten in overweging „ te brengen, als hij voor het belang der Bank „ dienstig zal oordeelen.

„ 45. De President is tot het beleggen van „ dergelijke gecombineerde vergaderingen mede „ bevoegd en gehouden, op verzoek, hetzij van „ drie der vijf Directeuren, hetzij van vier der „ zes Commissarissen.

„ 46. In alle dezelve gecombineerde vergade-„ ringen, zoo wel als in die van President en „ Directeuren afzonderlijk, zal bij hoofden van „ de presenten gevoteerd, en bij de meerderheid

„ be-

„ beslist worden, en, in geval van staking der „ stemmen, zal de presidiale stem beslissen. Maart 1814.

„ 47. Tot Directeuren zijn verkiesbaar alle „ deelhebberen hier te Lande, welke, ten minste „ gedurende zes maanden, vóór en op den dag „ der verkiezing, op de registers der Bank moe- „ ten bekend staan als eigenaars in het fonds „ voor eene kapitale som van *f* 10,000:0:0, of „ tien actiën elk; die ook vervolgens, gedurende „ de den tijd hunner functiën, van hunne reke- „ ning niet zal kunnen worden afgeschreven of „ getransporteerd.

„ De Directeuren, welke voor de eerste maal „ zullen worden aangesteld, zullen verplight zijn „ binnen eene maand, na dat zij tot Commissarissen „ zullen zijn benoemd, aan dezelve te doen blijken, „ dat voor gelijke somme van *f* 10,000:0:0 in het „ fonds geïnteresseerd zijn; en, bij foute van dien, „ van hunne functiën als Directeuren vervallen zijn.

„ 48. Alle zes maanden, treedt een der vijf „ Directeuren af, de eerste keer bij loting, ver- „ volgens naar ouderdom van dienst, doch de „ afgetredene is telkens weder verkiesbaar.

„ 49. De benoeming van den President en „ Secretaris blijft aan Ons ten alle tijde voor- „ behouden, en benoemen Wij dadelijk, edoch „ slechts voor deze eerste keer, en ten einde de „ introductie van dit Octrooi te bespoedigen, „ twee der vijf Directeuren.

„ 50. Zoodra de deelneming in deze Bank „ zal zijn gevorderd tot de hoogte van twee „ duizend actiën, zullen de achttien personen, „ welke voor het meeste getal actiën deel zul- „ len hebben genomen, bij het lot, zes perso- „ nen uit hun midden bestemmen, om, gedu- „ rende het eerste boekjaar, het natemelden com- „ missariaat uit te maken.

„ 51. Deze zes personen zullen dadelijk, in „ eene gecombineerde vergadering, met President „ en de reeds benoemde twee Directeuren, for-

„ me-

Maart 1814. „ meren eene nominatie van een dubbel getal „ perfonen, door Directeuren en Commisfaris- „ fen, in gemeenfchappelijke vergadering, ge- „ formeerd.

„ 53. Alle de deelhebberen in de Neder- „ landfche Bank gezamenlijk worden voor hun- „ ne regten en belangen, ten opzigte van de- „ ze, gerepresenteerd, door zoodanige vijftig „ perfonen uit hun midden, welke, refpective- „ lijken in der tijd, de bezitteren zullen zijn „ van het grootfte getal actiën.

„ Deze vijftig perfonen benoemen, bij het „ einde van het eerfte boekjaar, bij meerder- „ heid van ftemmen, hetzij uit hun midden of „ buiten hen, zes *mede-participanten tot Com-* „ misfarisfen, en vervullen op gelijke wijze alle „ voorvallende vacatures van Commisfarisfen.

„ 54. Commisfarisfen zullen, de eerftemaal, „ op den dag der verkiezing, en vervolgens, „ ten minfte gedurende zes maanden, vóór en „ op dien dag, op de registers der Bank moeten „ bekend ftaan als eigenaars in het fonds voor „ eene kapitale fom van zes duizend guldens, „ of zes actiën elk.

„ Van dezelve treedt jaarlijks een derde af, „ de eerfte en tweede keer, bij loting, vervol- „ gens naar ouderdom van dienst; zijnde de „ aftredende telkens weder verkiesbaar.

„ 55. Na afloop van de fluiting der Bank, „ ten einde van elk boekjaar, worden de ba- „ lanfen aan Commisfarisfen overgelegd; zij exa- „ mineren dezelve, binnen de eerstvolgende maand; „ nemen, op derzelver deugdelijkheid en echt- „ heid, den eed der boekhouders en kasfiers „ af, en dezelve akkoord bevonden en goed- „ gekeurd hebbende, quitteren en dechargeren zij „ Prefident en Directeuren wegens hunne gehou- „ dene administratie, en bepalen, na ingenomen „ advijs van Prefident en Directeuren, de uit-

„ dee-

„ deeling of het dividend aan deelhebberen uit „ te keeren over het afgeloopene boekjaar. Maart 1814.

„ 56. President en Directeuren zullen aan „ deelhebberen bekend maken, welke uitdeeling, „ door Commissarissen, over het voorgaande „ boekjaar is bepaald en vastgesteld; zullende „ dezelve uitdeeling geschieden percentsgewijze „ aan alle die genen, hunne erven of regtver- „ krijgenden, welke, op het einde van het af- „ geloopen boekjaar; als mede-eigenaren van en „ deelhebberen in het fonds der Bank op de „ registers derzelve, bekend zijn geweest, en „ over zoo vele actiën, als elk derzelve, op dat „ tijdstip, op zijn' naam heeft gehad.

„ 57. De directie der Bank zal niet vermo- „ gen het kapitaal der respective deelhebberen, „ noch de divendenden aan dezelve competeren- „ de, te onderwerpen aan eenige verbeurde boe- „ ten of korting hoe ook genaamd, anders dan „ de verminderingen, door verliezen of onkosten „ ontstaande, en door alle deelhebberen gelijke- „ lijk, elk voor zijn aandeel, naarmate van het- „ zelve, te lijden en te dragen; zullende echter „ hiervan uitgezonderd zijn de sommen, welke, „ bij wijze van borgtogt, door de directie of de „ geëmploijeerden, ten behoeve der Bank, wor- „ den vast gemaakt, welke, in geval van scha- „ den en boeten, bij de huishoudelijke reglemen- „ ten der Bank, aansprakelijk kunnen en mogen „ worden gesteld.

„ 58. De stipte geheimhouding omtrent alle „ zaken de Bank of particuliere ingezetenen be- „ treffende, en meer bijzonder omtrent de es- „ comptes, beleeningen en rekeningen courant, „ he aandeel of fonds der respective deelhebbe- „ ren op de registers der Bank, en alle andere „ particuliere transactiën, wordt, bij dezen, aan „ den President, de Directeuren, den Secretaris, „ de Commissarissen, mitsgaders aan alle de on- „ derhoorigen en geëmploijeerden der Bank, ten

„ sterk-

Maart 1814. „ ſterkſte geordonneerd en aanbevolen, ieder voor „ zoo veel hem aangaat.

„ VIERDE AFDEELING.

„ *Verdere voorregten en voordeelen, aan de*
„ *Bank verleend en verzekerd, gedurende*
„ *den loop van het tegenwoordig octrooi.*

„ 59. Het kapitaal der Bank, het aandeel der „ deelhebberen in hetzelve, de winsten, dividen- „ den of uitdeelingen aan dezelve competerende, „ zullen, *als zoodanig*, gedurende den loop van „ dit octrooi, op geenerlei wijze worden belast „ of bezwaard met eenige belasting of uitkee- „ ring aan den Lande.

„ 60. Alle renverſalen, recepiſſen en bank- „ biljetten, welke, door de directie der Bank, „ gedurende den loop van dit octrooi, uitgege- „ ven zullen worden, mitsgaders alle aſſignatiën „ en quittantiën op de Bank af te geven, zoo „ als ook de boeken bij de Bank te houden, „ worden, ten nutte dezer inſtelling, en ten „ voordeele van '*s Lands ingezetenen*, bij deze, „ vrijgeſteld van het regt van registratie, alsme- „ de van het middel op het zegel, reeds ge- „ heven wordende, of in het vervolg zullende „ worden geheven, blijvende echter alle andere „ acten of ſtukken, bijzondere perſonen ofte „ den deelhebberen perſoneel betreffende, aan de „ betaling van 's Lands lasten, even als andere „ ingezetenen, onderworpen.

„ 61. De gelden in rekening courant bij de „ Bank ten goede zullen, in geen geval, arres- „ tabel zijn, dan alleen ter bekoming, van het- „ geen bij een regterlijk vonnis zal zijn toege- „ wezen.

„ 62. Gedurende den loop van dit octrooi, „ kunnen, door de Wet, in dit reglement zoo- „ danige veranderingen gemaakt en hetzelve zoo-

„ da-

„ danig geamplieërd en gealtereerd worden, als „ voor de belangen van 's Lands ingezetenen of „ de instandhouding der Bank zal noodig en „ raadzaam geoordeeld worden, mits in het al„ gemeen niet strijdig met de bepalingen, waar„ bij den deelhebberen het genot van de hun „ daarbij toegezegde faveuren wordt verzekerd, „ en speciaal niet met het aan de directie toe„ gezegd, vrij en onafhankelijk bestuur van de „ fondsen der Bank; kunnende almede, geduren„ de den loop van dit octrooi, door de Wet, „ wanneer daartoe, hetzij in de omstandigheden „ van tijden, hetzij in de operatiën der Bank, „ termen van noodzakelijkheid worden gevonden, „ tot de verkleining van het fonds, of tot de „ algeheele dissolutie der Bank worden besloten; „ dit laatste echter alleen, na dat alvorens de „ directie der Bank in derzelver belangen zal „ zijn gehoord, en alsdan op den minst schade„ lijken voet voor de belanghebbenden. *Maart 1814.*

„ 63. Eindelijk wordt aan alle geconstituëer„ de autoriteiten; zoo civiele als militaire, en „ bijzonder aan de stedelijke regering van Am„ sterdam, de bescherming en beveiliging der „ Bank, gelijk mede de handhaving van dezelve „ bij de voorregten en voordeelen bij dit octrooi „ bepaald, ten duurste aanbevolen."

Commissie ter inschrijving van geprescribeerde effecten.

Ten einde onderscheiden Rentheffers van den Staat, door onvrijwillig verzuim, of andere beletselen nalatig gebleven, of buiten staat geweest zijnde, en hun toebehoorende effecten ten laste van de Vereenigde Nederlanden loopende, binnen de gestelde termijnen in het Grootboek der Nationale Schuld naar behooren te doen inschrijven, en mitsdien ten aanzien dezer effecten gevallen zijnde in de termen der prescriptie, bepaald bij het decreet van den 2den Julij 1812, als nog in de gelegenheid te stellen, om de kapitalen, welke de pene van nulliteit, bij hetzelve decreet gestatuëerd

Maart 1814. eerd hebben ondergaan te conserveeren, besloot Zijne K. H. op den 26sten het volgende:

„ Art. 1. Alle effecten tot de nationale schuld „ behoorende, en begrepen geweest in de successivelijk gedane oproepingen tot inschrijving in het „ Grootboek, welke, als daartoe ter behoorlijker „ tijde niet zijnde aangeboden, gevallen zijn in de „ termen der prescriptie bepaald bij het keizerlijk „ decreet van den 2den Julij 1812, zullen alsnog ter „ inschrijving in het Grootboek kunnen worden ge„ admitteerd gedurende den tijd van drie maanden; „ te rekenen aanvang te nemen van den eersten „ Mei aanstaande.

„ 2. De Commissarissen van het Grootboek der „ Nationale Schuld; zullen de houders van deze ef„ fecten, tot inlevering van dezelve, gedurende het „ voorschreven tijdvak van drie maanden, oproepen.

„ Zij zullen deze oproepingen regelen naar gelang „ van de verschillende afdeelingen der schuld, en „ zich van de wettigheid der ingeleverde effecten „ verzekeren, alvorens dezelve ter inschrijving te „ admitteren, mitsgaders zorge moeten dragen, dat „ daarbij geobserveerd worden de bepalingen en for„ maliteiten, welke bij de wet en de reglementen, „ op de *invoering en instandhouding van het* „ Grootboek vastgesteld, zijn voorgeschreven.

„ 3. De renten der inschrijvingen, ten gevolge „ van het tegenwoordig besluit te doen, zullen in„ gaan met den 1sten Januarij van het thans loo„ pende jaar. Geene verdere achterstallige interes„ sen, zullen op dezelve worden aanbetaald.

„ 4. De Directeur-Generaal der Centrale Kas en „ der Nationale Schuld, zal Ons, op het einde „ van iedere maand, een staat aanbieden van de „ inschrijvingen, welke, uit krachte van het hier „ voren gestatueerde, zullen geschied zijn."

Ter voorkoming in de moeijelijkheden, welke de strenge toepassing der weder ingevoerde Wet op het Binnenlandsch Last Water- Plaisier- en Passagie-Geld, van den 23sten Januarij 1809,

en

en de daarop gevolgde reglementen en executoire bepalingen, voormaals ontmoet heeft in den ophef van dit middel, en ter wegneming tevens bij het te dien einde verleenen der vereischte faciliteiten, van alle zoodanige twijfelingen als zich omtrent andere punten van gemelde wet en reglementaire bepalingen hadden opgedaan, besloot Zijne K. H. op den 26sten dezer de volgende modificatiën op deze belasting: *Maart 1814.*

„ Art. 1. De waterschepen, welke zout water „ aanvoeren voor de zoutzieders, of zoet wa „ ter voor de bierbrouwers, zullen, schoon het „ *water*, bij art. 3, der Wet, opgenoemd wordt „ onder de voorwerpen, welker uitsluitende ver „ voering de overdekte schepen tot eene vermin- „ derde belasting, volgens de tweede klasse te- „ rug brengt, behooren gerangschikt te wor- „ den, onder de schepen van de eerste klasse. Modificatie op de belasting van het binnenlandsch Last- Water- Plaiser- en Passagie-Geld.

„ 2. Desgelijks zullen de aardappelen niet ge- „ rekend kunnen worden te behooren tot de groen- „ ten, welker vervoering, volgens het hier bo- „ vengemelde derde artikel, aan een minder regt „ onderhevig is.

„ 3. Tot voorkoming van klagten, over het „ ongelijk tauxeren der koren-ligters, toegestaan „ bij art. 24 van het reglement, zullen deze vaar- „ tuigen aan dezelfde meting, ijking en branding „ onderworpen zijn, als de verdere schepen en „ vaartuigen dezer maatregelen subject; edoch, „ voor de meerdere ruimte, tot het luchten en „ verschieten der granen benoodigd, eene korting „ van *een derde* toegestaan, en de capaciteit alzoo „ berekend worden naar hetgeen als volle en be- „ kwame lading met dezelve kan worden vervoerd.

„ 4 De schippers, welke, krachtens art. 6 der „ wet, volgens het aantal reizen, hun verschuldig- „ de in het lastgeld moeten opbrengen, zullen, „ tot nadere voorziening, kunnen volstaan met de „ heen- en weder-reis, voor ééne reis aan te geven.

„ 5. Daarentegen zullen de schippers van beurt-

Maart 1814. „ en veerſchepen, niet op de zeilagie gebouwd, „ welke goederen en pasſagiers tevens vervoeren, „ en alzoo vallen in de termen der 5de en 7de „ klasſen der belasting, niet kunnen reclameren „ het effect van art. 12 der Wet, om pro rato „ van hunne ladingplaatſen in het lastgeld te „ worden aangeſlagen, maar gehouden zijn, met „ alle andere ſchippers, eigenaars en directie voe„ rende van beurt- en veerſchepen der 5de klasſe, „ volgens de reize te betalen, onverminderd de „ oplegging van het pasſagie-geld, door hen van „ de pasſagiers in te vorderen.

„ 5. Schuitjes, en pontjes, gebezigd wordende „ tot beurten en veeren, waarvan de vracht loonen „ voor de reize of overvaart voor *één perſoon*, „ niet meer dan drie duiten bedragende zijn, zullen „ onderworpen zijn aan het regt der 3de klas„ ſe, volgens artikel 4 der Wet.

„ 7. De ſchuitjes, pontjes en kleine vaar„ tuigen nimmer tot vervoer, maar in geſloten „ vijvers tot ſieraad van buitenplaatſen verſtrek„ kende, kunnen, zoo lang dezelve alleen hiertoe „ dienstbaar zijn, niet geacht worden onderwer„ pen van *belasting uit te maken.*

„ 8. Overigens zullen de ſcheeps-meters en ijk„ meesters in het meten en ijken der ſchepen zich „ ſtiptelijk gedragen naar de hun gegevene inſtruc„ tiën, en ter betere naleving van het voorgeſchre„ vene bij art. 15 der wet, nopens het niet onder „ de ladingplaats en gevolgelijk onder het lastgeld „ begrijpen der roeren, kajuiten en vooronders tot „ berging en logement der ſchippers-equipagiën „ en pasſagiers beſtemd, de meting doen plaats „ hebben van vastſchot tot vastſchot.

„ 9. De ſchippers, eigenaars en directie voe„ rende van ſchepen en vaartuigen, welke zouden „ mogen ſustineren buiten 's lands te huis te hoo„ ren, zullen gehouden zijn, des gerequireerd, aan „ de ambtenaren tot de recherce bij de middelen te „ Lande geautoriſeerd, door vertooning van hunne

„ pas-

„ paspoorten en op pene van arrest, hiervan te doen „ blijken." Maart 1814.

Op verschillende rekwesten van eigenaren van voormalige heerlijkheden, Ridderhofsteden en Havezaten, strekkende alle om te worden hersteld in de regten en voordeelen, die daaraan oudtijds zijn toegestaan, overwegende, dat zulk een volledig herstel in geenen deele zou zijn overeen te brengen met de tegenwoordige omstandigheden van het vaderland, en met de algemeene gronden van regering, aan welker in achtneming deszelfs toekomstige rust en voorspoed ten naauwste verbonden zijn, dan niet te min, ter gemoetkominge der benadeelde eigenaren, al zulke bepalingen willende maken, als te dezen, behoudens het belang van den Staat, in aanmerking konden komen, besloot Zijne K. H. op den 26sten het volgende. Provisionele bepalingen wegens de toekomstige uitoefening der voormalige Heerlijke Regten.

„ Art. 1. De voordragt van Schouten, Secretarissen en Bestuurderen van Gemeenten of Polders, zal, in de voormalige Heerlijkheden, alwaar deze of soortgelijke ambtenaren, door de eigenaren of heeren, benoemd werden, door dezelve eigenaren aan Ons geschieden, overal, alwaar de plaatselijke of andere bijzondere omstandigheden, het niet raadzaam zullen maken, de aanstellingen onmiddelijk en zonder voorafgaande voordragt te doen plaats hebben, blijvende echter de aldus aan Ons voorgedragen en door Ons aangestelde ambtenaren, in zoodanige afhankelijkheid van de algemeene lands of provinciale autoriteiten, als de orde van den dienst en de reglementen mede brengen, en kunnende zij dienvolgens, om wangedrag, door Ons worden ontslagen, of van hunne posten vervallen verklaard.

„ 2. Alle kleinere gemeente bedieningen, welke te voren door de heeren of eigenaren vervuld werden, blijven hun voortaan, ter vervulling overgelaten; onder reserve echter van onze bevoegdheid, om, ingeval van klagt of verschil

Maart 1814. „ daaromtrent, zoodanig te beschikken, als Wij „ zullen bevinden te behooren.

„ 3. De regten van jagt, visscherij, vogelarij, „ nakoop, pondgeld, veeren en soortgelijken, zul- „ len, op den voet bij het voorgaande artikel be- „ paald, door de eigenaren der heerlijkheden wor- „ den behouden, onder speciale onderwerping ech- „ ter van alle dezelve regten aan zoodanige modi- „ ficatiën en reglementaire bepalingen, als Wij ver- „ meenen zullen, omtrent eenige daarvan, of om- „ trent allen, te moeten vaststellen; te welken aan- „ zien Wij Ons alle mogelijke ruimte voorbehouden.

„ 4. Alle akten van verkoop, verhuring, ver- „ pachting en hypothecatie, zullen, in de voorma- „ lige Heerlijkheden *ten overstaan van den Schout* „ en twee Leden van het Plaatselijk Bestuur der „ Gemeente, binnen welke die behooren, verleden „ worden. De zoodanige zullen gehouden worden, „ als in authentieken vorm gepasseerd, blijvende „ de Schouten, met betrekking tot dezelve, onder- „ worpen, aan alle de pligten, aan de notarissen, „ daaromtrent bij de Wet opgelegd.

„ 5. *Het regt van collatie of beroeping van* „ *Predikanten, blijft onbepaald aan de voormalige* „ eigenaren van hetzelve toegekend, *dáár* waar „ de Predikanten uit de kerkelijke fondsen, zon- „ der subsidie van de Lands kasse, kunnen be- „ zoldigd worden; terwijl in de gemeenten, waar „ voorschrevene subsidiën plaats hebben, door de „ gemeenten of kerkenraden, een dubbeltal gefor- „ meerd, en de electie door den voormaligen ge- „ regtigden zal gedaan worden; blijvende eindelijk „ dáár, waar aan de voormalige Heeren, alleen „ het regt van mede stemmen, in de benoeming „ der Predikanten, of het regt van approbatie of „ aggreatie competeerde, al hetzelve in den vorm, „ zoo als zulks tevoren heeft plaats gehad; — al- „ les echter onverminderd Onze finale approbatie, „ of zoodanige nadere bepalingen, als, door Ons

„ bij

,, bij de organisatie van den openbaren Eeredienst, ,, zouden mogen gemaakt worden.

,, 6. Bij onze Ordonnantie op het Middel der ,, Successie, zal nader bepaald worden het regt ,, van eigendoms overgang, hetwelk, voor de voormalige Heerlijkheden, bij verandering van eigenaar, zal betaald worden, en waarbij, aan de ,, voormalige partikuliere bezitters van Leenkamers ,, zal worden toegestaan zoodanig aandeel in dat ,, Successie regt, onder hunne voormalige ressorten te percipiëren, als Wij in billijkheid, en ,, tot te gemoetkoming in de schaden hunner vervallene Leenkamers, zullen vermeenen te behooren.

,, 7. Ten einde alle deze bepalingen te doen ,, effect sorteren, zullen alle de voormalige Heerlijkheden, welke door combinatiën met andere ,, jurisdictiën mogten zijn vermengd, weder gescheiden en op zichzelven gebragt worden; met ,, uitzondering echter van die gemeenten, alwaar die ,, combinatiën voor het belang der inwoneren hoogstnoodig bevonden, en, zonder infractie der concessiën, daarvoor aan derzelver voormalige eigenaren toegezegd, kunnen behouden worden.

,, 8. Alle questiën, over het voormalig regt ,, der eigenaren, en alzoo over de applicatie der ,, beginselen van dit Ons Besluit op de bijzondere gevallen, zullen, als questiën over bijzondere eigendoms-regten, uitsluitend ter cognitie ,, en judicature onzer regtbanken verblijven.

,, 9. Alle verschillen, klagten of moeijelijkheden uit het verstand, de toepassing en uitvoering ,, van dit Ons Besluit, in de bijzondere gevallen, ,, zullen worden gebragt ter cognitie van den ,, Commissaris Generaal van het Departement, in ,, hetwelk dezelve plaats hebben, of de autoriteiten, die denzelven vervangen zullen

,, Deze zullen de verschillende belangen zoo veel ,, mogelijk vereenigen en partijen bevredigen, en ,, des noods derzelver questiën summier beslissen, ,, behoudens het regt van doleantie bij den Com-

 ,, mis-

Maart 1814. „ missaris-Generaal tot de Binnenlandsche zaken, „ die daarvan aan Ons zal rapport doen; ten einde, alsdan daaromtrent, zoodanig te statuëren, „ als Wij zullen vermeenen te behooren.

„ 10. Alle de speciale bepalingen van dit Ons „ Besluit zullen geenszins derogeren aan zoodanige „ andere of verdere regten, welke of bij deze niet „ mogten vermeld, of als grondregten beschouwd „ en niet uitdrukkelijk zijn gedenomineerd geworden.

„ 11. Wij reserveren aan Ons, omtrent de „ invordering van eenige Lands middelen, door „ of van wege de gemeente zelve, zoodanige „ nadere schikkingen daar te stellen, als Wij zul- „ len geschikt oordeelen, om het belang van den „ Lande met dat der gemeenten in overeenstem- „ ming te brengen.

„ 12. Deze bepalingen zijn provisioneel en ge- „ schikt om alle botsingen voor te komen, en „ den loop der administratie op eene billijke wijze „ te regelen, ten einde in tijd en wijle nader door „ Ons herzien of in verband gebragt te worden „ met het gunt de Grondwet of daaruit te proflu- „ ëren Reglementen te dezen zouden mogen bepalen."

Vernieuwing van de belasting ten behoeve van het Kweekschool voor de Zeevaart te Amsterdam, van 26 Mei 1765.

Om het belangrijke en nuttige Kweekschool voor de Zeevaart binnen de Hoofdstad opgerigt, en bij besluit van den 22sten December 1813 hersteld (zie boven bl. 136) een nieuw bewijs te geven van bijzondere bescherming, nam Zijne K. H. het volgende besluit op den 28sten dezer maand.

„ Art. 1. De belasting, voorheen, op verzoek „ der Commercie; ten behoeve en tot onderhoud „ van het Kweekschool voor de Zeevaart, gelegd „ geweest op alle de Schepen, inkomende in de „ Havens, resorterende onder de voormalige Admi- „ raliteiten van de Maas en Amsterdam, wordt „ wederom ingevoerd, en voor alle de havens „ der Vereënigde Nederlanden gemeen gemaakt.

„ 2. Dezelve zal geheven worden op gelijken „ voet en wijze, als bij de Resolutie van de Sta- „ ten van Holland en West Vriesland, van den

„ 26sten

„ 26sten Mei 1765, was bepaald, de tiende „ verhooging daar onder begrepen, te weten: Maart 1814.

„ Op de schepen van de Oost-Indiën „ en de Kaap . . . . f 15: 8: 0

„ Van de West Indiën, Kust van „ Guinée, Amerika . . . . . . - 6:12: 0

„ Van de Middelandsche-zee, van „ Gibraltar tot de Levant . . . . - 6:12: 0

„ Van Lisfabon, Kadix en verdere „ Portugesche en Spaansche havens - 3: 6: 0

„ Van Rusland en de witte zee - 3: 6. 0

„ Van Frankrijk tot het Kanaal en „ de Bogt . . . . - 2: 4: 0

„ Van de Oostzee tot Koningsbergen, „ boven de vijftig lasten goed aanbren- „ gende . . . . - 1:13: 0

„ Van de Oostzee tot Koningsber- „ gen, onder de vijftig lasten goed „ aanbrengende . . . . - 1: 2: 0

„ Van Engeland, het Kanaal en de „ Bogt van Frankrijk . . . . . - 1: 2: 0

„ Van de havens in de Noordzee „ en de Kleine Oost . . . . . . - 1: 2: 0

„ Van schepen van Noorwegen en de „ Kleine Oost, onder de vier en „ twintig lasten goed aanbrengende - 0:11: 0

„ Op de vroeger gebruikelijke voet, te innen bij „ de ontvangers van de convoijen en licenten, en „ bij het afrekenen der schepen van de schippers „ af te vorderen; zullende daarvan vervolgens „ alle maanden door het Departement van Finan- „ ciën aan Commissarissen van het Kweekschool, „ behoorlijke opgave, mitsgaders uitkeering van de „ ontvangene penningen worden gedaan"

De Voorzitter der Vergadering van Commissarissen over het vaderlandsche fonds ter aanmoediging van 's Lands Zeedienst, de Hoogleeraar J. H. VAN SWINDEN had dan in zijne aanspraak op den laatsten der vorige maand ter gelegenheid van het wederoprigten van het zelve ge-

Maart 1814. gesticht, niet ongegrond gezegd: „ wij durven „ ons vleijen, dat de Souvereine Vorst eene be„ lasting zal herstellen, die, door de Staten van „ Holland en Westvriesland, op het verzoek van „ vele aanzienlijke Kooplieden, in verschillende „ steden, ten behoeve van het Kweekschool op „ de inkomende schepen gelegd, de derde bron „ uitmaakte van het bestaan des gestichts." De som, welke die belasting had opgebragt was somtijds wel tot negen duizend guldens in een jaar gestegen; doch in het jaar 1809 door stilstand des handels, tot twaalf honderd guldens gedaald. Vrede en voorspoed bleven nu alzoo de vurige wenschen, ook van deze stichting, om van dit gunstrijk besluit van *Zijne K. H. de rijkste* vruchten te genieten.

Vrije invoer, zonder betaling van inkomende regten, in Staats-Vlaanderen van tarwe, rogge, gerst enz. De graanhandel inzonderheid vond belang bij het volgende besluit van den 28sten:

„ Art. 1. De tarwe, rogge, gerst, haver, „ erwten, boonen, boekweit, rond en plat zaad, „ mitsgaders de meekrap, gewassen of geteeld in „ Staats-Vlaanderen, en van daar naar de departe„ menten der Monden van de Schelde of an„ dere vervoerd *wordende, zijn* aan geene be„ taling van inkomende regten of impost op „ buitenlandsche producten onderworpen.

„ 2. De schepen, tot den aanvoer te bezi„ gen, voor zoo verre dezelve in Staats Vlaan„ deren te huis behooren, offschoon voor als nog „ van geene quittantiën van binnenlandsche *last-* „ geld voorzien, zullen vrij en onverhinderd mo„ gen reizen en keeren, zonder aan de betaling van „ het buitenlandsch lastgeld te zijn onderworpen.

„ 3. Onze Commissaris-Generaal voor de za„ ken der Financiën, wordt belast met de uitvoering „ van dit Besluit, en zal de noodige voorzorgen „ doen nemen tot voorkoming van alle misbruik.

Gunstige waterstaat na dezen winter. De waterstaat des lands was bij het begin van deze maand nog steeds dreigende geweest. De Dijkgraaf J. A. DE CHALMOT had zijnen eigen

gen perſoon met zoo veel moed als beleid gewaagd om de dijken van Zalk en Kamperveen te behouden. De hervatte vorst had aan het ijs, op de Lek, weder zoo veel ſterkte gegeven, dat men hetzelve te Vreeswijk te voet kon pasſeren, gelijk men zulks bij Schoonhoven nog deed op de helft dezer maand: doch op den 21ſten was de Lek vlot geworden, op den 22ſten de Waal, als mede de Yſſel; terwijl het Bergſche veld, de Dordſche kil en de boven- en nedermaas geheel open en grootendeels van ijs bevrijd waren, en men zich voor het einde der maand mogt verheugen, dat alle gevaren van watersnood, door Gods Vaderlijke Voorzienigheid, waren voorbijgedreven.

Maart 1814.

De veepest geſtuit.

De berigten wegens den ſtaat der veeziekte te Utrecht ſtrekten geſtadig ten bewijze, dat de middelen tot ſtuiting van dat onheil aangewend, en wel voornamelijk de daarſtelling en verſterking, van tijd tijd, van het kordon, door den Goddelijken zegen, het gewenschte uitwerkſel hadden, dat de veepest zich tot de Gemeente van Utrecht had bepaald, zonder zich verder te verſpreiden.

Fonds tot voorkoming en ſtuiting van de Runderpest.

Zijne K. H., overwegende, dat het fonds tot voorkoming en ſtuiting van Runderpest opgerigt, in gevolge de publicatie van 26 December 1799, en verder bij publicatiën van 30 Mei 1800 en 12 April 1809, door het leggen van eene belasting van twee en één Stuiver op elk Runderbeest, Paard en achttal Schapen, telkens, gedurende de jaren 1807 tot 1811 ingeſloten, geëxecuteerd tot een fonds voor den Landbouw, onder het Fransch beſtuur, met de gewone Landsfinanciën was vermengd geworden, dat echter de noodzakelijkheid van zoodanig fonds, bovenal in dit jaar was ondervonden, en dat de onkosten, welke tot bevordering en aanmoediging van den Nederlandſchen Landbouw vereischt worden, het meest gepast en eigenaardig door de Landbouwers zelve ge-

Maart 1814. dragen worden, en alzoo hoogstdeszelfs goedkeuring hechtende aan de grondbeginselen, waarop deze belasting, bij voorschrevene publicatiën is gevorderd, en dat het genoemde fonds, weder van nieuws af behoorde te worden opgerigt, en alzoo de opbrengst ten gemelden einde, eenige jaren achter den anderen noodzakelijk zou zijn, had den 7den van deze maand reeds genomen het volgende besluit:

„ Art. 1. Door alle houders van Runderen, „ Paarden en Schapen, binnen de Vereenigde Ne„ derlanden, zal, gedurende de jaren 1814, 1815, „ 1816, 1817, 1818, 1819 en 1820, telken jare, „ ten kantore der Ontvangers van de directe Be„ lastingen der Gemeenten, onder welke zij behoo„ ren, ten behoeve van den Landbouw, worden „ opgebragt, voor elk Runderbeest, ten tijde der „ beschrijving, boven de twee jaren oud, en voor „ ieder Paard, boven de drie jaren oud, gelijk „ mede voor elk achttal Schapen, twee stuivers, „ en voor elk Rund, beneden twee, en elk „ Paard, beneden drie jaren oud, één stuiver, „ alles gerekend ten tijde der beschrijving.

„ 2. Kalveren, geene drie maanden, en Veu„ lens, nog geen jaar oud, gelijk ook Lamme„ ren, tot twee maanden oud, zijn van deze „ Belasting uitgezonderd.

„ 3. De beschrijving voor deze Belasting „ zal geschieden, te gelijk en op dezelfde wij„ ze, als de beschrijvingen voor de directe Be„ lasting op de Paarden.

„ 4. De bovengemelde Belasting op Runde„ ren, Paarden en Schapen zal moeten betaald „ worden, vóór het einde van de maand Sep„ tember, van ieder jaar.

„ 5. Tot goedmaking der kosten van beschrij„ ving, perceptieloonen en kosten voor het druk„ ken der Quohieren en Staten, zal, boven deze „ belasting, worden geheven één penning van iederen

„ stui-

Maart 1814.

,, ſtuiver, waarmede elks aanſlag op het Quohier zal worden verhoogd.

,, 6. Omtrent hen, die nalatig zijn, de Belasting, op den hier vorengemelden tijd, op te brengen, zal, op gelijke wijze, gehandeld worden, als, omtrent de nalatigen bij de directe Belastingen is bepaald.

,, 7. De opbrengst van deze Belasting zal ſteeds eeniglijk beſtemd zijn ten behoeve en ten gebruike van den Landbouw over de geheele Vereenigde Nederlanden, en zal inzonderheid dienen tot het verleenen van ſchavergoeding, voor op last gedoode Beesten, en tot het vinden van verdere kosten, die tot ſtuiting van Runderpest vereiſcht worden, in voege als dit bepaald is, bij Publicatie van 26 December 1799, Beſluit van 12 April 1809, Beſluit van 18 Mei 1810, n°. 18, en Ons Beſluit van 15 Januarij 1814, no. 77, en zullen deze gelden nimmer, tot eenig ander, dan de hier genoemde, einden gebruikt worden.

,, 8. De gelden, uit deze opbrengst voortſpruitende, zullen altoos geheel onvermengd en afgeſcheiden van alle andere 's Lands Financiën worden gehouden, en door den Directeur-Generaal der Centrale Kas en Nationale Schuld geſteld ter diſpoſitie van Onzen Commisſaris-Generaal voor de Binnenlandſche Zaken, om door den zelven te worden geadminiſtreerd, overëenkomſtig het Reglement op de adminiſtratie van het voormalig Fonds voor den Landbouw, gearresteerd bij Decreet van 28 Februarij 1807, n°. 61, of ingevolge zoodanige alteratiën, als op dit Reglement door Ons zullen gemaakt worden.

,, 9. Deze penningen, zoo verre zij niet dadelijk tot nut van den Landbouw, zullen worden gebruikt, zullen *aan den Lande*, op renten worden uitgezet.

,, 10. Van de penningen van dit Fonds, zullen, tot ſtuiting van Runderpest, *f* 100,000 ſeparaat worden gehouden, en ofſchoon aan den

,, Lan-

Maart 1814.

„ Lande op Renten wordende uitgezet, nogtans, „ ten allen tijde, in contante penningen, dispo- „ nibel worden gehouden; waartoe de Directeur- „ Generaal der centrale Kas en Nationale Schuld „ geene prealable autoriſatie van Ons zal behoeven.

„ 11. Zoo dikwijls, van de gemelde ƒ 100,000, „ bij ontſtane Runderpest, de bij art. 6 genoemde „ ſchadeloosſtellingen en kosten zullen zijn betaald, „ zal telkens, uit het overige van dit Fonds, „ zoo veel worden geſuppleerd, als van de ge- „ zegde ƒ 100,000: :-, ten gemelde einde zal „ zijn uitbetaald.

Volharding in Vaderlandſche giften.

Het rijkelijk ſtorten van vaderlandſche giften en het aanbieden van edelmoedige opofferingen van gedeeltelijk inkomen, ter *ſtijving van 's lands* geldmiddelen hield deze ganſche maand nog geenszins op. Officieren, Onderofficieren en Soldaten, van onderſcheidene bataillons deden het aanbod van eenen dag van hun Tractement in de maand zoo lang dit offer hunner vaderlandsliefde mogt benoodigd zijn, of ook wel gedurende dit ganſche jaar. Niet ſlechts zonden eenige inwoners van Harlingen op nieuw eene ſomme geld ten offer in, maar *tevens twee ijzeren ſtukken* kanon, van 12 ponds kaliber. De Studenten der Leijdſche Univerſiteit boden ook hunne bijeengebragte liefdegaven aan; terwijl de Leijdſche Vrouwen duizend ſoldatenhembden ten geſchenke zonden, ten blijke van de algemeenheid der geestdrift, zonder eenig onderſcheid van kunne of ſtand. Dat die geestdrift allerwege heerschte, toonden de gelijktijdige giften van aanzienlijke ſommen van de inwoners van Doetichem, van Lichtenvoorden, van Schiedam, van Leeuwarden, van Maasland

Grootheid der vrijwillige giften te Amſterdam.

Te Amſterdam trok men in het begin dezer maand de ſom op van vrijwillige giften voor de aanwerving en uitrusting van manſchappen ten dienſte van het vaderland gedaan, en men bevond derzelver beloop te zijn ƒ 414,516 10 6 Dit of-

ſer

ser was reeds voorafgegaan door *f* 20 114-9-8 aan het ongelukkige Woerden, en werd boven dien nog vergezeld van eenen schat van paarlen, juweelen, gouden en zilveren huisraad, gouden en zilveren medailles, geschenken der vrouwen, en van eene aanmerkelijke hoeveelheid andere giften, in kleedingstoffen, monteringen wapentuig en papier van geldswaarde, zoodat men, behalve de stedelijke collecten voor armenscholen en spijsuitdeelingen, en de giften in de boven opgenoemde goederen en kostbaarheden, de opbrengst der Amsterdamsche liefdadigheid en vaderlandsmin in den tijd van de vijf eerste maanden des herstels van den staat, doch der hope als toen nog voor deze zoo zeer verarmde stad, mogt berekenen ter somme van *f* 460,000. *Maart 1814.*

Hierbij liet het de weldadigheid te Amsterdam nog niet berusten. Aldaar vestigde zich eene maatschappij tot ondersteuning van behoeftige Landgenooten, welke door de gevolgen des oorlogs en van overstrooming buitengewoon hadden geleden. Deze maatschappij gaf, na verzogte en gunstig verkregene goedkeuring van den Souvereinen Vorst en van Burgermeesteren der stad, bij openbare berigten kennis van haar bestaan, met het oogmerk, om aan lijdende landgenooten eenen opbeurenden wenk te geven, dat zij, zoo verre de krachten zouden reiken, op ondersteuning konden rekenen, en om ook andere min gedrukte of niet geleden hebbende steden en plaatzen uit te noodigen, haar voetspoor te volgen en met het zelfde doel de handen in een te slaan. De maatschappij verdeelde zich, om regelmatig te werken in drie Commissiën, waarvan de eerste zich zou bepalen tot de huishoudelijke administratie; de tweede zou hare pogingen aanwenden, om op de verwoeste plaatzen zelve informatiën te winnen van de genen, die hulp benoodigd waren, en van de mate van den onderstand, welke de één in vergelijking tot den

Commissie van algemeene weldadigheid te Amsterdam voor noodlijdende Landgenooten.

an-

Maart 1814. anderen behoefde; terwijl de derde bestemd was, om met de medewerkende steden en plaatzen te correspondéren, en, door het vernemen van het goede door haar gesticht, te helpen medewerken, dat de uitdeelingen evenredig waren. — Het voorbeeld van deze menschenvrienden, die zich niet vergenoegden met zelve reeds de beurzen geopend te hebben tot verborgene giften, maar nu nog hunnen tijd, hunne werkzaamheden en een deel hunner bezittingen wel wilden dienstbaar maken tot leniging van de rampen hunner landgenooten, vond weldra navolging te Haarlem, alwaar te zelfden einde zich eene Commisfie vestigde, en van haar bestaan en oogmerk openlijk kennis gaf. — Inmiddels echter vond *zich de maatschappij* te Amsterdam reeds op den 8sten dezer maand vereerd met het volgende besluit van Zijne K. H.

„ Gezien de rekweste van den president en stede„ lijke raden der stad Gorkum, houdende aanvrage, „ om aan dezelven toe te staan eene algemeene in„ schrijving, waarvan het bedrag zoude strekken „ tot een gedeeltelijk herstel der schade, door min„ vermogende hunner stadgenooten, ten tijde van „ het onlangs plaats gehad hebbend bombarde„ ment, geleden, als ook, om remisfie van ver„ ponding, voornamelijk tot leniging van de ramp, „ welke het afbranden hunner twee water molens, „ door de Franschen, veroorzaakt heeft;

„ Gezien de rekweste van de plaatselijke besturen „ van Hardinxveld, Giessendam, Papendrecht, Gies„ sen Nieuwkerk, Meerkerk, Hoog Blokland, Kedi„ chem, Vuuren en Dalem, Woudrichem, Sleeu„ wijk en Werkendam, mede strekkende tot het „ bekomen van soortgelijke inschrijving, tot ver„ zachting der verliezen, welke hunne gemeenten, „ ten gevolge van den oorlog, geleden hadden;

„ Gezien eindelijk het aanbod van een aantal aan„ zienlijke en menschlievende mannen, welke zich, „ binnen de stad Amsterdam, hebben vereenigd, „ tot het openen van algemeene inschrijvingen en het

„ doen

„ doen van distributiën, geëvenredigd aan de „ schaden, door verwoestingen van den vijand of „ vernielingen van het water, in de verschillende „ oorden van het Vaderland, aangebragt; Maart 1814.

„ Overwegende:

„ Dat de stad Gorkum, als eene belangrijke „ vesting, in alle opzigten, onze aandacht ver- „ dient, en het lot van de ongelukkigen onder „ derzelver bewoners onze bijzondere bezorgdheid „ naar zich trekken moet;

„ Overwegende, dat de billijkheid vordert, dat „ de schade overal, zoo veel gelenigd worde, „ als in proportie der edelmoedige giften van de „ natie zal mogelijk bevonden worden, en dus ook „ de verdere rekwestanten daarop mogen hopen;

„ Overwegende, dat de, door die vaderlandsche „ mannen binnen de stad Amsterdam, welker namen „ in de geschiedboeken van den staat steeds met „ erkentelijkheid zullen genoemd worden, beraam- „ de, onderneming, om hier aan behulpzaam te „ zijn, en zich met alle brave Nederlanderen daar- „ toe te vereenigen, niet alleen onze hoogste goed- „ keuring en meest krachtdadige aanmoediging ver- „ dient, maar ook veel meer, dan alle partiële in- „ schrijvingen of kollecten, geschikt is, om voor „ alle lijdende gedeelten van het vaderland, ruime „ en evenredige hulpmiddelen te openen, welke „ door bijzondere concessiën geëntraveerd, en zelfs „ voor hen, aan welke zij verleend worden, „ ontoereikend zouden bevonden worden;

„ Gehoord de considératiën van onzen com- „ missaris-generaal voor de binnenlandsche zaken, „ na ingekomen advijs van den commissaris-generaal „ voor het departement der Monden vande Maas,

„ Hebben besloten en besluiten:

„ Art. 1. De commissie te Amsterdam, bestaande „ uit de heeren *F. Taijspil Jansz.*, *J. Goll van* „ *Frankenstein*, *G. ten Sande*, *Pieter Jacobus le* „ *Jolle*, Mr. *A. A Deutz van Assendelft*, *J. Gee-* „ *sink*, *Barend Jan Weijmar*, *J. P. de la Fontaine*

„ *Schlui-*

Maart 1814. „ *Schluiter*, *W. Broes*, V. D. M. Mr. *M. C.*
„ *van Hall*, *R. J. van der Meulen*, V. D. M.
„ *Dirk Jan Voombergh*, *M. Broen*, *Abraham*
„ *Jacob Broes*, Mr. *J. S. van de Poll*, *Van*
„ *Ouwerkerk de Vries*, *A. H. van den Berg van*
„ *Leksmond*, Mr. *S. A Verburg*, *Walrave van*
„ *Heukelom*, *W. Willink Jz.*, *Jacobus de Neuf-*
„ *ville*, *R. L. Chevalier*, *Nicolaas Lafonder*,
„ *Jan Reinhard Scholten*, *W. Wesſeling* en *H.*
„ *Croockewit*, wordt door ons, onder dankbetui-
„ ging voor hare edele gevoelens, geaggreëerd, op
„ den voet, door dezelve aan onzen commisſaris-ge-
„ neraal tot de binnenlandſche zaken voorgedragen.

„ 2. Zij wordt bijzonder oplettend gemaakt op
„ den dadelijk hulpvorderenden toeſtand der min-
„ vermogende ingezetenen der ſtad Gorkum, ten
„ einde die, naar onzen wensch, de eerſte vruch-
„ ten harer menschlievende onderneming mogen
„ ondervinden, en, uit de eerſte inkomende bij-
„ dragen, aan hen zoo veel beſteed worden, als
„ de commisſie, naar evenredigheid, maar eenig-
„ zins zal vermeenen te kunnen doen.

„ 5. Zij wordt ook geïnviteerd, ten behoeve
„ der verdere rekwestranten, in het hoofd van
„ dit beſluit vermeld, naar bevind van de ſcha-
„ den, door dezelven geleden, op gelijke wijze,
„ hare menschlievende zorgen aantewenden.

„ 4. Wij reſerveren aan ons, op het verder
„ verzoek der ſtad Gorkum, ten fine van remis-
„ ſie van verponding, nader te disponeren, zoo
„ als wij zullen bevinden te behooren.

„ 5. Wij requireren tot dat einde van het be-
„ ſtuur dier ſtad opgave:

„ *a*. Van de calculative ſchade aan de verbran-
„ de watermolens aangebragt, na aftrek van
„ het gunt daar van aan ijzer, metaal,
„ of andere materialen nog mogt overig zijn.

„ *b*. De grootte der morgentalen van de pol-
„ ders, voor welke dezelve moeten malen.

„ *c*. Het

„ *c.* Het bedragen der verponding, waar- *Maart 1814.*
„ voor die morgentalen in 1813 en 1814
„ zijn aangeslagen.

„ *d.* Eene accurate en, door alle de steden
„ van het plaatselijk bestuur onderteeken-
„ de, lijst der huizen of gebouwen, wel-
„ ke belangrijke schaden door het bom-
„ bardement geleden hebben, en waarvan
„ de eigenaren volstrekt onvermogend zijn
„ tot herstel derzelven.

„ 6. Wij inviteren de commissie te Amster-
„ dam, om ook, namens ons, volgens hare ei-
„ gene bedoeling, zich zoo veel mogelijk, te
„ combineren met soortgelijke commissiën in de
„ verschillende steden van het Vaderland, alle
„ bijdragen, is det doenlijk *in*, en alle uitdee-
„ lingen *uit* eene algemeene directie te doen ver-
„ zamelen en voortkomen, ten einde orde, even-
„ redigheid en onzijdigheid dit edel doel van
„ alle menschlievende Nederlanderen bekroone.

„ Er zal aan de, in het hoofd dezes, ge-
„ melde rekwestranten, ieder voor zoo veel de-
„ zelven regardeert, extract, en aan de heeren
„ gecommitteerden te Amsterdam, kopij van dit
„ besluit worden afgegeven, respectivelijk tot der-
„ zelver informatie en narigt, en met speciale
„ uitnoodiging aan heeren gecommitteerden, om
„ over hunne belangrijke werkzaamheden verder
„ met onzen commissaris-generaal voor de binnen-
„ landsche zaken te corresponderen.

„ Zullende voorts gelijk afschrift worden ge-
„ zonden aan onzen commissaris-generaal voor de
„ binnenlandsche zaken."

Wij mogen van de ijverige en weldadige medewer-
king van Vorst en Onderdanen tot herstel des *De Illustre Confrerie* van St. Joris.
lands en hulp der noodlijdende ingezetenen in de-
ze maand niet afstappen, zonder nog vermeld te
hebben, dat de deken, hoofdlieden, raadsheeren
en ministers van de *Illustre Confrerie* van St.
Joris, bij hun verzoek aan Zijne K. H. om het

Maart 1814. Opperdekenschap der orde voor hen door hoogstdezelfs doorluchtige voorvaders bekleed, wel te willen aanvaarden, het aanbod deden eener vaderlandsche gift van een honderd gouden rijders; welk een en ander door Zijne K. H. goedgunstig aangenomen werd.

Aansporing aan andere Plaatsen. Daar ter plaatse, waar het te vreezen scheen, dat de bijzondere druk der oorlogslasten de beurzen overigens zoude gesloten houden voor algemeene welwillendheid en liefdadigheid, was het gouvernement werkzaam, om den naijver in deze edele deugden te prikkelen. Zoo deed de Commissaris van Zijne K. H. in het arrondissement Breda de volgende publicatie op den 23sten dezer maand:

„ NEDERLANDERS!

„ Sedert drie maanden was ik ooggetuigen „ van de lasten des oorlogs, onder welke gijlie„ den gebukt gingt, en die gijlieden', hoe zwaar „ dezelve ook vielen, echter, met gelatenheid en „ onderwerping, u getroostet, in het vooruit„ zigt van ook, vervolgens in de vruchten van „ eene, door de gunst des hemels, verkregene „ verlossing van vreemde *overheersching te zul„ len deelen*.

„ Ik vermeende dan ook, dat het onbillijk „ was, ulieden aantemoedigen, tot het storten „ van meerdere offers op het altaar des vader„ lands, in de oogenblikken, dat gijlieden aan „ meer dan veertig duizend dapperen voedsel en „ huisvesting bezorgdet, dat uwe personen, uwe „ dienstboden, uwe lastdieren, dag en nacht, „ aan dezelve ten dienste stonden, en dat gij de „ voortbrengselen van uwen grond en van uwe „ nijverheid goedwillig ten beste gaaft, in de „ onzekerheid, of gij voor dezelve eens schade„ loos gesteld zoudt worden.

„ Dan, thans, Landgenooten! daar de rust „ en de kalmte, offchoon nog niet in de hoofd-

„ plaats

„ plaats en andere op de roete van Braband „ gelegene gemeenten, echter in andere ſtreken „ van het arrondisſement is wedergekeerd; daar „ zeer velen van u dankbaar hunne harten mogen „ verheffen en hunne knieën mogen buigen, voor „ de gelukkige ontkoming van zoo vele jammer- „ lijke verliezen, welke andere uwer mede inge- „ zetenen hebben ondergaan; daar ſommigen, „ die het geluk gehad hebben in hun midden „ te mogen zien de dappere en achtingswaardige „ Engelſche troepen, in de gelegenheid zijn ge- „ weest hunne producten aan dezelven met voor- „ deel, en tegen ontvangst van klinkende ſpeci- „ en, af te leveren, en, eindelijk, daar gijlieden „ allen thans de verzekering hebt en er de uit- „ komst ook reeds van begint te ondervinden, „ dat het van ulieden, ten dienſte der troepen „ gerequireerde, door de zorg van een vaderlijk „ beſtuur zal worden voldaan, thans is het oo- „ genblik dáár, dat ik u allen, die niet deelt „ in het jammerlijk lot van hen, die of geheel „ geruïneerd zijn, of ten minſte eenen langen „ tijd, tot herhaling en opbeuring zullen behoe- „ ven, oproepe en in de gelegenheid ſtelle, om, „ in navolging van uwe medeburgers in andere „ departementen, het uwe bij te dragen tot goed- „ making der kosten voor 's Lands armee. Maart 1814.

„ Het zoude voor ulieden, na zoo vele blij- „ ken van belanglooze vaderlandsliefde te heb- „ ben gegeven, beledigend zijn, wanneer ik u „ eenige voorſchriften wilde geven, hoedanig u „ in dezen te gedragen; ik bepale mij alleen „ bij ter kennisſe van ulieden te brengen, dat, „ in elke gemeente van het arrondisſement, een „ register zal worden geopend, in hetwelk een „ iegelijk, gedurende de veertien eerstkomende „ dagen, in de gelegenheid zal geſteld worden, „ zoodanige ſom in te ſchrijven, als zijne liefde „ voor Vorst en Vaderland en zijn gevoel van „ dankbaarheid voor ontkomene gevaren, hem zal

Maart 1814.

„ voorschrijven op het altaar des vaderlands te „ offeren."

Benoemingen.

Bij onderscheidene besluiten van Zijne K. H. werden in deze maand benoemd *G. Vosmaar* tot directeur der algemeene 's Landsdrukkerij, *J. Margadant* tot adjunct-directeur derzelve, nevens *J. P. Westerwijk Forsborgh* tot boekhouder, en *J. Renaud* tot corrector; voorts Mr. *H van Wijn* tot 's Lands archivarius, *C. J. de Jonge* toe Substituut van den 's Lands archivarius, en *C. de Fouw* tot commies chartermeester; en ook *F. E. J. Baraux* tot consul-generaal te Trieste, *J. Roeten van Lennep*, tot consul te Koningsbergen; *Carel Tesche*, tot consul te Petersburg; *P. E. van Turnbeek*, tot consul te Gibraltar, Mallaga, enz.; *Dominicus Santon*, te Palermo, *H. J. Fasmer* tot consul-generaal te Bergen in Noorwegen en *Mich. Prahl* tot adjunct consul-generaal aldaar.

Komst van de Souv. Vorst en Hoogstdeszelfs familie te Amsterdam.

Tegen de laatste week van deze maand bereidde zich alles tot het hoogstgewigtig tijdstip voor de aanbieding der grondwet van staat. Zijne D. H. Prins *Fredrik*, 's Vorsten jongste Zoon, kwam, den 23sten in den Haag, hebbende het Hoofdkwartier te Laon den 20sten verlaten. Den 24sten passeerde Zijne K. H. de Souvereine Vorst, op Hoogstdeszelfs reize naar Amsterdam de stad Haarlem, zijnde op de grenzen van het departement door den Commissaris van het arrondissement opgewacht, als mede door eene eerewacht, in die stad opgerigt, en zijnde de gansche weg bezet door onderscheidene bataillons Landstorm, uit Haarlem en de omliggende dorpen. Den 26sten kwam H. K. H. de gemalin van den Souvereinen Vorst, benevens de beide Prinsen in Amsterdam, al mede aan de uiterste grenzen van het departement door den Commissaris Generaal, aan de grenzen van het kwartier door deszelfs Commissaris, en aan die van het stedelijk gebied door Burgemeesteren en Raden, verzeld van derzelver

„ Mi-

Ministers met eerbiedige plegtigheid ontvangen. Voorts was de vorstelijke familie, verzeld door eenen aanzienelijken stoet, voorafgegaan en gevolgd door de garde d'honneur van deze en andere steden, onder het lossen van het geschut en het vrolijk gejuich eener ontelbare menigte, de straten en grachten langs getrokken, die met vlaggen, wimpels, bladerfestonnen en linten versierd waren, en langs welke, van het uiterste einde van het stadsgrondgebied tot aan den dam, de manschap van den landstorm geschaard stond. Op den dam aangekomen, alwaar de landmilitie den landstorm verving, betraden de Vorstelijke personen het paleis onder het gedurig spelen der krijgsmuzijk, en vertoonden zich terstond daarna op het balkon aan den volke, hetwelk Hoogstdezelve met een verdubbeld gejuich begroette, en wederkeerig minzaam begroet werd. Des avonds had er eene algemeene prachtige verlichting plaats. De lijfwacht te paard van Zijne K. H. den Souvereinen Vorst, welke de eer had, de koets der Vorstin bij Hoogstderzelver intrede in Amsterdam te omringen, werd door Hare K. H. vereerd met eene fraaije zilveren trompet, te dien einde in Engeland vervaardigd. Den 23sten kwam H. K. H. Mevrouw de Prinses douariere, moeder van den Souvereinen Vorst, onder een talrijk geleide aan het paleis te Amsterdam, met vele eerbewijzingen en onder het blijde gejuich der verzamelde menigte ingehaald. Kort na Hoogstderzelver aankomst vertoonde zich H. K. H. verzeld van den Souvereinen Vorst en de verdere vorstelijke familie op het balkon, wanneer de vreugde der menigte zich op nieuw deed hooren. Maart 1814.

Den 28sten bezogt de Vorstelijke familie den Hollandschen Schouwburg, in welken, behalve de, volgens aankondiging, ten tooneele gevoerde stukken, twee toepasselijke verzen werden uitgesproken, het eene door de actrice *Wattier Ziesenis*, het andere door den acteur *Westerman*.

Maart 1814. De zaal was vol van de aanzienlijkste en fatsoenlijkste personen, zoo in Amsterdam woonachtig, als van elders derwaarts gekomen. Het gejuich en de openbare vreugde-blijken, hoe zeer op eene betamelijke wijze geuit, overtroffen alles, wat men zich van volks-geestdrift kan verbeelden. Hare Koninklijke Hoogheden vereerden de tooneelvertooning, tot het laatste toe, met Hoogstderzelver tegenwoordigheid.

Overgift van de Grondwet aan de Notabelen. De 29ste, bepaald zijnde tot den dag, waarop de Notabelen van den Lande, opgeroepen ter beoordeeling van het Ontwerp van Grondwet, zouden bijeenkomen, kondigde reeds vroeg in den morgenstond het lossen van het geschut en het spelen der klokken deze plegtigheid aan. Te negen uren begaven zich de Notabelen naar de Nieuwe Kerk, alwaar gezeten zijnde, aan dezelve door den Heer *van Lijnden van Hoevelaken*, eersten benoemde in de commissie ter formatie der lijsten van de Notabelen, de kennisgeving werd gedaan, dat tot president der groote vergadering door Z. K. H. was benoemd de Heer *A. W. C. Nagell van Ampsen*, en tot secretaris de Heer *J. Bondt*. Te half elf uren, verliet Z. K. H. het paleis, verzeld van Zijne beide doorluchtige Zonen, voorafgegaan en gevolgd door den ganschen hofstrein, bij een programma omschreven. In de Nieuwe Kerk aangekomen zijnde, en op den zetel plaats genomen hebbende, deed Z. K. H. aan de groote vergadering, na zich eene wijl tijds ontdekt te hebben, de volgende aanspraak:

„ MIJNE HEEREN!

„ Met de hartelijkste aandoening open ik deze „ vergadering. Voor negentien jaren, door de „ staats-stormen, die Europa, nu bijna het vierde „ van eene eeuw geslingerd hebben, van den va„ derlandschen grond verwijderd, op het oogen-

„ blik

„ blik zelf, waarop zich naauwlijks voor mij de „ loopbaan had geopend, waarin ik het Vaderland van dienst kon zijn, vond ik mij, door „ de berigten van het dagelijks dieper zinken „ van dat volk, met welks roem en geluk, de „ roem en geluk van mijn Huis, zoo lang verbonden waren geweest, naauwer en naauwer „ aan Nederland verbonden. Maar het geluk, „ het aaneengeschakeld en ongehoord geluk van „ den algemeenen overweldiger van het vaste „ land scheen alle uitzigt, om het Land mijner „ geboorte immer wederom te zien en bevrijd „ wederom te zien, bijna onmogelijk te maken, „ en echter zie ik mij thans, dank zij daar voor „ de goedheid van het Opperwezen, door de „ zegevierende wapenen der vereenigde wrekers „ en handhavers van de geschondene regten der „ natiën en de geestdrift der Nederlanders zelve voor het herstel hunner vrijheid, niet alleen in dat Vaderland terug, maar te gelijk „ omstuwd en gerugsteund door alles, wat de „ liefde en hartelijkheid van een volk aan een' „ Vorst kan aanbieden; en zou ik dan zonder „ aandoening eene vergadering openen, waar zich „ een aanzienlijk getal der beste en voornaamste, „ der kundigste en gegoedste Mannen uit dat „ volk vereenigd vindt, om te beslissen over „ het gewigtigst punt, dat immer voor een volk „ in overweging genomen kan worden, over de „ Grondwet, van welke het geluk niet alleen van „ dit geslacht, maar, gelijk wij hopen, ook dat „ van volgende geslachten moet afhangen.

„ Neen, mijne Heeren, ik gevoel al het aandoenlijk plegtige van dezen dag; maar ik gevoel ook daardoor te meer den pligt, die op „ mij rust, om u voor dat Vaderland zelf aan „ het belang uwer gewigtige roeping te herinneren.

„ Ik heb op de verklaring van het meerendeel „ der natie, dat zij de uitoefening der souverei-

Maart 1814

Maart 1814. „ ne regten bij voorkeur in mijne handen zag, „ gezegd, alleen op *ééne* voorwaarde daarin genoegen te zullen nemen, en wel op die, dat „ eene, naar Hollands behoefte en den tegenwoordigen toestand van Europa berekende, Grondwet „ de vrijheid van personen, de veiligheid van goederen, en, met één woord, alle de burgerlijke „ regten, welke een inderdaad vrij volk kenschetsen, „ genoegzaam zoude verzekeren.

„ Eene commissie uit mannen zamen gesteld, „ welker vaderlandsliefde en kundigheden boven „ alle bedenking waren, heeft eene dergelijke „ Grondwet ontworpen. De heer *van Maanen* „ zal u de gronden, waarop dit nieuw Staatsgebouw is opgetrokken, doen kennen; maar „ het is geenszins mijne bedoeling, het kan mijne bedoeling niet zijn, de behandeling der gewigtigste zaak tot eene ijdele plegtigheid te „ maken.

„ Overtuigd, door hetgeen wij, gedurende „ twintig jaren, gezien hebben, dat eene hoofdelijke stemming van het geheele volk, bijna „ uit den aard der zake, niet anders dan eene „ bloote *vertooning is, heb ik juist daarom* deze „ vergadering bijeen geroepen, om *zeker te zijn*, „ dat mannen, uit alle oorden van het Vaderland, uit de achtenswaardigste burgers gekozen, niet bij overijling, maar na een bedaard „ overleg te hunnent, zonder werking van invloed of overreding, de vraag beantwoorden „ zouden, of zij in deze Grondwet genoegzamen waarborg voor hun geluk en voor hunne „ veiligheid niet alleen, maar ook voor die van „ hunne kinderen vonden.

„ In het breede te betoogen, mijne Heeren, „ hoe zeer deze zaak alle uwe aandacht waardig is, zoude eene belediging *voor u* zijn, „ maar ik mag niet nalaten, u te herinneren, „ dat het eene belediging *voor mij* zoude zijn, „ indien iemand uwer zich kon verbeelden, dat „ hij in deze beslissing door iets anders, dan al-

„ leen

„ leen door zijne overtuiging en door zijn ge- „ weten, moest geleid. worden. *Maart 1814.*

„ Het belang en het geluk van Nederland moe- „ ten alleen het doel zijn uwer raadplegingen, „ gelijk zij, hiervan zij God mijn getuige. alleen „ het doel mijner wenschen en uitzigten zijn!"

Waarna de heer *van Maanen*, eerste president van het hooge geregtshof der Vereenigde Nederlanden en lid der commissie tot het ontwerpen der Grondwet, het woord opvattende, ingevolge den daartoe van Z. K. H. bekomen last, der vergadering het oogmerk van hare bijeenkomst te kennen gaf, de verpligtingen, welke op dezelve rustten, afschetste, en de bestanddeelen van het ontwerp der Grondwet, op eene korte doch bondige wijze, ontvouwde.

Na deze redevoering, nam Z. K. H., uit handen van den Heer Algemeenen Secretaris van Staat, het ontwerp der Grondwet aan, en stelde hetzelve ter hand aan den Heer President der groote vergadering, welke daarop Z. K. H. eene treffende ter materie dienende aanspraak deed, waarna Hoogstdezelve, voorafgegaan en gevolgd, in voege boven gemeld, weder naar het paleis, onder het gejuich eener talrijke zamengevloeide menigte, terugkeerde.

Omstreeks de klokke twee uren na den middag kondigde het gebulder van het geschut het aannemen der Grondwet aan, het welk men daar na vernam dat plaats had gehad met eene meerderheid van 458 tegen 25 stemmen. Aanneming van de Grondwet.

In dien zelfden avond werd de volgende publicatie gedaan;

PUBLICATIE.

„ WIJ WILLEM, BIJ DE GRATIE GODS, „ PRINCE VAN ORANJE-NASSAU, SOUVEREIN „ VORST DER VEREENIGDE NEDERLANDEN, „ enz., enz., enz.;

„ Aan allen, die deze zullen zien of hooren „ lezen, salut! doen te weten:

 „ Al-

Maart 1814. „ Alzoo de groote vergadering van Aanzienlijken, representerende de Vereenigde Nederlanden, Ons, bij eene plegtige deputatie, heeft te kennen gegeven, dat zij het Ontwerp van Grondwet, tot overweging van hetwelk Wij dezelve hadden bijeengeroepen, goedgekeurd heeft;

„ Zoo is het, dat Wij het voormelde Ontwerp, zoodanig als hetzelve door Ons aan de vergadering van Aanzienlijken overgebragt en aangeboden, en alsnu door deze vergadering aangenomen en bekrachtigd is, verklaren te zijn de Grondwet van den Staat der Vereenigde Nederlanden; ten gevolge waarvan Wij Ons, op morgen, zullen begeven *in het midden der* meergemelde Vergadering, ten einde in hare handen den Ons voorschrevenen eed af te leggen, en van haar, als de geheele natie vertegenwoordigende, de hulde Onzer onderdanen te ontvangen."

„ En zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd, waar zulks te doen gebruikelijk is."

Zoo mogt dan de natie, die, zonder eenige voorbehouding of beding, geheel de Souvereiniteit had opgedragen aan Zijne K. H., *haar volmaakt vertrouwen* in de deugden van dezen haren WILLEM DEN EERSTEN op de heerlijkste wijze beloond en vereerd zien door het goedgekeurd ontwerp, op last van Zijne K. H zelve vervaardigd en als nu door deze goedkeuring dadelijk verkeerd in de volgende:

GRON-

Maart 1814.

GRONDWET
VOOR DE
VEREENIGDE
NEDERLANDEN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van den Souvereinen Vorst.

„ Art. 1. De Souvereiniteit der Vereenigde
„ Nederlanden is en blijft opgedragen aan Zijne
„ Koninklijke Hoogheid WILLEM FREDRIK
„ *Prins van Oranje-Nassau*, om door Hem en
„ Zijne wettige nakomelingen te worden bezeten
„ erfelijk overeenkomstig de na te melden bepa-
„ lingen.

„ 2. Voor wettige nakomelingen van den Sou-
„ vereinen Vorst worden gehouden alle de zoo-
„ danige, welke gesproten zijn uit een huwelijk,
„ aangegaan met onderling goedvinden van Den-
„ zelven en de Staten Generaal.

„ 3. De Souvereiniteit versterft bij regt van
„ eerstgeboorte, des dat de oudste zoon van den
„ overleden Vorst, of wel het mannelijk oir van
„ den oudsten zoon bij representatie opvolgt.

„ 4. Bij ontstentenis van mannelijk oir uit
„ den oudsten zoon gesproten vervalt de Souve-
„ reiniteit aan diens broeders of hun mannelijk

„ oir

Maart 1814. „ oir, insgelijks bij regt van eerstgeboorte en „ representatie.

„ 5. Bij geheele ontstentenis van mannelijk oir „ wordt de Souvereiniteit geërfd bij de dochters „ of derzelver nakomelingen, op gelijke wijze als „ voren.

„ 6. Bij ontstentenis van nakomelingschap uit „ den tegenwoordigen Souvereinen Vorst, Prins „ Willem Fredrik van Oranje-Nassau, vervalt de „ Souvereiniteit aan Deszelfs zuster, Prinses Fre„ derika Louisa Wilhelmina van Oranje, Doua„ riere van wijlen Carl Georg August Erfprins „ van Brunswijk Lunenburg, of Hare wettige „ nakomelingen uit zoodanig nader huwelijk, als „ door Dezelve ingevolge art. 2. mogt worden „ aangegaan.

„ 7. Indien ook de wettige nakomelingschap „ van deze Vorstin ontbreekt zal het erfregt „ overgaan op het wettig mannelijk oir van Prin„ ses Carolina van Oranje, zuster van wijlen „ Prins Willem den vijfden en Gemalinne van „ wijlen den Prins van Nassau-Weilburg, insge„ lijks het regt van eerstgeboorte en representatie.

„ 8. Wanneer bijzondere omstandigheden eeni„ ge verandering in de Erfopvolging mogten „ noodzakelijk maken, is de Souvereine Vorst „ bevoegd daaromtrent eene wet aan de Staten „ Generaal voor te dragen.

„ 9. Ingevalle er geene bevoegde Erfopvolger „ volgens het tot nu voorgestelde mogt bestaan, „ zal de regerende Vorst verpligt zijn een op„ volger aan de Staten Generaal voor te dragen.

„ 10. De Staten Generaal, deze voordragt „ goedgekeurd hebbende, zal de Souvereine Vorst „ als dan dien opvolger ter kennisse van den „ volke brengen, op de wijze waarop alle ande„ re wetten worden gepromulgeerd.

„ 11. Indien door onvoorziene omstandighe„ den zulk een opvolger niet mogt benoemd zijn

„ vóór

„ vóór het overlijden van den regerenden Vorst, „ zullen de Staten Generaal eenen opvolger be- „ noemen, uitroepen en aan den volke bekend „ maken. Maart 1814.

„ 12. De Souvereine Vorst geniet een jaar- „ lijksch inkomen van vijftien maal honderd dui- „ zend gulden, op de wijze bij de twee vol- „ gende artikelen bepaald; en er wordt wijders „ een behoorlijk zomer- en winter verblijf voor „ Hem in gereedheid gebragt, en onderhouden.

„ 13. Bij de wet kan worden ſbepaald, dat „ aan den Souvereinen Vorst, des verkiezende, „ tot gedeeltelijke voldoening van het gemelde „ jaarlijksch inkomen, in vollen eigendom, als „ patrimonieel goed, zal worden overgegeven zoo „ veel domeinen, als een zuiver inkomen van „ vijf tonnen gouds of daaromtrent opbrengen.

„ 14. Het overige gedeelte van dat jaarlijksch „ inkomen wordt gevonden uit het vruchtgebruik „ van daartoe nader te beſtemmen goederen, of „ uit de eerſte en gereedſte penningen van den „ Lande.

„ 15. De Souvereine Vorst en de Prinſen en „ Prinſesſen van den Huize genieten vrijdom van „ alle perſonele lasten en beſchreven middelen, „ met uitzondering van de verponding.

„ De gebouwen echter tot Derzelver gebruik „ of woning beſtemd, blijven ontheven van alle „ reële lasten. Geene exemptiën van conſumtive „ middelen zullen door Hen noch Hunne hof- „ houdingen genoten worden.

„ 16. De Souvereine Vorst rigt zijn Huis „ naar eigen goedvinden in.

„ 17. De oudſte zoon van den Souvereinen „ Vorst is de eerſte onderdaan van zijnen vader.

„ Als Erfprins wordt Hem gegeven de titel „ van *Koninklijke Hoogheid.*

„ De overige Prinſen en Prinſesſen van den Hui- „ ze blijven voeren den titel van *Doorluchtige* „ *Hoogheid.*

„ Op

Maart 1814. „ 18. De Erfprins ontvangt in deze hoedanig- „ heid uit 's Lands kas eene jaarlijksche som van „ honderd duizend gulden, te rekenen van den „ tijd, dat Hij den ouderdom van achttien *jaren* „ zal hebben bereikt.

„ 19. De Souvereine Vorst is meerderjarig, „ als Zijn achttiende jaar vervuld is.

„ 20. Ingevalle van minderjarigheid, staat de „ Souvereine Vorst onder de voogdij van personen „ uit het Vorstelijk Huis en eenige aanzienlijke „ inboorlingen van den Lande.

„ Deze voogdij wordt vooraf beraamd door „ zijnen voorganger en de Staten Generaal.

„ 21. Indien de schikking, betreffende de „ voogdij, door onvoorziene *omstandigheden te* „ voren niet mogt gemaakt zijn, wordt daarin „ door de Staten Generaal op dezelfde wijze, als „ in het vorig artikel, voorzien, met overleg, „ zoo veel mogelijk, van eenige der naaste bloed- „ verwanten uit den Vorstelijken Huize.

„ 22. Bij het overlijden van den Souvereinen „ Vorst vergaderen de Staten Generaal zonder „ eenige oproeping.

„ De leden, welke *zich*, *na* verloop van acht „ dagen na den sterfdag, *in de residentie bevin-* „ den, openen de buitengewone vergadering.

„ 23. Gedurende de minderjarigheid van den „ Souvereinen Vorst wordt het regt der Souve- „ reiniteit waargenomen door één Regent.

„ Deze Regent wordt door den Souvereinen „ Vorst en de Staten Generaal te voren benoemd. „ Op gelijke wijze mag worden vastgesteld de op- „ volging in het regentschap tot de meerderjarig- „ heid van den Erfopvolger toe.

„ 24. Wanneer door onvoorziene omstandig- „ heden bij het leven van den overleden Vorst „ geene schikking omtrent het regentschap zelve „ gemaakt is, wordt daarin door de Staten Gene- „ raal voorzien.

„ In-

„ Ingevalle de bepaling omtrent de opvolging „ in het regentschap niet mogt gemaakt zijn, „ wordt die opvolger door den Regent en de „ Staten Generaal gezamenlijk benoemd. Maart 1814.

„ 25. De gemelde schikkingen omtrent een „ regentschap hebben mede plaats, ingevalle de „ Souvereine Vorst buiten staat geraakt de rege- „ ring waartenemen.

„ Wanneer aan den Raad van State, zamen- „ gesteld uit de leden, daarin gewone zitting „ hebbende, en de hoofden der ministeriële de- „ partementen, na een naauwkeurig gemeenschap- „ pelijk onderzoek gebleken is, dat zulk een ge- „ val bestaat, roept dezelve Raad de Generale „ Staat bijeen, ten einde daarin achtervolgens „ de vastgestelde bepalingen, gedurende het be- „ staande geval, te voorzien.

„ 26. Wanneer de Erfprins in zoodanig ge- „ val meerderjarig is, zoo is Hij van regtswege „ Regent.

„ Indien Hij als dan nog minderjarig is, zal „ het souverein gezag, in dit en de andere ge- „ vallen, bij art. 11 en 24 omschreven, worden „ uitgeoefend door den Raad van State, zamen- „ gesteld op dezelfde wijze, als bij art. 25 is „ vermeld, tot dat daaromtrent door de Staten „ Generaal zal zijn voorzien.

„ 27. Indien de Souvereine Vorst geene der „ schikkingen, bij art. 9, 20, en 23 vermeld, „ met de Staten Generaal beraamd heeft, ver- „ klaren deze plegtiglijk, welk geval er bestaat, „ en voorzien daarin vervolgens op de gronden „ hier voren gelegd.

„ 28. De Souvereine Vorst legt, bij het aan- „ nemen der regering, in de vergadering der „ Staten Generaal, den volgende eed af:

„ Ik zweer, dat Ik eerst en bovenal de „ grondwet van de Vereenigde Nederlanden zal „ onderhouden en handhaven, en dat Ik wij- „ ders

Maart 1814.

„ ders de onafhankelijkheid van den Staat, de
„ vrijheid en welvaart van deszelfs ingezetenen,
„ met alle mijne krachten bevorderen zal.
„ *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.*"
„ 29. Na het afleggen van den voormelden
„ Eed wordt de Souvereine Vorst ingehuldigd bij
„ de Staten Generaal met de volgende plegtige
„ verklaring:
„ Wij zweren, dat wij, krachtens de grond-
„ wet van dezen Staat, U huldigen en ont-
„ vangen als Souvereinen Vorst der Vereenigde
„ Nederlanden; dat wij Uwe hooge en sou-
„ vereine regten zullen bewaren en onderhou-
„ den, U getrouw en gedienstig zullen wezen
„ in de bescherming van Uwen persoon en
„ staat, en voorts alles doen, wat goede en
„ getrouwe Staten Generaal schuldig zijn en
„ behooren te doen.
„ *Zoo waarlijk helpe ons God Almagtig.*"
„ 30. De beëediging van den Souvereinen
„ Vorst en de inhuldiging bij de Staten Gene-
„ raal zullen plaats hebben in de stad Amster-
„ dam, als de hoofdstad.
„ 31. Na dat deze beëediging en inhuldiging door
„ den *Souvereinen Vorst zullen* zijn *ter kennis*
„ gebragt van de Staten der Provinciën of Land-
„ schappen, brengen deze aan Hem hunne hulde
„ toe, in maniere als volgt:
„ Wij zweren, dat wij U, den wettigen
„ Souvereinen Vorst der Vereenigde Nederlan-
„ den, steeds gehouw en getrouw zullen zijn
„ in de bescherming van Uwen persoon en
„ staat; dat wij, achtervolgens de verpligtin-
„ gen ons bij de grondwet opgelegd, de be-
„ velen door U ofte Uwentwege aan ons ge-
„ geven, zullen gehoorzamen; voorts alle Uwe
„ dienaren en raden, in de nakoming van de-
„ zelve, zullen helpen en bijstaan, en wijders
„ alles doen, wat getrouwe onderzaten aan hun-

„ nen

„ nen Souvereinen Vorst schuldig zijn en be- „ hooren te doen: Maart 1814.

„ *Zoo waarlijk helpe ons God Almagtig.*"

„ 32. De Souvereine Vorst pleegt alle de da- „ den van de Souvereine waardigheid, na de „ zaak in overweging te hebben gebragt, bij den „ Raad van State.

„ Hij alleen beslist en geeft telkens van Zijn „ genomen besluit kennis aan den Raad.

„ Aan het hoofd der stukken wordt gesteld:

„ De Souvereine Vorst der Vereenigde Neder- „ landen, den Raad van State gehoord," enz.

„ De leden van dezen Raad worden zoo veel „ mogelijk gekozen uit alle de Provinciën of „ Landschappen. De Souvereine Vorst benoemt „ dezelve ten getale van niet meer dan twaalf „ en ontslaat hen naar goedvinden. Zulks noo- „ dig oordeelende stelt Hij eenen Secretaris van „ Staat Vice-President van den Raad van State „ aan.

„ 33. De Erfprins is van regtswege lid van „ den Raad van State, en neemt zitting in den- „ zelven, wanneer Zijn achttiende jaar vervuld is.

„ Het staat den Souvereinen Vorst vrij aan de „ Prinsen van den Huize zitting in den Raad te „ verleenen. Het getal der gewone leden onder- „ gaat daardoor geene vermindering.

„ 34. De Souvereine Vorst benoemt (des ver- „ kiezende) buitengewone Staats-Raden in gelijken „ getale met de gewone, zonder tractement, en „ roept hen in den Raad of neemt hunne ge- „ dachten in buiten denzelven, naar Zijn goed- „ vinden.

„ 35. De Souvereine Vorst stelt ministeriëele „ departementen in, benoemt derzelver hoofden „ en ontslaat die naar goedvinden.

„ Hij roept, zulks geraden oordeelende, een „ of meer derzelver tot bijwoning der delibera- „ tiën van den Raad van State.

Maart 1814. „ Hij vermag wijders eenen Raad van koop-
„ handel en van koloniën in te stellen.

„ 36. De Souvereine Vorst heeft, bij uitsluiting, het opperbestuur over de koloniën en bezittingen van den Staat in andere wereld-deelen.

„ 37. De Souvereine Vorst verklaart Oorlog en maakt Vrede. Hij geeft daarvan kennis aan de Staten Generaal.

„ 38. Aan Hem alleen is, behoudens de kengeving daarvan aan de Staten Generaal, opgedragen het regt, om alle verbonden en verdragen te doen sluiten en te bekrachtigen; aan Hem behoort dienvolgens het bestuur der buitenlandsche betrekkingen mitsgaders het benoemen en herroepen van Gezanten en Consuls.

„ 39. De Souvereine Vorst beschikt over de Vloten en Legers. Alle de militaire Officieren worden door hem benoemd en, daartoe termen zijnde, op pensioen gesteld of, des noods, ontslagen.

„ 40. De Souvereine Vorst heeft het opperbestuur der algemeene geldmiddelen. Hij regelt de tractementen van alle Kollegiën en Ambtenaren, welke uit 's Lands kasse betaald worden, en brengt dezelve op de begrooting der staats-behoeften.

„ 41. De Souvereine Vorst heeft het regt van de Munt en het opperbestuur over dezelve.

„ Hij vermag Zijne beeldtenis op de Muntspeciën te doen stellen.

„ 42. De Souvereine Vorst verheft in den adelstand. Al, wie door den Souvereinen Vorst in den adelstand verheven wordt, brengt het bewijs daarvan ter kennis van de Staten zijner Provincie of Landschap en deelt aanstonds in alle de voorregten daaraan verbonden bijzonderlijk in de bevoegdheid om beschreven

„ te

„ te worden in de ridderschap, mits voldoende Maart
„ aan de vereischten voor dezelve bepaald. 1814.

„ 43. De Souvereine Vorst, eene Ridder Orde
„ willende instellen, draagt daaromtrent aan de
„ Staten Generaal eene wet voor.

„ 44. Vreemde orden, waaraan geene ver-
„ pligtingen verbonden zijn, mogen aangenomen
„ worden door den Souvereinen Vorst en de
„ Prinsen van Zijn Huis.

„ In geen geval mogen de Ingezetenen vreemde
„ orden aannemen, zonder een bijzonder verlof
„ van den Souvereinen Vorst.

„ 45. Insgelijks wordt tot het aannemen van
„ vreemde titels, waardigheden en charges het
„ bijzonder verlof van den Souvereinen Vorst
„ vereischt. Het is geenen Nederlander geoorloofd
„ in het vervolg vreemden adeldom aan te ne-
„ men.

„ 46. De Souvereine Vorst heeft het regt om
„ aan de Staten Generaal wetten voor te dragen
„ en andere voorstellen te doen, alsmede om de
„ voordragten, door de Staten Generaal Hem ge-
„ daan, al of niet goed te keuren.

„ De goedkeuring wordt op deze wijze uit-
„ gedrukt:

„ De Souvereine Vorst bewilligt in het
„ voorstel."

„ Ingevalle Hij meent het voorstel niet te kun-
„ nen goedkeuren, wordt zulks in dezer voege
„ te kennen gegeven:

„ De Souvereine Vorst houdt het gedaan
„ voorstel in overweging."

„ 47. De Souvereine Vorst kondigt de wet-
„ ten af bij het volgende formulier:

„ Wij enz.
„ Souvereine Vorst der Vereenigde Nederlan-
„ den, den Raad van State gehoord, aan
„ alle de genen, die deze zullen zien of hoo-
„ ren lezen, Salut: doen te weten:

Maart 1814. „ Alzoo Wij in overweging genomen hebben, „ dat enz. Hier de beweegredenen in te lasschen.

„ Zoo is het dat Wij, met gemeen overleg „ van de Staten Generaal dezer landen, hebben „ goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goed- „ vinden en verstaan bij deze.

„ Dat enz.

„ De inhoud der wet,

„ Gegeven enz.

„ 48. De Souvereine Vorst beslist alle geschil- „ len, welke tusschen twee of meer Provinciën „ of Landschappen zouden mogen ontstaan, wan- „ neer Hij dezelve niet in der minne kan bij- „ leggen.

„ 49. De Souvereine Vorst *verleent gratie*, „ abolitie en remissie van straf, na ingenomen „ advies van den Hoogen Raad der Vereenigde „ Nederlanden.

„ 50. Behalve de gevallen, waarin het regt „ van dispensatie aan den Souvereinen Vorst, bij „ de wet, zal worden toegekend, verleent De- „ zelve ook in zoodanige bijzondere gevallen, „ welke niet gevoegelijk uitstel kunnen lijden, „ wanneer de *Staten Generaal* niet vergaderd zijn, „ dispensatie van wetten, na *ingenomen* advies „ van den Hoogen Raad der Vereenigde Neder- „ landen, en geeft daarvan bij de eerste verga- „ dering opening.

„ 51. In de gevallen, bij art. 8, 10, 11 en „ 24 omschreven, wordt de vergadering der Sta- „ ten Generaal in dubbelden getale bij een ge- „ roepen, overeenkomstig hetgeen daaromtrent bij „ het negende hoofdstuk zal worden bepaald.

TWEE-

TWEEDE HOOFDSTUK.

Maart 1814.

Van de Staten Generaal.

„ 52. De Staten Generaal vertegenwoordigen „ het geheele Nederlandsche Volk.

„ 53. Het Nederlandsche Volk bestaat uit de „ ingezetenen der volgende negen Provinciën of „ Landschappen, welke te zamen het tegenwoor„ dige grondgebied der Vereenigde Nederlanden „ in Europa uitmaken, als:

Gelderland,
Holland,
Zeeland,
Utrecht,
Vriesland,
Overijssel,
Groningen,
Braband en
Drenthe.

„ 54. Gelderland, Holland, Zeeland, Utrecht, „ Vriesland, Overijssel, Groningen en Drenthe „ behouden hunne oude grensscheidingen, onder „ de volgende bepalingen:

„ Kuilenburg en Buren behooren onder Gelder„ land.

„ Vianen, Ameiden, Leerdam, Langerak, Som„ melsdijk behooren onder Holland.

„ IJsselstein, mitsgaders Benschop, Noordpols„ broek en Jaarsveld behooren onder Utrecht.

„ Ameland en Schiermonikoog behooren onder „ Vriesland.

„ Wedde en Westwoldingerland behooren on„ der Groningen.

„ Braband bestaat provisioneel uit alle de Lan„ den en Steden, voormaals bekend onder den „ naam van Generaliteits Landen, en uit zooda„ nige andere, als in lateren tijd verkregen en „ daarbij gevoegd zijn.

„ 55. De wet bepaalt de verdere grensschei-

 „ din-

Maart 1814. „ dingen tusschen de Provinciën of Landschap„ pen, gelijk mede aan welke van deze zullen „ worden toegevoegd zoodanige andere districten „ en plaatsen, welke bevorens tot geen derzelver „ hebben behoord, welke nader verkregen, of „ welker jurisdictie tusschen onderscheidene pro„ vinciën of Landschappen is verdeeld of in ver„ schil geweest.

„ 56. De vergadering der Staten Generaal be„ staat uit vijf en vijftig leden. Deze worden „ benoemd door de Staten der bovengemelde Pro„ vinciën of Landschappen in de volgende even„ redigheid:

Uit Gelderland	6.
— Holland	22.
— Zeeland	3.
— Utrecht	3.
— Vriesland	5.
— Overijssel	4.
— Groningen	4.
— Braband	7.
— Drenthe	1.

„ 57. Zij hebben zitting gedurende drie jaren. „ Een derde van hen valt jaarlijks uit volgens „ een daarvan te maken rooster. De eerste af„ treding zal plaats hebben met den 1 Novem„ ber 1817.

„ De uitvallende zijn dadelijk weder verkiesbaar.

„ 58. Het blijft aan den Souvereinen Vorst „ voorbehouden, om in het vervolg eene wet voor „ te dragen, waardoor aan de Edelen of Ridder„ schappen uit elke Provincie of Landschap een „ zeker evenredig aandeel onder het getal der le„ den van de Staten Generaal wordt verzekerd, „ ten minste een vierde van het geheele getal.

„ 59. Tot leden der vergadering van de Staten „ Generaal zijn alleenlijk verkiesbaar Nederlanders, „ bereikt hebbende den vollen ouderdom van der„ tig jaren en daar te boven, zijnde Ingezetenen „ van de provincie of Landschap waaruit zij wor„ den

Maart 1814.

„ den genoemd. Zij mogen elkanderen niet nader „ bestaan dan in den derden graad van bloedver- „ wantschap of zwagerschap.

„ 60. De leden der Staten Generaal kunnen „ niet te gelijk zijn leden van een'g regterlijk kol- „ legie of van de Rekenkamer, noch ook eenigen „ aan den Lande comptabelen post bekleeden.

„ De leden der Staten Provinciaal, in de Sta- „ ten Generaal geroepen wordende, houden op „ leden der Staten Provinciaal te zijn.

„ Voorts kunnen tot de Staten Generaal niet „ benoemd worden Zee- of Land-Officieren, wel- „ ke eenen minderen rang dan dien van Hoofd- „ officier hebben.

„ Geene der andere hooge ambtenaren zijn van „ die benoeming uitgesloten.

„ 61. De titel van de vergadering der Staten „ Generaal is, *Edel Mogende Heeren.*

„ De leden der vergadering genieten 's jaars „ *f* 2500.

„ 62. Alle de leden der Staten Generaal stem- „ men voor zich zelven en zonder last van of „ rugspraak met de vergadering, door welke zij „ benoemd zijn.

„ Bij het aanvaarden hunner functien doen zij, „ ieder op de wijze zijner godsdienstige gezind- „ heid den navolgenden eed:

„ Ik zweer, (belove) dat ik eerst en boven „ al de grondwet der Vereenigde Nederlanden „ zal onderhouden en handhaven; dat ik wij- „ ders de onafhankelijkheid van den Staat, de „ vrijheid en de welvaart van deszelfs Ingeze- „ tenen, met alle mijne krachten, bevorderen „ zal, zonder aanzien van provinciale of van „ eenige andere dan algemeene belangen.

„ *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.*"

„ Zij worden tot dien eed toegelaten, na al- „ vorens te hebben afgelegd den volgenden eed „ van zuivering.

„ Ik zweer, (verklaar) dat ik, om tot lid

 „ van

Maart 1814.

„ van de vergadering der Staten Generaal te „ worden benoemd, directelijk of indirectelijk, „ aan geene perfonen, 't zij in of buiten het „ beftuur, onder wat naam of voorwendfel „ ook, eenige giften of gaven heb beloofd of „ gegeven, nochte beloven of geven zal.

„ Ik zweer, (belove) dat ik mij exactelijk „ zal gedragen naar den inhoud van het plak- „ kaat bij de Staten Generaal op den 10 De- „ cember 1715, tegen het geven en nemen van „ verboden giften, gaven en gefchenken, ge- „ arresteerd.

„ *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig.*"

„ 63. Deze eeden werden afgelegd in handen „ van den Souvereinen Vorst in den Raad van „ State, ofte, bij Deszelfs afwezendheid, in han- „ den van den Raad zelven, welke die in zijnen „ naam ontvangt.

„ Van deze beëediging wordt door of van „ wege den Souvereinen Vorst aan de vergade- „ ring der Staten Generaal behoorlijke kennis „ gegeven, waarna het nieuw verkoren lid da- „ delijk zitting neemt.

„ 64. *De Staten Generaal* vergaderen ten min- „ fte eens in het jaar, en wijders op befchrijving „ van den Souvereinen Vorst, zoo dikwijls, als „ Hij zulks noodig oordeelt. Hunne gewone ver- „ gadering wordt geopend op den eerften maan- „ dag in November.

„ 65. De vergadering van de Staten Gene- „ raal wordt door den Souvereinen Vorst of door „ eene commisfie Zijnentwege geopend, en op „ dezelfde wijze gefloten, wanneer Hij oordeelt, „ dat het belang van den Lande niet vordert de „ vergadering langer bijeen te houden.

„ 56. Het beleid van de vergadering der Sta- „ ten Generaal wordt opgedragen aan eenen Pre- „ fident, die door den Souvereinen Vorst benoemd „ wordt uit eene nominatie van drie leden, door „ hen te maken, en zulks gedurende den tijd

„ van

„ van het openen tot het fluiten dier vergade- *Maart 1814.*
„ ring.

„ De Staten Generaal hebben de aanftelling van
„ hunnen Griffier.

„ 67. De vergadering der Staten Generaal doet
„ alle zaken af bij meerderheid van ftemmen.

„ De Staten Generaal raadplegen over alle voor-
„ ftellen hun door den Souvereinen Vorst gedaan,
„ en zenden aan Denzelven hun befluit door ee-
„ ne commisfie.

„ De toeftemming wordt in het volgende for-
„ mulier vervat:

„ De Staten Generaal der Vereenigde Neder-
„ landen betuigen den Souvereinen Vorst hun-
„ nen dank voor Deszelfs ijver in het bevor-
„ deren van 's Lands belangen, en vereeni-
„ gen zich met het voorftel."

„ Wanneer eenig voorftel niet mogt worden
„ aangenomen, wordt daarvan bij het volgende
„ formulier aan den Souvereinen Vorst kennis
„ gegeven:

„ De Staten Generaal der Vereenigde Neder-
„ landen betuigen den Souvereinen Vorst hun-
„ nen dank voor Deszelfs ijver in het bevor-
„ deren van 's Lands belangen; doch ver-
„ zoeken Denzelven eerbiediglijk het onder-
„ werp van het gedane voorftel in nadere
„ overweging te willen nemen.

„ 69. De Staten Generaal hebben het regt om
„ aan den Souvereinen Vorst voordragten te doen,
„ en zenden Hem dezelve door eene commisfie.

„ 70. De inwilliging der Staten Generaal wordt
„ vereischt op de jaarlijksche begrooting der uit-
„ gaven van den Staat, welke hun door den
„ Souvereinen Vorst wordt ingezonden.

„ Zij raadplegen vervolgens over de voorge-
„ ftagen middelen tot vinding van dezelve.

„ 71. De voordragt, welke door den Souve-
„ reinen Vorst opzigtelijk de financien in het be-
„ gin der eerfte gewone vergadering van de Sta-

 „ ten

Maart 1814. „ ten Generaal wordt ingeleverd, is gesplitst in
„ twee hoofddeelen.
„ Het eene bevat alle zoodanige zekere en be-
„ paalde uitgaven, welke, uit den gewonen *loop*
„ der zaken voortvloeiiende, in het bijzonder tot
„ den staat van vrede betrekking hebben, en al-
„ zoo op eenen duurzamen voet dienen vastge-
„ steld te worden.
„ Het tweede hoofddeel bevat die buitengewo-
„ ne en onzekere uitgaven, welke, inzonderheid
„ in tijden van oorlog, maar voorkomende om-
„ standigheden moeten worden geregeld.
„ Het eerste, door de Staten Generaal goedge-
„ keurd zijnde, wordt toegestaan, om geen veran-
„ dering te ondergaan, dan wanneer eenig deel
„ der uitgaven mogt komen te veranderen of ge-
„ heel te vervallen.
„ Het tweede wordt slechts ingewilligd voor
„ een jaar.
„ 72. Alle de ingewilligde penningen worden
„ gebruikt tot de vastgestelde posten, en geene
„ anderen.
„ De Souvereine Vorst doet van dat gebruik,
„ gedurende het *vorige jaar*, aan de Staten Gene-
„ raal een uitvoerig verslag geven.

DERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten der Provinciën of Land-schappen.

„ 73. Er zullen zijn Staten van de Provinciën
„ of Landschappen.
„ 74. Derzelver zamenstelling wordt, naar aan-
„ leiding van deze grondwet, geregeld door den
„ Souvereinen Vorst, die uit elke Provincie of
„ Landschap eene commissie benoemt, om Hem
„ dienaangaande te dienen van advies.
„ 75. De werkzaamheden der Staten worden,
„ behoudens de voorschriften daaromtrent bij deze
„ grond-

Maart 1814.

„ grondwet vastgesteld, geregeld door zoodanige
„ bepalingen, als zij noodig oordeelen, en door
„ den Souvereinen Vorst, in geval van goedkeu-
„ ring, bekrachtigd worden. Zij maken hun eer-
„ ste werk van het ontwerpen dezer reglementen.

„ 76. Er zullen zijn in alle Provinciën of
„ Landschappen Commissarissen van den Sou-
„ vereinen Vorst, onder zulke benaming, als Hij
„ zal goedvinden, Hij geeft aan dezelven zoo-
„ danige instructie, als Hij ter uitvoering van
„ het gezag, Hem bij deze grondwet toegekend,
„ zal vermeenen te behooren.

„ Deze Commissarissen zullen voorzitten in de
„ vergadering der Staten, alsmede in zoodanige
„ kollegiën, als door hen, ingevolge het bepaal-
„ de bij art. 93, zouden mogen benoemd wor-
„ den.

„ 77. Er zullen zijn in de Provinciën of
„ Landschappen Edelen of Ridderschappen, wel-
„ ker instellingen geregeld worden op zoodanige
„ wijze, als door hen, behoudens deze grond-
„ wet, noodig geoordeeld en door den Souve-
„ reinen Vorst, ingevalle van goedkeuring, be-
„ krachtigd wordt.

„ De eerste bijeenroeping van en admissie tot
„ dezelve zal door den Souvereinen Vorst, over-
„ eenkomstig de omstandigheden, gedaan en ver-
„ leend worden. Zij ontwerpen hunne reglemen-
„ ten dadelijk na hunne eerste bijeenkomst.

„ 78. De stedelijke Regeringen zullen zijn za-
„ mengesteld op zoodanige wijze en belast met
„ zulke werkzaamheden, als noodig geoordeeld
„ wordt bij de Reglementen, welke de bestaan-
„ de Regeringen, of bijzondere daartoe door den
„ Souvereinen Vorst te benoemen Commissiën,
„ behoudens deze grondwet, zullen ontwerpen.

„ Deze reglementen worden door de Regerin-
„ gen of Commissiën aan de Staten der Provin-
„ ciën of Landschappen ter overweging toegezon-

„ den,

Maart 1814. „ den, en door deze aan de bekrachtiging van „ den Souvereinen Vorst onderworpen.

„ 79. In alle Steden worden ingevoerd Kiezers „ kollegiën, gelijk van ouds in vele Steden be- „ ſtonden. Zij worden eenmaal in het jaar door „ de Regering bijeen geroepen, alleenlijk tot het „ bedoelde einde, om de Raadplaatſen in dien „ tusſchentijd open gevallen, door bevoegde per- „ ſonen te vervullen.

„ 80. De open vallende plaatſen in de kie- „ zerskollegiën worden vervuld bij meerderheid „ van ſtemmen der gezeten burgeren, eene ze- „ kere, in elke ſtad bij het ſtedelijke reglement „ te bepalen, ſom betalende in de beſchreven „ middelen. Daarover brengt elk dier burgeren „ eens in het jaar zijne ſtem uit bij behoorlijk „ geteekende en geſloten briefjes, die aan de hui- „ zen opgehaald worden van wege de Regering.

„ 81. De beſturen van Heerlijkheden, Distric- „ ten en Dorpen zullen worden ingerigt op zoo- „ danigen voet, als met de bijzondere omſtandig- „ heden van elk derzelve, met de belangen der „ ingezetenen en het verkregen regt der belang- „ hebbenden *onderling beſtaanbaar* geoordeeld zal „ worden, alles in *overeenſtemming met deze* „ grondwet en volgens nadere reglementen op last „ van de Staten te maken, welke dezelve, in „ gevalle van goedkeuring, aan de bekrachtiging „ van den Souvereinen Vorst onderwerpen.

„ 82. De leden der provinciale of landſchap- „ pelijke vergaderingen leggen bij het aanvaarden „ hunner functiën, elk op de wijze zijner gods- „ dienſtige gezindheid, den volgenden eed af.

„ Ik zweer, (belove) dat ik eerst en bo- „ venal de grondwet der Vereenigde Neder- „ landen zal onderhouden, en dat ik wijders „ de reglementen, voor deze Provincie of „ Landſchap gemaakt of nog te maken, zal „ achtervolgen en nakomen, en voorts de wel-

„ vaart

„ vaart van deze Provincie of Landschap, met „ alle mijne krachten, bevorderen: Maart 1814.

„ *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!*"

„ Zij worden tot dien eed toegelaten na alvo„ rens te hebben afgelegd den volgenden Eed van „ Zuivering:

„ Ik zweer, (verklare) dat ik, om tot lid van „ de Staten dezer Provincie of Landschap te „ worden benoemd, directelijk, of indirectelijk, „ aan geene personen, het zij in of buiten het „ bestuur, onder wat naam of voorwendsel ook, „ eenige giften of gaven heb beloofd of gege„ nochte beloven of geven zal."

„ Ik zweer, (belove) dat ik mij exactelijk zal „ gedragen naar den inhoud van het plakkaat bij „ de Staten Generaal op den 10 December „ 1715 tegen het geven en nemen van verbo„ den giften, gaven en geschenken gearres„ teerd:

„ *Zoo waarlijk helpe mij God Almagtig!*"

„ Deze eeden worden afgelegd in handen van „ den Commissaris van den Souvereinen Vorst.

„ 83. De Staten der Provinciën of Landschap„ pen vergaderen ten minste eens in het jaar, en „ vervolgens zoo dikwijls als zij door den Sou„ vereinen Vorst worden bij een geroepen.

„ 84. Zij dragen de kosten van hun bestuur „ voor aan den Souvereinen Vorst, die dezelve, „ ingevalle van goedkeuring, op de begrooting „ der staatsbehoeften brengt.

„ 85. Aan de Staten der Provinciën of Land„ schappen wordt opgedragen het verkiezen der „ leden van de vergadering der Staten Generaal, „ in of buiten hun midden, en zoo veel doen„ lijk, uit alle de oorden van hunne Provincie „ of Landschap.

„ 86. Dezelve Staten worden belast met de „ uitvoering der wetten en bevelen omtrent de „ bevordering van godsdienst, openbaar onderwijs „ en armbestuur, de aanmoediging van den land-

„ bouw,

Maart 1814. „ bouw, den koophandel; de fabrieken en trafieken, en voorts omtrent alle andere zaken tot de algemeene belangen betrekkelijk, welke aan hen, te dien einde, door den Souvereinen Vorst worden toegezonden.

„ 87. Het gezag en toezigt der Staten betreffende den Waterstaat hunner Provinciën of Landschappen, wordt bij het zevende hoofdstuk bepaald.

„ 88. Aan gemelde Staten wordt geheel en al overgelaten de beschikking en beslissing van alles, wat tot de gewone inwendige policie en occonomie behoort.

„ Zij maken hieromtrent, als mede een aanzien van het aanstellen van ambtenaren of het inleveren van nominatiën tot ambten, zoodanige ordonnantiën en reglementen, als zij ten meesten nutte hunner Ingezetenen oorbaar achten; behoudens deze grondwet, en onder goedkeuring van den Souvereinen Vorst.

„ 89. Zij zorgen, dat de doorvoer door, de uitvoer naar, of de invoer uit eenige andere Provinciën of Landschappen geene belemmering ondergaan, voor zoo verre bij de algemeene wetten dien aangaande geene bijzondere voorzieningen gemaakt zijn.

„ 90. Zij trachten alle verschillen tusschen Steden, Districten, Heerlijkheden en Dorpen in der minne bij te leggen. Indien zij daarin niet kunnen slagen, dragen zij het geval ter beslissing op aan den Souvereinen Vorst.

„ 91. Zij mogen geene besluiten nemen strijdig met de algemeene wetten of het algemeen belang der Vereenigde Nederlanden. In geval zulks mogt gebeuren, heeft de Souvereine Vorst het vermogen die besluiten te schorsen en buiten effect te stellen.

„ 92. Zij mogen de belangen van hunne Provinciën of Landschappen en derzelver Ingeze-

„ ten-

„ tenen bij den Souvereinen Vorst en de Staten Maart 1814.
„ Generaal voorſtaan.

„ 93. Zij noemen, indien zij dit noodig oor-
„ deelen, uit hun midden, een of meer kollegiën
„ van eenige leden, tot beleid van zaken, zoo
„ gedurende den tijd hunner vergadering als van
„ hunne afwezendheid.

„ 94. De beſturen van Steden, Diſtricten,
„ Heerlijkheden en Dorpen hebben, overeenkom-
„ ſtig den inhoud hunner reglementen, de vrije
„ beſchikking over hunne huishoudelijke belan-
„ gen en maken daaromtrent de vereiſchte plaat-
„ ſelijke bepalingen.

„ Deze bepalingen echter mogen niet ſtrijdig
„ zijn met de algemeene wetten of het algemeen
„ belang der Ingezetenen.

„ 95. Het regelen der plaatſelijke belangen,
„ ingevolge het voorgaande artikel aan de ge-
„ melde plaatſelijke beſturen zijnde overgelaten,
„ blijven deze nogtans gehouden en verpligt de
„ begrooting hunner inkomſten en uitgaven aan
„ de Staten overteleggen, en gedragen zich naar
„ het geen dienaangaande door gemelde Staten
„ zal worden noodig geoordeeld.

„ 96. Voor zoo verre, tot goedmaking der
„ plaatſelijke uitgaven, boven de gewone inkom-
„ ſten, eenige belasting mogten noodig zijn,
„ gedragen dezelve beſturen zich ſtiptelijk naar
„ hetgeen deswege bij de algemeene financiële
„ wetten, ordonnanciën en bepalingen is vast-
„ geſteld.

„ Alvorens dezelve belastingen intevoeren, zen-
„ den zij de daaromtrent gemaakte ontwerpen ter
„ goedkeuring aan de Staten der Provinciën of
„ Landſchappen, met overlegging tevens van
„ eenen juisten ſtaat hunner behoeften.

„ Bij het onderzoek daarvan houden de Staten
„ ook bijzonderlijk in het oog, dat de voorge-
„ dragen belastingen nimmer bezwaren den vreijen
„ invoer en doorvoer van producten van den

„ grond

Maart 1814. „ grond of voortbrengsels van industrie van andere „ Provinciën, Steden of Plaatsen boven die van „ de Plaats zelve, waar de belasting gelegd wordt.

„ 97. De Staten zenden alle, door hen goedgekeurde, begrootingen van inkomsten en uitgaven aan den Souvereinen Vorst, welke, zulks goedvindende, zoo ten aanzien van gemelde begrootingen, als omtrent alle verdere handelingen der plaatselijke Regeringen, zoodanige inzage kan vorderen, als Hij vermeent te behooren, en dezelve handelingen, des noods, kan schorsen en buiten effect stellen.

„ Ten aanzien van het op nemen en sluiten der plaatselijke rekeningen worden door den Souvereinen Vorst de vereischte voorzieningen voorgeschreven.

„ 98. De gemelde besturen mogen de belangen van hunne plaatsen en derzelver Ingezetenen bij den Souvereinen Vorst en de Staten hunner Provinciën of Landschappen voorstaan.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Justitie.

„ 99. Er zal alomme in de Vereenigde Nederlanden regt gesproken worden uit naam en van wege den Souvereinen Vorst.

„ 100. Er zal worden ingevoerd een algemeen Wetboek van burgerlijk regt, lijfstraffelijk regt, van den koophandel, en van de zamenstelling der regterlijke magt en de manier van procederen.

„ 101. Ten einde aan de Ingezetenen dezer Landen te waarborgen de onschatbare voorregten van burgerlijke vrijheid en persoonlijke veiligheid, zullen de volgende regelen de grondslagen der wettelijke beschikkingen uitmaken.

„ *a*. Wanneer een Ingezetenen in buitengewone omstandigheden door het politiek

„ ge-

Maart 1814.

,, gezag mogt worden gearresteerd, is hij, ,, op wiens bevel zoodanige arrestatie heeft ,, plaats gehad, gehouden daarvan terstond ,, aan den plaatselijken regter kennis te ,, geven, en voorts den gearresteerden ,, binnen den tijd van drie dagen aan des- ,, zelfs competenten regter overteleveren.

,, De criminele regtbanken zijn bevoegd ,, en verpligt, elk in haar ressort, te zor- ,, gen, dat zulks stiptelijk worde nagekomen.

,, *b.* De regterlijk magt wordt alleen uitgeoe- ,, fend door regtbanken, welke bij of ten ,, gevolge dezer grondwet worden ingesteld.

,, *c.* Niemand kan tegen zijnen wil worden ,, afgetrokken van den regter, dien de ,, wet hem toekent.

,, *d.* Op geene misdaad mag tot straf gesteld ,, worden de verbeurdverklaring der goe- ,, deren aan den schuldigen toebehoorende.

,, *e.* Bij criminele vonnissen, ten laste van ,, eenen beschuldigden gewezen, moet de ,, misdaad worden uitgedrukt.

,, *f.* Alle vonnissen moeten met opene deuren ,, worden uitgesproken.

,, 102. Er zal een opperste Geregtshof worden ,, ingesteld onder den naam van Hoogen Raad der ,, Vereenigde Nederlanden. Deszelfs leden wor- ,, den, zoo veel mogelijk, uit alle de Provinciën ,, of Landschappen genomen.

,, 103. Van eene voorgevallene vacature wordt ,, door den Hoogen Raad aan de Staten Gene- ,, raal kennis gegeven, die, ter vervulling van ,, dezelve, eene nominatie van drie personen aan ,, den Souvereinen Vorst aanbieden, ten einde ,, daaruit eene keuze te doen. De Souvereine ,, Vorst heeft de directe aanstelling van den Pro- ,, cureur-Generaal bij den Hoogen Raad.

,, 104. De leden van de vergadering der Sta- ,, ten Generaal, de Hoofden der ministeriële de- ,, partementen, de leden van den Raad van State,

Maart 1814. „ de Commissarissen van den Souvereinen Vorst „ in de Provinciën of Landschappen staan te regt „ voor den Hoogen Raad, wegens alle misdrijven „ in de waarneming hunner functiën begaan. Zij „ mogen echter deswegens nimmer in regten be- „ trokken worden, dan na dat door de verga- „ dering van de Staten Generaal daartoe uitdruk- „ kelijk verlof verleend zal zijn.

„ 105. De Hooge Raad neemt ook kennis en „ beoordeelt alle commune delicten door gemelde „ personen, gedurende den tijd hunner functiën, „ begaan, gelijk mede tot deszelfs cognitie be- „ hoorende misdrijven der leden van zoodanige „ andere hooge kollegiën en ambtenaren, als bij „ de wet nader zal worden bepaald.

„ 106. De Hooge Raad oordeelt over alle ac- „ tiën, waarin de Souvereine Vorst de Leden „ van het Vorstelijk Huis, of de Staat, als ge- „ daagden worden aangesproken.

„ 107. De Hooge Raad heeft het toezigt op „ den geregelden loop en afdoening der regtsge- „ dingen; op de nakoming van de wetten, be- „ treffende de administratie der Justitie en den „ vorm van regtspleging bij alle Hoven, Regt- „ banken en Regters, en kan derzelver hande- „ lingen, dispositiën en vonnissen, daarmede open- „ lijk strijdig, vernietigen en buiten effect stel- „ len, zonder zich nogtans in de beoordeeling „ der zaken intelaten.

„ 110. Aan den Hoogen Raad valt beroep van „ alle gewijsden in civiele zaken, welke ter eer- „ ste instantie gediend hebben voor de Provinciale „ Hoven naar de bepalingen hiervan bij de wet „ te maken.

„ 109. Er zal zijn in elke Provincie of Land- „ schap één Geregtshof, ten ware bij de wet „ een Hof over meer dan eene Provincie of Land- „ schap mogt worden gesteld. Van eene voorge- „ vallene vacature wordt door het Hof kennis ge- „ geven aan de Provinciale Staten, die, ter ver-

„ vul-

„ vulling van dezelve, eene nominatie van drie „ Personen aan den Souvereinen Vorst aanbieden, „ ten einde daaruit de keuze te doen. Maart 1814.

„ De Souvereine Vorst heeft de directe aanstelling van den Procureur-Generaal bij gemelde „ Hoven.

„ 110. Het beleid der criminele Justitie in de „ Vereenigde Nederlanden wordt bij uitsluiting van „ alle andere tot nu bestaan hebbende geregten, „ aan de Hoven provinciaal, of aan daartoe, zoo „ veel noodig, opterigten regtbanken toebetrouwd.

„ 111. Het beleid der civiele Justitie wordt „ opgedragen aan zoodanige regtbanken, als daartoe nu of in der tijd noodig bevonden worden.

„ 112. Voor het overige wordt de zamenstelling en magt der Hoven, zoo wel als die van „ de verdere criminele en civiele Regtbanken, onder den naam van Hooge Vierschaaren, Schepenenbanken, of anderen, en het gezag der „ Procureurs Generaal, Hoofd-Officieren en Baljuwen door de wet bepaald.

„ 113. De leden en ministers van den Hoogen „ Raad en provinciale Geregtshoven, benevens de „ Procureurs Generaal bij dezelve, worden voor „ hun leven aangesteld. De tijd der bediening van „ alle andere regters wordt bij de wet bepaald.

„ Geen regter mag gedurende den tijd zijner „ bediening van zijnen post worden ontslagen, dan „ op eigen verzoek of bij regterlijk vonnis.

„ 114. De wet regelt de judicature van de overtredingen op het stuk van alle belastingen zonder onderscheid.

„ 115. Er zal een Hoog Militair Geregtshof „ zijn, voor hetwelk het krijgsvolk te water en te „ lande, wegens alle delicten, door hen gepleegd, „ zal worden te regt gesteld, volgens de nadere „ bepalingen bij de wet vast te stellen.

„ 116. Het krijgsvolk te water en te lande is, „ met betrekking tot alle civiele zaken, onderworpen aan den burgerlijken regter.

Maart 1814.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de Financie.

„ 117. De Souvereine Vorst en de Staten Ge-
„ neráal gezamenlijk zijn alleen en bij uitsluiting
„ bevoegd tot het heffen en regelen van belastin-
„ gen.

„ De belastingen, bij het aannemen dezer grond-
„ wet bestaande, blijven op denzelfden voet, tot
„ dat er anders over beschikt worde bij de wet.

„ 118. De schuld wordt jaarlijks in overweging
„ genomen ter bevordering der belangen van de
„ schuldeischers van den Staat.

„ 119. Het toezigt en de zorg over de zaken
„ van de Munt met den aankleve van dien, en
„ de beslissing der questiën over het allooi, essai,
„ en wat dies meer is, wordt opgedragen aan
„ een kollegie onder den titel van Raden en Ge-
„ neraalmeesters van de Munt, achtervolgens zoo-
„ danige instructiën, als bij de wet zullen worden
„ vastgesteld.

„ Bij vacature zenden de Staten Generaal eene
„ nominatie van drie personen aan den Souverei-
„ nen *Vorst, welke daaruit de verkiezing* doet.

„ 120. Er zal eene algemeene Rekenkamer zijn,
„ ten einde jaarlijks de rekeningen der verschil-
„ lende ministeriële departementen optenemen en
„ te liquideren, mitsgaders behoorlijke rekening en
„ verantwoording te vorderen van alle bijzondere
„ Lands comptabelen alles, achtervolgens zooda-
„ nige instructiën, als bij de wet zullen worden
„ vastgesteld.

„ De leden van deze Rekenkamer worden,
„ zoo veel mogelijk, uit alle Provinciën geno-
„ men.

„ Bij vacature zenden de Staten Generaal eene no-
„ minatie van drie personen aan den Souvereinen
„ Vorst welke, daaruit de verkiezing doet.

ZES-

ZESDE HOOFDSTUK.

Maart 1814.

Van de Defensie

„ 121. Het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en de beveiliging van deszelfs grondgebied blijft, overeenkomstig 's Lands oude gewoonte en het grondbeginsel bij de Unie van Utrecht aangenomen, een der eerste pligten van alle Ingezetenen dezer landen.

„ 122 Dienvolgens is het ook ten allen tijde eene der eerste zorgen van den Souvereinen Vorst, dat er eene toereikende Zee- en Landmagt onderhouden worde, aangeworven uit vrijwilligers, het zij inboorlingen of vreemden, ten einde te dienen in of buiten Europa naar de omstandigheden.

„ 123. Behalve de vaste Zee- en Landmagt zal er steeds zijn eene Nationale Militie, waarvan in vredestijd jaarlijks een vijfde gedeelte wordt ontslagen en door anderen, ten gelijken getale, vervangen, zoo veel mogelijk te nemen uit vrijwilligers, en anders bij loting, uit de ongetrouwde Ingezetenen van 18 tot 22 jaren. Die, welke hun ontslag zullen bekomen, kunnen onder geen voorwendsel, tot eenigen anderen dienst, dan voor de hierna te melden Schutterijen worden opgeroepen.

„ 124. De Militie komt in gewone tijden jaarlijks eenmaal te zamen, om, gedurende eene maand of daaromtrent; in den wapenhandel geoefend te worden; blijvende het nogtans aan den Souvereinen Vorst voorbehouden, om, wanneer Hij zulks voor 's Lands belangen mogt geraden oordeelen, een vierde van het geheele getal te doen zamen blijven.

„ Ingevalle het, bij buitengewone omstandigheden of dreigend oorlogs gevaar, noodig zijn mogt de geheele Militie bijeen te roepen en

Maart 1814. ,, te doen zamen blijven, zal zulks, indien de ,, Staten-Generaal niet vergaderd zijn, gepaard ,, gaan met eene buitengewone bijeenroeping van ,, dezelven, ten einde van het verrigte opening ,, te geven en de verdere daartoe betrekkelijke ,, maatregelen met de vergadering te beramen.

,, 125. In alle de Steden worden, als van ,, ouds, Schutterijen opgerigt tot behoud der ,, inwendige rust. Deze Schutterijen dienen in ,, tijden van oorlog en gevaar tegen de aanval- ,, len van den vijand. In dit geval worden er ,, ook Schutterijen ten platte Lande ingesteld, ,, welke gezamenlijk met die der Steden dienen ,, als een Landstorm tot verdediging des Vaderlands.

,, 126. De bepalingen, welke door den Souve- ,, reinen Vorst, zoo omtrent het getal en de in- ,, rigting der Militie, als opzigtelijk het geen ,, den Landstorm betreft, noodig geoordeeld ,, worden, zullen het voorwerp eener, door ,, Denzelven voortedragen, wet uitmaken.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van den Waterstaat.

,, 127. *De Waterstaat blijft* een der eerste na- ,, tionale belangen en wordt bestuurd door eene ,, bijzondere administratie, ter benoeming en onder ,, het opzigt van den Souvereinen Vorst.

,, 128. Dienvolgens behooren bij uitsluiting ,, tot de beheering der Directie van den algemee- ,, nen Waterstaat alle zoodanige Zee- of Rivier- ,, waterkeerende Dijk- Sluis- en andere Water- ,, werken, als uit de algemeene Schatkist be- ,, taald en onderhouden worden.

,, Voor zoo verre soortgelijke werken door ,, eenige kollegiën, gemeenten of particulieren be- ,, kostigd worden, staan dezelve onder het on- ,, middelijk toezigt der Directie van den alge- ,, meenen Waterstaat, welke zorg draagt, dat ,, de aanteleggen werken aan de algemeene be- ,, langen geen nadeel toebrengen, en aan *dezelve*

,, ko-

„ kollegiën, gemeente of particulieren daarom- Maart 1814.
„ trent de noodige voorschriften geeft.
„ 129. Onder de beheering der Directie van
„ den algemeenen Waterstaat zijn mede, bij uit-
„ sluiting, begrepen alle zoodanige wegen en
„ bruggen, waarvan het onderhoud door 's Lands
„ kas gedragen wordt, of waarvan de zorge,
„ om redenen van algemeen belang, door den
„ Souvereinen Vorst aan gemelde Directie wordt
„ opgedragen.
„ 130. De Staten der Provinciën of Land-
„ schappen hebben de beheering van alle zooda-
„ nige Dijk- Sluis- en andere Waterwerken,
„ mitsgaders van alle zoodanige bruggen en we-
„ gen binnen hunne Provincie of Landschap, als
„ niet vallen in de termen van art. 128 en 129
„ ofte wel daarin vallende door den Souvereinen
„ Vorst, om het nut der zaak, mede aan hun-
„ ne administratie mogten worden opgedragen.
„ Voor zoo verre de hier bedoelde werken door
„ eenige kollegiën, gemeenten of particulieren
„ moeten worden aangelegd en onderhouden,
„ zorgen dezelve Staten, dat hier aan naar be-
„ hooren voldaan worde.
„ 131. De gemelde Staten hebben het toezigt
„ en gezag over alle Hooge en andere Heem-
„ raadschappen, Waterschappen, Dijks- en Pol-
„ derbesturen en andere dergelijke kollegiën, hoe
„ ook genaamd, binnen hunne Provincie of Land-
„ schap, onverminderd nogtans de bepaling bij
„ het tweede gedeelte van art. 128 voorkomende.
„ De laatst goedgekeurde reglementen dezer
„ kollegiën maken den voet van derzelver inrig-
„ ting uit, behoudens nogtans het regt der Sta-
„ ten, om daarin, onder goedkeuring van den
„ Souvereinen Vorst, verandering te maken en
„ onverminderd de bevoegdheid dier kollegiën,
„ om aan de Staten zoodanige veranderingen
„ daaromtrent voortedragen, als zij, voor het
„ belang der Ingelanden, zullen vermeenen te

 „ be-

Maart 1814. „ behooren. Wat de benoeming en het maken „ van nominatiën voor gemelde kollegiën aan„ gaat, zal daaromtrent door de Staten der „ Provinciën of Landschappen eene voordragt „ aan den Souvereinen Vorst gedaan worden.

„ 132. Ten aanzien van de beheering of het „ toezigt, het welk bij art. 130 aan de Staten „ is of in het vervolg zal worden opgedragen, „ blijven de daarbij bedoelde werken onderworpen „ aan het oppertoezigt van den Souvereinen „ Vorst, welke, te dien aanzien, naar bevind „ van zaken handelen kan, even als bij art. 91 „ omtrent alle anderen zaken is vastgesteld.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van den Godsdienst, het openbaar onderwijs en het arm bestuur.

„ 133. De christelijke hervormde Godsdienst „ is die van den Souvereinen Vorst.

„ 134. Aan alle bestaande Godsdiensten wordt „ gelijke bescherming verleend: de belijders van „ dezelve genieten dezelfde burgerlijke voorreg„ *ten en hebben gelijke aanspraak* op het beklee„ den van waardigheden, ambten en bedienin„ gen.

„ 135. Alle openbare uitoefening van Gods„ dienst wordt toegelaten, voor zoo verre de„ zelve niet kan gerekend worden eenige stoornis „ aan de publieke orde en rust te zullen toe„ brengen.

„ 136. Aan de christelijke hervormde kerk „ wordt bij voortduring verzekerd de voldoe„ ning uit 's Lands kasse van alle zoodanige „ tractementen, pensioenen, weduwen- kinder- „ school- en academie-gelden, als voormaals aan „ derzelver leeraren, het zij directelijk uit 's „ Lands kas of uit de daartoe bestemde inkom„ sten van geestelijke en kerkelijke goederen of

„ eeni-

„ eenige plaatselijke inkomsten, zijn betaald ge- „ worden. Maart 11.

„ 137. Van alle toelagen, welke laatstelijk aan „ de andere gezindheden uit 's Lands kas zijn „ toegestaan geweest, wordt almede het genot, „ bij voortduring, aan gemelde gezindheden toe- „ gekend.

„ 138. In de behoeften van die gezindheden, „ welke tot hiertoe geene of min toereikende toe- „ lage van 's Lands wege genoten hebben, „ zal, op aanvrage daartoe te doen, in billijk- „ heid door den Souvereinen Vorst, met over- „ leg van de Staten Generaal, kunnen voorzien „ worden.

„ 139. Onverminderd het regt en de behou- „ denis van den Souvereinen Vorst, om zooda- „ nig toezigt over alle de godsdienstige gezind- „ heden uitteoefenen, als voor de belangen van „ den Staat dienstig zal bevonden worden, heeft „ Dezelve bovendien in het bijzonder het regt „ van inzage en beschikking omtrent de inrig- „ tingen van die gezindheden, welke, volgens „ een der voorgaande artikelen, eenige betaling „ of toelage uit 's Lands kas genieten.

„ 140. Ter bevordering van Godsdienst, als „ een vaste steun van den Staat en ter uitbrei- „ ding van kennis is het openbaar onderwijs op „ de hooge, middelbare en lage scholen een „ aanhoudend voorwerp van de zorge der Re- „ gering. De Souvereine Vorst doet van den „ staat dier scholen jaarlijks aan de Staten Ge- „ neraal een uitvoerig verslag geven.

„ 141. Als eene zaak van hoog belang wordt „ ook het armbestuur en de opvoeding der arm- „ kinderen der aanhoudende zorg der Regering „ aanbevolen. De Souvereine Vorst doet ins- „ gelijks van de inrigtingen dier aangaande jaar- „ lijks een uitvoerig verslag aan de Staten Ge- „ neraal geven.

Maart 1814.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van bijvoegſelen, veranderingen en uitleggingen.

„ 142. Ingevalle, in het vervolg, eenige verandering of bijvoeging in de grondwet noodig zoude mogen zijn, zal deze noodzakelijkheid bij eene wet moeten verklaard en de verandering of bijvoeging zelve duidelijk aangewezen en uitgedrukt worden.

„ 143. Deze wet, door den Souvereinen Vorst en de Staten Generaal vastgeſteld zijnde, wordt vervolgens, op de gewone wijze, aan de Staten der Provinciën of Landſchappen gezonden, welke, binnen den *tijd daartoe telkens* bij zoodanige wet bepaald, aan de gewone leden der Staten Generaal een gelijk getal buitengewone toevoegen, die op dezelfde wijze als de gewone benoemd worden.

„ 144. De Souvereine Vorst, en de alzoo in dubbelden getale zamengeſtelde vergadering van de Staten Generaal beſliſſen voorts in dezen op dezelfde wijze, als omtrent het vastſtellen van *gewone wetten hier voren* is bepaald, met uitzondering alleen, dat er eene meerderheid van ſtemmen moet zijn, uitmakende ten minſte twee derde der preſente leden.

„ 145. De veranderingen of bijvoegſelen in de grondwet worden op dezelfde wijze afgekondigd als de gewone wetten, en *plegtiglijk* bij de algemeene grondwet gevoegd.

„ 146. De authentieke uitlegging en verklaring der twijfelingen, welke in de toepaſſing van een of ander gedeelte dezer grondwet mogten gevonden worden, wordt gedurende de drie eerſte jaren na derzelver aanneming opgedragen aan de Commiſſie tot het ontwerpen dezer grondwet benoemd geweest.

„ Indien, na verloop van gemelde drie jaren, zulk

„ zulk eene uitlegging of verklaring noodig ware, Maart 1814.
„ wordt daartoe door den Souvereinen Vorst eene
„ vergadering beschreven, bestaande in een getal
„ van leden gelijk aan die van de vergadering
„ van de Staten Generaal, en benoemd op dezelfde
„ wijze door de Staten der Provinciën of
„ Landschappen."

Feest van Nederlands Verlossing door de Maatschappij: Tot Nut van 't Algemeen gevierd en door Zijne K. H. bijgewoond.

De Amsterdamsche afdeelingen der maatschappij: *Tot Nut van 't Algemeen* op denzelfden 29sten dezer maand een feest van Nederlands verlossing plegtig vierende in de Wale Kerk, aan dezelven daartoe gunstiglijk afgestaan, hadden zich hoogst vereerd gezien met de tegenwoordigheid van Z. K. H. den Souverein en hoogst deszelfs doorluchtige Zonen. Omstreeks den middag traden Hoogstdezelve het Kerkgebouw binnen, ontvangen en begeleid door eene commissie uit bestuurders der bovengemelde afdeelingen, onder het spelen van het geliefkoosde lied: *Wilhelmus van Nassauwe.* Hierna beklom de Heer C. LOOTS, Lid der tweede klasse van het Hollandsch Instituut, den predikstoel en droeg een uitmuntend, door hem vervaardigd, dichtstuk voor: „ *over de verlossing van Nederland*;" het welk voorafgegaan en besloten werd door toepasselijke Zangen, door eenige leerlingen uit de stads armscholen uitgevoerd, wordende nog de dichter te midden zijner voordragt verpoosd door een welluidend harmonie-muzijk. Gedurende deze plegtigheid verliet Zijne K. H., op een ontvangen berigt, de kerk, doch had de goedheid de vergadering hoop te doen geven op Hoogstdezelfs terugkomst, welke hoop, na een kort verwijl, gelukkig werd vervuld, als wanneer Zijne K. H. onder vernieuwde toejuichingen weder binnen trad, en de Dichter zijne taak hervatte. Na het eindigen der geheele plegtigheid verliet de Souverein het Kerkgebouw, onder des te luider toejuichingen der aldaar verzamelde feestgenooten, als dezelve meer reden hadden om te vermoeden, dat Zijne K. H. in de tusschenpoos

van

Maart 1814. van Hoogstdeszelfs afzijn, kennis had gekregen van de aanneming van het ontwerp van grondwet voor den Staat.

Inhuldiging van den Souvereinen Vorst op de aangenomene grondwet.

Op den 30sten had het feest der inhuldiging plaats op de wijze, bij een programma omschreven. Het inwendige der Nieuwe Kerk, allerprachtigst opgesierd, en waarin reeds, den vorigen dag, de vergadering der Aanzienlijken gehouden en de aanneming der grondwet geschied was, leverde toen een nog veel luisterrijker tooneel op. Het statelijke der handeling zelve, waarbij de Souverein zich aan Nederland en Nederland zich aan den Souverein, voor het oog en onder inroeping van den Allerhoogsten tot de wederzijdsche vervulling der heilligste pligten verbonden; de tegenwoordigheid van zoo vele doorluchtige en aanzienlijke personen; de herinnering aan het voorledene, de belangrijkheid van het tegenwoordig tijdsgewricht en de uitzigten in de toekomst, alles vereenigde zich om in de gemoederen der aanwezenden eenen indruk natelaten, wiens gevoel door hen zelven niet te beschrijven, door anderen niet te verbeelden kon zijn. Bij de aflegging van den eed op de grondwet deed de *Souvereine Vorst de volgende* aanspraak.

„ Mijne Heeren!

„ Het is voor mij een uitstekend genoegen, „ mijn oordeel over de Grondwet door de ver- „ klaring van zoo vele brave en kundige mannen „ bevestigd te zien.

„ Niet minder aangenaam zijn mij de betuigin- „ gen van ijver en verkleefdheid, die ik, bij „ deze plegtige gelegenheid, van eene zoo aan- „ zienlijke vergadering mag ontvangen.

„ Alles moet Ons aanmoedigen, om in onze „ pogingen ten beste van het vaderland onver- „ moeid te volharden: de nationale eer, ons wel „ begrepen belang, de zigtbare gunst, met wel- „ ke de Allerhoogste ons bijstaat!

„ Juist

„ zulk eene uitlegging of verklaring noodig ware,
„ wordt daartoe door den Souvereinen Vorst eene
„ vergadering beschreven, bestaande in een getal
„ van leden gelijk aan die van de vergadering
„ van de Staten Generaal, en benoemd op de-
„ zelfde wijze door de Staten der Provinciën of
„ Landschappen.

De Amsterdamsche afdeelingen der maatschap-
pij: *Tot Nut van 't Algemeen* op denzelfden
29sten dezer maand een feest van Nederlands ver-
lossing plegtig vierende in de Wale Kerk, aan dezel-
ven daartoe gunstiglijk afgestaan, hadden zich hoogst
vereerd gezien met de tegenwoordigheid van Z. K.
H. den Souverein en hoogst deszelfs doorluch-
tige Zonen. Omstreeks den middag traden Hoogst-
dezelve het Kerkgebouw binnen, ontvangen en
begeleid door eene commissie uit bestuurders der
bovengemelde afdeelingen, onder het spelen van
het geliefkoosde lied: *Wilhelmus van Nassauwe.*
Hierna beklom de Heer C. LOOTS, Lid der tweede
klasse van het Hollandsch Instituut, den predikstoel
en droeg een uitmuntend, door hem vervaardigd, dicht-
stuk voor: „ *over de verlossing van Nederland*;"
het welk voorafgegaan en besloten werd door toepas-
selijke. Zangen, door eenige leerlingen uit de stads
armscholen uitgevoerd, wordende nog de dichter
te midden zijner voordragt verpoosd door een
welluidend harmonie-muzijk. Gedurende deze
plegtigheid verliet Zijne K. H., op een ontvan-
gen berigt, de kerk, doch had de goedheid de
vergadering hoop te doen geven op Hoogstdes-
zelfs terugkomst, welke hoop, na een kort
verwijl, gelukkig werd vervuld, als wanneer Zijne
K. H. onder vernieuwde toejuichingen weder
binnen trad, en de Dichter zijne taak hervatte.
Na het eindigen der geheele plegtigheid verliet
de Souverein het Kerkgebouw, onder des te lui-
der toejuichingen der aldaar verzamelde feestge-
nooten, als dezelve meer reden hadden om te ver-
moeden, dat Zijne K. H. in de tusschenpoos van

Maart 1814. „ hare werking nog lang onvolledig en gebrekkig „ blijven zoude.

„ Ook zal, van nu af aan, deze gewigtige „ taak mijne aandacht voornamelijk bezig houden, „ en in derzelver vervulling zal ik door die zelfde „ onpartijdigheid en zorgvuldigheid voor de al- „ gemeene welvaart geleid worden, welke ik tot „ dus verre getracht heb, in iedere daad mijner „ Regering uit te drukken.

„ Blijft de Grondwet in haren geest en strek- „ king ongeschonden, zoo blijft het Vaderland „ tevens bewaard voor alle verdeeldheid; voor „ alle twisten over het het gezag, voor allen „ naijver tusschen de provinciën. Zij laat aan de „ redelijke ingezetenen geene meerdere vrijheid, „ aan den Souverein geene *ruimere magt te wen-* „ schen over. Maar Volk en Vorst, Regenten „ en Geregeerden vinden, in hare billijke en li- „ berale voorschriften, de aanleiding en den waar- „ borg tevens van hunne onderlinge eenstemmig- „ heid en zamenwerking.

„ En het is in deze gevoelens, die de vrucht „ zijn van eene langdurige en bedaarde overwe- „ ging, en die nog worden versterkt en verhoogd „ *door de plegtigheid van dit* gedenkwaardig „ oogenblik, dat ik mij bereid verklare; om, „ in handen van deze vergadering, als represen- „ terende de Vereenigde Nederlanden, den eed „ afteleggen, welke de Grondwet voor den Sou- „ vereinen Vorst bepaalt."

De woorden zelve van den heilige eed drongen uit 's Vorsten mond het gansche kerkruim door, waar zelfs geen geritsel werd gehoord; met eene klem en kracht, die eenen ieder met hei- lige ontroering troffen. De geheele vergadering der Aanzienlijken verving dezen plegtigen eed met dien van hulde op de Grondwet aan den Vorst; en eene godsdienstige redevoering, ten kanzel uitgesproken door den Hoogleeraar P. HAACK, bragt deze gansche stemming tot een geheel gods-